

Agenda

vir die

64

ste

*Algemene Kerkvergadering
van die Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika*

Agenda

vir die

64

ste

*Algemene Kerkvergadering
van die Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika*

*Die Aula
Universiteit van Pretoria*

Danaf Maandag 26 Junie 1995

STRENG VERTROULIK

Hierdie agenda is vertroulik behalwe waar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering anders besluit.

ALGEMENE INLIGTING

1. **REGLEMENT VAN ORDE** vir die Algemene Kerkvergadering.
 - 1.1 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal die tyd en plek van die vergadering (Bepaling 12.1).
 - 1.2 Die skriba roep die vergadering op (Bepaling 12.2).
 - 1.3 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal die tyd vir indiening van rapporte, voorstelle, beskrywingspunte, versoekskrifte en geloofsbriewe met die oog op die Algemene Kerkvergadering en dra die samestelling van die agenda aan die moderamen en Administrateur op (Bepalings 12.3 en 4).
 - 1.4 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wys 'n ordekommissie, 'n formuleringskommissie, notulehouers, 'n kommissie vir die geloofsbriewe, stem-opnemers en stemtellers aan.
 - 1.4.1 Die ordekommissie ontvang en oorweeg skriftelike, gemotiveerde verskonings vir tydelike afwesigheid uit die vergadering, sien toe dat die sittingsure stiptelik gehandhaaf word en dat alles ordelik en met die nodige waardigheid geskied.

Afgevaardigdes word daarop gewys dat afsprake wat hulle vooraf gemaak het, nie as verskoning vir afwesigheid by die vergadering kan dien nie.

Vorms waarop verskoning vir afwesigheid aangeteken word, is by die ordekommissie beskikbaar.

- 1.4.2 Die formuleringskommissie ontvang voorstelle en amendemente wat tydens die vergadering ingedien word, sien toe dat die bewoording daarvan nie in stryd is met enige besluit of bepaling van die Kerk nie en dat voorstelle of amendemente wat aanvaar word, gereed is vir direkte opname in die notule. **Voorstelle en amendemente word op 'n voorgeskrewe vorm wat by die formuleringskommissie verkry word, geskryf.** Indien die voorsitter ter wille van die vinnige gang van sake gedagtes uit die vergadering in 'n voorstel wil omskep, sal die formuleringskommissie dit dadelik op skrif stel vir voorlegging en besluit.
 - 1.4.3 Die notulehouers sorg vir die opname van alle besluite en handelinge van die vergadering in die notule en stel die notule van die daaglikse sittings aan die

vergadering beskikbaar op die tye deur die vergadering bepaal.

- 1.4.4 Die kommissie vir die geloofsbriewe gaan die geloofsbriewe voor die aanvang van die sitting na en lê 'n lys van die lede van die vergadering en 'n verslag oor geloofsbriewe wat nie in orde is nie, aan die vergadering voor.
- 1.4.5 Die stemopnemers deel in opdrag van die voorsitter, stembriefies aan lede van die vergadering uit en neem dit weer op. Die stemtellers tel die stemme wat uitgebring is en deel die uitslag aan die voorsitter mee. Slegs persone wat 'n besliste meerderheid van die getal stemme wat uitgebring is ontvang het, word deur die voorsitter verkose verklaar.
- 1.5 Die uittredende voorsitter, of in sy afwesigheid die uittredende visevoorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, open en konstitueer die vergadering (Bepalings 12.5, 12.6 en 12.7).
- 1.6 'n Lid van die vergadering wat 'n spreekbeurt verlang oor 'n bepaalde saak onder bespreking, steek sy hand op, waarna die visevoorsitter sy naam op 'n lys plaas. Die voorsitter ken die spreekbeurt toe in die volgorde van die lys. Die tydsduur van 'n spreekbeurt is beperk tot vyf minute, maar mag, met toestemming van die vergadering, verleng word. Geen lid van die vergadering is geregtig op meer as een spreekbeurt oor 'n bepaalde saak nie, behalwe wanneer al die sprekers op die lys hulle beurt gehad het en daar nog tyd vir bespreking toegeken is vir die bepaalde saak. Die voorsitter sal dan besluit of die bespreking beëindig sal word en of daar 'n tweede spreekbeurt toegeken sal word.
- 1.7 Die voorsitter het die taak om sprekers by die punt onder behandeling te bepaal. Wanneer 'n spreker afdwaal, sal die voorsitter sy aandag daarop vestig en as hy na twee waarskuwings daarin bly volhard, sal die voorsitter hom die woord ontnem en die volgende spreker aan die woord stel.
- 1.8 Tydens die bespreking van 'n saak op die agenda kan lede van die vergadering voorstelle en amendemente op voorstelle by die formuleringskommissie indien. Dit moet skriftelik geskied en moet deur die voorsteller en 'n sekondant onderteken wees.
- 1.9 Wanneer voorstelle wat handel oor rapporte nie 'n verandering of wysiging van die rapport inhou nie, dog slegs bedoel is om die aanbevelings in die rapport vir uitvoering te verwys of om die rapport aan te vul, stel die voorsitter eers die rapport in sy geheel vir goedkeuring en daarna die voorstelle wat daarop betrekking het. Wanneer voorstelle veranderinge in die rapport bevat, stel die voorsitter eers die voorstel en daarna die rapport soos gewysig.
- 1.10 Geen rapport of saak wat so afgehandel is, kan weer behandel word nie. Wanneer 'n lid van die vergadering van mening is dat die besluit hersien moet word, kan hy tydens die sitting van die vergadering 'n skriftelike versoek om hersiening inhandig, mede-onderteken deur 'n ander lid van die vergadering. Op ontvangs

van so 'n versoek lê die voorsitter dit aan die vergadering voor. Die voorsteller ontvang die geleentheid om sy versoek toe te lig, en een spreker wat beswaar wil maak, ontvang ook 'n spreekbeurt. Die tydsduur is in elke geval beperk tot vyf minute. Daarna stem die vergadering oor die versoek. Indien twee derdes van die vergadering hom ten gunste van die versoek verklaar, word die saak opnuut behandel.

- 1.11 Wanneer 'n lid van die vergadering 'n saak op die agenda wil plaas of 'n verandering in die agenda wil aanbring ten opsigte van die werk wat nog afgehandel moet word, kan 'n ordemosie ingedien en die versoek gestel word. Dit moet skriftelik gedoen word en behoorlik onderteken word deur die voorsteller en sekondant.
- 1.12 Enige lid van die vergadering kan op 'n punt van orde die aandag van die voorsitter daarop vestig dat 'n spreker van die punt onder bespreking afwyk, die tyd aan hom toegestaan om te praat oorskry, of dat die tyd vir verdaging aangebreek het. Dit mag mondeling geskied. In sulke gevalle sal die voorsitter handel.
- 1.13 'n Lid van die vergadering wat sy teenstem teen 'n besluit wil laat aanteken, moet onmiddellik nadat die stemming oor die betrokke saak afgehandel is, 'n skriftelike versoek om sy teenstem aan te teken aan die skriba oorhandig. Dit word sonder bespreking in die notule opgeneem op voorwaarde dat die lid hom skriftelik onderwerp aan die besluit van die vergadering.

2. **AFHANDELING VAN DIE AGENDA**

Die agenda en studiebundel wat vooraf beskikbaar gestel is, word as gelees beskou.

Beskrywingspunte en verslae is vooraf deur die onderskeie werkgroepe behandel, en die aanbevelings en voorstelle van werkgroepe is opgeneem in die agenda.

3. **SAMESTELLING VAN DIE AGENDA**

Vorige besluite van die Algemene Kerkvergadering is by die samestelling van hierdie agenda in aanmerking geneem.

- * Alle verslae is in die agenda opgeneem en verwerk.
- * Die finansiële state vir die tydperk 1992/94 is as **BYLAE A** en **B** tot die agenda ingebind.
- * Die verslag van die aktuaris oor die Pensioenfonds is as **BYLAE C** tot die agenda ingebind.
- * Die voorgestelde gewysigde reglemente vir die Pensioenfonds en die Bystandsfonds is as **BYLAE D** en **E** tot die agenda ingebind.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is gemagtig om beskrywingspunte, indien nodig, te herformuleer en om die motiverings te evalueer veral wat die omvang aanbetref.

4. ***DRAG BY DIE VERGADERING***

Ter wille van talle nuwelinge by die vergadering word die besluit wat voorheen in verband met die drag by die vergadering geneem is onder die aandag gebring: **Manlike lede van die vergadering dra 'n pak klere met bypassende das.** By die amptelike opening Maandagaand dra alle dienaars van die Woord 'n toga.

5. ***STEMBRIEFIES***

Stembriefies wat benodig word tydens die vergadering, is in die agenda ingebind.

6. ***VERVERSINGS***

Verversings word tydens die sitting in die Aula gedurende teepouses in die Rautenbachsaal bedien. Tydens die sitting in die Goddefroysaal sal reëlins in die verband aangekondig word.

7. ***AANLOOP TOT DIE VERGADERING***

Die verrigtinge wat die vergadering voorafgaan is soos volg:

- * Vanaf 15:00 tot 18:00 op Maandag 26 Junie 1995 word registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die **Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria.** Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 18:00 tot 18:55 neem afgevaardigdes hulle plekke in die **AULA** vir die amptelike opening in.
- * 'n Afskrif van 'n verslag oor die aanwesige lede word aan elke afgevaardigde oorhandig wanneer hy die vergadersaal binnegaan op Dinsdag 27 Junie 1995. Die verslag sal geld as die amptelike presensielys.
- * Afgevaardigdes wat nie Maandagaand registreer nie, sal slegs deur middel van die notule tot die presensielys toegevoeg word na aanmelding by die ordekommissie.

INHOUDSOPGAWE

	<i>Bladsy</i>
REGISTRASIE	1
AMPTELIKE OPENING	1
MOSIES	3
SAMESTELLING EN KONSTITUERING	3
Geloofsbriewe	3
Stemopnemers en stemtellers	4
Verkiesing van moderamen	4
Die notule van die vergadering	4
Benoemings deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ..	5
Notulehouers	5
Ordekommissie	5
Formuleringskommissie	5
Sittingsure	5
 II GEMEENTES	
STIGTING VAN NUWE GEMEENTES	6
STUDENTEGEMEENTES	6
Philadelphia	7
Potchefstroom	7
Technikon-Studente	10
Fonteinedal	10
Bloemfontein	11
VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR BEDIENING- STRUKTURE	11
Algemene opmerkings	11
Bedieningspatrone: Herformulering van uitgangspunt	12
Gemeentegrense	13
Voorstel: Wysiging van Bepaling 16.	13
Gemeentebestuur	15
 III LIDMATE	
STATISTIEK	17
Kerklike opname	17
RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK	20
Samestelling en funksionering	20
Uitvoering van opdragte	20

Blad sy

GEBRUIK VAN ATTESTATE	21
Voorstel: Herroeping van gebruik van attestate	21
Beskrywingspunt: Attestate	22
Voorstel: Inskrywing van dopelinge	23
Voorstel: Vereistes vir toelating as lid van die Kerk	23
STUDIESTUK: DIE SELFSTANDIGHEID VAN LANDSKERKE:	
PROF HG VAN DER WESTHUIZEN	24

V AMPTE**PASTORAAT**

Inligting oor dienaars van die Woord	26
Beroeping van predikante	32
Beskrywingspunt: Wysiging van Bepaling 28	32
Beskrywingspunt: Wysiging van Bepaling 30	38
Beskrywingspunt: Wysiging van Bepaling 151.3(xii)	38
Deelsorgpredikante	38
<i>Studiewerk in opdrag van die Algemene Kerkvergadering</i>	38
<i>Kommentaar van die Raad vir Regsadvies op die studiestuk: Predikante met deelvorsing</i>	45
<i>Advies aan die 64ste Algemene Kerkvergadering</i>	56
Navraag: Deelsorgpredikant in 'n kombinasie-standplaas	58
Beskrywingspunt: Sittingsreg van deelydse predikante in die ringsvergadering	59
Beskrywingspunt: Stemreg vir deelydse predikante	60
Beskrywingspunt: Versorgingsvoordele: Deelsorgpredikante	61
Pastorale hulpe: Herformulering van Bepaling 162	63
Behoud van ampsvoorreg deur beroepafwagtende predikante	64
Beskrywingspunt: Wysiging van Bepaling 158.2	65
Gelykheid van ampte	67
Emerituspredikante: Oorgaan na 'n ander lewenstaat	68
Versorgingsvoordele	68
Pensioenfonds en Bystandfonds	68
Raad vir Herderlike Sorg	69
<i>Samestelling</i>	69
<i>Funksionering</i>	69
<i>Opdragte van die Algemene Kerkvergadering ontvang</i>	70
<i>Pastorale Verwysingsdiens</i>	79
<i>Die Predikantevergadering</i>	81
PRESBITERAAT	82
Algemene Raad vir Ouderlinge	82

	Bladsy
<i>Samestelling en funksionering</i>	82
<i>Opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad</i>	82
<i>Gestelde doelwitte</i>	83
<i>Doelwitte wat bereik is</i>	83
<i>Verdere werksaamhede</i>	83
Voorstel: Voortgesette toerusting van ouderlinge deur die hou van werkwinkels	84
Beskrywingspunt: Tweejaar ampstermyn van kerkraadslede	85
 DIAKONAAT	
Statistiek	86
Diakens	86
Die Algemene Diakonale Raad (ADR)	86
<i>Status en taakoms krywing van die Algemene Diakonale Raad, Uitvoerende Komitee van die ADR en dagbestuur van die ADR</i>	86
<i>Samestelling van die ADR</i>	90
<i>Sittingsreg van dr CSL Delport op die ADR</i>	91
<i>Die Uitvoerende Komitee van die ADR</i>	91
<i>Ringsdiakonaleraad</i>	92
<i>Affiliësie by ander rade</i>	93
<i>Betrokkenheid by ander Welsynsorganisasies</i>	94
<i>Inligting oor ander diakonale diensorgane van die Kerk</i>	96
Voorstel: Verteenwoordiging met stemreg van die Monumenttehuise op die Algemene Diakonale Raad en Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad	96
<i>Rampfonds</i>	98
<i>Ander sake waaraan aandag gegee is</i>	99
Beskrywingspunt: Siekebesoek deur diensgroepwerk	103
Diakonale diensorgane	104
<i>Kinderhuise van die Nederduitsch Hervormde Kerk</i>	104
<i>Die Monumenttehuise</i>	109
<i>Ons Tuis</i>	116
<i>Die Ondersteuningsraad</i>	129
<i>Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging</i>	142
<i>Voorstel van die NHSV: Wysiging van die konstitusie</i>	147
Verslag oor die voortgang van die diens van barmhartigheid in die nuwe bedeling in Suid-Afrika	148

VI VERGADERINGS VAN DIE AMPTE

KERKRAADSVERGADERINGS	161
RINGSVERGADERINGS	161
Vorming van ringe	161

Beskrywingspunt: Wysiging van die grens tussen die ringe van Heidelberg en Brakpan	161
Vorming van die Ring van Oos-Kaapland	162
Beskrywingspunt: De Aar gemeente	165
Beskrywingspunt: Stigting van die Ring van Oos-Kaapland	166
Beskrywingspunt: Bevoegdhede van die sekondilede van die kommissie van die ring	167
Beskrywingspunt: Verslagdoening	167
Beskrywingspunt: Wysiging van Bepaling 9.3	168
ALGEMENE KERKVERGADERING	169
Ondersoek na die hersamestelling van die Algemene Kerkvergadering .	169
KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	171
Samestelling in 1992	171
Verkiesing van lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	172
Verslag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	172
Afhandeling van die agenda van die 63ste Algemene Kerkvergadering .	173
Beskrywingspunt: Samestelling van die moderamen	174
Memorandum in verband met die bestaan en voortbestaan van rade in die Kerk	174
Funksionering van werkgroepe	187

IX APOSTOLAAT

RAAD VIR EVANGELISASIE	189
Samestelling	189
Werksaamhede van die raad	189
Besluite van die 63ste Algemene Kerkvergadering	189
Aanvaarde voorstelle van die Kommissie vir Bedieningstrukture	190
Beplanning en doelwitstelling van die raad	191
Studiestuk: 'n Oorsig van evangelisasiebenaderings	192
Voorstel: Evangelisasiegemeentes	193
Beskrywingspunt: Besinning oor evangelisasie	193
MAATSKAPPY VIR IMMIGRASIE (MVI)	194
Algemeen	194
Die Nederduitsch Hervormde Kerk se betrokkenheid by die MVI	195
Beskrywingspunt: Staking van samewerking met MVI	196
RAAD VIR GODSDIENSTE	198
Samestelling en funksionering	198
Afhandeling van uitstaande opdrag	198

	Bladsy
Voordragte	198
Doelwitte vir die huidige werktermyn	199
Ander werksaamhede	200
Godsdienswetenskap as skoolvak	200
RAAD VIR ARBEID ONDER GEVANGENES	200
Samestelling	200
Opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad	201
Doelwitte van die raad	202
Ander take wat verrig is	203
Voorstel: Begroting vir die pos van 'n deeltydse kapelaan	204
Voorstel: Beursfonds vir gevangenes	204
SENDINGRAAD	205
Samestelling	205
Funksionering	206
Die ringsendingrade	206
Die raad vir toesig van die HTO	206
Die Kuratorium vir die HTO	207
Proponentseksamenkommissie	208
Hervormde Teologiese Opleiding	208
Die samewerkingssooreenkoms	209
Die Superintendent vir Sending	211
Skakeling tussen die Ned Herv Kerk en HKSA	212
Finansies	212
Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika	213
Besluite van die Sendingraad	215
Slotopmerking	216
GETUIENIS TEENoor Owerheid en Volk	217
Beskrywingspunt: Die getuienistaak van die Kerk in die wêreld	217
RAAD VIR MAATSKAPLIKE SAKE	218
Samestelling en funksionering	218
Gestelde doelwitte	218
Uitvoering van opdragte wat vanaf die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang is	218
Studiewerk wat tot beskikking van die Algemene Kerkvergadering gestel word	219
<i>Die feministiese beweging</i>	219
<i>Dobbelary en lotery</i>	223
<i>Die doodstraf</i>	232
<i>Verset en rewolusie in die lig van die Nagmaalsformulier</i>	241
Onafgehandelde werk	246
SERKOS	247
Besluit van die 63ste Algemene Kerkvergadering	247

Uitvoering van die opdrag	247
Bevindings oor die ondersoek na Serkos	247
Opsies waaroor besluit moet word	248
Aanbeveling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ..	250
KERK EN KUNS	250
Konstituering en opdrag	250
Doelstelling vir werktermyn	250
Seksualiteit in rolprente	250
Die Jesus-figuur in rolprente	251

X GEESTELIKE VORMING VAN DIE JEUG

RAAD VIR JEUGWERK	253
Samestelling en funksionering	253
Opdragte van die Algemene Kerkvergadering	253
Beplanning en doelwitstelling van die raad	254
Beskrywingspunt: Skolierevereniging vir dooplidmate van die Kerk ...	256
Beskrywingspunt: Wenslikheid van predikante van die Kerk se betrokkenheid by die ACSV	257
RAAD VIR STUDENTEBEARBEIDING	257
Samestelling en funksionering	257
Opdrag van die 63ste Algemene Kerkvergadering	258
Doelwitte	258
Doelwitte wat bereik is	259
Dankbetuiging	259
RAAD VIR OPVOEDING EN ONDERWYS	259
Samestelling en funksionering	259
Werksaamhede	260
Voorligting	260
PRINSIPIELE BENADERING TOT OPVOEDING EN ONDERWYS .	262
STANDPUNT TEN OPSIGTE VAN CVO-SKOLE	262

XI BELYDENIS

RAAD VIR BELYDENIS- EN LITURGIESE GESKRIFTE	264
Samestelling en funksionering	264
Uitvoering van die opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad	264
<i>Die kind in die erediens</i>	264
<i>Doel van formuliere</i>	264
<i>Begrafnisformule</i>	265
<i>Palts-doopformulier</i>	266
<i>Die alternatiewe bevestigingsformulier vir predikante</i>	269

Bladsy

<i>Formulier vir die heropname van buitekerklikes</i>	270
<i>Doelwitte van die raad</i>	271
<i>Verdere werksaamhede</i>	275
<i>Onafgehandelde studiewerk</i>	276
Beskrywingspunt: Goedkoop uitgawe van belydenisskrifte/kerklike gebede	277
Beskrywingspunt: Kommentaar op Heidelbergse Kategismus	277

XII PREDIKING EN EREDIENS

DIE RAAD VIR PREDIKING, EREDIENS EN KERKBOU	279
Konstituering en funksionering	279
Opdragte van die 63ste Algemene Kerkvergadering aan die raad	279
Doelwitstelling en bereiking van doelwitte	280
Voortgaande studiewerk van die raad	285
HERSIENING VAN DIE DIENSBOEK	285
Algemene hersiening	286
<i>Die wese van die erediens</i>	286
<i>Elemente van die Christelike erediens</i>	286
<i>Dankoffer</i>	294
<i>Afkondigings</i>	294
<i>Die voorleser</i>	294
<i>Afwisseling</i>	294
<i>Liturgiese ordes tydens die bevestiging van 'n huwelik en 'n begrafnisdiens</i>	295
Beskrywingspunt: Aanderedienste	302
Beskrywingspunt: Vorm van die tweede erediens	303
Beskrywingspunt: Bywoning van eredienste	304
DIE RAAD VIR KERKMUSIEK	304
Samestelling en funksionering	304
Opdragte ontvang	305
Beplanning en doelstelling van die raad	306
Afhandeling van opdragte	307
VOORSTELLE VAN DIE RAAD VIR KERKMUSIEK	311
Opleiding van predikante met betrekking tot gemeentesang	311
Ringsraad vir kerkmusiek	311
Beskrywingspunte: Sangbundel vir die jeug	312
Beskrywingspunt: Evaluering van die Ned Geref Kerk se Jeugsangbundels	313
Beskrywingspunt: Liedere uit ander bundels	314
KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK	314
Samestelling	314
Onderrig van studente	314
Finansiële posisie	315

Bladsy

Voortbestaan van die Konservatorium	315
DIE RAAD VIR BYBELVERSPREIDING	316
Samestelling en funksionering	316
Doelwitte van die raad	317
Doelwitte bereik	317
RAAD VIR BYBELVERTALING	318
Samestelling en funksionering	318
Doelwitte	318
Bereiking van doelwitte	319
Ander take	319
Verdere studie	320
BYBELGENOOTSKAP VAN SUID-AFRIKA	320
Beheer	320
Verslag	321
Werksaamhede van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika	321
Dankwoord	324
Volgehoue ondersteuning	324
DIE MEDIAKOMITEE	325
Konstituering	325
Doel van die Mediakomitee	325
Ontstaan van Christen-Netwerk	326
Verteenwoordiger van die Kerk op die adviesliggaam van die SAUK ..	326
Toerustingskursusse vir uitsaaierpredikante	326
Bereiking van doelwitte	326
Formulering van beleid vir godsdienstsendinge	326
DIE SAUK	327
Vergaderings van die Advieskomitee	327
Erediensuitendings	327
Uitsaaibeleid van die SAUK	328
CHRISTEN-NETWERK (CNW)	332
BEHEERRAAD VAN DIE SENTRUM VIR TOERUSTING, INLIGTING EN KOMMUNIKASIE (SENTIK)	333
Agtergrond	333
Die Beheerraad van Sentik	334
Ringsrade vir kerklike publikasies	335
Verspreidingstendens van tydskrifte	336
Inligting oor die Tydskrifafdeling	338
<i>Die Hervormer</i>	338
<i>Die Almanak</i>	339
<i>Konteks</i>	340
Advies van benoemingsliggaam by die benoeming van 'n redakteur vir 'n kerklike tydskrif	341
Kital	342

Bladsy

Kategese en jeugwerk	344
Navorsing	345
Kital-Uitgewery	346
Beskrywingspunt: Verpligte aankoop van Kital publikasies	347
Beskrywingspunt: Onsedelike en afstootlike lektuur	348
Biblioteek en inligtingdiens	348
Argiefbewaarplek	351
Die SP Engelbrechtmuseum	354
Uitgebreide werksaamhede van Sentik	355

XIV FEES- EN GEDENKDAE

ONTHEILIGING VAN DIE SONDAG	356
Inleiding	356
Onwettige oordrag van betekenis	356
Die regte sabbatsonderhouding	357
Sondagviering	358
'n Saak van die kerk	359
HEMELVAART	360

XV OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

KURATORIUM VIR DIE TEOLOGIESE OPLEIDING	361
Opdrag	361
Samestelling	361
Teologiese dosente	362
Akademie program	366
Herstrukturer van Sentrum vir Voortgesette Teologiese Toerusting (SVTT)	368
Verslag oor die Hervormde Teologiese Studies (HTS)	373
Praktiese opleiding van predikante na voltooiing van die BD-studie	373
Teologiese studente	375
Beskrywingspunt: Wysiging van Bepaling 65	380

XVII KATEGESE

RAAD VIR KATEGESE	381
Samestelling van die raad	381
Funksionering	381
Opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad	382
Voorstelle: Kommissie vir Bedieningstrukture	382
Doopbelofte	383
Hersiening van kategesehandleidings	383

Bladsy

<i>Verslag oor die neerslag van die belydenisskrifte in die kategesehandleidings</i>	384
<i>Verslag oor die neerslag van kerkgeskiedenis in die kategesehandleidings</i>	389
Praktiese lesse vir voorskoolse kinders	394
Funksionering van sinodale rade en rasionalisasie	394
Eenjaarbybel vir kinders	394
Doelwitte wat die raad vir hom gestel het na konstituering	394
Ander take/studiewerk verrig deur die raad	395
Beskrywingspunt: Kategese vir koshuisleerlinge	396
Beskrywingspunt: Finalejaar kategese: Kerkgeskiedenis	397
Beskrywingspunt: Finalejaar kategese: Geloofsleerboek	397
Beskrywingspunt: Hersiening van kategeseleerplan en kategese program	398

XIX NAGMAAL

Ondersoek na alternatiewe naas kelkies	400
Beskrywingspunt: Deelname aan die heilige Nagmaal	400

XX OPSIG EN TUG

Ringskommissie van Noord-Kaapland: Versoek om die wysiging van Bepaling 125 van die Kerkwet	401
Beskrywingspunt: Prosedure by die hantering van 'n klag	402

XXII KERKLIKE GOEDERE

GEMEENTES	404
Oorsig oor die finansiële posisie oor die jare 1991/1993	404
Hulp aan gemeentes	413
Kerkgeld vir Kerkwerkskema	417
Heffings	419
Beskrywingspunt: Berekening van heffings	424
Beskrywingspunt: Bykomende heffing vir stedelike gebiede	425
Afdeling Interne Oudit	426
Beskrywingspunt: Versekering van kerklike eiendomme	427
RAAD VAN FINANSIES	428
Samestelling	428
Finansiële stand	428
Finansiële posisie van die Raad van Finansies	243
RASIONALISASIE	434
BEGROTING 1995	437
SAKEBEDRYWE	438
BATEFONDS	440

	<i>Bladsy</i>
VERSORGING VAN PREDIKANTE	442
Algemeen	442
Kontantdeel	443
Woningvoorsiening	447
Vervoer van die predikant	448
PENSIOENFONDS	449
Samestelling van die Pensioenraad	449
Finansies	450
Lidmaatskap	456
Omskakeling van die Fonds tot 'n Pensioenfonds	456
Inkomstebelasting implikasies	458
Aktuariële ondersoek	459
Wysiging van die bepaling vir die Pensioenfonds	466
Bystandfonds	466
NBC MEDIESE HULPFONDS	469
 XXIII VERBAND MET ANDER KERKE	
RAAD VIR EKUMENIESE SAKE	472
Opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad	472
Sake waaraan aandag gegee is	472
KOMMISSIE VIR GESPREK MET SUSTERKERKE	476
Samestelling	476
Doelwitte	476
Doelwitte bereik	477
RAAD VIR GESPREK MET ANDER DENOMINASIES	478
Samestelling	478
Die funksionering van die raad	478
Doelwitte van die raad	479
Doelwitte bereik	479
Opsommende inligting en aanbevelings oor die Afrikaanse Protestantse Kerk (APK)	479
EBENHAEZER KERK: AANSOEK OM AANSLUITING BY DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK	482
 XXIV KERK EN OWERHEID	
RAAD VIR KERK EN OWERHEID	488
Vergaderings van die raad	488
Gesprek met die Staatspresident	488
Toekomstige beplanning	488
Beskrywingspunt: Wysiging van Bepaling 161.2	488

XXV WET EN BEPALINGS

HERSKRYWING VAN DIE KERKWET	490
Aangeleenthede waaroor die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet besluite van die Algemene Kerkvergadering vra	490
<i>Inleiding</i>	490
<i>Kommentaar wat reeds ontvang en verwerk is</i>	490
<i>Sake waaroor verdere besinning en besluite gevra word</i>	491
<i>Slot</i>	491
Vrae uit studiemateriaal van die Komitee waaroor besluit moet word ...	491
<i>Die voorrede</i>	491
<i>Die ampte</i>	492
<i>Vergaderings van die ampte</i>	493
<i>Lidmaatskap</i>	494
<i>Die belydenisskrifte</i>	498
<i>Opvoeding en onderwys</i>	499
Beskrywingspunt: Konsep Kerkorde	500
Raad vir Regsadvies	500
 AFSLUITING VAN VERGADERING	501
Rondvraag	501
Bedankings en afsluiting	501
 BYLAE A: RAAD VAN FINANSIES: FINANSIële STATE	
BYLAE B: PENSIOENRAAD: FINANSIële STATE	
BYLAE C: PENSIOENFONDS: ALTUARIële VERSLAG	
BYLAE D: PENSIOENFONDS: REGLEMENT VAN DIE PREDIKANTE PENSIOEN- EN WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA	
BYLAE E: PENSIOENFONDS: REGLEMENT VAN DIE PREDIKANTE BYSTANDFONDS	

A G E N D A

vir die

VIER EN SESTIGSTE ALGEMENE KERKVERGADERING

van die

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

wat sitting neem te **PRETORIA**

in die

AULA, UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

vanaf

MAANDAG 26 JUNIE 1995

REGISTRASIE

Vanaf 15:00 tot 18:00 op *Maandag 26 Junie 1995* vind die registrasie van afgevaardigdes in die Rautenbachsaal (onder die Aula), by die Universiteit van Pretoria, plaas.

Die registrasie moet asseblief *teen 18:00* afgehandel wees, sodat alle afgevaardigdes in die Aula plek kan inneem vir die amptelike opening wat om 19:00 begin.

Alle dienaars van die Woord dra 'n toga

AMPTELIKE OPENING: MAANDAG 26 JUNIE 1995 OM 19:00

1. OPENINGSREDE

Dr DJC van Wyk

2. GROETEBOODSKAPPE

Nederduitse Gereformeerde Kerk
Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika
Hervormde Kerk in Suidelike Afrika

3. KOORSANG

Die koor tree op onder leiding van mevrou Frieda van Wyk

4. **HCM FOURIE EREPENNING**

Oorhandiging deur die voorsitter van die Kuratorium, dr ECB Kotzé

5. **AFSLUITING**

6. **VERVERSINGS**

Verversings word bedien in die Rautenbachsaal.

---o0o---

DINSDAG: 27 JUNIE 1995 : 9:00

OPENING: Skriflesing, gebed en sang.

VERWELKOMING:

MOSIES:

'n Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die vorige vergadering oorlede is, word gestel.

Die volgende dienaars van die Woord word vermeld:

Dr LM le Roux	(1992)
Ds JM Fourie (sr)	(1993)
Ds GC Coetzee	(1994)
Ds JJG Breedt	(1994)
Ds PJJ Bierman	(1994)
Ds GPJ Grobler	(1995)

Die volgende eggenotes van dienaars van die Woord word vermeld:

Mev HAM van Staden	(1995)
Mev MR Oosthuizen	(1995)

SAMESTELLING EN KONSTITUERING

GELOOFSBRIEWE

- * 'n Afskrif van 'n verslag oor die aanwesige lede word aan elke afgevaardigde oorhandig wanneer hy die vergadersaal binnegaan.
- * Die kommissie vir geloofsbriewe se verslag oor die geloofsbriewe word behandel.
- * Die besware teen geloofsbriewe, indien enige, word behandel.
- * Die vergadering word wettig saamgestel uit

Stemgeregtigde lede

Afgevaardigdes teen wie se geloofsbriewe geen besware ingebring is nie.
Predikante van die Kerk.

Afgevaardigdes teen wie se geloofsbriewe geen besware ingebring is nie.
Predikante van die Kerk.
Teologiese dosente van die Kerk.

Adviserende lede

Emerituspredikante van die Kerk.
Emeritus teologiese dosente van die Kerk.
Predikante wat met behoud van ampsvoorreg uitgetree het.
Die Administrateur.

STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS

Stemopnemers tel die stemme as daar gestem word deur die opsteek van hande. Die personeel van die Administrateur tel stembriefies.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende ouderlinge en diakens as stemopnemers benoem:

Ouderlinge

I Dreyer (Theresapark) (sameroeper)
LCJ Steyn (Duncanville)
JC Kotzé (Masvingo)
FJ Erasmus (Ottoşdal)
J Ayres (Turffontein)
FH Conradie Sasolburg)
BJN Appelgryn(Wonderboom)
PJ Swart (Bethal)
EE van Wyk (Delareyville)
A Rocher (Newcastle)

Diakens

C Aucamp (Brakpan)
S van Tonder (Bloemfontein-studente)
H Erasmus (Chobe)
MJ Wagenaar (Dordrecht)
JH Engelbrecht (Walvisbaai)
JM Greyling (Morgenzon)

VERKIESING VAN DIE MODERAMEN

Die vergadering kies uit die aanwesige dienaars van die Woord 'n voorsitter en skriba en begin met sy werksaamhede, waarna 'n visevoorsitter en viseskriba verkies word.

DIE NOTULE VAN DIE VERGADERING

Die notule van die middag- en aandsittings van die vorige dag en van die oggendsitting daarna, sal telkens beskikbaar gestel word tydens die oggend teepouse van die volgende dag en sal vir goedkeuring gestel word net na die middagete. Die notule sal by behandeling as gelese beskou word. Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgevaardigdes word versoek om spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouers in te handig.

BENOEMINGS DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in terme van die Reglement van Orde punt 1.4 die volgende benoemings gemaak:

Notulehouers

Die viseskriba, sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Administrateur.

Ordekommissie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die ouderlinglede van die aftredende Kommissie benoem om as Ordekommissie te ageer onder sameroeperskap van oudl JLO Esterhuizen. Nuutverkose ouderlinglede sal in die loop van die vergadering die taak oorneem. Oudl Esterhuizen sal as sameroeper ageer tot aan die einde van die vergadering.

Formuleringskommissie

Ds JPJ Wagenaar (sameroeper)
Ds PJ van der Merwe
Ds PA Geyser
Ds A Bothma

Dr PJ de Beer
Dr JH Breytenbach
Ds E Fourie

SITTINGSURE

Die vergadering bepaal die sittingsure. Die Kommissie beveel aan dat die volgende sittingsure vasgestel word:

Oggendsitting	08:30 - 13:00	- met teepouse 10:45 - 11:15
Middagsitting	14:30 - 17:45	- met teepouse 15:45 - 16:15
Aandsitting	19:00 - 21:00	
Saterdag	08:30 - 13:00	

II GEMEENTES

1. STIGTING VAN NUWE GEMEENTES

Sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering is die volgende gemeentes gestig:

- * Hazyview in 1992.
- * Jeffreysbaai in 1994.
- * Uitenhage/Despatch in 1994.
- * Chobe in 1995 (Botswana).
- * Gaborone in 1995 (Botswana).
- * Selebi Pikwe in 1995 (Botswana).

Op 31 Maart 1995 was daar 325 gemeentes in die Kerk.
Sestien van die gemeentes is buite die Republiek.

AANBEVELING

- * **Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die gestigte gemeentes en bid hulle seën en voorspoed toe.**

2. STUDENTEGEMEENTES

Die vorige Algemene Kerkvergadering het die volgende besluit oor studentegemeentes aanvaar: *"Ondersoek moet gedoen word na die moontlikheid om aan studentegemeentes geografiese grense te gee, sodat sulke gemeentes as gewone gemeentes behandel kan word in ringsverband en nie-studerende lidmate ingesluit kan word. Die finansiële las op sulke gemeentes kan sodoende in studentegemeentes verlig word (notule 4.1 : bls 35)."*

'n Ondersoek deur die Raad vir Herderlike Sorg in samewerking met die Raad vir Studentebearbeiding is onderneem. In 'n gesprek met die moderamen ten opsigte van die aanbevelings van die genoemde ondersoek het die Raad vir Herderlike Sorg opdrag gekry om die aanbevelings aan die betrokke ringskommissies deur te gee vir moontlike implementering op korter of langer termyn.

Uit die ondersoek het dit geblyk dat kombinasies van studentegemeentes en gewone gemeentes meesal 'n beter moontlikheid is as die insluiting van nie-studerende lidmate by studentegemeentes aangesien 'n heel ander bedieningspatroon in die geval van studente vereis word. Die verligting van finansiële laste kan in sekere gevalle op langer termyn moontlik wees hoewel dit in gedagte gehou moet word dat

onverantwoordelike besparing aan studentebearbeiding die Kerk duur kos. Studente is in hierdie leeftyd fase as gevolg van groepdruk baie beïnvloedbaar en word baie maklik gekondisioneer om elders tuis te word. Ander kerke en godsdienstige groepe het op die meeste kampusse uitmuntende studentebediens gevestig. Dit moet in aanmerking geneem word dat selfs meer as een besoek per jaar in hierdie lewensfase noodsaakliker is as by baie gewone lidmate en dat 'n kort studentejaar dit moeilik maak in groot studentegemeentes soos Philadelphia en Potchefstroom.

Die beste moontlikhede in die onderskeie studentegemeentes word nou kortliks genoem.

2.1 Philadelphia

Sedert die bevriesing van die een standplaas na die vertrek van ds PF Viljoen was daar 'n kombinasie met gemeente Pretoria-Oos. Daarin is bepaal dat dr HT van Deventer in Philadelphia en dr PJ van Staden (veral in eksamen- en vakansietye) in Pretoria-Oos pastoraal betrokke sou wees. Hierdie kombinasie is egter beëindig. Aangesien fondse vir 'n deeltydse standplaas deur die Raad van Finansies goedgekeur is, kon die werk in 'n redelike mate gedoen word met die hulp van ds D Lotter wat deeltids beroep is en dr LC Bezuidenhout wat as ouderling betrokke is. Om die werk egter na behore te doen, is 'n tweede voltydse standplaas in die lig van die grootte van die gemeente en die belangrikheid van die werk aan die studente van die Kerk noodsaaklik.

Die gemeente bestaan tans uit ongeveer 560 belydende lidmate (waarvan die meeste vanselfsprekend aparte besoekpunte verteenwoordig). Deur die vele aksies van HSV is die studentepredikante egter by veel meer studentelidmate betrokke.

AANBEVELING

- * Die vergadering oorweeg dit om die subsidie vir die tweede standplaas van Philadelphia te herstel. Indien dit op grond van finansiële oorwegings werklik onmoontlik is, word begroot vir 'n halwe standplaas op 'n vaste basis sodat 'n predikant op permanente basis in kombinasie met 'n ander gemeente in Pretoria beroep kan word. Totdat so 'n kombinasie kan realiseer, kan daar met die huidige patroon van deeltydse bediening voortgegaan word.

2.2 Potchefstroom

2.2.1 Opmerkings van die Raad vir Studentebearbeiding

Dit is beslis 'n onbevredigende situasie sedert die vorige Algemene Kerkvergadering dat daar in die studentegemeente Potchefstroom slegs een standplaas vir die ongeveer 380 besoekpunte is. Klaarblyklik is een of ander vorm van hulp hier noodsaaklik.

AANBEVELING

- * Die vergadering gee aan die betrokke ringskommissie opdrag om die onderstaande moontlikhede te ondersoek. Die kerkgebou van Potchefstroomstudente word in woonstelsel omskep of verkoop en by wyse van kombinasie of ander ooreenkoms maak die gemeente gebruik van die fasiliteite van gemeente Potchefstroom-Noord (wat vir die studente strategies beter geleë is). So 'n ooreenkoms sou die moontlikheid van meerdere pastorale versorging open (veral in die lig van die feit dat daar tans 'n weermagkapelaan aan gemeente Potchefstroom-Noord gekoppel is).
- * As tweede alternatief kan 'n vroeëre aanbod van gemeente Potchefstroom moontlik opgevolg word. Die kerkraad het aangebied om 'n halwe standplaas in die ring te befonds indien die ander ringsgemeentes vir die res verantwoordelikheid sou neem. Dit kan meerdere pastorale bearbeiding vir onder andere studentebearbeiding, evangelisasie en hospitaalbearbeiding meebring.
- * 'n Kombinasie met 'n (moontlike) ander ringsgemeente kan ook oorweeg word.

2.2.2 *Motivering van Potchefstroom studentegemeente vir die ontvriesing van die tweede standplaas*

Inleidend

Potchefstroom studentegemeente is in 1967 gestig en het in 1981 'n eie kerkgebou betrek. In 1983 is 'n tweede standplaas vir die gemeente deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur. In 1991 is besluit dat vanweë die kritieke situasie van die Kerk se finansies, sinodale standplase wat vakant raak, bevries moet word. Met die aanvaarding van 'n beroep deur ds Casper Steenkamp na Mafikeng in Maart 1992, is die tweede standplaas van hierdie gemeente gevries. Dit het die bediening van die lidmate van hierdie gemeente 'n baie ernstige knou toegedien, ten spyte van bomenslike pogings van die leraar wat agtergebly het.

Studentegemeentes is noodsaaklik vir die voortbestaan en welwese van die Nederduitsch Hervormde Kerk omdat

- * die room van die jong lidmate van die Kerk wat as volwassenes die meningsvormers en leiers op kerklike en ander gebiede dwarsdeur die land word, bearbei moet word
- * veral in Potchefstroom waar in 'n relatief klein studentegemeenskap die Nederduitsch Hervormde Kerk effektief gesien en gehoor moet word om lidmate te behou.

Waarom 'n twee standplaas?

Die werkklas op een predikant is te veel. In teenstelling met 'n gewone gemeente, is elke student 'n besoekpunt. Die aantal lidmate in die gemeente is tans 460. In die koshuise is dit makliker om by die studente uit te kom, maar die dorpsstudente is versprei oor die dorp en is baie keer nie tuis nie. Meeste van hulle is ook nie telefonies bereikbaar nie. Die gevolg is dat die predikant omtrent permanent besig is om agter studente aan te ry. Die permanente lidmate voel ook dikwels afgeskeep. Met nog 'n predikant kan die werk verdeel word tussen die koshuise aan die een kant en die dorpsstudente en permanente lidmate aan die anderkant. Dit sal ook voorkom dat die permanente lidmate onbetrokke raak.

Onbetrokke lidmate

Omdat die gemeente se lidmate op die kampus daagliks blootgestel word aan die aksies van die NG Kerk, word hulle maklik weggelok om mee te doen. Met net een predikant teenoor die vyf van die NG Kerk, word dit 'n onmoontlike saak om soortgelyke aksies te loods.

Spreekkamer op die kampus

Die predikant moet die spreekkamer beman en ongeveer 350 gevalle per jaar hanteer.

Opleidingsituasie

Kerkraadslede en komitees moet elke jaar opnuut opgelei word vir hulle werk en dit neem gewoonlik die hele eerste kwartaal in beslag.

Aksies gedurende vakansies

Die predikant kan nie al die aksies gelyktydig hanteer nie. Die evangelisasie-aksies kry voorkeur maar daar is ook staptoere, kampe en konserttoere wat meegemaak moet word. 'n Tweede predikant kan die kontinuïteit van die gemeente gedurende die vakansies verseker en by die permanente lidmate ook uitkom.

Akademiese jaar

Die huisbesoek moet ingepas word in die akademiese program van die lidmate. Daar kan nie huisbesoek gedoen word wanneer dit jool of vakansie of eksamen of intervarsity is nie! Die akademiese jaar duur ook nie 'n volle kalenderjaar nie, die studente is effektief agt maande op die kampus en moet in daardie tyd so intensief bearbei word om enigsins iets met hulle te bereik, dat die predikant gewoonlik permanent oorwerk is.

Prediking

In aansluiting by bogenoemde, kan die prediking ook daaronder ly as die predikant so oorlaai is.

Huislike lewe

Met so 'n druk program, is dit onvermydelik dat die predikant se huwelik uiteindelik daaronder gaan ly. Hierdie punt alleen is dalk genoeg motivering vir 'n tweede predikant in hierdie gemeente.

AANBEVELING

- * Die aangeleentheid word behandel.

2.3

Technikon-studente

Hierdie gemeente van ongeveer 170 belydende lidmate is formeel 'n afdeling van die gemeente Pretoria-Wes ('n steeds krimpende gemeente met ongeveer 320 belydende lidmate) hoewel die twee geheel en al los van mekaar funksioneer. 'n Aanddiens word weekliks deur ds Strauss op Technikonrant gehou terwyl byna die helfte van sy lidmate binne die grense van gemeentes Pretoria, Pretoria-Suid en Wonderboom-Suid woonagtig is.

AANBEVELING

- * Die vergadering dra dit aan die ringskommissies van Pretoria en Pretoria-Wes op om 'n kombinasie tussen Technikon-studente met Pretoria, Pretoria-Suid of met beide te oorweeg. Die dienste op Technikonrant en die aanddiens in Pretoria/Pretoria-Suid kan dan om die beurt deur ds Strauss en die predikante van Pretoria/Pretoria-Suid gelei word. In die geval van gemeente Pretoria kan dit effektief vir jeugbediening wees indien daar nog 'n deeltydse predikant betrokke raak.
- * Dit is ook moontlik in die geval van bogenoemde kombinasies dat ds Strauss slegs verantwoordelikheid neem vir die stad se Technikonstudente en 'n aantal ander lidmate in die onderskeie gemeentes. Die studente op Technikonrant word dan ingesluit by gemeente Pretoria-Wes wat baie kan baat by die gedeelte van die subsidie wat aan hulle kan toekom. Die voorwaarde hiervoor sal waarskynlik wees dat die aanddiens van gemeente Pretoria-Wes moet verskuif na die Technikonkampus.

2.4

Fonteinedal

Hierdie gemeente bestaan uit ongeveer 150 studentelidmate wat gehuisves word in die koshuise van die Onderwyskollege. Aanddiens vind plaas in 'n lesingsaal gedurende die tye wat die studente beskikbaar is. Die gemeente ontvang subsidie vir

'n halwe standplaas terwyl die res van ds Kloppers se traktement uit eie fondse bygebring word.

AANBEVELING

- * **Weens die afgesonderdheid van die gemeente is enige vorm van integrering met 'n ander gemeente nie 'n werkbare moontlikheid nie, maar wel 'n kombinasie (prakties met enige gemeente in Pretoria).**

2.5 Bloemfontein

Hierdie gemeente bestaan uit ongeveer 110 universiteit- en 40 technikonstudente terwyl die predikant verantwoordelik is vir die twee weeklikse kapelaansperiodes van twee uur elk.

AANBEVELING

- * **Die vergadering dra dit aan die betrokke ringskommissie op om die moontlikheid van 'n kombinasie met gemeente Bloemfontein (ongeveer 503 belydende lidmate) of met gemeente Bloemfontein-Wes (ongeveer 580 belydende lidmate) of met albei, deurentyd te ondersoek.**

3. VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE

3.1 Algemene opmerkings

Die Kommissie vir Bedieningstrukture het sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering aan die volgende sake aandag gegee:

- * Die herformulering van 'n uitgangspunt met betrekking tot bedieningspatrone.
- * Gemeentegrense.
- * Attestate.
- * Gemeentebestuur.
- * Apostolaat, diakonaat en die plek van die huisgesin.

Die besinning oor die apostolaat, diakonaat en die plek van die huisgesin is nog nie afgehandel nie. Die SVTT het saam met die Raad vir Evangelisasie en die Kommissie vir Bedieningstrukture 'n konferensie oor evangelisasie aangebied, terwyl die SVTT ook 'n konferensie oor die huisgesin in Christelike konteks saam met die Raad vir Jeugwerk aangebied het.

3.2

Bedieningspatrone: Herformulering van uitgangspunt

Die kommissie het in opdrag van die vorige Algemene Kerkvergadering die uitgangspunt vir bedieningspatrone soos volg herformuleer:

Die Kerk se bediening van die versoening in die konkrete werklikheid van die wêreld is die sigbare gestalte van sy teologie. Daarom moet elke bedieningspatroon die Kerk se teologiese denke verreken en weerspieël.

Die Kerk se teologiese denke is ingebed in die Bybels-reformatoriese teologiese tradisie. In hierdie teologiese denkraamwerk is die sentrale gesag van die Woord van God onbetwisbaar. Die Kerk se vertolking van die Woord van God word begelei deur die belydenisskrifte en vind onder andere neerslag in die liturgiese formuliere, die Kerkwet en Bepalings en die Kerk se gebruike.

Vanuit sy teologie verstaan die Kerk sy bediening van die versoening as 'n opdrag van Jesus Christus, sy Heer. Hierdie bediening moet tot eer van God geskied. Dit wil alle mense tot geloof bring en in die geloof versterk. Die bediening van die versoening vind nie anders plaas nie as deur die verkondiging van die Woord. Die Woord word deur 'n verskeidenheid verkondigingsgestaltes uitgedra wat soos strale uitgaan van die prediking as brongestalte van die verkondiging.

Die Kerk oordeel steeds dat hy sy bediening ten beste kan uitvoer deur die ampte, binne die presbiteraal-sinodale kerkregeringstelsel. Binne hierdie struktuur word die gemeente van Christus toegerus vir sy dienswerk in die wêreld, leef hy onder die tug van gehoorsaamheid aan die Woord en versorg hy hom in onderlinge barmhartigheid.

As volkskerk aanvaar die Kerk dat familiële verbande sowel as die sosiale, kulturele en ekonomiese faktore meesprek in sy bedieningspatrone. Hierdie verbande is nie enkelvoudig nie. Die Kerk se bedieningspatrone hou hiermee rekening.

Die Kerk wil geen bedieningspatroon of sisteem vir die bediening kanoniseer nie. Dit is immers menslike skeppings wat nie die heil in hulleself dra nie, maar bloot diensbaar moet wees aan die Woord wat lewe gee. Die Woord word nie anders Waarheid nie as deur die werking van die Heilige Gees. As dienskneg van die Heilige Gees word die Kerk, en dus elke ampsdraer en lidmaat, verplig om met gehoorsame ywer, toewyding en volharding sy roeping te vervul.

AANBEVELING

- * Op grond van die genoemde prinsipiële uitgangspunte word voorgestel dat elke plaaslike kerkraad bedieningspatrone vind, implementeer, deurlopend evalueer en aanpas om die bediening van die Woord in die wêreld tot sy reg te laat kom. Dit moet gedoen word met inagneming van

elke gemeente se eie omstandighede en binne die raamwerk van die Kerk se teologie, onderworpe aan die Kerkwet en Bepalings, die besluite van die Kerk en in ooreenstemming met die Kerk se etos. Die ringsvergadering moet in sy opsig oor kerkrade die bedieningspatrone ter sprake, aan die hand van bogenoemde kriteria evalueer.

3.3

Gemeentegrense

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die probleem rondom gemeentegrense (Bepaling 16) na die Kommissie vir Bedieningstrukture verwys word vir verdere ondersoek en aanbeveling (Notule AKV 1992 : bl 35.5).

Die Kommissie beveel 'n wysiging van Bepaling 16 aan by wyse van die volgende voorstel:

VOORSTEL: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE WYSIGING VAN BEPALING 16 : GRENSE VAN DIE GEMEENTE

- * Terwille van die goeie orde stel die ringsvergadering 'n gemeente se grense vas. Alle lidmate wat binne die grense van 'n gemeente woon, behoort daaraan. Hulle bly daaraan behoort totdat hulle na 'n ander gemeente verhuis, of na 'n ander kerk oorgaan, of deur woord en daad laat blyk dat hulle die gemeenskap van die gemeente opse en as gevolg daarvan deur die kerkraad uit die gemeente uitgesluit word.**
- * Lidmate wat binne die grense van 'n gemeente woon, mag by die gemeente se kerkraad aansoek doen om by 'n aangrensende gemeente in te skakel. Redes moet verskaf word vir so 'n versoek en beide kerkrade moet die versoek goedkeur. Lidmate wat op hierdie wyse van gemeente verwissel, val dan onder die opsig van die nuwe kerkraad.**
- * Die ringskommissie word in kennis gestel van die besluite van beide kerkrade tesame met die gronde waarop die versoek toegestaan is.**

Motivering

Die huidige praktyk van gemeentegrense is in die meeste gevalle 'n goeie ordemaatreël wat die werksgebied van 'n bepaalde gemeente afbaken en die werk in 'n bepaalde gemeente op geordende wyse laat plaasvind.

Verskeie faktore, veral in stedelike gemeentes, bring mee dat daar ruimte geskep moet word vir 'n meer buigbare toepassing van die grensreëling in die geval van individue of gesinne. Die volgende is ter sprake:

- * Lidmate kan van mening wees dat daar nie genoeg ruimte is om hulle geloof uit te leef in 'n bepaalde gemeente se bedieningspatroon nie, bv die gebrek aan Bybelstudiegroepe, werkgroepe of bepaalde diensgroepe in so 'n gemeente.
- * Sosiaal-ekonomiese faktore kan meebring dat lidmate baie moeilik inskakel in 'n bepaalde gemeente.
- * Praktiese probleme soos ouers wat vir vervoer van ander persone afhanklik is, dwing lidmate soms om eredienste in 'n ander gemeente by te woon. Dieselfde gebeur met lidmate in 'n middestadgemeente wat gereeld naweke pendel na hulle ouerhuise. Hulle woon amptelik in een gemeente, maar is nooit daar met eredienstye nie
- * Eredienstye wat lidmate om een of ander rede nie pas nie, kan 'n probleem skep vir die meelewing in 'n bepaalde gemeente.
- * Lidmate kan tydelik na 'n ander gemeente verhuis en verkies dan om in die gemeente waarvandaan hulle kom as lidmate aan te bly.
- * Persone wat byvoorbeeld 'n deurlopende diens as orrelis in 'n ander gemeente lewer, is volgens die huidige reëling steeds onder die opsig van die gemeente waar hy/sy woon, terwyl so 'n gesin, veral as daar kinders is, dit net 'n veel meer praktiese reëling vind om in die gemeente waar die persoon as orrelis optree, kerklike voorregte te geniet.
- * In die praktyk het kerkrade en ringskommissies gereeld te doen met aansoeke van lidmate om by 'n ander gemeente in te skakel. Aangesien daar geen ruimte is om sodanige verlof toe te staan nie, lei dit baie keer tot vervreemding van die lidmaat. Daar is gevalle bekend waar lidmate verkies het om by 'n ander kerk in te skakel omdat verhoudinge in die prosès baie keer vertroebel raak.
- * Spanning tussen 'n predikant en 'n lidmaat, lei baie keer tot 'n aansoek om by 'n ander gemeente in te skakel. Hierdie probleme is nie altyd oplosbaar nie.

Vaste gemeentegrense het ten doel om goeie orde te handhaaf. Dit is egter net een van 'n paar moontlike strategieë om die doel te bereik. Wanneer lidmate met die instemming van beide die betrokke kerkrade van gemeentes verwissel, word die orde net so effektief gehandhaaf.

Hierdie voorstel is ook deurgestuur na die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet.

Die Kommissie vir Bedieningstrukture het ook 'n versoek aan die Raad vir Studentebearbeiding gerig, om aanbevelings te maak oor die wyse waarop grense in gemeentes studentebearbeiding raak. By verdere navraag het dit geblyk dat die raad 'n voorlegging in dié verband gemaak het aan die Raad vir Herderlike Sorg met die oog op deursending na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

- * Die voorstel word behandel.**

3.4

Gemeentebestuur

Die Kommissie vir Bedieningstrukture het 'n indringende studie oor gemeentebestuur gemaak. Die uitgangspunt wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geneem het ten opsigte van die wese en missie van die Kerk tydens die strategiese beplanning, is as uitgangspunt geneem in die oorweging van die Kommissie vir Bedieningstrukture se besinning oor effektiewe gemeentebestuur. Volledigheidshalwe word die uitgangspunte van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se strategiese beplanning weergegee:

"Waaruit lei die Nederduitsch Hervormde Kerk sy roeping af?"

- *** Uit die opdrag van God soos vervat in die Heilige Skrif
 - **** soos neerslag gevind in die Kerk se interpretasie in sy belydenisskrifte
 - **** soos geformuleer in die Kerkwet, Bepalings en besluite van die Kerk
 - **** met inagneming van die tydsomstandighede.

Hoe formuleer die Nederduitsch Hervormde Kerk sy roeping?"

- *** Om as geroepe draer van die evangelie van Jesus Christus tot eer van God, in geloofsgehoorsaamheid aan Hom en in liefde en verantwoordelikheid tot Hom sy opdrag in die wêreld uit te voer.

Waar in kry die roeping van die Nederduitsch Hervormde Kerk sy gestalte?"

- *** Apostolaat
- *** Pastoraat
- *** Diakonaat

Dit gaan deurgaans gepaard met die nodige orde en dissipline. By elk van die sake is die administrasie-komponent onontbeerlik (Verslag Algemene Kommissie, Agenda AKV 1992:1)".

Die volgende definisie is ten opsigte van gemeentebestuur aanvaar:

Gemeentebestuur is 'n voortgaande (onafgehandelde) en gestruktureerde (doelmatige) proses om, onder leiding van die Woord van God en die Heilige Gees, die bedieninge in die gemeente te koördineer en te optimaliseer sodat die gemeente kerk van Jesus Christus kan wees in hierdie wêreld.

Hierdie proses bestaan uit die volgende:

Teologiese proses

- * Die verstaan van die **wese en doel** van die Kerk (Teologiese visie).
- * Die formulering van **missie/s**, aan die hand waarvan die visie nagestreef word.

Bestuursproses

- * Die **funksionering** van strukture.
- * Die **optimalisering** van strukture.
- * Die **evaluering** van strukture.

AANBEVELING

- * In aansluiting by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se reeds geformuleerde missie en die Kerk se standpunt oor bedieningspatrone, word die bestaande kursusse van die SVTT in gemeentebestuur (Kybernetiek), geherstruktureer en uitgebou vir studente, predikante, kerkraadslede en gemeentelede. Hierdie kursus of fasette daarvan word vanaf 1995 deurlopend by die teologiese fakulteit deur die SVTT aangebied.

III LIDMATE

1. STATISTIEK

1.1 Kerklike opname

Die groei van die Kerk volgens lidmatetal oor die afgelope 23 jaar word weerspieël in die onderstaande statistieke. Die groei, die aantal gemeentes en die getal lidmate per predikant word ook aangedui.

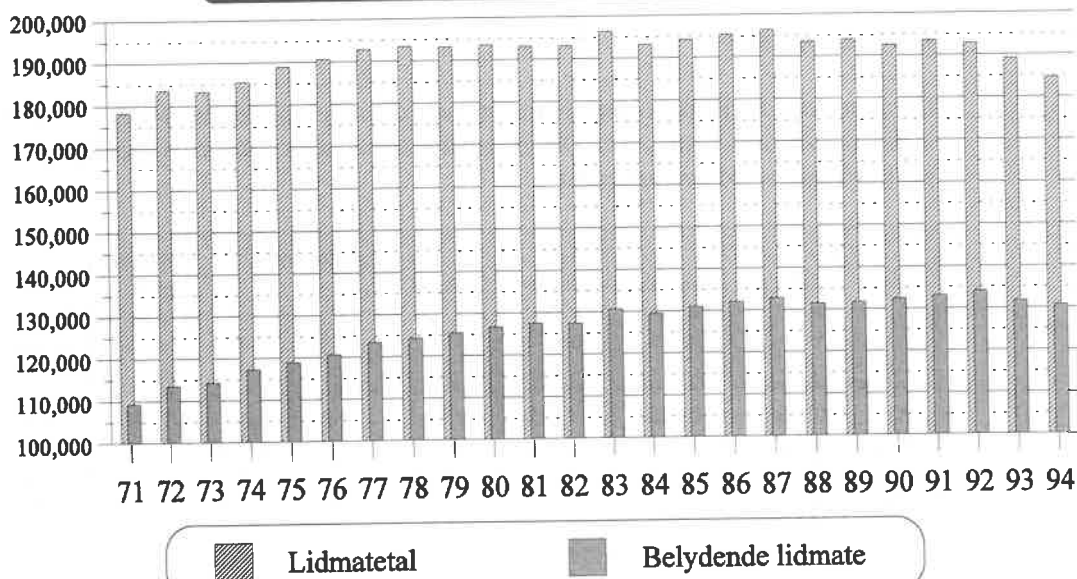
Jaartal	Lidmaat- tal	Belyden- de lede	belyde- nis ge- doen	Gedoopt	Ander kerke		Aantal pred. in ge- meen- tes	Getal lidmate per pre- dikant
					Vertek	Oorge- kom		
1971	178 362	109 240	4 819	5 734	1 526	1 806	167	654
1972	183 573	113 498	4 973	5 934	1 572	1 950	171	664
1973	183 209	114 251	5 195	5 844	1 512	1 813	171	668
1974	185 339	117 266	5 145	5 608	1 432	1 818	183	641
1975	188 901	118 871	5 398	5 370	1 502	1 924	196	607
1976	190 573	120 644	5 691	5 511	1 512	2 004	204	591
1977	192 783	123 390	5 377	5 894	1 623	1 936	206	607
1978	193 399	124 310	5 583	5 414	1 731	1 906	213	584
1979	193 195	125 493	5 562	5 043	1 768	1 981	217	578
1980	193 521	126 661	5 378	4 818	1 821	1 917	220	576
1981	193 111	127 435	5 394	4 848	1 753	1 969	215	593
1982	193 091	127 346	5 119	5 083	2 031	2 066	225	566
1983	196 323	130 619	5 112	5 264	1 816	2 161	246	530
1984	193 144	129 426	5 506	5 191	1 852	2 265	250	518
1985	194 197	130 981	5 124	5 028	1 900	2 239	251	522
1986	195 299	132 016	5 192	4 936	2 028	2 313	263	501
1987	196 335	132 831	5 310	4 843	1 491	2 531	259	513
1988	193 484	131 466	4 769	4 812	2 536	3 449	285	461
1989	193 890	131 697	4 693	4 363	2 417	3 229	280	470
1990	192 541	132 483	5 926	4 280	2 280	2 848	280	473
1991	193 561	133 091	4 898	4 143	1 990	2 499	294	453
1992	192 759	134 160	5 022	4 004	1 804	2 490	289	464
1993	189 131	131 793	4 786	3 666	2 925	3 225	285	463
1994	184 601	130 710	4 900	3 667	4 426	4 331	286	457

Die bostaande gegewens toon dat die belydende- en dooplidmate steeds besig is om te verminder. Kleiner gesinne is deels die oorsaak daarvan. Die Kerk sal beslis baie meer erns met sy evangelisasiewerk moet doen om te voorkom dat hy verder kwyn.

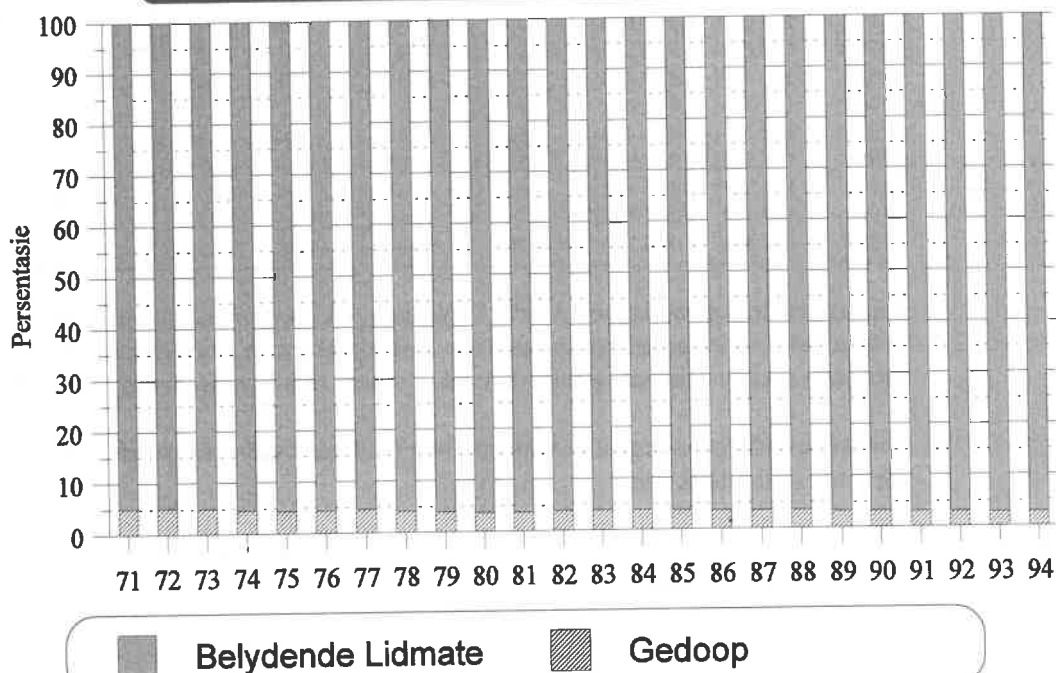
Die eerste onderstaande grafiese voorstelling (Lidmatetal en belydende lidmate) dui die tendens duidelik aan.

Die tweede onderstaande grafiek toon die verhouding van lidmate in 'n jaar gedoopt tot die aantal belydende lidmate. Uit die grafiek kan die dramatiese daling in die getal dopelinge oor die afgelope aantal jare afgelei word.

Lidmatetal & Belydende Lede

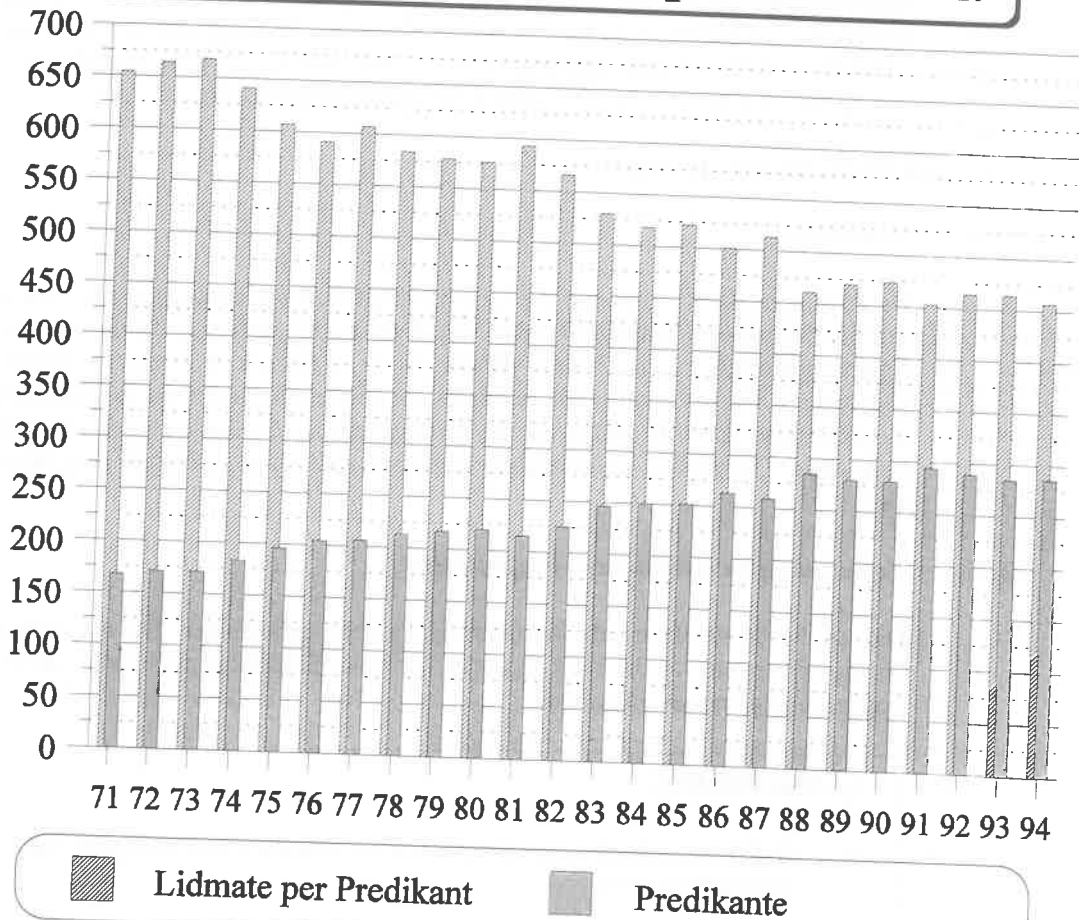

Gedoopt as % van Belydende lede

Die toename in die getal predikante oor die afgelope aantal jare het 'n heilsame uitwerking gehad op die verhouding van predikante tot lidmate. Onderstaande grafiek toon die toename in die getal predikante oor die afgelope 23 jaar en daarteenoor die vermindering in die getal lidmate wat deur elke predikant bearbei moet word. In 1994 was die verhouding 457 belydende lidmate vir elke predikant teenoor 654 in 1971. Dit is opmerklik dat sedert 1991 die verhouding 453 ietwat verhoog het na 464 in 1992 en daarna weer gedaal het tot 457 in 1994. Die werklike verhouding lyk veel beter as die 54 deeltydse predikante bygereken sou word. Die moontlikhede vir meer intensiewe bearbeiding van lidmate word steeds groter. Die finansiële omstandighede van baie gemeentes maak dit in baie gevalle nie moontlik nie.

Predikante & Lidmate per Predikant

2. RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK

2.1 Samestelling en funksionering

Die raad is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saam-gestel:

Ds JJ van Wyk	-	Voorsitter
Ds PJ Jordaan	-	Sekretaris
Ds WRT Hindley		
Ds HP van den Berg		
Prof AS Koorts		

Prof Koorts het uit die raad en as lidmaat van die Kerk bedank. Mnr Piet van Loggerenberg is gekoöpteer, maar ook hy het bedank nadat hy die diens van die Kerk verlaat het. By die konstitueringsvergadering is besluit om nie al die rings-raadvoorsitters in die toekoms na vergaderings op te roep nie, vanweë die koste-implikasie. Goedkeuring is van die moderamen ontvang dat die raad in sy verkleinde vorm sy werksaamhede voortsit. Die raad het vyf keer vergader en was ook by die Werkgroep Apostolaat se vergadering teenwoordig.

2.2 Uitvoering van opdragte

2.2.1 *Jaarverslae*

Die Algemene Kerkvergadering het geen opdragte aan die raad gegee nie. Die vrae oor die Sensus- en Statistiekverslag wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die raad verwys is, is bespreek en met kommentaar beantwoord. Dit het hoofsaaklik gehandel oor aanbevelings oor die formulerings in die jaarverslae. Daar is besluit dat die verslagvorm oor Sensus en Statistiek hersien moet word. Die verslag is verstaanbaar herskryf sodat dit nie 'n handleiding benodig nie.

2.2.2 *Versameling en interpretasie van statistiek*

Die raad het op verskeie terreine statistiese modelle gepostuleer. Die modelle strek oor die hele terrein van die Kerk se werk. Dit is hoofsaaklik gedoen deur mnr P van Loggerenberg en mev Jankowitz.

AANBEVELING

- * Die samestelling en taakomskrywing van die raad verander om soos volg te lees:**
- ** Die sinvolle, bekostigbare versameling van doelgerigte data op die gemeente-, rings- en sinodale vlak.**

- ** Die interpretasie van die data en bepaling van tendense.**
- ** Die raad bestaan uit hoogstens vyf lede. Predikante van die Kerk, statistici en analitici word benoem.**
- * 'n Personeellid van die Administrateur en rekenaarfasiliteite word tot beskikking van die raad gestel wanneer dit nodig word.**

Motivering

Die statistiek wat in die verlede deur die Kerk gebruik is berus op 'n sensusopname wat grootliks die heffing bepaal het. Dit het swak data tot gevolg. Verder het die Kerk op verskeie terreine sensusdata nodig gehad en dit soms op 'n onwetenskaplike en dikwels ongekontroleerde wyse versamel. Betroubare data en behoorlike interpretasie daarvan is noodsaaklik vir die Kerk se beplanning. Hierdie raad behoort dus so saamgestel te word dat hy op kort kennisgewing en effektief aan die Kerk op alle terreine voorligting kan gee.

3. GEBRUIK VAN ATTESTATE

3.1

VOORSTEL: RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK HERROEPING VAN GEBRUIK VAN ATTESTAAT

- * Die gebruik van die attestaat verval. Slegs 'n bewys van lidmaatskap word op aanvraag deur die betrokke funksionaris van die kerkraad uitgereik.**
- * Indien 'n predikant of kerkraadslid van oordeel is dat 'n getuigskrif gewens is, kan die predikant of kerkraadslid 'n getuigskrif aan die volgende kerkraad stuur. Indien 'n nuwe kerkraad 'n getuigskrif verlang kan dit van die vorige kerkraad aangevra word.**

Motivering

Daar heers groot onkunde by lidmate en selfs kerkraadslede ten opsigte van die onderskeid tussen 'n attestaat en bewys van lidmaatskap. Selfs nadat volledige memoranda van tyd tot tyd deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beskikbaar gestel is, bly die saak onduidelik in die Kerk.

Die huidige gebruik dat 'n aanvraag van een kerkraad na 'n ander, eers goedkeuring ten opsigte van 'n attestaat of bewys van lidmaatskap by die eersvolgende kerkraadvergadering verkry, is lomp en omslagtig.

3.2

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN
ATTESTATE**

- * **Die vergadering word versoek om 'n ander stelsel van opsig oor die lidmate van die Kerk te ondersoek as die huidige stelsel van attestate wat aangevra word vanaf vorige gemeentes met die doel om vas te stel of 'n persoon 'n belydende lidmaat van die Kerk is en of daar onder die tug teen die lidmaat opgetree moes word op grond van 'n beswaar teen sy leer of lewe.**

Motivering

Die beskrywingspunt vra dat 'n ander proses bedink word om die attestaatinligting oor 'n lidmaat te bekom - 'n proses wat enersyds stewig ingebed is in die opsigfunksie van die kerkraad, maar wat verkieslik die administratiewe rompslomp, koste en tydsverloop van die huidige stelsel vermy.

In baie gemeentes, veral in groot gemeentes en gemeentes met baie wisseling, word 'n hoë persentasie van lidmate se attestate so laat in 'n gemeente ontvang, dat dit nie meer waarde as 'n getuigskrif het nie. Andersyds moet 'n groot persentasie van die attestate wat aangevra word, met 'n Bewys van Lidmaatskap beantwoord word, omdat die aanvraag nie binne ses maande vanaf die vertrek van lidmate die gemeente bereik nie.

Die administratiewe proses verbonde aan die verkryging van 'n lidmaat se attestaat is 'n baie arbeidsintensiewe proses. Indien 'n skriba nie met groot presiesheid en met baie geduld attestate soek en herhaaldelik opvolg nie, bly 'n gemeente se boeke nie op datum nie. Dit is ook 'n duur proses vanweë die administratiewe koste verbonde aan die rondsoek na 'n lidmaat se attestate. Volgens die ABC-verslae het ongeveer 10 000 lidmate van gemeente verwissel in 1993. Die akkumulatiewe koste om net hierdie lidmate se attestate weer in orde te kry sal waarskynlik R20 000 oorskry.

Die effektiwiteit van die stelsel kan beoordeel word uit die volgende waarnemings: 'n Ondersoek na die hoeveelheid van die bestaande lidmate in 'n gemeente se attestate wat wel ontvang of aangevra is, sal toon hoeveel erns kerkrade maak om attestaatinligting te bekom, veral nadat die stadium dat kinders gedoop moet word in 'n gesin verby is. Wanneer die aantal inskrywings in 'n gemeente se lidmaat-register nagegaan word en vergelyk word met die huidige getal lidmate, sal meestal gevind word dat, veral in ouer en groot gemeentes, daar veel meer inskrywings as huidige lidmate is - in baie gevalle dubbeld soveel.

Die belangrike administratiewe redes hiervoor is

- * die mobiliteit van lidmate wat groot druk plaas op die skriba
- * kerkraadslede gee nie die inligting oor nuwe intrekkers vinnig, korrek en

volledig aan die skriba deur nie

- * lidmate verloor tred met waar die dokumente is. Attestate moet dan op verskeie plekke gesoek word
- * skribas vir registrasie reageer nie altyd vinnig nie
- * verwisseling van skribas in 'n gemeente bring baie keer die proses tot stilstand en vorige navrae word nie opgevolg nie
- * foutiewe inskrywings, inligting wat nie ingeskryf word nie en die probleem met nooiensvanne veroorsaak vertragings en herhaaldelike navrae.

Konklusie

Die proses om 'n lidmaat se attestaat te verkry, kan op soveel administratiewe punte struikel, dat dit verstaanbaar is dat soveel tekortkominge voorkom.

In die praktyk word aan 'n nuwe intrekker volle lidmaatskap-voorregte verleen en op die normale wyse oor lidmate opsig gehou. Van die attestaatinligting, veral as 'n bewys van lidmaatskap ten opsigte van 'n lidmaat van die Nederduitsch Hervormde Kerk ontvang word, word bykans nooit in die opsig kennis geneem nie. Attestate word in die praktyk waar ouers kinders doop uitgereik. Kerkrade verleen soms toestemming tot die doop sonder dat attestate ontvang is.

Dit wil voorkom asof kerkrade die attestate nie as 'n onderdeel van die opsig benut nie, waarskynlik omdat dit so 'n moeisame en onbetroubare proses is. Dit word as 'n administratiewe funksie gesien. In die praktyk dus, word op groot skaal lidmate se woord aanvaar dat hulle belydende lidmate is en nie in 'n vorige gemeente onder die tug was nie. Lidmate word in die nuwe gemeente bearbei volgens die wyse waarop hulle daar lewe en inskakel.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt en voorstel word **behandel**.

4.

VOORSTEL: RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK INSKRYWING VAN DOPELINGE

- * Die Kerk bevestig dit weer dat 'n dooplidmaat in die doopregister ingeskryf word waar hy of sy gedoop word.

Motivering

Daar is kerkrade wat nie die dopelinge inskryf nie, en veronderstel dat die naam by die tuisgemeente ingeskryf word.

AANBEVELING

- * Die voorstel word aanvaar.**

5.

VOORSTEL: RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK VEREISTES VIR TOELATING AS LIDMAAT VAN DIE KERK

- * Kerkrade moet hulleself vergewis van**

- ** die bewys van lidmaatskap**
- ** die geloofsinhoud**
- ** die voordurende uitlewing van die geloof van 'n lidmaat alvorens die lidmaat toegelaat word tot lidmaatskap van 'n gemeente. Indien nodig moet 'n evangelisasiegesprek met die lidmaat gevoer word.**

Motivering

Dit kan gebeur dat 'n lidmaat vir 10 jaar kerkloos en geloofloos raak en dan as gevolg van toevallige omstandighede weer lidmaat word.

Dit kan gebeur dat 'n lidmaat van die AGS, lidmaatskap van die NG Kerk bekom en summier oorgaan na die Hervormde Kerk.

AANBEVELING

- * Die voorstel word behandel.**

6.

STUDIESTUK: DIE SELFSTANDIGHEID VAN LANDSKERKE: PROF HG VAN DER WESTHUIZEN

Die Algemene Kerkvergadering het in 1992 besluit dat ondersoek ingestel moet word op welke wyse nouer verbondenheid met die Hervormde gemeentes met meerdere strukture in onafhanklike lande gehandhaaf kan word, terwyl sodanige gemeentes lands- en volkskerke in die betrokke onafhanklike lande word.

Die taak is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan prof HG van der Westhuizen opgedra.

By die vergadering van die Kommissie op 17 Junie 1994 is 'n memorandum oor die selfstandigheid van landskerke, behandel. Die Kommissie het besluit om die memorandum in die agenda van die Algemene Kerkvergadering op te neem, maar om dit eers aan ringsrade vir predikante voor te lê vir kommentaar. Die kommentaar het by die vergadering van die Kommissie in Maart 1995 aandag geniet.

Van die volgende elf ringsrade is kommentaar ontvang:

Chrissiesmeer	Heilbron
Zuurfontein	Vereeniging
Brakpan	Noordelike Natal
Rustenburg	Pietermaritzburg
Nelspruit	Dorsland
Krokodilrivier	Laeveld

Die kommentaar is verwerk. Die studiestuk is in die studiebundel opgeneem.

Prof van der Westhuizen maak ten slotte die volgende twee aanbevelings:

- * Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om met behulp van die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet, en in die geval van die Ring van Dorsland, die betrokke ringskommissies, 'n modus operandi uit te werk waarvolgens die Kommissie leiding kan gee aan ringe/gemeentes tot groter selfstandigheid.
- * Die voorgestelde wysiging van Artikel III en Bepaling 8(g) word aanvaar.

AANBEVELING

- * Die vergadering handel oor die studiestuk en aanbevelings

V. AMPTE

1. PASTORAAT

1.1 Inligting oor Dienaars van die Woord

1.1.1 *Predikantetal soos op 31 Maart 1995*

Predikante in voltydse standplase	273
Predikante in deeltydse standplase	54
Predikante met besondere opdrag	25
Predikante/proponente wat beroepafwagting is . .	12
Predikante/proponente wat verder studeer	5
Dosente	16
Emerituspredikante en dosente	69
Predikante met siekte-emeritaat	10
Predikant nie beroepbaar	1
Predikante in die buiteland	3
Totaal:	468

1.1.2 *Predikante wat gelegitimeer is sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering*

1992

D Botha	JJP Müller
HJM Breedt	JJ Pieterse
A Brits	KD Papp
DS Jacobs	C Pretorius
GT Janse van Rensburg	FH Ras
JG Janse van Rensburg	WE Snyman
MJ Jansen van Rensburg	JF van der Merwe
R Joubert	LS van Rooyen
M le Roux	DJC van Wyk
H Lizemore	S van Zyl
NJ Maré	

1993

MMJ Basson	HGS Kotzé
NJ Erasmus	M Kruger
DF Fourie	DJR Malan
A Geyser	JC Marnewick
HK Grobler	D van R van den Berg
CEC Hertzog	LJ van der Linde
AW Kleynhans	JWT van Heerden
A Kloppers	OJ van Schalkwyk
HN Kloppers	EP van Staden

1994

Y Dreyer
J Beyers
GS Botha
RA Denton
AJ Groenewald
JA Koekemoer
RA Malan
TJ Manders

W Mans
JA McDonald
C Nel
W Olivier
JA Swart
AV van Staden
WF Venter
PJ Wolmarans

AANBEVELING

- * Die nuwe predikante van die Kerk word hartlik verwelkom by hulle eerste Algemene Kerkvergadering.
- * Predikante/proponente wat nog geen beroep ontvang het nie, word sterkte toegewens.

1.1.3 Predikante met 'n besondere opdrag

Die volgende predikante het 'n besondere opdrag van die Kerk ontvang:

<u>Bedieningsopdragte</u>		
Studentepredikante:	Dr PJ van Staden Ds D Lötter Ds I Katzke Ds EC Kloppers Ds JPJ Wagenaar Dr J Buitendag Ds AG Strauss	Philadelphia Philadelphia (deelyds) Bloemfontein-Studente Fonteinedal Johannesburg-Wes Stellenbosch Technikon-Pretoria
Hospitaalpredikante:	Ds J Coetzee Ds ER Pretorius Ds P de Kock	Johannesburg Pretoria Pretoria
Polisiekapelane:	Ds A Oosthuizen Ds CF Potterill	Klerksdorp Pretoria
Gevangeniskapelaan:	Prof SJ Prins	Pretoria (deelyds)

Weermagkapelane: Direkteur: Ondersteuningsraad Direkteur Pastorale Verwysingsdiens: SAUK <u>Administrasie-opdragte:</u> Redakteur: Konteks Direkteur: Kital Sekretaris: Kommissie van die Algemene Kerk- vergadering Sekretarisse: Bybelver- spreiding Superintendent: Sending	Ds PP Jooste Ds ST Opperman Ds PL Steenkamp Ds JH van Heerden Ds RJ Coertze Dr JA van Biljon Ds IW Ferreira Dr PJ de Beer Ds PA Geyser Dr SP Pretorius Ds WH Steyn Ds JMJ de Wet Ds LJJ Nell	Voortrekkerhoogte Wynberg Voortrekkerhoogte Voortrekkerhoogte Transvaalstreek Buite-Transvaalstreek
--	---	---

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die inligting oor die predikante met besondere opdragte.

1.1.4 Predikante wat geëmeriteer het sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering

F Beytell
 CJ Botha
 TFJ Dreyer (sr)
 JJ du Toit
 WG Habig
 JA Jacobs
 JC Kruger
 F du C Labuschagne
 AT McDonald
 K Papp
 DJ Smith (siekte-emeritaat)
 DGS Steyn (siekte-emeritaat)

FJ Redelinghuys	(siekte-emeritaat)
HJJ van Rensburg	(siekte-emeritaat)
NJJ van Rensburg	(siekte-emeritaat)
MJ van Schalkwyk	
RDJ van Wyk	(siekte-emeritaat)
JH Viljoen	
HR Visser	
EP Vosloo	
JN Wolmarans	

1.1.5 *Predikante in die buiteland*

EJ Vledder	(Nederland)
MW Pretorius	(België)
HJMW Pretorius	(Paraguay)

1.1.6 *Predikante wat onthef is uit die amp*

Gegewens van die getal predikante wat op abnormale wyse uit die amp is, dus onthef is, bedank het of die Kerk verlaat het, is soos volg:

Vanaf 1985-1987 -	13 predikante
Vanaf 1988-1990 -	15 predikante
Vanaf 1991-1993 -	25 predikante
Vanaf 1994-1995 -	11 predikante

AANBEVELING

*** Vir kennisname.**

1.1.7 *Dr MW Pretorius: Verblyf in België*

Dr MW Pretorius het in 1987 met vervroegde pensioen afgetree. Hy het daarna studieverlof ontvang om in België verder te studeer. Hy het later as dosent begin optree en is nie werklik meer met studie besig nie. Hy het beplan om teen die einde van 1994 na Suid-Afrika terug te keer.

Die Raad vir Regsadvies is versoek om aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering advies uit te bring oor die situasie van dr Pretorius. Is hy tans 'n emerituspredikant of behoort sy ampsvoorreg hom ontnem te word?

Die Raad vir Regsadvies het soos volg geadviseer:

Die navraag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangaande

die posisie van dr MW Pretorius hou verband met

- * die aftrede van dr Pretorius
- * die rede waarom verlof aan hom toegestaan is.

Met betrekking tot die eerste aspek kan die navraag soos volg beantwoord word: Dr Pretorius het in 1987 slegs by die Suid-Afrikaanse Weermag met pensioen afgetree. Wat die Kerk betref, het hy nie geëmeriteer nie. Daar kan dus nie aanvaar word dat dr Pretorius tans emerituspredikant van die Kerk is nie.

Dit bring die aktualiteit van die tweede aspek na vore. Dr Pretorius het van die Kerk studieverlof ontvang. Die motivering vir die verlof was dus dat hy self verder sou studeer. Hierin het daar 'n verandering gekom omdat dr Pretorius (reeds sedert 1987) 'n dosent aan die Evangeliese Theologiese Faculteit te Leuven in België is. Hoewel geargumenteer sou kon word dat 'n dosent vanselfsprekend moet studeer, sou so 'n interpretasie van sy huidige bedrywighede nie in ooreenstemming wees met die bedoeling van studieverlof nie en dus ook nie met die gronde waarop die Kerk aan hom die studieverlof toegestaan het nie. Aangesien dr Pretorius nie 'n emerituspredikant is nie en ook nie meer op die gronde waartoe die Kerk ingestem het, afwesig is nie, moet sy posisie ten opsigte van die behoud van ampsvoorregte weer in oorweging geneem word.

Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die behoud van ampsvoorregte deur dr Pretorius sou wou goedkeur, sou dit langs een van die volgende twee weë gedoen kan word:

- * Dr Pretorius sou met vervroegde emeritaat kon gaan. Hoewel hierdie opsie na die maklikste uitweg mag lyk, is die beswaar daarteen dat dit nie in ooreenstemming is met die bedoeling van emeritaat nie. Terwyl die kategorie "emeritaat" bedoel is as die russtand (Rhuestand) vir iemand wat die leeftydsgrens vir aftrede na voltooiing van 'n loopbaan as bedienaar van die Woord bereik het, sou 'n aanwending daarvan in die hier bedoelde sin neerkom op misbruik van die emeritaat, naamlik om 'n bedienaar van die Woord in staat te stel om sy loopbaan voort te sit in plaas van af te sluit.
- * Dr Pretorius sou 'n spesifieke opdrag gegee kon word om, in die omgewing waar hy hom tans bevind, in deeltydse hoedanigheid vir die Kerk uit te voer. Dit sou take soos evangelisasie in België en die pastorale versorging van lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk in België en Nederland kon behels. 'n Goeie saak sou daarvoor uitgemaak kon word dat hierdie en, eventueel, soortgelyke funksies nodig en in die Kerk se belang is en dat dr Pretorius se teenwoordigheid in België sowel as sy predikantskap hom hiervoor geskik maak. Dan kan hy sy ampsvoorregte behou op gronde wat ooreenstem met die doel waarvoor ampsvoorregte in elk geval verleen word. Daarom sou hierdie opsie verkieslik wees bo die opsie van vervroegde emeritaat.

'n Predikant in so 'n situasie sou beroep en bevestig moet word. Dit beteken dat hy verantwoording aan 'n opsighoudende liggaam verskuldig is en gereeld verslag moet doen. Die beroep in die opsig sou gehanteer kon word na analogie van die bekende kategorie van predikante in besondere diens. Dit is ook moontlik dat so 'n predikant aan 'n gemeente verbind word. Dit sou beteken dat die beroep en die opsig deur die betrokke kerkraad gehanteer word. In so 'n geval sou sorgvuldig gelet moet word op die roepingsgedagte, sodat 'n beroep nie bloot pro forma deur die gerieflike kanale geloods word nie.

Vanweë die praktiese omstandighede sal die opsighoudende vergadering noukeurig moet toesien dat die wyse waarop verantwoording gedoen word en waarop sodanige verantwoording beoordeel word, voldoende is.

Geen traktement behoort aan dienswerk verbonde te wees nie, maar wel vergoeding vir uitgawes soos reiskoste.

In die lig van die uniekheid van hierdie en soortgelyke denkbare gevalle, sou dit wenslik wees om nie 'n rigiede reël vas te lê nie, maar elke geval op meriete te behandel.

Die moderamen het op 4 Augustus 1993 'n skrywe van dr Pretorius oor die aangeleentheid behandel. Dr Pretorius stel dit in die skrywe dat hy dit jammer sou vind indien sy ampsvoorreg kom ontnem word. Hy is steeds verbonde aan die Evangeliese Teologiese Faculteit. Hy is egter bereid om met evangelisasiewerk in België en pastorale versorging van lidmate daar te help totdat hy teen die einde van 1994 na die Republiek terugkeer.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering op 17 September 1993 die aanbeveling van die moderamen aanvaar dat aan dr Pretorius vergunning verleen sal word om sy ampsvoorreg te behou met toestemming om aan die Evangeliese Teologiese Faculteit te doseer tot aan die einde van 1994. Hy moet daarna weer met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering skakel.

Daar is verder besluit om die hele aangeleentheid aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê vir bespreking en besluit. Veral moet die vraag beantwoord word of 'n dienaar van die Woord sy ampsvoorreg moet verloor as hy in die buiteland vir 'n tydperk aan 'n universiteit verbonde raak. Hoe lank sou so 'n persoon sy ampsvoorreg kan behou?

Intussen het dr Pretorius niks verder van hom laat hoor nie.

AANBEVELING

- * Die vergadering spreek hom uit oor die aangeleentheid.**

1.1.8 **Ds HJMW Pretorius: Verhuising na Paraguay**

Ds HJMW Pretorius het aan die begin van 1995 na Paraguay verhuis nadat hy teen die einde van 1994 met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van sy standplaas losgemaak is met behoud van ampsvoorreg. Die Kommissie het die toestemming slegs tydelik verleen na aanleiding van die versoek van ds Pretorius dat hy daar te lande eredienste wil hou en poog om 'n gemeente te stig. Hy het onderneem om op gereelde basis aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag te lewer.

Die Kommissie het besluit dat die Algemene Kerkvergadering versoek sal word om hom uit te spreek oor die behoud van ampsvoorreg deur ds Pretorius.

AANBEVELING

- * Die vergadering spreek hom uit oor die aangeleentheid

1.2 **Beroeping van predikante**

1.2.1

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
BEROEPING VAN PREDIKANTE: WYSIGING VAN BEPALING 28**

Bepaling 28 word soos volg gewysig:

1. (Huidige bewoording van Bepaling 28)
2. Minstens twee buitengewone vergaderings van die kerkraad word byeengeroep met die oog op die beroep van 'n predikant na daardie gemeente. Minstens een week verloop tussen die beroepingsvergaderings.
3. (a) Op die eerste beroepingsvergadering stel die voorsitter die lys van almal wat beroepbaar is ter tafel en wys die kerkraad op die besonderhede wat oor elkeen in die Almanak beskikbaar is.
(b) Die kerkraad oorweeg die besondere aard van die gemeente en die besondere eise wat dit aan 'n predikant stel.
(c) In die lig van die besondere aard en eise van die gemeente, stel die kerkraad met die oog op 'n beroep 'n groslys van predikante op. Die kerkraad kan inligting oor predikante vra en bekom. Die voorsitter dra sorg vir die waardigheid van die besprekings.

- (d) Gedurende die periode tussen beroepingsvergaderings moet die voorsitter gevraagde inligting inwin en by die daaropvolgende beroepingsvergadering aan die kerkraad verskaf. Aangesien elke kerkraadslid sover moontlik toegerus moet wees om deel te hê aan die uitbring van die beroep, kan verdere buitengewone vergaderings, indien nodig, vir hierdie doel byeengeroep word.
- (e) Predikante wie se name op die groslys voorkom, kan uitgenooi word om in die tyd tussen die eerste en daaropvolgende beroepingsvergadering eredienste in die gemeente waar te neem en/of gesprekke met die kerkraad te voer. So 'n predikant se reis- en verblyf-koste word deur die kerkraad vergoed.
- (f) Tydens die finale beroepingsvergadering van die kerkraad word ontbrekende inligting verskaf, 'n finale groslys opgestel en 'n beroep uitgebring.

Motivering

Die beroep van 'n predikant is die belangrikste handeling wat 'n kerkraad vir die welsyn van 'n gemeente kan uitvoer, omdat die verkondiging van die evangelie wesenlik hiermee gemoeid is. Daar is tekens dat algaande probleme met die beroep van predikante ontstaan het, wat hoofsaaklik gewyt kan word aan die feit dat gemeentes die predikante nie ken nie.

Sedert die Tweede Wêreldoorlog het die predikantetal na sowat 300 vermeerder en het 'n behoorlike aantal buite Transvaal tereggekom. Dit is onmoontlik vir kerkrade om al die predikante te ken. Die gevolg is dat kerkrade dikwels in die duister verkeer wanneer 'n beroep uitgebring moet word. So 'n kerkraad is baie vatbaar vir beïnvloeding. Verder word 'n beroep gewoonlik uitgebring op 'n predikant van die omgewing, 'n dienspligkapelaan wat daar diensplig verrig het, of 'n predikant wat op radio of TV opgetree het. Die besondere behoeftes van die gemeente of die geskiktheid van die predikant kom haas nooit onder bespreking nie. Om 'n verantwoorde beroep uit te bring is dit nodig dat 'n ernstige poging aangewend word om die kerkraad toe te rus met die nodige insig, sodat 'n oorwoë beroep uitgebring kan word. Dit kan tot groot voordeel van die gemeente, die predikante en die Kerk as geheel strek.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

1.2.2 *Beroepstelsel: Onderzoek deur die Raad vir Herderlike Sorg*

Die raad het opdrag van die Algemene Kerkvergadering ontvang om ondersoek te doen na die beroepstelsel met inagneming van moontlike alternatiewe.

Die volgende aanbevelings word in die verband gemaak:

Inleidend

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het die beskrywingspunt van die Ring van Nelspruit oor die moontlike uitbreiding van die beroepstelsel, nie aanvaar nie. Die beskrywingspunt is na die Raad vir Herderlike Sorg verwys met die opdrag om die beroepstelsel te ondersoek met inagneming van moontlike alternatiewe. Hulle bevindings moet aan die Raad vir Regsadvies voorgelê word met die oog op moontlike wysiging van die Kerkwet (Notule van die AKV 1992:55).

Die feit dat die vergadering die beskrywingspunt nie aanvaar het nie, maar nogtans 'n ondersoek nodig gevind het, dui waarskynlik daarop dat daar wel vrae rondom die praktyk van die huidige stelsel bestaan. Die raad wil hierdie beskrywingspunt in beginsel steun, maar het tog enkele probleme met die motivering wat vir die beskrywingspunt gebied is.

Die raad het die voorstel deurdink en kennis geneem van die praktyk wat in die Kerk aan die orde is en ook hoe hierdie saak in ander kerke hanteer word.

Motivering vir alternatiewe wyses van beroep

Die motivering van die Ring van Nelspruit skep die indruk dat die beste oplossing vir probleme wat in 'n gemeente mag ontstaan, soos die finansiële posisie wat die voortgang van die standplaas in gedrang bring, stagnasie, onderlinge spanning en die onderbenutting van sekere gawes van die predikant weens veranderende omstandighede van die gemeente, die aanvaarding van 'n beroep deur die predikant is.

Die raad is van mening dat hierdie sake op so 'n wyse deur die opsighoudende vergaderings hanteer behoort te word, dat probleme in hierdie verband uit die weg geruim of voorkom sal word. Die vrymoedigheid tot gesprek tussen predikant en kerkraad, deeglike kort- en langtermyn beplanning van die bediening van die gemeente, die werksaamhede van die predikant en finansiële aangeleenthede, asook voortdurende evaluering is noodsaaklik en effektief.

Die motivering vir die voorstel dat die oorskot predikante die moontlikheid tot gesonde verwisseling van standplaas inkort, asook die feit dat kerkrade in die lig van die spesifieke behoeftes van die gemeente of standplaas, met meer inligting tot beskikking insake die predikante, 'n deurdagte keuse kan maak, is geldig.

Teorie en praktyk

Die raad wil volstaan met die oortuiging dat die beroep wat 'n gemeente wettig op 'n predikant uitbring, beteken dat die predikant deur God self tot hierdie diens geroep is en dat die predikant nie anders as biddend die beroep sal oorweeg nie. Wat die kerkregtelike aspekte betref behoort die wesenlike van die beroepstelsel behoue te bly, naamlik dat die gemeente, deur die werksaamhede van die kerkraad en in die geval van 'n bedieningspos op sinodale vlak deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die keuse uitoefen. Die verhouding tussen 'n predikant en die gemeente is nie gewoon 'n werkgever-werknemerverhouding nie en daarom sal dit by die beroepswerksaamhede in ag geneem moet word.

Wat die praktyk betref is daar egter die volgende aangeleenthede wat onder oë geneem moet word:

- * Vanweë die groot getal predikante is die meeste predikante nie bekend aan kerkraadslede wat 'n beroep moet uitbring nie.
- * As gevolg van ongelukkige ervarings met predikante, en die spesifieke behoeftes van 'n gemeente, voel kerkrade dat hulle oor meer inligting wil beskik by die uitbring van 'n beroep.

Kerkrade is dus genoodsaak om hulle te laat lei deur iemand wat 'n spesifieke predikant ken, of deur die konsulent, of deur by die kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering navraag te doen oor wie beskikbaar en geskik is.

Van die kant van beroepafwagtendes en diensdoende predikante is daar ook die volgende realiteite:

- * Kerkrade oordeel dat 'n beroepafwagtende geholpe is as verneem word dat so 'n persoon met 'n gedeeltelike versorging werksaam is. Hierdie persone moet op 'n wyse van meer as net deur die naamlys van beroepafwagtendes in Die Hervormer onder die aandag van kerkrade gebring word.
- * Diensdoende predikante wat werklik na 'n dikwels lang en getroue dienstydperk in gemeente die behoefte het aan die verwisseling van standplaas, of as gevolg van persoonlike en gesinsbehoefte, kan nie wettig te kenne gee dat hulle graag in aanmerking vir 'n beroep sal wil kom nie. Hierdie verskynsel is niks nuut nie. Dit moet erken word dat talle beroepe in die verlede en ook nou, so gereël word.
- * Die moontlikheid dat 'n predikant met sy/haar spesifieke gawes in 'n bepaalde gemeente of standplaas effektief kan dien, behoort ook onder die aandag van die beroepende kerkraad of die Kommissie te kom. Tans word eensydig geoordeel wie geskik is. Die vraag is: Wat staan voorop, roeping of gawes? Die beskik oor sekere gawes is nie 'n voorwaarde vir roeping nie.

By navraag blyk dit dat veral die NG Kerk, die Gereformeerde Kerke en die AGS dieselfde praktiese probleme en vrae in hierdie verband op die tafel het. Die praktyk in die NG Kerk is dat predikante aansoek kan doen vir 'n standplaas nadat 'n gemeente in die amptelike orgaan die pos met die omvang en vereistes geadverteer het. Die kerkraad nooi op grond van die CV wat predikante by hulle aansoek ingedien het, kandidate vir onderhoude voordat beroep word.

AANBEVELING

- * Die raad wil die volgende as vertrekpunt stel:**
 - ** Alternatiewe tot die beroepstelsel mag nie die teologiese en kerkregtelike begronding, of die opsig en tughandelinge, in gedrang bring nie. Die realiteite van die huidige omstandighede mag nie ontken word nie.**
 - ** Die onderskeid tussen kerkregtelike uitgangspunte en eietydse prosedure-handelinge is belangrik, en daarom is die voorstelle van die raad gerig op prosedurehandelinge.**
 - ** Die raad is nie te vinde vir die omruiling of plasing van predikante of proponente nie.**
 - * Die raad stel voor dat beroepingswerkzaamhede soos volg plaasvind:**
 - ** Die beroepende gemeente of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in geval van 'n sinodale bedieningspos, maak by wyse van 'n amptelike berig die vakature met vermelding van die aard en omvang daarvan bekend en wag binne 'n bepaalde tyd die name van belangstellende proponente en predikante in. Die beroepende kerkraad verklaar hiermee dat hierdie inligting vertroulik hanteer sal word.**
 - ** Proponente en predikante gee by wyse van die indien van 'n CV te kenne dat hulle graag oorweeg wil word by die samestelling van 'n groslys (Daar is argumente voor en teen die gedagte dat 'n predikant sy kerkraad in hierdie verband behoort te ken. Die raad oordeel dat hierdie saak aan die oordeel van die predikant oorgelaat word. Dit lyk ook nie wenslik dat 'n kerkraad hulle diensdoende predikant by ander gemeentes kan nomineer nie).**
- Die kerkraad en lidmate van die beroepende gemeente het ook die geleentheid om die naam van 'n proponent of predikant op die groslys te plaas en die kerkraad sal in hierdie geval 'n CV van die predikant aanvra.**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan op dieselfde wyse die naam van 'n kandidaat op die groslys van 'n gemeente, of vir 'n sinodale pos in oorleg met die betrokke raad, plaas.

- ** Die kerkraad stel onder leiding van die konsulent 'n kortlys saam. Dit word aan kerkrade oorgelaat om 'n gesprek te reël met kandidate voor of nadat die beroep uitgebring word, al dan nie.**
- ** Die kerkraad beroep soos normaalweg en is steeds nie gebind tot die groslys of kortlys nie.**
- ** Indien die standplaas as kombinasie tussen 'n besondere opdrag en 'n gemeente sal funksioneer, beroep die plaaslike kerkraad in konsensus met die betrokke ringskommissie of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met inagneming van die kandidate volgens die groslys.**
- ** Die geleentheid moet aan 'n beroepe predikant gebied word om op sy/haar versoek gesprek te kan voer met die kerkraad in die oorweging van die beroep.**

Opmerkings

Die raad wil na aanleiding van sy besinning oor hierdie saak 'n aantal opmerkings maak ten opsigte van aanverwante sake:

- * Die tempo van toetrede tot die bediening teenoor die tempo van die aanvaarding van emeritaat en andere uittredes hou die moontlikheid in dat proponente vir baie lank (sommige dalk permanent) slegs gedeeltelik versorg sal kan word.**
- * Die algemene ekonomiese toestande en die finansiële omstandighede van gemeentes, laat ook die moontlikheid dat voltydse en volledig versorgde predikantstandplase dalk 'n luukse kan word.**

Hierdie realiteite laat die vraag of die Kerk nie moet aanvaar dat die sogenaamde tentmakerbediening of gedeeltelike versorging, nie maar 'n wyse van bediening is vir solank daar op 'n voltydse beroep gewag word nie. Deeltydse predikante behoort die geleentheid te hê om ooreenkomstig Beroepsbrief (B) op 'n permanente basis in die bediening te staan ten einde verantwoordelik hulle toekomsbeplanning te doen. Die raad deel die ideaal van voltydse bediening, maar glo dat die realiteite die Kerk daartoe lei om ondersoek in te stel of voltydse bediening noodwendig voltydse predikante veronderstel.

- * Die raad is van mening dat bedieningsposte op sinodale vlak aan gemeentes verbind behoort te word ter wille van die inordening onder die kerkraad as die primêre vergadering van die ampte soos die 63ste Algemene Kerkvergadering dit reeds bespreek het.

1.3

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN BEPALING 30**

Die volgende toevoeging word by Bepaling 30 gemaak:

4. 'n Verklaring deur die roepende kerkraad dat aan die vereistes van Bepaling 28 voldoen is, word aan die ringskriba besorg.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word aanvaar.

1.4

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
LANGVERLOF VIR PREDIKANTE: WYSIGING VAN BEPALING
151.3(xii)**

Bepaling 151.3 (xii) word gewysig om soos volg te lees:

3. (xii) Langverlof is nie uitkoopbaar, oploopbaar of oordraagbaar na 'n volgende standplaas nie en behoort binne twee jaar na kwalifisering daarvoor geneem te word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word aanvaar.

1.5

Deelsorgpredikante

1.5.1

Studiewerk in opdrag van die Algemene Kerkvergadering

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het kennis geneem van studiestukke en

voorstelle in verband met tydelike of deelydse predikantsbediening.

Die vergadering het in dié verband onder meer besluit dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n studiekommissie benoem om die saak in sy geheel te ondersoek en via die Raad vir Regsadvies aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorstelle te maak met die oog op moontlike tussentydse implementering en finale goedkeuring deur die volgende Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dr JMG Storm (sameroeper) en proff JP Oberholzer en TFJ Dreyer benoem om die studie te onderneem. Die volgende studiestuk is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang, behandel en na die Raad vir Regsadvies verwys om bepaalde voorstelle te maak:

1.5.1.1 *Predikante met deelversorging*

Om riglyne daar te stel wat die onderskeie kategorieë predikante, naamlik deelydse predikante en die sogenaamde tentmakerbediening, te kan sinkroniseer en orden, moet sekere teologiese uitgangspunte weer aangedui word. Uit 'n ondersoek wat deur prof JP Oberholzer gedoen is, het dit opnuut geblyk dat naas enkele Skriftuurlike gegewens, ons opvattinge oor die amp grotendeels gevorm is deur die reformatoriese ampstruktuur en deur die eise van die tyd. 'n Duidelike ontwikkelingslyn is in die ampsopvatting te bespeur. Opsigtelik kan die volgende gestel word:

Nuwe Testamentiese getuienis

Dit dui daarop dat die ampte in die vroeë kerk 'n voortsetting en aanpassing was van sekere elemente uit die tradisie van profeet, priester, herder en leraar. Die omstandighede van die tyd het aanleiding gegee tot die skepping van nuwe ampte, byvoorbeeld die diaken en die evangelis. Duidelike oorvleueling van funksies is waar te neem omdat die ampte nie waterdig van mekaar afgegrens was nie. Die ontwikkeling van die kerk in die eerste eeue het 'n hiërargiese aspek bygebring.

Reformatoriese ampstruktuur

Die reformatoriese ampstruktuur het wel teruggegryp na die vroeë kerk, maar het die ampte omskryf en georden teen die agtergrond van die sosio-politieke situasie van die sestiende eeu. Voltydse lewensomvattende dienswerk is beperk tot die predikantsamp waarin die meeste bedieningsfunksies saamgevat is. Die amp van herder en leraar is onlosmaaklik verbind aan die kerk. Sowel die inwendige as die uitwendige roeping gebeur binne die ruimte van die kerk. Die kerk konstitueer hom vanuit die Woord as gebeurtenis wat geloof tevoorskyn roep en belydenis vorm. Die verskyningsvorm van die kerk is dus 'n baie praktiese een, wat saamhang met tyd en omstandighede. Die ampte word wel gegrond in die Skrif, maar ontleen hulle aard en funksie aan die wisselwerking tussen Woord en situasie.

Die amp van herder en leraar tree in funksie na bepaalde formele stappe soos deur die kerklike vergaderings vasgestel: opleiding, eksamen, legitimasie en beroepbaarstelling, beroep en ordening in 'n werkruimte. Hoewel die aard en kwaliteit van elkeen van hierdie stappe kan verskil, lyk elkeen onontbeerlik. Die deurslag word gegee deur die werkruimte. Daarsonder tree die amp nie in funksie nie en as dit verander of ophou bestaan, raak dit die funksie van die amp wesenlik. Nie-wesenlike elemente in die funksionering van die amp is die lewensstog van die bekleër en die bron daarvan. Dit word deur tyd en omstandighede bepaal.

Ontwikkeling binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Die predikant het prakties biskop geword met aansien, gesag en status. Gegewe 'n bepaalde behendigheid kan hy feitlik alleenheerskappy uitoefen. Die groot klem op akademiese opleiding met steeds hoër vereistes het die charismatiese aspek verder op die agtergrond gedruk en die institusionele verder beklemtoon. Die eis van 'n lewensstog met voorgeskrewe standaarde, het voltydse bediening duur maak en dit buite bereik van kleiner gemeentes geplaas. Beskikbaarheid van opgeleide persone wat nie in woordbediening werksaam was nie, het gelei tot deeltydse bediening met beroep en bevestiging, maar sonder volle traktement. Die begrip "tentmakerbediening" het verskyn binne onlangse omstandighede van ooraanbod van kandidate. Daarmee probeer die Kerk die band tussen "al sy kragte" en "behoorlike lewensstog" losmaak. Die inwendige (charismatiese) roeping word erken by die toetrede tot die predikantsamp. Tog word die amp eers funksioneel deur die uitwendige institusionele beroepe tot 'n werkkring. Die Kerk is egter huiwerig om die deur wat hy institusioneel oopmaak by toetrede tot die amp, weer institusioneel toe te maak, deur 'n termynbepaling aan die dienswerk te koppel. Die situasie het ontstaan dat deeltydse predikante met 'n voltydse betrekking moontlike werkgeleenthede van beroepafwagende predikante ontnem.

Moontlike oplossings

Die inwendige roeping tot die evangeliebediening is 'n lewensroeping wat beslag lê op jou ganse lewe. Die ideaal sal steeds moet bly dat 'n predikant lewenslank al sy tyd en kragte daaraan kan wy, met volledige versorging deur die kerkraad. Omstandighede maak dit egter nie altyd haalbaar nie. Alhoewel die inwendige roeping lewenslank is, word die amp eers funksioneel deur 'n beroep, met ander woorde institusioneel. Om die tentmakerbediening te kan implementeer is dit egter nodig om 'n termynbepaling aan die dienswerk van die predikant te koppel, omdat die situasie in die gemeente sodanig kan verander dat 'n gemeente 'n voltydse predikant kan beroep. Daarom moet die moontlikheid geskep word dat die ooreenkoms tussen die kerkraad en die predikant hersien of getermineer kan word. Dit hoef egter nie problematies te wees nie. As die deur institusioneel toegemaak word met die terminering van die werkopdrag (hierdie beginsel is reeds aanvaar met die goedkeuring van Beroepsbrief (B), wat 'n termynbepaling bevat). Dit hef nie die inwendige lewenslange roeping van die predikant op nie, maar impliseer slegs dat daar nie 'n bestaande werkkring is waarbinne die roeping

funksioneel kan wees nie. Indien ons nie bereid is om die uitwendige roeping te termineer nie, geld die amp as lewenslank en daarom voluit charismaties. Dit sal daarom ook die toets wees vir die suiwer motief en lewenslange roeping van 'n predikant onder die tentmakerbediening, of hy, indien hy 'n voltydse beroep kry, dit sal aanneem. Indien hy dit weier is hy dus nie bereid om lewenslank al sy tyd en kragte aan die bediening te wy nie en behoort sy ampsvoorreg hom daarom ontnem te word. Waar daardie werkruimte, dit is die gemeente of sinodale werkkring, om een of ander rede nie meer 'n bedieningsruimte kan wees nie, behoort die bediening beëindig te word. Dit kan egter alleen geskied as daar 'n kontrak bestaan wat dit moontlik maak. Die beroepsbrief moet so ingerig word dat dit moontlik is om bediening in 'n bepaalde werkruimte te beëindig nadat daar behoorlik vasgestel is dat dit noodsaaklik is. Die termynbepaling by die beroep van 'n predikant kan ook net so van toepassing gemaak word op alle predikante.

Die lewenstog van die ampsdraer is nie konstituerend vir die amp nie en behoort nie aan die amp verbind te word nie. Aan die ander kant lyk dit ook nie wenslik om dit gewoon aan markkragte oor te laat nie. Die predikant moet immers leef en in staat wees om sy gesin en afhanklikes te onderhou. Een van twee moontlikhede kan oorweeg word:

Die Kerk as geheel poel sy middele en verdeel dit gelykelyk, of die Kerk aanvaar 'n ongelykheid in die voorsiening van lewenstog en die moontlikheid om so 'n voorsiening te wysig of te verminder, of te beëindig sonder dat die amp daarmee hoef op te hou funksioneer. In die verlede het die volledige versorging van die predikant volgens voorgeskrewe (hoë middelklas) standarde plaasgevind. Dit was 'n pragtige ideaal in tye van voorspoed, maar is in die huidige ekonomiese klimaat nie meer altyd haalbaar nie. Daarom moet die versorging van die predikant volledig in die hande van die kerkraad gelaat word. 'n Minimum besoldigingsvlak kan sinodaal deur die Kerk vasgestel word. Waar 'n gemeente 'n predikant nie volgens die minimumvlak kan versorg nie, kan die predikant aansoek doen om 'n ander betrekking te beklee sodat die ampswerk kan voortgaan. In die geval van die tentmakerbediening moet die voorsiening in eie lewensonderhoud (of deel daarvan), ten doel hê om in die volledige bedieningsbehoefte van die gemeente te voorsien. Hier sal die ideaal ook steeds bly dat die mikpunt is dat die predikant volledig versorg sal word, sodat dit nie meer nodig sal wees om ook 'n ander betrekking te beklee nie. Die werk wat die tentmaker verrig moet waardig wees aan die amp van die predikant.

Waar 'n ampsdraer in staat is om self in sy lewenstog of 'n deel daarvan te voorsien, behoort dit geen probleme op te lewer nie, mits die betrokke partye baie duidelik weet waar hulle met mekaar staan. As dit beteken dat die ampsdraer 'n groot deel van sy tyd moet wy aan arbeid om den brode, moet die verwagting van sy ampswerk daarby aangepas wees. Ons betree dus hier 'n terrein van beperkte tyd vir volle bediening. Die begrip deeltydse bediening moet dus laat vaar word omdat dit die weg open vir allerlei ongerymdhede. Bediening moet steeds gerig wees op die voorsiening in al die behoeftes van die kudde. Beperkte tyd mag nie die ampsdraer ontslaan van die eise van voltydse bediening nie.

Die benaming "tentmakerbediening", het al in die praktyk tot verkeerde opvattinge gelei. Predikante wat voltyds in 'n standplaas staan, verstaan dit blykbaar so dat hy kan oorgaan na 'n tentmakerbediening en sodoende 'n ander, meer lonende werk kan gaan doen met 'n afgeskaalde werkopdrag in die gemeente. Dit skep die moontlikheid vir predikante wat eintlik nie meer ten volle die verantwoordelikheid van die bediening wil dra nie, om tog 'n ander betrekking te beklee met behoud van hulle ampsvoorregte. Die term "deeltydse" predikante is alreeds in die kerklike taal ge-yk maar kan ook problematies wees omdat soos reeds aangetoon, dit die indruk wek dat die bediening nie volledig hoef te wees nie, terwyl die Kerk juis wil hê dat die bediening so volledig moontlik moet wees. Die verandering wat intree, is dat die predikant nie volledig versorg word nie, daarom is dit meer logies om te praat van predikante met volle versorging en predikante met gedeeltelike versorging. Die term gedeeltelike versorging kan goedsdiks gebruik word om die tentmakerbediening te akkommodeer. Die kategorie deeltydse predikante en pastorale hulp wat tans 'n ander betrekking beklee en deeltydse beroep is, sal moet uitfaseer omdat hulle werkgeleenthede vir beroepafwagtende predikante verminder. Daar moet dus voortaan, naas die predikant met volle versorging, slegs die kategorie van predikante met gedeeltelike versorging wees, wat ook voorsiening maak vir beroepafwagtende predikante om in kleiner gemeentes met verminderde versorgingsvoordele te werk.

Prinsipiële riglyne

- * Die roeping tot die evangeliebediening is 'n inwendige lewenslange roeping.
- * Die amp word funksioneel en word getermineer deur die beskikbaarheid en omvang van 'n werkkring, soos bepaal in die beroepsbrief van 'n kerkraad.
- * Die ideaal is dat die predikant volledig versorg sal word sodat hy al sy tyd en kragte aan die bediening van die evangelie kan wy. Vanweë praktiese omstandighede word daar naas die predikant met volle versorging, ook voorsiening gemaak vir die kategorie van predikante met gedeeltelike versorging.
- * Gedeeltelike versorging is 'n noodmaatreël met die oog op die ideaal van volledige versorging.
- * 'n Standplaas met gedeeltelike versorging word geïmplementeer in die geval van gemeentes wat nie volledige versorging kan bekostig nie, of met die oog op die vestiging van 'n nuwe standplaas, byvoorbeeld via evangelisasie.
- * Die beroep van die predikant met gedeeltelike versorging word gekoppel aan 'n termynbepaling en word van tyd tot tyd hersien.
- * Die bestaande kategorie deeltydse predikante wat 'n ander betrekking beklee, asook pastorale hulpe, word uitfaseer, met toepassing van die riglyne vir deeltydse predikante soos deur die Algemene Kerkvergadering vir 1974 (**BYLAE N**) bepaal.

- * Indien 'n predikant met gedeeltelike versorging 'n beroep met volle versorgingsvoordele ontvang en dit bedank, word sy vergunning van ampsvoorregte in herooring geneem. As dit na deeglike ondersoek blyk dat hy nie werklik voltyds in die bediening wil staan nie, word hy van sy ampsvoorreg onthef.

Praktiese voorstelle

Die toelating van 'n persoon as predikant met gedeeltelike versorging, geskied onder die volgende voorwaardes:

- * Alle persone wat toegelaat is tot die evangeliebediening in die Kerk, is as predikant met gedeeltelike versorging beroepbaar.
- * Om die beroepswerksaamhede te vergemaklik, word 'n naamlys van predikante wat bereid is om met gedeeltelike versorging beroep te word, aan gemeentes bekend gemaak.
- * Die kerkraad stel uit die naamlys 'n groslys saam en daarna word onder leiding van die ringskommissie 'n gespreksgeleentheid met die persone op die groslys gereël. Die gesprek handel oor die volgende:
 - ** 'n Bespreking van die moontlike versorgingsvoordele waartoe die gemeente maksimaal in staat is.
 - ** 'n Duidelike taakoms krywing van die omvang van die predikant se werkopdrag.
 - ** 'n Verstandhouding oor 'n moontlike alternatiewe bron van inkomste waarmee die predikant sy traktement sal aanvul.
 - ** Die bepaling van 'n termyn van 12 (of 24 of 36) maande, waarna die ringskommissie, na raadpleging met die kerkraad die beroepsooreenkoms sal hersien of termineer.
- * Die kerkraad beroep die persoon van sy keuse met 'n beroepsbrief gebaseer op die konsepooreenkoms wat met die onderhoud vasgestel is.
- * Die ringskommissie oefen opsig uit dat
 - ** indien die finansiële posisie van 'n gemeente so verbeter het, dat hy 'n predikant volledig kan versorg, die ringskommissie die kerkraad opdrag sal gee om die predikant volledig te versorg, waarna sy vergunning om 'n ander betrekking te beklee, aan die einde van die ooreengekome termyn sal verval.
 - ** indien die predikant met gedeeltelike versorging weier om sy betrekking te laat vaar omdat hy nou volledig versorg word, tree die Kommissie

van die Algemene Kerkvergadering met hom in gesprek, waartydens hy hulle moet oortuig dat hy nog predikant wil bly, asook die redes vir sy weiering.

- ** indien sy redes gegrond is, hy van die standplaas losgemaak en weer beroepbaar gestel word. As dit egter blyk dat hy nie meer werklik voluit predikant wil wees nie, word hy van sy ampsvoorreg onthef.
- * 'n Standplaas met gedeeltelike versorging kan op die volgende maniere gevestig word:
 - ** 'n Bestaande voltydse standplaas, waar die gemeente weens finansiële redes nie meer die standplaas volgens die vasgestelde minimum besoldigingsvlak ten volle kan onderhou nie, doen by die ringskommissie aansoek dat die standplaas verander word na 'n standplaas met gedeeltelike versorging. 'n Volledige opgawe van beoogde versorgingsvoordele moet die aansoek vergesel. Indien die ringskommissie die aansoek goedkeur, word dit na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir bekragtiging.
 - ** 'n Plaaslike gemeente of kombinasie van gemeentes kan na goedkeuring van die ringsvergadering 'n predikant met gedeeltelike versorging beroep met die oog op meerdere bearbeiding, of met 'n besondere opdrag.

Ter oorweging

- * Bestaande kontraktuele ooreenkomste in 'n beroepsbrief tussen 'n kerkraad en 'n predikant, kan nie nietig verklaar word deur oor te gaan na 'n standplaas met gedeeltelike versorging nie, tensy die predikant daartoe instem. In praktyk sal dit daarop neerkom dat indien 'n gemeente nie meer die minimum versorgingsvoordele kan bekostig nie en 'n predikant weier om met gedeeltelike versorgingsvoordele daar te werk, die standplaas eventueel opgehef sal word.
- * By alle nuwe beroepe wat uitgebring word, moet daar in die beroepsbrief 'n klousule vervat word dat 'n kerkraad, met nakoming van bogenoemde voorwaardes, kan oorgaan tot 'n standplaas met gedeeltelike versorging, sonder enige wetlike verpligtinge teenoor die predikant.
- * Alle nuwe beroepsbriewe bevat 'n termynbepaling waarna die kontraktuele ooreenkoms in heroorweging geneem kan word.
- * Alle gemeente predikante (met volle en gedeeltelike versorging asook bestaande deeltydse predikante), neem sitting op amptelike vergaderings.
- * 'n Nuwe beroepstelsel word oorweeg wat daarvoor voorsiening maak dat beroeping eers plaasvind nadat 'n vakature verklaar is, die vereistes verbonde

aan die standplaas uitgespel is, aansoeke ontvang is en die beroepende vergadering hom oortuig het op wie hy sy keuse wil laat val.

- * Waar 'n gemeente meer as een predikant het, besluit die kerkraad jaarliks wie as voorsitter van die kerkraadsvergadering sal ageer.

1.5.2 *Kommentaar van die Raad vir Regsadvies op die studiestuk: Predikante met deelversorging*

1.5.2.1 *Inleiding*

Daar bestaan tans heelwat verwarring oor die verskillende kategorieë predikante wat in die Kerk funksioneer. Dit is nie vreemd dat talle navrae die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bereik waarvoor nie altyd klinkklare antwoorde gevind kan word nie. Duidelikheid sal oor die saak in die Kerk verkry moet word. Die studiestuk lewer wel daartoe 'n bedra.

Vir baie jare het die Kerk daaraan gewerk om die tekort aan predikante te oorkom. Die tekort het die Kerk daartoe gedwing om in die verlede allerlei noodmaatreëls te tref om elkeen wat moontlik as dienaar van die Woord gebruik sou kon word, in diens te stel. Dit is jammer dat, noudat daar genoegsame voorsiening gekom het, wat, as gevolg van allerlei ander redes in der waarheid oorvoorsiening geword het, die Kerk weereens gedwing word tot soortgelyke noodmaatreëls. Dit kan egter gesê word dat die Kerk in die verlede doelbewus in lyn probeer bly het met die presbiteraal-sinodale kerkregeringstelsel. Daarom sal maatreëls wat onder die nuwe omstandighede getref word, ook daaraan gemeet moet word.

1.5.2.2 *Prinsipiële uitgangspunte*

In lyn met die reformatoriese ampsbeskouing word uitgegaan van die volgende:

- * Die amp van dienaar van die Woord (soos ook die ander twee ampte) is funksioneel wat inhou dat net iemand wat die ampswerk verrig, in die amp kan staan.
- * Die dienaar van die Woord is daarom aan 'n vaste werkkring, gemeente (-standplaas) verbind waarheen hy beroep is, en hierdie standplaas mag hy nie verlaat selfs nie deur 'n beroep na 'n ander gemeente (-standplaas) te aanvaar sonder toestemming van die kerkraad nie.
- * Dit veronderstel dat 'n vaste omlynde werkkring (-standplaas) eers gevorm moet word voordat die dienaar van die Woord daarheen beroep kan word.

1.5.2.3 *Besluite van die Algemene Kerkvergadering*

Voordat die studiestuk nader geëvalueer word is dit belangrik om enkele van die

besluite wat in die verlede deur die Algemene Kerkvergadering geneem is in verband met die twee kategorië predikante wat in die studiestuk genoem word, naamlik deeltydse predikante en sogenaamde tentmakerbediening, aan te stip.

Besluit van 1970

Die Kerk kan enige persoon wat die bevoegdheid het om dienaar van die Woord in die Kerk te wees vir 'n besondere taak op deeltydse basis gebruik. Aan so 'n persoon sal bevoegdheid van Woord- en sakramentsbediening vir die duur van so 'n besondere taak verleen word.

Die vergadering dra dit aan 'n studiekomitee op om ondersoek in te stel na 'n verdere differensiasie van die amp van dienaar van die Woord.

Besluit van 1973

Daar is geen differensiasie in die amp nie maar alleen in werkopdrag, wat so uitgelê word dat daar géén tydelik-deeltydse predikante sal wees nie, maar wel deeltydse predikante wat permanent in die amp staan.

Besluit van 1976

Daar word van die volgende tiental voorskrifte vir deeltydse predikante wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgestel is om die besluite rondom deeltydse predikante in praktyk te stel, met instemming kennis geneem:

- (i) 'n Deeltydse predikant is 'n dienaar van die Woord wat op 'n deeltydse basis al die werksaamhede verbonde aan die dienswerk soos omskrywe in Bepaling 149 in 'n gemeente verrig. Die dienswerk van 'n deeltydse predikant verskil alleen kwantitatief van die dienswerk van 'n gewone predikant en nie kwalitatief nie.
- (ii) 'n Deeltydse predikant, omdat hy reeds 'n leeftog het waarmee hy in sy behoeftes voorsien, ontvang géén traktement van die gemeente waar hy werksaam is nie, maar sodanige vergoeding van koste as wat hom in staat stel om die dienswerk waartoe hy verbind is, te verrig.
- (iii) Diegene wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op grond van Bepaling 69 en vervolg en Bepaling 160 tot die amp van deeltydse predikant toegelaat kan word, is lidmate van die Kerk wat oor die nodige opleiding beskik soos omskryf in Bepaling 71.
- (iv) Die toetrede van 'n deeltydse predikant tot die amp geskied alléén langs die weg soos voorsien deur Bepaling 69 en vervolg en Bepaling 160.
- (v) Na beroepbaarstelling word die kandidaat vir die amp van deeltydse predikant beroep deur 'n gemeente.

In die beroepsbrief word die woorde "traktement en" in die sinsnede "... teen die traktement en emolumente wat aan hierdie predikantstandplaas verbind is en vermeld is in die opgaaf wat hierby gevoeg is", weggelaat.

- (vi) Met inagneming van Bepaling 149 sal die kerkraad die dienswerk van die deeltydse predikant in sy gemeente bepaal en die kerkraad kan die omvang van die dienswerk en die emolumente van die deeltydse predikant van tyd tot tyd vermeerder of verminder.
- (vii) Nadat die beroep aangeneem is, word die kandidaat normaalweg in die diens bevestig met gebruikmaking van die bestaande Formulier vir die Bevestiging van Dienaars van die Woord.
- (xiii) Bepaling 2(c) is ook in hierdie geval van toepassing, dit wil sê skepping van 'n deeltydse predikantstandplaas geskied alleen na vooraf magtiging deur die gemeente.
- (xi) Indien daar in die gemeente waar die deeltydse predikant deur beroep verbind is, sodanige verandering kom dat daar slegs 'n beperkte behoefte bestaan vir die dienswerk van 'n deeltydse predikant, kan die deeltydse predikant van sy kerkraad verlof ontvang om, soos Bepaling 162 en 163 voorsien, pastorale hulp in ander gemeentes te verrig.

So lank die deeltydse predikant as pastorale hulp in 'n ander gemeente dienswerk verrig, sal hy in die gemeente waar hy beroep en bevestig is lid van die kerkraad bly, ook alle kerkraadsvergaderings daar bywoon en 'n dienswerk in die gemeente verrig soos die kerkraad mag bepaal.

- (x) Indien die verbondenheid van 'n deeltydse predikant aan 'n gemeente deur welke omstandighede ookal nie langer kan voortduur nie en so 'n predikant geen beroep van 'n ander gemeente ontvang nie en die Kerk hom ook nie as pastorale hulp te werk kan stel nie, sal die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nadat hy hom op hoogte gestel het van die omstandighede, aan hom 'n akte van ontheffing afgee, en sal sy amp verval.

Ten opsigte van punt (x) het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op advies van die Raad vir Regsadvies ook nog die volgende vir bekragtiging aan die vergadering voorgelê:

"Daar is instemming betuig met wat in 'n memorandum in die verband gestel word en in besonder dat punt (x) van die regulasies vir deeltydse predikante die situasie skep dat die gemeente die verbintenis kan verbreek. Verder, aangesien 'n predikant met behoud van status uit die amp kan tree, sou dit ook moontlik wees dat die gemeente kragtens Artikel 158(2)(a) die 'dienskontrak' kan beëindig." Dit hou gevare en probleme in wat betref die siening van die amp soos die belydenisskrifte dit leer. Eerder as om daarop voort te bou, meen die raad dat Artikel 158(2)(a) geskrap behoort te word.

Daar word ook op gewys dat indien die bedoeling is dat die 'verbreking' van 'n verbintenis van 'n predikant met 'n gemeente, van die gemeente se kant op alle predikante bedoel is, daar ernstig daarteen gewaarsku word en, indien die advies nie aanvaar word nie, word versoek dat daar geleentheid vir besinning sal wees."

Hierop het die vergadering soos volg besluit:

- (a) Bepaling 158(2) word gehandhaaf.
- (b) Die hele saak van die "verbreking van die verbintenis tussen predikant en gemeente, word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir verdere studie en rapport aan die volgende Algemene Kerkvergadering."

Besluit van 1979

Die Algemene Kerkvergadering neem met instemming kennis van die volgende voorlegging in verband met die verbreking van die verbintenis tussen predikant en gemeente.

As die kerkraad/gemeente 'n bevoegdheid sou kry om die beroepsbriefbinding, buite om die moontlikhede wat Bepaling 158 (emeritaat) noem, op te sê, vernietig dit die ampsbegrip soos dit van die vroegste tyd af in die Hervormde Kerke bestaan het. Dit sal beteken dat

- * 'n kerkraad die bevoegdheid ontvang om 'n dienaar van die Woord uit die amp te stoot sonder dat die betrokke ampsdraer in sy leer of lewenswandel tekort geskiet het. Immers as ons bly aanvaar dat die amp funksioneel is, kan 'n kerkraad die primêre en sekondêre binding van 'n predikant vernietig, bloot deur die sekondêre beroepsbriefbinding op te sê. Dit sou 'n totale nuwigheid ten opsigte van die bevoegdheid van 'n kerkraad wees
- * indien 'n kerkraad die bevoegdheid sou ontvang om die beroepsbriefbinding op te sê sonder dat dit die primêre binding (Bepaling 73) in die gedrang bring, dan wysig ons die Hervormde, funksionele ampsopvatting en keer terug na die Roomse officium-ampsopvatting.

1.5.2.4 Opmerkings

Die volgende beginselbesluite van 1973, 1976 en 1979 moet uitgelig en beklemtoon word:

- * Daar bestaan geen differensiasie in die amp nie, maar alleen in werkopdrag.
- * Daar kan nie tydelik-deeltydse predikante wees nie maar slegs deeltydse predikante wat permanent in die amp staan.

- * Die dienswerk van 'n deeltydse predikant verskil alleen kwantitatief (dit is wat omvang betref) van die dienswerk van 'n gewone predikant en nie kwalitatief nie.
- * Voorskrif (x) vir deeltydse predikante (besluit 1976) saamgelees met die besluit van 1979 het die konsekwensie dat alleen as die standplaas (werkopdrag) om welke rede sou verander of verval die posisie van die deeltydse predikant in gedrang sou kom. Hy is dus nie "tydelik" beroep nie, maar "permanent", dit is vir solank die betrokke standplaas in die bepaalde omvang sou bly bestaan. Dit beteken dat so lank die standplaas bly bestaan het en so lank die deeltydse predikant sy werk tot bevrediging van die kerkraad verrig het, sy posisie nie in gedrang is nie. Die deeltydse predikant kan wel die standplaas verlaat indien hy 'n beroep (voltyds of deeltys) elders heen sou aanvaar. Indien die omvang van die standplaas sodanig sou toeneem dat dit nie meer deeltys behartig kan word nie, sou die deeltydse predikant moes kies om voortaan voltyds die standplaas te beman of om sy amp neer te lê. Dit spreek vanself dat indien hy sou besluit om dit voltyds te doen, hy sy ander werk sal moet bedank en dat die kerkraad hom dan ten volle sal versorg. Dit moet in gedagte gehou word dat die huidige Bepaling 26.3 en 26.4 toe nog nie bestaan het nie. Tans sou dit beteken dat indien 'n deeltydse standplaas opgehef sou moes word, dit volgens die prosedure in hierdie bepaling sal geskied.

1.5.2.5 Tentmakerbediening

Die eerste keer dat hierdie term in die Algemene Kerkvergadering gebruik is, was in 'n beskrywingspunt van dr DJC van Wyk en prof TFJ Dreyer in 1989. Hoewel die beskrywingspunt nie aanvaar is nie, het die vergadering tog besluit dat die tentmakerbediening aanvaar word as 'n vorm waarin die geroepe dienaar van die Woord die amp van herder en leraar kan beklee. Hierdie bedieningsvorm kan op enige herder en leraar van toepassing wees, ook op diegene wat reeds in 'n voltydse bediening staan.

1.5.2.6 Akkommodering van proponente

In 1992 het die Algemene Kerkvergadering met aanbevelings van die Raad vir Herderlike Sorg voor hom, kennis geneem van die volgende aanbevelings:

- * Ringsvergaderings sal toesien dat waar daar klein gemeentes is wat nog nie, of nie meer selfstandig kan beroep nie, of waar gemeentes nie selfstandig meerdere bearbeiding kan laat realiseer nie, daadwerklik aandag gegee sal word aan die vorming van kombinasies met die oog op die skep van standplase vir voltydse bediening.
- * Proponente word volgens die beginsel van deeltydse predikantskap/tentmakerbediening die geleentheid gebied om as geordende en bevestigde predikante onder toesig van 'n plaaslike kerkraad en ringskommissie werksaam te wees met die oog op

- ** gemeentevorming (die stigting of bymekaarmaak van 'n gemeente)
 - ** meerdere standplaasvorming in 'n gemeente of in ringsverband
 - ** die bediening van 'n gemeente wat nog nie/nie meer selfstandig kan beroep nie.
- * Standplase met 'n besondere opdrag soos evangelisasie, toerusting van ampsdraers en lidmate, besondere pastorale sorg, jeugbediening, ensovoorts, kan by wyse van kombinasie of in ringsverband of tussen gemeentes geskep word en gevul word deur voltydse of deeltydse predikante/tentmakers.

Opmerking

Dit is belangrik om daarop te let dat die vergadering besluit het om slegs kennis te neem van hierdie voorstelle. Die voorstelle het dus geen afdwingbare regs-geldigheid nie, maar sou hoogstens as vrywillige riglyne geïmplementeer kon word.

1.5.2.7 Voorstel oor tentmakerbediening

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ook aan die Algemene Kerkvergadering van 1992 die volgende uitgebreide voorstel voorgelê wat die praktiese implementering van die besluit ten opsigte van tentmakerbediening op die oog gehad het.

Die toelating van 'n persoon onder die tentmakerbediening geskied onder die volgende voorwaardes:

- * 'n Persoon wat oor die bevoegdheid beskik om predikant van die Kerk te wees doen skriftelik by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daarvoor aansoek met opgawe van redes. Die volgende persone kom daarvoor in aanmerking:
 - ** Proponente en NDP-kapelane wat wag op 'n beroep.
 - ** Predikante in 'n voltydse standplaas, waar die betrokke gemeente na die ondersoek en bevestiging van die plaaslike ringskommissie, nie meer finansieel in staat is om die predikant volledig te versorg nie.
 - ** Emeriti (vervroegde emeritaat kan oorweeg word).
- * 'n Lys van predikante wat onder die tentmakerbediening beroepbaar is, word aan gemeentes bekend gemaak.
- * Indien 'n gemeente besluit om 'n bepaalde persoon op die lys onder die tentmakerbediening te beroep, word onder leiding van die ringskommissie, 'n gespreksgeleentheid gereël tussen die kerkraad van die gemeente en die te beroepe persoon. Tydens die gesprek word 'n konsep beroepsooreenkoms vasgestel wat aan die volgende vereistes sal voldoen:

- ** 'n Duidelike opgawe van die versorgingsvoordele waartoe dié gemeente maksimaal in staat is.
- ** 'n Duidelike taakomskrywing van die pligte van die predikant.
- ** 'n Bepaling van 'n termyn van twaalf maande waarna die ringskommissie na raadpleging met die kerkraad die beroepsooreenkoms sal hersien met dien verstande dat indien
 - die finansiële posisie van die gemeente van so 'n aard is dat hy die predikant volledig kan versorg, die ringskommissie dit aan die kerkraad sal opdra om oor te gaan tot die beroep van 'n voltydse predikant
 - die gemeente oorgaan tot die beroep van 'n voltydse predikant, die kerkraad kontraktueel verbind sal wees om die predikant wat onder die tentmakerbediening werksaam is, eerste te beroep
 - die predikant onder die tentmakerbediening voltyds na die gemeente beroep word en dit bedank, word hy uit die amp onthef, met verlies van ampsvoorreg.
- * 'n Standplaas onder die tentmakerbediening kan op die volgende maniere gevestig word:
 - ** 'n Bestaande voltydse standplaas, waar die gemeente weens finansiële redes nie meer die standplaas ten volle kan onderhou nie, doen by die ringskommissie aansoek dat die standplaas verander word na 'n standplaas onder die tentmakerbediening. 'n Volledige opgawe van beoogde versorgingsvoordele moet die aansoek vergesel. Indien die ringskommissie die aansoek goedkeur, word dit na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir bekragtiging waarna die status van die standplaas verander na dié van die tentmakerbediening.

Die kerkraad van die gemeente is verplig om die plaaslike predikant eerste te beroep. Indien die predikant die beroep bedank, word hy van die standplaas losgemaak en is hy beroepbaar in die Kerk.

- ** 'n Plaaslike gemeente of kombinasie van gemeentes kan na goedkeuring van die ringsvergadering (met inagneming van die voorwaardes soos uiteengesit in punt 3) 'n predikant onder die tentmakerbediening met die oog op meerdere bearbeiding, of 'n besondere opdrag as tentmaker, beroep.
- * 'n Ringsvergadering of die Algemene Kerkvergadering kan oorgaan tot die beroep (met inagneming van punt 3) van 'n persoon onder die tentmakerbediening met die oog op die vestiging van 'n gemeente vanuit evangelisasieperspektief. In so 'n mate sal die betrokke vergadering

verantwoordelikheid aanvaar vir die versorgingsvoordele en sal die persoon werk onder die opsig van die ringsvergadering totdat 'n selfstandige gemeente gestig is.

1.5.2.8 Ter oorweging

- * Bestaande kontraktuele ooreenkomste in 'n beroepsbrief tussen 'n kerkraad en 'n predikant kan nie nietig verklaar word deur oor te gaan tot die tentmakerbediening nie.
- * Nuwe beroepe wat uitgebring word vir 'n voltydse standplaas kan 'n klousule bevat dat 'n kerkraad met nakoming van genoemde voorwaardes by die ringsvergadering kan aansoek doen om oor te gaan tot die kategorie van tentmakerbediening.
- * Indien die voorstel goedgekeur word, word dit aan die teologiese fakulteit opgedra om aanvullend tot die bestaande opleiding 'n opsionele module in die kurrikulum te inkorporeer wat studente sal toerus in evangelisasie onder die tentmakerbediening, met die oog op die vestiging van 'n gemeente.
- * Indien bogenoemde bepalings ten opsigte van die tentmakerbediening goedgekeur word, verval die kategorie van deeltydse predikante. Hierdie besluit sal nie terugwerkend van aard wees nie.

Ten spyte van hierdie voorstel wat opsigself duidelik was, het die vergadering tog baie versigtig soos volg besluit:

- * Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.
- * Die vergadering neem kennis van die studiestukke en voorstelle in verband met tydelike of deeltydse bediening deur predikante soos in die agenda opgeneem.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem 'n studiekommissie om die saak in sy geheel te ondersoek en via die Raad vir Regsadvies aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorstelle te maak met die oog op moontlike tussentydse implementering en finale goedkeuring deur die volgende Algemene Kerkvergadering.
- * Die vergadering versoek dat die Pensioenraad en die Raad van Finansies aandag gee aan die *posisie* van deeltydse predikante met betrekking tot lidmaatskap van die pensioenfonds en die mediese fonds.
- * Beroepsbrief (B) word in die tussentyd gebruik totdat die verslag van die studiekommissie in verband met tydelike of deeltydse bediening deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar is.

1.5.2.9 Konkluderende opmerkings

Hoewel die Algemene Kerkvergadering beslis was ten opsigte van die gedagte van tentmakerbediening as 'n vorm waarin die geroepe dienaar van die Woord die amp van herder en leraar kan beklee, is dit tog duidelik dat die Algemene Kerkvergadering nog nie duidelikheid gehad het oor die voorskrifte om dit prakties te implementeer nie.

Hoewel die voorstelle van die Raad vir Herderlike Sorg slegs as riglyne beoordeel kan word, is dit duidelik dat die gedagte van die vorming van 'n standplaas (werkkring) waarheen beroep word, ten grondslag daarvan lê. Die afleiding dat hierdie voorstelle wel impliseer dat beroep moet word sonder die vorming van 'n standplaas, lyk nie geregverdig nie.

1.5.2.10 Evaluering van die studiestuk

- * Daar kan saamgestem word met die uitspraak dat die werkruimte of dan anders gestel die standplaas, inderdaad onontbeerlik is om die amp in funksie te laat tree. Dit lê in lyn met die reformatoriese uitgangspunte.
- * Die lewenstog (en bron daarvan) is ook nie wesenlik vir die funksionering van die amp nie.
- * Die uitspraak dat die predikant in die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n biskop geword het met aansien, gesag en status is baie skerp. As dit waar is, behoort hieraan beslis aandag gegee te word hoe dit verander kan word.
- * Om die term "charismatiese" aan die inwendige roeping te koppel, kan gesien die belastheid van die begrip, verwarring skep.
- * Dat die Kerk huiwerig is om 'n termynbepaling aan die dienswerk van 'n predikant te koppel is in die lig van die reformatoriese ampsopvatting en in die lig van sy eie besluite volkome verstaanbaar. Dit is wel waar dat in die geval van NDP-kapelane 'n termynbepaling toegelaat is. Daar moet egter rekening gehou word daarmee dat dit in abnormale omstandighede dwingend was.
- * Dit beteken nie dat dit prinsipieel totaal uitgesluit is dat 'n predikant se amp getermineer kan word voordat hy "lewenslank" gedien het en sonder dat hy afgesit hoef te word of weens siekte noodgedwonge moet emeriteer nie. Bepaling 26 maak inderdaad hiervoor voorsiening. Hier gaan dit ook weer om abnormale omstandighede wat die Kerk daartoe dwing om die predikant institusioneel van sy amp te onthef.
- * Hoewel prinsipieel seker geen besware ingebring kan word daarteen dat die Kerk as geheel sy middele sal poel om gelyke traktering van alle predikante te bewerk nie, lyk dit tog steeds meer in lyn met die reformatoriese ampsbeskouing om die versorging van die predikant aan die plaaslike

gemeente verbind te hou.

- * Met die gedagte dat die begrippe "deeltydse bediening" en "tentmaker-bediening" laat vaar moet word ten gunste van "predikante met gedeeltelike versorging" of "deelversorging" kan saamgestem word.
- * Die uitspraak: "Ons betree dus hier 'n terrein van beperkte tyd vir volle bediening. Bediening moet steeds gerig wees op die voorsiening in al die behoeftes van die kudde" kan ten volle onderskryf word.
- * Die opmerking: "Die kategorie deeltydse predikante en pastorale hulpe wat tans 'n ander betrekking beklee en deelyds beroep is, sal moet uitfaseer omdat hulle werkgeleenthede vir beroepafwagterende predikante verminder" verdien die ernstige aandag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

1.5.2.11 Kommentaar op prinsipiële riglyne

Met die prinsipiële riglyne stem die raad oorwegend saam, maar tog word die volgende opmerkings gemaak:

- * Met die woorde "Die amp word funksioneel en word getermineer deur die beskikbaarheid van 'n werkkring" kan ingestem word. Hoewel die "omvang" van 'n werkkring seker sal bepaal of dit as 'n "redelike" standplaas beskou kan word, bepaal dit egter nie prinsipieel die funksionaliteit van die amp nie. Eerder as om 'n termynbepaling in die beroepsbrief te plaas, kan die bepaalde standplaas soos in 'n gewysigde Bepaling 26 beskryf, opgehef word en die predikant ook so behandel word.
- * Die raad stem saam dat
 - ** gedeeltelike versorging 'n noodmaatreël is met die oog op die ideaal van volledige versorging
 - ** 'n standplaas met gedeeltelike versorging geïmplementeer word in die geval van gemeentes wat nie volledige versorging kan bekostig nie, of met die oog op die vestiging van 'n nuwe standplaas, byvoorbeeld via evangelisasie
 - ** die beroep van die predikant met gedeeltelike versorging gekoppel word aan 'n termynbepaling en van tyd tot tyd hersien word.
- * Die gewone beroepsbrief word gebruik en in 'n bygaande stuk word die werkopdrag en versorgingsvoordele afgeskaal in ooreenstemming met die ooreenkoms wat in vooruitsig gestel word.
- * Omdat pastorale hulpe aangestel is per besluit van die kerkraad, kan hulle per besluit weer ontslaan word. Buitendien moet jaarliks gemotiveer by die

ringsvergadering aansoek gedoen word. Kyk Bepaling 162.4.

- * Die huidige kategorie deeltydse predikante is per beroepsbrief na 'n standplaas beroep en daarna bevestig en derhalwe sal hulle uitfasering noukeuriger bedink moet word. Meer studie sal gedoen moet word.

1.5.2.12 Kommentaar op Praktiese voorstelle

Die raad onderskryf die praktiese voorstelle met die volgende opmerkings daarby:

- * Die bepaling ten opsigte van 'n termyn is nie aanvaarbaar nie. Dit lyk belangrik en selfs noodsaaklik dat wanneer 'n standplaas gevorm word die bedoeling behoort te wees dat dit permanent sal wees, selfs al sou die omvang daarvan en versorgingsvoordele daaraan verbonde, aanvanklik en moontlik selfs permanent, afgeskaal wees in vergelyking met 'n standplaas met volle versorging.
- * Daar moet verhoed word dat met die vorming van standplase ligtelik omgegaan word, miskien net om persone te akkommodeer.
- * Die bestaande beroepsbrief vir voltydse bediening kan gebruik word en nie Beroepsbrief (B) nie. Daar word dus nie 'n termyn aan die beroep gekoppel nie.
- * Voordat 'n deelsorgpredikant se ampsvoorreg hom ontnem word as dit blyk dat hy nie 'n voltydse beroep wil aanvaar nie, sal eers deeglik besin moet word op grond waarvan tot so 'n handeling oorgegaan word.

1.5.2.13 Kommentaar op: Ter oorweging

Die raad onderskryf die gedagtes van die studiekomitee wat ter oorweging gegee word. Die volgende word daarby opgemerk:

- * Dit is nie nodig dat 'n beroepsbrief 'n klousule bevat dat 'n kerkraad geregtig is om 'n voltydse standplaas na 'n deeltydse standplaas te verander sonder enige wetlike verpligting teenoor die predikant nie. Die betrokke bepaling van die Kerkwet kan so gewysig word om daarvoor voorsiening te maak.
- * Die oorweging van 'n nuwe beroepstelsel verg nog heelwat verdere studie.
- * Ten opsigte van die probleem van sitting op ringsvergaderings lyk dit voor die handliggend dat slegs waar 'n standplaas gevorm is en 'n predikant beroep en bevestig is, hy sitting sou kon neem. Afhangende van die omvang van 'n standplaas kan daar dalk besware geopper word oor afvaardiging van ouderlinge en diakens vir die standplaas.

Om die gewigtigheid van die skepping van 'n standplaas te beklemtoon, moet

gehou word by die huidige reëlins ten opsigte van afvaardiging en moet vir elke standplaas afgevaardig word.

- * Die Pensioenraad het reeds 'n tussentydse reëling getref om doodsdekking en ongeskiktheidsvoordele aan deelsorgpredikante wat nie lede is van die Pensioenfonds nie, te verskaf. Gewysigde statute word deur die Pensioenraad aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê.

1.5.2.14 Advies aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

- * Die volgende maatreëls kan oorweeg word:
 - ** Beroepe kan slegs uitgebring word waar standplase op die voorgeskrewe wyse gevorm is.
 - ** Die bestaande gevalle waar proponente bevestig is sonder dat daar 'n standplaas met 'n werkopdrag bestaan word ondersoek en met alle betrokkenes word onderhandel om wel standplase tot stand te bring. Dit moet geskied in oorleg met die ringskommissie.
 - ** Die bevestiging en ordening word gekondoneer en in die gevalle waar daar geen beroepsbrief was nie, word 'n beroepsbrief wel van krag met 'n terugwerkende datum.
 - ** Die tussentydse maatreëls wat deur die Pensioenraad getref is, word inwerking gestel.
 - ** Die voorstelle van die Raad vir Herderlike Sorg, waarvan die Algemene Kerkvergadering kennis geneem het, kan as riglyne na gemeentes deurgestuur word vir oorweging en implementering in oorleg met ringskommissies.
- * Die Raad vir Regsadvies ontvang opdrag om aan die hand van al die tersake besluite en studiestukke, aanbevelings vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gereed te kry vir voorlegging aan die eersvolgende Algemene Kerkvergadering.

1.5.3 Advies aan die 64ste Algemene Kerkvergadering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die advies van die raad na die Algemene Kerkvergadering deur te gaan en het die raad versoek om aan die hand van al die tersake besluite en studiestukke, verdere aanbevelings aan die 64ste Algemene Kerkvergadering voor te lê.

Die Raad vir Regsadvies adviseer dat die vergadering die volgende maatreëls goedkeur:

- 1(a) 'n Gemeente of 'n kombinasie van gemeentes kan een of meer standplase vorm met deelversorging (of geen versorging).
- 1(b) 'n Bestaande voltydse standplaas kan na goedkeuring deur die gemeente, die predikant (indien die standplaas gevul is) en die kommissie van die ringsvergadering, verander word na 'n standplaas met deelversorging (of geen versorging).
- 1(c) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is bevoeg om 'n werkkring vir besondere werksaamhede te vorm met deelversorging (of geen versorging). (In aansluiting by Bepaling 151: 1(a) en 1(b)). (Kyk ook Bepaling 26.5).

Let wel: Bogenoemde standplase word op die gewone wyse gevorm sonder enige tydsbepaling daaraan verbonde. Indien hierdie standplase om welke rede ookal opgehef moet word, word aan die hand van Bepaling 26.3 en 26.4 (a) tot (f) gehandel.

2. Wysig Bepaling 26.3 soos volg:

"Wanneer 'n gemeente die predikantstandplaas **verander na 'n standplaas met deelversorging of ophef**.....

3. Beroep na so 'n standplaas vind op die gewone wyse plaas en die gewone beroepsbrief word gebruik (Beroepsbrief (B) verval). In 'n bygaande dokument word die werkopdrag en versorgingsvoordele soos afgeskaal, aan die beroepene voorgelê vir oorweging.
4. Om beroepswerksaamhede te vergemaklik, kan 'n naamlys van predikante of proponente wat bereid is om 'n beroep met deelversorging (of geen versorging) te aanvaar, by die skriba (sekretaris) van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangevra word.
5. 'n Kerkraad kan 'n groslys saamstel en daarna onder leiding van die kommissie van die ring 'n gesprek met die kandidate reël. Die gesprek handel oor
 - * die maksimum versorgingsvoordele waartoe die gemeente in staat is
 - * 'n duidelike omskrywing van die werkopdrag, en
 - * 'n verstandhouding oor 'n moontlike alternatiewe bron (of bronne) van inkomste waarmee die predikant sy inkomste kan aanvul.
6. Die kommissie van die ringsvergadering sien toe dat sodra die gemeente se finansiële posisie verbeter het, die predikant volledig versorg word en dat sy vergunning om 'n ander betrekking te beklee, verval.

7. Indien die betrokke predikant weier om sy ander betrekking prys te gee, voer die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met hom gesprek en stel die redes vir sy weiering vas. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering handel daarna op grond van sy bevinding.
8. Ten opsigte van die Pensioenfonds en Mediesefonds word gehandel volgens die bepalinge en die besluite van die Kerk.
9. Die huidige reëlings ten opsigte van afvaardiging na meerdere vergaderings word gehandhaaf.

AANBEVELING

- * Die vergadering handel oor die studiestuk, kommentaar en advies van die Raad vir Regsadvies.**
- * Die vergadering besluit om die volgende advies van die Raad vir Regsadvies besluit van die vergadering te maak tot by die aanvaarding van die nuwe Kerkorde:**
 - ** Beroepe kan slegs uitgebring word waar standplase op die voorgeskrewe wyse gevorm is.**
 - ** Die bestaande gevalle waar proponente bevestig is sonder dat daar 'n standplaas met 'n werkopdrag bestaan, word ondersoek en met alle betrokkenes word onderhandel om wel standplase tot stand te bring. Dit moet geskied in oorleg met ringskommissies.**
 - ** Die bevestiging en ordening van die bestaande gevalle word gekondoneer en in die gevalle waar daar geen beroepsbrief was nie, word 'n beroepsbrief wel met 'n terugwerkende datum van krag gemaak.**
 - ** Die tussentydse maatreëls wat deur die Pensioenraad getref word, word in werking gestel.**
 - ** Die voorstelle van die Raad vir Herderlike Sorg, waarvan die Algemene Kerkvergadering kennis geneem het, word as riglyne na gemeentes deurgestuur vir oorweging en implementering in oorleg met ringskommissies.**

1.5.4 *Navraag: Deelsorgpredikant in 'n kombinasie-standplaas*

Na aanleiding van navrae oor die deelsorgpredikante in kombinasie-standplase het

die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die volgende riglyne aanvaar wat gevolg moet word wanneer twee gemeentes in kombinasie 'n deelsorg-predikant beroep:

- * 'n Kombinasie-ooreenkoms word tydens 'n gekombineerde kerkraadsvergadering opgestel. Die deelsorgpredikant wat die beroep na die kombinasie aanvaar, word in albei gemeentes bevestig (Dus die normale prosedure soos in die geval van 'n voltydse predikant wat na 'n kombinasie beroep word).
- * Wanneer 'n deelsorgpredikant reeds in 'n gemeente ontvang en bevestig is en 'n tweede gemeente ook van sy dienswerk in 'n deelsorgstandplaas gebruik wil maak, rig die gemeente 'n versoek tot die kerkraad van die deelsorgpredikant in dié verband. Indien die kerkraad tot so 'n reëling geneë is, word 'n kombinasie-ooreenkoms tydens 'n gekombineerde kerkraadsvergadering opgestel (Die gekombineerde kerkraadsvergadering kan bestaan uit afgevaardigdes uit albei kerkrade met dien verstande dat die kombinasie-ooreenkoms daarna deur albei kerkrade goedgekeur word). Die deelsorgpredikant word nou ook volgens die bepaling van die Kerkwet na die tweede gemeente beroep deur gebruikmaking van Beroepsbrief (B) waaraan 'n termyn gekoppel word. Sodra hy die beroep aanvaar het word hy in die gemeente bevestig. Hy staan voortaan in diens van die kombinasie-gemeentes. Albei gemeentes word steeds op hoogte gehou met die verloop van sake.
- * Bepaling 20 moet in ag geneem word.

AANBEVELING

- * Die riglyne word aanvaar.

1.5.5

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN HEIDELBERG SITTINGSREG VAN DEELTYDSE PREDIKANTE IN DIE RINGS- VERGADERING

Bepaling 7.2 van die Kerkwet en Bepalings word sodanig gewysig dat deeltydse predikante, wat met Beroepsbrief B beroep is, volle sittingsreg in die ringsvergadering binne wie se grense die deeltydse diens verrig word, verkry.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

1.5.6

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN STEMREG VIR DEELTYDSE PREDIKANTE

Bepaling 7 van die Kerkwet en Bepalings word soos volg gewysig:

(Weglatings onderstreep)

Die ringsvergadering word gevorm deur

- (a) predikante wat voltyds diens in gemeentes in die ring verrig, afgevaardig deur die betrokke kerkraade**
- (c) deeltydse predikante, afgevaardig deur die kerkraad in wie se gemeente hulle dienswerk verrig, met adviserende stem**

Motivering

Deeltydse predikante wat op versoek van hulle betrokke kerkraade 'n ringsvergadering bywoon, behoort volle stemreg op so 'n ringsvergadering te hê, aangesien hulle die betrokke kerkraade verteenwoordig met dieselfde aanspraak as die ander lede van die betrokke kerkraade se afvaardiging op die ringsvergadering.

'n Deeltydse predikant wat diens in 'n gemeente verrig, is georden en behoorlik in sy amp bevestig volgens die vereistes van die Kerkwet. Hy verrig vir sover dit sy ampspligte in die gemeente betref, dieselfde funksies as 'n voltydse predikant, te wete Woordverkondiging, bediening van die sakramente en pastorale versorging van lidmate. Die onderskeid tussen 'n deeltydse en 'n voltydse predikant lê in die omstandighede van eersgenoemde wat die moontlikheid inhou dat hy benewens sy normale ampsopdragte in die gemeente, ook ander funksies met die toestemming van die Kerk verrig.

'n Deeltydse predikant het as gewone lidmaat en as lid van die kerkraad in sy betrokke gemeente volle stemreg op amptelike vergaderings in die gemeente. Hy tree ook dikwels op as voorsitter van sodanige amptelike vergaderings in die afwesigheid van die voltydse predikant. Sy betrokkenheid in die bestuur van die gemeente is dus in baie opsigte dieselfde as die van die voltydse predikant.

'n Deeltydse predikant wat deur sy gemeente na 'n ringsvergadering afgevaardig word, het dieselfde verantwoordelikheid as die ander afgevaardigdes van sy

gemeente om as volwaardige lid van die afvaardiging aan die verrigtinge van die betrokke ringsvergadering deel te neem.

Dit is oneties om 'n deeltydse predikant wat deur die kerkraad in die betrokke ring afgevaardig is, van sy stemreg te ontnem, terwyl hy in baie opsigte meer bekwaam is om oor kerklike aangeleenthede te oordeel as die ouderlinge en diakens wat die ringsvergadering bywoon.

Die voorreg om te kan stem op 'n ringsvergadering is 'n Goddelike gawe en vind plaas onder die leiding van die Heilige Gees.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

1.5.7

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PIETERMARITZBURG VERSORGINGSVOORDELE: DEELSORGPREDIKANTE

Bepaling 151.4 word soos volg gewysig:

- 4.1 Die versorgingsbeginsel, soos omskryf in Bepaling 151.2 en 151.3, word ook ten opsigte van deeltydse predikante gehandhaaf.**
- 4.2 In gevalle waar van Bepaling 151.2 en 151.3 afgewyk word, word dit duidelik vermeld in die opgawe van versorgingsvoordele wat die beroepsbrief vergesel.**
- 4.3 In gevalle waar per beroepsbrief van Bepaling 151.2 en 151.3 afgewyk word, beywer die kerkraad hom vir die uiteindelijke volle versorging van die predikant in terme van Bepaling 151.2 en 151.3.**

Motivering

Agtergrond

As agtergrond geld die huidige omstandighede van die Ring van Pietermaritzburg wat in twee gemeentes van sogenaamde deeltydse predikante moet gebruikmaak. Sogenaamd, omdat hierdie predikante die enigste predikante in hulle onderskeie gemeentes is, en al die werk van voltydse gemeentepredikante doen, maar buite die Kerk ook moet werk om aan die lewe te bly. Die deelsorgbedeling is nog nie in werking nie, en buitendien sal nie een van die gemeentes groter laste kan dra as wat die bedeling van deeltydse predikante hulle toelaat nie.

Die ringsvergadering besef dat hierdie omstandighede eie aan die Ring van Pietermaritzburg kan wees. In die lig hiervan sou in die voorgestelde Bepaling 151.4.1 bygevoeg kon word:

"... word ook ten opsigte van deeltydse predikante *wat alleen in 'n gemeente dien*, gehandhaaf."

Doel

Om in afwagting van nuwe bepalings oor deelsorgpredikante, dog binne die raam van die huidige Kerkwet en Bepalings reeds, verkeerdhede in die praktyk van deeltydse predikante reg te stel.

Die versorgingsbeginsel

Die huidige Bepaling 151.4 lees: "Deeltydse predikante word vergoed vir die uitgawes wat hulle werk meebring."

- * Dit vervang die versorgingsbeginsel, wat die grond van ampsvoorreg is, met vergoeding van uitgawes.
- * Gemeentes versuim daarom om gereeld die versorging van deeltydse predikante aan te pas, namate die versorgingsvermoë van die gemeente verbeter. Dis in stryd met besluite van die Kerk oor die tentmaker-bediening.
- * Dit word verkeerd verstaan as sou dit beteken dat slegs uitgawes vergoed moet word.

Ampsvoorregte

Kerkrade laat na om, by beroeping van 'n deeltydse predikant te spesifiseer watter ampsvoorregte en -voordele in- en uitgesluit sou wees. Dit gebeur in die verwagting dat die Kerkwet en Bepalings voldoende voorsiening maak.

- * Twis ontstaan soms oor die interpretasie van Bepaling 151.3(d) Verlof. Nêrens in die bepaling word die inhoud daarvan van toepassing gemaak op deeltydse predikante nie, en nêrens word deeltydse predikante daarvan uitgesluit nie. Maar die "Opgawe van Versorgingsvoordele", wat volgens beide die proforma beroepsbriewe vir die beroeping van alle kategorieë van predikante geld, sê in punt 5: Verlof, dat Bepaling 151.3(d) betrekking het. Die vermoede dat dit ook van toepassing op deeltydse predikante behoort te wees, word verder versterk deur die alternatiewe ruimtes vir verskil wat onder al ses die opskrifte van die "Opgawe van Versorgingsvoordele" toegelaat word, met net die een enkele uitsondering van punt 5: Verlof, waar net een moontlike toepassing gemaak kan word. As dit glad nie die bedoeling van die huidige "Opgawe en Versorgingsvoordele" soos vervat in die Kerkwet en Bepalings was dat dit van toepassing moes wees op deeltydse

predikante nie, moet dit besluit word. Tans word die indruk steeds geskep dat dit vir beide die beroepsbriewe bedoel word.

- * As net in terme van die versorgingsbeginsel geredeneer word, en bekostigbaarheid van 'n predikantstandplaas die enigste aanleidende oorsaak is vir gedwonge deeltydse bediening, is die reëling oor verlof seker die mees bekostigbare van al die deeltydse predikant se versorgingsvoordele? Dan is 'n deeltydse predikante se uitsluiting daarvan moeilik te motiveer.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

1.6

Pastorale hulpe: Herformulering van Bepaling 162

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad vir Regsadvies versoek om met die oog op voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering Bepaling 162 te herformuleer sodat dit nie vir gemeentes so maklik is om 'n pastorale hulp te bekom nie.

Die raad het soos volg geadviseer:

- * Pastorale hulpe is gedurende die sestigerjare as 'n noodmaatreël in die Kerk goedgekeur vanweë die tekort aan predikante.
- * Aangesien daar tans en in die nabye toekoms geen tekort aan predikante sal wees nie is die figuur van die pastorale hulp nie meer noodsaaklik nie en daarom verval dit.

Die Raad vir Regsadvies ag dit in dié lig nie nodig om Bepaling 162 te herformuleer nie, aangesien die bepaling behoort te verval.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die standpunt ondersteun.

AANBEVELING

- * **Bepaling 162 verval.**

Dit hou in dat:

- ** **alle bepalinge in die Kerkwet waar daar na die pastorale hulp verwys word, gewysig word.**

- ** alle pastorale hulpe onmiddellik (nie later as einde Desember 1995) uitfaseer.**
- ** ringskommissies en ringsvergaderings uitvoering aan die besluit gee.**

1.7 Behoud van ampsvoorreg deur beroepafwagtende predikante

Daar heers by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kommer oor beroepafwagtende predikante wat ampsvoorreg behou terwyl hulle reeds vir 'n paar jaar geen beroep ontvang nie.

Die Raad vir Regsadvies is versoek om 'n verantwoorde standpunt oor die aangeleentheid te formuleer wat deur die Kommissie aan die Algemene Kerkvergadering aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê kan word.

Die raad het soos volg geadviseer:

- * Drie kategorieë beroepafwagtende predikante word onderskei naamlik:
 - ** Proponente
 - ** Predikante
 - wat herstel het na aanvaarding van siekte-emeritaat
 - wie se standplaas opgehef is.
 - ** Predikante wat in deelversorgingstandplase staan.
- * Beroepafwagtende predikante en proponente wat aan geen standplaas gekoppel is nie, word deur sy/haar plaaslike gemeente of enige ander gemeente beroep op 'n basis van deelversorging of geen versorging nie, met 'n duidelike omskrewe opdrag. Argumente dat 'n gemeente nie 'n sodanige predikant kan bekostig nie verval, aangesien hy/sy geen aanspraak op vergoeding kan maak nie. Die predikante se name bly steeds op die lys van beroepafwagtende predikante.
- * Gemeentes word steeds daartoe opgeroep om hierdie beroepafwagtende predikante in hulle midde of in hulle omgewing, te akkommodeer.
- * 'n Beroepafwagtende predikant wat op 'n deelsorgbasis aan 'n gemeente gekoppel is, mag uiteraard 'n ander beroep beklee om in sy/haar lewensstog te voorsien.
- * Deelsorgpredikante staan vanselfsprekend onder die opsig van die kerkraad

wat hom/haar beroep het.

- * Proponente en beroepafwagtende predikante wat na ses maande nog geen beroep ontvang het nie, word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgeroep vir gesprek. 'n Verdere vergunning van ses maande kan aan sodanige beroepafwagtende proponente en predikante verleen word. Indien hulle na 'n jaar geen beroep ontvang het nie, verbeur hulle hulle ampsvoorreg.

Die Kommissie het die laaste paragraaf gewysig sodat dit soos volg lees:

Proponente en beroepafwagtende predikante wat na een jaar nog geen beroep ontvang het nie, tree sonder versuim met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in gesprek.

AANBEVELING

- * Vir bespreking en besluit.

1.8

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK- VERGADERING WYSIGINGS VAN BEPALING 158.2

Bepaling 158.2 word soos volg gewysig:

Oorgang na 'n ander lewenstaat.

- (a) 'n Predikant wat van voorneme is om uit die dienswerk te tree en sodoende na 'n ander lewenstaat wil oorgaan, stel die kerkraad dadelik skriftelik daarvan in kennis.
- (b) Onveranderd.
- (c) Onveranderd.
- (d) Onveranderd.
- (e) Wanneer die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oortuig is dat die predikant by sy voorneme bly, bepaal die Kommissie die datum waarop die predikant uit die amp onthef sal word of onthef die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hom onmiddellik uit sy amp.

Motivering

Na aanleiding van 'n vraag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet of 'n predikant wat te kenne gee dat hy van lewenstaat wil verander se ampsvoorreg onmiddellik opgeskort kan word totdat die ondersoek afgehandel is, is die volgende beredenering van die Komitee ontvang:

Opskorting van ampsvoorreg

As gelet word op Bepaling 114 dan is die opskorting van ampsvoorreg 'n onderdeel van die dissiplinêre optrede wat tot beskikking van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is om die goeie orde in die Kerk te handhaaf.

Omdat die Kerk 'n geloofsgemeenskap is, volg dit byna vanselfsprekend dat 'n ampsdraer wat daarvan aangekla word dat hy hom in leer of lewe sou misdra het, tydelike opskorting van sy ampsvoorregte moet aanvaar. Die rede daarvoor is dat sorg gedra moet word dat die orde of geloof van die geloofsgemeenskap nie verder versteur of beproef sal word nie.

Verandering van lewenstaat: Rondom die politiek

By die verandering van lewenstaat waar 'n predikant lid wil word van die Parlement of 'n ander regeringstruktuur of owerheidsliggaam as verteenwoordiger van 'n politieke party, geld Bepaling 161.2(a) en (b).

'n Algemene Kerkvergadering het bepaal dat die oomblik wanneer 'n predikant hom as lid van 'n politieke party verkiesbaar wil stel vir 'n owerheidstruktuur, hy uit die amp moet tree. Hier is die voorneme wat uitgespreek word die kritiese oomblik omdat die Algemene Kerkvergadering bepaal het dat (Bepaling 161.2): "n Dienaar van die Woord is nie lid van die Parlement ensovoorts nie."

Hier het die Algemene Kerkvergadering dus 'n baie duidelike lyn getrek.

Ander gevalle van verandering van lewenstaat

Alle ander gevalle van verandering van lewenstaat vind plaas volgens Bepaling 158.2. Daarvolgens moet die predikant oor sy voorneme 'n gesprek voer met die kerkraad, aan wie hy verbind is deur middel van 'n beroepsbrief; met die ringskommissie, wat oor hom opsig hou; met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die liggaam wat predikante toelaat of onthef. Die bedoeling van die gesprekke is *om die predikant van sy voorneme te laat afsien* (vergelyk Bepaling 158.2(c)).

Hier is daar egter nie sprake van dissiplinêre optrede nie, want die Algemene Kerkvergadering het in die sewentigerjare al vasgestel dat

die amp nié lewenslank geld nie

'n predikant wat uit die amp tree, nie dáárom sensurabel is nie.

Dit lyk daarom asof dié beslissing die opskorting van ampsvoorregte in hierdie geval, nie moontlik maak nie.

Die probleem wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in hierdie verband stel, hoef nie 'n probleem te wees nie omdat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan vasstel presies wanneer so 'n predikant van sy amp onthef sal word.

Indien 'n predikant, met die verbygaan van Bepaling 158 na 'n ander lewenstaat oorgaan, versteur hy die orde in die Kerk (Bepaling 73) en word dit 'n saak van die handhawing van die dissipline waar die ringskommissie dadelik 'n klag moet lê, vergelyk Bepaling 158.1.

Op die oomblik is Ordinansie 1.4.17 'n onveranderde weergawe van Bepaling 158.

Aanbeveling van die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet

* In beginsel word die volgende aanvaar:

** In die geval waar 'n predikant te kenne gee dat hy van lewenstaat gaan verander kan sy ampsvoorreg nie opgehef word nie, aangesien dit as tugmaatreël gesien word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering handel volgens Bepaling 158.2(e) en bepaal die datum van ontheffing uit die amp.

** Wanneer 'n predikant die amp neerlê sonder om volgens die bepalings van die Kerkwet te handel is hy tugwaardig omdat hy hom nie hou aan die ondertekeningsformulier nie. Daar word 'n klag teen hom geformuleer of hy bedank of nie.

AANBEVELING

* **Die beskrywingspunt word behandel.**

1.9

Gelykheid van die ampte (Notule bl 67)

In die lig van die besprekings tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering waarin daar telkens na die gelykheid van die ampte verwys is en allerlei vrae daaroor na vore gekom het, het die vergadering besluit om 'n studie na die saak te onderneem vir voorlegging aan die 64ste Algemene Kerkvergadering.

Prof AD Pont (sameroeper), ds JJP Müller, dr JJ Steenkamp en ds WCM de Beer is as studiekommissie deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

benoem.

Die studiestuk oor die gelykheid in die amp en tussen die ampte, is in die studiebundel opgeneem.

1.10 **Emerituspredikante: Oorgaan na 'n ander lewenstaat**

Na aanleiding van 'n bespreking deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die vraag of 'n emerituspredikant wat 'n ander werk gaan doen, oorgaan na 'n ander lewenstaat, is die volgende advies van die Raad vir Regsadvies deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar:

- * Die raad het in sy studie tot die slotsom gekom dat 'n emerituspredikant 'n rustende dienaar van die Woord is en dat hy ampsvoorreg behou omdat die roeping tot die amp as lewenslank gesien word. Dit beteken dat alle bepalings wat vir die dienaar van die Woord geld ook op die emeriti van toepassing is.
- * Enige werk wat versoenbaar is met die amp kan deur 'n emerituspredikant verrig word sonder dat dit gesien word as 'n verandering van lewenstaat en dat sy ampsvoorreg hom ontnem kan word.
- * Die Kerk het een uitsondering gemaak deurdat in die Kerkwet van 1950, Hoofstuk XV, Artikel II bepaal word dat die amp van predikant onverenigbaar is met die lidmaatskap van die Parlement en die Provinsiale Raad. Enige politieke aktiwiteit is met die emeritusstatus onversoenbaar. Daarom behoort 'n emerituspredikant reeds as hy te kenne gee dat hy van voorneme is om hom in die politiek te begeef, sy ampsvoorreg te verloor.
- * Die raad merk 'n bepaalde probleem met Bepaling 161.2 op en gee dit aan die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet deur vir aandag en herformulering.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.11 **Versorgingsvoordele**

Die vergadering handel oor die aangeleentheid onder die agendapunt XXII Kerklike Goedere.

1.12 **Pensioenfonds en Bystandfonds**

Die vergadering handel oor die aangeleentheid onder die agendapunt XXII

Kerklike Goedere.

1.13 Raad vir Herderlike Sorg

1.13.1 Samestelling

Die Raad vir Herderlike Sorg is na die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering saamgestel:

Ds J Coetzee (Voorsitter)
Ds CJJ van Rensburg (Visevoorsitter)
Ds EG Fourie (Sekretaris)
Dr PJ van Staden
Dr JA van Biljon
Ds PR Prinsloo en prof TFJ Dreyer (ampshalwe).

Die raad het kwartaalliks vergader, maar het ook verskeie ander werksessies gehad rondom die saak van rasionalisasie.

1.13.2 Funksionering

Die raad se taak word soos volg beskryf:

Die raad besin oor en adviseer die Kerk insake

- * die algemene pastoraat vir doeltreffende pastorale versorging van lidmate
- * die besondere pastoraat vir doeltreffende pastorale versorging van lidmate in buitengewone lewensomstandighede.

Die raad sien om na die belange en besondere pastorale behoeftes van alle diensdoende en emerituspredikante, hulle eggenotes en gesinne deur

- * in die algemeen tendense waar te neem
- * ondersoek in te stel
- * na aanleiding van navorsing die Kerk van advies te bedien.

Die raad dien as adviesliggaam vir die volgende besondere pastorale bedienings:

- * Hospitaalbearbeiding.
- * Psigo-pastorale versorging van lidmate (PVD).
- * Geestelike versorging van bejaardes.
- * Polisie-, weermag- en gevangenisbearbeiding.
- * Geestelike versorging van chemies-afhanklikes.
- * Geestelike versorging van ongehude moeders.

Die raad

- * tree namens die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en in samewerking met die plaaslike ringsvergadering waar van toepassing as toesigliggaam op vir die besondere pastorale bediening gelewer deur hospitaalpredikante en die direkteur van die Pastorale Verwysingsdiens
- * beheer en maak aanbevelings oor die Pastorale Verwysingsdiens
- * sien om na die belange en besondere pastorale behoeftes van beroepaf-wagende proponente met hulle gesinne en eggenotes
- * bedien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met advies oor die benoeming van predikante in besondere diens vir standplase wat op die terrein van die raad lê.

1.13.3 *Opdragte van die Algemene Kerkvergadering ontvang*

1.13.3.1 *Rasionalisasie*

Die Raad vir Herderlike Sorg het, in opdrag van die Rasionalisasiekommissie, aandag gegee aan die evaluering van die bedieninge en sinodale poste wat op die arbeidsveld van die raad lê, naamlik hospitaalbearbeiding en die Pastorale Verwysingsdiens. Die opdrag het ook studentebearbeiding ingesluit.

Die raad het die volgende as vertrekpunt vir hierdie ondersoek gestel:

- * Beantwoord die betrokke bedieningshandeling of kerklike aktiwiteite aan die wesenlike en funksionele van die gemeentelike bediening?
- * Vra hierdie bedieningsbehandeling om 'n toegespitste bedieningsveld en strategie?
- * Hoedanig is hierdie toegespitste bedieningshandeling koste-effektief en haalbaar in die huidige omstandighede?

1.13.3.2 *Afhandeling van opdragte*

Die raad doen soos volg verslag:

Uitfasering van hospitaalbediening

Die raad is daarvan oortuig dat hospitaalbediening in Johannesburg en Pretoria by wyse van predikante wat voltyds of gedeeltelik daarvoor afgesonder is, nie in geheel uitgefaseer kan word nie en dat die status quo sover moontlik gehandhaaf moet word. Die raad het tot hierdie gevolgtrekking gekom op grond van sy evaluering van die aard en omvang van die hospitaalbediening, asook op grond van die kommentaar van ringskommissies binne wie se ressort hierdie bediening

geskied. Die moontlikheid van 'n geïntegreerde bediening tussen hospitaalbearbeiding/gemeente/ander werkterrein is ondersoek ooreenkomstig die besluit van die vorige Algemene Kerkvergadering in hierdie verband. Die raad huldig die mening dat die behoefte en omvang van hierdie bediening steeds, in samewerking met plaaslike ringskommissies, geëvalueer moet word en, indien prakties uitvoerbaar, as geïntegreerde bediening met 'n gemeente of ander werkterrein georganiseer word. Ooreenkomstig die genoemde besluit van die Algemene Kerkvergadering, behoort volle of gedeeltelike standplase van hierdie aard aan 'n gemeente verbind te word ter wille van inordening onder die kerkraad as primêre vergadering van die ampte (Besluite van die 63ste Algemene Kerkvergadering: 2;3).

Die raad het dit aan die hospitaalpredikante opgedra om ondersoek in te stel na 'n effektiewe bedieningstrategie wat rekening hou met die veranderende omstandighede en besluite.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

Privatisering van Pastorale Verwysingsdiens

'n Volledige memorandum insake die privatisering van die Pastorale Verwysingsdiens is ingedien en met die Administrateur bespreek. Volgens die memorandum kan die direkteur van die Pastorale Verwysingsdiens in 'n groot mate vir sy eie rekening dienste lewer en die bestuur van die diens behartig. Die sinodale begroting sal dan voorsiening maak vir die inkoop van terapeutiese sessies wat spesifiek vir lidmate van die Kerk beskikbaar gestel word. Die gedeeltelike privatisering geskied met die behoud van ampsvoorreg deur die direkteur van die Pastorale Verwysingsdiens.

Die beginsels vervat in die memorandum is deur die Administrateur en die Rasionalisasiekommissie goedgekeur, maar is nog nie geïmplementeer nie, gesien in die lig van die veranderende situasie in die finansies van die Kerk, asook die onsekerheid oor die hele situasie van gesondheidsdienste in die nuwe Suid-Afrika.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

Ondersoek na studentebearbeiding

Die verslag oor studentebearbeiding is opgeneem in Hoofstuk X, Geestelike

Vorming van die Jeug.

Die raad is oortuig dat die Raad vir Herderlike Sorg in die toekoms ook behoort op te tree as adviesliggaam vir die bediening wat plaasvind in studentegemeentes, aangesien hierdie ook 'n besondere en toegespitste vorm van pastorale bediening is.

AANBEVELING

- * Daar word kennis geneem van die verslae van die raad oor die moontlike rasionalisasie van bedieningsposte.**
- * Die Raad vir Herderlike Sorg tree voortaan op as adviesliggaam vir die toegespitste bediening in studentegemeentes.**

Beleidsstuk vir Pastorale Verwysingsdiens

Die raad tree op as Advies- en Beheerliggaam vir die Pastorale Verwysingsdiens. Die raad stel, ter uitvoering van hierdie opdrag, 'n beleidsstuk vir die Pastorale Verwysingsdiens saam en ondersoek die dinamiese uitbreiding van die Pastorale Verwysingsdiens.

Afhandeling

Die ondersoek na en die moontlike implementering van die privatisering van die Pastorale Verwysingsdiens het meegebring dat die raad nie uitvoering aan hierdie opdrag gegee het nie.

AANBEVELING

- * Die raad word versoek om die beleidsstuk saam te stel en ondersoek te doen na die dinamiese uitbreiding van die Pastorale Verwysingsdiens.**

Pastoraatverslag

Die raad stel 'n nuwe vorm vir verslagdoening oor Pastoraat op.

Afhandeling

Die raad het besin oor die formaat wat 'n nuwe verslagvorm behoort in te neem en het die beginsels waarvolgens die vorm opgestel moet word, deurgegee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die Kommissie het die

verslagvorm afgekeur.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

Krisisse in Pastorieë

Die raad doen ondersoek en maak aanbevelings oor krisisse in pastorieë en die redes waarom predikante die bediening verlaat.

Afhandeling

Die raad het 'n omvattende ondersoek aangepak onder leiding van dr JA van Biljon en met behulp van die RGN. Die ondersoekspan en die raad gaan alles in hulle vermoë doen om 'n volledige verslag beskikbaar te stel kort voor of tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

- * **Die verslag oor krisisse in pastorieë word behandel.**

Polisie- en Weermagbearbeiding

Die raad tree in gesprek met verteenwoordigers van die Polisie- en Weermagkapelaansdiens en gee tendense deur aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Afhandeling

Die raad het in gesprek getree met ds PP Jooste (Weermag) en ds JH Breytenbach (Polisie) en het ook hulle verslae in behandeling geneem. Die raad bring graag die volgende sake uit die genoemde verslae onder die aandag van die vergadering:

1.13.3.3 **Suid-Afrikaanse Nasionale Weermag**

Huidige personeelsituasie: Poste

Al vyf kapelaansposte van die Nederduitsch Hervormde Kerk word tans soos volg gevul:

Di PP Jooste (Voortrekkerhoogte), JH van Heerden (Voortrekkerhoogte) en

W de V Sauer (Potchefstroom) doen die werk in Leëruniforms), terwyl di PL Steenkamp (Voortrekkerhoogte) en ST Opperman (Wynberg) onderskeidelik in Lugmag- en Vlootuniform werk.

Deeltydse kapelane

Tans is daar 127 kapelane van alle kerkverbande wat op 'n sessiebasis diens lewer. Hieronder is enkele Hervormde predikante wat of in die Burgermag of as gewone predikante diens doen. Enkele predikante is ook Kommandokapelane.

Toekomstige personeelstelsels

Met die verval van die dienspligstelsel, is 'n vrywillige stelsel in plek geplaas en heelwat minder lidmate van die Hervormde Kerk meld aan vir diens. Tans regverdig die hoeveelheid Staande Mag en Termynstelsel Hervormde lidmate in die Suid-Afrikaanse Nasionale Weermag (SANW) die vyf poste waaroor die Kerk beskik. Daar word voorsien dat dit in die toekoms kan verander en dat die Kerk poste sal moet inboet.

Al die Hervormde Kerk se NDP-kapelane van die afgelope drie jaar het beroepe gekry en die stelsel wat tans in die SANW gebruik word, is so ingerig dat predikante volgens Artikel 9 in diens geneem word vir 'n periode van twee jaar minimum en drie jaar maksimum. Hierdie Artikel 9 kapelane word in plaas van NDP-kapelane gebruik. Vir die toekoms word 'n buigsame stelsel voorsien. Kapelane kan op die mediumtermyn en langtermyn aangestel word. Daar is egter 'n formule wat gebruik word om die aanstellings te regverdig en hierdie formule word uitgewerk met lidmatetal as maatstaf. Aanstellings word dus nie willekeurig gemaak nie, maar berus op lidmatetal. Dit sal goed wees indien hierdie boodskap veral by die HKSA kan uitkom, aangesien predikante van die HKSA in toenemende mate aansoek doen om kapelaansposte, terwyl hulle nie oor genoeg lidmate in die SANW beskik nie. Daar is reeds vier kapelane van die HKSA in die BOP Weermag wat tans in die SANW geïntegreer word.

Bediening van eie lidmate

Die vyf kapelane van die Hervormde Kerk staan almal onder toesig/opsig van kerkrade van die Hervormde Kerk en bedien die Woord en sakramente, doen pastorale sorg, ens. Verder doen hulle langs die normale kerklike weë verantwoording van hulle bediening in die SANW. Hulle verrig ampswerk in 'n militêre milieu. Funksioneel staan kapelane onder toesig van die Kapelaan-generaal van die SANW en bedien benewens lidmate van die Hervormde Kerk ook lidmate van ander denominasies in Weermageenhede in die sin dat hulle as skakels optree tussen lidmate van ander kerke en hulle predikante buite die Weermag.

Verslag van studiegroep

Gedurende 1993 is 'n studiegroep deur die Kommissie van die Algemene Kerk-

vergadering benoem om die bearbeiding van Hervormde lidmate in die SANW te ondersoek. Ds PP Jooste is as sameroeper benoem. Die studiegroep bestaan uit dienende kapelane, oud-kapelane en burgermag- en kommando kapelane van die Kerk.

Die studiekommissie het tot op datum nog nie voltallig byeengekom nie. Dit kan daaraan gewyt word dat die situasie in die land voor 27 April 1994 uiters vloeibaar was en die Kapelaansdiens wat die situasie voorsien het, het namens alle kerke 'n voërsprongaksie geneem. 'n Raad vir Kapelaansdienste is op 26 Oktober 1993 saamgestel deur die Suid-Afrikaanse Kapelaansdiens en die Christelike kerke wat betrokke is by die bediening van hulle lidmate in die SANW. Twee lede van elke kerk (ook die Nederduitsch Hervormde Kerk) is op die raad gekoöpteer. Die Hervormde Kerk word op die raad verteenwoordig deur die skakelkapelaan (ds PP Jooste) plus 1 ander lid (ds JJP Müller met ds PS Esterhuizen as sy sekundus). Laasgenoemde is lede van die benoemde studiekommissie. Die SANW erken die raad se burgerlike inspraak ten opsigte van die bediening van die groter Christelike kerke aan hulle lede deur die SAKD. Die kapelaansdiens verkry sy mandaat vanuit die Handves van Fundamentele Regte en die Oorgangskonstitusie wat die bediening van lidmate in die SANW waarborg. Uit die grondwet van die Raad vir Christelike Kapelaansdiens (SANW), blyk dit dat die kapelaansbediening van die Kerk in die SANW sal voortgaan sonder drastiese veranderinge aan die huidige struktuur.

Na aanleiding van bogenoemde feite sal die Algemene Kerkvergadering moet bepaal of die studiekommissie wat ondersoek moet instel na kapelaansbediening in die Kerk steeds moet voortgaan met hierdie ondersoek. Daar word aanbeveel dat die Kerk eerder 'n kommissie aanstel om ondersoek in te stel na die Kerk/Staat-ooreenkoms en dit grondig hersien, aangesien die bediening van die Kerk bepaal word deur die individuele Kerk/SANW-ooreenkoms.

Die aangestelde studiekommissie kan ontbind omdat die kapelaansdiens reeds oor die afgelope vier jaar gesprek gevoer het met kerke (ook die Hervormde Kerk). Uit hierdie gesprekke is daar 'n beraad tussen kerke gehou (16 Junie 1993). Die Hervormde Kerk is deur di JJP Müller en PP Jooste verteenwoordig. Uit hierdie beraad is die Raad vir Christelike Kapelaansdiens gebore. Die volgende drie modelle is aan die kerke voorgelê, naamlik: Privatisering, fasilitering en integrering. Getoets aan sekere beginsels is die integreringmodel aanvaar.

Die kapelaansdiens as bedieningskanaal van die kerke/godsdienste funksioneer geïntegreerd binne die SANW en verleen permanensie aan die bediening volgens die ooreenkoms tussen die bepaalde kerk/groepering en die SANW.

Dankbetuiging

Dank word betuig vir die geleentheid wat aan die Kerk gebied word om sy lidmate in weermagverband te kan bearbei sonder dat die Kerk direk daarvoor hoef te betaal. Die SANW het oor baie jare gesorg dat lidmate van die Kerk op verafgeleë plekke bearbei word en dat jong predikante van die Kerk wat

diensplig gedoen het, geleentheid gekry het om met die ampswerk kennis te maak voordat hulle in die praktyk gaan staan het.

1.13.3.4 Suid-Afrikaanse Polisiediens

Die volgende kapelane van die Suid-Afrikaanse Polisiediens dien tans namens die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika:

Majoor (ds) CF Potterill	- SA Polisiekollege, Pretoria
Luitenant (ds) A Oosthuizen	- Distrikte Klerksdorp en Lichtenburg.
Luitenant (ds) SE Mabe	- Soweto.

Die toekoms van die kapelaansdienste in die Suid-Afrikaanse Polisiediens

Die Algemene Verkiesing van 27 April 1994 het radikale veranderinge in die hele Staatsbestel en op elke lewensterrein in die land gebring. Die Suid-Afrikaanse Polisiediens word in sy wese en kern deur hierdie veranderinge geraak. Die Suid-Afrikaanse Polisiediens het reeds drastiese herstrukturering ondergaan en baie veranderinge sal na verwagting nog aangebring word.

Die kapelaansdienste van die Suid-Afrikaanse Polisiediens word ten nouste deur die veranderinge van die nuwe politieke bedeling geraak. Daar was inderdaad groot bekommernisse oor die voortbestaan van die kapelaansdienste en hierdie onsekerheid is nog nie volledig verwyder nie. Tans dui alles tog wel daarop dat die kapelaansdienste behou gaan word, maar dat ingrypende veranderinge aangebring gaan word wat onder andere die volgende kan behels:

- * Die demilitarisering van die kapelaansdienste.
- * Die wegneem van die uniform en die dra van privaatdrag.
- * Die groter klem wat godsdiensvryheid nou kry en daarmee saam die belangriker posisie wat nie-christelike godsdienste gaan inneem.
- * Die opskorting van die vrye toegang wat kapelane tot alle lede gehad het (soms selfs met gebruikmaking van dwang), hoofsaaklik as gevolg van die groter klem op die vryheid van keuse vir elke individu.
- * Groter betrokkenheid van die kapelaansdienste by die gemeenskap deur skakeling met die gemeenskap veral op kerklik-godsdienstige vlak.
- * Die vervanging van Afrikaans met Engels as algemene voertaal van die Suid-Afrikaanse Polisiediens.

Bogenoemde kan 'n baie groot invloed hê op die wese en funksionering van die kapelaansdienste in die toekoms. Dit kan die aanvaarbaarheid van die kapelaan vir die polisiemanne baie negatief beïnvloed en die taak van die

kapelaan oor die algemeen baie gekompliseerd en frustrerend maak. Ten spyte van al die vroeë en bespiegelinge rondom die toekoms van die kapelaansdienste is dit net die tyd wat die antwoord sal bring oor die aard en rol van die kapelaansdienste binne die nuwe en veranderde Suid-Afrikaanse Polisie diens.

AANBEVELING

- * Dank en waardering word betuig teenoor kapelane wat onder groot druk en met baie persoonlike opofferinge namens die Kerk 'n reus taak verrig.
- * Die Kerk se dank word betuig teenoor die Kommissaris, die Generale Staf en elke polisieman wat onder baie moeilike en gevaarlike omstandighede wet en orde moet handhaaf.
- * Dank word in die besonder aan ds JH Breytenbach betuig wat oor 'n lang tydperk besondere diens namens die Kerk, as polisiekapelaan gelewer het.
- * Die Kerk se meegevoel en meelewing word betuig teenoor die gesinne en families van die honderde polisiemane wat hulle lewens in die uitvoering van hulle pligte verloor het.
- * Die lidmate van die Kerk word opgeroep tot volgehoue voorbidding vir die Suid-Afrikaanse Polisie diens.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om te besin oor die ontbinding van die studiekommissie wat ondersoek moet doen na die bearbeiding van lidmate in die SANW en SAP. Die daarstelling van 'n kommissie wat die ooreenkoms tussen Kerk/Staat grondig hersien, geniet dringende aandag.

1.13.3.5 Hospitaalbearbeiding

Die raad tree op as toesig- en adviesliggaam vir die hospitaalbearbeiding.

Hieroor wil die raad soos volg verslag lewer:

- * Siekepastoraat as verkondigingshandeling in hospitaalkonteks is wesenlik en funksioneel deel van die gemeentelike bediening. Dit kan nie anders verstaan word as in terme van die grondfunksies van die verkondiging van die Kerk nie en geskied nie anders as vanuit en na die gemeentelike bediening nie. Die hospitaalpreekster voer hierdie opdrag uit deur lidmate van buite die betrokke ringsgebied pastoraal te versorg by wyse van roetine-

besoeke, opvolgbesoeke, besoeke op versoek vanuit die plaaslike gemeente en krisishantering. Die hospitaalpredikante skakel in belang van effektiewe pastorale sorg met die mediese en verpleegkundige personeel, en met die familie van die pasiënt en die predikant van die tuisgemeente.

- * Die impak van die veranderende ekonomiese en politieke toestand stel tans ook in die hospitaalbediening besondere eise aan die pastoraal-diaconale sorg. Die vreemde konteks van mediese sorg in die moderne hospitaal dra grootliks by tot die emosionele krisis wat dikwels deur pasiënte en familie ervaar word. Die behoeftes van veral pasiënte en familie wat van die platteland afkomstig is, soos huisvesting en vervoer naas die emosionele beleving van die omstandighede, vra besondere aandag van die hospitaal-predikante.
- * Die toenemende teenwoordigheid van en die blootstelling van lidmate aan charismatiese kerkgroepe in die hospitale by wyse van besoeke deur lekewerke, berading- en evangelisasieaksies, kan nie geïgnoreer word nie. Die geleentheid tot evangelisasie en sendingwerk in die hospitale moet dringend bespreek en hanteer word.
- * Die veranderende omstandighede by hospitale bemoeilik die opspoor van lidmate van die Kerk grootliks. By talle hospitale is die statistiese gegewens insake kerkverband onvolledig en ook foutief, terwyl sommige hospitale nie meer kerklike gegewens beskikbaar stel nie. Kommunikasie tussen die plaaslike predikant/plaaslike gemeente/familie en die hospitaalpredikant is noodsaaklik terwille van effektiewe voorsorg, hospitaalsorg en nasorg. Die hospitaalpredikant gee soos nodig terugvoering insake die pastorale sorg. Dit het noodsaaklik geword dat die hospitaalpredikant vanuit die plaaslike gemeente telefonies in kennis gestel word van pasiënte wat in hospitale in die betrokke bedieningsgebied verkeer. Die effektiwiteit van die hospitaalbediening kan hierdeur bevorder word.

AANBEVELING

- * Die verslag word met dank goedgekeur.

1.13.3.6 Medemenslikheid by die uitoefening van tug ten opsigte van predikante

Die raad het opdrag ontvang om in gesprek te tree met die kommissie wat handel oor die herstel van 'n predikant in die amp, onder voorsitterskap van prof AD Pont.

Afhandeling

Die raad het gesprek gevoer met die kommissie en ook skriftelik sy standpunt

deurgegee.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

1.13.3.7 ***Ondersoekkommissie na VIGS***

Dr JA van Biljon en ds J Coetzee is benoem om op hierdie kommissie te dien. Die werk word voortgesit.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

1.13.3.8 ***Take deur die raad self geïdentifiseer***

Huisbesoek as bedieningstruktuur

Die raad het in samewerking met die Departement Praktiese Teologie 'n studie na die herderlike versorging van die gemeente en huisbesoek as bedieningstruktuur onderneem. Die studie is tans nog aan die gang.

AANBEVELING

* Vir kennisname..

1.13.4 ***Pastorale Verwysingsdiens***

Die volgende aangeleenthede rakende die Pastorale Verwysingsdiens word onder die aandag van die vergadering gebring:

Missie

Die Pastorale Verwysingsdiens lewer aan alle lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk, gespesialiseerde pastorale sorg met die oog op hulle optimate funksionering in alle fasette van hulle lewensbestaan.

Doelstelling

Lidmate word behandel vir verskeie sielkundige steurnisse op individuele basis

en binne die konteks van hulle leëwêreld. Die diens word gelewer aan individue, getroudes en gesinne.

Behandelingstrategie word eklekties toegepas, hoewel die pastorale komponent oorkoepelend figureer.

Daar word steeds gepoog om 'n bekostigbare diens te lewer in die lig van stygende mediese kostes.

Spreekkamers

Spreekkamers is in Randburg en in Barton Keepgebou te Pretoria ingerig.

Administrasie

Die administrasie van die Pastorale Verwysingsdiens word deur die Administrateur se personeel behartig.

Pasiëntelading

Die onderstaande statistiese gegewens is 'n aanduiding van die werklading:

1991

Fooie geskryf	: R32 730
Eerste konsultasie	: 138
Individuele terapie	: 298
Huweliksterapie	: 51
Gesinsterapie	: 12

1992

Fooie geskryf	: R36 450
Eerste konsultasie	: 158
Individuele terapie	: 313
Huweliksterapie	: 50
Gesinsterapie	: 19

1993

Fooie geskryf	: R45 225
Eerste konsultasie	: 127
Individuele terapie	: 358
Huweliksterapie	: 63
Gesinsterapie	: 23
Forensiese werk	: 13

1994

Foioe geskryf	: R47 339
Eerste konsultasie	: 55
Individuele terapie	: 166
Huweliksterapie	: 28
Gesinsterapie	: 10
Forensiese werk	: 5

Gedurende 1992 en 1993 is groepterapie aangebied in samewerking met twee kollegas oor 'n tydperk van drie maande.

Die ideaal bestaan steeds om die Pastorale Verwysingsdiens te desentraliseer, aangesien die spreekkamer weens afstande nie gereedelik toeganklik is vir veral lidmate uit die platteland nie.

Onrus in die land het daartoe bygedra dat daar gedurende 1993 en die eerste helfte van 1994 'n afname in pasiëntelading was.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die verslag oor die werksaamhede by die Pastorale Verwysingsdiens en betuig sy dank aan dr JA van Biljon vir sy dienste.

1.3.5 Die Predikantevergadering

Sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering het die Predikantevergadering reëlmatig op die tweede Dinsdag van September van elke jaar vergader.

1.3.5.1 Die vergadering van 1992

Hierdie vergadering is gewy aan die feesviering rondom die teologiese fakulteit se vyf-en-sewentig jarige bestaan. Die bestuur van die Predikantevergadering het besluit om by geleentheid van die vergadering van proff AD Pont en JP Oberholzer, wat albei in 1992 emeritaat aanvaar het, afskeid te neem. Huldigingsblyke ter ere van proff AD Pont en JP Oberholzer is deur proff SJ Botha en prof APB Breytenbach, onderskeidelik voorgedra. Geskenke is namens die Predikantevergadering aan hulle oorhandig as blyk van waardering vir hulle jarelange arbeid in die Kerk. Proff Pont en Oberholzer het tydens die byeenkoms die referate gelewer. Dit het gehandel oor die vraag of daar 'n moontlikheid van 'n eie Hervormde etos is en die rol wat die fakulteit in die verband gespeel het.

1.3.5.2 Die vergadering van 1993

Die vergadering het uitvoering gegee aan 'n opdrag van die Algemene

Kerkvergadering van 1992 om studie te doen oor die toelating van anderskleuriges by eredienste. Prof IWC van Wyk en dr P van Staden het as referente opgetree. Lewendige besprekings is ontlok. Die menings wat by die vergadering uitgespreek is, is volledig aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee vir verdere hantering. 'n Kort samevatting van die referate en besprekings is in die Studiebundel opgeneem.

1.3.5.3 Die vergadering van 1994

Die vergadering het die fokus laat val op Kerksang. Dr DJC van Wyk en prof AG van Aarde (namens ds E Kloppers), het as referente opgetree. Dr van Wyk het gehandel oor die 'n teologiese prinsipiële begronding van kerksang, terwyl ds Kloppers se referaat oor die musikale aspek van kerksang gehandel het.

AANBEVELING

*** Vir kennisname.**

2. **PRESBITERAAT**

2.1 **Algemene Raad vir Ouderlinge**

2.1.1 *Samestelling en funksionering*

By die konstitueringsvergadering op 24 Januarie 1994, is ouderlinge MF Pretorius as voorsitter en SH Gregan as sekretaris verkies. Ouderlinge A Steyn, I Dreyer en JLO Esterhuizen is naas die twee here die ander lede van die raad wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem is. Prof PS Dreyer en ds PA Geyser is later op die raad gekoöpteer.

Vier vergaderings is gehou. Ouderling I Dreyer kon weens werksomstandighede en die tye wat vergaderings gehou is, nie een van die vergaderings bywoon nie. Ds PA Geyser en proff PS Dreyer en AD Pont het verskeie van die vergaderings bygewoon.

Die werksaamhede van die raad het volgens plan verloop. Die vergaderings is goed bygewoon, besprekings was lewendig en het getuig van 'n opregte belangstelling in die werk van die ouderling in die Kerk. Dit moet egter vermeld word dat veel meer uitgerig sou kon word as die raad vroeër gekonstitueer het.

2.1.2 *Opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad*

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het verskeie besluite oor die amp van die ouderling geneem (Vergelyk: Besluite van die 63ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 23-25). Die Algemene Raad

vir Ouderlinge het die spesifieke opdrag gekry om toe te sien dat die toerusting-kursus vir ouderlinge (Kital 1988) in die Kerk beslag kry.

2.1.3 *Gestelde doelwitte*

Die raad het vir homself die volgende doelwitte gestel:

- * Om toe te sien dat die toerustingkursus vir ouderlinge (Kital 1988) in die Kerk beslag kry.
- * Om kerkrade te versoek om alles in werking te stel dat die amp van ouderlinge weer 'n leefwyse in die Kerk moet word. Kursusse moet nie 'n doel op sigself wees nie, maar bloot as aanvullend beskou word.
- * Om te poog om 'n oop kanaal te skep tussen die raad en die ouderlinge in die Kerk.
- * Om die nuwe Kerkorde aan ouderlinge bekend te stel, veral sover dit die werk van die ouderling betref.
- * Om die presbiteraatverslae van vorige jare te behandel en kommentaar daaroor te lewer.

2.1.4 *Doelwitte wat bereik is*

Die volgende werksaamhede is verrig ten einde aan die doelwitte te beantwoord:

- * 'n Skrywe is aan elke kerkraad gerig om hulle te wys op die besluite van die 63ste Algemene Kerkvergadering.
- * Kerkrade is spesifiek versoek om die eerste vier modules van die toerustingkursus vir ouderlinge deur te werk en verslag te doen aan die raad oor die vordering daarmee.
- * Kerkrade is per skrywe versoek om alles in werking te stel om die amp van ouderling weer 'n leefwyse in die Kerk te maak.
- * Kerkrade is ook versoek om kursusse bloot aanvullend tot die ampswerk te beskou.
- * Kerkrade is per skrywe verseker van die raad se oogmerk om 'n oop kanaal te skep tussen die raad en die ouderlinge in die Kerk.
- * Die konsep Kerkorde is deur prof AD Pont met ouderlinge van die raad bespreek.
- * Die presbiteraatverslae van die vorige jare is behandel en kommentaar is bygewerk. Verslag daaroor is by die 1994-ringsvergaderings gedoen.

2.1.5 *Verdere werksaamhede*

'n Werkwinkel oor die werk van die ouderling is op-versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gereël, en het vanaf 26 tot 27 Augustus 1994 by die gemeente Villieria plaasgevind.

Die volgende onderwerpe is onder meer hanteer:

- * Die status en plek van die ouderling.

- * Die verhouding tussen ouderling en predikant.
- * Die opbou van die wyk.
- * Die ouderling as gesinshoof en wykshoof.

Ringsrade vir ouderlinge is versoek om ten minste twee afgevaardigdes per ring te stuur. Die opkoms was goed en ongeveer dertig ouderlinge het die werkwinkel bygewoon. Ds PA Geyser en proff AD Pont en PS Dreyer het as sprekers opgetree. Ouderlinge was dit eens dat die werkwinkel aan sy doel beantwoord het. Verskeie onderwerpe wat ook in die modules van die Kital-handleiding behandel word, is onder meer bespreek.

AANBEVELING

- * Die vergadering oorweeg die moontlikheid dat ouderlinge sitting neem op die moderamen as uitvloeisel van die presbiteraal-sinodale kerkregeringstelsel.
- * In die lig van die uitleg van Hoofstuk III van die nuwe Grondwet en verdere wetgewing wat mag volg, kan die Kerk in die toekoms verplig word om Artikel III van die Kerkwet te skrap. Ouderlinge sal ingelig moet word oor die keuse waarvoor die Kerk te staan kom.
- * Die vergadering voer gesprek en besin oor die ouderling as gesinshoof en wykshoof, aangesien dit 'n aspek is wat vandag nie meer met dieselfde erns gesien en bejeën word nie.
- * Kerkrade word versoek om toe te sien dat die amp van ouderling weer 'n leefwyse in die Kerk word.
- * Die Kital-toerustingskursus behoort jaarliks deurgewerk te word. Die eerste vier modules behoort jaarliks deur alle ouderlinge hersien te word.
- * Kerkrade word dringend versoek om presbiteraatverslae met meer sorg te voltooi. Onvolledige beantwoording van vrae bemoeilik sinvolle afleidings.

2.2

VOORSTEL: RAAD VIR OUDERLINGE VOORTGESETTE TOERUSTING VAN OUDERLINGE DEUR DIE HOU VAN WERKWINKELS

Gedurende die volgende drie jaar (1996-1999) word werkwinkels oor die

amp en ampswerk van die ouderling in ringsverband gehou. Kital neem die leiding in samewerking met ringsrade vir ouderlinge. Die ringsvergaderings begroot vir die doel.

Motivering

Na aanleiding van die suksesvolle werkwinkel wat in 1994 in Pretoria gehou is, is die raad van oordeel dat soortgelyke werkwinkels in ringsverband meer ouderlinge by die geleentheid sal betrek.

Die raad stel dit as noodsaaklik dat ouderlinge voortdurend, ook in ringsverband, geleentheid moet kry om oor hulle amp en ampswerk in die Kerk te besin.

AANBEVELING

- * Die voorstel word behandel.**

2.3

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN VEREENIGING TWEEJAAR AMPSTERMYN VAN KERKRAADSLEDE

Die Algemene Kerkvergadering word versoek om Bepaling 21 van die Kerkwet met betrekking tot die tweejaar ampstermyn van ouderlinge en diakens, in herooring te neem.

Dit lees dan: ... "Ouderlinge en diakens word in 'n gemeentevergadering gekies deur die lidmate van die gemeente wat nie onder sensuur staan nie."

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**
- * Die beskrywingspunt word na die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet verwys aangesien die voorstelle oor die aangeleentheid in die eerste konsep Kerkorde daarmee ooreenstem.**

3. DIAKONAAT

3.1 Statistiek

Sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering het die aantal diensdoende diakens vanaf 7177 tot 6947 afgeneem. Dit is 'n afname van 230 diakens. Dit wil voorkom asof heelparty gemeentes vakatures het in wyke waar nie diakens gevind kan word nie. Dit veroorsaak meer werk vir ander diakens.

AANBEVELING

*** Vir kennisname.**

3.2 Diakens

Alhoewel die lidmate die Godgegewe opdrag en roeping het om barmhartigheid aan alle mense te bewys, maar veral aan die huisgenote van die geloof, het die diakens kragtens hulle roeping die verantwoordelikheid om die diens van barmhartigheid te behartig deur die lidmate tot deelname daaraan op te roep.

Uit die jaarlikse diakonaatverslae wat van ringsvergaderings ontvang is, is dit duidelik dat diakens nie alleen voortreflike werk in die gemeentes lewer deur al sterker leiding te neem om lidmate tot groter betrokkenheid by die diens van barmhartigheid te motiveer en te lei nie, maar dat hulle ook op rings- en sinodalevlak al meer betrokke is.

AANBEVELING

*** Die Algemene Kerkvergadering boekstaaf sy dank en waardering teenoor die diakens in die Kerk vir hulle leiding aan en betrokkenheid by die diens van barmhartigheid in gemeente-, rings- en sinodaleverband. Die Algemene Kerkvergadering roep die diakens derhalwe op om met die oog op die verandering wat op die welsynsgebied gaan intree, hulle gereed te maak om veral op gemeentevlak, sterker leiding te neem ten einde op plaaslike vlak die velerlei behoeftes tegemoet te tree.**

3.3 Die Algemene Diakonale Raad (ADR)

3.3.1 *Status en taakoms krywing van die Algemene Diakonale Raad, Uitvoerende Komitee van die ADR en dagbestuur van die ADR*

Agtergrond

Sedert die pos Hoofdirekteur Diens van Barmhartigheid vakant geraak het en volgens besluit, nie weer gevul is nie, moes die Algemene Diakonale Raad meer dikwels vergader. Vanweë die koste daaraan verbonde is besluit om nie telkens

die volle raad byeen te roep nie, maar net die Uitvoerende Komitee. Dit was dan logies dat 'n dagbestuur bepaalde opdragte sou ontvang. Die volgende besluite is geneem sodat daar goeie funksionering kon wees:

- * 'n Visevoorsitter is verkies en die voorskrif is in die Reglementebundel opgeneem.
- * Die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het sekretaris in die plek van die Hoofdirekteur Diens van Barmhartigheid geword.
- * Die dagbestuur is soos volg saamgestel:
 - Die voorsitter van die Algemene Diakonale Raad.
 - Die visevoorsitter van die Algemene Diakonale Raad.
 - Die sekretaris van die Algemene Diakonale Raad..
 - Die Administrateur

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat werkgroepe net een keer tussen twee opeenvolgende sittings van die Algemene Kerkvergadering, vergader. Dit het meegebring dat die Uitvoerende Komitee en die dagbestuur meer dikwels moes vergader. Die Uitvoerende Komitee het besluit om die "status en taakomskrywing" van die drie rade te bepaal.

Daar is verder besluit om

- * 'n voorlegging aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor te berei waarin nie net die samestelling van die ADR, die Uitvoerende Komitee en die dagbestuur van die ADR omskryf word nie, maar ook 'n omskrywing van elke vergadering se bevoegdheid en verantwoordelikheid teenoor mekaar
- * terselfdertyd die verhouding tot en samewerking met die Werkgroep Diakonaat te omskryf vir voorlegging aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die ontleding van al hierdie besluite het getoon dat die volgende sake aandag moes kry:

- * Die status van die drie vergaderings.
- * Die taakomskrywing.
- * Die vergaderings se bevoegdheid en verantwoordelikheid teenoor mekaar.
- * Die verhouding en samewerking met die Werkgroep Diakonaat.

Die status van die drie vergaderings

Die status van die ADR kan alleenlik bestaan in die presbiteraal- sinodale stelsel wat in die Kerk bestaan. Dit beteken dat die vergaderings van die ampte die besluitnemende vergaderings is. Artikel VI van die Kerkwet sê "dat vir die regering van die Kerk kom ampsdraers in vergaderings byeen." Hierdie vergaderings

is

- (a) die kerkraad
- (b) die ringsvergadering
- (c) die Algemene Kerkvergadering.

Dan bepaal Artikel VII:

"Die vergaderings van ampsdraers van die Kerk roep organe van bystand in die lewe wanneer die dienswerk van die Kerk op verskillende lewensterrein dit vereis."

Bepaling 175.1 maak dit van toepassing op die diens van barmhartigheid.

"Die Algemene Kerkvergadering het 'n Algemene Diakonale Raad as orgaan van bystand om die barmhartigheidsdiens in die Kerk te koördineer en om riglyne vir die uitvoering daarvan neer te lê."

Ons sou dus kon sê dat die ADR sy bestaansmoontlikheid het omdat die Algemene Kerkvergadering dit in die lewe geroep het. Dit pas in die orde wat die presbiteraal-sinodale stelsel daarstel.

Die Reglemente van Orde Deel i, ii en iii reglementeer die Uitvoerende Komitee (2.3.3.2) en die dagbestuur (2.3.3.3) op bladsy 5.

Die taakomskriving

Ten opsigte van die ADR het Artikel VII van die Kerkwet reeds gesê: "Hierdie liggame (dit is organe van bystand) verskaf voorligting en gee uitvoering aan die taak wat op die besondere arbeidsveld aan hulle toevertrou word." Bepaling 175.1 verduidelik dit verder deur te sê dat die ADR die barmhartigheidsdiens in die Kerk moet koördineer en riglyne vir die uitvoering daarvan neerlê. Die Reglemente van Orde gee puntsgewys die opdrag aan die ADR op bladsy 5, Reglement 2 vanaf 2.3.2.1 tot en met 2.3.2.10. Dit kom kortliks daarop neer dat die ADR as orgaan van bystand sy opdragte van die Algemene Kerkvergadering of sy Kommissie ontvang en verslag uitbring oor die diens van barmhartigheid. Om dit te kan doen moet die ADR koördineer, verslae ontvang, toerusting gee.

Die vergaderings se bevoegdheid en verantwoordelikheid teenoor mekaar

Oor die bevoegdheid van die vergaderings is daar reeds duidelik gepraat. In die lig van die bestaansmoontlikheid lê reeds 'n bevoegdheid opgesluit. Dit word verder uitgebrei deur die opdrag. Ons sou kon sê dat die ADR met sy Uitvoerende Komitee en dagbestuur in die Kerk die bevoegdheid het om sy opdrag binne die Kerk op die bes moontlike manier uit te voer.

Die Reglement van Orde reël dit dat die ADR uit sy eie geledere 'n Uitvoerende Komitee vorm (nie aanwys nie). Dit is gereguleer in 2.3.3.1 tot 2.3.3.2. Dieselfde geld ten opsigte van die dagbestuur 2.3.3.3.

Dit bepaal die onderlinge verhouding en verantwoordelikheid teenoor mekaar soos volg:

- * Die Uitvoerende Komitee is uitvoerend van aard. Vanweë die feit dat die Algemene Diakonale Raad net een keer in drie jaar vergader tree die Uitvoerende Komitee in die plek van die ADR op. Dit beteken dat die opdrag soos uiteengesit in Reglement 2.3.2 dan deur die Uitvoerende Komitee as opdrag hanteer moet word. Reglement 2.3.3.4, 5 en 6 moet ook daarmee saam- gelees word.
- * Die dagbestuur het tot dusver geen taakomskeywing gehad nie. In die lig van alles wat reeds gesê is, kan die dagbestuur nie in die plek van die ADR of die Uitvoerende Komitee optree nie. Die dagbestuur kan alleen
 - opdragte om besluite uit te voer van die ADR en Uitvoerende Komitee ontvang
 - verslae gereed kry, studiemateriaal bekom om aan die ADR en/of Uitvoerende Komitee voor lê
 - beplanning doen
 - die agenda van die Uitvoerende Komitee gereed kry.

Dit is wenslik dat die Uitvoerende Komitee en die dagbestuur se vergaderings mekaar afwissel. Die dagbestuur werk voorbereidend en opvolgend op die vergadering van die Uitvoerende Komitee.

Die verhouding en samewerking met die Werkgroep Diakonaat

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n verskeidenheid van rade (organe van bystand) wat op elke moontlike denkbare arbeidsveld die Kommissie en die Kerk met advies, studie en navorsing bedien. Om die rade se werk te koördineer, is rade wie se werksopdrag bymekaar aanpas, in werkgroepe gegroepeer. Daar is agt werkgroepe. Een van hulle is die Werkgroep Diakonaat. Randon dié werkgroep groepeer die hele diens van barmhartigheid. Die voorsitter van elke werkgroep word uit die predikantgeledere van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys. Uit die ouderlinggeledere van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word 'n lid vir elke werkgroep aangewys.

Die bedoeling van die werkgroep is bloot om die werk wat die rade (organe van bystand) oor drie jaar gedoen het, te koördineer, 'n gesamentlike verslag daaroor aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor te lê en voorstelle vir behandeling deur die Algemene Kerkvergadering te formuleer. Dit is dus nie rade wat verslae aan die Algemene Kerkvergadering deurstuur nie, maar wel die werkgroepe.

Die werkgroep is saamgestel uit die voorsitter en ouderling aangewys deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die voorsitters van die verskillende rade.

Die Werkgroep Diakonaat is op dieselfde wyse saamgestel. Die enigste verskil is dat die ADR met sy Uitvoerende Komitee en dagbestuur 'n wyer opdrag het. Daarom is die volgende reëling getref:

- * Die Uitvoerende Komitee van die ADR tree op in die plek van die ADR. Hy ageer dan as koördineerder van die diens van barmhartigheid en sorg vir die verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Die ADR het 'n baie wyer samestelling en is ook as 'n studievergadering bedoel. Die ADR gee opdragte aan sy Uitvoerende Komitee.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.3.2

Samestelling

Die Algemene Diakonale Raad is na die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds GC van Staden	(Voorsitter)
Dr SP Pretorius	(Sekretaris)
Oudl I Dreyer	

(Bogenoemde drie lede is verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en word ook deur die Kommissie benoem).

Ds PM Smith (sr)	- voorsitter van Ons Tuis
Dr CSL Delpont	- voorsitter van die NHSV
Dr PJ de Beer	- voorsitter van Die Ondersteuningsraad
Mev H Brayshaw	- verteenwoordiger van die Monumenttehuise-NHSV
Ds RJ Coertze	- direkteur van Die Ondersteuningsraad
Prof TFJ Dreyer	- dosent in Praktiese Teologie
Mnr L de Munnik	- die Administrateur.

- * Mev JE Viljoen, direkteur vir bejaardesorg het tot Junie 1994 sitting geneem. Sy het afgetree.
- * Mnr J van Huyssteen het vanaf Oktober 1994 sitting geneem as bestuurder bejaardesorg.

Voorsitters van alle ringsdiakonale rade en een diakenafgevaardigde uit elke ring neem

ook sitting.

AANBEVELING

* **Vir kennisname.**

3.3.3 ***Sittingsreg van dr CSL Delpont op die ADR***

Oor die sittingsreg van dr CSL Delpont op die ADR met volle stemreg, was daar meningsverskil by lede van die Uitvoerende Komitee van die ADR.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het uitsluitel oor die saak gegee na aanleiding van 'n voorstel van die Uitvoerende Komitee dat dr Delpont, ongeag haar posisie in die hiërargiese sisteem van die Administrateur se personeel, met volle stemreg op die ADR sitting neem.

AANBEVELING

* **Vir kennisname.**

3.3.4 ***Die Uitvoerende Komitee van die ADR***

Samestelling

Die Uitvoerende Komitee bestaan uit al die lede van die ADR behalwe die voorsitters van die ringsdiakonale rade, diakenverteenwoordigers uit elke ring en die dosent in Praktiese Teologie. Twee voorsitters van ringsdiakonale rade en twee diakenverteenwoordigers neem wel sitting op die Uitvoerende Komitee. Sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering neem dr WJ Coetzer, ds DW van der Watt en diaken N Thomas sitting. Die tweede diakenverteenwoordiger het nooit enige vergadering bygewoon of verskoning gemaak nie.

Om kontak met ringsdiakonale rade te hou, stuur die Uitvoerende Komitee na afloop van elke vergadering 'n samevatting van die notule en besluite wat geneem is, na elke ringsdiakonale raad. Die inligting word in ringsverband deur die ringsraad versprei.

Funksionering van die ADR as 'n werkgroep

Tydens 'n vergadering van die Uitvoerende Komitee is gedagtes gewissel om die ADR as 'n werkgroep te laat funksioneer en nie as 'n raad nie. Dit sou meebring dat die reglemente verval aangesien geen werkgroep by wyse van reglemente funksioneer nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die gedagte ondersteun en die Uitvoerende Komitee versoek om 'n voorlegging in dié verband te maak. In die lig van die ondersoek na die voortbestaan van sinodale rade waaroor die 64ste Algemene Kerkvergadering moet besluit, is die Kommissie versoek om toestemming te verleen dat die huidige reglemente steeds geld en dat die ADR steeds funksioneer soos dit tans die geval is, totdat die besluite geneem is.

Die Uitvoerende Komitee hanteer die werksaamhede van die ADR en het agt keer vergader.

Die dagbestuur

Die dagbestuur van die Uitvoerende Komitee bestaan uit die voorsitter, sekretaris, visevoorsitter en Administrateur, en het dikwels vergader om aan spoedeisende sake of take aan hom opgedra, aandag te gee.

3.3.5 Ringsdiakonaleraad

3.3.5.1 Vergaderings van ringsdiakonalerade

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dit goedgekeur dat die reglemente sodanig gewysig word dat ringsdiakonale rade eenmaal per jaar vergader.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.3.5.2 Streekbyeenkomste met ringsdiakonaleraadvoorsitters

Die Uitvoerende Komitee het besluit

- * dat streekbyeenkomste gehou sal word in die jare waarin die ADR nie vergader nie
- * dat die streekbyeenkomste elke jaar, of so dikwels dit nodig mag wees, gehou kan word
- * dat die streekvergadering soos volg saamgestel word:
 - ** Die voorsitter van die ADR - voorsitter.
 - ** Ringsdiakonaleraadvoorsitters van die streek.
 - ** Die diakenlede van die ADR in die streek.
 - ** Die voorsitter(s) van die besture van die diakonale diensorgane in die streek.
 - ** Die betrokke streekvoorsitter van die NHSV.

- ** Die supervisor van Die Ondersteuningsraad in die streek.
- ** Die direkteure/bestuurders van die afdelings by die Departement Diens van Barmhartigheid by die kerkkantoor.

Die volgende indeling vir streekbyeenkomste is deur die Uitvoerende Komitee gemaak:

- * Bloemfontein, Bothaville, Heilbron en Vereeniging.
- * Brakpan, Germiston, Johannesburg en Heidelberg.
- * Bronkhorstspuit, Pretoria, Pretoria-Noord, Noordelike-Pretoria, Pretoria-Wes en Zuurfontein.
- * Chrissiesmeer, Trichardtsfontein, Middelburg en Nelspruit.
- * Waterberg, Zoutpansberg en Laeveld.
- * Klerksdorp, Losberg, Maquassi, Noord-Kaapland en Potchefstroom.
- * Noordelike Natal en Pietermaritzburg.
- * Roodepoort, Rustenburg, Zeerust en Krokodilrivier.
- * Wes-Kaapland.
- * Dorsland.
- * Zimbabwe.

Di GC van Staden en RJ Coertze gee aan die saak aandag.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.3.6 Affiliësie by ander rade

3.3.6.1 Nasionale Welsynsberaad/Welsynsalliansie

Na afloop van die Nasionale Welsynsberaad het daar by verskillende kerke wat op welsynsterrein dienste lewer, die gedagte ontstaan om 'n liggaam daar te stel wat as spreekbuis kan optree vir die kerklike organisasies, veral op die Nasionale Welsyns- forum. Ds RJ Coertze het deel gevorm van 'n Interim Komitee van drie lede wat as 'n ad hoc-komitee vir 'n Suid-Afrikaanse Kerklike Welsyns-alliansie opgetree het. Op 26 Januarie 1994 het verteenwoordigers van 19 kerklike denominasies by die Sinodale Sentrum van die NG-Kerk saamgekom waar 'n loodskomitee van agt persone benoem is om aandag te gee aan 'n reglement vir so 'n alliansie. Hierdie komitee het weer op 2 Februarie vergader. Die uitgangspunt wat hier gegeld het, was dat die Alliansie slegs ten opsigte van welsynsaangeleenthede advies sal uitbring en met 'n toekomstige regering daaroor sal beding. Die outonomieit van elke kerk en kerklike organisasie bly gehandhaaf. Ds Coertze is ook op die loodskomitee benoem en 'n opvolgvergadering het op 4 Maart 1994 plaasgevind om 'n konsep reglement daar te stel.

Die Welsynsalliansie is gestig met die naam Chrisnet en het reeds sy reglement gefinaliseer. 'n Uitvoerende Komitee is verkies. Ds Coertze is deel daarvan.

3.3.6.2 Nasionale Welsynsberaad

Die Nasionale Welsynsberaad het op 6 November 1993 plaasgevind. Die byeenkoms het die weg gebaan vir die stigting van 'n Welsynsforum vir Suid-Afrika. Die kerke het nie goed by die forum gefunksioneer nie. Die breëre welsynsbestel aanvaar dit nie dat die kerk die grootste bydrae op welsynsvlak lewer nie. Die Nederduitsch Hervormde Kerk behoort so lank moontlik 'n rolspeler te bly.

Op 2 en 3 Junie 1994 is volledig beslag gegee aan die Welsynsforum.

3.3.6.3 Welsynsskakelkomitee

Die Kerk het aansoek gedoen om toelating tot die Welsynsskakelkomitee. Tevore het die Kerk self besluit om hom daarvan los te maak.

Alle nasionale rade is daarby betrokke. Tradisioneel was die NHSV en Die Ondersteuningsraad lede van die skakelkomitee. Die oortuiging is dat die aansoek om toelating sal slaag. Die vakkundige skakeling bly vir die Kerk van groot belang.

3.3.7.4 Affiliësie by nasionale rade

Die Uitvoerende Komitee van die ADR is van oordeel dat in die lig van die hele herstrukturering van welsyn in Suid-Afrika, dit nie op die oomblik raadsaam is om by 'n hele aantal nasionale rade te affilieer nie. Deelname aan die rade vir bejaardesorg, blindes, dowes, gestremdes, kinder- en gesinsorg, kan egter steeds sinvol wees ten einde 'n rolspeler te bly.

AANBEVELING

*** Vir kennisname.**

3.3.7 Betrokkenheid by ander Welsynsorganisasies

3.3.7.1 Utilitas

Die betrokkenheid van die Kerk by Utilitas was gedurende 1993 begin 1994 gedurig ter sprake. Ds E Verhage is as die Kerk se verteenwoordiger op die direksie benoem. Daar is egter kennis geneem dat ds Verhage nie op die direksie sitting neem nie. Die direksie bestaan uit mnr A van der Walt, ds HR Visser en twee personeellede. Ds Verhage is slegs lid van die ledevergadering wat eenmaal per jaar vergader. Die Kerk het hierteen beswaar aangeteken aangesien hy geen seggenskap het indien hy nie 'n verteenwoordiger op die direksie het nie.

3.3.7.2 Die Tafelberger

Die lede van Die Tafelberger het besluit om die liggaam as diakonale diensorgaan van die Nederduitsch Hervormde Kerk los te maak. Gesprekvoering kon hulle nie van besluit laat verander nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die situasie aanvaar en die Administrateur versoek om 'n voorstel oor die aangeleentheid vir die Algemene Kerkvergadering te formuleer.

VOORSTEL

Die erkenning van Die Tafelberger Ontwikkeling van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as diakonale diensorgaan in terme van Bepaling 183.2 word opgehef. Bepaling 183.2 verval derhalwe.

Motivering

Die komitee van Die Tafelberger het in Desember 1992 besluit dat Die Tafelberger Ontwikkeling hom distansieër van samewerking met Utilitas en dat Die Tafelberger Ontwikkeling hom onttrek aan sy direkte verbintenis met die Nederduitsch Hervormde Kerk en hom as sulks losmaak van verpligtinge as diensorgaan van die Kerk.

Die komitee van Die Tafelberger Ontwikkeling het na uitgebreide samesprekings met lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en ander persone rondom die voortbestaan van Die Tafelberger Ontwikkeling of inskakeling by die Utilitas-projek, tot bogenoemde besluit gekom.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die besluit van die komitee van Die Tafelberger Ontwikkeling aanvaar.

3.3.7.3 Beeld se Kinderfonds

Ds RJ Coertze is benoem as die Kerk se verteenwoordiger by Beeld se Kinderfonds. Die moontlikheid dat die Kerk in 'n groter mate by die Kinderfonds betrokke kan raak, word ondersoek.

3.3.7.4 Volkshulp 2 000

Die moderamen het op versoek van Volkshulp 2 000 met mnr Johannes van den Berg samesprekings gevoer oor die werk van Volkshulp 2 000. Die organisasie het versoek dat sy werksaamhede in die Kerk bekendgestel word. Aangesien daar tog terreine is waarop saamgewerk kan word, byvoorbeeld werkverskaffing, het die Kommissie besluit dat die redakteur van *Die Hervormer* versoek sal word om by wyse van 'n artikel in die blad, besonderhede oor Volkshulp 2 000 bekend te maak. Gemeentes is nie opgeroep om die organisasie finansiële steun nie. Die algemene gevoel is dat so 'n oproep ten koste van Die Ondersteuningsraad sal wees.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.
- * Die voorstel oor Die Tafelberger word aanvaar.

3.3.8 *Inligting oor ander diakonale diensorgane van die Kerk*

3.3.8.1 Kinderhuise, Monumenttehuise, Ons Tuis, Huis Uitsig en Die Ondersteuningsraad

By elke vergadering van die Uitvoerende Komitee word verslag gelewer oor die bogenoemde inrigtings. Daar word ook ruim geleentheid vir bespreking gebied.

3.3.8.2 Tehuis vir ongehude moeders: Huis Uitsig

Nadat die versorging van ongehude moeders by Huis de la Rey beëindig is, omdat probleme ondervind is om dit in Roodepoort te bedryf, is 'n ooreenkoms met die SAVF aangegaan om die Kerk se dogters wat in so 'n situasie beland in die Armstrong Berningtehuis te versorg. Die proefneming het egter nie geslaag nie en daar is vanaf 1 April 1994 met samewerking van die direksie van Monumenttehuise weer 'n plek en fasiliteit ingerig om die dogters te versorg. Die diens word gelewer vanuit 'n woonhuis in Capital Park, langs Emily Hobhouse Monumenttehuis vir bejaardes.

3.3.8.3 NHSV

Oor die werksaamhede van die NHSV word tydens elke vergadering van die Uitvoerende Komitee na behore gehandel. Nuwe inligting word voortdurend deur dr Delpont deurgegee.

3.3.8.4 NHSV Monumenttehuise: Aparte diakonale diensorgaan

Tydens die 40ste NHSV-Kongres is 'n voorstel ten opsigte van die afsonderlike verteenwoordiging met stemreg van die Monumenttehuise van die NHSV op die Algemene Diakonale Raad asook Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad, aanvaar. Daar is besluit om die versoek aan die 64ste Algemene Kerkvergadering te stel.

VOORSTEL: VERTEENWOORDIGING MET STEMREG VAN DIE MONUMENTTEHUISE OP DIE ALGEMENE DIAKONALE RAAD EN UITVOERENDE KOMITEE VAN DIE ALGEMENE DIAKONALE RAAD

Die kongres versoek die Algemene Kerkvergadering om die Monument-

tehuise as 'n orgaan van bystand vir die diens van barmhartigheid afsonderlik van die NHSV te erken en as sodanig in die Kerkwet en Bepalings op te neem.

Motivering

Die Monumenttehuise is opgerig deur die NHSV om spesifiek bejaardesorg te doen deur die vestiging van versorgingsinrigtings vir bejaardes.

Die Monumenttehuise is by die Registrateur van Maatskappye geregistreer as 'n vereniging sonder winsoogmerk (Artikel 21 Maatskappy). Die Hoofbestuur vorm die ledevergadering van die maatskappy.

Die direksie word deur die lede, dit wil sê die Hoofbestuur van die NHSV aangewys en het volle uitvoerende magte binne die bepalinge van die Akte van Oprigting en Statute van die vereniging.

Die direksie bestaan uit die dagbestuur van die NHSV-Hoofbestuur en een verteenwoordiger uit elke huiskomitee van die volgende tehuise, naamlik Emily Hobhouse-, Louis Trichardt-, Van Rensburg-, Piet Potgieter- en Andries Marié Oosthuizen Monumenttehuise.

Die NHSV-Hoofbestuur en die direksie van die Monumenttehuise funksioneer dus apart van mekaar.

Die huidige situasie is dat die Monumenttehuise implisiet onder die erkenning van die NHSV as 'n orgaan van bystand in die Kerkwet en Bepalings opgeneem is. Daarom kan die Monumenttehuise nie afsonderlike verteenwoordiging en stemreg op die Algemene Diakonale Raad verkry nie.

In teenstelling hiermee het die Ons Tuisgroep erkenning in die Kerkwet en Bepalings as orgaan van bystand vir die diens van barmhartigheid en ook sitting en stemreg op die Algemene Diakonale Raad en Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad.

Die Hoofbestuur van die NHSV versoek die Algemene Kerkvergadering vriendelik om toe te sien dat hierdie aangeleentheid die nodige aandag ontvang met die oog op wysiging in die Kerkwet.

AANBEVELING

*** Die voorstel word behandel.**

3.3.8.5 Fondse van diakonale diensorgane: Die Uitvoerende Komitee van die ADR

Die Uitvoerende Komitee van die ADR het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om oorweging daaraan te skenk dat daar met die beleggingsfondse van diakonale diensorgane gehandel word volgens die Wet op Fondsinsameling. Die bepaling van die Wet omskryf die fondse as trustfondse wat teen die beste bedingbare rentekoerse by goedgekeurde instansies belê moet word. Die belegging van die fondse teen die koers wat die Raad van Finansies aanbied, is nie in ooreenstemming met die beleid van die Wet nie en het ten gevolg dat diakonale diensorgane as gevolg van 'n laer inkomste uit die belegging van hulle surplusfondse, 'n hoër heffing op gemeentes moet plaas om hulle bedryf in stand te hou.

Die Kommissie het besluit dat beleggings steeds by die Raad van Finansies gedoen moet word.

3.3.8.6 Inrig van 'n winkel vir die verkoop van gebruikte klerasie: Die Ondersteuningsraad

Die Ondersteuningsraad het in die Generaal Pretoriusgebou 'n winkel ingerig vir die verkoop van gebruikte klerasie as 'n wyse van fondsinsameling en werkverskaffing. Vanaf September 1994 tot Maart 1995 is 'n wins van ± R16 000 getoon.

AANBEVELING

* **Vir kennisname.**

3.3.9 Rampfondse

3.3.9.1 Merriespruit

Na die ramp by Merriespruitmyn by Virginia is 'n rampfondse in die Kerk gestig waartoe gemeentes mildelik bygedra het.

Die Administrateur en dr WJ Coetzer het 'n gekonsolideerde verslag oor gelde wat ontvang is vir die Merriespruit Rampfondse en die besteding daarvan, aan die Uitvoerende Komitee gelewer.

Tot einde Augustus 1994 is 'n bedrag van R144 415 op trust vir rampfondse by die Raad van Finansies inbetaal.

Weinig lidmate van die Kerk is deur die ramp getref en baie van hulle het vanuit die Staat se rampfondse en ook van hulle versekeringsmaatskappye skadevergoeding ontvang.

Hulp is veral verleen in die vorm van klere, voedsel, water- en ligterekenings, meubels en mediese koste. Alle gesinne van die Kerk is na behore gehelp en versorg.

3.3.9.2 **Rampe te Ugie en Noord-Transvaal**

Na die verwoestende brande in die omgewing van Ugie, Tzaneen en Duiwelskloof, is 'n skrywe aan ringsdiakonale voorsitters gestuur om die nood van lidmate wat deur die ramp getref is onder die aandag van die ADR te bring. Gelde is aan kerkrade en/of ringskommissies oorbetaal sodat plaaslike diakonieë in die noodsituasies hulp kon verleen.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**
- * **Gemeentes word bedank vir hulle mildelike bydraes tot rampfondse.**

3.3.10 *Ander sake waaraan aandag gegee is*

3.3.10.1 **Volkskongres: Armoede en werkloosheid**

Ds GC van Staden is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om die kongres namens die Kerk by te woon. Die FAK is as voortsettingskomitee van die kongres aangewys.

As uitvloeisel van die kongres het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit, op aanbeveling van die moderamen, dat die Kerk by Helpmekaar 2 000 betrokke sal raak.

3.3.10.2 **Beplanning rondom die nasionale gesinsjaar**

Die Uitvoerende Komitee het temas geformuleer rondom die gesinsjaar en aan gemeentes deurgegee vir gebruik rondom die feesvierings.

3.3.10.3 **Besinning oor 'n werkplaas**

Na aanleiding van 'n memorandum van dr CS Steenekamp oor 'n werkplaas, het die Uitvoerende Komitee van die ADR op 17 Mei 1994 'n werkwinkel gehou om deeglik oor die sinvolheid daarvan te debatteer. Na 'n vrugbare groepbespreking en terug-rapporteringssessie is die volgende met mekaar ooreengekom:

- * Daar moet eers 'n behoorlike behoeftebepaling gemaak word om die omvang van die werklike probleem te bepaal. Daar moet vasgestel word watter mense in aanmerking geneem word as daar gepraat word van 'n werkplaas of

moontlike ander projek van die aard. Die behoeftebepaling kan alleen geskied met behulp van 'n wetenskaplike vraelys.

- * 'n Behoorlike bronne-analise sal gedoen moet word. Hiermee gepaardgaande is 'n lewensvatbaarheidstudie nodig.
- * Wat bedink en beplan word rondom 'n werkplaas moet inpas in die hele opset van barmhartigheid.
- * 'n Kerkplaas is nie die enigste moontlikheid om aan werkloses werk te bied nie. Gemeentes en selfs ringe kan deur beplanning, werkgeleenthede help skep vir werklose lidmate.
- * 'n Werkplaas is waarskynlik nie op hierdie stadium die wenslike oplossing vir die probleem van werkloosheid nie.
- * Dit sal verstandig wees om nie te haastig met beplanning te vorder nie. Dit beteken egter nie dat daar nie beplan moet word nie. Verskillende moontlikhede moet in die oog gehou word sodat vir enige krisissituasie wat mag ontstaan as gevolg van nuwe wetgewing, voorsiening gemaak kan word.

Die volgende riglyne is deurgegee om behandel te word by die vergadering van die Uitvoerende Komitee, om die probleem van werkloosheid by lidmate die hoof te bied:

- * Die diens van barmhartigheid beskik oor bestaande strukture. Is die strukture nog dienlik en werkbaar? Hoe lyk die strukture? Wat is die voor- en nadele daaraan verbonde?
- * Wat is die moontlike strukture?
- * Watter bestaande strukture in gemeentelike verband kan gebruik word met behulp van gemeentelike predikante soos byvoorbeeld diensgroepe?
- * Watter ander moontlikhede bied gemeentes om hulp te verleen in die situasie? Kan daar byvoorbeeld kinders by gesinne of bejaardes by hulle kinders of ander gemeentelike geplaas word?

Daar is verder besluit dat die werkwinkel soos volg aan die Uitvoerende Komitee berig:

- * Die Komitee moet kennis neem van insiggewende en vrugbare besprekings rondom die gedagte van 'n werkplaas en die akkommodering en hantering van werklose lidmate.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word versoek om die probleem van werkloosheid onder lidmate baie wyer te bekijk. Die groter geheel behoort bespreek en in ag geneem te word.

3.3.10.4 **Riglyne oor die hantering van werkloosheid op rings- en gemeentevlak**

Op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ds GC van Staden die volgende riglyne vir die hantering van werkloosheid op rings- en gemeentevlak opgestel:

Inleidend

Die werkwinkel van die ADR wat besin het oor die moontlikheid van 'n werkplaas, het tot die bevinding gekom dat

- * dit op hierdie stadium nie wenslik is om 'n kerkplaas of 'n soortgelyke projek in die Kerk te vestig nie
- * daar eers 'n behoorlike ondersoek gedoen moet word oor die omvang van werkloosheid en die gevolge daarvan
- * die huidige krisis ten opsigte van werkloosheid wat lidmate en gesinne belewe op rings- en gemeentevlak ondersoek en hanteer moet word.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in sy vergadering gevra na riglyne oor die hantering daarvan. Die bedoeling is dat die riglyne vir die Kerk beskikbaar gestel moet word. Omdat die Kerk besig is om daaraan aandag te gee sal die volgende in gedagte gehou moet word:

- * Dit moet inpas in die huidige struktuur waarin die Kerk sy diens van barmhartigheid doen.
- * Dit moet onderhewig wees aan aanpassing en wysiging soos wat die Kerk meer ervaring opdoen of soos wat die situasie verander.
- * Dit moet altyd die doelwit van die diens van barmhartigheid in die oog hou, om tot hulp te kom, te lei tot selfstandigheid, te vertroos en te bemoedig uit die Woord van God.

Die huidige struktuur

Die huidige struktuur word bepaal deur die Kerkwet en Bepalings en die Reglementebundel.

Die Kerk as kerk van die Hervorming, werk met vergaderings van die ampte. Dit is die besluitnemende vergaderings. Artikel VI dui hierdie vergaderings aan as die kerkraad, die ringsvergadering en die Algemene Kerkvergadering en sê: "Elke vergadering behandel die sake waartoe hy kerkregtelik bevoeg is (VI.3)." Dit is egter onmoontlik dat die genoemde vergaderings al die werk, navorsingstudie, besluitneming, uitvoering en beheer, self kan doen. Daarom bepaal Artikel VII: "Die vergadering van ampsdraers roep organe van bystand in die lewe wanneer die dienswerk van die Kerk op verskillende lewensterreine dit vereis." Daarom kan

hierdie drie vergaderings van die ampte, rade of kommissies, werkgroepe of diensgroepe benoem.

Bepaling 175 reël hierdie strukture op die terreine van hierdie drie vergaderings van die ampte. Bepalings 159 tot 183 bepaal die instelling op sinodale vlak wat gekoördineer word in die ADR. Alle diens van barmhartigheid op sinodale vlak sal met die huidige struktuur onder een van hierdie diakonale diensorgane moet inskakel (Bepaling 179.2).

Bepaling 175.2 en 3 reël die orde op rings- en gemeentevlak. Vir die ringsvergadering is die ringsdiakonale raad en vir die kerkraad is die diakonale dienskomitee die koördineerders. Dit beteken dat die Kerk 'n vaste struktuur vir die diens van barmhartigheid daargestel het. Op sinodale vlak is daar vaste geordende instellings waarvan weggeneem of bygevoeg kan word deur die Algemene Kerkvergadering.

Op rings- en gemeentevlak is daar egter groter ruimte toegelaat. Die Kerk het dit goed gedink dat op rings- en gemeentevlak die diens van barmhartigheid deur diensgroepe gedoen moet word. Dit word omskryf deur die reglementebundel. Dit is so besluit omdat die praktyk waar die diens verrig word, kan verskil van ring tot ring en van gemeente tot gemeente.

Vir die Kerk is die gemeentevlak die belangrike omdat die gemeente die plaaslike verskyningsvorm van die kerk is. Hier woon die gelowiges, maar dit is ook hier waar hulle krisisse beleef. Dit is net op gemeentevlak waar die huisgesin as 'n eenheid kan woon en in sy nood die bystand van die Kerk kan ontvang. Die ring is 'n groepering van gemeentes en het direk met die gemeentelike lewe te doen. Buitendien bestaan die amp van die diaken net in die gemeente. Bepalings 172 en 174 omskryf hierdie ampswerk. Daarmee saam moet die bevestigingsformulier vir die diakens ingedagte gehou. In sommige opsigte, is die amp van die diaken uitgelig, maar in ander opsigte, soos selfstandige besluitneming ten opsigte van die diens van barmhartigheid, word dit verskraal. Dit is hier waar die werklose hom bevind. Hier woon hy of sy saam met die huisgesin of as 'n alleenlopende maar dit is ook net hier waar die

- * diensgroepe vir behoeftiges bestaan
- * evangelie verkondig word en die sakramente aan die gemeente tot versterking van die geloof bedien word
- * diakens die ampswerk doen
- * moontlike werkgewer is.

Moontlike riglyne hoe dit in die praktyk kan werk

Daar kan 'n diensgroep vir werkloosheid gevorm word. So 'n diensgroep kan in

noue samewerking met die diensgroep vir behoeftiges werk, want werkloosheid bring gebrek aan primêre sorg mee. Daar is nie meer kos en klere nie en moontlik ook geen huisvesting nie. Die diensgroep moet egter nie versorging doen nie. Werkgewers moet verkry word of werk geskep word op kort-, medium- en langtermyn. Die reëlins kan ook in ringsverband toegepas word. 'n Lys van werkloos en 'n lys van moontlike werkgewers kan saamgestel word.

Dit beteken dat lidmaat na lidmaat kyk. So 'n diensgroep moet ook die werklose laat begryp en verstaan dat om met minder klaar te kom, nog beter is as om niks te hê nie.

As ons sou dink aan moontlikhede wat gebruik kan word as werkgeleentheid kan dit verskil van omgewing tot omgewing. Elke omgewing het sy eie behoeftes. Op plase is daar vanweë seisoene soms 'n arbeidsvraag wat groter is as wat die werkers indiens kan hanteer, byvoorbeeld tamatie-tyd. Daar kan gekyk word om in ringsverband 'n winkel vir gebruikte klerasie te open. Skoonmaakdienste in huise en tuine kan deur 'n gemeente hanteer word sonder om wins te maak.

Daar is sekere gedeeltes in die land, veral in die stedelike woongebiede, waar meer as een ring by dieselfde projek betrokke kan wees. Dit sal egter in gedagte gehou moet word dat nooit êrens 'n bedryf gevestig word met 'n infrastruktuur wat deur die Kerk bekostig en instand gehou moet word nie.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.3.11

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN MIDDELBURG SIEKEBESOEK DEUR DIENSGROEPWERK

Vanweë moontlike afskakeling van hospitaalpredikante, behoort die Algemene Diakonale Raad die moontlikheid te ondersoek dat diensgroepe vir siekes in stede behulpzaam kan wees met besoeke aan pasiënte van veraf geleë gemeentes van die Kerk

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

3.4 **Diakonale diensorgane**

3.4.1 ***Kinderhuise van die Nederduitsch Hervormde Kerk***

3.4.1.1 **Inleidend**

Die direksie van die Kinderhuise se opdrag van die Kerk is kortliks gestel in Bepaling 180 van die Kerkwet.

Die direksie bedryf in opdrag van die Algemene Kerkvergadering die volgende kinderhuise:

- * Die Jac van Belkum Kinderhuis te Krugersdorp met 124 kinders.
- * 'n Satelliethuis van Jac van Belkum Kinderhuis te Rustenburg naamlik Huis Prinsloo met 8 kinders.
- * Die Albert Herbst Kinderhuis te Middelburg met 114 kinders.

Die kinderhuisbestuur beskik oor 'n eie akte van oprigting en statute, funksioneer daarvolgens, word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem en is verantwoordelik vir die versorging, opvoeding en onderrig van sorgafhanklike kinders. Die bestuur skakel en onderhandel ook in dié verband namens die Algemene Kerkvergadering met die owerheid in samewerking met die Algemene Diakonale Raad.

In gehoorsaamheid aan hierdie opdrag het die direksie gedurende die verslagjaar gereeld vergader en sy werksaamhede verrig.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.4.1.2 **Organisatoriese sake**

Administratief

Nadat die pos Hoofdirekteur Diens van Barmhartigheid en die pos van die kinderhuisbestuurder vakant geraak het, het 'n leemte in die administrasie van die kinderhuise ontstaan. Vanweë die rasionalisasieproses het die werkklas van die Administrateur en sy kantoor heelwat toegeneem. Die direksie het besluit om op 'n bepaalde manier hulp te verleen deur aan ds GC van Staden as voorsitter, ook 'n uitvoerende opdrag te gee. Hy hanteer die skakelingsfunksie van die kinderhuisbestuurder en ook bepaalde ander fasette om die las van die sekretaris te verlig, spesifiek met betrekking tot eiendomme van die kinderhuise. Ander pligte is die

koördinasie ten opsigte van die twee kinderhuise met betrekking tot evaluasievergaderings, toesigvergaderings en prinsipale se werksaamhede.

Ds GC van Staden wat predikant van die gemeente Pretoria is, wy 'n deel van sy tyd aan bogenoemde sake waarvoor die kinderhuise aan die gemeente 'n vergoeding laat toekom.

Kinders

Die getal kinders het gedurende die afgelope jare verminder. Die direksie stel dit ten doel om minder kinders in 'n huis te laat woon ten einde dit te normaliseer na 'n gewone huisgesin. Met die bou van nuwe huise het dit nou moontlik geword.

Beide kinderhuise het 'n kleuterhuis waar kinders vanaf wiegouderdom opgeneem word. Vir 'n lang tyd was daar nie 'n vraag vir hierdie diens nie, maar dit het nou 'n dringende noodsaaklikheid geword.

Onderwys

Die inwonende kinders woon verskillende skole by. Elke kind word gereeld getoets en geëvalueer sodat hy/sy, die beste skool volgens vermoë kan bywoon. Daar word baie aandag aan studie gegee. Dit het tot gevolg gehad dat daar in 1993 net twee drupelinge was.

Met die veranderinge wat op die onderwysgebied aan die gebeur is, moet daar voortdurend aandag gegee word aan onderwyssake. Die prinsipale is betrokke by bestuursrade en ouerliggame. Hulle het voortdurend inspraak en bly op hoogte met die ontwikkeling.

Skoolfooie het baie gestyg. Die Departement van Welsynsdienste gee 'n toelaag van R600 per kind per jaar vir skoolgeld. Skoolfooie is reeds meer as die toelaag. Die direksie gee hieraan aandag.

Vakansie-ouer-opleiding

Onder leiding van die supervisor, mev J van Staden, het Die Ondersteuningsraad se supervisors en maatskaplike werkers 'n opleidingsprogram vir vakansie-ouers geskryf. Werwing en keuring van vakansie-ouers word gedoen deur predikante en maatskaplike werkers in gemeentes waar kantore van Die Ondersteuningsraad is. Die aanbieding behoort aan die einde van 1994 voltooi te wees. Die direksie vertrou dat dit kan meebring dat voldoende vakansie-ouers gewerf word, sodat kinders net by lidmate van die Kerk gehuisves kan word.

Sport en ontspanning

Opvoeding is ook gebalanseerd wanneer die nodige aandag aan sport en ontspanning gegee word. Die kind kan aan enige sportaktiwiteit wat die skool aanbied, deelneem. Daar was verskeie presteerders.

Gemeentes en ander instellings reël gereeld uitstappies. Huisouers neem gereeld die hele huis se kinders op naweekbesoeke.

Opnamebeleid

Daar moet voortdurend gelet word op die verskeidenheid van kinders wat opgeneem word. 'n Verskeidenheid wat uiteenlopend is soos seuns en dogters, ouderdom, fisiese en verstandelike vermoëns, is van belang. Sodra hierdie verhoudinge versteur word, skep dit probleme ten opsigte van huisvesting, studie en opvoeding in sy geheel.

Gedurende die verslagjaar is meer dogters as seuns opgeneem en kinders was ouer in jare. Daarom moet dit in die komende tyd reggestel word dat seuns en jonger kinders opgeneem word.

Dit is egter altyd van belang dat voorkeur gegee word aan kinders van die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Kerklike versorging

Die kinders word kerklik baie goed versorg. Die predikante van die gemeentes waarin die kinderhuise ressorteer het weeklikse kontak met die kinders. Die prinsipale en huisouers is kerkraadslede. Die kinders woon gereeld eredienste en kategeese by, neem deel aan die gemeentelike aktiwiteite en is ook behulpsaam in die gemeentelike lewe. Daar word elke dag huisgodsdienste in elke huis gehou. By dié geleenthede word die dagboek van *Die Almanak* gebruik.

Die direksie is egter bekommerd dat baie van die kinders nadat hulle die huis verlaat het óf kerkloos raak óf terugval in een of ander sekte. Daarom word daar 'n studie gedoen oor die pastorale versorging van die kinderhuiskind in samewerking met die departement Praktiese Teologie onder leiding van prof TFJ Dreyer.

Gemeenskapsbetrokkenheid

Uit die aard van die saak leef die kinderhuise in die wye gemeenskap van die Kerk. Met dankbaarheid neem die direksie voortdurend kennis van die betrokkenheid van die Kerk by die kinderhuise. Die Kerk versorg die kinderhuise baie goed. Gemeentes en NHSV-takke besoek die kinderhuise gereeld. Hulle nooi hulle na gemeentelike aktiwiteite en versorg kinders oor naweke en skoolvakansietye.

As een van die diakonale diensorgane het die kinderhuise noue skakeling met veral Die Ondersteuningsraad en die NHSV.

Daar is besluit om nie meer die bekende weeshuisboekie in die Kerk beskikbaar te stel nie. Die direksie is saam met die Kerk daarvan bewus dat gemeentelike finansies problematies raak en het besluit om fondsinsameling in die Kerk te beperk. Die NHSV, wat hierdie weeshuisboekies hanteer het, sal in die toekoms bydraes vanuit die verskillende takke na die Beeld se Kinderfonds stuur. Die geld koop weer vir die

kinderhuise ander geld by die fonds. Vir hierdie samewerking en goeie reëling is die direksie baie dankbaar.

Die kinderhuis is ook 'n huis in sy eie gemeenskap. Die kind moet ook geleer word om in hierdie gemeenskap saam te leef by wyse van ontvang, maar ook by wyse van gee. Dit moet gebeur sodat hulle eendag goeie burgers van die land kan wees. Daar is groot gemeenskapsbetrokkenheid by verskillende instellings.

Die gemeente is die kerklike tuiste van die kinders. Hulle word geleer om saam met die gemeente te aanbid, maar ook om offergawes te gee, om die opsig en toesig oor die leer en lewe van die lidmaat te erken en te respekteer.

Tersiêre Onderwys

Indien kinders oor die nodige vermoëns beskik om na skool hulle op akademiese gebied verder te bekwaam, word hulle aangemoedig. Hulle word gedurende die studietyd goed versorg en daar word voortdurend met hulle kontak gehou.

Die reëling is dat hierdie studente deur personeel van Die Ondersteuningsraad begelei en ondersteun word.

Aanbouings en opgraderings: Jac van Belkum Kinderhuis

Die Jac van Belkum Kinderhuis is vergroot en opgradeer. Die geboue is pragtig en netjies en die terrein is herbeplan sodat daar meer privaatheid vir die kinders kan wees.

Finansies

Die Kinderhuise se finansiële posisie is tans nog kerngesond met totale opgehoopte fondse op 31 Maart 1994 ten bedrae van R16 332 869. Oor die afgelope jaar het die oorskot inkomste R445 475 beloop. Staatssubsidies ten bedrae van R2 396 739 maak steeds die grootste deel van die bedryfsinkomste van R4 332 579 uit, naamlik 55%.

Opsommend

Inkomste	1992/1993	1993/1994
Subsidies	2 391 109	2 396 739
Donasies en skenkings	1 141 606	390 294
Rente	1 089 056	1 258 479
Boedelbemakings	77 330	287 067
	4 699 101	4 332 579

Die daling van R366 522 in totale inkomste is toe te skryf aan 'n daling in die bedrag van skenkings en bydraes deur privaatpersone en gemeentes van R751 392. Daarteenoor het die inkomste uit bemakings met R209 737 en rente ontvangbaar, met R169 423 toegeneem.

Uitgawes

Bedryfsuitgawes het toegeneem teenoor 1992/1993 met R340 612 en beloop vir die boekjaar 1993/1994, R3 222 314, 'n toename van $\pm 12\%$. Benewens die bedrag wat bestee is aan bedryfsuitgawes is roerende bates afgeskryf met R581 211.

Daar is ook voorsiening gemaak vir instandhouding ten bedrae van R156 871 en vervanging van vaste bates vir R55 171.

Uitgawes ten opsigte van kinderversorging vergelyk soos volg teenoor die vorige jare.

	1991/1992	1992/1993	1993/1994
Personeelkoste	1 068 813	1 235 024	1 376 772
Voeding	460 408	559 808	662 531
Kleding en opvoeding	233 467	277 009	401 316
Ander uitgawes	716 078	809 861	781 695
	2 478 766	2 881 702	3 222 314

Bates

Die boekwaarde van vaste bates het oor die boekjaar toegeneem met R2 367 466. Die toename word toegeskryf aan die aanbouings en opgradering van Jac van Belkum Huis ten bedrae van bykans R3 miljoen. Daarteenoor is die roerende bates met R581 211 afgeskryf tot R24. Alle vervangings van roerende bates word voortaan afgeskryf in die jaar waarin dit vervang word.

Laste

As gevolg van die reëling deur die Departement Welsynsdienste en die Departement Plaaslike Bestuur, Behuising en Werke dat behuisinglenings verdiskonteer kon word, is die lenings vir die oprigting en aankoop van eiendomme verdiskonteer teen ongeveer 15% van die uitstaande balans. Die lenings is afgelos uit eie fondse en die kapitale aflossingsreserwe wat uit die verdiskonteringsaksie voortgevloei het, beloop vir 1993/94 R3 328 436.

Die lening vir die aanbouings by Jac van Belkum Kinderhuis sal, sodra 'n finale syfer bepaal kan word, ook verdiskonteer word teen ongeveer R600 000. Dit sal die kapitale aflossingsreserwe met 'n verdere $\pm$ R3,4 miljoen verhoog.

Beplanning vir die toekoms

Daar is vele aanduidings dat staatsubsidies vir die instandhouding van welsynsdienste aansienlik gewysig gaan word. Dit kan ook die subsidies van kinderhuise wesenlik raak. Die direksie het dit nodig geag dat daar 'n strategiese plan voorgelê moes word waarin voorsiening gemaak word vir die moontlike veranderings wat die toekoms kan inhou.

Die onderskeie toesigkomitees het daarom opdrag ontvang om voor die einde van 1994 voorstelle te formuleer wat vroeg in 1995 tydens 'n werkwinkel van die direksie en ander belanghebbende instansies bespreek is ten einde 'n voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering te maak. Dit word later in die verslag van die Diakonaat behandel.

AANBEVELING

- * **Die vergadering neem met groot dank en waardering kennis van die versorging van kinders in die kinderhuise van die Kerk.**
- * **Dank word betuig teenoor die gemeentes en NHSV-takke wat ruim voorsien het in al die behoeftes van die kinderhuise.**
- * **Gemeentes en lidmate word steeds versoek om**
 - ** **die kinderhuise te laat baat by erflatings**
 - ** **geskikte ouerhuise te identifiseer waar kinders tydens vakansies geplaas kan word**
 - ** **die direksie behulpzaam te wees om geskikte werkgeleenthede en huisvesting vir kinders wat nie sondermeer aan die arbeidsmark uitgelewer kan word nie, te identifiseer.**

3.4.2 *Bejaardesorg*

3.4.2.1 *Die Monumenttehuise*

Dienslewering

Die Monumenttehuise van die NHSV is geregistreer as vereniging sonder winsoogmerk (Artikel 21 Maatskappy). Die hoofdoelstelling is die versorging van bejaardes.

Wat die dienslewering van die Monumenttehuise betref, is die volgende hoofkomponente te onderskei:

- * Die voorsiening van formele dienste deur middel van inrigtingversorging wat spesialisasie in versorgingsprogramme aan verswakte en seniele bejaardes vereis.

Tans bedryf die Monumenttehuise die voldoende vyf bejaardesorgtehuise:

Emily Hobhouse Monumenttehuis en behuising
 Louis Trichardt Monumenttehuis
 Van Rensburg Monumenttehuis
 Piet Potgieter Monumenttehuis en behuising
 Andries Marié Oosthuizen Monumenttehuis en behuising.

Al vyf tehuise is kategorie C-tehuise waar die totale versorging van $\pm$ 428 verswakte, erg-verswakte en gedementeerde bejaardes die afgelope jare op fisiese-, psigiese-, sosiale-, intellektuele-, emosionele-, religieuse- en kulturele vlakke gedoen is.

Die gemiddelde versorgingskoste in die tehuise beloop tans ongeveer R1 467.00 per maand per inwoner.

- * Die verskaffing van beskutte bekostigbare behuising.

In hierdie tyd van toenemende geweld, afdankings, ekonomiese insinking, maatskaplike- en finansiële probleme, word die tehuise oorspoel deur 'n stroom van aansoeke en hulpkrete vir beskutte bekostigbare behuising.

Daarom is goedbeplande behuisingsalternatiewe vir die ekonomiese en sub-ekonomiese bejaarde by die verskillende tehuise ontplooi. Hierdie tipe van voorsiening is baie goedkoper as inrigtingsversorging en vir die bejaarde hoogsbevredigend omdat hy nog sy eie privaat lewe met groter insette van homself of die kinders se kant, met behulp van ondersteunende dienste, kan voortsit sonder om geïnstitusioneel te voel.

Twee tipes behuising is ter sprake naamlik woonregbehuising en huurbehuising. Tans beskik die Monumenttehuise in hierdie verband oor die volgende:

	WOONREG		HUUR	
	Woonstelle	Kamers	Woonstelle	Kamers
Piet Potgieter behuising	15	0	0	0
Andries-Marié Oosthuizen behuising	11	8	4	1
Emily Hobhouse behuising	1	0	10	31
TOTAAL	27	8	14	32

Ondersteunende dienste word verskaf deur die aangrensende tehuise en dienssentrums.

Tans word addisionele woonregbehuising asook huurbehuising aangebly by Emily Hobhouse Monumenttehuis asook Piet Potgieter Monumenttehuis.

Dienssentrums

Positiewe resultate kan ten beste bereik word deur bejaardes so lank moontlik as normale deelnemende en meelewende burgers binne die gewone gemeenskap te laat woon en funksioneer. Daar word ook voorsien dat bejaarde ouers en kinders weer meer op mekaar aangewys sal wees in die toekoms.

- * Die uitbouing van die volgende drie dienssentrums en twee satelliete in vennootskap met die bestaande ouetehuse het hoë prioriteite geniet:

Monument Dienssentrum van die NHSV - Danville en Pretoria.

- * Emily Hobhouse Dienssentrum, Pretoria-Tuine en Bergsigssatelliete - Capital Park, Pretoria.

Die Potgietersrus Dienssentrum - Potgietersrus (Hierdie dienssentrum word deur die gemeenskap self bedryf en nie deur die direksie van die Monumenttehuise van die NHSV nie).

Die totale ingeskrewe ledetal by hierdie sentrums is 1022.

- * Dienste wat by die twee dienssentrums gelewer is en waarheen die bejaardes gegaan het om dit te ontvang.
- * Dienste wat vanaf die dienssentrums of tehuise geneem is na die huisgebonde bejaardes.

Tans ontvang die dienssentrums van die Monumenttehuise nog volledig subsidie van die Staat ten opsigte van sekere voorgeskrewe dienste soos vereis, ongeag inkomstegroeperings. Daar kan egter met sekerheid verwag word dat staatsubsidiëring in die nabye toekoms slegs vir die mees basiese dienslewering voorsiening sal maak en gerig sal wees op die behoeftige bejaarde se primêre behoeftes.

Indien bejaardes in eie woonplekke moet aanbly, sal informele dienste baie sterker op die voorgrond moet tree. Dienste deur vrywillige werkers soos familie, vriende, ander bejaardes, lidmate en diensgroeplede, sal noodsaaklik word vir onafhanklike funksionering.

'n Sinvolle koördinering tussen formele en informele dienste is 'n moontlikheid

wat nog nie ten volle benut word nie.

Doelwitte ten opsigte van tehuise

Die daargestelde doelwitte was deurentyd op die doel van die tehuise afgestem, naamlik om totale koste-effektiewe versorging te bied aan al die verswakte, erg-verswakte en gedementeerde bejaardes van die vyf kategorie C-tehuise wat deur die NHSV bedryf word. Die doelwitte was baie toepaslik en realisties en oor die algemeen is hulle deurgaans bereik of gedeeltelik bereik.

Die behoeftes van die bejaardes self het hoofsaaklik die dienste wat gelewer is, bepaal, byvoorbeeld etes, vervoer, mediese- en verpleegkundigedienste, ontspanning- en sosialiseringseleenthede, professionele dienste soos maatskaplike werk, verpleegkunde, fisioterapie, arbeidsterapie en psigiatrie, opvoedkundige dienste, adviesdienste, byvoorbeeld regsadvies, finansiële advies, belastingtoegewings, ens, handwerk, fondsinsamelingsprojekte, biblioteekdienste, haarversorging, voetkundige dienste, wasserydiens, vrywillige werk, dagversorging, noodlyn, aflosdiens, skoonmaakdiens, besoekdiens en telefoondiens.

Met die lewering van hierdie dienste is nagestreef om

- * die bejaardes so lank as moontlik deelnemende lede van die gemeenskap te hou
- * 'n 24-uur noodlyn aan die bejaardes in die gemeenskap te verskaf ten einde hulle geborge en veilig te laat voel
- * die bejaardes as vennote in beplanning, besluitneming en uitvoering van aktiwiteite te gebruik ten einde die gevoel van eie waarde, verantwoordelik wees en nog iets te beteken, uit te bou
- * te voorkom dat sterk en onafhanklike bejaardes duur versorging in ouetehuse opneem
- * familie van die bejaardes en die gemeenskap 'n groter mate van verantwoordelikheid vir die versorging van hulle eie mense te laat aanvaar in plaas daarvan om hulle verantwoordelikheid op inrigtings oor te dra
- * die uitbreiding van ouetehuse teen te werk
- * ruimte in ouetehuse slegs vir verswakte bejaardes aan te wend en sodoende besparing vir die Staat en so ook vir die belastingbetaler te weeg te bring.

Strategiese beplanning

Inleidend

Gedurende 1994 is 'n strategiese beplanningswerkwinkel gehou ten einde strategie te

bepaal vir die nuwe eise en omstandighede wat mag kom in 'n veranderende Suid-Afrika en 'n swak ekonomiese klimaat.

Dienste aan bejaardes is geëvalueer en gepriortiseer en alles dui daarop dat dienste in die toekoms effektief, noodsaaklik en bekostigbaar moet wees.

Die eise wat toenemend aan staatshulp gestel gaan word ten opsigte van die totale Suid-Afrikaanse bevolking is van so 'n omvang dat dit aan die onmoontlike grens.

Die huidige vlak van besteding deur die Staat aan bejaardesorg en veral ten opsigte van inrigtingsversorging vir blanke bejaardes, sal moeilik gehandhaaf of uitgebrei kan word om te voorsien in die groeiende getalle van die totale bejaardebevolking. Erens sal 'n balans gevind moet word tussen beperkte staatsfondse en groeiende behoeftes.

Huidige versorgingsmetodes en die vlakke van dienslewering in inrigtings vir bejaardes sal van meet af beplan moet word ten einde 'n bekostigbare bedeling daar te stel. Te veel onafhanklike en semi-afhanklike bejaardes ontvang duur koste-intensiewe dienste in tehuise wat hulle nie regtig nodig het nie of aktiwiteite wat hulleself nog moes verrig, word deur duur arbeid verrig. Geskikte bekostigbare behuising met ondersteunende dienste behoort in die toekoms die kern van bejaardeversorging te word. Slegs totale afhanklike bejaardes moet intensiewe sorg ontvang en die grootte van hierdie afdeling moet in ewewig wees met die bekostigbaarheidsvlakke van die totale kompleks.

Die stel van finansieel-onrealistiese hoë standaarde in die bedryf, fasiliteite en dienste vir blanke bejaardes, hou nie rekening met die werklikheid van die dag en die ingrypende verandering op politieke en maatskaplike gebied wat Suid-Afrika tans ondergaan nie.

Daar moet afgesien word van ge-ykte versorgingspatrone en luukse dienste wat nie langer deur die Staat of die bejaardes bekostig kan word nie. Indien 'n meer nugtere en praktiese benadering gevolg word kan meer bejaardes doeltreffend bygestaan word sonder om hulle lewenskwaliteit nadelig te raak.

Situasie-analise

Die grootste deel van die welsynsbegroting van die Departement Gesondheid en Welsyn word aangewend vir maatskaplike pensioene, inrigtingversorging en dienssentrums vir bejaardes.

Hierdie befondsing kan moontlik in die toekoms drasties verander as daar na die behoeftes van die totale bevolking gekyk word.

Subsidie aan gesubsidieerde kategorie C-tehuise maak ongeveer 62% van die totale inkomste van die tehuise uit, 33% word deur die kliënt betaal en ongeveer 4% kom van donasies en fondsinsamelingsprojekte.

Die grootste komponent van uitgawes is personeelkoste wat ongeveer 72% beloop.

Problematiek

Indien subsidie sou afplat of wegval, is personeeluitgawes van deurslaggewende belang. Herbeplanning rondom personeelkoste, personeelratios en kategorieë sal die voortbestaan of toesluit van 'n tehuis bepaal.

'n Ander konsep

Hierdie konsep gee erkenning aan die feit dat bejaardheid nie 'n siekte is nie en dat die sorg aan bejaardes nie noodwendig koste-intensiewe verpleegsorg is nie. Dit verleen ook erkenning aan die feit dat formele dienslewering aan bejaardes vervang moet word deur ondersteuning aan die bejaarde deur mense wat werklik begrip het vir die bejaarde en sy behoeftes. Nou word die individuele bejaarde so ondersteun om sy daaglikse lewenstake solank as moontlik self te verrig. Hy word ondersteun om homself te help. In hierdie bybring van hulp en wannéér, lê veel kundigheid opgesluit en personeel moet goed opgelei word om hierdie take te verrig.

Ouderdom of verswaktheid mag 'n bejaarde nooit sy selfrespek ontnem nie. 'n Toesigstelsel word verander na 'n ondersteuningstelsel wat die bejaarde in staat stel om solank as moontlik selfstandig en onafhanklik te funksioneer.

Die beginsel wat deurgaans moet geld is dat inwoners, al het hulle ook verswak, die maksimum outonomieit en onafhanklikheid moet geniet. Die ondersteuning en fisiese omgewing moet 'n atmosfeer van onafhanklikheid en individualiteit weergee. Die bejaarde kry steeds geleentheid om nog iets te doen en iets te beteken.

Die beginsel dat kinders, familie en gemeenskap 'n sterk verantwoordelikheid ten opsigte van die bejaarde het, moet opnuut bevestig word. Aan kinders en familie word volle geleentheid gebied om hulle verantwoordelikhede na te kom. Hierdeur word bande versterk en lewenskwaliteit by die bejaarde bevorder en word die inrigting in staat gestel om 'n bekostigbare diens te lewer in vennootskap met die bejaarde, die kind, die familie en die gemeenskap.

Die voortsetting van versorging aan bejaardes is die uitdaging van ons tyd en daarvoor is nuwe denke en 'n nuwe strategie nodig.

Hierdie nuwe konsep ten opsigte van bejaardeversorging het in die volgende mate al begin realiseer:

- * Elkeen van die vyf bejaardesorgtehuise het 'n versorgingsmodel gegrond op die nuwe konsep saamgestel en reeds begin implementeer.
- * Die totale strategie met die oog op bereiking van die eindmodel is reeds fase-georiënteerd beplan en gereed vir implementering.

Inkomste en uitgawe van die Monumenttehuise

Die finansiële statistiek van die tehuise onder beheer van die Monumenttehuis direksie, sien soos volg daaruit:

	1992	1993	1994
<i>Inkomste</i>	6 925 126	7 644 953	8 896 719
Losies/Huur	2 175 238	2 486 857	3 014 253
Subsidie	4 177 111	4 686 024	5 504 278
Donasies en hulptoekennings	464 558	312 063	183 908
Ander	108 219	160 009	194 280
<i>Uitgawes</i>	6 582 169	7 059 201	9 031 758
Huishoudelik	807 976	808 886	971 973
Salarisse	4 635 454	5 026 313	5 122 525
Instandhouding en -voorsiening	381 327	321 287	2 153 868
Ander	757 412	902 715	783 392
Surplus/(Tekort)	<u>342 957</u>	<u>585 752</u>	<u>(135 039)</u>

Balansstaat van die Monumenttehuise

	1992	1993	1994
<i>Kapitaal aangewend</i>			
Nie-verdeelbare reserwe	3 062 719	3 753 795	5 564 665
Kapitaalreserwe	0	0	5 003 780
Langtermynlaste	6 397 288	8 034 688	3 020 550
	<u>9 460 007</u>	<u>11 788 483</u>	<u>13 588 995</u>
<i>Aanwending van kapitaal</i>			
Vaste bates	8 494 916	10 431 421	11 426 982
Beleggings	522 200	1 091 220	1 760 274
Netto bedryfsbates/(-laste)	442 891	265 842	401 739
	<u>9 460 007</u>	<u>11 788 483</u>	<u>13 588 995</u>

Gedurende 1993 het die staat 'n verdiskonteringsaksie goedgekeur waardeur die 30 jaar, 1% staatslenings afgelos kon word teen die rentekoers op staatseffekte. (15.5%) Dit het meegebring dat die uitstaande staatslenings van R9 060 877 afgelos is met die

bedrag van R1 302 737.

3.4.3 *Ons Tuis*

3.4.3.1 *Inleiding*

Ons Tuis, 'n vereniging sonder winsoogmerk, bedryf tans drie inrigtings vir die versorging van bejaardes, drie behuisingskomplekse en twee diensentrums. Dit behels die direkte versorging van 441 bejaardes in die inrigtings en die indirekte versorging van 184 bejaardes in behuisingskomplekse.

Die Seniorstuis Dienssentrum lewer ondersteunende dienste aan 294 bejaardes uit Ons Tuis se behuisingskomplekse en die omliggende gemeenskap.

Postmus Dienssentrum lewer ondersteunende dienste aan 283 bejaardes uit Machteld Postmushuis se behuisingskomplekse en die omliggende gemeenskap.

Die wolk van stygende koste en moontlike vermindering van subsidies het tot 'n groot mate die direksie, huisbesture en personeel se aandag gevestig. Die strategiese beplanning wat reeds in die vorige jaar 'n aanvang geneem het, is in die afgelope jaar verder gevoer in 'n poging om gereed te wees om die verwagte nuwe omstandighede die hoof te bied.

3.4.3.2 *Dienslewering*

Ons Tuis lewer sy diens aan bejaardes op 'n wye verskeidenheid van terreine. Die klem lê egter steeds op inrigtingsversorging. Die volgende onderskeid word gemaak in die diensleweringprogram:

Inrigtingversorging

In die drie tehuise te wete Ons Tuis Riviera, Ons Tuis Johannesburg en Machteld Postmushuis word tans 441 verswakte, erg-verswakte en seniele bejaardes versorg. Die getal in hierdie kategorie neem jaarliks toe en verhoog die arbeidsintensiteit vir die inrigtings. Dit plaas toenemend druk op die kostestruktuur. Die staat se beleid is ook nou dat inrigtings wat voortaan bejaardes in die Groep I-kategorie opneem, dit wil sê gesonde bejaardes wat nog tot 'n mate selfversorgend is, nie vir sodanige bejaardes subsidie ontvang nie.

In hierdie bedeling waar die Staat se subsidies wesenlik verminder kan word, is daar slegs twee uitweë vir die direksie om steeds die versorgingsdiens te kan voortsit nl:

- * Die verhoging van inkomste.
- * Die verlaging van uitgawes.

Die meeste bejaardes in die inrigtings is maatskaplike pensioenarisse wat reeds 89% van hulle pensioen aan losies betaal. Die direksie sal, indien subsidies

verminder word, die tekort teenoor versorgingskoste op een of ander wyse moet verhaal, waarskynlik van kinders van die bejaarde of vanuit die Kerk se diakonale dienste.

Die direksie het reeds 'n rasionalisasieprogram goedgekeur wat daarop gemik is om die uitgawes te verminder. Die vernaamste komponent van die bedryfsuitgawes is personeelkoste wat bykans 65% van die totale bedryfsuitgawes uitmaak. Deur drastiese personeelterugsnyding kan die bedryfsuitgawes dramaties verminder word. Uiteraard sal enige personeelvermindering gepaard moet gaan met 'n vermindering van dienste. Hierdie aangeleentheid is reeds wyd met bejaardes, hulle kinders en familie deurgepraat. Dié strategie behels die verdeling van versorging in verskeie komponente soos behuising, mediese versorging, skoonmaakdienste, voedsel, ontspanning, kosmetiese dienste, ens. Die bejaarde sal 'n bepaalde diens of kombinasie van dienste, afhangende van sy of haar fisiese en finansiële vermoë kan koop en so self die koste van versorging bepaal. Vir 'n gesonde, onafhanklike bejaarde wat hoofsaaklik aan die sekuriteit en geborgenheid van behuising in 'n inrigting vir bejaardes behoefte het, kan dit 'n uitkoms wees om sy of haar onafhanklikheid en menswaardigheid te behou.

Die bereiking van die doelwitte van die rasionalisasieprogram is egter tot 'n groot mate afhanklik van die samewerking van die personeel en die vakbonde wat hulle verteenwoordig. Lang en moeisame onderhandelinge het reeds plaasgevind en sal nog moet plaasvind voordat 'n werkbare metode van aflegging of vermindering van personeel bereik word. Sodanige onderhandelinge in die huidige tydsgewrig is uiters sensitief en word met die grootste mate van omsigtigheid gevoer. Dit verg van die personeel en die onderhandelars groot geduld en begrip.

Behuising

Naas die versorging van bejaardes in die inrigtings word 'n groot aantal bejaardes in die behuisingskomplekse in woonstelle of kamers in die "Abbeyfieldhuise" gehuisves. Vir hierdie bejaardes is dit veral belangrik dat hulle, terwyl hulle nog redelik gesond en onafhanklik is, vryheid van beweging, sosialisering en gemeenskapbetrokkenheid kan hê. Hulle geniet egter die sekuriteit en veiligheid van 'n beskutte woning. Daarby het hulle die versekering van opname in die inrigting wanneer verswakking dit nodig maak.

Hierdie behuising geskied deur die verhuring van woonstelle in die onderskeie woonstelkomplekse nl Huis Annie Schilz, Huis Johannes Postmus en Gerrieshof in Rustenburg. Verder is daar die moontlikheid om by Huis Frans Boshoff ook 'n woonreg te koop wat by afsterwe van die woonregeienaar verkoop kan word. Die oorspronklike koopprys word aan die woonregeienaar se boedel uitbetaal.

Met die vergunning van verdiskontering van die Staat se behuisingslenings, word die direksie nou toegelaat om tot 40% van die beskikbare behuisingseenhede in woonregeenhede te omskep en die woonregte te verkoop. Die winste wat gegenereer word met die verkoop van woonregte, word in 'n woonreg-

gebeurlikheidsfonds gestort, wat die direksie in die toekoms kan aanwend om die versorgingsdienste in stand te hou.

Gedurende die afgelope jaar is heelwat aandag daaraan gegee dat semi-afhanklike bejaardes wat nog oor bepaalde vaardighede en kragte beskik die geleentheid kry om vir hulleself tot 'n mate te sorg. Hulle word ook betrek by die versorging van ander bejaardes asook ander funksies soos naaldwerk, koekbak, tuinmaak, ens. So kry hulle die geleentheid om hulle selfrespek, menswaardigheid en gevoel van "ek het nog 'n funksie in die lewe" te behou.

Gemeenskapsdienste

Deur middel van die Seniorstuis Dienssentrum by Ons Tuis Riviera en Postmus Dienssentrum by Machteld Postmushuis, word gemeenskapsdiens op 'n hoë vlak gelewer. Behalwe die bejaardes in die behuisingskomplekse wat die dienssentrums baie goed ondersteun, is daar ook 'n groot aantal bejaardes uit die omgewing wat gebruik maak van die fasiliteite wat die dienssentrums bied. Die totale ledetal by die twee dienssentrums beloop 577.

Die dienste wat gelewer word sluit in

- * die voorsiening van 'n kliniekdiens om fisiese agteruitgang by die lede te monitor
- * die lewering van tuisverpleging aan 'n groep huisgebonde bejaardes, sodat 'n goedversorgde lewe buite inrigtingsverband nog moontlik is
- * die verskaffing van 'n 24-uur noodlyn aan dienssentrumlede in die gemeenskap, sodat tuisverblyf realisties moontlik is
- * die lewering van dagversorging aan bejaardes, ten einde maatskaplike funksionering te bevorder
- * die voorsiening van tuishulpdienste aan sekere bejaardes ten einde 'n waardige lewenstyl te handhaaf
- * die lewering van daaglikse gebalanseerde voeding aan diegene wat dit nodig het
- * voetskundige en kosmetiese dienste volgens behoefte vir die bevordering van 'n positiewe selfbeeld
- * die aanbieding van gereelde sosialiseringseleenthede om eensaamheid te bekamp en maatskaplike stimulerings te laat plaasvind
- * voorsiening in die religieuse en kulturele behoeftes van lede

- * aanbieding van sport en ontspanningsaktiwiteite
- * ontwikkeling van handvaardighede en sinvolle vryetydsbesteding
- * aanbieding van maatskaplike werkondersteuning aan bejaardes op verskeie terreine onder andere huwelikspanning
- * verskaffing van 'n vervoerdiens aan huisgebonde bejaardes sodat die dienssentrum, winkels, klinieke en hospitale besoek kan word
- * begeleiding en ondersteuning van kinders van verswakte dienssentrumlede.

Die dienssentrums staan onder leiding van dienssentrumbestuurders wat maatskaplike werkers is en bygestaan word deur 'n bestuurskomitee. Beide dienssentrums val egter steeds onder toesig van die direksie.

Die direksie is dank verskuldig teenoor die Staat vir die subsidiëring van die dienssentrums. Dit kan egter aanvaar word dat die staatsubsidies, soos in die geval van ouetehuse, in die toekoms in gedrang sal kom in terme van die nuwe welsynsbeleid van die regering. Die dienssentrums sal daarom grootliks afhanklik word van die gemeenskap en die Kerk se steun. Daarbenewens sal bejaardes in 'n toenemende mate gevra word om te betaal vir die dienste wat gelewer word. Dit is op sigself 'n probleem aangesien bejaardes se finansiële vermoëns erg aangetas word deur steeds stygende lewenskoste teenoor dikwels statiese inkomste of verminderende bates.

Dit sal dus in die toekoms nodig wees dat vrywillige werkers soos kinders, familie, vriende, ander bejaardes, lidmate en diensgroeplede van die Kerk betrokke raak om steeds die dienste aan hierdie bejaardes te lewer.

3.4.2.3

Identifiserende besonderhede

Bejaardesorginrigtings

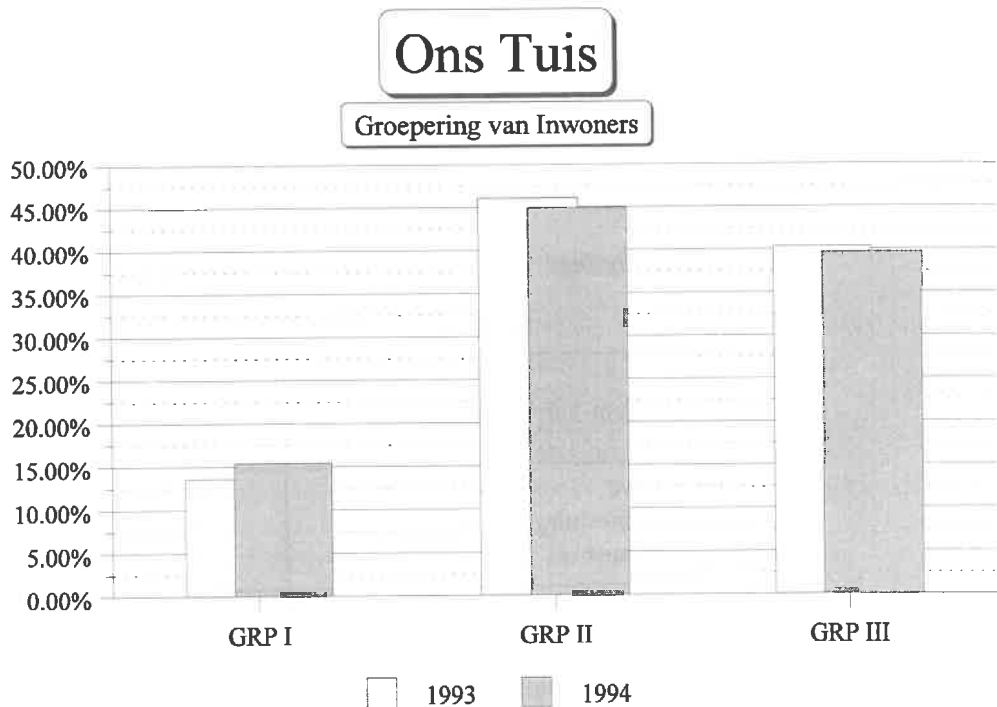
Naam van inrigting	Getal inwoners	
	<i>Mans</i>	<i>Dames</i>
Ons Tuis Riviera	38	214
Ons Tuis Johannesburg	20	109
Machteld Postmushuis	5	55
TOTAAL	63	378

Behuising	Getal woon- eenhede	Aard
Huis Annie Schilz	70	Woonstelle
Klein Tuiste, Riviera	7	Kamers
Kom Tuis, Riviera	7	Kamers
Tuis Bes	4	Kamers
Huis Frans Boshoff, Brooklyn	21	Woonstelle
Riekie Boshoff, Brooklyn	4	Kamers
Huis Johannes Postmus, Brooklyn	36	Woonstelle
McIntoshhuis, Brooklyn	3	Kamers
Gerrieshof, Rustenburg	14	Woonstelle

Gemeenskapsdienste	Buite lede	Inrigtinglede
Seniorstuis Dienssentrum	148	146
Postmus Dienssentrum	225	58
TOTAAL	373	204

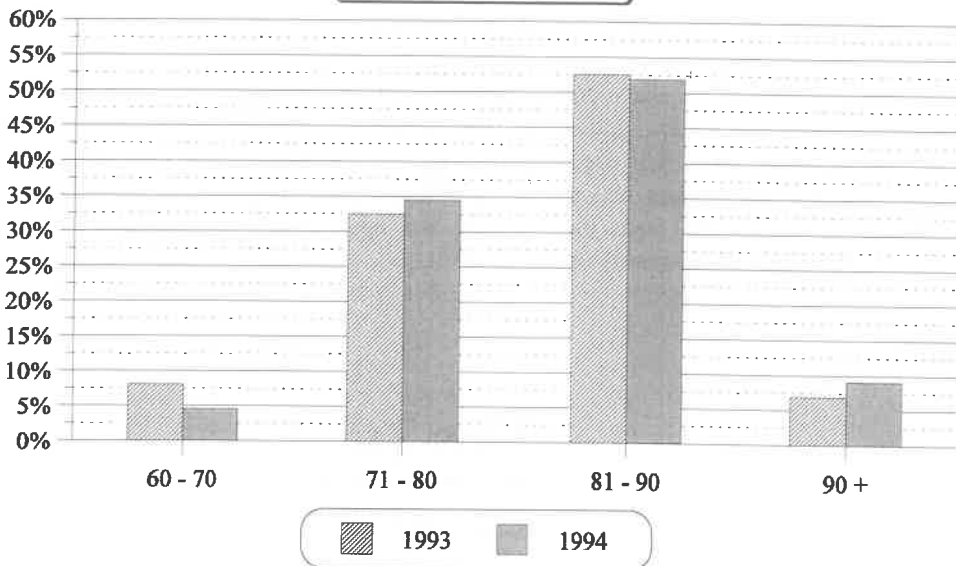
Inrigtingstatistiek

Die volgende staafdiagramme toon die groepering van inwoners en die ouderdomverspreiding op 31 Maart 1994 teenoor 1993.

Ons Tuis

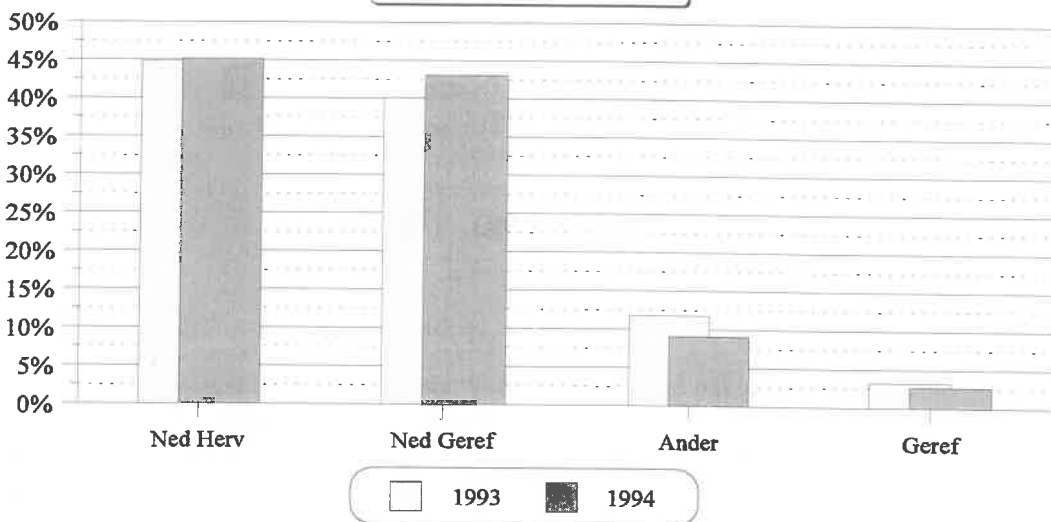
Ouderdom van Inwoners

Kerkverband van inwoners

Ons Tuis

Kerkverband van Inwoners

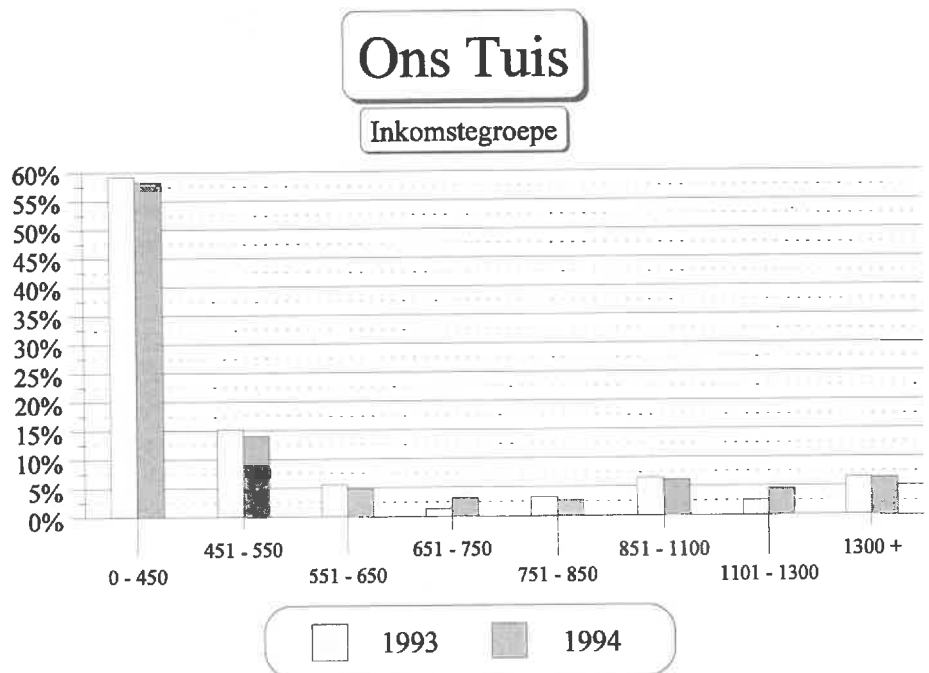

Die direksie poog om sover moontlik vir lidmate van die Nederduitsch Hervormde

Kerk voorsiening te maak. Dit is egter onvermydelik dat daar lidmate van ander kerke in die inrigtings opgeneem word. Net so word baie lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk in die bejaardesorginrigtings van ander kerke opgeneem. Die kerkverband van inwoners word in die bostaande staafdiagram aangedui.

Finansiële gegewens ten opsigte van inwoners

Daar is reeds in die verslag gemeld dat die meeste inwoners maatskaplike pensioenarisse is. Die onderstaande staafdiagram toon die gegewens oor inwoners se inkomste aan. Uit die diagram kan gemerk word dat die huisbesture in die afgelope jaar verplig was om bejaardes wat finansiël meer vermoënd was op te neem, omdat die Staat die subsidie ten opsigte van bejaardes wat nog fisies onafhanklik is (Groep I) onttrek het.

Personeel

Die versorging van bejaardes is 'n hoë arbeidsintensiewe taak wat die dienste van 'n redelik hoë getal opgeleide personeel vereis. Vanweë die Departement Gesondheidsdienste en Welsyn se vereiste is die aantal verpleegpersoneel in 'n bepaalde verhouding tot die inwonertal. Dit is egter reeds aan die Departement uitgewys dat bejaardes nie noodwendig verpleging nodig het nie, maar in baie gevalle slegs 'n mate van versorging met 'n mediese komponent. Die Departement het reeds aandag gegee aan die wysiging van die verhoudings.

Personeel is enige onderneming se grootste bate. 'n Goedopgeleide, gemotiveerde en gelukkige personeelkorps is onontbeerlik vir die suksesvolle bereiking van organisasiedoelwitte. Dit is ook nodig dat die personeel se eie doelwitte met betrekking tot finansiële versorging en werksbevrediging met die organisasiedoelwitte versoen word. Voortdurende kommunikasie op alle vlakke met die personeel om die verwagtings van die bestuur aan hulle oor te dra en om hulle behoeftes te wetete te kom, is uiters noodsaaklik.

Die rol van vakbonde en vakverenigings het gedurende die afgelope tyd al sterker na vore gekom. Tot dusver kon die direksie daarin slaag om met 'n redelike mate van arbeidsvrede die inrigtings te bedryf. Die eise om beter vergoedingspakkette en diensvoorwaardes begin toeneem en in die afgelope tyd word daar weekliks met die verskillende vakbonde wat werkers verteenwoordig onderhandel. Die betrokkenheid van verskeie vakbonde by die verskillende inrigtings bemoeilik onderhandeling.

Dit was nodig om personeel op te lei in arbeidsverhoudinge, looneis-onderhandelinge, konflikthantering, griewe-prosedure en dissiplinêre prosedure. Hierdie opleiding sal voortdurend 'n deel van die personeelfunksie bly.

3.4.2.4 Finansiële aangeleenthede

Inkomstestaat

Die maatskappy het die boekjaar afgesluit met 'n bedryfstekort van R96 005 teenoor 'n bedryfsoorskot van R352 006 in die vorige jaar.

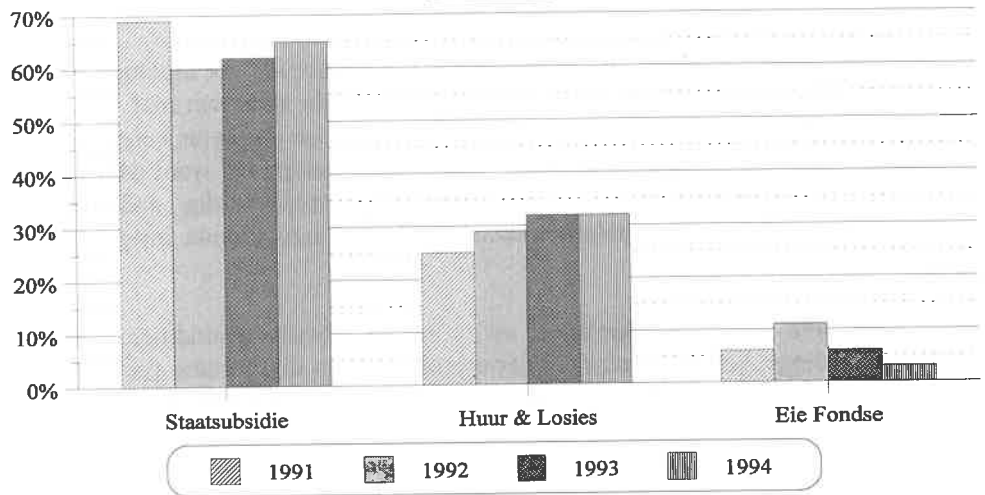
Bedryfsuitgawes het toegeneem met 16,5% vanaf R7 552 151 in 1992/93 tot R8 800 501. Voorsienings vir vervanging en instandhouding van geboue, toerusting en meubels beloop R1 219 866. Die totale reserwe vir instandhouding van geboue beloop op 31 Maart 1994, R1 973 114 of 5,23% van die vervangingswaarde van die geboue. Daar is huidig heelwat werk wat by beide Ons Tuis Johannesburg en Machteld Postmushuis gedoen moet word. Vir die rede is dit raadsaam geag om die voorsienings te verhoog.

Bedryfsinkomste het verhoog met R800 339 of $\pm 10\%$ van R7 904 157 in 1992/93 tot R8 704 496 in 1993/94. Die vernaamste styging het voorgekom by subsidies wat met R733 906 toegeneem het teenoor die vorige jaar. Subsidies maak steeds die grootste deel van bedryfsinkomste uit, naamlik $\pm 65\%$.

Onderstaande staafdiagramme toon die verdeling van inkomste uit die verskillende bronne en die verdeling van die uitgawes in die drie kategorieë aan, naamlik personeelkoste, koste van voeding en ander koste.

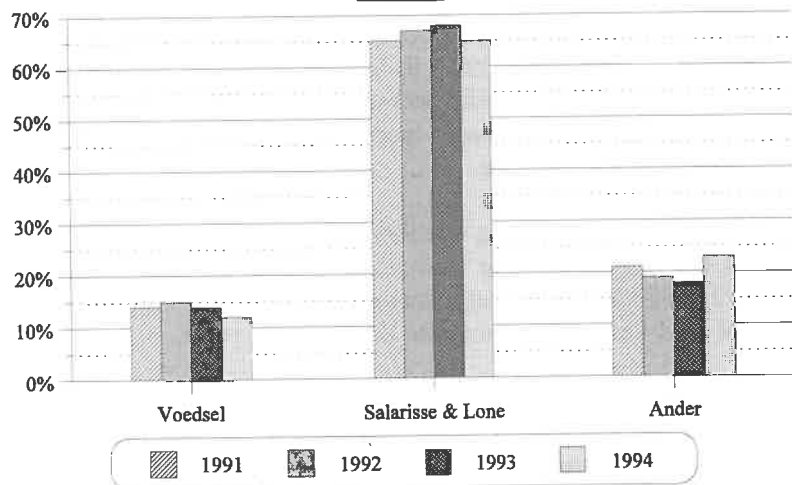
Ons Tuis

Inkomste

Ons Tuis

Uitgawes

Balansstaat

Fondse en laste

Ons Tuis se balansstaat toon op 31 Maart 1994 'n baie goeie prentjie ten opsigte van fondse en laste. Die langtermyn behuisingslenings ten bedrae van R1 732 127 ten opsigte van die oprigting en opgradering van geboue is vanweë 'n besondere toewysing van die Departement Plaaslike Bestuur, Behuising en Werke verdiskonter vir 'n bedrag van R1 644 609. Dit het meegebring dat daar 'n kapitaalreserwe van ± R10 miljoen ontstaan het. Die R1 644 609 is gefinansier met 'n lening van die Raad van Finansies van die Nederduitsch Hervormde Kerk van R700 000 en die balans uit eie fondse.

Bates

Vaste eiendom verskyn in die balansstaat teen R14 319 999. Die vervangingswaarde vir versekeringsdoeleindes is vasgestel op R37 700 00.

Die geboue is tans toereikend vir die doel waarvoor hulle gebruik word.

Dit is nou al etlike jare die gebruik om alle vervangings van meubels, toerusting, linne en kombuisware elke jaar tot 'n nominale waarde af te skryf. Die kosprys van nuwe aankope en vervangings wat in die boekjaar afgeskryf is, het R156 532 beloop.

Kontantreserwes

Ons Tuis se kontantreserwes is tot 'n groot mate uitgeput met die verdiskontering van die behuisingslenings. Daar is egter reëlins getref met Eerste Nasionale Bank vir 'n oortrekkingsfasiliteit wat enige tyd beskikbaar is.

Die direksie beoog om uit die verkoop van die woonreg van woonstelle 'n fonds bymekaar te maak om eerstens die kontantposisie weer gesond te maak en daarna die gebeurlikheidsfonds te verstewig om krisis die hoof te kan bied.

Fondsinsameling

Naas die subsidies van die Staat en losiesinkomste is fondsinsameling en skenkings 'n groot deel van Ons Tuis se inkomste. Vir die boekjaar het inkomste uit skenkings, fondsinsamelings en funksies R88 503 beloop, teenoor R393 359 in 1992/93. Die bedrag vir 1992/93 is buitengewoon hoog vanweë enkele erflatings.

Die direksie betuig sy dank teenoor die huisbesture, personeel, inwoners en hulle familie vir die groot werk ten opsigte van funksies. Die direksie wil ook graag teenoor die Kerk, NHSV-takke en donateurs dank uitspreek. Hierdie bron sal in die

komende jare steeds verder uitgebou moet word om die maatskappy minder afhanklik van staatsteun te maak.

3.4.2.5 Eiendomme

Verdiskontering

Die verdiskontering van behuisingslenings is afgehandel en die totale aflosbedrag van die lenings naamlik R1 644 609 is aan die Staat oorbetaal.

Uitbreiding en opgradering

Postmus Dienssentrum

Die direksie het, nadat bevestiging ontvang is dat 'n lening deur die Departement Plaaslike Bestuur, Behuising en Werke toegestaan is vir die aanbou van 'n saal by Huis Riekie Boshoff en dat die lening ook verdiskonteer kan word, voortgegaan met die projek. Bouwerk aan die projek het R250 000 beloop en is teen einde Oktober 1994 afgehandel. Bestaande geboue is ook opgeknep.

Instandhouding

Die instandhouding van geboue en toerusting geniet die voortdurende aandag van die huisbesture en die direksie. Vanweë die ouderdom van die geboue is daar nieteenstaande grootskaalse opgradering steeds toenemende behoefte aan vervanging en opgradering. Om vir die toekomstige verwagte uitgawes nou reeds voorsiening te maak is daar uit inkomste groter bedrae na die reserwes vir instandhouding en vervanging van geboue, meubels en toerusting oorgeplaas. Die bedrae wat in die boekjaar oorgeplaas is, is soos volg:

	<u>1992/93</u>	<u>1993/94</u>
Instandhouding en vervanging van geboue	R216 993	R987 366
Meubels, toerusting en motorreserwe	R73 369	R230 228

Direksie

Die direksie is huidig soos volg saamgestel:

Ds PM Smith	- Voorsitter
Mnr R Schilz	- Ondervoorsitter
Prof JP Oberholzer	
Mev ML Dreyer	
Mev H Grobbelaar	

Mev E Vermooten
Mev CCC Engelbrecht
Mev HJ van Jaarsveld
Mev CW Engelbrecht
Mnr JJ Hurter
Mev C Breytenbach

Slotopmerkings

Met die moontlikheid van 'n afskaling of totale verlies van staatsubsidies na April 1995 is die gedagte dat die direksie saam met die huisbesture en ander belanghebbendes indringend sal kyk na die moontlikhede om hierdie uiters noodsaaklike diens aan lidmate van die Kerk en die gemeenskap voort te sit.

Soos reeds vroeër in die verslag vermeld is die oplossings van tweeërlei aard, nl verhoging van inkomste deur die verkoop van dienste, dit wil sê behuising, mediese versorging, voeding en ontspanning. Daarteenoor staan verlaging van uitgawes waarvan die grootste komponent personeelkoste is.

Dit beteken dat bejaardes waar moontlik self verantwoordelikheid moet neem vir bepaalde elemente van hulle daaglikse behoeftes, en so spaar ten opsigte van die dienste waarsonder hulle kan klaarkom. Waar hulle nie vir hulleself kan sorg nie, en nie die vermoë het om vir die dienste te betaal nie, sal na kinders en familie gekyk word om die tekort op te maak. Daar kan ook 'n beroep kom op die diakonale dienste van die Kerk om met vrywillige dienslewering deur lidmate en die gemeenskap in die behoeftes van inwoners te voorsien.

Vanweë die koste van inwoning in 'n bejaardesorginrigting sal die klem al groter word vir opname van hoog-bejaardes en verswakte bejaardes wat weer die kostestruktuur onder druk bring.

As gevolg van die beplanning wat reeds gedoen is, kan die direksie die uitdagings van die toekoms met 'n groot mate van paraatheid binnegaan.

Inkomste en uitgawe van Ons Tuis

Die finansiële statistiek van die tehuise onder beheer van die Ons Tuis direksie, sien soos volg daaruit:

	1992	1993	1994
<u>Inkomste</u>	7 126 101	7 904 157	8 704 496
Losies/Huur	2 300 311	2 760 011	3 099 526
Subsidie	4 072 385	4 651 379	5 385 285
Donasies en hulptoekenings	557 869	354 585	22 167
Ander	195 536	138 182	197 518
<u>Uitgawes</u>	7 068 973	7 554 551	8 800 501
Huishoudelik	1 012 101	1 010 410	997 183
Salarisse	4 675 006	5 158 880	5 569 973
Instandhouding	435 199	343 133	989 638
Ander	946 667	1 042 128	1 243 707
Surplus/(Tekort)	<u>57 128</u>	<u>349 606</u>	<u>(96 005)</u>

Vergelykende balansstate van Ons Tuis

	1992	1993	1994
<u>Kapitaal aangewend</u>			
Nie-verdeelbare reserwe	2 488 897	2 804 361	3 626 756
Kapitaalreserwe	0	0	10 087 518
Langtermynlaste	10 895 937	11 732 127	712 520
	<u>13 384 834</u>	<u>14 536 488</u>	<u>14 426 794</u>

Aanwending van kapitaal

Vaste bates	13 633 016	14 298 018	14 319 999
Beleggings	219 726	250 442	160 620
Netto bedryfsbates/(-laste)	(467 908)	(11 972)	(53 825)
	<u>13 384 834</u>	<u>14 536 488</u>	<u>14 426 794</u>

AANBEVELING

* Aangesien die nuwe versorgingsmodel by die bejaardesorgtehuise die Kerk in die breë asook elke lidmaat raak, word aanbeveel dat die volgende sake ten opsigte van bejaardesorg tydens die Algemene Kerkvergadering aandag ontvang:

** 'n Volledige oriëntering ten opsigte van die nuwe versorgingskonsep en versorgingsmodel.

- ** Die finansiële implikasies vir gemeentes en die NHSV asook die jaarlikse bydraes vir die bejaardesorg se stabilisasiefonds.**
- ** Bevestiging van die beginsel dat kinders, familie, gemeentes en die res van gemeenskappe 'n sterk verantwoordelikheid teenoor die bejaarde het.**
- ** Stimulering van 'n vrywillige ondersteuningsnetwerk byvoorbeeld voogstelsel en benutting van kundiges vanuit die gemeentes en kerklike strukture soos NHSV, diensgroepe, diakens, ens.**
- ** Inligting deurgee ten opsigte van bestaande beskikbare behuisings-fasiliteite met ondersteunende dienste vir bejaardes ten einde die opname van Nederduitsch Hervormde lidmate te stimuleer.**
- * Die vergadering betuig sy dank en waardering teenoor die direksies van die Monumenttehuise en Ons Tuis vir besondere diens ten behoeve van bejaardesorg gelewer.**

3.4.4 *Die Ondersteuningsraad*

3.4.4.1 *Inleiding*

Sedert 1934 het die werk van Die Ondersteuningsraad in intensiteit en omvang toegeneem. Ironies genoeg is die Kerk vandag weer in 'n groot mate gekonfronteer met dieselfde problematiek as in 1934. Trouens, die bydrae van die armoedevraagstuk tot die maatskaplike problematiek van die lidmate van die Kerk, kan nie oorskakel word nie.

Daarby vind die samelewing in Suid-Afrika hom by 'n keerpunt. 'n Punt wat bestempel kan word as die mees beslissende wat die geskiedenis nog geken het. 'n Punt waar die oue verdwyn en die nuwe reeds wankel en niemand nog die raaisel van die toekoms kan oplos nie.

Vir baie mense hou die nuwe tyd groot verwagtinge in. Vele daarenteen beleef die tyd as 'n krisis. So gesien, beleef baie mense vandag ontwikkeling in Suid-Afrika as paradoks. Meer en meer mense is op soek na 'n beter lewe, maar ervaar angs, onsekerheid en frustrasie by die gedagte dat die moontlikheid bestaan dat 'n beter lewe nie hulle deel sal word nie.

Daarvan getuig die ongeëwenaarde omvang van werkloosheid, armoede, opstand en aggressie, die toename in drank- en dwelmmisbruik, misdad, seksuele misbruik van kinders, mishandeling, depressie, moord en vele ander spanningsituasies.

Binne hierdie welsynstoneel het Die Ondersteuningsraad veral die afgelope jaar homself van sy taak vergewis. In die bepaling van sy relevansie met betrekking tot sy

taak in die Kerk en die wêreld, het Die Ondersteuningsraad in die afgelope tyd veral weer gevra na basiese vertrekpunte en beginsels as 'n fundamentele basis vir sy bestaan. Hiervan getuig die vele werksdokumente, verslae, strategië, programme en definisies wat die afgelope tyd op die tafel gekom het in 'n poging om kwaliteit, effektiwiteit, bekostigbaarheid en toeganklikheid daar te stel.

Die Ondersteuningsraad het gedurende 1993/94 by verskillende geleenthede gedagtes gewissel oor die toekoms van die organisasie binne die werklikhede van die vermindering van subsidies deur die staat asook rasionalisasie binne die breë linie van die Kerk en kerklike administrasie.

Die mees resente invloed op die werk van Die Ondersteuningsraad, waarvan die dramatiese staatkundige verskuiwing waarskynlik die belangrikste is, dwing Die Ondersteuningsraad om baie goed na die toekoms te kyk. Gevestigde strukture en bestaande werkswyses vra om hersiening sonder om die wese van die diens van barmhartigheid in gedrang te bring.

Die gedagtes bestaan by sommige mense dat die Kerk sonder Die Ondersteuningsraad kan klaarkom. Die Ondersteuningsraad sal hierdie opvatting by predikante en lidmate wil verander. Dit is belangrik is in gedagte te hou dat barmhartigheid in die plaaslike gemeente sy vertrekpunt het, maar dat daar noodwendige sinodale verantwoordelikhede bly bestaan.

3.4.4.2 **Prinsipiële vertrekpunt vir die werk van Die Ondersteuningsraad**

Geloof in die Almagtige God en die Woord van God is die enigste grond vir die Kerk se dienswerk in die wêreld. Geen ander norm, ook nie die veranderde politieke strukture en gepaardgaande veranderinge op die welsynsterrein, mag 'n beslissende woord bo of naas die Woord van God spreek nie. Daar moet te midde van die sogenaamde "nuwe" Suid-Afrika getrag word om die Skriftuurlike begroning vir die werk van Die Ondersteuningsraad opnuut te verstaan en sinvol vir die tydvak waarin ons lewe, te vertolk. God se barmhartigheid is gerig op die hele mens op beide sy geestelike en liggaamlike behoeftes. In dié lig gesien is die werk van Die Ondersteuningsraad 'n eiesoortige diens, radikaal verskillend van die van ander welsynsorganisasies en van die van die staat. Die Ondersteuningsraad se diens is onverkort barmhartigheidsdiens wat niks anders is nie as om deur die werk van die maatskaplike werker en diensgroepe heen te wys op God, die Barmhartige.

3.4.4.3 **Definisie van welsyn - binne kerklike konteks**

Die Ondersteuningsraad glo dat barmhartigheid wesenlik verskil van algemene "liefdadigheid". Hoewel die Kerk as gevolg van die vertikale dimensie - God en mens ook 'n horisontale dimensie het, gaan dit nie alleen om die nood in die gemeenskap nie, maar ook veral die nood in die gemeente van die Here.

Welsyn in kerklike konteks is dus die diens aan lidmate in nood binne gemeentes en daar buite, soos dit in alle fasette na vore tree, deur maatskaplike werkers wat in spanverband en in vennootskap tussen die ampte en die maatskaplike werkerkorps realiseer.

In die lig van bogenoemde wil Die Ondersteuningsraad binne die raamwerk van die Wet en Bepalings van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika barmhartigheidsdiens verrig met behulp van maatskaplike werkers, administratiewe personeel en vrywilligers.

Die Ondersteuningsraad lewer voorkomende, rehabiliterende en nasorgdienste ten opsigte van individue, gesinne, groepe en gemeenskappe op die volgende diensvelde:

Huwelikslewe, gesin en kindersorg, welsyn van bejaardes, alkohol- en dwelm-misbruik, materiële sorg, misdaadvoorkoming en korrektiewe dienste en welsyn van gestremde persone.

3.4.4.4 Samestelling van Die Ondersteuningsraad

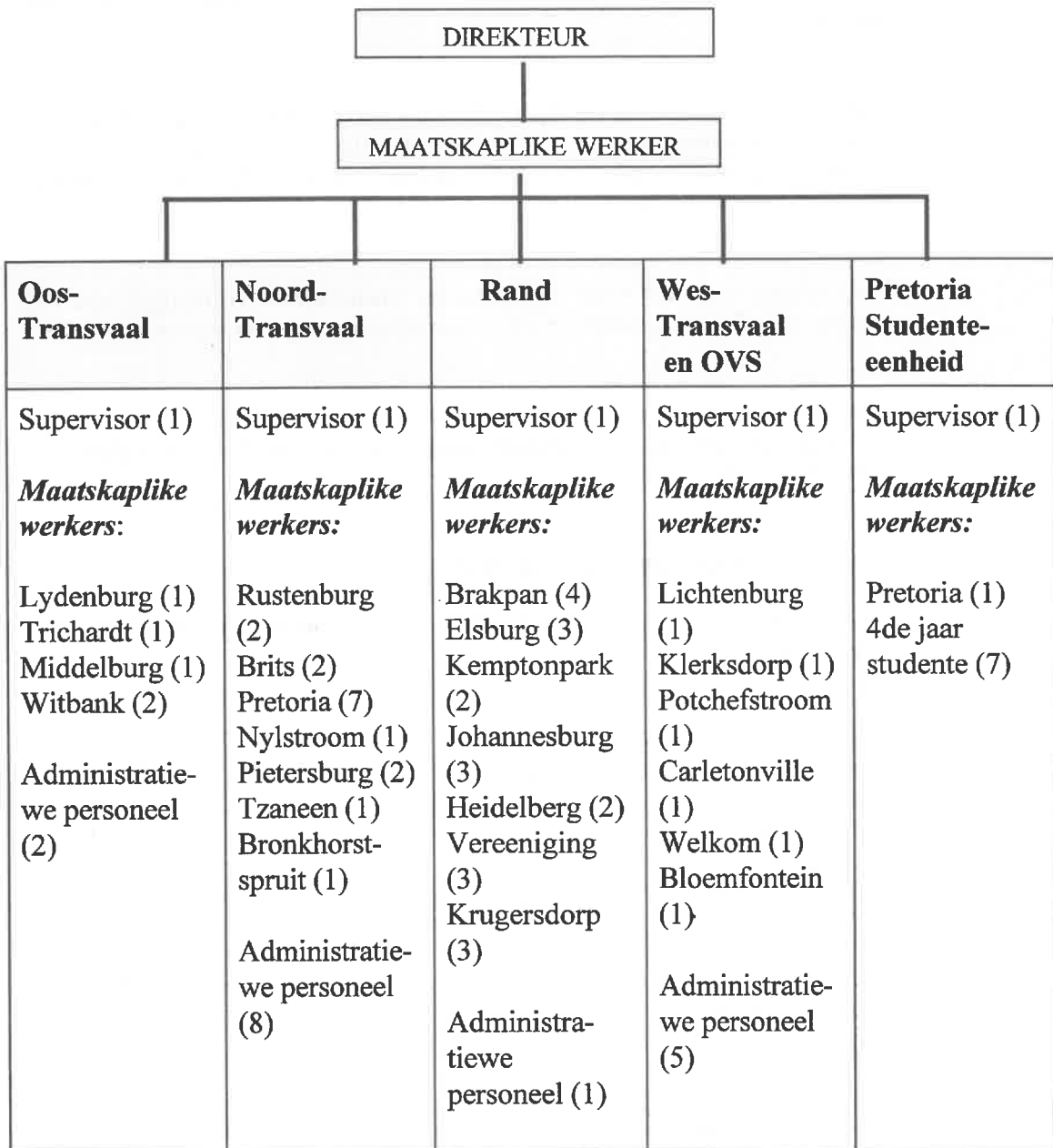
Die Ondersteuningsraad is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Dr PJ de Beer	- Voorsitter
Ds WJ Coetzer	- Visevoorsitter
Ds RJ Coertze	- Sekretaris
Ds PS Esterhuizen	
Prof W van Delft	
Ds DW van der Watt	
Ds PR Prinsloo	
Dr PJ van Staden	
Ds WJJ Kok	
Dr JFP Engelbrecht	
Mnr I Dreyer	

Lede met adviserende stem

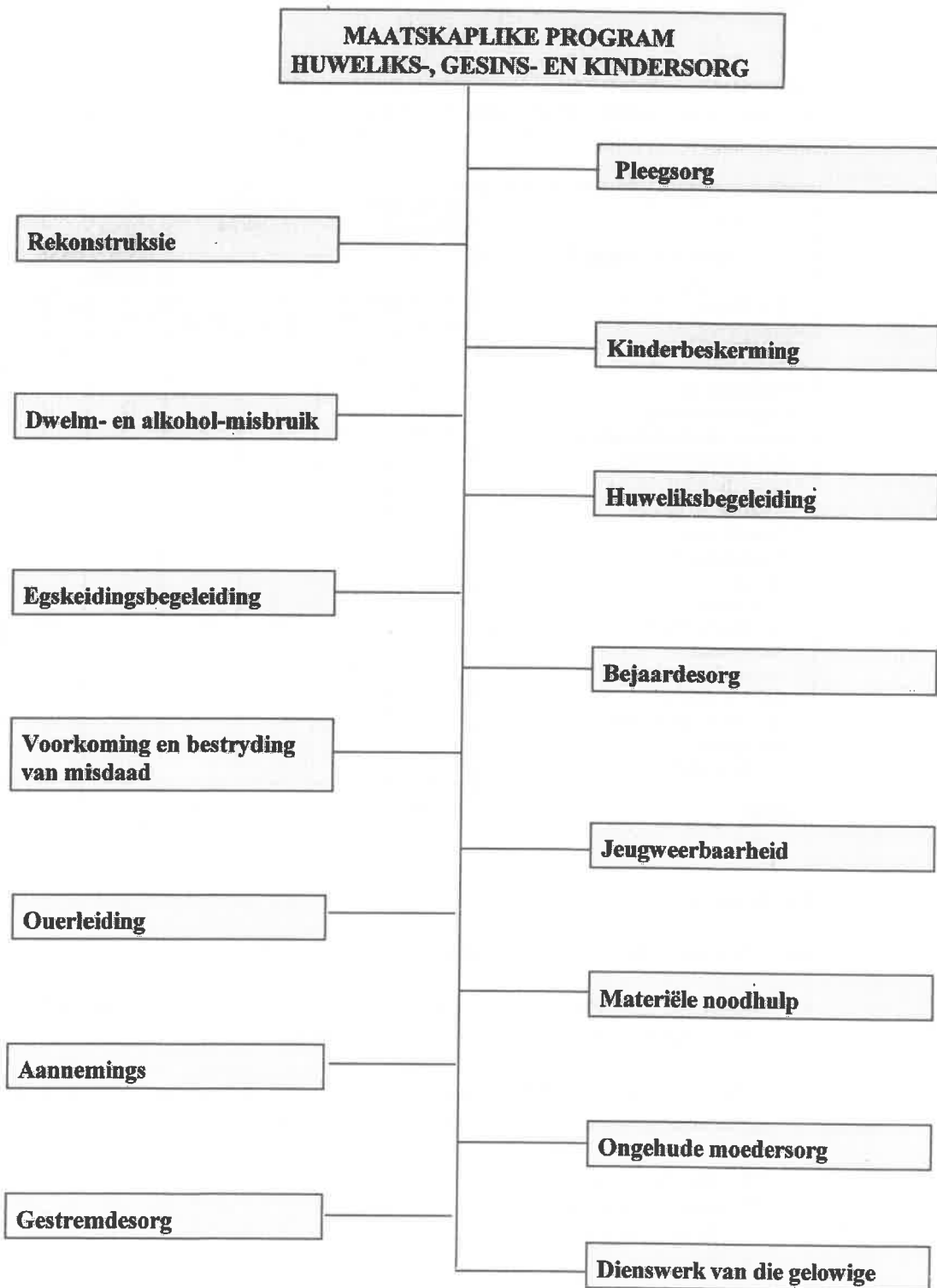
Die Administrateur
Direkteur: Maatskaplike Sorg
Hoofmaatskaplike Werker

3.4.4.5 Werkarea en personeelverspreiding soos op 31 Maart 1994

3.4.4.6 Maatskaplikewerk-dienste en -programme

Die Ondersteuningsraad se dienste word vanuit een oorkoepelende maatskaplike program gerig, naamlik die Program vir Huweliksewe, Gesin- en Kindersorg. Hierdie program word onderverdeel in vyftien sub-programme wat skematies soos volg daaruit sien:

3.4.4.7 **Statistiek: Implementering van maatskaplike programme**

In die onderstaande tabel word 'n weergawe gegee van die aantal individue wat by die onderskeie maatskaplike programme ingeskakel het, asook terapeutiese groepe en gemeenskapswerkprojekte wat binne programverband aangebied is.

TIPE-PROGRAM	AANTAL IN-DIVIDUE		AANTAL GROEPE		AANTAL GE-MEENSKAPS-WERK PRO-JEKTE	
	93/94	92/93	93/94	92/93	93/94	92/93
* Pleegsorg	1 218	1 066	17	18	7	14
* Rekonstruksie	1 274	999	2	1	-	-
* Kinderbeskerming	2 744	2 402	3	2	18	18
* Dwelm- en alkoholmisbruik	647	692	11	4	3	6
* Huweliksbegeleiding	472	469	2	-	7	15
* Egskeidingsbegeleidng	550	523	15	8	2	1
* Materiële noodhulp	3 011	1 921	2	7	42	20
* Bejaardesorg	215	203	-	1	15	14
* Voorkoming en bestryding van misdaad	61	62	-	-	3	1
* Ouerleiding	135	169	6	2	8	9
* Jeugweerbaarheid	15	15	17	18	12	26
* Aannemings	589	506	4	4	-	-
* Ongehude moedersorg	96	54	-	-	-	-
* Gestremdesorg	154	183	-	-	-	2
* Dienswerk aan gelowiges (diensgroepe)	-	-	-	-	56	101
(^ = bemarking)					^14	^6
Totaal	11 181	9 264	79	65	187	233

Interpretasie

Indien bogenoemde statistiek ontleed word, blyk die volgende:

- * Gedurende 1993/94 het Die Ondersteuningsraad aan 1 917 meer kliënte individuele dienste gelewer as die vorige boekjaar.
- * Indien 1993/94 met 1992/93 vergelyk word is daar 'n merkbare styging in die kliëntelading wat sorteer onder die volgende programme:
 - ** Materiële noodhulp.
 - ** Kinderbeskerming.
 - ** Rekonstruksie.
 - ** Pleegsorg.

Hierdie tendens kan toegeskryf word aan die huidige landsituasie wat gekenmerk word

deur 'n ekonomiese reses, onsekerheid, toenemende werkloosheid en armoede wat op sy beurt weer 'n negatiewe uitwerking het op die gesinslewe soos 'n hoër egskeidingsyfer, gesinsdisintegrasie, kinderverwaarloosing en statutêre optrede.

- * Die Ondersteuningsraad het hierdie jaar 79 terapeutiese kliëntegroepe teenoor 65-groepe in die vorige finansiële jaar hanteer. Hieruit blyk dit dat maatskaplike werkers in 'n toenemende mate ingestel is op groepwerk wat meer koste-effektief en produktief is.
- * Op gemeenskapswerkvlak is in 'n toenemende mate gekonsentreer op materiële noodhulp- en ander primêre sorg projekte. Die fondse wat Die Ondersteuningsraad vanaf die Nasionale Voedingskema (NNSDP) ontvang het, het die implementering van sodanige projekte gestimuleer.

Die blyk uit die statistiek dat die volgende ses probleemareas sterk na vore kom:

- * Pleegsorg.
- * Rekonstruksiedienste.
- * Kinderbeskerming.
- * Materiële noodhulp.
- * Alkohol- en dwelmmisbruik.
- * Huwelik- en egskeidingsbegeleiding.

3.4.4.8 Personeelontwikkeling

Personeelontwikkeling verwys na al die prosedures of maatreëls wat Die Ondersteuningsraad tref om die kennis, vaardighede en houdings wat nodig is om kwaliteitsgerigte werk te lewer, by alle personeel te bevorder of te vermeerder. Personeelontwikkeling sluit dus indiensopleiding en vakkundige begeleiding (supervisie) in.

Indiensopleiding

Twee formele indiensopleidingsgeleenthede wat handel oor die volgende onderwerpe, het plaasgevind:

- * Effektiewe bemarking en fondswerwing (almal).
- * Rekenaarvaardigheid (slegs administratiewe personeel).

Supervisie

- * Eerste-vlak individuele supervisie

'n Individuele supervisieprogram word ooreenkomstig elke maatskaplike werker se behoeftes, vermoëns, ervaring en werkstempo gevolg.

Die frekwensie wissel van 1 x twee weekliks tot 1 x twee maandeliks.

* Tweede-vlak individuele supervisie

Die Hoofmaatskaplike werker het gepoog om op 'n twee maandelikse basis individuele supervisie met elke supervisor te voer. Hierdie supervisiegeleenthede is hoofsaaklik benut om die standaard van vakkundige dienslewering deur maatskaplike werkers op grondvlak te monitor, om gesamentlike strategieë te bedink vir die mees effektiewe benutting van grondvlakpersoneel asook onderskragende dienste en vakkundige begeleiding aan die supervisor ten opsigte van haar werkopdrag.

* Groepsupervisie

Binne groepsverband het die maatskaplike werkers die volgende indiensopleidingsprogramme deurloop:

- ** Beplanning en effektiewe tydsbestuur.
- ** Krisisingryping.
- ** Toetrede van 'n prokureur by kinderhofsake.
- ** Uitbranding by maatskaplike werkers.
- ** Wet op Kindersorg.

* Portuurgroepsupervisie

Binne portuurgroepverband (groepe maatskaplike werkers met gemeenskap-like vakkundige behoeftes) is aan die volgende indiensopleidingskomponente aandag gegee:

- ** Vergaderingsprosedures.
- ** Metingskale.
- ** Interprettering van kinderkuns.
- ** Kreatiwiteit.
- ** Aanpassingsprobleme by kinders.
- ** Seksualiteit.
- ** Kindermishandeling.
- ** Permanensiebeplanning van kinders in pleegsorg.
- ** Implementering van Wet 20/1992 ten opsigte van alkoholiste.
- ** Vigs.

3.4.4.9 Slotopmerking

Die Ondersteuningsraad is daarop ingestel om in die lewering van dienste aan die Kerk altyd doeltreffend en toerekenbaar en toepaslik te wees in die gees van kerkwees. Die volgende aspekte met betrekking tot die werk van Die Ondersteuningsraad moet in die toekoms aandag bly geniet:

- * Effektiewe en geloofwaardige bestuur.
- * Koste-doeltreffende dienste met inagneming van demografiese tendense.
- * Dienste op 'n vakwetenskaplike grondslag.

- * Die stel van prioriteite. Die vraag word gevra aan watter diensvelde en tipe dienste geld en tyd bestee word en hoe dit verander moet word om energie eerlik en optimaal te gebruik.
- * Aangesien inrigtingversorging nie meer die antwoord is vir maatskaplike probleme nie, sal gemeentes so ontwikkel en toegerus moet word dat die probleme van mense binne die gemeenskap van die gelowiges hanteer kan word.
- * Voorkoming/Ontwikkelingsprogramme met benutting van bestaande hulpbronne sal al hoe meer aandag moet geniet. In die verband is die diensgroepstelsel 'n onontbeerlike vereiste.
- * Daar is 'n ernstige behoefte aan koördinering van dienste in die breë van die Kerk veral met die oog op mannekrag en veral finansies.
- * Die volgende uitdagings is daarom op die kort- en mediumtermyn op die pad van Die Ondersteuningsraad:
 - ** Uitdaging aan ons geloof.
 - ** Uitdaging om maatskaplike programme so aan te bied dat voorkoming werklik navore tree in die praktyk en dat die primêre maatskaplike sorg op die voorgrond kom.
 - ** Uitdaging van die optimum uitset teen die mees ekonomiese gebruik van mannekrag en middele.
 - ** Samewerking met ander organisasies om sover moontlik dupliserende dienste uit te skakel.
 - ** Samewerking met ander organe van bystand van die Kerk om gedupliseerde dienste uit te skakel en om groter eenheid te bereik.
 - ** Daarstelling van werkskeppingsprojekte om lidmate te help om hulle self te help.

AANBEVELING

- * **Die vergadering neem kennis van die kliëntelading van Die Ondersteuningsraad en besluit om kerkrade te versoek om daadwerklik positiewe stappe te neem om die gesinslewe van lidmate van die Kerk te verbeter en te bevorder.**
- * **Kerkrade word ook versoek om in samewerking met die maatskaplike werkers waar moontlik, pleegouers vir kinders van die Kerk in gemeentes te werf.**

- * Die vergadering besluit ook om predikante en ampsdraers te versoek om by wyse van die pastoraat toe te tree tot die proses van rekonstruksiedienste wat Die Ondersteuningsraad by lidmate lewer.
- * Die vergadering bevestig die noodsaaklikheid dat die kerkvervreemde lidmate van die Kerk wat kliënte van Die Ondersteuningsraad is, met behulp van intensiewe pastorale bearbeiding en evangelisering tot aktiewe herinskakeling by die gemeentelewe begelei word.
- * Die vergadering doen 'n ernstige beroep op gemeentes om hulle finansiële verantwoordelikheid teenoor Die Ondersteuningsraad na te kom ten einde die raad instaat te stel om sy verantwoordelikheid teenoor lidmate in nood na te kom!

**DIE ONDERSTEUNINGSRAAD VAN DIE NEDERDUITSCH
HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1994

	1994	1991
	R	R
KAPITAAL AANGEWEND		
KAPITAALFONDS		
Opgelope surplus	619 331	374 689
SPEZIALE FONDSE	24 099	2 343
LANGTERMYNLENING	-	50 305
	643 430	427 337
AANWENDING VAN KAPITAAL		
VASTE BATES	293 583	191 058
BELEGGINGS	152 231	89 328
NETTO BEDRYFSBATES	197 616	146 951
<i>Bedryfsbates</i>	226 626	212 764
Verbruikers deposito	1 600	1 188
Debiteure	19 971	160 397
Bank	201 105	47 759
Kontant voorhande	3 950	3 420
<i>Min: Bedryfslaste</i>	29 010	65 813
<i>Trust krediteure</i>	1 124	11 149
<i>Ander krediteure</i>	27 886	54 664
	643 430	427 337

DIE ONDERSTEUNINGSRAAD VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94	1989/91
	R	R
INKOMSTE	8 827 370	6 183 376
Bydraes	2 857 286	2 005 671
Donasies, straatkollekte, hulptoekennings en dienste deur Die Ondersteuningsraad	741 552	485 497
Subsidie - Dept. Volkswelsyn en Pensioene	5 192 440	3 636 968
Wins met verkoop en afskryf van voertuie	18 540	14 495
Rente ontvang	17 552	40 745
MIN UITGAWES	8 582 728	6 135 286
Advertensiekoste	4 087	6 804
Affiliatiegelde	1 422	488
Algemene onderhoud: Toerusting en kantoor	19 868	14 907
Bankkoste en rente	1 865	1 165
Boeke en tydskrifte	2 796	2 017
Heffings en registrasiegele	641	4 035
Honoraria	-	125
Kantoorhuur	433 966	294 787
Kongreskoste	9 204	3 513
Lone en loonfondse	65 197	43 698
Meubels en toerusting	35 494	43 459
Motorokoste	512 804	308 253
Munisipalekoste	48 840	23 471
Administrasiekoste	803 802	203 866
Ouditeursgele - huidige jaar	14 856	10 785
Ouditeursgele - vorige jaar	1 850	(665)
Pensioen- en mediese bydrae	584 897	409 714
Posgeld en seëls	14 409	8 451
Reis- en verblyf en daggele	11 999	25 666
Rekenaarkoste	-	2 110
Salarisse - administratief	928 757	894 689
Salarisse - welsyn	4 271 562	3 283 467
Skryfbehoeftes en drukwerk	183 572	108 186
Telefoon	305 431	214 994
Versekering - geboue en toerusting	29 208	9 490
Versekering - motors	105 543	86 066
Verversings, blomme en onthaal	12 857	16 005
Waardevermindering - motorvoertuie	177 801	99 428
Rente betaal op lenings	-	16 312
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	244 642	48 090

HUIS UITSIG
(Voorheen Huis de la Rey)

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1994

	1994	1991
	R	R
KAPITAAL AANGEWEND		
OPGELOPE FONDS	<u>486 322</u>	<u>230 810</u>
 AANWENDING VAN KAPITAAL		
VASTE BATES	46 427	119 083
NETTO BEDRYFSBATES	439 895	111 727
Bedryfsbates	443 951	129 646
Beleggings Ned. Herv. Kerk	154 542	117 612
Debiteure	1 028	6 057
Kontant - Lopende rekening	288 081	2 411
Kleinkas	300	1 411
Deposito's	-	655
Personeellening	-	1 500
Min: Bedryfslaste	4 056	17 919
Krediteure	<u>4 056</u>	<u>17 919</u>
	486 322	230 810

HUIS UITSIG
(Voorheen Huis de la Rey)

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94	1989/91
INKOMSTE	R 618 869	R 373 788
Donasies	403 704	325 281
Rente ontvang	34 012	22 483
Inwoning	9 275	17 883
Bedrag vir kapitaaldelging uit begroting		
- NH Kerk van Afrika	-	8 141
Wins met verkoop van bates	171 878	-
MIN: UITGAWES	363 357	286 469
Huishouding	121 827	36 796
Salarisse en lone	89 988	102 852
Onderhoud, grond, geboue en toerusting	25 240	28 723
Munisipalekoste	26 967	22 630
Telefoon en TV lisensie	5 055	4 424
Skryfbenodigdhede	752	(273)
Motorkoste	6 315	6 509
Reiskoste	228	536
Ouditeursvergoeding	4 795	2 200
Administrasiekoste	36 714	70 555
Versekering	8 267	5 768
Hulpverlening	863	821
Bankkoste en -rente	284	154
Onthaal, verversings en blomme	299	102
Rente op leningsrekening	-	365
Waardevermindering		
- Motorvoertuie	8 333	1 657
- Meubels en toerusting	2 311	2 590
Donasies	25 119	-
Diverse kursusgelde	-	60
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	255 512	87 319

3.4.5 *Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging*

3.4.5.1 *Inleidend*

As diakonale orgaan van bystand van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, streef die NHSV daarna om die volgende doelstellings na behore uit te leef:

- * Om te werk vir enige saak, veral ter bevordering van die Nederduitsch Hervormde Kerk, met die goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Om die diens van barmhartigheid te verrig aan almal wat in nood verkeer, in die besonder aan lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- * Om hom te beywer vir die opvoeding en onderwys van die jeug en die toerusting van sy lede vir hulle diens in die Kerk en die samelewing.
- * Om fondse in te samel en roerende en onroerende eiendom te beheer ter bereiking van die doelstellings.

Die NHSV koördineer die werksaamhede van ongeveer 300 NHSV-takke landwyd en in Namibië, maar die belangrikste taak is om vrouelidmate aan te spoor tot betrokkenheid en om takke te motiveer dat alle lede van die NHSV ons leuse sal uitleef, naamlik "Wees 'n Seën".

Daar is tans 300 NHSV-takke. Nuwe takke wat sedert Maart 1992 gestig is, is Pongola, Aliwal-Noord, Christiana, Mosselbaai, Clocolan, Tygerberg, Paarl, Strand, Hazyview, Letsitele, Jeffreysbaai en Uitenhage. Die Agapanthusvereniging by Philadelphia-studentegemeente funksioneer ook as 'n NHSV-tak. Die NHSV dagbestuur behou voortdurend kontak met Agapanthus.

Verskeie afdelings van bestaande takke is ook gestig omdat die vroue graag aan die NHSV wil behoort, maar afstand en onrus maak dit vir hulle onmoontlik om die vergaderings van die tak by te woon. Afdelings is met die toestemming van die Hoofbestuur gestig by: Graaff-Reinet (NHSV Cradock), Uitenhage (NHSV Port Elizabeth), Bredasdorp (NHSV Swellendam), Mariëntal (NHSV Windhoek), Oranjemund (NHSV Windhoek), Steynsrus (NHSV Kroonstad).

In die tydperk het 'n aantal takke ontbind naamlik: Rust-der-Winter, Upington, Afdeling Giyani, Kaapstad en Ontdekkers.

Die takke Dordrecht, Johannesburg-Middestad en Edenvale het in die tydperk rustend geraak.

Met dank kan vermeld word dat Upington en Ontdekkers weer hulle werksaamhede hervat het.

3.4.5.2 Kongresse

Algemene kongres

Gedurende hierdie tydperk het een Algemene NHSV Kongres plaasgevind en wel met die volgende tema: Vrou die Anker.

Kongresse

Die volgende temas is besonder suksesvol in al 15 NHSV streke geïmplementeer:

1991 - tema - Vrou: Wees nou paraat en betrokke.

1992 - tema - Die NHSV : Aktueel en diensbaar.

1994 - tema - Gesin : Die anker.

Voortspruitend uit bogenoemde streekkongresse is verskeie welsynsprojekte op streekvlak suksesvol uitgevoer.

Streekkongresse word by uitstek gebruik as toerustingsgeleenthede waar daar aan NHSV-lede kennis oorgedra word ten opsigte van NHSV-funksionering en werksaamhede.

4.5.3 Werksaamhede van die NHSV sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering

Beurse en lenings

Beurse en lenings word jaarliks aan Hervormde studente verbonde aan tersiêre inrigtings toegeken. Alle studierigtings word in ag geneem. Vir die betrokke tydperk is daar R252 117 uitbetaal.

Konteks : Die Christelike Vrou

Die redaksie van die Christelike Vrou behartig hierdie afdeling in Konteks. Dit spreek direk tot die vroue van die Kerk. Gedurende 1992/1993 en begin van 1994 is verskeie publikasies afgehandel as gevolg van die inisiatief van die redaksie.

Finale jaar teologiese studente

'n Verteenwoordiger van die NHSV-Hoofbestuur bied jaarliks 'n lesing aan vir die finale jaar teologiese studente en hulle eggenotes of verloofdes, ten opsigte van die bekendstelling en funksionering van die NHSV. Die lesing word in samewerking met die SVTT: Praktiese Opleiding, UP aangebied.

Bybelgenootskap van Suid Afrika

Die NHSV-Hoofbestuur is betrokke by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Bydraes van NHSV-takke word ingesamel en die bedrag van R137 643 is vir die betrokke tydperk deur die NHSV-Hoofbestuur aan die Bybelgenootskap oorbetaal.

Sendingraad

Die NHSV-Hoofbestuur ondersteun die Sendingraad op verskeie terreine. Die kongresse van die susters van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika asook verskeie geleenthede by die HTO, is bygewoon. 'n Bedrag van R24 343 is in die tydperk 1991-1994 as donasie aan die Sendingraad oorbetaal.

Raad vir Jeugwerk

Die Hoofbestuur is verteenwoordig op die Raad vir Jeugwerk en werk saam met die raad vir die daarstelling van programme vir gebruik tydens jeugbyeenkomste. Toneelstukkies wat handel oor Bybelse temas is ook geskryf en beskikbaar by die NHSV-Hoofkantoor. 'n Bedrag van R27 353 is in die tydperk 1991-1994 as donasie aan die Raad vir Jeugwerk oorbetaal.

Die Ondersteuningsraad

Die Ondersteuningsraad word deur die NHSV-Hoofbestuur ondersteun 'n Bedrag van R177 400 is aan Die Ondersteuningsraad in die tydperk 1991-1994 oorbetaal.

Kinderhuise

Die Hoofbestuur het 'n nuwe omvattende indeling ten opsigte van betrokkenheid van NHSV-takke by die verskillende kinderruise en Tehuise vir Bejaardes gedoen. Die gedagte is om betrokkenheid te koördineer en duidelik riglyne te verskaf.

Die kinderruise word finansiell goed ondersteun deur die NHSV. 'n Bedrag van R231 173 is vir die betrokke tydperk aan die kinderruise oorbetaal.

Takke ondersteun die Beeld se Kinderfonds baie goed. 'n Bedrag van R145 140 is vir die betrokke tydperk aan die fonds oorbetaal en weer teruggevoer na die kinderruise.

Tehuis vir ongehude moeders : Huis Uitsig

Die NHSV het nog altyd 'n nuwe verbintenis gehad met tehuise vir ongehude moeders waarby die Kerk betrokke was.

NHSV-takke is tans op verskeie terreine direk by Huis Uitsig betrokke.

'n Bedrag van R110 350 is vir die betrokke tydperk aan Huis Uitsig oorbetaal.

Transoranje Instituut vir Buitengewone Onderwys

Die NHSV dra jaarliks by tot die befondsing van die instituut en die onderskeie skole. 'n Bedrag van R42 000 is vir die betrokke tydperk aan die Instituut oorbetaal.

Predikantsvrouekursus

Die NHSV-Hoofbestuur het verskeie kursusse vir predikantsvroue aangebied. Twee-en-negentig predikantsvroue het genoemde kursusse bygewoon en baie baat daarby gevind.

Eendrachtkring

Die Eendrachtkring bestaande uit die emeriti predikante en -predikantsvroue, emeriti professore en -professorevroue en die weduwees van predikante funksioneer reeds etlike jare onder die beskerming van die NHSV-Hoofbestuur. Die Eendrachtkring vervul steeds 'n besondere behoefte by die betrokke lede.

3.4.5.4

Bejaardesorg

Monumenttehuise van die NHSV

Die NHSV-Hoofbestuur vorm die ledevergadering van die Monumenttehuise van die NHSV wat as 'n Artikel 21 maatskappy funksioneer.

Die volgende tehuise word deur hierdie maatskappy beheer:

Van Rensburg Monumenttehuise, Danville Pretoria.
Louis Trichardt Monumenttehuise, Danville Pretoria.
Emily Hobhouse Monumenttehuise, Capital Park Pretoria.
Piet Potgieter Monumenttehuise, Potgietersrus
Andries Marië Oosthuizen Monumenttehuis, Parys OVS.

Versorging word aan ongeveer 447 bejaardes verskaf.

Behuising word aan ongeveer 411 bejaardes verskaf.

Dienssentrums

Die NHSV Hoofbestuur beheer ook die volgende Dienssentrums:

Monument Dienssentrum, Danville Pretoria.
Emily Hobhouse, Capital Park Pretoria.
Dienste word aan ± 778 bejaardes verskaf.

Ons Tuis

Die NHSV bied wye ondersteuning aan Ons Tuis. Afgevaardigdes van NHSV-takke vorm die breë-komitee van tehuise wat verantwoordelik is vir die hanteer en reël van funksies. Bydraes van verskillende aard word gemaak.

'n Oorbetalings van R99 085 is vir die betrokke tydperk aan Ons Tuis gemaak.

3.4.5.5 Nasionale rade en ander instansies

Die NHSV-Hoofbestuur is by die volgende nasionale rade en instansies op verskeie wyses betrokke:

SANRA (R38 176 oorbetaal).
Suid-Afrikaanse Raad vir Bejaardes.
SA Kankervereniging (R28 925 oorbetaal).
SA Verbruikersunie.
Maatskappy vir Immigrasie.
SANR vir Huweliks- en Gesinsorg.
SANR vir Gesondheid en Bevolkingsontwikkeling.

3.4.5.6 Doelwitte bereik

Die volgende doelwitte is bereik:

- * NHSV-lede is opnuut bewus gemaak van die doelstellings en werkterreine van die NHSV.
- * Die NHSV is aan die hand van verskeie hulpmiddels binne die Kerk bekend gestel.
- * Op 'n konkrete wyse is gepoog om leierspotensiaal binne die Kerk vir die NHSV te identifiseer en te ontwikkel.
- * Daar het nouer skakeling tussen NHSV-Hoofbestuur en NHSV-takke ontwikkel.
- * Verskeie predikantsvrouekursusse, met die oog op toerusting vir NHSV-werk is gehou.
- * Spesifieke pogings is aangewend om nouer skakeling met die Kerk in die breë te stimuleer.

3.4.5.7 Doelwitte vir 1995/96

Die NHSV-Hoofbestuur het by wyse van 'n strategiese beplanningsgeleentheid die volgende doelwitte vir 1995/96 geformuleer:

Doelwit 1	-	Om teen einde Maart 1995 'n bemarkingstrategie vir die NHSV te implementeer.
Doelwit 2	-	Om teen 1 April 1995 'n aangepaste finansiële stelsel vir die NHSV daar te stel.
Doelwit 3	-	Om teen Maart 1995 die struktuur (bv. kongres/streekkongresse) waarbinne die NHSV funksioneer, aan te pas.
Doelwit 4	-	Om teen einde Maart 1996 praktiese projekte vir die NHSV te implementeer.

iniseer.

- Doelwit 5 - Om teen Januarie 1996 met 'n toerustingsprogram vir NHSV-lede te begin.
- Doelwit 6 - Om in Junie 1996 'n hergeformuleerde NHSV-Konstitusie aan die kongres vir goedkeuring voor te lê.

3.4.5.8 Studiestukke wat verdere aandag vereis

Gesien in die lig van die oplewing in okkultiese bedrywighede, is die Hoofbestuur van mening dat daar 'n verdere indringende studie en/of beskikbaarstelling ten opsigte van okkultiese bewegings, onder andere satanisme, onderneem behoort te word. Aandag kan ook gegee word aan die "New Age"-beweging.

AANBEVELING

- * **Die vergadering betuig sy dank en waardering teenoor die NHSV vir die koördinering van die dienslewering van en leiding aan die vrouelidmate van die Kerk.**

3.4.5.9

VOORSTEL: NEDERDUITSCH HERVORMDE SUSTERS VERENIGING HOOFBESTUUR WYSIGING VAN DIE KONSTITUSIE

Die NHSV-Hoofbestuur versoek dat die Algemene Kerkvergadering die NHSV-Konstitusie soos volg wysig:

*** Doelstellings**

- ** **Die vereniging as diakonale orgaan van bystand van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, werk vir enige saak met die goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.**

Motivering

Diensorgaan en orgaan van bystand omvat presies dieselfde begrip.

AANBEVELING

- * **Die voorstel word behandel.**

3.5

Verslag oor die voortgang van die diens van barmhartigheid in die nuwe bedeling in Suid-Afrika

Dit het reeds 'n geruime tyd gelede duidelik geword dat 'n nuwe politieke bestel in SA groot veranderings kan meebring aangaande die voortsetting van die Kerk se vennootskap met die Staat in die lewering van barmhartigheidsdiens aan lidmate en die breër gemeenskap.

Na afloop van die verkiesing in April 1994 en die instelling van die regering van nasionale eenheid het dit uit die uitsprake van regeringswoordvoerders duidelik geword dat daar deur middel van die Heropbou en Ontwikkelingsprogram baie groter aandag aan die behoeftes van die breër bevolking gegee sal word. Dit beteken dat beskikbare fondse, ook dié vir welsynsdienste, oor 'n breër veld versprei sal word. Fondse vir welsynsdienste sal so toegewys word dat dit die aansprake van die agtergeblewe gemeenskappe beter tegemoet sal kom.

Omdat die bedreiging van vermindering of uitskakeling van subsidies al groter geword het, het die Algemene Diakonale Raad tydens sy vergadering in September 1994 breedvoerig aandag gegee aan die opsies wat vir die Kerk beskikbaar is om die barmhartigheidsdiens sonder staatsteun of met verminderde staatsteun, voort te sit.

In hierdie verband moet vermeld word dat die barmhartigheidsdiens wat die meeste afhanklik van staatsteun is om sy huidige diens voort te sit, Die Ondersteuningsraad, die kindershuise en die bejaardesorginrigtings is. Die bedrae betrokke is die volgende:

DIAKONALE DIENSORGANE	STAATSUBSIDIES IN 1993/94	% VAN TOTALE INKOMSTE
Ondersteuningsraad	R 1,9 miljoen	60
Kindershuise	R 2,4 miljoen	55
Monumenttehuise	R 5,5 miljoen	62
Ons Tuis	R 5,4 miljoen	62
TOTAAL	R15,2 miljoen	

Sou hierdie subsidies volledig wegval, sal die bydrae wat vanuit die Kerk gevind moet word om die dienste op die huidige vlak voort te sit, dus ± R15 miljoen per jaar moet wees of ongeveer R114 per lidmaat per jaar. By die bestaande heffings van R94 per lidmaat vir sinodale werksaamhede kom die finansiële las op die gemeentes op R208 per lidmaat per jaar te staan. Dit blyk 'n las te wees wat vir die meeste gemeentes onmoontlik sal wees om te dra.

Tydens die ADR-vergadering in Oktober 1994 is 'n voorstel aanvaar dat die Kerk, indien die Staat die subsidies sou verminder of onttrek, oorweging sal gee aan die

uitfasering van barmhartigheidsdienste in die huidige vorm.

Die vergadering het ook kennis geneem van die moontlikhede om barmhartigheidsdienste ingevolge 'n teologies-gefundeerde diakonale versorgingsmodel na die gemeentes af te wentel om sodoende die finansiële las van sinodale administratiewe strukture en duur inrigtingsorg tot die minimum wat die Kerk kan bekostig, af te skaal. Die studiestuk is in die Studiebundel opgeneem.

Die besture van die onderskeie diakonale diensorgane is versoek om elkeen afsonderlik ondersoek in te stel na die verskillende bedreigings, spesifiek met betrekking tot die verlies van staatsteun, en aan die ADR te rapporteer, sodat 'n volledige verslag aan die eersvolgende Algemene Kerkvergadering voorgelê kan word. Die verslae van die onderskeie besture moet die scenario's uitwys en moontlike oplossings aan die hand doen. Waar daar bepaalde koersaanpassings nodig mag wees en riglyne van die Kerk gevra moet word, moet dit aan die Algemene Kerkvergadering in die vorm van voorstelle voorgelê word.

Die Ondersteuningsraad, die direksie van die Kinderhuise en die direksies van Ons Tuis en Monumenttehuise het afsonderlik die problematiek in werkwinkelsituasies bespreek en tot die volgende gevolgtrekkings gekom.

3.5.1 *Bybelse opdrag*

In gehoorsaamheid aan die Skrif, verbind die Kerk sigself om barmhartigheid te bewys aan alle mense. Die Kerk moet voortdurend poog om barmhartigheid te verrig binne die volgende breë riglyne:

- * Kerklike barmhartigheid is gegrond in die liefde en sorg van God, soos dit veral sigbaar is in die lewe en werk van Jesus Christus.
- * Naasteliefde is deel van die groot liefdesgebod en vind ook neerslag in barmhartigheidsdiens.
- * Naasteliefde is gerig tot almal wat in nood verkeer en 'n appèl op jou rig. In moderne tye sal die "nood" waarskynlik wyer gedefinieer moet word as net die nood van weduwees, wese en armes. Die feit dat diegene in nood dikwels die randfigure van die samelewing is, kan nie as verskoning gebruik word vir die ontduiking van my verantwoordelikheid nie. Die "geringstes" se nood is juis soms die toets vir die egtheid van my naasteliefde.
- * Naasteliefde gaan gepaard met die inset van my persoon as sigbare illustrasie van die sorg van God.
- * Die geloofsgemeenskap, die koinoniale klimaat, is die ideale ruimte waarbinne barmhartigheid kan geskied.
- * Familiële strukture bied die natuurlike en mees geskikte plaasvervanger wanneer normale versorging deur omstandighede weggeval het.

- * Die huisgenote van die geloof val primêr in die fokus, maar die diakonale perspektief het ook 'n wyer gerigtheid.
- * Die diakens is verantwoordelik vir die insameling van offergawes en die organisasie van die barmhartigheidsdiens, maar elke gelowige word opgeroep tot deelname.
- * Naas die fisiese versorging, is die wese van barmhartigheidsdiens geleë in die nabyheid, warmte, liefde, teenwoordigheid, vertroosting en bemoediging van die geloofsgemeenskap.

In die lig van hierdie Bybelse perspektiewe strewe die Kerk, sowel in sinodale as in gemeentelike verband, daarna om barmhartigheid te bewys. Bestaande strukture vir die diens van barmhartigheid moet, solank as dit vir die Kerk in samewerking met die owerheid finansieel haalbaar is, in stand gehou word. Naas bestaande strukture in sinodale verband, moet 'n diakonale versorgingsmodel binne gemeentelike verband verder ontwikkel en uitgebou word. Bestaande fasiliteite van elke gemeente soos kombuisgeriewe, kategeselokale en sale kan aangewend word as dienssentra vir bejaardes, naskoolsentra en bewaarskole. Etes vir bejaardes en kinders kan by die kerkkompleks bedien word. Diensgroepe kan benut word om die infrastruktuur te skep en te bestuur. Bejaardes moet solank as moontlik in hulle eie behuising in die gemeenskap behou word. Gemeentes kan 'n huis naby die kerkgebou koop of huur waarin bejaardes wat nie meer alleen kan bly nie, geakkommodeer word.

Die voordeel van so 'n versorgingsmodel is dat die gemeentelede werklik diakonaal geaktiveer sal word en dat die versorging sal plaasvind binne die geborgenheid en warmte van die koinonia van die plaaslike gemeente

3.5.2 ***Barmhartigheidsdienste op gemeentevlak***

Die lewering van barmhartigheidsdienste moet nie net sinodaal geskied nie, maar ook en veral in gemeenteverband.

3.5.3 ***Die Ondersteuningsraad***

Die Ondersteuningsraad se opdrag is om in die Kerk met die ampte en lidmate saam te werk. Die ampte en die gemeenskap van gelowiges werk saam met vakkundiges om 'n gespesialiseerde diens vir die Kerk aan die mens in nood te lewer.

Die Ondersteuningsraad doen hierdie werk vanselfsprekend binne die Nederduitsch Hervormde Kerk en aanvaar dat die huisgenote van die geloof primêr in die fokus val. Die Ondersteuningsraad erken egter ook die feit dat die diakonale perspektief 'n wyer gerigtheid het in die sin dat wanneer die nood van 'n ander sigbaar is, dit die appèl rig om te dien en te offer.

Daarby wil Die Ondersteuningsraad as orgaan van bystand professionele ondersteuningsdiens aan ringe en gemeentes bied.

In die oorweging van moontlike probleme met betrekking tot die huidige landsomstandighede, identifiseer Die Ondersteuningsraad die volgende aspekte:

- * Veranderings in die welsynsbeleid, wetgewing en die vermindering van subsidies is onafwendbaar.
- * Welsynsorganisasies sal oor die algemeen verplig wees om die fokus van dienslewering te verbreed.
- * Euro-sentriese standaarde sal nie noodwendig gehandhaaf kan word nie.

Die Ondersteuningsraad het na verskillende scenarios gekyk en na die moontlike implikasies daarvan in die hantering van die probleem op hande. Die moontlikheid om die dienste van Die Ondersteuningsraad op te hef, is nie as 'n scenario oorweeg nie, omdat die skade wat dit vir die Kerk inhou, te groot is. So sal 12 000 lidmate deur ander organisasies gehelp moet word. Die nood van lidmate gaan nie verdwyn nie en indien Die Ondersteuningsraad se dienste opgehef of beëindig word, word lidmate van die Kerk uitgelewer aan organisasies met moontlike kerkvreemde ideologieë terwyl die roeping om self barmhartigheid te verrig, prysgegee word.

By die vermindering of verlies van subsidies is Die Ondersteuningsraad self vir die generering van fondse verantwoordelik en op die Kerk daarvoor aangewys. Uit die aard van die saak sal in so 'n geval met nog minder as die huidige minimum klaar gekom moet word.

Die Ondersteuningsraad is ook van mening dat die Kerk se aanspraak op subsidies behou kan word deur in 'n bepaalde vennootskap met die Staat te bly. Lidmate van die Kerk betaal immers steeds belasting. Die Ondersteuningsraad is daarvan oortuig dat die veranderinge wat op hande is, met soepel denke bestuur kan word, sodat dienste vir die lidmate van die Kerk behoue kan bly. Die volgende mededeling en aanbeveling met die een saak in gedagte word daarom gemaak: *Wat ons nou verloor, kry ons nooit weer terug nie en enige wyse van voortbestaan moet die Kerk ter wille wees.*

Die Ondersteuningsraad kies daarom as vertrekpunt vir 'n scenario waarin die diakonale versorgingsmodel in die middelpunt staan. Om dit te bereik stel Die Ondersteuningsraad aan die Algemene Kerkvergadering voor om die volgende model te oorweeg:

- * Die Ondersteuningsraad vorm 'n nutsmaatskappy (artikel 21) in pas met die diakonale versorgingsmodel en die Kerk se sendingbeleid. Laasgenoemde doen Die Ondersteuningsraad deur die HKSA as selfstandige Kerk vir samewerking te nader.
- * Die Ondersteuningsraad desentraliseer die verantwoordelikheid van so 'n nutsmaatskappy na ringe en gemeentes en beplan 'n klein komponent vir oorhoofse beheer en konsultasie.
- * Die Kerk benoem steeds die direksie van so 'n maatskappy.

- * Die nutsmaatskappy volg 'n twee-stroombeleid ten einde dienste vir die Kerk en ander gemeenskappe beskikbaar te stel.
- * Die Ondersteuningsraad kry geleentheid om noodsaaklike gevallewerk te doen.
- * Die Ondersteuningsraad lê meer klem op die bemagtiging van die gemeenskap en die toerusting van diensgroepe in ringe en gemeentes.

3.5.4

Kinderhuise

Die direksie aanvaar die Bybelse opdrag om sorgbehoewende kinders te versorg en het tot dusver, met staatsteun en bydraes vanuit die Kerk hierdie taak op 'n hoë standaard uitgevoer.

In gehoorsaamheid aan hierdie Bybelse opdrag, strewende die Kerk daarna om veral sorgbehoewende kinders van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika volledig te versorg met behulp van

- bydraes deur lidmate
- vrywillige dienste, skenkings en erflatings deur lidmate en die publiek
- selfgegenereerde fondse en dienste en
- staatsubsidies.

Die kinders wat in die Kerk se kinderhuise opgeneem word is feitlik almal deur hofbevele ingevolge die Kinderwet daar geplaas. Die twee kinderhuise huisves 241 kinders waarvan 52% kinders is wat uit huise van Hervormde lidmate kom.

Tydens die werkwinkel is 'n volledige situasie-ontleding gedoen en is daar indringend gekyk na die bedreigings wat dit vir die Kerk moeilik of selfs onmoontlik kan maak om met die huidige opdrag vol te hou.

Die grootste bedreiging is die vermindering of algehele verlies van staatsteun. Subsidies beloop tans R2.4 miljoen of 54% van totale inkomste. Ander bedreigings is die onsekerheid oor die beleidrigtings van die owerheid en die gesindheid van die Regering ten opsigte van registrasie van inrigtings wat kinders op denominasioneel gerigte basis versorg.

Die voordeel wat die kinderhuise het, is die bewoënheid van die Kerk oor sorgbehoewende kinders en die bereidwilligheid van lidmate en gemeentes om in dié opsig by te dra.

Die direksie is steeds oortuig dat inrigtingversorging die mees praktiese, effektiewe en ekonomiese wyse is om kinders wat onder risiko-omstandighede verkeer, onder sorg te neem en by te staan sodat hulle as gebalanseerde volwassenes hulle volwaardige plek in die gemeenskap kan inneem. Dit hang uiteraard van die finansiële vermoë van die Kerk af tot watter mate die versorging verskaf kan word. Die werkwinkel het die volgende doelstellings geformuleer:

- Om die kinderhuise bekend te stel
- Om fondse vanuit die breë gemeenskap in te samel.
- Om beplanning vir die kinderhuise te doen.
- Om die werksetiek/dissipline van die Kerk se ampsdraers op te skerp.
- Om kommunikasie tussen die diensorgane en organe van bystand te verbeter.
- Om die kinderhuise te desentraliseer.

Hierby het nog 'n verdere doelstelling gekom, naamlik om die Staat steeds daarvan te oortuig dat hy 'n verpligting tot vennootskap het met betrekking tot die versorging van daardie sorgbehoewende kinders wat in inrigtings onder die beheer van bepaalde denominasies gehuisves word.

Bogenoemde doelstelling is geformuleer om die geïdentifiseerde bedreigings die hoof te bied. Maatreëls om die impak van die finansiële bedreiging die hoof te bied, is soos volg geformuleer:

- Huisves hoofsaaklik kinders van Hervormde lidmate - verklein dus die kinderhuise.
- Desentraliseer die kinderhuise tot by gemeentevlak of ringsvlak.
- Rasionaliseer die bestuur en bedryf van die kinderhuise.
- Ontgin addisionele inkomstebronne.

Die kinderhuise is in die situasie dat daar kontantfondse beskikbaar is. Sou die kennisgewing van subsidievermindering baie kort wees, kan die direksie vir 'n paar maande oorleef om voorsiening te maak vir die uitplasing van kinders en die inrig van fasiliteite op 'n gedentraliseerde basis. Dit bring mee dat die huidige vorm van uitgebreide inrigtingsorg uitgefaseer word. Die aanwending van oorskot fasiliteite is sake wat dan aandag sal moet kry.

Met sy eie beskikbare fondse word die kinders van lidmate van die Hervormde Kerk in die oorblywende fasiliteite versorg.

By die desentralisering van kinderhuise na kleiner behuisingseenhede in streke, ringe of gemeentes sal die diakonale versorgingsmodel ter sprake kom. Dan sal ringsdiakonale rade, kerkrade en lidmate direk betrokke moet raak by die versorging van kinders.

Sake waaroor die direksie nog verder ondersoek en beplanning moet doen, is

- * die toekomstige opname van kinders wat deur die Kinderhof uit die sorg van hulle ouers weggeneem word en in 'n kinderhuis geplaas word
- * die plasing van probleemkinders waar pleegsorg nie geslaag het nie.

Omdat die regering en die Departement Welsyn oor 'n groot aantal sake nog nie duidelike beleid geformuleer het nie, is dit vir die direksie uiters moeilik om beplanning te doen en strategie uit te werk.

3.5.5 *Bejaardesorg*

3.5.5.1 *Inleiding*

Die onderskeie direksies van Ons Tuis en die Monumenttehuise het by wyse van 'n strategiese beplanningsgeleentheid gemeenskaplike bedreigings en probleme ten opsigte van bejaardesorg bespreek en moontlike oplossings bedink. Die direksies vir bejaardesorg verstaan hulle opdrag soos volg:

Om in opdrag van die Bybel barmhartigheidsdiens te lewer aan bejaardes, in besonder aan lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Die opdrag behels die versorging van bejaardes in inrigtings, of op enige ander wyse waartoe die Kerk in staat is, oral waar die behoefte ontstaan, maar in besonder binne die bedieningsgebied van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Die versorging sluit in huisvesting, verpleging, voedselverskaffing, geestelike versorging, veiligheid, ontspanning, persoonsorg en die verbetering en instandhouding van persoonlike verhoudings.

Die versorging vind plaas in dienssentrums, tehuise (bestaande infrastruktuur), tuisversorging (diensgroepe in gemeentes, huise in gemeentes, kommunes vir bejaardes, in wooneenhede/woonstelle) en in samewerking met ander organisasies.

Dit blyk reeds geruime tyd dat die huidige regering by die verdeling van die welsynsbegroting 'n redelike lae prioriteit gaan gee aan bejaardesorg. Onlangse uitsprake van die minister van Welsyn is dat die Staat hoogstens na die behoeftige en verswakte bejaardes kan omsien.

Dit kan ook aanvaar word dat die huidige regering toenemend 'n ander kultuur en praktyk as in die verlede gaan volg. Die praktyk van inrigtingsorg is vir die Afrika-kultuur 'n vreemde verskynsel. Voorlopige aanduidings is dat subsidie vir bejaardes wat nog redelik gesond is en onafhanklik kan funksioneer (Groep I en II) en wat 50% van die huidige inwonertal uitmaak, teen die einde van 1995 uitgefaseer kan word.

Anders as by kindersorg is bejaardesorg in inrigtings 'n baie arbeidsintensiewe wyse van versorging. Die Staat het tot dusver die verhouding van opgeleide personeel tot inwoners voorgeskryf en die toekenning van subsidies daaraan gekoppel.

'n Verdere probleem is dat die finansiering van welsynsdienste na streekvlak afgewentel gaan word en dat verskillende streke nie noodwendig eenvormige beleid gaan vasstel nie. Die Kerk se bejaardesorginrigtings val in drie streke naamlik Gauteng, Noord Transvaal en Vrystaat. Dit kan egter verwag word dat, by die toekenning van subsidie, indien enige, die owerheid sal vereis dat die inrigtings vir alle bevolkingsgroepe oop moet wees.

Die direksies het die volgende bedreigings ten opsigte van bejaardesorg geïdentifiseer:

- Staking/vermindering van subsidies.

- Onrealistiese eise en verwagtings van personeel en betrokkenheid van vakbonde.
- Verarming van die bevolking.
- Implikasie van wetgewing op die versorging van bejaardes.
- Geweld en die onveilige situasie in die land.

Die implikasies van bogenoemde bedreigings en moontlike optredes om die impak daarvan te verminder, is ontleed en word vervolgens bespreek.

3.5.5.2

Bedreigings

Bedreiging 1 : Staking/vermindering van subsidies

Die huidige subsidiebedrag dek in die meeste gevalle die koste van arbeid by die inrigtings. Voedselkoste, instandhouding en administrasiekoste word tot 'n groot mate gedek deur die losiesgelde wat van inwoners gevorder word, skenkings en fondsinsamelings. Sou die subsidie vir bejaardesorginrigtings geheel en al gestaak word, sal die inrigtings soos dit tans funksioneer, moet sluit.

Selfs by vermindering van subsidies sal sommige inrigtings nie meer finansiële lewensvatbaar wees nie en gesluit moet word.

Implikasies

Die implikasies by die sluiting van inrigtings is die volgende:

- Staking van dienste aan en uitplasing van 888 bejaardes.
- Versorging van verswakte bejaardes in die gemeenskap.
- Aanwending van oorskotbehuising en toerusting.
- Aflegging van oorskot personeel.
- Desentralisasie van bejaardesorg.
- Toevloei van Hervormde bejaardes uit ander inrigtings.

Die implikasies by die vermindering van subsidies by inrigtings wat behou mag word is die volgende:

- Die huidige standaard van versorging sal nie gehandhaaf kan word nie.
- Die inwoners/familie sal groter bydraes moet maak.
- Die Kerk sal 'n groter bydrae moet lewer.
- Die klem sal verskuif na verswakte bejaardes wat hoë intensiteit sorg vereis.
- Die redelik gesonde en onafhanklike bejaardes sal verskuif moet word.
- Alternatiewe aanwending van oorskot behuising sal gevind moet word.
- Oorskot personeel sal afgelê moet word.
- Toevloei van aansoeke van Hervormde bejaardes van ander inrigtings.

Moontlike oplossings

Die volgende moontlike oplossings is aan die hand gedoen:

- Verskuif sorgafhanklike bejaardes (Groep III) na gespesialiseerde tehuise (50%).
- Omskep oorskot huisvesting in ekonomiese wooneenhede.
- Verkoop bestaande dienste aan bejaardes.
- Kontrakkeer met gemeentes, ringe, maatskappye en die NHSV om vir gedeeltes van tehuise verantwoordelikheid te aanvaar.
- Betrek lidmate en diensgroepe by versorging van bejaardes..
- Stel 'n professionele fondsinsamelaar aan.
- Skaal bestaande dienste af.
- Genereer bykomende fondse uit die Kerk en breë gemeenskap..
- Oorskot personeel word verskuif of afgelê.
- Verkoop oorskot toerusting en dienste.
- Oorweeg Ons Tuis in Johannesburg vir alternatiewe aanwending.
- Moontlike "oop" inrigtings.
- Neem meer bejaardes op wat kan bekostig om vir versorging te betaal.

Bedreiging 2 : Onrealistiese eise en verwagtinge van vakbonde

Implikasies

Onrealistiese eise en verwagtings van vakbonde binne inrigtingsverband lei tot langdurige onderhandelings en plaas onredelike druk op die finansiële vermoë van die inrigtings. Weiering om toe te gee aan die eise of te voldoen aan die verwagtings het reeds tot onrus, spanning en sloerstakings gelei. Volskaalse stakings is ook nie uitgesluit nie.

Maatreëls om ontwrigting te voorkom, sluit die volgende in:

- Pro-aktiewe kommunikasie met werkers en vakbonde oor haalbaarheid van eise en beveiliging van werkgeleenthede.
- Reëlings met gemeentes, susterkerke en ander organisasies om tydelike hulp te bekom.
- Opleiding van besture en personeel met betrekking tot arbeidsverhoudinge en deelnemende bestuur.

Bedreiging 3 : Die verarming van die bevolking

Implikasies

Die volgende implikasies is uitgewys:

- Verlaging van versorgingstandaard.
- Die vraag na die versorging van behoeftige bejaardes gaan styg wat groter druk op die gemeentes gaan plaas.

- Instandhouding van die geboue gaan verswak.
- Verlaging van lewenstandaarde.
- Toename in misdaad - bedreiging van veiligheid.
- Verminderde fondse vanuit die Kerk.
- Toename in depressie, lae moreel, selfmoord, drank en gewoontevormde middels ens.
- Wanvoeding en siektetoestande, swak higiëne onder bejaardes.
- Baie minder bejaardes (kliënte) sal inrigtingversorging kan bekostig (onbenutte fasiliteite).

Moontlike oplossings

Moontlike oplossings wat aan die hand gedoen is, is die volgende:

- Konsentreer hoofsaaklik op bejaardes wat lidmate is van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- Behou een/twee tehuis/e vir verswakte bejaardes en handhaaf sodoende haalbare standaarde van versorging.
- Verkoop Ons Tuis in Johannesburg.
- Ander tehuise - stel beskikbaar vir behuising/verhuur/verkoop van woonreg.
- Aktiewe/progressiewe fondsinsamelingsprojekte.
- Desentraliseer bejaardesorg.
- Stel instandhoudingskomitees in gemeentes aan.
- Rig vertoë tot die regering/streek vir groter beveiliging van bejaardes.

Bedreiging 4 : Wetgewing met betrekking tot versorging van bejaardes

Implikasies

Dit is nog onduidelik wat die owerheid beoog oor wetgewing met betrekking tot die versorging van bejaardes. Die volgende is uitgewys as moontlike terreine waar wetgewing 'n invloed kan hê:

- Regstellende aksie ten opsigte van bestuur, personeel en inwoners.
- Voorskrifte ten opsigte van die getal en samestelling van die inwoners van tehuise.
- Verlaging van standaarde.
- Verminderde inspraak ten opsigte van die bestuur van tehuise.
- Verminderde fondse en betrokkenheid van lidmate by bejaardesorg.
- Onenigheid in die Kerk oor sluiting van die tehuise.

Moontlike oplossings

Die volgende moontlike oplossings is aan die hand gedoen om probleme wat uit sodanige wetgewing mag vloei, te hanteer:

- Rig gefundeerde vertoë en motivering aan die owerheid en wys op die Kerk se spesialis-ondervinding en behoeftes ten opsigte van bejaardeversorging.

- Omskep tehuise (of gedeeltes) in behuising vir ander teikengroepe bv lidmate van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika (HKSA).
- Sentraliseer alle verswakte bejaardes in een tehuis.
- Sub-ekonomiese bejaardes moet gehelp word - sentraliseer hulle in een tehuis of gedeelte van 'n tehuis.
- Indien 'n tehuis verkoop moet word, kan die fondse moontlik benut word om 'n kerkhuis aan te koop in 'n gemeente waar bejaardes gesentreerd is.

Bedreiging 5 Geweldsituasie in die land

Implikasies

Die huidige geweldsituasie in die land en die onveilige toestande wat dit veral vir bejaardes skep wat alleen of afgeleë woon, is gesien as 'n ernstige bedreiging met o.a. die volgende implikasies:

- 'n Klimaat van vrees en angs word by bejaardes geskep. Dit gee weer aanleiding tot
 - 'n toestroming van bejaardes na "veilige" tehuise omdat hulle nie veilig by hulle eie huise is nie
 - 'n hoër persentasie bejaardes wat nie werklik sorgbehoewend is nie, word in die tehuise opgeneem
 - groter eise word aan die bestuur gestel
 - beter en duurder beveiliging van die tehuise word genoodsaak - dit het bepaalde finansiële implikasies.

Moontlike oplossings

Onderstaande oplossings is aan die hand gedoen om die impak te verminder:

- Huise vir bejaardes in gemeentes.
- Kibboetse vir bejaardes op die platteland.
- Gesamentlike beplanning met en rig van vertoë tot die Regering en polisie.
- Instel van voogstelsel in gemeentes.
- Maak bejaardes bewus van optredes om eie veiligheid te verseker.
- Maak gemeentes bewus van die veiligheidproblematiek met betrekking tot bejaardes.
- Verseker egter dat daar nie paniek gesaai word nie.

AANBEVELING

- * Die vergadering bevestig opnuut die Kerk se strewe om gehoorsaam te wees aan die evangelie van Jesus Christus, ook met betrekking tot die diens van barmhartigheid. Die vergadering besluit om in die lig van die besonderhede in die voorafgaande rapport oor die voortgang van die diens van barmhartigheid in die nuwe bedeling in Suid-Afrika**
- ** kennis te neem van die finansiële krisis, indien die owerheid subsidies aan die Kerk of verminder of sou staak**
- ** opdrag te gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Algemene Diakonale Raad om gesamentlik op 'n verteenwoordigende basis in samesprekings met die owerheid, die owerheid**
 - te verseker van die Kerk se hulp in die bemagtiging van die gemeenskap met betrekking tot die owerheid se taak om die welsyn van die hele bevolking en veral diegene in nood te bevorder**
 - in te lig oor die Kerk se spesifieke roeping met betrekking tot barmhartigheidsdiens in onderskeid met die owerheid se algemene sosiale verantwoordelikheid ten opsigte van die welsyn van die hele bevolking**
 - op te roep tot voortgesette vennootskap met die Kerk met betrekking tot hierdie diens**
 - te versoek om òf die Kerk toe te laat om met die owerheid as vennoot die diens van barmhartigheid op denominasionele basis voort te sit, òf die Kerk in staat te stel om selfstandig hierdie diens te verrig deur 'n pro rata verdeling van 'n komponent van die inkomstebelasting van die lidmate van die Kerk aan die Kerk toe te ken met die oog op hierdie diens.**
- ** die diens van barmhartigheid te fokus op die sorgbehoewendes in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.**
- ** met die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika oorleg te pleeg oor moontlike weë van gesamentlike arbeid op die gebied van die diens van barmhartigheid in die lig van die veranderende omstandighede in Suid-Afrika.**

- ** benewens die versorging binne sinodale strukture, die diens van barmhartigheid toenemend te vestig in gemeente- en ringsverband en om aan die ADR opdrag te gee om aan die Kerk hierin leiding te gee.**
- ** opdrag te gee aan die direksies van die onderskeie diensorgane om na raadpleging met en met die goedkeuring van die ADR en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, in die lig van die rapport van die ADR aan die Algemene Kerkvergadering en punte 1-5 van die onderhawige besluit, die nodige aanpassings te maak na gelang van die omstandighede en, indien nodig, oorskot fasiliteite of te verkoop of vir ander doeleindes aan te wend.**

---o0o---

VI. VERGADERINGS VAN DIE AMPTE

1. KERKRAADSVERGADERINGS

Wat hierdie belangrike vergaderings van die Kerk betref, is daar volgens die jaarverslae die afgelope drie jaar (1992 - 1994) baie sinvolle en konstruktiewe werk gedoen. Dit blyk dat die vergaderings na behore funksioneer.

Geen besondere saak word in hierdie verband onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering gebring nie.

2. RINGSVERGADERINGS

2.1 Vorming van ringe

2.1.1

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN HEIDELBERG WYSIGING VAN DIE GRENS TUSSEN DIE RINGE VAN HEIDELBERG EN BRAKPAN

Die vergadering keur dit goed dat gemeente Dunnottar wat tans in die Ring van Heidelberg ressorteer in die toekoms in die Ring van Brakpan ressorteer en dat die grense tussen die betrokke ringe dienooreenkomstig gewysig word.

Motivering

- * Kerkraadslede van gemeente Dunnottar kan byvoorbeeld nie op die ringskommissie dien nie. Die vergaderings word grotendeels deur die loop van die dag gereël. Dit sou meebring dat daar reëlings getref moet word om verlof te neem om die vergaderings by te woon. Dit is nie altyd moontlik nie. Die werkgewers is nie geneë om verlof toe te staan vir hierdie doel nie. Die lid sou dan sy eie verlof moet opoffer. Die kerkraad is van mening dat dit nie van 'n lid verwag kan word nie. Indien 'n kerkraadslid van gemeente Dunnottar (wat reeds in die verlede wel verkies was) weer verkies sou word, sal hy dit vanweë bogenoemde redes nie kan aanvaar nie.

Afstande na die onderskeie vergaderings van ringsrade en ringsvergaderings is 'n verdere faktor om in ag te neem. Dit plaas 'n verdere las op die gemeente wat koste moet aangaan om die nodige reis- en verblyfkoste te voorsien.

Die jeug vind dit moeilik om hulle reëlings in lyn met die datums van die ring te bring. Die oorgrote meerderheid skoliere van Dunnottar is in skole in die stedelike gebiede geplaas. Die ring wat meer platteland gerig is, reël die datums dienooreenkomstig. Dit opsigself is nie verkeerd nie, maar bring mee dat talle van die reëlings bots met die van gemeente Dunnottar.

Derhalwe kan die jeug van gemeente Dunnottar baie van die aktiwiteite nie bywoon nie.

Geografies is Dunnottar meer in 'n stedelike gebied geleë as die res van die Ring van Heidelberg. 'n Groot getal van die lidmate in Dunnottar is in stedelike gebiede werksaam. Die hele konsep van Dunnottar is dus stedelik georiënteer. Die afstande tussen gemeente Dunnottar en die Ring van Brakpan is relatief baie minder as wat dit die geval is in die Ring van Heidelberg. Die meeste vergaderings in die Ring van Brakpan word in die aand gehou. Dit is vir die stedeling meer doeltreffend.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

2.1.2 *Vorming van die Ring van Oos-Kaapland*

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het kennis geneem van die voorneme van die Kaapse ringe en gemeentes om 'n nuwe Ring van Oos-Kaapland te vorm. Die vergadering het daarvoor soos volg besluit:

- * Die vorming van 'n nuwe Ring van Oos-Kaapland word in beginsel goedgekeur. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om na oorleg tussen al die betrokke partye die vorming af te handel. Die betrokkenes moet reeds tydens die vergadering die aangeleentheid hanteer.
- * Ds LJ Strauss word as sameroeper aangewys.

Die samesprekings tydens die Algemene Kerkvergadering het nie gevorder nie en dit is aan die betrokke ringe oorgelaat om verder te onderhandel.

Aangesien die onderhandeling op ringsvlak nie wou vorder nie, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit dat die moderamen op 13 September 1994, met die betrokke ringskommissies oor die vorming van die nuwe ring moes samesprekings voer.

Na die samesprekings is ooreengekom dat die volgende alternatiewe aan die ringskommissies van Heilbron, Bloemfontein, Wes-Kaapland en Noord-Kaapland voorgelê word:

- * Die Ring van Bloemfontein sal soos volg saamgestel word:

Die drie gemeentes van Bloemfontein, De Aar, Clocolan en Kimberley. Die Oos-Kaapse gemeentes kan dan 'n ring op hulle eie vorm wat die afstands-probleem aansienlik sal verlig.

- * Die stigting van 'n nuwe ring bestaande uit die gemeentes Port Elizabeth, Uitenhage, Jeffreysbaai, Outeniqua, Mosselbaai en Oudtshoorn word oorweeg.
- * Die inskakeling van die gemeentes in Port Elizabeth se omgewing by 'n Transvaalse ring kan oorweeg word. (Die moderamen sien so 'n stap egter as 'n agteruitgang in die groei van die Kerk in die Kaap en sal dit nie graag wil ondersteun nie).
- * Die ringe en gemeentes betrokke word gevra om ernstig en sonder eie belange bogenoemde alternatiewe te oorweeg en verkieslik self tot 'n besluit te kom. Indien dit nie moontlik is nie, sal die Kommissie die Algemene Kerkvergadering van 1995 vra om 'n besluit in die verband te neem.

Die ringe het soos volg hierop gereageer:

2.1.2.1 Ring van Noord-Kaapland

"Na die gesprek met die moderamen op 13 September 1994 oor hierdie aangeleentheid, het die ringskommissie van die Ring van Noord-Kaapland besluit dat die gemeente van Kimberley hulle eers oor hierdie saak moet uitspreek, alvorens die ringskommissie self 'n besluit neem.

Kimberley se kerkraad het tydens die kerkraadsvergadering, wat op 9 November 1994 gehou is, hulle teen die inskakeling by die Ring van Bloemfontein uitgespreek.

Die ringskommissie het die saak tydens sy vergadering van 24 November 1995 oorweeg en wil u daarop wys dat daar slegs een ander ring in die Kerk is waarvan die lidmaattal kleiner is as die Ring van Noord-Kaapland. Deur Kimberley-gemeente by die Ring van Bloemfontein te laat inskakel, sal die lidmaattal nog verder verminder word. Kimberley is naas Vryburg, ook een van die sterk gemeentes van die ring. Die ringskommissie het begrip vir Kimberley se saak en aanvaar sy motivering.

In die lig hiervan word u vriendelik dog dringend versoek om ander alternatiewe te oorweeg om die dooiepunt tussen die Oos-Kaap en Wes-Kaap op te los."

2.1.2.2 Die volgende skrywe is van die kerkraad van Kimberley ontvang:

"Die kerkraad wil ernstig beswaar aanteken teen die moontlike indeling by die Ring van Bloemfontein en dit net omdat die gemeentes in die Wes- en Oos-Kaap nie kan of wil ooreenkom oor die grense van die te stigte Ring van Oos-Kaapland nie. Hierdie kerkraad is van mening dat die gemeente Kimberley in die Ring van Noord-Kaapland tuis behoort en wel om die volgende redes:

- * Geografies is Kimberley in die Noord-Kaapprovinsie ingedeel. In der waarheid is Kimberley die hoofstad van die Noord-Kaapprovinsie.

- * Die gemeentegrense omsluit wel die wyke Boshof en Jacobsdal, wat in die Vrystaat geleë is, maar as 'n mens die getal lidmate in ag neem, is dit onbeduidend. Boshof bestaan uit sewe lidmate (vyf besoekpunte waarvan drie enkellopende persone is) terwyl daar in Jacobsdal slegs een huisgesin woonagtig is. Die ander lidmate in dié wyk is op Modderrivier, Ritchie, Plooyburg en Douglas woonagtig, almal plekke wat in die Noord-Kaapprovinsie geleë is.
- * Kimberleygemeente het 'n baie moeilike tyd deurgemaak. In hierdie tyd het die ring die gemeente bygestaan op geestelike sowel as finansiële vlak. Die gemeente het dus nie net 'n finansiële verpligting teenoor die ring om na te kom nie, maar sy lojaliteit is ook by die Ring van Noord-Kaapland."

2.1.2.3 Ring van Bloemfontein

"Die ringskommissie is baie besorg oor die wending wat die gesprek rondom die vorming van 'n nuwe ring in die Oos-Kaap nou geneem het. Die ringskommissie wil graag sy oogmerk met hierdie inisiatief aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verduidelik. Die gesprek rondom die vorming van die Ring van Oos-Kaap is deur die Ring van Bloemfontein begin en dit het van meet af aan die uitsluitlike doel gehad het om die gemeentes in en om Port Elizabeth in te skakel by 'n nuwe ring in die Oos-Kaap. Die ringskommissie wil dit graag onomwonde stel dat indien hierdie oogmerk nie kan realiseer nie, daar aan geen ander ringsgrense verander moet word nie en dat die status quo gehandhaaf moet word omrede alle betrokke gemeentes dit so verkies.

Soos blyk uit hierdie besluit van die ringskommissie, wil ons graag die volgende voorstel voeg by die ander wat voortgevloei het uit die gesprek met die moderamen op 13 September 1994:

Die Ring van Bloemfontein se grense bly onveranderd en die status quo met betrekking tot die gemeentes in en om Port Elizabeth word gehandhaaf."

2.1.2.4 Ring van Heilbron

"Op 'n Ringsraad vir Predikantevergadering is die volgende moontlikhede genoem:

- * Die status quo word gehandhaaf.
- * Die drie gemeentes in Bloemfontein, Cradock/De Aar en Kimberley vorm 'n eie ring. Om Clocolan by hierdie beoogde ring te voeg is om 'n bestaande probleem (afstand en koste) te verplaas. Beide Kimberley en De Aar is vir Clocolan verder as die verste punt in die Ring van Heilbron. Indien hierdie moontlikheid aanvaar sou word, verkies Clocolan om deel van die Ring van Heilbron te bly. Die Oos-Kaapse gemeentes vorm 'n eie ring. (Oos-Londen, Dordrecht, Port Elizabeth, Queenstown, Cradock, Aliwal-

Noord, Jeffreysbaai en Uitenhage/Despatch).

- * Die drie gemeentes in Bloemfontein, Clocolan, Dordrecht, Queenstown, Aliwal-Noord vorm 'n eie ring. Hoewel die afstandprobleem nie heeltemal opgelos word nie, bring dit tog verligting vir die oorblywende Oos-Kaapse gemeentes wat dan 'n eie ring vorm. (Oos-Londen, Port Elizabeth, Jeffreysbaai en Uitenhage/ Despatch). Ten opsigte van hierdie opsie bly Cradock/De Aar 'n probleem.
- * Die drie gemeentes van Bloemfontein en Clocolan vorm 'n eie ring. Die Oos-Kaapse gemeentes se probleem is dan nog steeds nie opgelos nie.

Om hals oor kop ringsgrense te verander sou onverantwoordelik wees en gedoem om te faal. Die feit dat daar nie eenstemmigheid oor die aangeleentheid verkry kon word nie, is tog 'n bewys dat die saak ingewikkelder is as wat dit mag voorkom. Om te verwag dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering self hieroor 'n besluit moet neem is onbillik en vermorsing van energie. Die enigste moontlike oplossing is om te versoek dat die Algemene Kerkvergadering 'n kommissie benoem om die saak te ondersoek en aanbevelings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te maak. Die ondersoek se hoofmotief behoort effektiewe bearbeiding in die oog te hê - niks anders nie. Die afstandsprobleem sal nooit heeltemal uitgeskakel kan word nie."

2.1.2.5 Gemeentes Outeniqua, Oudtshoorn, Swellendam en Mosselbaai

"In reaksie op die samesprekings met die moderamen op 13 September 1994 oor die vorming van 'n Ring vir Oos-Kaapland, maak die gemeentes Swellendam, Outeniqua, Oudtshoorn en Mosselbaai 'n voorstel om in ringsverband saamgevoeg te word. Die kerkrade het die voorstelle goedgekeur. Die Ring van Wes-Kaapland het ook geen probleem met die voorstel nie."

In verband met die onderhandelinge oor die vorming van 'n nuwe Ring van Oos-Kaapland is die volgende beskrywingspunte ontvang:

2.1.2.6

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN DE AAR GEMEENTE

Die vergadering verleen goedkeuring dat die gemeente De Aar wat tans onder die Ring van Noord-Kaapland ressorteer, ingedeel word by die Ring van Bloemfontein.

Motivering

Dit is vir twee gemeentes wat in kombinasie verbind is moeilik om in twee ringe te funksioneer.

Dit bemoeilik die taak van die predikant (tydens die afgelope ringsvergadering was die twee ringe se vergaderings op dieselfde datum).

Dit is vir die ringsvergadering moeilik om sy opsigtaak behoorlik uit te voer.

2.1.2.7 **Vanaf die ringskommissie van Noord-Kaapland is in die verband die volgende skrywe ontvang:**

"U sal onthou dat die ringsvergadering van Noord-Kaapland tydens die Sestiende Ringsvergadering die gemeente De Aar se versoek dat hulle by die Ring van Bloemfontein ingedeel word, goedgekeur het. Hierdie versoek is gerig op grond van die feit dat ds PW Duvenhage, wat toe leraar in die kombinasie De Aar/Cradock was, by beide ringe se vergaderings teenwoordig moes wees en dit het onnodige hoë reiskoste meegebring het.

Sedert ds Duvenhage se vertrek na die gemeente Barberton, het die gemeentes De Aar en Cradock besluit om die kombinasie te verbreek en gemeente De Aar het verder besluit om selfstandig te beroep. Daar is dus geen rede meer vir gemeente De Aar om by die Ring van Bloemfontein in te skakel nie. Gemeente De Aar het ook die ringskommissie versoek om die nodige reëlings te tref om hulle aanvanklike versoek en die gevolglike besluit van die Sestiende Ringsvergadering, ter syde te stel.

In die lig hiervan word u versoek om hierdie saak van die agenda van die komende Algemene Kerkvergadering af te haal."

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die voorstel van die samesprekings van 13 September 1994 as beskrywingspunt na die Algemene Kerkvergadering te stuur.

2.1.2.8

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
STIGTING VAN DIE RING VAN OOS-KAAPLAND**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die volgende alternatiewe wat aan die ringskommissies van Heilbron, Bloemfontein, Wes-Kaapland en Noord-Kaapland voorgelê is vir die vorming van 'n Ring van Oos-Kaapland, naas die voorstelle van die ringskommissies, aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê:

- * Die Ring van Bloemfontein word soos volg saamgestel: Die drie gemeentes in Bloemfontein, De Aar, Clocolan en Kimberley. Die Oos-Kaapse gemeentes kan dan 'n ring op hulle eie vorm wat die afstandsprobleem sal verlig.

- * Die stigting van 'n nuwe ring bestaande uit die gemeentes Port Elizabeth, Uitenhage, Jeffreysbaai, Outeniqua, Mosselbaai en Oudtshoorn word oorweeg.
- * Die inskakeling van die gemeentes in Port Elizabeth se omgewing by 'n Transvaalse ring word oorweeg. (Die Kommissie sien so 'n stap egter as 'n agteruitgang in die groei van die Kerk en sal dit nie graag wil ondersteun nie).

By sy vergadering op 24 Maart 1995 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van al die standpunte kennis geneem. Daar is besluit om al die inligting aan die Algemene Kerkvergadering deur te gee vir bespreking en besluit.

AANBEVELING

- * Die vergadering besluit oor
 - ** die hantering van die beskrywingspunte
 - ** die vorming van 'n nuwe ring al dan nie.

2.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN MAQUASSI BEVOEGDHEDE VAN DIE SEKUNDUSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE RING

Sekunduslede van die voorsitter en die skriba van die ringskommissie, word lede van die ringskommissie met adviserende stem.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

2.3

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA-WES VERSLAGDOENING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem 'n komitee van kundiges om al die jaarverslae te hersien met die oog op sinvolle, tersaaklike verslagdoening. Die uitgangspunt moet wees dat slegs vrae

gevra moet word wat relevante inligting bekom wat bruikbaar is. Daar kan selfs oorweging aan geskenk word om heeltemal weg te doen met die huidige formaat van verslagdoening. Kerkrade kan byvoorbeeld versoek word om aan die hand van die artikels van die Kerkwet hulle doelwitte vir die jaar neer te skryf, en in watter mate hulle daarin geslaag het om die doelwitte te bereik.

Motivering

- * Baie van die vrae wat gevra word is eintlik niksseggend. 'n Vraag se antwoord kan nie net bloot 'n "ja" of "nee" wees nie. Dit reflekteer nie 'n betroubare prentjie van die werklike situasie in die gemeente nie. As 90% van die ouderlinge hulle werk gedoen het en 10% dit nie gedoen het nie, sal nie 'n "ja" of "nee" die regte antwoord wees nie. Oorweging moet gegee word aan 'n glyskaal of 'n persentasie as 'n antwoord.
- * Baie van die vrae wat gevra word laat die indruk dat dit nêrens na die tyd weer gebruik word nie en dat dit eintlik net 'n vermorsing van tyd is om soveel aandag in 'n vergadering daaraan af te staan. Vrae moet vir die kerkraad sin uitmaak. Hulle moet weet wat om met hierdie inligting te maak en dat dit in die eie gemeente teregkom. Die vrae moet daarom konkreet en op bepaalde doelwitte afgestem wees.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

2.4

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK- VERGADERING WYSIGING VAN BEPALING 9.3: OPROEP NA DIE RINGSVERGA- DERING

Die ringsvergadering word deur die ringskriba opgeroep. Dit geskied skriftelik aan elke kerkraad en deur publikasie in *Die Hervormer*.

AANBEVELING

- * Die wysiging van Bepaling 9.3 word goedgekeur.

3. **DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

3.1 **Ondersoek na die hersamestelling van die Algemene Kerkvergadering**

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag gegee om 'n kommissie aan te wys om ondersoek te doen na die hersamestelling van die Algemene Kerkvergadering om die balans tussen ouderling- en predikante-afgevaardigdes in lyn te bring met die beginsels van die presbiteraal-sinodale kerkregeringstelsel.

Die benoemde kommissie onder voorsitterskap van ds JJP Müller het die volgende verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer:

- * Die studiekommissie het die hersamestelling van die Algemene Kerkvergadering (AKV) om die balans tussen die ampte in lyn te bring met die beginsels van die presbiteraal-sinodale stelsel, sorgvuldig oorweeg. Die vraag wat egter telkens opgeduik het, was of 'n werklike vermindering van die ledetal van die Algemene Kerkvergadering in die opdrag opgesluit lê en of dit slegs om die balans van die ampte gaan. Die kommissie het geoordeel dat dit voorop gaan om die balans van die ampte maar dat in die lig van die huidige ekonomiese en politieke omstandighede, verkleining en frekwensie van vergaderings nie uit die oog verloor moet word nie.
- * Die bestudering van die statistieke van die Kerk vir 1992 bring die volgende aan die lig:
 - ** 'n Algemene Kerkvergadering in 1992 sou in terme van die Kerkwet, Bepaling 10, deur 453 predikante en 317 kerkraadslede bygewoon kon word. Van die predikante sou 164 nie in voltydse gemeentestandplase gestaan het nie en dit sou 'n predikantsoorwig van 136 lede uit 770 by die Algemene Kerkvergadering veroorsaak het, dit wil sê 'n 18%-oorwig. Oorkoepelend sou dit dan neerkom op 'n afgevaardigde per 250 lidmate of 174 belydende lidmate. Word die uitgawes per afgevaardigde op R500,00 per kop geskat, is dit 'n uitgawe van R385 000.
 - ** 'n Feit wat verder statisties opgehelder moet word, is dat 36% van die predikante wat die Algemene Kerkvergadering bywoon, nie voltydse gemeentepredikante is nie maar 'n besondere taak vervul of op emeritaat is. Die beginsels van die presbiteraal-sinodale stelsel plaas die groep predikante onder die vergrootglas.
- * Die kommissie lê die volgende voorstelle vir oorweging voor:
 - ** Elke gemeente vaardig een predikant en een kerkraadslid na die Algemene Kerkvergadering af. Alle ander predikante en teologiese dosente het slegs 'n adviserende stem indien opgeroep, andersins waarnemerstatus.

- Indien dit die afvaardigingspatroon sou wees, sal die Algemene Kerkvergadering uit ongeveer 600 lede bestaan waarvan die meerderheid kerkraadslede sal wees.
- Teologiese dosente en predikante in sinodale diens kan opgeroep word om wanneer sake wat hulle direk raak, onder bespreking is, die vergadering met adviserende stem by te woon. Teologiese dosente kan insgelyks opgeroep word om die vergadering deurlopend of afgebroke van advies te bedien.

** Indien daar 'n bedoeling sou wees om die ledetal van die Algemene Kerkvergadering ook te verminder, kan gemeentes om die beurt slegs 'n predikant of 'n kerkraadslid afvaardig. Dit sal die ledetal met die helfte verminder na ongeveer 300.

- Die beginsel geld ook hier dat slegs voltydse predikante in gemeentes afgevaardig word en dat gemeentes sonder 'n voltydse predikant, 'n kerkraadslid afvaardig.
- Prakties kan dit so uitgevoer word dat elke gemeente 'n nommer ontvang van 1 tot 317. Vir 'n vergadering vaardig gemeentes met 'n ongelyke nommer 'n predikant af en die met 'n gelyke nommer 'n kerkraadslid. Die volgende vergadering werk dit net andersom.
- Die voordeel is dat elke gemeente nog steeds 'n stem by die Algemene Kerkvergadering het, hoewel die vergadering met die helfte verklein is.
- Indien die Algemene Kerkvergadering dan nog jaarliks of tweejaarliks vir 'n korter tydperk, byvoorbeeld 2 tot 3 dae, sou vergader, sal predikante nog steeds gereeld 'n vergadering bywoon.
- Om bestendigheid by die verkiesing van lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te skep, kan dit so bepaal word dat enige voltydse gemeentepredikant en dienende kerkraadslid tot die Kommissie verkiesbaar is, afgesien daarvan of hulle 'n lid van die vergadering is of nie.
- 'n Ander moontlikheid is ook, dat indien die Algemene Kerkvergadering met korter tussenposes vergader, slegs die helfte van die Kommissielede op 'n keer verkies word op dieselfde basis as wat reeds genoem is. Dit sal bestendigheid en kontinuïteit bevorder.
- Die wyse waarop beskrywingspunte volgens Bepaling 12.3 op die agenda van die Algemene Kerkvergadering beland, kan nog verder verfyn word sodat indringende voorafstudie reeds gedoen is en by 'n beskrywingspunt aangeheg word.

- * Die studiekommissie lê die voorstel op die tafel welbewus daarvan dat dit nie die laaste woord oor die saak is nie maar dat die voorstelle verder geskaaf sal word sodra die Kommissie hierop kommentaar gelewer het.

AANBEVELING

- * Die verslag word behandel by die besprekings rondom die herskrywing van die Kerkwet.

4. KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

4.1 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is in 1992 soos volg verkies:

Moderamen en Predikantlede

Primuslede

Dr DJC van Wyk - Voorsitter
Dr SP Pretorius - Skriba
Prof TFJ Dreyer - Visevoorsitter
Dr JMG Storm - Viseskriba
Ds GC van Staden
Prof HG van der Westhuizen

Sekunduslede

(Prof SJ Botha)
(Prof APB Breytenbach)
(Prof JH Koekemoer)
(Ds JPJ Wagenaar)
(Dr ECB Kotzé)
(Dr JH Breytenbach)

Ouderlinglede

PS Dreyer
KD Kruger
JLO Esterhuizen
I Dreyer
CS Steenekamp
SH Gregan
AS Koorts
PJ Rieckert
AJG Oosthuizen

(MF Pretorius)
(B Bierman)
(JJ van der Westhuizen)
(BP Havenga)
(JG Koekemoer)
(JP Cronjé)
(ADW Wolmarans)
(MF van der Merwe)
(A Steyn)

Dr SP Pretorius is in 1992 aangestel as sekretaris van die kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Dr JMG Storm, die viseskriba, het in sy plek as skriba, die skribaats oorgeneem.

Prof APB Breytenbach, die sekonduslid vir die skriba het sitting geneem op die Kommissie en ds GC van Staden is verkies tot viseskriba.

Prof PJ van der Merwe is daarna benoem as sekundus vir prof APB Breytenbach.

Na die bedanking van oudl AS Koorts het oudl ADW Wolmarans sitting geneem.

Na die bedanking van oudl AJG Oosthuizen het oudl A Steyn sitting geneem.

Na die bedanking van oudl CS Steenekamp het oudl JG Koekemoer sitting geneem.

Na die bedanking van oudl SH Gegan het oudl JP Cronjé sitting geneem.

Nuwe sekondilede is telkens deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem.

AANBEVELING

- * **Die Algemene Kerkvergadering betuig sy dank aan lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat die afgelope termyn op die Kommissie gedien het.**
- * **Die besonder lang dienstermyn en insette van prof PS Dreyer as ouderlinglid, verdien weer eens vermelding.**

4.2 Verkieping van lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

AANBEVELING

- * **Die vergadering kies naas die moderamen wat reeds verkies is**
 - ** **twee predikantlede**
 - ** **nege ouderlinglede, en**
 - ** **sekundi vir die moderamen, predikant- en ouderlinglede.**

4.3 Verslag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die verslag oor die werksaamhede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is onder die verskillende agendapunte opgeneem, hoofsaaklik in soverre as wat besluite van die Algemene Kerkvergadering gevra word.

Die Kommissie het in die afgelope termyn gereeld elke drie maande op vasgestelde tye vergader. 'n Hele aantal buitengewone vergaderings is gehou en op 'n jaarlikse basis het gesamentlike vergaderings met die Kuratorium, dosente

van UP en HTO en die Proponentseksamenkommissie plaasgevind.

Die moderamen het minstens eenmaal per maand vergader. Die vergaderings het gewoonlik 'n volle dag in beslag geneem. Dit was die oogmerk van die moderamen om met kerkrade, ringskommissies, rade, kommissies, ampsdraers en lidmate gesprek te voer oor sake wat die Kerk of gemeentes van die Kerk raak. Soms is daar tot drie moderamenvergaderings in 'n bepaalde maand gehou.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.**

4.4 Afhandeling van die agenda van die 63ste Algemene Kerkvergadering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het sover moontlik aan alle besluite van die 63ste Algemene Kerkvergadering uitvoering gegee.

AANBEVELING

- * Die volgende aanbevelings word nadruklik gestel en ook voorgelê om besluite te word van die 64ste Algemene Kerkvergadering met die oog op die afhandeling:**

- ** Enige onafgehandelde gedeelte van die agenda word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir afhandeling.**

- ** Die onbehandelde gedeelte van die notule van die vergadering word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir afhandeling verwys.**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gaan ook die reeds goedgekeurde gedeelte van die notule redaksioneel na en handel dit af. Die onafgehandelde notule sal aan die afgevaardigedes gestuur word. Een eksemplaar van die gebonde notule en besluite register sal aan elke kerkraad en predikant op koste van die kerkraad gestuur word.

- ** Die notule van die besprekinge rondom die herskrywing van die Kerkwet word nie tydens die vergadering behandel nie maar na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir afhandeling.**

- ** Alle goedgekeurde veranderings aan die Kerkwet en Bepalings word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys om dit in oorleg met die Raad vir Regsadvies af te handel.**

Op dieselfde wyse word alle wysigings aan die Bepalings wat uit besluite van die Algemene Kerkvergadering spruit, aangebring en afgehandel.

Die hele Kerkwet en Bepalings word op dieselfde wyse vir redaksionele wysigings verwys.

Een eksemplaar van die hersiene Kerkwet en Bepalings word aan elke kerkraad en predikant op koste van die kerkraad gestuur.

4.5

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN MAQUASSI
SAMESTELLING VAN DIE MODERAMEN**

Die moderamen word saamgestel uit die voorsitter, skriba en drie ouderlinge. Die visevoorsitter en die viseskriba mag die moderamen se vergaderings bywoon, maar dan alleen met adviserende stem. Sodoende sal die moderamen deur 'n meerderheid van ouderlinge gevorm word.

Motivering

Die vergadering is van mening dat die presbiteraal-sinodale stelsel met hierdie voorstel meer tot sy reg sal kom.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

4.6 **Memorandum in verband met die bestaan en voortbestaan van rade in die Kerk**

4.6.1 ***Opdrag***

Kommissie vir bedieningstrukture

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het na aanleiding van voorstelle van die Kommissie vir Bedieningstrukture onder andere besluit: "Rasionalisering van alle bestaande werkgroepe en rade moet vanuit die werklike behoeftes van gemeentevlak af gedoen word en daarvandaan na rings- en sinodale vlak uitgewerk word" (Notule Algemene Kerkvergadering 1992:116).

Ring van Noordelike Pretoria

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het die beskrywingspunt van die Ring van Noordelike Pretoria aanvaar, naamlik: "Die Kerk stel 'n grondige ondersoek in na die kerkregtelike, funksionele en koste-effektiewe aspekte van die vele sinodale rade" (Notule Algemene Kerkvergadering 1992:123).

Sendingondersoekkommissie

Na aanleiding van 'n voorstel van die Sendingondersoekkommissie het die 63ste Algemene Kerkvergadering onder andere die volgende besluit geneem:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hersien en omvorm die stelsel van werkgroepe sodat die werkgroepe naas hulle verslagkoördinerende funksie ook 'n koördinerend-inisiërend en begeleidende funksie kry. Vir dié doel moet die werkgroepe jaarliks vergader.

Rade word by die werkgroepe ingedeel ter wille van sinvolle samewerking en praktykgerigte skakeling. Die werkgroepe funksioneer nie net as 'n gerieflike verslagrubriek nie (Notule Algemene Kerkvergadering 1992:130).

Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het prof HG van der Westhuizen (sameroeper), prof DJ Booysen, dr SP Pretorius en die Administrateur benoem om die ondersoek soos deur die Ring van Noordelike Pretoria en Sendingondersoekkommissie genoem, te onderneem.

By afhandeling van die opdrag moes daar volledig aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag gedoen word.

4.6.2 *Ringe*

Nadat bogenoemde besluite geneem is, is daar egter steeds 'n voortgaande ongedurigheid met die rade.

Bloemfontein

Die Ring van Bloemfontein het die volgende versoek tot die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gerig:

- * Die Ring van Bloemfontein versoek dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daaraan aandag gee dat die Predikantevergadering en alle ander vergaderings van rade van die Kerk jaarliks in die verloop van een week plaasvind. Vanaf ringe kan dit net nie meer bekostig word om op gereelde basis in te staan vir die reiskoste van predikante wat vergaderings bywoon nie (Agenda Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 26 Maart 1993:53).

Die Administrateur en die skribaar sou oor die uitvoerbaarheid van hierdie versoek handel.

Losberg

Die ringskommissie van Losberg het die volgende versoek tot die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gerig:

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek die voorsitters van verskillende rade om nie hulle afgevaardigdes wat hulle vergaderings bywoon, na ringskommissies te verwys met die oog op die betaling van reiskoste nie (Agenda Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 26 Maart 1993:73).

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na aanleiding van hierdie versoek aanbeveel dat waar die ringskommissie of kerkraad nie die reiskoste betaal nie, die Raad van Finansies by ontvangs van die reiskoste-eis, die predikant sal vergoed (Agenda Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 26 Maart 1993:73).

4.6.3 *Geskiedenis van die rade*

Vanweë die sinodale struktuur van die Nederduitsch Hervormde Kerk wat sterk vermengde komponente van die verenigingsreg eerder as die presbiteraal-sinodale stelsel bevat, kom die geneigdheid tot 'n radestelsel al vroeg in die Kerk se geskiedenis voor.

Aanvanklik was dit nog nie 'n permanente en uitgebreide radestelsel nie. Dit was eerder ad hoc-kommissies. Daarby was die kommissies eerder hulporgane van die Algemene Kerkvergadering self en nie soos huidig van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie. Waar die Kommissie tans rade benoem, hoofsaaklik om hom by te staan met advies en so meer, is die kommissies vroeër deur die Algemene Kerkvergadering benoem.

Die Algemene Kerkvergadering van 1916 het byvoorbeeld onder andere die volgende kommissies benoem: Kommissie van Waakzaamheid voor Laer Onderwijs, Kommissie voor Zending, Kommissie van Redactie voor 't Kerkblad, Kommissie voor boeke (Almanak 1918:65).

Die totstandkoming van sinodale rade, soos ons dit vandag ken, dateer vanaf die aanvaarding van die Kerkwet in 1951 wat so ongeveer 'n "vertaling" is van die 1950 Kerkorde van die Nederlandse Hervormde Kerk. In 1951 het die Algemene Kerkvergadering besluit om die opvatting dat die kerk 'n vrywillige vereniging is (dit wil sê 'n societas of 'n universum of 'n genootskap), af te wys. Daarmee is afskeid geneem van die gedagte dat die uiterlike struktuur van die sigbare kerk nie noodwendig hoef te korreleer met die onsigbare kerk of die geloofsgemeenskap wat die kerk is nie.

In die verenigingsreg-struktuur wat ons Kerk van 1857 tot 1950 gehad het, het die verskillende vergaderings van die ampte gefunksioneer as bestuursvergaderings van die vereniging en was die juridiese, administratiewe en funksionele take van die vergadering die belangrikste en die bepalende opdrag wat hulle gehad het. Daarom het die juridiese en die administratiewe argument op die Algemene Kerkvergadering steeds gedomineer want die Skriftuurlike of selfs die geloofsargument was in die rasionalisties-liberale struktuur nie ter sake nie.

Volgens die Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 1945, Artikel 25, het die Algemene Kerkvergadering telkens tydens 'n gewone sitting die volgende liggame verkies:

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ooreenkomstig Artikel 26.
- * Die Finansiële Kommissie.
- * Die Kuratorium vir die Teologiese Opleiding.
- * Die Raad van Kuratore van die Predikantepensioen- en weduwees en wesefonds.
- * Die Regskommissie.

Verder was daar géén rade of kommissies wat op 'n vaste basis bestaan het nie en is rade en kommissies op 'n ad hoc-basis deur die verskillende bestuursvergaderings aangewys.

Met die aanvaarding van die Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika van 1951 is in Artikel VII van die Wet bepaal:

"Die amptelike vergadering van die Kerk roep, wanneer die sorg vir die diens van die Kerk op verskillende terreine van die lewe dit vereis, *organe van bystand* in die lewe. Hierdie organe sal voorligting verskaf en uitvoering gee aan die taak wat aan hulle op die besondere arbeidsveld toevertrou is."

Die artikel het, behalwe vir grammatikale wysigings, onveranderd in die Kerkwet bly staan tot vandag toe.

Naas die organe van bystand was daar aanvanklik 'n hele rits rade wat deur die Algemene Kerkvergadering telkens opnuut gekies is. Hulle was die Rade van Finansies, Pensioen, Regsadvies en die Kuratorium (vergelyk Hoofstuk I.IV Artikel 12). Daarby het gekom, waarskynlik om die saak van die apostolaat te beklemtoon, nog drie verdere rade (vergelyk Hoofstuk IV, Artikel 4-6) naamlik die rade vir arbeid onder buite-kerklikes, onder Israel en onder nie-Christelike volke.

Soos die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering al meer soos 'n *synodus contracta* begin funksioneer het en in die plek van die Algemene Kerkvergadering getree het (hoofsaaklik op grond van Bepaling 14.1(a) en (d)) is die benoeming van rade, behalwe dié genoem in Hoofstuk IV, Artikel 12 en die Raad vir Argief, in die hande van die Kommissie van die Algemene

Kerkvergadering geplaas wat die rade as organe van bystand van die Kommissie hanteer het. So het daar weer 'n bepaalde sentralisasie van "gesag" plaasgevind wat die wet van 1951 juis wou desentraliseer.

Dit kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering seker nie kwalik geneem word dat hy al meer organe van bystand benoem het om hom van raad, voorligting en hulp te voorsien nie. Immers, soos die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering al meer soos 'n *synodus contracta* begin funksioneer het, het sy verantwoordelikhede ook al meer geword. So het dit gebeur dat daar vandag sewe werkgroepe is wat altesaam 45 rade omvat. Verder is daar nog 4 ad hoc-rade. Al hierdie rade is rade van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en moet aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hulle adviese voorlê wat dit dan gebruik soos hy goeddink. Hierdie rade het dus geen selfstandige bestaan nie, maar is ondergeskik en ondersteunend aan die sinodale topstruktuur.

Daar is dus twee vergaderingstrukture in die Kerk. Die gewone vergaderings van die ampte: kerkrade, ring en Algemene Kerkvergadering en daarnaas is daar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met sy hele "konstellasie" van rade wat in 'n sekere sin die werksaamhede van die ring en die kerkraad bepaal en inhibeer.

In 'n sekere sin deurkruis hierdie struktuur van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, met sy reeks rade en kommissies, die uitgangspunt wat in Artikel II van die Kerkwet gestel word, naamlik dat die gemeente die verskyningsvorm van die kerk is. Dit wil voorkom asof hierdie tendens, ingevoer vanuit die verenigingsreg om alle gesag en besluitneming te sentraliseer, in stryd is met die hele uitgangspunt van die Skriftuurlike kerklike orde.

4.6.4 *Kerkregtelike opmerkings*

Volgens die kerk se ampsopvatting is 'n ampsdraer 'n gelowige wat 'n diens verrig in opdrag van Christus ten behoeve van die gemeente én die wêreld. Vir die uitvoering van hulle dienswerk, beraadslaag ampsdraers saam met mekaar. Die vergadering as sodanig het géén "gesag" nie maar die ampsdraers het vanweë hulle bevestiging, 'n eie gesag. Die besluite van 'n vergadering het gesag omdat dit 'n gesamentlike besluit van die "gesag-draende" ampsdraers verteenwoordig. In die verenigingsreg het die vergadering as sodanig gesag, nie die lede van die vergadering nie, want in die verenigingsreg kry die vergadering 'n opdrag van die lede van die vereniging en is die lede van die vergadering nie so belangrik soos die vergadering nie. In die kerk is dit net andersom.

Die kerklike vergaderings is vergaderings waar die ampsdraers bymekaar kom om oor bepaalde aspekte van hulle dienswerk saam te besin en te besluit. In die meerdere vergaderings kom die ampsdraers bymekaar om as verteenwoordigers van die amp, saam te besluit oor sake waaroor 'n kerkraad alléén nie kan besluit nie, omdat dit die groter geheel van die kerk raak.

Die opdrag of dienswerk van elke ampsdraer is nie delegerbaar nie. Dieselfde geld ten opsigte van alle vorms van adviesrade en/of sinodale rade.

Dit is moontlik dat 'n Algemene Kerkvergadering 'n adviesraad kan skep om studiewerk te doen en advies te gee, sodat die Algemene Kerkvergadering goed ingelig en voorgelig die regte besluit sal neem. Die adviesrade het egter nooit 'n selfstandige bestaan nie, want die Algemene Kerkvergadering kan nie sy bevoegdhede deleger nie.

Die huidige statutêre rade, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die ringskommissie is in 'n sekere sin 'n contradictio in terminus omdat die Algemene Kerkvergadering/ring bepaalde funksies van die Algemene Kerkvergadering/ring oordra aan 'n raad of kommissie om namens hom besluite te neem en te handel terwyl die uitgangspunt is dat 'n vergadering van die ampte nie sy opdrag/dienswerk/taak kan deleger nie. In feite moet die vergadering van die ampte self handel.

As gevolg van die invloed van die verenigingsreg is dié uitgangspunt in die kerkregering verswak. Naas die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die sogenaamde "statutêre rade" ontstaan te wete die Raad van Finansies, Kuratorium, Argiefraad, Raad vir Regsadvies en Pensioenraad. Dié rade tree in die plek van die Algemene Kerkvergadering op wanneer die Algemene Kerkvergadering nie in sitting is nie, om 'n deel van die werk van die Algemene Kerkvergadering te doen. Die statutêre rade neem dus 'n deel van die taak van die Algemene Kerkvergadering oor en hoewel hulle verantwoording aan die Algemene Kerkvergadering verskuldig is, is hulle tóg selfstandig en word hulle lede nie beperk tot lede van die Algemene Kerkvergadering of, soos die Raad vir Regsadvies, alléén beman deur ampsdraers nie.

Dit moet toegevoeg word dat hierdie sisteem grootliks gewerk het tot dusver. Die vraag ontstaan egter of dit (die bestaan of funksionering van dié rade) nie die verantwoordelikeheidsvlak van die Algemene Kerkvergadering verlaag het nie en terselfdertyd of dit die Kerk nie terugbring na die vlak van 'n vereniging waar die rasonale denke van die mens deurslaggewend is in plaas van die eis van die Woord en Wet van God nie (vergelyk Artikel 30 NGB).

Die radestelsel is verbandhoudend met die kerkordestelsel. Met die nuwe Kerkwet van 1951 het die nuwe radesisteem in werking getree. Soos die nuwe Kerkwet van 1951 gelyklopend met die nuwe Nederlandse Kerkwet van destyds is, is ook die radestelsel wat destyds ingevoer is, gelyklopend met die toenmalige gebruik by die Nederlandse Hervormde Kerk.

Van hierdie rade wat destyds in die Nederlandse Hervormde Kerk ingevoer is, word gesê:

"Men kan zich evenzeer afvragen of de talrijke rade, indertijd opgericht toen de Hervormde Kerk een zeer duidelijke rol speelde in de Nederlandse samenleving, de huidige plaats en positie van deze kerk, als een minderheid,

slinkend in aantal leden, nog wel weerspiegelen. Er wordt weleens smalend en snerend gesproken over de 'raden-republiek' die zoveel energie en geld verslind, ten koste van het leven en het overleven van de plaatselijke gemeente, de kerk aan de basis (Hervormd Weekblad 21.01.1992:2)."

Sowel in die Nederlandse Hervormde Kerk as by die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, berus die radestelsel basies op 'n onsuivere kerkregstelsel. Daarom sal eers primêr aandag aan 'n nuwe kerkorde gegee moet word.

Vermoedelik sal die radestelsel nie bevredigend opgeklar word indien dit nie op grond van 'n gesonde kerkregtelike en geestelike radestelsel plaasvind nie.

Indien die rade byvoorbeeld maar net summier afgeskaf word en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet as 'n mikrosinode (synodus contracta) bly funksioneer, sou die afskaffing tot agteruitgang lei. Indien die Kommissie nie namens die Kerk nie (Kerkwet, Bepaling 14.1.a), maar in opdrag van die Algemene Kerkvergadering handel, sou hy nie so afhanklik van rade hoef te wees nie. Die Kommissie word kerkregtelik heeltemal onreformatories en teologies onverantwoordbaar te hoog aangeslaan wanneer die Kerkwet (Bepaling 81) byvoorbeeld sê dat (die Kommissie) selfs besluite kan neem oor sake wat die leer en belydenis raak.

In plaas van die dosyne rade of een of ander statuurgebonde persoon, het die Kerk mos met groot onkoste die hoogleraars. Hulle is kerkregtelik die deskundige adviseurs. Hulle moet al die nie-hoogleraarmatige arbeid in die Kerk *ontneem* word, en soos dit hulle amp pas, die Kerk teologies(-adviserend) begelei. Tot hulle beskikking op 'n soort bystandsbasis is ook 'n paneel van doktors op elke vakgebied. Navorsing oor hierdie probleem moet les bes ook die sentrale taak en funksie van elke afsonderlike kerkraad en gemeente in die kerklike lewe opgradeer.

Kerkrade, saamgesnoer deur ringsvergaderings en laasgenoemde weer saamgesnoer deur die Algemene Kerkvergadering, is die basiese en voetsoolvlak ampsfunksionarisse.

4.6.5 *Betrokkenheid van predikante/professore by rade*

Die volgende opmerkings is van belang hieroor:

- * Uit die korps van 350 + predikante is ongeveer 98 predikante en sommige van die diensdoende professore by rade betrokke (Almanak 1993). Slegs 40 van die predikante is by een raad/kommissie betrokke, die res is by meer as een betrokke (33 by twee rade; 7 by drie; 4 by 4; 1 by vyf; 3 by 6 en 2 by meer as dit). Volgens die Almanak-gegevens van 1993 is een professor by geen raad betrokke nie, een is by een betrokke, een is by twee betrokke, vyf is by vier rade betrokke, drie is by vyf betrokke, een by ses en een by ongeveer agt.

As die Kerk wil voortgaan om hierdie bepaalde werkwyse te volg, dan is dit duidelik dat die saak nie funksioneel benader word nie. As slegs hierdie gedeelte van die predikantekorps by die besondere werksaamhede van die Kerk betrek word, moet 'n mens dadelik vrae begin stel:

Waarom is dit dat sommige predikante by etlike van die rade of kommissies betrokke is, terwyl daar talle is wat nie betrokke is nie?

Dit moet ook bevraagteken word of dit billik en regverdig teenoor die betrokke gemeente is dat 'n predikant soveel van sy tyd aan "ander" sake moet bestee. Die werklading kan tog baie billik onder die hele korps van predikante verdeel word.

As dit die verantwoordelikheid is van die dosente van die Kerk om direk by die teologiese navorsing betrokke te wees, hoe kan dit dat die gewens so uitsien soos hierbo?

Die naamlys by elk van die rade of kommissies dui op 'n nog verdere verontrustende saak. Die name van die ander ampsdraers skitter byvoorbeeld in hulle afwesigheid! As die name van die ouderlingede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geïgnoreer word, dan is daar bykans geen ander ouderlinge of selfs diakens wat gevind kan word nie. Die wat genoem word, is minimaal. Is die Kerk dan 'n predikantekerk? Wat het dan van die presbiteraal-sinodale karakter van die Kerk geword?

4.6.6 *Funksionering en effektiwiteit van die rade*

Oor hierdie aangeleentheid word die volgende opmerkings gemaak:

- * Daar is 'n vraag of die studieresultate van alle rade, of advies wat uitgebring word, alle kerkrade bereik. Alle studieverslae word nie in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem nie. Die gevolg is dat die vergadering van die ampte wat die finale sê behoort te hê, nie die volledige verslae ter insae kry nie. Word die primêre werk van die Kerk nie hierdeur gestrem nie? Dit kan as 'n aksioma gestel word dat alle werk in die Kerk wat nie uiteindelik in die gemeente grondvat om daar die gelowiges toe te rus vir hulle dienswerk nie, verspilling van tyd is. Alles wat nie by die gemeentes uitkom en daar bydra om die lewe en werk van die kerk in die wêreld te dien nie, is in 'n sekere sin niks anders as nuttelose arbeid nie.
- * Die meeste rade se werkwyse is so dat een van die lede namens die raad opdrag kry om 'n studie oor 'n bepaalde aangeleentheid te doen. Die stuk word dan deur die raad bespreek en uiteindelik deurgestuur aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering (Vergelyk onder meer die skryf van 'n kategesehandleiding). Dit gebeur ook baie dat die studiewerk van die bepaalde persoon in opdrag van die raad gedoen, direk na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgestuur word sonder dat die raad dit eers bespreek (Vergelyk onder meer die resensie van ds

WA Dreyer oor die Eenjaarbybel vir Kinders; studiestukke van die Raad vir Maatskaplike Sake). Hiermee word nie gesê dat die studiewerk nie op peil was nie. Die vraag is net: Waarom is die raad dan nodig?

- * Soms produseer 'n raad 'n netjiese studiestuk. Die effektiwiteit daarvan bly dan in die slag omdat daar nie bykomende finansies is om die studie vir wyer kerkverbandkonsumpsie te publiseer nie.
- * Baie van die rade is nie voldoende effektief nie omdat hulle wel 'n bietjie teoretiese studie doen maar nie prakties die betrokke funksies van die Kerk inisieer, organiseer en koördineer nie. Die motivering van die genoemde beskrywingspunt van die Ring van Noordelike Pretoria (Agenda Algemene Kerkvergadering 1992:154), vermeld byvoorbeeld dat die agendas van die Algemene Kerkvergadering dikwels verneem dat 'n raad, byvoorbeeld die Raad oor Godsdienste of oor die Jode, nie die getuienis onder Jode wil onderneem nie, maar net daaroor wil teoretiseer.
- * Die rade is ook nie effektief nie omdat die rade self onderling nie gekoördineer is nie. Die genoemde motivering noem byvoorbeeld die apostolaatrade. Nie een van die betrokke stuk of tien rade is met 'n ander gekoördineer nie. Die rade vir die getuienis teenoor die owerheid, die evangelisasie van volksgenote, die sendingraad, die raad oor godsdienste, die raad oor ekumene en so meer het geen gekoördineerde struktuur of effektiewe gesamentlike funksionering nie.
- * Sommige rade is met hulleself radeloos en doen omtrent niks. Van die Raad vir Sensus en Statistiek word byvoorbeeld in die Agenda (Algemene Kerkvergadering 1992:21) gesê: "Die verslag van die raad aan die Algemene Kerkvergadering toon dat daar sedert die vorige vergadering nie noemenswaardige werk gedoen is nie."
- * Die reglemente van alle rade bepaal dat daar jaarliks aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag oor sy werksaamhede gelewer moet word. In die afgelope aantal jare lewer geen raad op 'n jaarlikse basis verslag nie.
- * Die oneffektiwiteit van rade word ook weerspieël in die reaksie op opdragte. Prof DJ Booysen het 'n omskrywe aan alle rade se voorsitters gestuur waarin verslag gelewer moes word oor die funksionele prestasie van die bepaalde raad vir doeleindes van hierdie studie. Slegs die helfte van die rade het gereageer.

Na die samestelling van rade na afloop van die Algemene Kerkvergadering is alle rade versoek om aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hulle doelwitte en beplanning vir die nuwe werktermyn voor te lê. Teen Julie 1994 was daar steeds rade wat nie gereageer het nie.

Vir die saamstel van die agendas vir die werkgroepvergaderings in Augustus

en September 1994 het die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering alle rade in Februarie versoek om nie later as 31 Mei 'n verslag oor hulle werksaamhede in te dien nie. Teen die einde van Junie was elf verslae nog uitstaande.

- * Daar hang ook 'n vraag oor die werktermyn van rade. Die rade wat in 1992 deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem is, het eers teen die einde van 1992 begin 1993 gekonstitueer. Teen 31 Mei 1994 - 'n jaar en 'n half later - moes die verslag ingehandig word vir die werkgroepvergadering met die oog op die saamstel van die agenda vir die Algemene Kerkvergadering. Die ervaring is dat na die werkgroepvergaderings die rade ophou om te funksioneer. Die verslag vir die Algemene Kerkvergadering is dan klaar gelewer. Effektief funksioneer die meeste rade vir 18 maande. Indien rade voortbestaan sal die saak ernstige aandag moet kry.
- * Dit gebeur al meer dat kerkraadsvergaderings hulle predikante versoek om nie op sinodale rade en kommissies te dien nie, aangesien dit hulle onnodig uit die gemeente weghou.

Dit wil voorkom dat daar kerkraadsvergaderings is wat nie deur die werk van die rade beïndruk is nie.

- * 'n Belangrike vraag is of die gemeentes en die kerkrade dit sal agterkom as die grootste gedeelte van die rade en kommissies afgeskaf word.
- * Dit is belangrik om daarop te wys dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering al verskillende male moes walgooi omdat van die rade, wat eintlik maar net organe van bystand is, as besluitnemende en uitvoerende liggame wou optree en werk uitdeel aan die verskillende vergaderings van die ampte. Daar moet voortdurend in gedagte gehou word dat alleen die regeervergaderings van die ampte in die Kerk besluite kan neem en kan deurvoer.

Juis rondom die rade bestaan die gevaar dat daar weer getrag sal word om die Kerk te struktureer soos 'n wêreldlike vereniging en word vergeet dat Christus selfs sy kerk regeer: middellik deur die amp, onmiddellik deur sy Woord en Gees.

4.6.7 *Finansiële implikasies*

Die sowat vyf en veertig rade op sinodale vlak se studieproduk is nie in ooreenstemming met die finansiële inset wat die Kerk by wyse van heffing en so meer, hieraan spandeer nie. Die begrote bedrag alleen beloop tans sowat R40 000 en meer per jaar.

Steeds kom rade en vra om meer geld. Die Raad vir Herderlike Sorg vra byvoorbeeld in 1992 (Agenda Algemene Kerkvergadering 1992:71) en ontvang (Notule Algemene Kerkvergadering 1992:75) R8 000 ekstra om sekere navor-

singsfunksies te kan verrig. Die ondersoek na die krisis in pastorieë deur die raad sal uiteindelik R15 000 beloop.

4.6.8 *Die voortbestaan van rade*

As die presbiteraal-sinodale karakter van die Kerk tot sy reg moet kom soos die Kerk hom dit opnuut ten doel gestel het, dan moet daar na 'n alternatief vir die huidige situasie gesoek word.

In Efesiërs 4: 11-12 word die uitgangspunt baie skerp gestel dat die werk van die Kerk in die gemeente moet grondvat. Uitgaande van die standpunt dat Christus die enige hoof van sy liggaam, die kerk, is (Efesiërs 1:10 en 1:13) word in Efesiërs 4:11 gestel: "En dit is die gawes wat Hy uitgedeel het: Apostels, profete, evangeliste en herders en leraars." So ontstaan die ampte waarmee Christus, die hoof, middelik sy liggaam wil opbou. Dan staan daar in Efesiërs 4:12: "Sy doel daarmee was om die gelowiges toe te rus vir hulle diens en vir die opbou van die liggaam van Christus."

Aan hierdie maatstaf moet alle werk in die Kerk voldoen --- ook die sonnestelsel van rade wat rondom die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontstaan het. Miskien moet dit oorweeg word dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie meer as 'n synodus contracta sal funksioneer nie maar dat die Algemene Kerkvergadering self doelmatig, volgens die beginsels van die presbiteraal-sinodale kerkbegrip verklein word sodat die Algemene Kerkvergadering en die regeervergaderings van die ampte self die noodsaaklike werk in die Kerk sal doen. Een of ander tyd moet daar seker weer 'n keer 'n Skriftuurlik-bepaalde besluit geneem word wáár die swaartepunt van die Kerk en sy werk lê en watter regeervergadering in en van die Kerk die wesenlike besluite moet neem.

4.6.9 *Moontlike oplossings*

Soos reeds gestel, as die presbiteraal-sinodale karakter van die Kerk tot sy reg moet kom, dan moet daar na 'n alternatief gesoek word vir die huidige situasie. Op die oomblik oorheers die sinodale aard van die Kerk geheel-en-al. Regstelling moet plaasvind. 'n Gedeelte van die oplossing lê daarin dat met 'n groot aantal van die rade en kommissies weggedoen moet word.

Natuurlik moet die werk in die Kerk voortgesit word. Die oplossing wat houdbaar is, is een waarin daar weer aan die presbiterale karakter aandag gegee sal word. Daarom moet die werk in die eerste plek op gemeentelike vlak en op ringsvlak reggestel word. Kerkrade is en bly in die eerste plek tog die verantwoordelike liggaam om die werk van die kerk te doen. Dit is tog juis so dat die ampte as "gawes" aan die Kerk gegee is sodat die lidmate na behore toegerus kan word vir hulle werk in die wêreld. Die Kerk se werk moet nie net daar uitgevoer word nie, maar juis die proses van denke en navorsing moet daar gestalte vind. Die nodige deurgee van gedagtes, studieresultate wat sinvol op die ouderlingvergadering aandag geniet het, moet gekanaliseer word na die ringsvergadering

wat op sy beurt dit weer kan deurgee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat verder daarmee kan handel. Op die oomblik stagneer soveel van die werk van die rade juis in die kerkkantoor.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dien nou as sif. Die Kommissie besluit wat aanvaarbaar is en gee daarvolgens advies aan die Kerk. In hoe 'n mate dit verdere studiewerk in die Kerk stimuleer, bly 'n ope vraag. Dit is slegs die lede van die betrokke raad en die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat kennis dra van die studieresultate. Die Kerk neem nie noodwendig daarvan kennis nie. Indien die werk op ringsvlak aangepak is, behoort die lede van die ringsraad vir predikante minstens daarvan kennis te dra asook die lede van die verskillende ouderlingvergaderings.

Die teologiese dinkwerk in die Kerk kan nie so benadeel word nie. As ouderlinge in elk geval 'n stem op die Algemene Kerkvergadering vir of teen 'n teologiese saak kan uitbring, is daar geen rede waarom dit nie ook op die ouderlingvergadering kan plaasvind nie, of selfs op die ringsvergadering. Hulle behoort inspraak te kry in die teologiese koers van die Kerk.

As 'n ringsraad behoorklik funksioneer dan is dit in die meeste gevalle nie nodig dat daar nog 'n sinodale raad ook moet bestaan nie. Die Kerk se werk behoort beter te verloop omdat die situasie van ring tot ring verskil. Om 'n voorbeeld te noem: die gemeentelike werk onder die jeug val direk onder die toesig van die kerkraad. Nou is daar ook nog 'n ringsjeugraad wat aan die sake aandag gee en sorg dra dat daar die moontlike koördinasie in ringsverband plaasvind. Waarvoor is daar nou nog 'n Raad vir Jeugwerk nodig? Wat is daar wat die raad moet doen wat nie op ringsvlak en daarom nader aan die gemeente, verrig kan word nie? As daar studiewerk nodig is, kan die predikante in die ring dit doen, en as dit vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nodig is dat daar verder studiewerk gedoen moet word, dan kan hy aan die betrokke departement aan die Universiteit die versoek rig om oor die saak navorsing te doen.

Die uitgangspunt moet die gemeente en die ring wees. Waar die kennis van die kundige nodig is, kan die Kerk dit sinvol inwin. Om weer 'n voorbeeld te noem: Elke gemeente werk met sy eie statistieke en binne die ringsverband geniet dit aandag en kan sekere gevolgtrekkings sinvol gemaak word. Indien dit vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nodig is om uit al die verslae wat buitendien na hulle gestuur word, sekere tendense af te lei wat vir die Kerk van belang is, kan die hulp van 'n statistikus ingeroep word om die nodige te doen! Waarom 'n raad vir die taak en volgens die getuienis van die voorsitter van die raad, is die een probleem juis dat daar nie genoegsame kundiges op die raad dien nie!

Nog 'n voorbeeld: Wat is die regverdiging vir die bestaan van die Raad vir Bybelverspreiding? In die eerste plek is dit 'n opdrag aan die kerkraad om te sorg dat die Bybel sover moontlik aan alle mense beskikbaar gestel word en dat toereikende fondse vir Bybelverspreiding gevind word (Bepalings 5(e)). Die ringsraad wat hier leiding kan gee word volgens Bepaling 8(q)(IX) gekies. Nou

is daar nog twee predikante wat voltyds diens doen as sekretarisse in Kerkverband. Het die ontwikkeling nie die raad oorbodig gemaak nie?

Die implikasie is dat daar meer werksaamhede aan die kerkraad toevertrou word en dat die ringe groter erns moet maak met sy opsig en toesigtaak. Tans word die sake gelaat, die rade sal mos die nodige aanbevelings maak!

Die bogenoemde voorbeelde is slegs gebruik om aan te toon hoe oor die sake geredeneer word. So sal oor die ander rade ook geredeneer moet word om tot finaliteit te kom.

Ten slotte: Die verskillende werkgroepe se taak word nie in die reglementebundel omskryf nie. Daar was al by rade die vraag gewees of die werkgroep sondermeer die verslag van 'n raad kan wysig? Wat is die funksie van die werkgroepe? As die huidige funksionering beoordeel word blyk dit oneffektief en onnodig. Hulle kan almal verval. Hulle dien nie regtig 'n doel nie.

4.6.10 *Moontlikhede om te oorweeg*

- * Die funksionering van alle rade gaan voort tot na die aanvaarding van die nuwe Kerkorde en Ordinansies deur die Algemene Kerkvergadering. Dit mag wees dat die werk van die meeste rade dan oorbodig sal wees en baie duidelik nie inpas in die kerkregtelike sisteem wat die Kerk wil handhaaf nie. Die kerkregtelike sisteem moet dus eers verander word voordat 'n finale struktuur daargestel kan word.

Indien die Algemene Kerkvergadering volgens die nuwe Kerkorde wel jaarliks vergader, verdwyn ook die werkgroepe en bly slegs die Raad van Finansies, die Kuratorium en die Beheerraad van die Sentrum vir Inligting, Toerusting en Kommunikasie. Die werk van genoemde rade kan moeilik aan die Algemene Kerkvergadering terug gegee word omdat hulle werk 'n eie vergaderingroetine het, én omdat hierdie rade 'n bepaalde kundigheid vereis. Die rade kan egter "afgeskaal" word deur aan hulle 'n omlynde opdrag te gee (vanweë die Algemene Kerkvergadering) met die Algemene Kerkvergadering wat uiteindelik verantwoordelikheid moet dra.

òf

- * Die rade verdwyn vir solank daar nog nie 'n ander sisteem bestaan nie en die volgende vyf werkgroepe vervang alle rade en neem alle funksies oor:

- ** Gemeente-opbou.
- ** Prediking en Erediens.
- ** Pastoraat en Presbiteraat.
- ** Diakonaat.
- ** Apostolaat.

Hierby bestaan die Raad van Finansies wat die werk van die werkgroep

Kerklike Goedere en die Pensioenraad oorneem en die Kuratorium, voort.

Die Beheerraad van die Sentrum vir Inligting, Toerusting en Kommunikasie neem die werk van die Werkgroep Publikasies en Berigging oor. Die Raad vir Regsadvies word afgeskaf en die professor in Kerkreg word as adviseur benut.

of

- * Die werkgroepe verval en die volgende rade word behou totdat 'n nuwe struktuur daargestel is:
 - ** Raad van Finansies.
 - ** Kuratorium.
 - ** Sending.
 - ** Evangelisasie.
 - ** Regsadvies.
 - ** Diaconale Raad (alle aspekte van die diens van barmhartigheid).
 - ** Kerkmusiek (Psalmberyming Konservatorium, ens).
 - ** Beheerraad van die Sentrum vir Inligting, Toerusting en Kommunikasie.
 - ** Kategese (sluit jeugwerk, opvoeding en onderwys in).

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

4.7

Funksionering van werkgroepe

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het besluit:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hersien en omvorm die stelsel van werkgroepe sodat die werkgroepe naas hulle verslagkoördinerende funksie ook 'n koördinerend-inisiërende en begeleidende funksie kry. Vir dié doel moet die werkgroepe jaarliks vergader.

Rade word by die werkgroepe ingedeel ter wille van sinvolle samewerking en praktykgerigte skakeling. Die werkgroep funksioneer nie net as 'n gerieflike verslagrubriek nie (Notule Algemene Kerkvergadering 1992: 130).

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die taak opgedra aan die Kommissie vir die ondersoek na die voortbestaan van sinodale rade.

Intussen het die werkgroepe slegs eenkeer sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering vergader as gevolg van die rasionalisasieproses in afwagting op die aanbevelings van die Ondersoekkommissie.

Die vergaderings van die werkgroepe in 1994 het egter tog reeds blyke daarvan gegee dat dit nie net as gerieflike verslagvergaderings gegeld het nie. Diepgaande besprekings is gevoer en aanbevelings aan die Algemene Kerkvergadering is geformuleer. Alleen jaarlikse vergaderings van die werkgroepe of ten minste twee in die tydperk tussen die twee Algemene Kerkvergaderings sal daartoe bydra dat die oogmerk dat dit al meer 'n koördinerend-inisiërende en begeleidende funksie verkry, bereik word.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.**

---o0o---

IX APOSTOLAAT

1. EVANGELISASIE

1.1 Raad vir Evangelisasie

1.1.1 *Samestelling*

Die Raad vir Evangelisasie is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds JC van der Merwe	-	Voorsitter
Ds P de Kock	-	Sekretaris
Dr AJG Dreyer		
Ds CJA Simpson		
Ds NM Wolmarans		
Dr JH Vorster		
Ds TL Botha		
Prof PJ van der Merwe		
Ds GC van Staden		
Ds JF van der Merwe		

1.1.2 *Werksaamhede van die raad*

- * Die Raad vir Evangelisasie het die huidige GETP-kursus verwerk en beskikbaar gestel. Dit bly steeds die raad se taak om die GETP op voortgesette basis te evalueer en wysigings aan te beveel waar nodig.
- * Die raad kontroleer jaarverslae vir evangelisasie en adviseer die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor tendense in gemeentes en uitvoering van die Kerk se beleid rakende evangelisasie.
- * Die raad hou een keer per jaar 'n gesamentlike vergadering met die voorsitters van die onderskeie ringsrade vir evangelisasie ten einde inligting oor evangelisasie deur te gee, probleme wat mag bestaan te bespreek en oplossings te vind. Hierdie vergadering is van onskatbare waarde om evangelisasiewerk op eenvormige basis regdeur die Kerk te laat plaasvind.
- * Die raad onderneem op deurlopende basis studiewerk oor evangelisasie met die oog op die advies en die leiding wat van die raad verwag word.
- * Die raad hanteer alle navrae oor evangelisasie uit gemeentes soos versoek deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

1.1.3 *Besluite van die 63ste Algemene Kerkvergadering*

Die raad wil opnuut die besluite van die 63ste Algemene Kerkvergadering wat

steeds aandag verdien, onder die aandag van die vergadering bring:

- * Die hersiene GETP-kursus word as 'n evangelisasietoerustingspakket van die Kerk goedgekeur en aanvaar.
- * Die ringsvergadering is verantwoordelik vir die uitvoering van die opdrag dat predikante lidmate sal toerus deur gebruikmaking van die bestaande goedgekeurde toerustingspakette van die Kerk.
- * Die raad kry opdrag om 'n toerustingspakket met die oog op jeugevangelisasie te ontwerp.
- * Die evangelisasiewerkgroep in 'n gemeente werk onder die direkte toesig van die volle kerkraadsvergadering. Die kerkraad is verantwoordelik vir die keuring van die evangelisasiewerke en die evangelisasiewerkgroep doen gereeld verslag aan die kerkraad.
- * Alle toerustingskursusse en -pakette wat in die Kerk gebruik word, word op die volgende wyse gekontroleer en goedgekeur:
 - ** Die kursus/pakket word aan die dekaan van die teologiese fakulteit voorgelê.
 - ** Die dekaan kies volgens sy oordeel 'n dosent/e en/of hulpdosent/e om die kursus/pakket teologies te beoordeel.
 - ** Die dekaan verstrek die inligting aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, wat 'n finale besluit oor so 'n kursus/pakket neem, met inagneming van die kommentaar.

1.1.4

Aanvaarde voorstelle van die Kommissie vir Bedieningsstrukture

Die volgende voorstelle is aanvaar:

- * Die Kerk ondersoek en ontwikkel steeds meervoudige evangelisasieprogramme, -aksies en -metodes.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oorweeg strukture en metodes om die ooraanbod van jong predikante te kanaliseer in die rigting van evangelisasiestandplase en/of -werkplekke wat tot standplase kan ontwikkel.
- * Die vergadering beveel sterk aan dat 'n werkgroep vir evangelisasie op gemeentevlak gestig word om beplanning, koördinering en evaluering van evangelisasie-aksies te doen en toerusting te gee met die oog op evangelisasie.
- * Die werkwyse word gevestig dat bekwame, toegeruste persone op ringsvlak, en kundiges in die breër kerkverband op gekoördineerde wyse sulke evangelisasieprogramme beplan en bestuur.

1.1.5 *Beplanning en doelwitstelling van die raad*

1.1.5.1 Doelwitte van die raad na konstituering

- * Om aan die besluite van die Algemene Kerkvergadering uitvoering te gee.
- * Om van die hele saak van evangelisasiegerigte sensus in die Kerk 'n haalbare en 'n suksesvolle onderneming te maak.
- * Om op verantwoordelike wyse aan die Kerk leiding te gee oor alternatiewe evangelisasiebenaderings.
- * Om 'n evangelisasiekonferensie te help beplan.
- * Om 'n evangelisasiebewussyn by lidmate van die Kerk te kweek.
- * Om so gou as moontlik 'n toerustingspakket met die oog op jeugevangelisasie daar te stel.
- * Om vas te stel in watter fases die gemeentes hulleself bevind ten opsigte van evangelisasie. Die raad onderskei vier fases, naamlik 'n studiefase, 'n ontwikkelingsfase, 'n konsolidasiefase en 'n uitbreidings- of aanwendingsfase.

1.1.5.2 Aanduiding van watter doelwitte bereik of afgehandel is

- * Die raad het in 1994 'n toerustingspakket vir jeugevangelisasie geëvalueer, maar gevind dat die kursus te veel soos die GETP-kursus lyk, wat nie ten volle geskik is vir jeugevangelisasie nie. Daar word in die loop van 1995 'n jeugevangelisasiekursus geskryf en dit sal aan die raad voorgelê word vir goedkeuring teen die einde van 1995.
- * Wat die GETP betref, versoek die raad dat daar voortaan gepraat sal word van dié Gemeentelike Evangelisasie Toerustingspakket. Daarmee wil die raad die misverstand uit die weg probeer ruim dat die GETP as 'n program beskou word, wat as dit eenmaal deurloop is, as afgehandel beskou kan word. Die GETP wil niks meer wees as 'n pakket aan die hand waarvan ampsdraers en lidmate deurlopend toegerus kan word om die moeisame maar noodsaaklike werk van evangelisasie te doen nie. Tans poog die raad om al die gemeentes van die Kerk sover te kry om die konsolidasiefase en daarna die uitbreidingsfase te betree.

Dit blyk uit die ringsverslae dat die Kerk met die uitsondering van enkele ringe, op pad is na die konsolidasiefase, terwyl daar selfs gemeentes is wat al die aanwendings- en uitbreidingsfase betree het.

- * Daar is heelwat gemeentes wat reeds 'n werkgroep vir evangelisasie in die lewe geroep het (ongeveer 50% - 60%). Die raad poog steeds om al dié gemeentes sover te kry om dié besluit van die Algemene Kerkvergadering tot uitvoer te bring. Daar is ook begrip dat dit baie moeilik is om in die klein gemeentes 'n volledige werkgroep tot stand te bring.

- * Die raad is steeds besig om uit die gegewens van die ringsverslae vas te stel hoeveel ringsvergaderings toesien dat predikante lidmate toerus vir evangelisasie. Uit die vorige jaar se jaarverslae blyk dit dat daar heelwat ringe is wat hierdie besluit van die Algemene Kerkvergadering tot uitvoer bring. Daar is egter enkele gemeentes waar dit nie die geval is nie.
- * 'n Studie na meervoudige evangelisasieprogramme is onderneem. Die studiestuk is reeds met die voorsitters van ringsrade behandel. Die raad beskou die studiestuk as vertrekpunt vir verdere besinning en beplanning met die oog op die daarstelling van meervoudige evangelisasieprogramme, -aksies en -metodes.
- * Die raad hersien voortdurend die verslagvorm waarop gemeentes verslag moet gee van evangelisasiewerk met die oog op groter duidelikheid.
- * In samewerking met die Raad vir Kategese word 'n ondersoek beplan na kinderevangelisasie deur kategese as evangelisasie-moontlikheid.
- * In samewerking met Kital word 'n verdere evangelisasiekonferensie beplan.

AANBEVELING

- * Die vergadering beklemtoon die belangrikheid van evangelisasie. Evangelisasie is egter nie net die arbeid wat deur 'n paar spesialiste op 'n spesifieke manier gedoen word nie. Die gemeente self is missionaris, dit beteken elke ampsdraer en elke lidmaat. Die lidmate moet ook op deurlopende basis toegerus word.
- * Die vergadering gee leiding oor metodes waarop te werk gegaan moet word om al die gemeentes van die Kerk te motiveer om tot die konsolidasiefase te beweeg en vandaar na die aanwendings- en uitbreidingsfase. Hier gaan dit nie oor die daarstelling van 'n spesifieke metode nie, maar oor die Kerk se manier van dink oor homself. Die stelling word al meer gemaak dat die Kerk geneig is om na binne gerig te wees in sy denke oor homself en in sy besinning oor sy funksionering in die wêreld. Daar word al meer beweer dat die sogenaamde kerkkultuur aan die verbygaan is en dat 'n nuwe sendingtydperk besig is om aan te breek. Hierdie verskynsel manifesteer nie alleen in die stede nie, maar in 'n toenemende mate ook op die platteland. Hierdie toedrag van sake maak dit noodsaaklik dat die Kerk oor sy eie identiteit sal besin.

1.1.6

Studiestuk: 'n Oorsig van Evangelisasiiebenaderings

Prof PJ van der Merwe het 'n studiestuk getiteld: " 'n Oorsig van Evangelisasiiebenaderings" daargestel. Dit is deur die raad behandel en word aan die Algemene Kerkvergadering deurgegee deur opname in die studiebundel.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.2

**VOORSTEL : RAAD VIR EVANGELISASIE
EVANGELISASIEGEMEENTES**

- * **Die vergadering besluit dat daar wel die geleentheid moet wees vir spesifieke gemeentes om as evangelisasiegemeentes bekend te staan en te funksioneer.**
- * **Die vergadering keur dit goed dat evangelisasiegemeentes met multi-kulturele bediening kan begin.**

Motivering

Die Kerk het die opdrag om die evangelie aan die gemeenskap waarbinne hy hom bevind te verkondig. Vanweë die veranderende geografiese samestelling van sekere stedelike gebiede, versoek die Raad vir Evangelisasie die Algemene Kerkvergadering om aan bepaalde gemeentes wat hulle binne so 'n stedelike gebied bevind, toestemming te verleen om as evangelisasiegemeente met multi-kulturele bediening te begin. 'n Evangelisasiegemeente word dan nie as volle gemeente van die Kerk gereken nie en word vrygestel van heffings tot tyd en wyl 'n selfstandige gemeente tot stand gekom het.

AANBEVELING

- * **Die voorstel word behandel.**

1.3

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN PRETORIA
BESINNING OOR EVANGELISASIE**

Die Ring van Pretoria versoek die Algemene Kerkvergadering om opnuut grondig en prinsipiël te besin oor wat onder evangelisasie verstaan moet word en hoe dit in die praktyk ten uitvoer gebring kan word.

Motivering

- * **Die algemene indruk wat 'n mens uit ringsverslae kry, is dat die Kerk uiters beperkte sukses met sy evangelisasiepogings het. Dit geld ook die toegespitsde**

pogings wat die Kerk deur middel van evangelisasiestandplase aangewend het.

- * Aangesien dit nie duidelik is aan watter faktore hierdie onsuksesvolle pogings gewyt moet word nie, blyk dit gebiedend noodsaaklik te wees dat die Kerk opnuut en grondig oor die hele aangeleentheid moet herbesin, en wel oor aspekte soos prinsipies, motiewe en praktiese uitvoering. Dit het waarskynlik tyd geword dat die saak baie meer informeel aangepak word, en baie eerder met die oog daarop om mense onder die geklank van die evangelie te bring, as om formeel (weer) lidmate van die Kerk te word.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

2. MAATSKAPPY VIR IMMIGRASIE (MVI)

2.1 Algemeen

Die Maatskappy vir Immigrasie (MVI) se doel is om immigrante behulpsaam te wees om by die Kerk en volkslewe in te skakel. Die Kerk kan nooit onbewoë staan teenoor die vreemdeling in die poorte nie. Daarom het die Kerk die taak om aktief betrokke te wees by die inskakeling van nuwe burgers wat hier in Suid-Afrika 'n nuwe tuiste kom vind het. Dit was die rede waarom die Nederduitsch Hervormde Kerk in samewerking met die twee ander Afrikaanse Susterkerke in die verlede die Maatskappy vir Europese Immigrasie tot stand laat kom het, om deur hierdie maatskappy die taak teenoor die immigrant prakties uitvoerbaar te maak. Juis hierdeur het die Kerk die geleentheid gekry om kennis te neem van nuwe immigrante en sodoende enersyds sy apostolêre taak te vervul deur die evangelie te bring aan immigrante wat buite die Kerk en geloofskring staan, maar andersyds kennis te neem van die immigrante wat aan die Kerk behoort en hulle in te inskakel.

Die MVI het geensins van hierdie oorspronklike doelstelling afgewyk nie. Intendeel dit is steeds die grondslag waarop die MVI staan. As die Kerk in die verlede 'n verpligting teenoor die immigrant gehad het, het hy dit vandag nog omdat immigrasie na Suid-Afrika steeds plaasvind en selfs kan toeneem. As gevolg van die veranderende omstandighede in ons land moes die Maatskappy noodgedwonge sy naam verander van Maatskappy vir Europese Immigrasie na Maatskappy vir Immigrasie, maar dit het hoegenaamd nie die fokus van die maatskappy verskuif nie. Daarom het die Kerk nog steeds die geleentheid om hiermee daadwerklik sy apostolêre taak en die inskakeling van nuwe immigrante te doen.

Die MVI het hom egter die afgelope jaar ook daarop begin toespits om emigrasie uit Suid-Afrika te ontmoedig. Groot werkgewersorganisasies is genader en inligting aan hulle voorsien om die stroom emigrante uit Suid-Afrika te probeer keer. Die inligting bestaan hoofsaaklik daaruit om mense bewus te maak van die traumatiese effek wat emigrering in 'n mens se lewe kan hê. Ook in die media word daar

probeer om emigrasie te ontmoedig omdat Suid-Afrika en daarom ook die Kerk, hierdie verlies aan mense net eenvoudig nie kan bekostig nie.

Die afgelope twee jaar het die MVI ook die hele saak van immigrantewerwing ondersoek. Daarom word probeer om hoëvlak-mannekrag en veral entrepreneurs in Europa te werf om poste wat nie in Suid-Afrika gevul kan word nie, te vul. Suid-Afrika het sulke entrepreneurs dringend nodig om meer werksgeleenthede hier ter plaatse te skep. Die vrees bestaan juis dat ons oorspoel word met immigrante wat werksoekers is en nie werkskeppers nie. Omdat die MVI nie 'n staatsorganisasie is nie, kan die MVI immigrante kies en keur volgens sy eie maatstawwe, en die belangrikste maatstaf is dat so iemand 'n Christengelowige moet wees.

2.2

Die Nederduitsch Hervormde Kerk se betrokkenheid by die MVI

Verteenwoordigers van die Nederduitsch Hervormde Kerk woon jaarliks die jaarvergadering van die MVI in Pretoria by, waartydens daar verslag oor al die werksaamhede gelewer word en beplanning vir die volgende jaar gedoen word.

Twee van die Nederduitsch Hervormde Kerk se verteenwoordigers dien ook op die dagbestuur van die MVI. Hulle is ds JA Jacobs as ondervoorsitter en ds AC Kuyper as gewone lid van die dagbestuur.

Verteenwoordigers van die Afrikaanse Kerke: Die Nederduitsch Hervormde Kerk, die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerke, woon een keer per jaar 'n vergadering van die kerklike komitee van die Maatskappy vir Immigrasie by waartydens die MVI volledig van sy optrede verslag doen.

Die ondervoorsitter van die Nederduitsch Hervormde Kerk ontvang net soos dit ook met die twee ander Kerke gedoen word, die name van nuwe immigrante wat dan tot beskikking van die Kerk gestel word.

Daar is 'n paar lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk ingeskakel by streekkomitees van die MVI om te help met die inburgeringsproses van nuwe immigrante. Weens finansiële druk en 'n tekort aan fondse was die MVI genoodsaak om van sy streekkantore te sluit. Dit is die kantore in Durban, Port Elizabeth, Johannesburg en Vanderbijlpark. Die vrywillige streekkomitees het egter behoue gebly. Die ideaal bly steeds om, as ekonomiese omstandighede verbeter, weer die genoemde kantore te open en weer kantoorpersoneel aan te stel.

Die finansiële bydrae vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk vir die afgelope drie jaar wat kerkrade of die NHSV vrywillig geskenk het, is soos volg:

01/04/92 -	31/03/93 =	R420.00 (ses gemeentes)
01/04/93 -	31/04/94 =	R300.00 (drie gemeentes)
01/04/94 -	30/11/94 =	R236.00 (drie gemeentes)

Die Raad van Finansies het 'n bydrae van R1 500.00 gemaak.

AANBEVELING

- * Die Kerk bly betrokke by die MVI om deur middel van sy belangstelling en gebede hierdie arbeid aan die vreemdeling in die poorte te bly nakom.
- * Gemeentes word steeds versoek om 'n vrywillige bydrae van 10 sent per belydende lidmaat jaarliks aan die MVI te skenk.

2.3

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN NELSPRUIT STAKING VAN SAMEWERKING MET MVI

- * Die Kerk maak hom los van die werksaamhede van die Maatskappy vir Immigrasie.

Motivering

- * In die agenda van die 63ste Algemene Kerkvergadering van 1992 (bl. 165 en 166) word inligting weergegee oor getalle immigrante wat in sekere lande gewerf is. Wat egter opmerklik is, is dat groot getalle gewerf is in lande waar veral die Rooms Katolieke godsdiens baie sterk is, byvoorbeeld Griekeland, Ierland, Italië, Portugal en Spanje.

In die 1992/93 Jaarverslag van die MVI word vergelykende getalle ten opsigte van 1991 en 1992 gegee:

LAND VAN HERKOMS	1991	1992
Oostenryk	101	43
België	91	58
Duitsland	595	305
Frankryk	101	72
Griekeland	78	27
Italië	92	68
Luxemburg	2	0
Nederland	146	59
Portugal	757	310
Switserland	108	55
Ander, waaronder Oos-Europa	1042	1402

In hierdie verslag is die getal immigrante uit Oos-Europa nog meer onrusbarend, veral as die godsdienste van Oos-Europa in gedagte gehou word.

- * Kan die Nederduitsch Hervormde Kerk tevrede wees met en saamwerk in 'n aksie om immigrante na die land te bring wat godsdienstig heeltemal verskil van

ons eie protestantse geloof?

- * Die MVI motiveer sy versoek om hulp aan die Kerk in sy omsendbrief van 16 Augustus 1991 soos volg: "... dit is in belang van ons protestantse geloof en die voortbestaan van ons mense....". Daar word ook deur die MVI groot klem gelê op ons verantwoordelikheid as Afrikaners om hierdie immigrante te laat inskakel op kulturele en godsdienstige vlak in die samelewing.

Die vraag is of dit enigsins moontlik en wenslik is om godsdienstige en kulturele assimilasië en/of inskakeling te probeer bereik tussen wyd uiteenlopende godsdienste en kulture. Ons lê dan klem op taal-, kultuur- en godsdienstwaardes en die bykans "onaantasbaarheid" daarvan.

Die werklikheid dui ook daarop dat immigrante by hulle eie volksgroepe en godsdienstgroepe inskakel na immigrasie.

- * Die werfsterrein van die MVI het sedert sy stigting in 1949 totaal en al verander. In die vroeë jare was die werfsterrein van die MVI ons eie stamlande, wat inskakeling op kerklike en kulturele gebied wenslik en maklik gemaak het. Hierdie situasie het intussen totaal verander.
- * Immigrantewerwing het 'n plek en mag dalk ook noodsaaklik wees, maar of die Kerk op so 'n wyse daarby betrokke moet wees, is 'n belangrike vraag. Werwing en inskakeling lê na ons mening nie op die werfsterrein van die Kerk nie, maar wel van die Staat, of 'n onafhanklike liggaam soos die MVI sonder direkte betrokkenheid en samewerking van die Kerk.

Indien daar gekyk word na die meewerkende lede van die MVI sien ons dat net die drie Afrikaanse Susterkerke betrokke is. Indien gekyk word na die lidorganisasies sien ons dat die volgende organisasies betrokke is naamlik: ATKB, AVV en Stigting, Jong Dames Dinamiek, Afrikaans-Nederlandse Werkgemeenskap, AHI en die NHSV. Hierdie inligting kom uit die notule van die Algemene Jaarvergadering van die MVI van 5 Augustus 1993.

Hierdie "eksklusiewe" organisasie, waarby baie tans uitgesluit is, sal in die toekoms waarskynlik groot veranderinge moet ondergaan, of verdwyn.

- * Die Kerk het wel 'n taak teenoor immigrante maar die taak van die Kerk lê op die gebied van die uitreik na en inskakeling van mense wat die behoefte het om by die Kerk in te skakel.

Die getuienis van immigrante in ons eie gemeentes dui daarop dat hulle na immigrasie aansluiting gesoek het by die Nederduitsch Hervormde Kerk op grond van hulle lidmaatskap van die Nederlandse Hervormde Kerk, en dat hulle vriendelik ontvang is in die eerste gemeentes waar hulle kontak gemaak het.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

3. RAAD VIR GODSDIENSTE

3.1 Samestelling en funksionering

Die raad is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Prof PJ van der Merwe	-	Voorsitter
Ds C le Roux	-	Sekretaris
Prof PM Venter		
Prof JJ Engelbrecht		
Prof WC van Wyk		
Prof E Engelbrecht		
Dr PB Boshoff		
Ds CAP van Tonder		

Die raad het gereeld vergader soos beplan.

3.2 Afhandeling van uitstaande opdrag

Aandag is gegee aan 'n taak wat die uittredende raad nie afgehandel het nie. Die publikasie "Ons Joodse Bure" onder redakteurskap van prof WC van Wyk, is afgehandel en is tans beskikbaar by Kital.

3.3 Voordragte

Die volgende voordragte is gelewer:

- * Prof PJ van der Merwe het 'n voordrag oor die konvergensiemodel as godsdiensteologiese paradigma gelewer. Hierdie voordrag is na aanleiding van kommentaar verwerk en later ingesluit by die voordrag wat prof Van der Merwe by die fakulteitsopening van 1993 gelewer het.
- * Dr J Buitendag het die SAUK se posisie met betrekking tot die nie-Christelike godsdienste op daardie stadium en hulle aandrang op gelykberegtiging, in 'n voordrag behandel.
- * 'n Ideëberaad oor verskillende godsdienste se rol en betrokkenheid by owerheidsaangeleenthede na aanleiding van Kodesa, is gehou.

Doelwitte vir die huidige werktermyn

Die raad het besluit om in sy werktermyn aan die volgende aksies aandag te gee:

Antisemitisme

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad versoek om 'n studie oor antisemitisme te maak. Aangesien die raad op daardie stadium besig was met die afhandeling van 'n ander projek, kon die taak nie dadelik aangepak word nie. Tog het die raad besluit om die afhandeling van hierdie studie oor antisemitisme die hoofdoelwit van sy huidige werktermyn te maak.

Die struktuur van die studie is soos volg beplan:

- Inleiding en definisie - prof WC van Wyk
- 'n Aanduiding van antisemitisme in die literatuur:
 - * Ou Testament en Apokriewe - prof PM Venter
 - * Nuwe Testament en Kerkvaders - prof JJ Engelbrecht
 - * In die teologie van die Reformasie - dr PB Boshoff
- Antisemitisme deur die eeue:
 - * Tot en met die Middeleeue - prof E Engelbrecht
 - * Sedert die Middeleeue - prof PJ van der Merwe
 - * In Stalinisme - ds CAP van Tonder
 - * In die Nasionaal-Sosialisme - ds CAP van Tonder
 - * In hedendaagse groepe - ds C le Roux
- Die verskynsel antisemitisme godsdiens-wetenskaplik beskou - prof PJ van der Merwe
- Afsluiting en slotsom.

'n Afhandelingskedule is uitgewerk en die raad poog om die studiedeel van die projek voor die Algemene Kerkvergadering af te handel. Die probleem waarvoor te staan gekom is, is dat daar oor sekere van die rubrieke 'n magdom verwysingsmateriaal beskikbaar is, terwyl daar oor ander weinig bestaan. Boeke wat van oorsee bestel is, word nog afgewag.

Islam in Suid-Afrika

Die studie en skryfwerk van prof PJ van der Merwe en ds C le Roux oor hierdie onderwerp is tydelik tot stilstand gebring, aangesien ds Le Roux besig is met 'n proefskrif by RAU oor min of meer dieselfde onderwerp. Die verwagting is dat die beoogde publikasie voordeel sal trek uit die proefskrif en die navorsing daarin vervat.

3.5

Ander Werksaamhede

Ander take wat aangepak is, is die volgende:

- * **Konsepverklaring oor godsdiensregte.** Die raad het een van sy vergaderings aan hierdie dokument gewy.
- * **Joodse egskeidings.** Die raad is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevra om advies op 'n studie van die SA Regskommissie te lewer.
- * 'n Versoek is ontvang van die Raad vir Ekumeniese Sake om mee te werk aan 'n studie in verband met die moontlike invloed van die Islam op die SARK en die bevrydingsbeweging. Die raad het sy bereidwilligheid uitgespreek en die Raad vir Ekumeniese Sake om meer inligting gevra. Intussen is dieselfde tema aan 'n finalejaar teologiese student gegee as onderwerp vir 'n BD-skripsie.

3.6

Godsdienswetenskap as skoolvak

Die raad het kennis geneem van 'n aksie wat beoog om godsdienswetenskap as skoolvak naas of in die plek van Bybelkunde ingevoer te kry en meen dat dit in samewerking met die Raad vir Opvoeding en Onderwys bestudeer moet word.

Vanweë die onsekerheid en vloeibaarheid van die onderwys is die aangeleentheid nog nie hanteer nie. Dit word egter as 'n belangrike taak en opdrag beskou.

AANBEVELING

- * Die raad word bedank vir studiewerk wat onderneem is. Die publikasie "Ons Joodse bure" word weer onder die Kerk se aandag gebring.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dra dit aan die nuutsaamgestelde raad op om
 - ** die studiewerk oor antisemitisme en die Islam in Suid-Afrika af te handel
 - ** saam met die Raad vir Opvoeding en Onderwys aandag te gee aan die aksie wat beoog om godsdienswetenskap as skoolvak naas of in die plek van Bybelkunde ingevoer te kry.

4.

RAAD VIR ARBEID ONDER GEVANGENES

4.1

Samestelling

Die Raad vir Arbeid onder Gevangenes is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Prof SJ Prins - Voorsitter
Ds C le Roux - Sekretaris
Ds JLJ Smit
Ds GJ Wallis
Ds JCJ van Rensburg

Ter wille van duidelikheid word gestel dat die term "geestelike werker" die benaming van die Departement Korrektiewe Dienste is vir die predikante wat amptelik aangestel is om hulle kerk se lidmate in 'n bepaalde gevangenis te besoek.

4.2 **Opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad**

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het 'n aantal besluite geneem wat die raad soos volg uitgevoer het:

4.2.1 ***Kerkrade word versoek om daaraan aandag te gee en seker te maak dat die gevangenes in plaaslike tronke bearbei word.***

Daar is besluit dat elke ring 'n verteenwoordiger vir gevangenesbearbeiding aanwys, selfs al is daar nie 'n gevangenes met lidmate van die Kerk binne die grense van die ring nie. Deur middel van die verteenwoordigers sal die koördinering van arbeid onder gevangenes meer effektief kan geskied, aangesien daar

- * beoog word om die Kerk te betrek by programme vir korrektiewe toesig en in sulke gevalle sal die verteenwoordiger as skakelpersoon gebruik kan word
- * in die toekoms nie meer blanke- of swartgevangenes gaan wees nie, en die moontlikheid dus bestaan dat daar lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk in gevangenes kan wees, waar daar tradisioneel nie blanke gevangenes was nie
- * deur kontak met en toerusting van die verteenwoordigers toegesien kan word dat gevangenesbearbeiding in plaaslike gevangenes (en selfs polisie-selle) die nodige aandag sal ontvang
- * deur verslaggewing aan die verskillende ringsvergaderings verseker kan word dat gevangenesbearbeiding nie afgeskeep word nie.

4.2.2 ***Elke geestelike werker moet jaarliks aan die ringsvergadering verslag doen oor die geestelike arbeid in die gevangenis.***

Die raad het 'n lys saamgestel van al die geestelike werkers wat amptelik aangestel is, en die versoek is opnuut weer tot kommissies van ringsvergaderings gerig om te verseker dat daar aan die ringsvergaderings verslag gedoen word.

4.2.3 ***Die raad lê riglyne aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor vir die daarstelling van 'n studiefonds vir gevangenes.***

Die raad het riglyne oorweeg, maar uiteindelik aanbeveel dat daar nie nou met so

'n beursfonds begin word nie. 'n Voorstel in die verband is hier onder by punt 4.6 opgeneem.

4.2.4 *Lidmate word via die kerklike publikasies versoek om die geestelike werkers in kennis te stel van gevalle van gevangesetting van naasbestaandes.*

Die raad het besluit dat die beskikbaarheid van 'n verteenwoordiger in elke ring dit makliker kan maak vir familieledes om kennis te gee van iemand wat in die gevangenis opgeneem is. Die raad sal deur middel van publikasie in Konteks die lidmate in kennis stel van die verteenwoordigers in elke ring, met die oproep om of die verteenwoordiger, of die geestelike werker in kennis te stel van naasbestaandes in die gevangenis.

4.3 *Doelwitte van die raad*

Die raad het op die volgende doelwitte besluit en gee terselfdertyd terugvoering oor die uitvoering van die betrokke doelwit:

4.3.1 *Die uitvoering van die besluite van die vorige Algemene Kerkvergadering, soos hierbo uiteengesit.*

4.3.2 *Die aanwysing van 'n skakelpersoon met die departement Korrektiewe Dienste met die oog op die Kerk se betrokkenheid by rehabilitasieprogramme en algemene skakeling.*

Daar is 'n skrywe gerig aan die Departement Korrektiewe Dienste en aanbeveel dat prof SJ Prins as skakelpersoon optree, aangesien hy as "deeltydse kapelaan" op die Inrigtingskomitee dien en ook sitting het op die Paroolraad. Hy het insae in die evaluasie en beplanning ten opsigte van besluite oor korrektiewe toesig of parool vir gevangenes. Daar is dus reeds 'n groot mate van skakeling wat plaasvind. Boonop is hy in Pretoria werksaam wat skakeling vergemaklik en is hy reeds lank by die bearbeiding van gevangenes betrokke. Die Departement het die aanbeveling aanvaar.

4.3.3 *Onderzoek na die moontlikheid om 'n rehabilitasieprogram daar te stel.*

Die saak is met Die Ondersteuningsraad opgeneem en daar is reeds 'n rehabilitasieprogram beskikbaar vir wanneer dit benodig word.

4.3.4 *Die aanwysing van 'n verteenwoordiger in elke ring asook die daarstelling van 'n lys van geestelike werkers.*

Daar is reeds 'n verteenwoordiger aangewys in twaalf van die ringe en daar is 'n lys opgestel van geestelike werkers. Aangesien baie ringe nog nie gereageer het nie, is die saak nog nie afgehandel nie. Die raad beveel aan dat die Algemene Kerkvergadering besluit dat elke ring so 'n verteenwoordiger aanwys.

4.3.5 ***Die verkryging van duidelikheid rondom die posisie van 'n gevangeneskapelaan.***

Omdat daar nie meer 'n voltydse gevangeneskapelaan is nie, het Prof Prins op 'n deelydse basis die rol van kapelaan vervul. Dit is die raad se aanbeveling dat hy daarmee voortgaan, aangesien hy voldoen aan die twee dinge wat van 'n kapelaan vereis word, naamlik kontinuïteit, asook kontak met en kennis van die Korrektiewe Dienste se owerheid. Verder word die aanbeveling gemaak in die lig van Prof Prins se betrokkenheid, sy kundigheid, en sy gewilligheid om die werk voort te sit. Daar is met die Raad van Finansies ooreengekom dat sy reiskoste betaal word, aangesien die raad nie langer begroot vir 'n deelydse kapelaanspos nie.

4.3.6 ***Riglyne vir die bearbeiding van gevangenes.***

Daar word tans gewerk aan basiese riglyne vir die bearbeiding van gevangenes en dit sal aan die verteenwoordigers en geestelike werkers beskikbaar gestel word, sodra dit gereed is.

4.4 **Ander take wat verrig is**

Die raad het besluit dat sy lede die saak van gevangenesbearbeiding met artikels in Konteks sal bevorder.

Daar is met die Departement Korrektiewe Dienste onderhandel en ooreengekom oor die wyse waarop die Kerk in kennis gestel sal word van gevalle van korrektiewe toesig. Die Kerk sal deur middel van die skakelpersoon in kennis gestel word, en dan sal dit via die verteenwoordiger in die ring aan die plaaslike predikant bekend gemaak word.

AANBEVELING

- * **Die raad word bedank vir positiewe werk.**
- * **Alle geestelike werkers word bedank vir hulle werk ten opsigte van die geestelike versorging van gevangenes.**
- * **Prof SJ Prins word in die besonder bedank vir sy werk en versoek om daarmee voort te gaan.**
- * **Ringsvergaderings word versoek om 'n verteenwoordiger aan te wys vir gevangenesbearbeiding.**

4.5

**VOORSTEL : RAAD VIR ARBEID ONDER GEVANGENES
BEGROTING VIR DIE POS VAN 'N DEELTYDSE KAPELAAN**

- * Die vergadering besluit om die bedrag van R18 000 per jaar te begroot vir die pos van 'n deeltydse kapelaan.

Motivering:

Hierdie belangrike deel van die Kerk se Apostolaat mag nooit verwaarloos word nie. Die kapelaan sal as skakelpersoon tussen die Departement Korrektiewe Dienste en die Kerk optree asook verantwoordelik wees vir die bearbeiding van gevangenes in Pretoria. Saam met die Raad vir Arbeid onder Gevangenes sal hy verantwoordelik wees vir die koördinerende van gevangenesbearbeiding. In die geval van prof SJ Prins het hy reeds sitting op die Inrigtingskomitee en Paroolraad en insae in die evaluasie en beplanning ten opsigte van besluite oor korrektiewe toesig of parool vir gevangenes. Dit is belangrike skakelwerk wat hy verrig wat baie tyd in beslag neem.

4.6

**VOORSTEL : RAAD VIR ARBEID ONDER GEVANGENES
BEURSFONDS VIR GEVANGENES**

- * Na afhandeling van die ondersoek na die stigting van 'n studie/beursfonds vir gevangenis is dit die Raad vir Gevangenes se oortuiging dat dit gelaat moet word.

Motivering

- * In die lig van die huidige finansiële toestand van die land en ons gemeentes, sal dit baie moeilik wees om 'n fonds op die been te bring wat sterk genoeg is om as beursfonds te dien.
- * Daar bestaan reeds 'n hele aantal studiebeurse in die Kerk en aangesien daar so min verdienstelike gevalle in die gevangenis is, kan daar in die enkele gevalle wat voorkom, by sulke beursfondse of tuisgemeentes aangeklop word vir hulp. Daar is tans slegs een moontlike geval in die gevangenis waarvan die raad bewus is.

AANBEVELING

- * Die voorstel word aanvaar.

5. **SENDING**

5.1 **Sendingraad**

5.1.1 ***Samestelling***

Die raad bestaan uit

- * 'n dagbestuur wat driejaarliks tussen twee gewone sittings van die Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel word: 'n voorsitter, vise-voorsitter en vyf lede benoem deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die superintendent vir sending ampshalwe met adviserende stem, die hoof (rektor) van die Hervormde Teologiese Opleiding met adviserende stem, en die Administrateur wat ampshalwe skriba is van die dagbestuur, die Sendingraad en ander benoemde liggame van die Sendingraad
- * die ringsuperintendente vir sending (voorsitters van ringsrade vir sending) of hulle sekundi, aangewys deur die ringsvergadering
- * die ander volydse dosente van die Hervormde Teologiese Opleiding met adviserende stem
- * die voorsitter van die Kuratorium vir die Opleiding met adviserende stem
- * die voorsitter van die Raad vir Toesig oor die Opleiding met adviserende stem
- * die dosent in Sendingwetenskap aan die Fakulteit Teologie Afdeling (A) aan UP met adviserende stem en
- * persone wat met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deur die Sendingraad gekoöpteer is.

Die dagbestuur is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Prof HG van der Westhuizen	-	voorsitter
Ds JM Delport	-	vise-voorsitter
Dr P van Staden		
Dr PJ Riekert		
Dr DJ Smith		
Ds PC Swanepoel		
Ds TL Botha (jr)		
Ds LJJ Nell	-	ampshalwe (Superintendent)
Die Administrateur	-	Ampshalwe
Die Rektor van die HTO	-	Ampshalwe

Die dagbestuur het gedurende die verslagtydperk ses keer vergader om sy opdragte uit te voer.

5.1.2 *Funksionering*

In 'n poging om uitvoering te gee aan sy opdrag tot leiding aan en toesig oor die sendingwerk soos vervat in die opdrag in die Reglementebundel 6.7.1.2.1 tot 6.7.1.2.12 het die Sendingraad gereeld jaarliks gedurende Septembermaand vergader met 'n buitengewone vergadering op 15 Maart 1994 waartydens aan die sendingbeleid in die besonder aandag gegee is. Tydens die vergaderings van die Sendingraad is telkens verslag ontvang oor en leiding gegee ten opsigte van die werksaamhede van

- * die Ringsendingraad van elke ring
- * die Raad vir Toesig van die HTO
- * die Kuratorium vir die HTO
- * die Proponentseksamenkommissie van die HTO en
- * die Superintendent vir Sending.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

5.1.3 *Die ringsendingrade*

In opdrag van die Kerk het elke ring tans 'n ringsraad. Daar het 'n merkbare verbetering in belangstelling by 'n aantal ringsrade ingetree en by sommige ringsrade word uitstekende resultate aangetref. Die voorsitters toon toenemend belangstelling in die opdrag wat deur ringsvergaderings aan hulle toegedeel word, terwyl daar ook groter eise gestel is as gevolg van die landsomstandighede en die afskaling in die Kerk se finansiële bystand aan die HKSA. Dit is duidelik dat die ringe meer betrokke raak by sending as 'n aspek van die apostolaat sodat, benewens die instandhouding van die bestaande strukture daar in die jongste tyd 'n duidelike tendens tot uitbreiding sigbaar word. Waarskynlik kan hierdie resultaat onder andere toegeskryf word aan die feit dat ringsraadvoorsitters vir sending langer die portefeuljes behou en met groter oorleg as vantevore aangewys word. Dank is verskuldig aan die persone wat oor 'n breë front hierdie werk met toewyding doen.

AANBEVELING

- * **Die vergadering betuig sy dank teenoor die persone wat oor 'n breë front die werk in verband met sending in ringsverband met toewyding doen.**

5.1.4 *Die raad vir toesig van die HTO*

Samestelling

Die raad is soos volg saamgestel:

Dr DJC van Wyk	-	voorsitter
Ds JM Delpont		
Ds PF Viljoen		
Oudl JG Koekemoer		
Dr PJ Rieker		
Prof JH Koekemoer		
Ds LJJ Nell	-	adviserend
Mnr L de Munnik	-	adviserend
Prof HG van der Westhuizen	-	rektor van die HTO

Tydens die verslagtydperk het dr PA Claassens uit diens van die Kerk getree en het prof SJ Botha die benoeming as professor by UP aanvaar waarna prof HG van der Westhuizen as rektor van die HTO benoem is en lid van die raad geword het.

Funksionering

Die raad het tydens die verslagtydperk vyf keer vergader om sy opdragte uit te voer. Benewens die verslae van die rektor en personeel wat telkens behandel is en toesighouding oor die inrigting se fisiese geriewe het die raad gedurende die onderhawige tydperk besondere aandag gegee aan begrotings, die daarstelling van 'n eie wapen en logo vir die HTO en laastens die samewerkingsooreenkomste tussen die HTO en die Universiteit van Pretoria.

5.1.5 Die Kuratorium vir die HTO

Samestelling

Die Kuratorium is tans soos volg saamgestel:

Ds WJ Steyn	-	voorsitter
Ds LJJ Smit	-	sekretaris
Ds PC Swanepoel		
Ds TA Mogashoa		
Ds JM Madonsela		
Ds RG Rivombo		
Ds RJ Maenetsa	-	studenteleraar
Ds LJJ Nell	-	Superintendent vir Sending

Die voltydse dosente aan die HTO neem ook sitting op vergaderings van die Kuratorium. Hulle is proff HG van der Westhuizen, DJ Booysen, E Engelbrecht en IWC van Wyk. Laasgenoemde is met die vertrek van prof SJ Botha benoem as voltydse dosent. Hy behartig die Departement Dogmatiek en Christelike Etiek.

Funksionering

Die Kuratorium het in die verslagtydperk vyf keer vergader om sy opdragte soos vervat in die Reglementebundel te volvoer. Hy kon alle sake op sy terrein met goeie sorg hanteer en is dankbaar vir 'n bestendige personeelsituasie by die HTO en 'n bestendige toevloei van studente wat met die nodige toewyding studeer en na

voltooiing van hulle studies hulle dienswerk in die HKSA kan begin. Aan die einde van 1992 het vyf studente afstudeer en aan die einde van 1993 het vier studente hulle studies voltooi. Vier studente het in 1994 hulle studies voltooi. Die totale studentegetalle van 24 (1992), 23 (1993) en 22 (1994) dui op 'n bestendige deurvloei wat gehandhaaf word.

5.1.6 Proponentseksamenkommissie

Samestelling

Die kommissie het soos volg daar uitgesien:

Ds JM Delport - Voorzitter
Dr DJ Smith
Dr P van Staden
Ds JM Mamabolo
Ds PM Mosoeu

Funktionering

Die kommissie vergader telkens gedurende Novembermaand om uitvoering te gee aan sy opdrag waarvan daar verslag gedoen is aan die Sendingraad. Aangesien die voorsitter van die Sendingraad ook rektor is van die opleiding het die vise-voorsitter, ds JM Delport, sedert 1992 as voorsitter en sameroeper opgetree.

5.1.7 *Hervormde Teologiese Opleiding*

Aangesien die HTO so 'n integrale deel vorm van en 'n kardinale rol speel in die uitvoering van die sendingopdrag soos deur die Ned Herv Kerk in sy Kerkwet en Bepalings verwoord, kan alleen met groot dank verwys word na die bestendige omstandighede waarin die dosente en studente kan voortgaan met hulle werk. Dat dit moontlik was, getuig van groot genade enersyds en toewyding aan 'n taak andersyds. Die kwaliteit van die opleiding wat die studente ontvang, word allerweë in groter mate erken in die gemeenskappe waar hulle optree. Gedurende die verslagtydperk het die bestuur van die HTO meer missiegerig geraak en hiermee saam het die missionêre dimensie van elke vakdisipline meer aandag begin kry. Die skakeling van die HTO met die Universiteit van Pretoria wat vaste beslag gekry het in 'n samewerkingsooreenkoms sal in die toekoms sekerlik verdere goeie vrugte op die akademiese terrein afwerp.

AANBEVELING

* Wat die Raad vir Toesig van die HTO en die HTO betref, beveel die Sendingraad soos volg aan:

- ** Die moderamen van die HKSA plaas die samestelling en funksionering van hierdie instansies op die agenda vir gesprek met die moderamen van die Ned Herv Kerk van Afrika.**
- ** Indien nodig word wysigings aan die Reglement van Orde onder die aandag van die Sendingraad en die verantwoordelike liggame in die HKSA gebring.**
- ** Voorgestelde wysigings word op aanbeveling van die Sendingraad deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oorweeg.**

Motivering

Die HKSA ontwikkel in die rigting van groter selfstandigheid en dit is daarom wenslik om daardie Kerk se begeerte tot groter deelname aan en verantwoordelikheid vir genoemde instansies te oorweeg.

5.1.8 Die samewerkingsooreenkoms

Die ooreenkoms behels die samewerking tussen die Hervormde Teologiese Opleiding en die Universiteit van Pretoria wat op vaste grondslag geplaas word. Die ooreenkoms is deur die Nederduitsch Hervormde Kerk aangegaan ten behoeve van die Hervormde Teologiese Opleiding. Hiermee word ter inligting van die vergadering na enkele van die aspekte van die ooreenkoms verwys.

Algemene bepalinge

- * Die opleiding is 'n administratiewe en akademiese eenheid wat afsonderlik van die universiteit deur die Kerk beheer, bestuur en gefinansier word.**
- * Behoudens bepalinge oor die akademiese standarde oefen die Kerk beheer oor die opleiding uit deur die Raad vir Toesig.**
- * Die dekaan van die Fakulteit Teologie (Afd A) of sy verteenwoordiger neem sitting op die Raad vir Toesig.**

Akademiese standarde

Die beheer oor akademiese standarde, die toelating van studente, samestelling van leergange en leerplanne, sowel as die wyse van onderrig en eksaminering word uitgeoefen deur 'n adviesraad. Die adviesraad word saamgestel uit doserende personeel van die opleiding, benoem deur die Raad vir Toesig, en 'n gelyke aantal verteenwoordigers van die Fakulteit Teologie (Afd A), benoem deur die universiteit.

Diplomas

Die opleiding ken die volgende kategorieë diplomas toe:

- * 'n Tweejarige diploma in lettere (Dip Lett).
- * Drie teologiese diplomas naamlik 'n driejarige diploma in teologie (Dip Teol); 'n verdere hoër diploma in teologie (H Dip Teol) en 'n finale meestersdiploma in teologie (M Dip Teol). Hierdie diplomas word kragtens hierdie ooreenkoms in samewerking met die universiteit aangebied.
- * Die teologiese diplomas van die opleiding word uitgereik met vermelding daarvan dat die opleiding in oorleg met die universiteit geskied het.

Personeel

Onderrig en opleiding in die vakke en kursusse wat lei tot die verkryging van diplomas, geskied deur voltydse en deeltydse dosente van die opleiding en dosente van die universiteit wat aan die opleiding geakkrediteer is deur die Raad vir Toesig.

Die Kerk aanvaar verantwoordelikheid vir die volledige voorsiening, benoeming en bekostiging van die doserende, administratiewe en ander personeel wat nodig is om die diplomas soos genoem, aan te bied.

Die ooreenkoms bepaal dat dosente van die opleiding en van die universiteit oor en weer gebruik kan word onderhewig aan universiteits- en kerklike beleid en dat enige personeelbehoefte wat mag ontstaan kragtens verdere ooreenkoms tussen die partye afgehandel sal word.

Studente

Die minimum vereistes vir toelating tot die opleiding is 'n seniorsertifikaat of 'n gelykwaardige kwalifikasie.

Die minimum vereistes vir toelating tot die teologiese studie is soos volg:

Diploma

Diploma in teologie
Hoër diploma in teologie
Meestersdiploma in teologie

Toelatingsvereiste

Diploma in lettere
Diploma in teologie
Hoër diploma in teologie

Studente registreer as studente van die opleiding.

Die Raad vir Toesig, die Rektor van die opleiding en die Kuratorium hou opsig oor studente van die opleiding.

Fasiliteite

Die biblioteekfasiliteite en dienste van die universiteit en die opleiding is oor en weer vir dosente beskikbaar onder die gebruikelike voorwaardes van toepassing by die onderskeie inrigtings.

Die Kerk en die universiteit bly elk afsonderlik verantwoordelik vir die oprigting en instandhouding van hulle onderskeie fisiese fasiliteite.

AANBEVELING

*** Vir kennisname**

5.1.9 *Die Superintendent vir Sending*

Werkwyse

Volgens sy posomskrywing is die Superintendent vir Sending die koördinerende en uitvoerende amptenaar van die Sendingraad. Tradisioneel was hy ook die hoofuitvoerende beampte vir die HKSA en daarom 'n persoon wat by bykans alle aspekte van die kerklike lewe op persoonlike, gemeentelike en sinodale vlak betrokke moes wees. Dit kan tans met sekerheid gestel word dat hierdie proses van betrokkenheid en bystand reeds tot 'n groter mate van selfstandigheid as vantevore gelei het. Soos in die missiestelling vroeg in 1993 aangedui, is 'die kerkkantoor van die HKSA besig om toenemend selfstandig op te tree ten opsigte van die organisasie van kerklike lewe. Die skepping van die pos van 'n hoofuitvoerende beampte vir die HKSA wat sedert Augustus 1992 in werking is, het grootliks hiertoe bygedra. Dit het die gevolg dat organe van bystand soos 'n Raad van Finansies, Raad vir Regsadvies en 'n Raad vir Evangelisasie op 'n doeltreffende vlak begin funksioneer het. Waarskynlik is die belangrikste uitvloeisel van hierdie werkwyse van die Superintendent die feit dat die opsig en toesig opgeskerp kon word sodat daar 'n veel groter mate van orde in die kerklike lewe van die HKSA ingetree het.

Die bydrae van die dosente van die HTO en veral ook Kital kan in hierdie hele proses nie ontbeer word nie. Daarom word steeds toenemende geleenthede geskep vir die toerusting van predikante en ampsdraers van die HKSA. Van laasgenoemde se kant word dan ook opregte waardering vir hierdie insette beleef.

Bogenoemde ontwikkeling het daartoe bygedra dat die Superintendent hom in 'n groter mate kon rig tot die Ned Herv Kerk van Afrika se ampsdraers, gemeentes en lidmate met die doel om op al hierdie vlakke inligting, toerusting en motivering te verskaf. Dit is verblydend dat 'n eenvoudige saak soos die deurgang van inligting op rings- en gemeentelike vlak telkens positiewe resultate vir die sendingwerk oplewer. Daar is deurgaans 'n groter bereidheid om by die sending betrokke te raak hetsy deur finansiële bystand of daadwerklike betrokkenheid by die gemeentes van die HKSA. Ringsendingrade wat nog nie funksioneer het nie, het begin vergadering hou, doen beplanning en is bereid om bystand te verleen in ringe waar wel

sendingwerk gedoen word.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

Handhawing van die pos

Die Sendingraad het op sy vergadering van 1993 kennis geneem van die mededeling van die Rasionalisasiekommissie dat die pos van Superintendent vir Sending bevries sal word sodra dit ontruim word. In die lig van voorstelle hierna dat verteenwoordiging in die Sendingraad uitgebrei word om alle aspekte van die apostolaat te omvat, beveel die Sendingraad aan dat die pos gehandhaaf word.

AANBEVELING

- * **Die vergadering bespreek die saak en formuleer 'n besluit.**

5.1.10 ***Skakeling tussen die Ned Herv Kerk en HKSA***

Skakeling tussen die twee Kerke vind steeds en in toenemende mate op algemene, sinodale en ringsvlak plaas. Dit is reeds 'n instelling dat die moderamens minstens een keer per jaar ontmoet onder die beurtelinge voorsitterskap van een van die twee Kerke. Ringsvergaderings van die Ned Herv Kerk van Afrika oorweeg dit in toenemende mate om tydens die behandeling van die verslag oor sending in die agenda, 'n verteenwoordiger van die HKSA na die sitting te nooi om eerstehandse inligting aan die vergadering deur te gee. Waar dit reeds gedoen word kan gepraat word van goeie, gesonde en effektiewe skakeling met die HKSA. Op hierdie wyse kry 'n vertrouensverhouding tussen die ringsrade, gemeentes en lidmate enersyds en die HKSA andersyds gestalte. Dit kan weer tot die bevordering van die apostolaat meewerk.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

5.1.11 ***Finansies***

Daar kan geen twyfel bestaan oor die feit dat die begroting vir sendingwerk in reële terme gekrimp het gedurende die verslagtydperk nie. Ten spyte van die groei in die getal predikante wat in diens gestel is met behulp van 'n subsidie van die kant van die Ned Herv Kerk van Afrika, kon telkens gehoor gegee word aan versoeke van die Raad van Finansies om of binne die begroting te bly of selfs om die begroting vir sendingwerk in te kort. Dit is nie alleen die resultaat van besparings nie, maar ook

vanweë die feit dat die HKSA self 'n groeiende strewe na finansiële onafhanklikheid beklemtoon. Stilweg bekostig die HKSA meer en meer van sy sinodale verpligtinge self deur van lidmate en gemeentes te verwag om vir die koste van byeenkomste in te staan. Daar moet waardering betuig word vir die feit dat hierdie tendens waargeneem word terwyl veral swart gemeenskappe swaar getref is deur die depressiewe finansiële toestand en gepaardgaande werkloosheid en onrus van die afgelope aantal jare. Vanselfsprekend gee die Sendingraad deur sy lede en die superintendent deur sy betrokkenheid by alle aspekte van die generering en aanwending van fondse deur die HKSA, voortdurend leiding in hierdie verband.

AANBEVELING

*** Vir kennisname.**

5.1.12 *Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika*

Algemeen

Soos reeds bekend, het ons hier te doen met 'n selfstandige Kerk wat lidmate uit die verskillende swart volke bedien. Finansiël is die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika egter nog ver van onafhanklikheid. Dit ten spyte van doelgerigte en volgehoue pogings om hierdie onafhanklikheid te bevorder. Mede vanweë finansiële druk in die Ned Herv Kerk van Afrika is daar pro-rata afname in die bystand wat op hierdie terrein gelewer word. Die afname in finansiële bystand tref veral die predikant swaar want dit is die enkele terrein waarop die tradisionele subsidiëring die grootste was en steeds is. In reële terme ontvang die predikante en gemeentes tans 46% van wat hulle in 1989 ontvang het en hierdie daling in inkomste in die vorm van subsidie eis sy tol onder die predikante. Die verwagting is egter dat die verbetering in die ekonomiese en sosiale klimaat van swartmense ook in die bydraes vanuit daardie gemeenskappe 'n positiewe tendens sal toon.

Statistiek

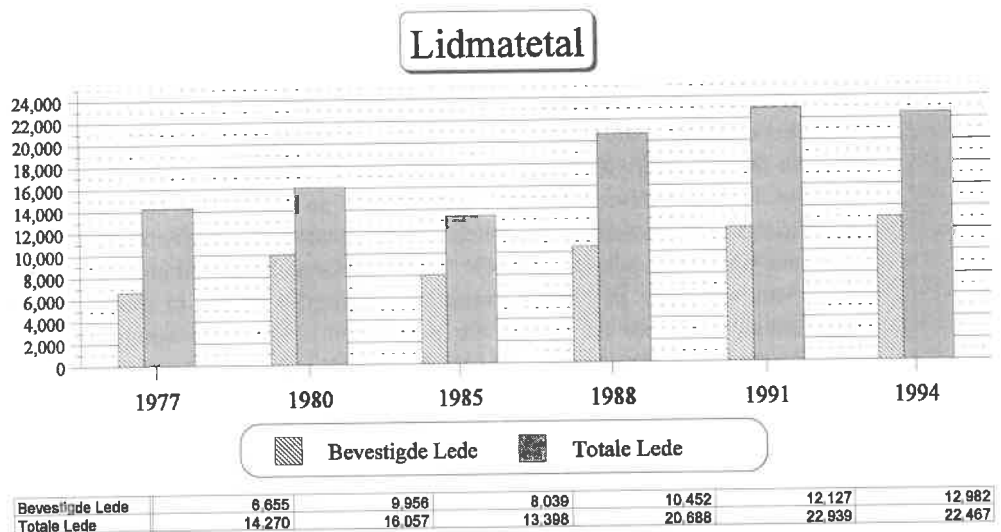
Die volgende statistiese gegewens het teen die einde van 1993 gegeld:

Aantal gemeentes	68
Ringe	9
Streke (Oos en Wes-Drakensberg)	2
Belydende lidmate	11 566
Sieleetal	21 464
Ouderlinge	415

Diakens	382
Predikante	55
Evangeliste	8
Lidmate per dienaar	348 (of 186 belydend)

Hierdie syfers kan egter in 'n geringe mate verander indien die jongste verslae vanaf die ringsrade ontvang word. Ter vergelyking word 'n grafiek uit die agenda van die Algemene Kerkvergadering van 1994 aangeheg.

Die HKSA het op die betrokke Algemene Kerkvergadering dit as 'n doelwit gestel om deur 'n toegespitste sendingpoging in eie geleedere die belydende lidmaattal op of naby 50 000 te bring teen die jaar 2000.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

Algemene Kerkvergadering

Die sitting van die Algemene Kerkvergadering van 1994 het gedurende die week van 4 - 9 September in Bloemfontein plaasgevind. Dit was die eerste keer dat die Ring van die Vrystaat as gasheer opgetree het. Dit kan met groot dank en waardering gekonstateer word dat die vergadering goed georganiseer was, doeltreffend en op 'n

hoë vlak verloop het en die selfstandigheid van die HKSA bevestig het. Die berigte in eie kerklike publikasies, verslae van waarnemers en die dagblaaie se dekking, strek dié Kerk tot eer.

AANBEVELING

* **Vir kennisname.**

Eiendomme

Ten spyte van al die onrus en doelbewuste vernietiging van eiendom is ons dankbaar om by die skrywe hiervan te meld dat geen predikant, pastorie of kerklike eiendom van die HKSA gedurende die afgelope jaar in die slag gebly het nie. Dit getuig van groot genade en beskerming van die Heer van die Kerk.

AANBEVELING

* **Vir kennisname.**

5.1.13 ***Besluite van die Sendingraad***

Sendingstrategie

Die Sendingraad het op sy vergadering van 14 September 1994 die volgende besluit:

Die Sendingraad is van mening dat die Nederduitsch Hervormde Kerk se betrokkenheid by die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika - die opleiding van predikante, finansiële ondersteuning, ens - nie meer beskou kan word as afdoende nakoming van die Kerk se sendingverantwoordelikheid nie. Daarom gee die Sendingraad op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die volgende menings deur vir oorweging deur die Algemene Kerkvergadering, om te poog om sodoende die volle sendingverantwoordelikheid van die Kerk na te kom:

Die Kerk

Unieke geleenthede

In die formulering en uitvoering van sy sendingtaak beskou die Ned Herv Kerk van Afrika die natuurlike organiese verband van gesin, familie en volk as unieke geleenthede en middele wat die Here ons bied om die verkondigingstaak op die mees effektiewe wyse te kan uitvoer.

Die evangelie aan alle mense

Die Kerk laat hom in sy sendingtaak egter nie begrens deur bogenoemde organiese

verbande nie, maar beskou hom geroepe om die evangelie aan alle mense te verkondig. Alle mense wat deur sy sendingwerk tot geloof in die drie-enige God kom, word as lidmate in die kerk van Christus opgeneem. Die Kerk het egter geen beswaar dat mense hulle op spontane wyse organiseer in soortlike groepe nie, of verkies om by gemeentes aan te sluit wat oorwegend uitdrukking gee aan hulle kultuur-eie nie. Die Kerk oorweeg multi-kulturele bedieningspatrone om uitvoering te gee aan hierdie beleid.

Sendingwerkers

In die lig van die voorafgaande belydenis die Hervormde Teologiese Opleiding hom daarvoor om, naas sy diens aan die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika, sendingwerkers vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika op te lei en toe te rus.

Praktiese riglyne

- * 'n Ring kan in die samestelling van sy ringsendingraad ook predikante of afgevaardigdes van die HKSA koöpteer ter bevordering van die samewerking tussen die Kerke. Skakeling tussen gemeentes, werkgroepe en lidmate van die Ned Herv Kerk van Afrika en die HKSA kan geskied met dieselfde oogmerk.
- * Die opleiding van sendingwerkers in plaas van net leraars, moet vir beide die Ned Herv Kerk van Afrika en die HKSA oorweeg word. Hier kan gedink word aan 'n opleidingsentrum vir mense uit beide die Ned Herv Kerk van Afrika en HKSA wat sending wil doen.
- * Werkgroepe vir sending in gemeentes moet veel meer aandag geniet en hoef nie net op swartmense of mense van ander kultuurgroepeerings te konsentreer nie.
- * Ringsendingrade kan gemeentes bystaan om Bybelskole met 'n sending-gerigtheid op te rig.
- * Lidmaatsending moet in die samelewing tot beter uitdrukking kom, hetsy spontaan of georganiseerd, soos dit onder omstandighede paslik is vir elke Christen.
- * Soos reeds aanvaar deur die vorige Algemene Kerkvergadering, moet nuwe sendingterreine in gebiede wat geografies en demografies bereikbaar is, steeds sterk oorweging geniet. Hier word gedink aan gebiede soos Venda, Botswana, Zimbabwe en Mosambiek.
- * Dit is belangrik dat alle rade en liggame wat die apostolaat as opdrag het, in die Sendingraad verteenwoordig moet word.

5.1.14 Slotopmerking

Die Sendingraad is van oortuiging dat die Ned Herv Kerk van Afrika veel het om voor dankbaar te wees ten opsigte van sy sendingarbeid. Daar kon steeds in 'n tyd

van hoogspanning wat die lewe van al die mense in Suid Afrika ten nadele kon wees, met die werk voortgegaan word in 'n gees van onderlinge vertroue en wedersydse respek. Dit bied 'n besondere vertrekpunt om die uitdaging wat die toekoms bied met geloof en gehoorsaamheid tegemoet te gaan. Hy wat ons roep, is immers getrou.

AANBEVELING

- * **Die verslag oor Sending word met dank aanvaar.**
- * **Dank vir voortrefflike werk word betuig aan**
 - ** **die Sendingraad**
 - ** **dosente van HTO**
 - ** **die Raad vir Toesig van die HTO**
 - ** **die Superintendent vir Sending**
 - ** **die Proponentseksamenkommissie en Kuratorium van die HTO.**
- * **Die vergadering handel oor die besluite van die Sendingraad in 5.1.13.**

6. GETUIENIS TEENoor OWERHEID EN VOLK

6.1

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN MAQUASSI DIE GETUIENISTAAK VAN DIE KERK IN DIE WêRELD

- * **Die Kerk laat sy stem meer gereeld, duideliker en wyer as net die Kerk se eie geledere hoor rakende die morele verval wat tans hoogty vier, ook in die geledere van ons volk.**

Motivering

In terme van Artikel IV(f) en Artikel XXIV wil die Ring van Maquassi bogenoemde beskrywingspunt soos volg motiveer:

In die dae waarin ons leef is gelowiges almal ten volle bewus van die geweldige aanslag op die moraal van die volk, en daarom ook op die lidmate van ons Kerk, gesien in die lig van die feit dat ons volkskerk is. Tans is 'n hewige debat rakende dobbelary aan die gang en in die toekoms sal nog vele soortgelyke sake die aandag van die Kerk verg.

Pornografie is vryelik beskikbaar. Godslasterlike films is oral vrygestel. 'n Algehele gees van losbandigheid en wetteloosheid spoel oor die land.

Ongeag al hierdie dinge is die stem van die Kerk na die oordeel van talle lidmate te stil.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

7. RAAD VIR MAATSKAPLIKE SAKE

7.1 Samestelling en funksionering

Die raad is na die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Dr RM Naude	-	Voorsitter
Dr IWC van Wyk	-	Visevoorsitter
Ds RJ Coertze	-	Sekretaris
Dr P van Staden		
Dr JFP Engelbrecht		
Dr GMJ van Wyk		
Ds MD Robbertse		
Mnr I Dreyer		

Die raad het die opdrag om studie te onderneem en voorligting te gee oor vraagstukke wat die maatskappy raak. Maatskaplike vraagstukke, sosiale funksionering, etiese aangeleenthede en die Kerk se standpunt ten opsigte daarvan, is die terrein waarop die raad funksioneer.

7.2 Gestelde doelwitte

Die raad het hom ten doel gestel om

- * gereeld te vergader
- * aan die opdragte van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering uitvoering te gee
- * op eie inisiatief ten minste een preekbundel oor etiese temas saam te stel en uit te gee
- * die studiewerk wat in die termyn afgehandel word, in boekvorm te laat verskyn, indien die fondse beskikbaar is.

7.3 Uitvoering van opdragte wat vanaf die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang is

In opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad oor die volgende onderwerpe kommentaar gelewer en memoranda beskikbaar gestel:

- * Strukturele en reaksionêre geweld in Suid-Afrika.

- * Konsepwetsontwerp op die voorkoming van gesinsgeweld.
- * Konsepwetsontwerp op die afskaffing van diskriminasie teen vroue.
- * Kommentaar op die wysiging van die huwelikswet.
- * Kommentaar op die voorgestelde amendement op die egskedingswet (Wet 70 van 1979).

7.4 **Studiewerk wat tot beskikking van die Algemene Kerkvergadering gestel word**

Die volgende studiestukke word in die studiebundel tot beskikking van die Algemene Kerkvergadering gestel vir kennisname en bespreking:

- * Die feministiese beweging.
- * Dobbelaar en lotery.
- * Die doodstraf.
- * Verset en revolusie in die lig van die Nagmaalsformulier.

7.4.1 ***Die feministiese beweging*** ***Meer spesifiek die feministiese teologie en die betekenis daarvan vir lidmate***

7.4.1.1 **Doel van die ondersoek**

Om te kyk na die gevolge wat die selfstandigwording van die vrou soos verwoord deur die feministiese teologie teweeggebring het buite en binne die Kerk.

7.4.1.2 **Beredenering**

Probleemstelling

Die feministiese beweging is tegelyk 'n bevrydingsbeweging: alle vorme van diskriminasie, dominansie en onderdrukking moet vervang word deur 'n regverdige sosiale, ekonomiese orde. Toegepas op vroue beteken dit dat vroue die mag moet kry om self te besluit oor hulle lewe binne en buite die huis. Vroue moet bevry word uit 'n situasie waarin oor die vrou selde anders as in verhouding tot die man gedink word. Die feministiese teologie sluit hierby aan deur hom te beywer om manlike spreke oor God te vervang met vroulike spreke oor Hom.

7.4.1.3 **Denkskole**

Radikaal

Volgens die groepering word vroue se seksualiteit en voortplantingsfunksie gebruik om hulle te onderdruk en te verneder. Wat nodig is, is 'n totale omverwerping van alle patriargale spreekwyses, beelde, stelsels en wetgewing. Die beheer van vroue oor hulle eie liggame vorm die kern van radikale feminisme. Die groep is sterk voorstanders van abortus op aanvraag.

Reformisties

Bevryding bly die sleutelbegrip. Wat nodig is, is 'n paradigma-verskuiwing weg van die oorheersende patriargale ervaring sodat die vroulike ervaring geakkommodeer word. Binne die teologiese denkveld vra dit 'n paradigma-verskuiwing weg van die patriargale spreke en denke oor God.

Sosialisties

Bevryding uit materieel-onderdrukkende omstandighede.

Swart/derde wêreldse feministe

Swart vroue kritiseer hulle marginalisering deur wit feministe en daag die onderdrukking/oorheersing uit.

Post modernistiese feministe

Glo alle vorme van onderdrukking, ras, geslag, gestremdheid, ens. dra by tot vroue se onderdrukke posisie. Al die aspekte moet behandel word.

7.4.1.4 Kerklike implikasies

Sake wat die Kerk direk raak soos uitgewys deur die feministiese teologie, is onder andere die volgende:

Skrifbeskouing

Volgens die feministiese teologie is die Bybel 'n boek waar manlike paternalisme seëvier. Selfs in die kanonvorming word teen vroue gediskrimineer. Die Evangelie van Maria en andere word glad nie oorweeg nie.

Kerklike geskiedskrywinge en dogmavorming

Eensydige manlike terme word gebruik. God die Vader, die Seun en die Heilige Gees word uit en uit as manlike terme omskryf terwyl die Bybel vol vroulike omskrywings van God is.

Kerklike tradisies

Sommige kerke reserveer ampte soos ouderling, diaken, priester/predikante eksklusief vir mans.

Kerklike antropologie

'n Antropologie word binne die bestaande kerke verkondig wat die man omskryf as verhewe bo die vroue.

Verlossing

Volgens die feministiese teologie is verlossing bevryding: Bevryding uit alle strukture, praktyke en interpretasies wat die waardigheid van vroue aantast. Vir dié bevryding is die volgende nodig:

'n Paradigma-verandering

Vanaf 'n manlike gedomineerde na een wat die vrou se ervaring oor God akkommodeer.

'n Ander Godsbegrip

'n Godsbegrip wat nie seksisties is nie, wat gesuiwer word van die Bybelse patriargale vooroordeel.

'n Ander etiese begrip

'n Etiek wat uitgeleef word in alle neerdrukkende strukture, is etiek wat wegbeweeg van selfverloëning na selfbevestiging van die vroue.

'n Ander antropologie

'n Antropologie wat wegbeweeg van die siening dat vroue deel is van 'n swakker geslag. Alle mense moet gesien word as androgene mense.

7.4.1.5 Bybelse begroning soos gebruik deur feministiese teologie

Vroulike spreke oor God

Deut 32:18; Jes 49:15; Ps 15:1,2; Jes 66:13.

Die Godsbegrip wat hier na vore kom is dié van 'n God wat soos 'n vrou 'n kind in die wêreld inbring en dié van 'n vrou wat haar kind troos soos 'n moeder.

Wysheid word voorgestel as 'n vrou en mense word aangemoedig om haar te volg. Spreuke 1:20; Spreuke 3:22-31.

Die volgende weglatings wys op die bewuste en blatante diskriminasie teen die vroue:

In Kor 15	-	Maria Magdalena word glad nie genoem as getuie van Jesus se opstanding nie.
Matt 16	-	Petrus se belydenis word die grondteks vir die op- en uitbou van die kerk.
	-	Martha se belydenis in Joh 11 word verswyg.

Interpretasie

In beide die Ou en Nuwe Testament kry die onderdrukte aandag. In soverre

onwaardige optrede teenoor vroue uitgewys word, en in soverre as wat vroue nie menswaardig behandel word nie, moet die feministiese teologie positief beoordeel word in die uitwys van dié onwaardige optrede. Die volgende moet egter ook verdiskonteer word: Beide man en vrou is geskape na God se Beeld. Beide is sondaars. Beide is verlos en dit word gestel dat God die onderskeid tussen geslag so wil hê (Deut 22:5).

In sy spreke oor God sal die teologie moet besef dat God nooit vasgevang kan word in een enkele metafoor/beeld, hetsy manlik of vroulik nie.

God se manlikheid - of volgens die feministiese teologie vroulikheid - is nie wesenlik vir sy Goddelikheid nie. Die teologiese spreke oor God - sal in die lig van die feministiese kritiek moet erken dat die manlike spreke oor God in 'n groot mate kultureel bepaald is en dat die implikasies hiervan is dat God ook in vroulike terme aangespreek kan word. Hier word gedink aan eienskappe soos God se liefde, trou en sorg. Aan die ander kant is dit 'n kunsmatige skeiding om sekere eienskappe eksklusief oor vroue en ander aan mans toe te ken: 'n Man kan ook liefhê, sorg en vertroos.

7.4.1.6 Samevattende riglyne

Die vraag is of die feministiese teologie iets sê vir die Kerk en/of dit 'n bevryding is wat die Kerk maar kan ignoreer. Die Kerk sal moet inagneem dat oral waar vroue moeilik hulle self kan help, hulle slagoffer is van hulle geslag. Spreek die beweging se insigte, waar kerke soms glad nie in die verlede gespreek het nie? Die beweging het vroue op die agendas geplaas en die bewussyn van gelyke regte daargestel deur volgehoue kritiek. Al stem die Kerk nie saam met al die insigte van die beweging nie, dwing dit die Kerk om aktueel te bly in sy prediking. Dit bring ook weer die besef dat finale uitsprake oor God se aard gewoon nie bestaan nie.

Die feministiese beweging in al sy variasies sal egter deeglik kennis daarvan moet neem dat die persepsie wat sommige mense, insluitende vroue oor die beweging het, die van 'n on-vroulike - anti-man beweging is wat dikwels niks anders word as 'n klankbord vir lesbieërregte nie.

AANBEVELING

- * Die vrou se gelykwaardigheid is deur die Hervormde Kerk gerespekteer. Dit word onder andere gesien in die oopstelling van die ampte. Hierin is die Hervormde Kerk verskeie ander kerke vër vooruit. Terwille van kontinuïteit is dit dalk nodig dat 'n werkkomitee binne die Kerk na die formulering van die volgende dokumente kyk:**
- ** Die doopsertifikaat lees: die doop is bedien deur die eerwaarde heer. In al die volgende Bepalings van die Kerkwet word slegs die manlike voornaamwoord gebruik met verwysing na die predikante en poste binne die Kerk: Bepalings 123: 5c; 150, 152 tot 160, 162, 164, 165. So ook in die opgawe van versorgingsvoordele bls 198.**

Alhoewel dit seker nie die intensie is nie, is die logiese gevolgtrekking dat die Bepalings slegs op mans betrekking het.

Die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet en die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte word versoek om die bewoording reg te stel.

- * Verskeie vroue, veral professionele vroue, het nog probleme met die formulering van die formulier vir die bevestiging van die huwelik, waar die vrou uitgesonder word as die swakker geslag, die onderdanige. In hulle bevraagtekening word daar verwys na uitdrukkings soos: U moet nie oor u man baasspeel nie (maar wat van die man, hy is tog seker nie baas oor die vrou nie?). Die vrou moet haar met die wil van haar man vereenselwig (die vraag is: moet dit geskied selfs al is dit 'n onredelike sondige wil?). Die vrou is gemaak as hulp vir die mens (Is sy ook mens of net 'n hulp, het sy bestaansreg bloot omdat die man/mens alleen was?). Vrouens wees aan mans onderdanig (Is dit nodig om die vrou uit te sonder as die formulier self later lees: wees aan mekaar onderdanig uit eerbied vir Christus?).

Diepgaande eksegetiese studie is nodig oor die saak na aanleiding van die Efesiërbrief en ander relevante Bybelse gedeeltes om onder andere die kulturele bepaaldheid te verdiskonteer.

- * Die vergadering oorweeg dit om die insigte en kritiek oor die feministiese teologie aan die HKSA deur te gee. Die Kerk se lidmate is nog deel van 'n kultuur(e) waar vroue soveel te meer moeilik hulleself kan help en slagoffers is van hulle geslag.

Die HKSA deel 'n wêreld met die Ned Herv Kerk. 'n Wêreld waarin hulle hoor van die emansipasie van die vrou, vroueregte en voorregte en die reg op aborsie, om maar 'n enkele reg te noem. Riglyne en besluite van die Kerk oor die aangeleentheid is noodsaaklik.

7.4.2

Dobbelary en lotery

Inleidend

Dobbelary en lotery is nou reeds 'n bekende en vir baie 'n aanvaarbare verskynsel in die samelewing. Die casino's in die buurstade word druk besoek en talle mense neem geesdriftig aan ITHUBA deel. Ook op kerkbasaars word op vindingryke wyse lotery ingespan om fondse in te samel. Hierdie bekende verskynsels van dobbelary en lotery lok verskillende reaksies uit. Dit wissel van 'n ongeërgde aanvaarding tot 'n absolute teenkanting. Die aard van die reaksies dui daarop dat daar moontlik binne die geledere van die Kerk onduidelikheid hieroor kan bestaan, wat 'n besinning oor die wenslikheid al dan nie van dobbelary en lotery noodsaaklik maak.

Voordat dit gedoen word, word eers die metode wat gevolg word, aangedui. Die besinning oor hierdie onderwerp kan en mag nie anders wees as 'n teologies-etiese besinning nie. Hiermee word bedoel dat die verbintenis tussen geloof en geloofslawe op so 'n wyse gehandhaaf word, dat die handeling van God bepalend is vir ons doen en late. Alhoewel God as die hoogste gesag van ons handeling erken word, word hiermee nie bedoel dat die feitlikheid van 'n saak nie meer ter sprake gebring hoef te word nie. Dit is steeds ons verantwoordelikheid om 'n gepaste vorm te gee aan die norm wat gestel word.

Hierdie benadering bring mee dat ons dobbelary en lotery nie tekstueel gaan beoordeel nie. Dit het in die verlede gebeur dat 'n teks aangehaal word - (Jes 65:11,12; Spr 16:33) om daarmee 'n finale woord te sê. Die teologies-etiese benadering verseker egter dat tekstuele uitsprake binne 'n wyer konteks ter sprake sal kom sodat 'n uitspraak gemaak kan word wat allesomvattend is.

Teologies-eties het ons hier te doen met drie sake waarna indringend gekyk moet word, naamlik:

- * **Die voorsienigheid van God.** Die vraag wat beantwoord moet word, is: Is daar ruimte in ons lewe is vir iets soos "kans", of moet ons die voorsienigheid van God so verstaan dat niks kan gebeur sonder Sy wil nie?
- * **Die beskouing oor arbeid.** Die vraag wat hier geld is: Is dit geoorloof om by wyse van die kanselement besittings te verkry? Is dobbelary nie gelyk te stel met diefstal nie? Of bestaan daar vandag nie meer die enge band tussen werk en loon nie?
- * **Die ontleding van die verskynsel.** Die beskouing wat meestal gehandhaaf word, is dat dobbelary ook lotery insluit.

Die vraag wat beantwoord moet word is: Behoort ons nie 'n onderskeid te maak tussen dobbelary en lotery nie? Kan ons albei oor dieselfde kam skeer, of behoort ons hulle verskillend te beoordeel?

Die voorsienigheid van God

Dit is merkwaardig dat die bespreking wat oor kansspel gevoer is in die verlede, tot 'n groot mate nie indringend handel oor die voorsienigheid van God nie, alhoewel die moontlikheid van die bestaan van toevallighede in 'n mens se lewe tog aandag geniet. Die vraag oor die rol wat toeval speel in 'n mens se lewe behoort egter vanuit die gesigspunt van God se beheer oor ons lewe, aangedui te word. Die kernvraag waaroor dit gaan is of die Christen aan toevallighede erkenning mag gee of mag hy slegs alles aan die beheer van God toeskryf?

In die verlede het die gesprek oor kansspel grootliks gekonsentreer op die geoorlooftheid al dan nie van bonusobligasies. In die sewentiger jare het hoofsaaklik twee groeperinge (standpunte) oor hierdie aangeleentheid ontstaan. Die een groep het bonusobligasies as lotery verwerp terwyl die stelsel vir die ander groep aanvaarbaar was. Die argumente wat deur beide groepe gebruik is, is van groot belang omdat dit

aspekte na vore bring wat ter sake is vir die beoordeling van kansspel.

Argumente teen kansspel

'n Sinodebesluit van die Nederduitse Gereformeerde Kerk, geneem in 1974, stel dat "alle kompetisies en bedrywighede waar geluk of toeval die deurslag gee, buite-om erkende opdragte van die Skrif, dobbelary en lotery is wat 'n direkte belediging van die vaderlike voorsienigheid van God is". Die voorsienigheid van God word op so 'n wyse verbind met dobbelary en lotery dat die werp van die lot altyd 'n religieuse karakter dra. Hiervolgens bestaan daar dus nie so iets soos 'n profane gebruik van die lot nie. Die werp van die lot word eerder as 'n gebed beskryf waardeur 'n appèl gerig word of op God se voorsienigheid of op die "geluksgod" (Jes 65:11,12). As die "geluksgod" aangeroep word, is kansspel niks anders as afgodery nie. Die lot kan dan per hierdie definisie slegs aangewend word om die wil van God te bepaal. Die naam van God word in dié geval misbruik wanneer God aangeroep word slegs ter wille van eiebelang en wanneer God versoek word om deur middel van die toeval te voorsien. Dit word toegegee dat die daaglikse lewe en die arbeid van die mens aan 'n groot mate van risiko onderworpe is. Tog word ontken dat die beleving van normale risiko's vergelyk kan word met deelname aan kansspel. Die daaglikse risiko word hanteer met geloof in die voorsienigheid van God, terwyl dieselfde aanspraak met betrekking tot kansspel nie gemaak kan word nie. Iemand wat sy boerdery byvoorbeeld as 'n dobbelspel beoefen of beleef, se gesindheid spreek nie van geloof nie. Dit lyk daarom onvermydelik dat dieselfde gesê kan word van die persoon wat aan kansspel deelneem. 'n Fatalistiese houding word geskep omdat nie op God se voorsienigheid gereken word nie, maar eerder blindelings geleef word (NG Sinodestuk - 1974).

Argumente ten gunste van kansspel

Die "voorstanders" van kansspel bied nie soseer teologiese besware aan nie, maar eerder morele besware wat later aandag sal geniet. Die teologiese besware soos reeds genoem, word verwerp. Dit word ontken dat die werp van die lot noodwendig altyd 'n religieuse karakter het. As hierdie standpunt konsekwent gehuldig sou word, dan word in dilemmas beland waaruit ontvlugting nouliks moontlik is. Een daarvan is dat selfs onskuldige speletjies soos slangetjies en leertjies 'n religieuse aangeleentheid word. God word ingeroep om aan die spel deel te neem en vir of teen spelers kant te kies. 'n Ander voorbeeld is die opskiet van 'n muntstuk voor 'n rugbywedstryd om te bepaal aan watter kante die spanne gaan speel. As dit 'n religieuse aangeleentheid is, dan beteken dit dat God by hierdie geleentheid 'n beslissing moet maak en selfs by wen of verloor betrek word. Omdat dit onaanvaarbaar is, word die stelling gemaak dat dit belangrik is dat die werp van die lot bevry moet word van sy religieuse binding anders word God versoek en vir selfsugtige doeleindes aangewend. Die werp van die lot is gewoon a-religieus. Dit hoef niks meer te wees as 'n sekulêre daad om op 'n neutrale manier 'n beslissing te maak nie. Dat die lot vir religieuse sake gebruik kan word soos dit in die Skrif meermale aangedui word (Spr 16:33), word as goed en reg beoordeel. Dit is egter onwaar om te redeneer dat dit die enigste regmatige wyse is waarop die lot gebruik kan word. Die argument dat as iemand hom nie op God beroep nie hy 'n afgodedienaar geword het, word hiermee weerlê. Jesaja 65:11,12 het slegs betrekking op daardie persone wat in hulle

deelname aan kansspel hulle bewustelik beroep op die geluksgod (Gad) en die godin van die noodlot (Meni). Hierteenoor begaan persone geen oortreding as hulle sou wen en God vir sy voorsienigheid sou dank nie, want, so word geredeneer, soos in alle sake is ook die uitval van die lot nie buite God se voorsienigheid nie (Ned Herv Kerk - 1977).

Die standpunt wat so pas gestel is, behels dus dat die werp van die lot 'n profane middel is wat by spel gebruik kan word sonder dat dit in stryd is met die Christelike geloof. Die werper van die lot kan hoop op 'n uitkoms waarvoor hy God kan dank.

Is "kans" 'n moontlikheid?

Die verhouding tussen voorsienigheid, menslike vryheid en kans is 'n baie ou strydpunt. Augustinus (354-430) het die moontlikheid van die bestaan van "kans" in die lig van die allesomvattende voorsienigheid van God ontken. Thomas Aquinas (1225-1274) het die bestaan van "kans" (contingens) binne die raamwerk van die voorsienigheid van God erken. Hy het dit egter so verstaan dat die moontlikheid van "kans" binne die raamwerk van die wil van God kan bestaan. Die grootste invloed op die beskouing van hierdie saak is uitgeoefen deur die Griekse denke. Die Griekse woord vir kans, "tuché", verwoord 'n lang geskiedenis van skrywers wat oor die lot en geluk nagedink het. Vir sommige denkers soos Plato het kans "theia tuché", dit is 'n goddelike kans, beteken. Vir baie ander was tuché niemand anders nie as Agatha Tyché, die godin van goeie geluk. Die erkenning van hierdie godin het daartoe gelei dat die Romeinse godin Fortuna herleef het. Van albei word onder andere gesê:

"We are so much at the mercy of chance that Chance herself takes the place of God".

Die geloof in Fortuna het voortgeduur tot in die Renaissance tydperk. Sy was voorgestel met vlerke, en met 'n stuur (roer) en 'n wiel in haar hande -- 'n simbool van vinnig veranderende geluk (The Encyclopedia of Religion).

Met hierdie siening as agtergrond is dit te begrype dat teoloë skerp sou reageer teen die vergoding van "kans" en die voorsienigheid van God sou beskerm. Miskien het die Griekse denke juis in die lig hiervan daartoe aanleiding gegee dat Jes 65:11,12 geïnterpreteer is as 'n vanselfsprekende verafgoding van "kans".

Die vraag wat beantwoord moet word is of God se voorsienigheid die mens se lewe so omvou dat elke oomblik wat ons ervaar (vooraf) deur God bepaal word? Is elke oomblik, elke keuse, elke gebeurtenis hoe nietig ook al, soos die val en optel van 'n potlood, deur God bestem? Of moet ons erken dat die lewe self oor 'n dinamiek beskik wat gebeurtenisse voortbring?

CG Junk verkies om die term "sinkronisiteit" te gebruik om die samehang van gebeure aan te dui. Sinkronisiteit is vir hom meer as wat gewoonlik onder "kans" verstaan word. Dit dui op 'n interafhanklikheid van objektiewe gebeure sowel met hulleself as met die subjektiewe status van die waarnemer. Dit beteken dat daar op so 'n wyse 'n interaksie plaasvind tussen gebeurtenisse, dat nuwe gebeurtenisse

geskep word waarby die moontlikheid ontstaan vir "toevalligheid" en vir "vryheid" (The Encyclopedia of Religion).

In die teologie word hiermee geraak aan die twispunt tussen determinisme en indeterminisme. Van Oosterzee (1872 : 720), om 'n teoloog uit die vorige eeu af te stof, het daarop gewys dat determinisme in samehang met deïsme tot die siening lei dat waar God aan die werk is, menslike selfwerkzaamheid ophou. Determinisme is die absolute alwerkzaamheid van God en terselfdertyd die volstreckte afhanklikheid van God. Binne hierdie raamwerk vind menslike verantwoordelikheid geen bestaansruimte nie. Indeterminisme beperk, op sy beurt, die alwetenheid en almag van God, terwyl absolute vryheid aan die mens toegedig word. Van Oosterzee wys egter daarop dat albei denkrigtings 'n onreg aangedoen word wanneer dit nie naas die ander nie, maar ten koste van die ander gehandhaaf word. Determinisme tas die diepste lewensgrond van die mens aan en beroof die mens van sy verantwoordelikheid voor God. Dit word 'n monisme wat lei tot panteïsme. Wie egter 'n oog het vir die realiteite van die lewe kan nie op hierdie standpunt staan nie. Hy erken en beklemtoon dat die mens afhanklik is van God maar dat die mens terselfdertyd sy vryheid van keuse behou. Hy kies daarom die dualisme van genade en plig; afhanklikheid en vryheid (Van Oosterzee 727,728).

Die wysheid van hierdie standpunt blyk daaruit dat as determinisme gehandhaaf word en die voorsienigheid van God so verstaan word dat Hy volgens 'n vasgelegde plan regeer, dan word God self 'n slaaf van so 'n plan en verloor Hy sy vryheid en almag. As niks toevallig kan gebeur nie, is enige vryheid 'n onmoontlikheid.

Die dialektiese verstaan van die voorsienigheid van God en die vryheid van die mens verseker dat God steeds God bly en dat die mens steeds mens bly te midde van die realiteite van hierdie wêreld. Christus getuig onbevange hiervan wanneer hy in Luk 10:31 vertel dat die priester "toevallig" langs daardie pad gekom het. Dit is alleen moontlik om onbevange "kans" te erken as deel van ons lewe as die oorwinning in Christus in ag geneem word. God is in beheer van ons lewe sonder om 'n diktator daarvan te wees. Dit kan God behaag of nie behaag nie om "kans" in ons lewe tot ons beswil te laat gebeur. Sy beslissing is Sy vryheid.

'n Verkeerde arbeidsbeskouing?

Die rol van en die uitwerking op die ekonomie is een van die volgende aspekte wat veral op morele vlak argumente teen en vir kansspel na vore gebring het.

Argumente teen kansspel

Die teenstanders van kansspel meen dat die Bybelse beginsels ten opsigte van die ekonomie in die wiele gery word met die praktyk van kansspel. Arbeid word beskryf as een van die fundamentele aktiwiteite verbonde aan menswees. Slegs deur arbeid verkry 'n mens die reg om te eet, te besit en te geniet. Gepaard hiermee gaan 'n verantwoordelike hantering van verworwe eiendom en ander lewensmiddele. Die denke bevorder dus hardwerkendheid. Deelname aan kansspel, hierteenoor, kan sulke deugde aftakel en uitdrukking wees van 'n onwilligheid om te werk en om op 'n onverantwoordelike wyse eiendom of lewensmiddele te verkry. Kansspel skep dus

werkskuheid en spandabelrigheid as inherente ewels verbonde aan hierdie saak.

Behalwe vir hierdie moreel-ekonomiese beswaar, word ook daarop gewys dat kansspel verband hou met diefstal. Die redenasie is dat die prys wat gewen word, saamgestel word uit die geld wat ander deelnemers verloor het. Dikwels is dit geld wat ander families weerhou van noodsaaklike middele. Dit kom dan veral na vore wanneer die deelnemer verslaaf word aan kansspel en geheel en al in besit geneem word deur die dobbelgees. Die immoraliteit hieraan verbonde is dat geldgierigheid, hebsug en egoïsme aangewakker word. Kansspel, so word gesê, word 'n gebed wat bid: "Gee my vandag my naaste se brood" (TKK Notule).

Argumente ten gunste van kansspel

Wat die morele beswaar betref word die vraag gevra of dit houdbaar is om 'n onlosmaaklike band te handhaaf tussen werk en loon. Die rede vir hierdie vraagstelling is dat die moderne ekonomie sake na vore bring wat anders funksioneer as in die Bybelse tyd binne daardie spesifieke samelewingspatroon. 'n Voorbeeld hiervan is die verhaling van rente wat verbode was ten opsigte van die verarmde volksgenoot, maar tog geoorloof ten opsigte van die vreemdeling. Wat die ekonomie betref kan die Skrif dus nie tekstueel hanteer word om daarmee algemeen geldende uitsprake te maak nie. As die onlosmaaklike band tussen werk en loon gehandhaaf sou word, maak dit die verdienste op rente, skenkings, erflatings ens. wat vandag aanvaarde praktyke is, totaal onmoontlik.

Dit word wel toegegee dat daar mense kan wees wat bloot uit hebsug en geldgierigheid aan kansspel kan deelneem. Dit word egter ontken dat kansspel wesentlik op so 'n motief steun (TKK Notule).

Die Skrif verbied wel die verkryging van eiendom by wyse van diefstal, bedrog en woeker. In die werwing van goedere moet die Christen hom onkreukbaar gedra, dit wil sê, inkomste verkry deur middel van arbeid, erf van goed en geld. Die Bybel erken ook die werwing van goed deur middel van handeldryf, maak van wins en die neem van rente. Die Bybel veroordeel nie die winsmotief sondermeer nie, maar wel die vermeerdering van goed by wyse van woeker. Woeker vind plaas wanneer 'n persoon sy medemens doelbewus uitbuit ter wille van selfverryking.

Kansspel bied 'n besondere wyse van die vermeerdering van goedere. Alhoewel dit arbeidloos is, word nie gesteel, bedrieg, gewoeker, uitgebuit of die naaste misbruik nie. Die klem word hiermee veral geplaas op die gesindheid van 'n persoon wat aan kansspel deelneem en die houding van die wenner oor sy verworwe besit (Geyser/Van Heerden : 10).

Is gesindheidsetiek 'n riglyn?

Vanuit die voorafgaande beredenering blyk dit dat die deelnemer aan kansspel nie sonder meer van hebsug en ander kwade bedoelinge beskuldig kan word bloot net op grond van die deelname aan kansspel nie. Die inherente kwaad van kansspel word ontken terwyl die gesindheid van die deelnemer die beslissende faktor word. Die vraag is of dit eties verantwoordbaar is?

Teoriste stem ooreen dat gedrag kompleks is en bepaal word deur talle invloede. Geen enkele konsep, behoefte, instink of assosiasie is genoegsaam om die diverse wyse van gedrag te verklaar nie. Die neiging is eerder om te aanvaar dat mense op 'n dinamiese wyse gedrag inisier en minder afhanklik van buitefaktore is. Tog hou die mees effektiewe invloede verband met die mens se waardes, prinsipes, doelwitte en ideale. Die eerste plek in 'n hiërargie van waardes word toegeken aan dankbaarheid vir die genade van God en die liefde as antwoord op God se liefde (Hendry : 437).

Etici is, in lyn hiermee, oortuig dat die spesifiek Christelike in die motivering van 'n daad geleë is. Thielicke (I:20-27) wys daarop dat Jesus se kritiek op die Fariseërs en Skrifgeleerdes daarop gerig was om die uitsluitlik uiterlike optrede as skynheilig uit te wys (Mat 23:26). Die imperatief van die handeling van die Christen is nie die materieel-inhoudelike nie, maar wel die grond en doel daarvan. Die grond van 'n handeling skep egtheid. As ek uit die hart handel, is ek ten volle in die daad teenwoordig. As hierdie eenheid van die daad ook in gemeenskap met die Heer bestaan, is die doel van die handeling gestel, naamlik, die eer van God. 'n Mens kan eers Christelik optree as die mens objek van die regverdiging word.

Soe (1965:99) is van mening dat 'n gesindheidsetiek beswaarlik kan bestaan sonder dat die aard van die daad en sy gevolge in ag geneem word. Al drie faktore: gesindheid, daad en gevolg is deel van dieselfde handeling. Die klem kan op een van die drie geplaas word by die beoordeling van 'n daad. Hy wil nie 'n skerp onderskeid maak nie, alhoewel hy die bepalende rol van die gesindheid erken. Soos Thielicke plaas hy die gesindheid binne die geloofsfeer: *Ons is nie sterre wat met 'n eie lig skyn nie, maar planete wat skyn in soverre hulle in die lig van die son staan* (E Brunner). Of soos Karl Barth dit stel: *Julle is die lig van die wêreld, is alleen waar wanneer Jesus sê: Ek is die lig van die wêreld.*

In dié sin is gesindheidsetiek as geloofsetiek moontlik.

Wat is kansspel?

Kansspel word gedefinieer as die neem van 'n waagstuk met die oog op geldelike gewin. Drie elemente van kansspel kan hiervolgens onderskei word:

- * ***Waagstuk:*** 'n Som geld word op die spel geplaas wel wetende dat alles verloor kan word. Die kans dat 'n mens kan verloor is baie groter as die geringe kans om te wen.
- * ***Kansspel:*** Die element van kans word verteenwoordig deur middel van 'n dobbelsteen, rouletwiel, kaarte, wedrenne, krapkaarte en getalle.
- * ***Geldelike gewin:*** Die prys wat gewen kan word, is gewoonlik baie groot in verhouding tot die geld wat op die spel geplaas word. Dit oefen gewoonlik 'n suigkrag uit om by die spel betrokke te raak en toenemend betrokke te bly.

Dit is onbetwisbaar waar dat hierdie definisie dobbelary as 'n kansspel beskryf. Dit is egter ook duidelik dat lotery as kansspel nie heeltemal in hierdie prentjie pas nie.

Alhoewel beide oor dieselfde saak handel wanneer teologies hieroor besin word, kan alleen gedifferensieerd nagedink word wanneer die morele aspek ter sprake kom.

Dobbelary kan 'n nadelige effek op beide die individu en die samelewing hê. Dié effek is egter nie vanselfsprekend nie, maar is tog 'n werklikheid vanweë die meesleurende en uiteindelik verslawende uitwerking wat dit op die mens het. In die buiteland bestaan daar reeds 'n beweging bekend as "Gamblers Anonymous" wat hulle beywer vir die rehabilitasie van die dobbelverslaafde. Hierdie verslawende effek bring mee dat mense hulle en hulle waardes in so 'n mate verloor dat hulle bereid is om alles wat hulle het, op die spel te plaas ter wille van die moontlike groot wenslag. Op dié wyse word die vreugdevolle beoefening van 'n beroep en die verantwoordelike administrering van 'n salaris, verruil vir waagstuk en sensasie. Dit kan nie anders as om die moreel van 'n samelewing op die weegskaal te plaas nie.

Lotery is egter iets totaal anders alhoewel dieselfde drie elemente van kansspel ook hier gevind kan word. Die Howardkommissie van ondersoek na dobbelary in Suid-Afrika het tereg bevind dat lotery 'n onskuldige vorm van kansspel is met min of selfs geen nadelige effek op die individu en die samelewing nie. Wêreldwyd is in 1991 meer as R213 biljoen ingesamel deur middel van staatsloterye (Howard:31).

Wat maak 'n lotery dan anders as dobbelary? Om die vraag te beantwoord word kortliks gewys op die verskillende soorte loterye wat tans in die land bestaan:

- * **Trekking van 'n wenner:** Dit is die klassieke passiewe lotery wat die verkope van 'n groot aantal kaartjies behels. Die wenner(s) word bepaal deur die trekking van 'n aantal kaartjies.
- * **Lotto:** Dit is 'n aktiewe spel waar die spelers 'n aantal nommers kies uit 'n beperkte nommertal. Die wennommers word by wyse van allokasie bepaal.
- * **Krapkaarte:** Pryse word op kaarte gedruk en bedek met 'n ondeursigtige silwer film. Hierdie bedekking word afgekrap om ses bedrae te vind. As drie daarvan ooreenstem word die bepaalde bedrag gewen. Ithuba en Viva is hiervan 'n voorbeeld.
- * **Nommers:** 'n Beperkte aantal nommers van 0 - 9 word uitgekies in 'n poging om met die nommers wat getrek word in volgorde ooreen te stem en 'n prys te wen.
- * **Toto:** Dit hou verband met sport. Die eindtelling van 'n bepaalde wedstryd word voorspel en die een wat dit korrek doen, wen 'n prys.

Die bedoeling van die meeste loterye is om fondse in te samel vir een of ander doel. Die volgende loterye skenk 'n persentasie van hulle fondse vir welsyn (Howard: 55):

- The Community Chest (Wes-Kaap)	27,5%
- The Community Chest (Durban)	21,0%

- Viva	22,0%
- Ithuba	15,0%

Die Howardkommissie stel dat Games Africa wat Ithuba beheer, wins maak ten koste van welsyn as in ag geneem word dat 85% van die inkomste beskikbaar is vir pryse en winsneming. Die aanbevole persentasie wat toegewys behoort te word aan welsyn word tans op 22 - 27% gestel (Howard: 56-57).

Die leemte wat tans bestaan in die privaat loterystelsel is dat bedrog en uitspattige winsneming kan voorkom en inderdaad ook voorkom. Dit is egter immorele praktyke wat bekamp kan word deur beter regulering en die stel van etiese kodes waaraan voldoen moet word.

Wat die deelnemer aan 'n lotery betref, bestaan nie dieselfde immorele dilemmas as by dobbelary nie. Die deelname aan 'n lotery neem die vorm van 'n skenking aan waarby die wen van 'n prys 'n moontlikheid is. Die intensie van gee is groter as om geldelike gewin te verkry. Vanweë die feit dat die toekenning van 'n prys meestal nie onmiddellik plaasvind nie, is die element van prysjag afwesig. By die krapkaart-lotery kan die toekenning onmiddellik wees, alhoewel die praktyk tans nie getuig van prysjag nie (Howard: 34).

Beoordeling

- * Die Kerk het in die verlede oor loterye besin. Die Algemene Kerkvergadering van 1961 het op grond van 'n studiestuk opgestel deur di HJ Geyser en PW van Heerden besluit dat 'n goed georganiseerde en behoorlik gekontroleerde lotery nie sonder meer met dobbelary gelykgestel kan word nie. Loterye, so is gesê, lê op die gebied van die spel wat nie noodwendig die godsdienste en die sedes ondermyn nie. Ten spyte van hierdie positiewe waardering van loterye is ook besluit dat 'n staatslotery ongewens is omdat die staat by wyse van belasting en heffings die nodige fondse kan insamel. Die morele argument was dat loterye die produktiwiteit en arbeidsvermoë van die volk belemmer.
- * Die Kerk het hom nog altyd daarvan weerhou om wettiese voorskrifte aan sy lidmate te gee. Die Kerk plaas 'n hoë premie op die verantwoordelikheid van sy lidmate omdat sy lidmate leef onder die Heerskappy van Jesus Christus. Dié uitgangspunt beteken dat die Kerk in sy beredenering oor die wenslikheid al dan nie van kansspel, nie die wettiese weg wil volg deur absoluut te veroordeel of goed te keur nie. Die ruimte word gelaat vir die feit dat die versoeking van die een persoon nie noodwendig ook die versoeking van 'n ander persoon is nie. Die sonde moet dus nie intrinsiek aan kansspel toegedig word nie, maar moet eerder bekamp word by die beoefenaar daarvan. Dit bring mee dat die intensie of motief waarmee aan kansspel deelgeneem word, deurslaggewend is. Kansspel kan as 'n spel beoefen word as die deelnemer daaraan hom nie skuldig maak aan hebsug, selfsug, gierigheid, luiheid, bedrog of diefstal nie. Dobbelary kan 'n spel wees waaraan deelgeneem word ter wille van die spel self, en lotery kan 'n spel wees ter wille van die bydrae wat gemaak word vir 'n bepaalde doel.
- * Die Kerk moet waarsku teen die verslawende effek wat dobbelary het. Die

onskuldige wyse waarop aan dobbelary deelgeneem kan word, word bedenklik omdat die gevaar by dobbelary geleë is in die uitbuitende en verslawende elemente wat die deelnemer van alle beheer kan beroof.

- * Die Kerk moet ook daartoe maan dat die fondse billik beheer moet word. Die toedeling van fondse aan welsyn en ander opheffingswerk moet 'n balans vertoon tussen inkomste, uitgawes en wins sodat 'n deelnemer kan weet dat sy bydrae op 'n billike wyse vir welsyn aangewend word. Buitensporige prysgeld wat 'n individu toeval kan eerder aan meer weners toegedeel word om welsyn te bevorder.

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

7.4.3

Die doodstraf

Doel van die ondersoek

Voordat die voormalige Staatspresident, mnr FW de Klerk, op 2 Februarie 1990 'n moratorium op die voltrekking van die doodvonnis afgekondig het en ook omvangryke statutêre hervormings met betrekking tot die doodstraf aangekondig het, kon daar oor die doodstraf in Suid-Afrika die volgende geskryf word: "Die doodvonnis is die swaarste vonnis wat 'n Suid-Afrikaanse straffhof kan opleê.... Die aard van die doodvonnis in Suid-Afrika is dat die terdoodveroordeelde persoon aan die nek opgehang word totdat die dood intree.... Weens die absolute gewigtigheid van so 'n vonnis en weens die finaliteit daarvan, is dit 'n vonnis wat met die grootste mate van omsigtigheid en noukeurigheid deur die verhoorhof benader moet word."

Met die proklamering van die Strafproseswysigingswet 107 van 1990 is sekere veranderinge in die wetgewing met betrekking tot die doodstraf aangebring. Die vernaamste verandering is dat die doodstraf nie meer verpligtend vir moord (sonder versagtende omstandighede) is nie. 'n Hele aantal ander wysigings verbeter die prosedure van herbesinning en vergemaklik die moontlikheid tot appèl in gevalle waar die doodstraf wel opgelê word. Met die moratorium op teregstellings wat van krag bly en die feit dat artikel 9 van die grondwet bepaal dat elke mens 'n reg tot lewe het, is die voltrekking van die doodvonnis 'n onmoontlikheid.

Die afgelope tyd hoor mens pleidooie dat die doodstraf weer verpligtend moet wees vir moord met verswarende omstandighede en dat die grondwet so gewysig moet word dat teregstelling weer 'n moontlikheid word. In hierdie situasie word dit van die Kerk verwag om sy standpunt oor die doodstraf te stel en sodoende leiding aan die gemeenskap te gee oor die doodstraf. Dit is nodig dat die Kerk deeglik sal besin voordat hy 'n amptelike standpunt oor die wenslikheid van die doodstraf inneem,

omdat daar 'n sterk meningsverskil daaroor onder Christene en kerke bestaan. Die Kerk sal moet luister wat die Bybel oor die doodstraf sê en dan noukeurig daaroor teologiseer.

Probleemstelling

In Artikel 36 van die Nederlandse Geloofsbelydenis word bely dat dit God se wil is dat die wêreld deur wette en regerings regeer moet word, "sodat die losbandigheid van die mens in bedwang gehou kan word en alles onder mense ordelik kan verloop". "Vir dié doel" gaan die belydenis voort "het Hy die owerheid die swaard in die hand gegee om die kwaaddoeners te straf (Rom 13:4) en die deugsames te beskerm."

Die mening van die kerkhervormers van die sestiende eeu en die belydenisse wat die vrug van hierdie hervorming was, naamlik dat die owerheid wel boosdoeners met die dood moet straf, geniet nie meer algehele instemming in ons eie tyd nie. Ons kan na Brunner se standpunt verwys om aan te dui dat baie protestante in die twintigste eeu anders oor die doodstraf oordeel as die hervormers van die sestiende eeu:

- * Ons bestry die noodwendigheid of die sin van die doodstraf. Die sin daarvan kan alleen in versoening lê, maar die versoening wat hier ter sprake kom, is in die absolute sin eensydig en daarom fariseëragtig. Onder sekere omstandighede mag die staat geen ander middel tot sy beskikking hê nie, daarom moet die reg om die doodstraf toe te pas nie van die staat weggeneem word nie, maar hierdie reg moet so ingeperk word, dat dit prakties op afskaffing neerkom.

Die Kerk sal moet probeer om die verandering in die teologiese nadenke oor die doodstraf te verstaan en sal dan self 'n antwoord moet formuleer wat relevant is vir die situasie waarin ons onself bevind.

Bybelse informasie en eksegese

Ou Testament

Bewus van die feit dat daar verskeie belangrike Ou Testamentiese versamelings van regs materiaal en geskrewe wette bestaan wat elkeen 'n komplekse ontstaangeskiedenis vertoon, met die gevolg dat al die Ou Testamentiese wette nie te alle tye en op alle plekke onveranderd gegeld het nie, kan hier samevattend gestel word dat volgens die Ou Testament ten minste die volgende misdrywe in Israel met die dood gestraf moes word (Keller onderskei egter meer moontlikhede):

- * Afgodery: Lev 20:1-5; Deut 13:1-18; 17:2-17; Num 25:1-5.
- * Laster teenoor God: Lev 24:15-16.
- * Ontheiliging van die Sabbat: Eks 31:14-15; Num 15:32-36.
- * Towery: Eks 22:18; Lev 20:27.
- * Moord/opsetlik 'n ander doodmaak: Eks 21:12; Lev 24:17; Num 35:16-21.
- * Menseroof met die oog op slawehandel: Eks 21:16; Deut 24:7.
- * Ouers slaan, vloek en teen hulle in opstand kom: Eks 21:15, 17; Lev 20:9; Deut 21:18-21.
- * Prostitusie deur 'n priester se dogter: Lev 21:9.

- * Egbreuk: Lev 20:10; Deut 22:22.
- * Homoseksualisme: Lev 20:13.
- * Bestialiteit: Lev 20:15-16; Eks 22:19.
- * Verskeie vorms van onsedelike gedrag: Lev 20:11,12,14,17.

In die tyd van die konings is opstand teen die koning en hoogverraad ook met die dood gestraf (1 Kon 2:25;29 e.v.; 46; Jer 26:23; Deut 13:16). Die skuldige is met die swaard omgebring.

Volgens De Vaux is die skuldige misdadiger aan die persoon oorhandig wat deur die misdaad benadeel is en wat gevolglik die misdaad moes wreek. Hy kon enige vorm van strafvoltrekking kies. Rendtorff meen dat 'n moordenaar op die bloedakker met 'n wapen gedood is (Deut 19:12; 1 Kon 2:28 e.v.). Boecker en Keller is van mening dat steniging die normale strafvorm vir die doodstraf was. Dat steniging as 'n gemeenskapstraf verstaan is, kom daarin tot uitdrukking dat die gemeenskap self aan die voltrekking van die straf deel gehad het (Lev 24:14,23; Num 15:35; Deut 21:21; 22:21). Die getuies in die saak het die eerste klippe gegooi en die steniging is volgehou tot die skuldige gesterf het. Die feit dat die skuldige buite die stad gestenig is (1 Kon 21:10, 13; Lev 24:14; Num 15:36), dui aan dat hy ook nie 'n graf binne die gemeenskap gekry het nie en het dat hy ook na die dood van die gemeenskap uitgesluit is. Die stenigraf van die oortreder beskerm die gemeenskap teen die onheil van die oortreder/oortreding.

Die bepaling in Deut 21:22-23 dat 'n liggaam aan 'n paal opgehang kan word, moet nie as 'n vorm van teregstelling of kruisiging verstaan word nie, maar eerder as 'n vorm van strafverswaring. In die gevalle wat in Jos 8:29; 10:26; 2 Sam 4:12 en 21:9 ter sprake kom, blyk dit dat die straf met die dood reeds voltek was, toe die liggame opgehang is.

Daar bestaan wel twee gevalle waar die strafvorm van verbranding voorgeskryf word, naamlik Lev 21:9 en 20:14. Die een geval het betrekking op 'n priester se dogter wat (kultiese) prostitusie gepleeg het en die ander op 'n persoon wat sowel met 'n moeder as haar dogter seksuele gemeenskap gehad het. In die verhalende literatuur word daar in Jos 7:25 en Gen 38:24 na verbranding as die strafvorm verwys.

Dit is opvallend dat die doodstraf in die Ou Testament veral met afgodsdienste in verband gebring kan word. Misdrywe wat seksueel van aard is en wat met die dood gestraf is, word ook uitvoerig in die Ou Testament aan die orde gestel. Ander misdrywe wat met die dood gestraf is, is dié wat met die lewe en die vryheid van mense in verband staan. Die Ou Testamentiese wetgewing wat betrekking het op die doodstraf toon sterk ooreenkomste met die Babiloniese reg. Keller het sy bedenkinge daaroor of al die gevalle waarvoor die doodstraf in die Ou Testament voorgeskryf word, werklik in ou Israel met die dood gestraf is. Boecker is ook van mening dat die frekwensie van die toepassing van die doodstraf in ou Israel nie baie hoog was nie. 'n Feit wat nie oor die hoof gesien kan word nie, is dat die Ou Testamentiese reg voorsiening maak vir die verlening van asiel aan 'n persoon wat skuldig was aan manslag.

In die lig van die argumente wat hier aangevoer is, kan die volgende opmerkings

gemaak word oor die dele uit die "regsmateriaal" wat oor die doodstraf handel:

- * Daar is sommige oortredings teenoor God en mense wat so ernstig van aard is, dat dit in Ou Israel met die dood gestraf is.
- * Die gemeenskap se rol by die uitvoering van die doodstraf in Ou Israel laat blyk dat deur die doodstraf: *die gemeenskap homself en sy lede beskerm het teen die mag van die Bose, mense uit die gemeenskap uitgesluit het wat deur misdade dit bedreig het.*
- * Die praktyk van doodstraf in Ou Israel is ingebed in die regspraktyke van die Naby Ooste van destyds. Dit beteken dat Israel - in vergelyking met ons eie regspraktyk - 'n baie beperkte strafstelsel in hulle regspleging gebruik het. Die doodstraf moet net in uiterste gevalle toegepas word, waar geen ander straf wat opgelê kan word, voldoende is nie.
- * Die regsmateriaal, wat oor die doodstraf handel, moet vandag eties vir die Kerk uitgelê word. Dit beteken dat hierdie tekste nie gebruik kan word as die begroning vir die doodstraf in 'n moderne sekulêre staat nie, maar dat dit ook nie, as gevolg van die historiese kontekstualisering daarvan, ingespan kan word om vir die afskaffing van die doodstraf te pleit nie. Die tekste vermaan egter die mens om sekere sondes nie te doen nie, want dit maak hom strafwaardig voor God. Sonde word nie in die eerste plek deur die hof gestraf nie, maar deur God.
- * 'n Gemeenskap het die reg en 'n plig om maatreëls te tref en wette te maak om homself te beskerm teen die mag van die Bose en die misdade van mense.

Gen 9:6 word dikwels as die Bybelse begroning vir die doodstraf aangehaal. Uit die eksegeese van die teks blyk dit egter dat die teks nie vir dié doel ingespan kan word nie. Die teks het 'n ander doel as om die doodstraf te begrond.

"Wie die bloed van 'n mens vergiet, deur 'n mens sal sy bloed vergiet word". Baie mense is van mening dat ons hier vir die eerste keer te make kry met die owerheid as 'n instelling van God om reg namens God te laat geskied (kyk byvoorbeeld Von Rad). Dit is egter nie die geval nie. Dit gaan nie hier oor 'n begroning van die reg van die staat om die doodvonnis te voltrek nie, maar oor die feit dat mense wel die dood van 'n vermoorde op die moordenaar gewreek het, of moordenaars gestraf het. Die universele toon van hierdie uitspraak, dui duidelik daarop dat dit nie hier oor die spesifieke magte van volke en regerings gaan nie, maar oor 'n algemene werklikheid in die lewe. Die rede waarom hierdie twee sinne op 'n ondeurdagte en vanselfsprekende wyse langs mekaar staan, is dat die antieke reg in elk geval deur God of die gode begrond was en nie deur regsgemeenskappe nie. Die staat ontvang nie hier 'n opdrag van God om die doodvonnis te voltrek oor dié wat 'n ander mens vermoor het nie, maar die moordenaars word gewaarsku dat hulle rekenskap voor God sal moet gee oor hulle dade en dat hulle gestraf sal word vir hulle dade. Ook dié wat 'n moord vergeld, sal moet rekenskap gee oor die feit dat hulle hulle op die terrein van God se heerskappy begewe het. Selfs volke en regerings wat die doodstraf toelaat en laat voltrek, sal voor God moet rekenskap gee oor hulle dade.

Dit beteken dat selfs volke en regerings respek vir die lewe van mense moet hê en dat die doodvonnis nie voltrek kan word om watter politieke, ideologiese, rassistiese of wêreldbeskoulike redes ookal nie. Van Selms oordeel reg wanneer hy sê dat dit 'n vorm van meganiese Bybelgebruik is wanneer Gen 9:6 vir die doel ingespan word. Elke mens wat sy hand aan die lewe van 'n ander slaan, moet egter weet dat hy voor God rekenskap sal moet gee oor sy daad.

Nog 'n teks uit die Ou Testament wat gebruik word as 'n begroning van die doodstraf is Gen 4:14-15. Die doodstraf word egter nie in Gen 4:14-15 veronderstel nie. Hierdie deel kan nie iets anders beteken as dat Kain, wat sy broer vermoor het en daarom as 'n verstoteling voëlvry in die wêreld lewe, deur 'n regsbeplanning beskerm word nie. Die doel van die deel is om te keer dat die wêreld in 'n kringloop van weerwraak vasgevang word. Die deel veronderstel die moontlikheid van weerwraak en wil die gedagte in die kiem smoor met die beplanning dat enige wraak sewevoudig gewreek sal word. Wraakgedagtes moet plek maak vir God se ingrype in die lewens van mense. Waar God ingryp, mag mens jou nie op ander wreek nie. Kain, die broedermoordenaar, staan onder die vloek van God, maar geen mens het die reg om in die strafproses in te gryp en God se taak oor te neem nie.

Uit die laasgenoemde twee tekste kan ons die volgende afleidings maak:

- * Die doodstraf kan nie uit die Ou Testament begrond word nie.
- * Die Ou Testament verbied ook nêrens die staat om die doodvonnis te voltrek nie. Die regsgemeenskap bly egter teenoor God verantwoordelik vir elke doodvonnis wat opgelê word.
- * Die doodvonnis mag nie gebruik word ter ondersteuning van enige politieke, ideologiese, rassistiese of wêreldbeskoulike program nie.
- * Indien die staat die doodstraf toepas, moet die verhoorhowe met die grootste mate van omsigtigheid en noukeurigheid die saak benader.

Nuwe Testament

Anders as in die Ou Testament kom die doodstraf as sodanig nie direk in die Nuwe Testament ter sprake nie. Dit beteken egter nie dat dit glad nie aan die orde gestel word nie, want indirek kom die saak wel ter sprake. Die vernaamste teks in die Nuwe Testament wat betrekking op die doodstraf het, is Rom 13:4.

Paulus het sekerlik ook die doodstraf in die oog gehad toe hy van die swaardmag van die owerheid gepraat het. Dit bly egter 'n vraag of ons op grond van hierdie teks dit van die owerheid kan verwag om ten alle koste die doodstraf as instelling te handhaaf. Wilkens is van mening dat dit nie die geval is nie. Hy sê:

Die swaardmag, soos wat Paulus dit geken het, is vandag in baie lande afgeskaf. Omdat die doodstraf nie meer die funksie vervul om bese dade te weer nie, sou mens die teks teen sy bedoeling in gebruik wanneer jy jou daarop beroep vir die herinstelling van die doodstraf. Paulus beperk die funksie van die swaardmag

nie alleen tot die strafreg en die strafvoltrekking nie, maar hy gebruik dit ook om die samewerking van al die burgers te verkry om die bose in die gestalte van die selfsugtige navolging van eie belange ten slotte van die sosiaal swakkeres uit die samelewing te weer.

Ook wat die doodstraf betref, is daar net een norm wat kan geld en een maatstaf waardeur ons ons in ons daaglikse lewe moet laat lei, naamlik die liefde. Dit word duidelik as mens die breër konteks van Rom 13:4 in ag neem.

Die doodstraf kom in Hand 25:11 ter sprake. Die vers vorm deel van 'n berig van Lukas oor Paulus. Paulus sê in sy verdediging voor Festus onder andere: "As ek skuldig is en iets gedoen het wat die doodstraf verdien, is ek bereid om te sterwe". Hierdie woorde van Paulus (soos deur Lukas berig) toon 'n sterk ooreenkoms met 'n uitspraak van Josefus in Jos. Vita 141: "As iemand onskuldig is, kan mens nie versoek dat hy doodgemaak word nie." Die tema was alreeds die grondmotief van Plato se Apologie en Kriton. Dit blyk dus dat 'n algemeen gebruikte uitdrukking hier deur Paulus (Lukas) gebruik word om aan te dui dat dit nie vir Paulus oor sy lewe gaan nie, maar oor die feit dat reg moet geskied. Mens kan jou net op die reg beroep om jou teen onreg te beskerm as jy die legitimiteit van die reg erken.

Mens sou moeilik Paulus se gewilligheid om met die dood gestraf te word as hy dit sou verdien, kon gebruik as 'n begroning vir die instelling of die handhawing van die doodstraf in 'n moderne staat. Sou mens jou wel op hierdie vers wil beroep vir 'n begroning van die doodstraf, sou jy om konsekwent te wees, byvoorbeeld ook moet pleit vir die herinstelling van slawerny omdat Paulus hierdie instelling ook nie bevraagteken het nie. Wat mens eerder uit ons teks sou kon aflei, is dat die moontlikheid van 'n onregverdige straf wel bestaan en dat die staat in die lig daarvan wel ruim geleentheid tot appèl moet laat in alle strafsake. Enige persoon wat met die dood gestraf word, moet die reg hê om tot die hoogste regterlike of selfs staatkundige gesag te kan appelleer.

Volgens Matteus 26:52 was Jesus se woorde aan een van dié wat saam met Hom was toe Hy gevange geneem is en wat die slaaf van die hoëpriester se oor afgekap het: "Sit jou swaard terug in sy plek, want almal wat na die swaard gryp, sal deur die swaard omkom." Schniewind maak die volgende opmerking in die lig van hierdie woorde: "Christus bevestig hier die swaardmag (Luther), die volmag van die staat om die strafreg en die doodstraf toe te pas." Dit is egter duidelik dat Matteus hier op die uitspraak van Gen 9:6 oor vergelding teruggryp. Ons kan gevolglik nie anders oordeel oor hierdie teks as wat ons oor Gen 9:6 self geoordeel het nie. Ook hierdie teks kan nie gebruik word as 'n argument vir die handhawing of die afskaffing van die doodstraf nie, want die doel daarvan is om die Kerk te vermaan om nie te probeer om die koninkryk van God met geweld in die wêreld te vestig nie.

'n Laaste deel uit die Nuwe Testament wat van belang is vir die beoordeling van die doodstraf, is Johannes 8:3-11. Hoewel daar onder eietydse Nuwe Testamentici groot eenstemmigheid bestaan oor die feit dat hierdie deel nie deel van die oorspronklike teks van die Johannesevangelie gevorm het nie, kan ons nogtans hier daarna verwys met die wete dat dit 'n "verlore pèrel uit 'n ou oorlewering" genoem kan word. In hierdie vertelling word Jesus beskryf as een wat met 'n politiek-kritiese situasie

gekonfronteer word. Jesus se antwoord kan hom maklik in 'n posisie plaas waar hy of as 'n rewolusionêre opstandeling teen die Romeinse regering, of as 'n rebel teen die Joodse wet gebrandmerk kan word. Jesus herinner die mense wat die vrou by hom aankla daaraan dat ook hulle wat met die skerpste van die wet die vrou veroordeel, soos alle ander sondaars ook voor God se gerig sal moet verskyn. Soos baie van die Ou Testamentiese profete wil Jesus dit hier benadruk dat God nie die dood van 'n sondaar verlang nie, maar dat hy/sy hom/haar sal bekeer en lewe. Jesus het nie gekom om te veroordeel nie, maar om te red of aan die mens 'n moontlikheid te gee om nuut te kan begin.

Uit die Nuwe Testament kan ons die volgende met betrekking tot die doodstraf stel:

- * Om mense met die dood te straf, kan nie aan enkelinge oorgelaat word nie. As die doodstraf in 'n staat toegelaat word, moet dit 'n funksie van die formele regsinstellings wees om die skuldiges wat met die dood gestraf word te verhoor en oor hulle die doodvonnis uit te spreek. Dit is dan die plig van die staat om die vonnis te voltrek. Geen enkeling of groep mag die reg in eie hande neem en ander mense met die dood straf nie. Praktjke soos volkshowe, halssnoerteregstellings, ens. kan nie goedgekeur word nie.
- * Die staat moet deur die kerk daaraan herinner word dat God aan hom die reg gegee het om namens God die kwaad te wreek. Aan die inwoners van die land en die lidmate van die Kerk moet dit verkondig word dat misdadigers nie net deur 'n hof skuldig bevind en gevonniss word nie, maar dat hulle ook vanweë hulle misdade skuldig voor God is en deur God gestraf word.
- * Die staat moet toesien dat elke moontlikheid wat hy tot sy beskikking het, ingespan word om reg te laat geskied. Die staat moet ten alle koste verhoed dat onskuldige mense tot die dood veroordeel word.
- * Almal wat met die dood gestraf word, moet die geleentheid hê om teen die vonnis te kan appelleer.

Eie-tydse Kontekstualisering

In ou Israel is die regshandeling van die gemeenskap wat die doodvonnis opgelê het, altyd ook as 'n strafhandeling van God waargeneem. Hierdie vertrekpunt van die Israelitiese denke het daartoe gelei dat die vroeë Kerk in sy teologiese beoordeling van die doodstraf sy uitgangspunt daarin geneem het dat die staat nie van nature enige mag het nie, want God skenk die mag wat die staat wel besit aan hom. Dit het beteken dat alle ander teologiese argumente by die beoordeling van die doodstraf ondergeskik aan dié van die mag van die staat verklaar is. Toe daar in die tyd van Tertullianus 'n algemene reserve teenoor die mag van die Romeinse owerheid ontstaan het, is die reg van die staat om die doodvonnis op te lê ook bevraagteken. Later ontstaan 'n algemeen aanvaarde opvatting binne die Christendom dat die kerk nie deel moet hê aan die oplegging van die doodvonnis nie, want die staat as 'n goddelike instelling is daarvoor verantwoordelik.

Die Kerkhervorming van die sestiende eeu het nie enige grondige verandering met

betrekking tot die kerk se opvatting oor die doodstraf tot gevolg gehad nie. Die owerheid het, volgens die Hervormers, die reg om met die dood te straf, van God ontvang. Die staat het trouens die reg en die plig van God ontvang om met die dood te straf.

'n Radikale wending in die teologiese nadenke oor die doodstraf kom na vore as gevolg van die ontdekking van die mens as handelende subjek deur Kant en Hegel. Kant en Hegel het die handelende subjek as 'n sedelike persoonlikheid verstaan. Die doodstraf word deur Kant en Hegel gelegitimeer deurdat hulle aanvoer dat die dader deel vorm van die sedelike regsgemeenskap met die gevolg dat die dader van 'n bose daad nie slegs 'n objek in die strafproses is nie. Die sedelike regs karakter van die dader veroorsaak dat hy skuldig word wanneer hy hom sou vergryp en die reg van die gemeenskap skend. Deur 'n daad van regs kending word nie net die reg van die gemeenskap aangetas nie, maar ook die reg van die regs kender self, omdat hy deel vorm van die regsgemeenskap.

'n Saak wat nog nie deur Kant en Hegel verdiskonteer is nie, is dat die strafproses nie deel vorm van die oortreding nie, maar dat dit 'n volgende nuwe daad van die regsgemeenskap is. Die historiese aard van die regs proses kom nog nie duidelik in hulle denke aan die lig nie. Brunner en Barth het die teologiese nadenke oor die doodstraf nog verder geïmplementeër deur daarop te wys dat die gemeenskap wat die doodvonnis voltrek altyd mede-skuldig is aan die bose daad wat gestraf word.

Uit hierdie bondige kontekstualisering van die teologiese nadenke oor die doodstraf blyk dit dat ons - in 'n poging om self 'n standpunt oor die aangeleentheid te kan inneem - ten minste aan twee sake sal moet aandag skenk, naamlik om die teologiese aspek van die mag van die owerheid en die verantwoordelikheid van die misdadiger ten opsigte van skuld en versoening te deurdink.

Die onderskeiding tussen daad en dader in die strafreg laat 'n nuwe element na vore kom, naamlik dat die situasie wat deur die daad geskep is, nie reaktief en immanent straf tot gevolg het nie, maar dat die regsgemeenskap in die situasie ingryp deur 'n regshandeling te voltrek. Wanneer die handeling van die regsgemeenskap as 'n funksie van God verstaan word, kan dit nie sonder meer impliseer dat elke volgende straf 'n vergestaltung van die wil van God is nie. Kan die regsgemeenskap nie ook sonder die doodstraf die wil van God aan die lig bring nie? Verder is dit ook nie so dat skuld, straf en versoening outomaties op mekaar volg nie. Straf hef nie die eksistensiële skuld van 'n mens op nie, want die straf van 'n regbank is nog nie die gerig van God oor die wêreld nie. Die enigste versoening waarvan daar sprake kan wees by die oplegging van 'n straf deur 'n regbank, is dié tussen die misdadiger en die regsgemeenskap. Versoening val nie saam met straf nie. Om te versoen is 'n daad in eie reg. Net so min as wat die gemeenskap met God deur die dood opgehef word, net so min word 'n misdadiger deur die doodstraf met God versoen. Dit beteken dat die argument dat God in sekere gevalle die doodstraf eis, sodat die misdadiger met Hom versoen kan word, nie oortuigend is nie.

Die proleptiese karakter van die owerheidshandeling by die voltrekking van die doodstraf is om teologiese redes belangrik, omdat dit aandui dat die staat nie sonder die legitimasie van God sy regsfunksie sou kon volbring nie. God gebruik nie die reg in die eerste plek om aan die staat mag toe te voeg en sekere strawwe sodoende te legitimeer nie, maar om die lewe en die gemeenskap van mense onderling te laat standhou al bestaan daar onreg wat die lewe en die gemeenskap tussen mense bedreig. Dit is duidelik dat die mag van die staat nie onbegrens is nie, maar dat dit begrens word deur God se wil tot lewe.

AANBEVELING

- * Die Kerk kan nie in sy antwoord op die vraag of dit vir die owerheid geoorloof is om mense met die dood te straf 'n antwoord uit geïsoleerde Bybeltekste aflees nie. Uit die argument wat tot hiertoe gevoer is, blyk dit dat dit die taak van die owerheid is om reg en geregtigheid te handhaaf en toe te sien dat die omstandighede in die land van so 'n aard is dat die burgers van die land 'n rustige lewe kan lei. Vir dié doel kan die owerheid onder uiterste omstandighede sy gesag gebruik om mense met straf te dwing om binne die gangbare norme van die samelewing te leef. Omdat dit nie eenduidig uit die Bybel aangetoon kan word dat die staat verbied word om onder uiterste omstandighede die doodstraf toe te pas nie, maar dit ook nie aangetoon kan word dat die staat verplig is om onder sekere omstandighede met die dood te straf nie, blyk dit dat die Kerk op die terrein van die staat begin beweeg indien hy aan die staat wil voorskryf wat om in hierdie verband te doen. Dit is die plig en die verantwoordelikheid van die staat om self hier 'n keuse te maak.**
- * Indien die staat wel sou besluit om die doodstraf toe te pas, moet die Kerk egter aan die staat verkondig dat hy baie omsigtig moet omgaan met die oplegging van die doodvonnis. Om met die dood te straf, kan nooit 'n deel van die alledaagse lewe word nie; die doodstraf moet 'n absolute uitsondering bly. 'n Owerheid wat wel met die dood straf, sal moet bewys dat hy wel die hoogste waarde aan die lewe van 'n mens toeken.**
- * Indien die staat sou besluit om nie die doodstraf toe te pas nie, sal hy moet sorg dat die reg en die strafstelsel op so 'n wyse funksioneer, dat wet en orde nie ondermyn word nie. In die lig hiervan spreek die Kerk sy kommer uit oor die hoë misdadafsyfer in ons land.**

- * Dit bly 'n vraag of 'n regter onder dwang moet staan om in sekere gevalle wel die doodstraf op te lê. Dit wil voorkom of die doodstraf nooit verpligtend behoort wees nie, maar net een van meer strafmoontlikhede moet wees. Hoe kan dit van 'n mens, wat regskeppend moet werk, verwag word om die doodvonnis op te lê, indien dit in stryd met sy gewete is?
- * Die Raad vir Maatskaplike Sake kry opdrag om die studie oor die doodstraf voort te sit.
- * Indien die staat sou besluit om nie die doodstraf toe te pas nie, sal hy moet sorg dat die reg en die strafstelsel op so 'n wyse funksioneer, dat wet en orde nie ondermyn word die. In die lig hiervan spreek die Kerk sy kommer uit oor die hoë misdaadsyfer in ons land.

7.4.4 *Verset en rewolusie in die lig van die Nagmaalsformulier*

Die vraagstelling

Die Nagmaalsformulier sê baie duidelik dat 'n gelowige kerklidmaat nie aan rewolusie teen die staat mag deelneem nie en dat hy nie die gesag van die owerhede mag misken nie. Hierdie uitspraak word deur 'n lang en groot interpretasietradisie ondersteun. Volgens hierdie interpretasietradisie moet 'n gelowige te alle tye, ook in tye van vervolging en vertrapping, geduldig wees, onderdanig wees en bereid wees om te ly. Vir 'n gelowige is daar geen moontlikheid om hom op enige wyse te verset nie.

Die vraag is of hierdie interpretasietradisie nie eensydig is nie? Die vraag is verder of ons vandag binne totaal ander sosio-politieke omstandighede net met die insigte van een tradisie kan volstaan? Is dit nie waar dat die Bybels-Reformatoriese teologie ook ander insigte opgelewer het nie? Is dit nie nodig dat ons die woorde van die Nagmaalsformulier vir vandag nuut moet interpreteer nie?

Die redes vir die behandeling van hierdie tema

Die 63ste Algemene Kerkvergadering van 1992 het deeglik oor protes en protesoptogte besin en 'n hele reeks besluite geneem (kyk Besluite van die Algemene Kerkvergadering 1992: 48-50). Die Kerk het op grond van die voorlegging van prof IWC van Wyk oor die tema (volledig opgeneem in die HTS 47) die beginsel aanvaar dat daar binne 'n demokratiese regstaat morele en wetlike ruimte is vir protes teen onreg van owerheidsweë af. By die 64ste Algemene Kerkvergadering behoort die Kerk nou verder te gaan en die vraag te beantwoord of 'n gelowige die morele en wetlike reg tot verset, weerstand en opstand teen fundamentele onreg in 'n demokratiese regstaat het?

Die tweede rede vir die behandeling van hierdie tema het op ons politieke omstandighede betrekking. Talle van ons lidmate en ampsdraers was voor die 1994

verkiesing betrokke by pogings tot gewapende verset en rewolusie. Almal weet dat die oorweldigende meerderheid van die lidmate en ampsdraers nie vir hierdie opsies gekies het nie. Dit sluit natuurlik nie die moontlikheid uit dat daar in die toekoms vir hierdie opsies gekies sal word nie. Die omstandighede kan maklik in 'n rigting verander waar verset, opstand en rewolusie nie maklik gekeer sal kan word nie. Om hierdie rede moet die Kerk vroegtydig besin en herbesin oor hoe die Nagmaalsformulier geïnterpreteer en toegepas moet word binne omstandighede wat radikaal van dié van die 16de eeu verskil.

Beredenering

Die teologiese problematiek

Die teologiese problematiek kan op die volgende vraagstelling toegespits word: het die Bybelskrywers, die reformatore en hulle volgelinge slegs passiewe gehoorsaamheid, onderdanigheid en onderworpenheid aan tirannieke owerhede verkondig, of het hulle ook op menslike verantwoordelikhede en regte gewys?

Die Bybels-Reformatoriese teologie

Paulus het baie duidelik en sonder die moontlikheid van misverstand, gestel dat gelowiges die owerhede moet gehoorsaam. Dit is egter nie al wat hy gesê het nie. Hy het ook van die gelowiges verwag om mense deur dae van liefde tot inkeer te bring. Paulus en die martelare wat hom hierin gevolg het, het dus al die beginsel aanvaar dat mense iets kan en moet doen, wat dit moontlik sal maak om die bevel van gehoorsaamheid te eerbiedig. Paulus het met die doen van die liefde volstaan. Hy het nie tot opstand en weerstand opgeroep nie. Hy het volledig op die God wat deur sy gerig die bose beëindig, vertrou.

Luther het Paulus gevolg in sy eis tot radikale gehoorsaamheid aan die owerhede. Hy het dit primêr gedoen uit vrees vir anargie. Ten spyte daarvan het hy gou ingesien dat gehoorsaamheid ten alle koste en onder alle omstandighede nie die enigste etiese beginsel is wat behoort te geld nie. Teen 1526 het hy alreeds besef dat daar nie van gelowiges verwag kan word om hulle aan 'n waansinnige heerser te onderwerp nie. Teen 1529 kon hy stel dat daar passiewe weerstand teen 'n ampsmisbruiker kan wees en dat die magistrate hulle teen 'n usurpator mag verset.

Calvyn was nog meer radikaal as Luther in sy opdrag oor gehoorsaamheid aan die owerhede. Gehoorsaamheid was vir hom nie net 'n onderdanige uitvoering van bevel nie, maar ook 'n vreugdevolle meewerking aan ontwikkelingsprogramme van die staat. Verder het hy daarop nadruk geplaas dat alle owerhede gehoorsaam moet word, aangesien selfs bose owerhede God se owerhede is waarmee Hy die onlangse sondes van die volk wil straf. Nogtans het ook Calvyn ingesien dat gehoorsaamheid aan die owerhede 'n grens het. Hierdie grens is die wil van God. Wette wat met die wil van God in stryd is, mag nie gehoorsaam word nie. Calvyn het die "weerstand" van die burgers tot passiewe ongehoorsaamheid beperk. Hy het egter aan die volksmagistrate die verantwoordelikheid toegesê om die mag, die gebruik en die misbruik daarvan deur die owerhede te kontroleer. Hulle moes indien nodig, selfs die heersers teëgaan, om op hierdie wyse die burgers te beskerm.

Luther en Calvyn het besef dat 'n mens nie alle probleme aan die hand van 'n fundamentalistiese teologie kan oplos nie. Veral Luther en sy volgelinge het ingesien dat die teologiese etiek staatkundige en regsteorieë nodig het om in hierdie wêreld bruikbaar te wees. Luther kon op grond van etiese teorievorming in 1530 by die ryksdag te Augsburg vir weerstand teen die keiser kies.

Die Gereformeerde belydenisskrifte het aan die basiese gedagtes van die reformatore vasgehou. Die owerhede moes in normale omstandighede gehoorsaam word, behalwe wanneer wette gemaak sou word wat met die wil van God in stryd sou wees. Daar is egter ingesien dat verset teen 'n tirannieke owerheid geregtig en nodig mag wees. Die Hongaarse Belydenis het selfs van burgerlike ongehoorsaamheid gepraat.

Na die opstel van die Nagmaalsformulier in 1563 is die Christelik-etiese teorievorming verder gevoer. Weerstand teen 'n tiran is as vaste beginsel deur veral die Calviniste uitgewerk. Dit was veral die opvolger van Calvyn, Theodor Beza en die sogenaamde monargomage wat 'n besondere bydrae gelewer het. Die belangrike insig wat veral in Nederland en Frankryk uitgekristalliseer het, was dat die owerheid in diens van die bevolking staan. Die onderdane is nie ter wille van die koning geskape nie, maar die koning is ter wille van die volk geskape, het die Hollanders in 1581 gesê. Hierdie insig was niks anders as dat die mens regte - menseregte - het nie. Dit was daarom 'n noodwendigheid dat die Christelike etiek in "menseregte" 'n herformulering van sy eie oortuigings gesien het, en probleemloos by die basiese motief van "menseregte" (dat 'n heerser nie willekeurig oor die lewens en goed van sy onderdane beskik nie) aansluiting kon vind. Met al hierdie ontwikkelinge wil die kerk eintlik net een ding sê: ons moet alle gesag respekteer, maar ons mag geen gesag verabsoluteer nie. Die implikasie hiervan is dat gelowiges die reg het om hulle teen onreg, onderdrukking en mishandeling te verset. Die vraag is net: op watter maniere, met watter metodes en met watter middele? Wat is vir 'n Christen toelaatbaar sodat hy nie die diepste intensie van die Bybelskrywers, soos in die Nagmaalsformulier vervat, oortree nie?

Die eietydse situasie

Ons leef tans in 'n "demokratiese regstaat". In hierdie staatsbestel is daar die teoretiese moontlikheid dat ongewenste persone uit magsposisies gehou kan word en dat indien hulle tog aan bewind sou kom, hulle nie-gewelddadig deur 'n verkiesing van hulle mag ontnem kan word. Verder is die maghebbers se mag beperkte mag en is hulle niks anders as diensknegte van die kiesers nie. In hierdie staatsbestel is die grondwet, waarvan 'n handves van fundamentele regte deel is, die hoogste gesag. Die teoretiese moontlikheid dat mense soos diere behandel sal word, is dus baie gering.

Die kerk en sy lidmate behoort hulle daarom vir die beskerming en uitbouing van ons demokratiese regstaat te beywer. Die kerk het die verantwoordelikheid om sy lidmate daarop te wys dat daar geen rede is waarom hulle die gesag van die owerhede sal wil misken nie en waarom hulle hierdie staatsbestel gewelddadig omver sal wil werp nie.

Aangesien ons in 'n sondige wêreld lewe, is daar altyd die moontlikheid dat daar ook binne 'n demokratiese regstaat rede tot ongelukkigheid, verset, opstand en rewolusie

kan kom. Die vraag is dan: wat behoort 'n Christen in so 'n situasie te doen?

Minstens die volgende kan en mag gedoen word en is eties aanvaarbaar:

- * Aandrang op die herstel van die demokrasie.
- * Aandrang op die herstel van die reg.
- * Aandrang deur middel van petisies, protesoptredes en wetlike stakings op die hernude verbintenis tot geregtigheid.
- * Geweldlose burgerlike ongehoorsaamheid.
- * 'n Vreedsame skep van stadstate of volkstate.

Die kerk mag mense egter nooit tot geweld en rewolusie aanhits nie. Gewelddadige verset moet op grond van die Nagmaalsformulier (en die Bybels-Reformatoriese teologie daaragter) vandag nog steeds ten sterkste verwerp word. Almal wat hulle aan terrorisme, rewolusie en anargie skuldig maak, behoort deur die kerklike opsigliggame aangespreek te word.

Die kerk (en dit geld ook ons Kerk in die toekoms) behoort egter te besef dat daar tye kom waar sy lidmate aan 'n gewapende stryd kan deelneem. So 'n stryd sal egter eers geregverdig wees, wanneer bewys kan word dat

- * Christene gedwing word om wette te gehoorsaam wat met die wil van God in stryd is
- * daar 'n langdurige en totale vertrapping van fundamentele menseregte plaasgevind het
- * daar langdurige selektiewe benadeling plaasgevind het
- * daar na langdurige gesprekke en pogings tot gesprekke deur die betrokkenes, organisasies soos "Amnesty International", buitelandse regerings en ander bemiddelaars, die owerhede nie beweeg kon word om meer billikheid en menslikheid te openbaar nie
- * die afsien van geweld tot groter euwels aanleiding sal gee, as wat deur 'n weerstandstryd veroorsaak sal kan word
- * die voorstanders van 'n gewelddadige weerstandsaksie 'n alternatiewe grondwet en regering gereed het
- * daar waarborge gegee sal kan word dat daar nie sprake sal wees van gyselaars, marteling en moord op gevangenes nie
- * daar 'n waarborg gegee sal kan word dat daar nie 'n lang uitgerekte burgeroorlog sal plaasvind nie.

In die lig van bogenoemde kriteria kan daar in ons tyd dus nie sprake van 'n geregverdigde gewapende stryd wees nie. Wanneer die teoretiese reg tot verset (en selfs rewolusie) erken word beteken dit nog nie dat mense aangespoor word om nou

die wapen op te neem nie. Daar moet geen misverstand daaroor wees nie dat enige poging tot gewelddadige opstand in hierdie stadium van ons land en die Afrikanervolk se geskiedenis ten sterkste veroordeel word. In die sterkste moontlike taal word moorde op kerk- en politieke leiers veroordeel. Dit is dade wat op geen enkele manier met die evangelie of die Christendom versoenbaar is nie.

Politieke teologie?

Die standpunt wat hier verdedig word, kan maklik as 'n speelbal tussen belangegroepe misbruik word. Die een kan sê: toe die Afrikaner die mag gehad het, het hierdie Kerk enige verset teen die owerheid as onchristelik afgewys. Noudat hy die mag verloor het, regverdig hierdie Kerk rewolusie. Die ander een kan weer sê: in die verlede het die Kerk hom van "bevrydingsteologie" gedistansieer, nou is hy 'n voorprater van hierdie teologie. Die eerlike intensie van die opsteller van hierdie memorandum, was om die Kerk terug te bring in die hoofstroom van spesifiek Calvinistiese sosiaaleetiek. Ter verdediging van hierdie standpunt kan die volgende genoem word: die voorafgaande memorandum oor protesoptogte was geskryf in 'n tyd toe daardie memorandum die bevrydingsbewegings kon bevoordeel het. Hierdie memorandum is weer in 'n tyd opgestel waar die regse weerstandsbewegings kan meen dat hulle standpunt bevorder word. Hopelik sal almal hierdie memorandum as 'n teologiese korreksie en nie as 'n politieke eierdans sien nie.

Riglyne vir kerkrade

Uit die ondersoek blyk die volgende waaraan kerkrade hulle kan oriënteer:

- * Die Nagmaalsformulier moet onverkort en onveranderd gelaat en gehoorsaam word.
- * Daar is binne ons huidige demokratiese regstaat geen regverdiging om aan gewelddadige verset deel te neem nie.
- * Geweldlose verset en opstand is vir 'n Christen nie alleen 'n opsie nie, maar kan in die toekoms onder sekere omstandighede, selfs 'n plig word.
- * Die Kerk sal in sy hantering van die Nagmaalsformulier 'n duidelike onderskeid moet tref tussen legitieme geweldlose weerstand teen onreg en onaanvaarbare gewelddadige verset. Lidmate wat hulle aanhoudend aan laasgenoemde skuldig maak, sal van die Nagmaal uitgesluit moet word.
- * In 'n situasie van langdurige fundamentele onreg teen lidmate, behoort die Kerk en sy opsigliggame daarvoor begrip te hê dat lidmate vir 'n kort tydjie by geweld teen bese owerhede betrokke kan raak.
- * Die Kerk behoort dit by lidmate in te prent dat geweld 'n allerlaaste opsie is. Die Kerk moet in sy opsigtaak seker maak dat alle moontlike geweldlose aksies tot die uiterste beproef word.
- * Die Kerk moet enduit die hoop verkondig dat Christus as die Heer van die

wêreld, deur sy gerig vir reg en geregtigheid sal sorg.

- * Die Kerk het die taak om die gewetens van sy lidmate op te skerp en om in voorbidding vir die owerhede te volhard, sodat ons 'n rustige en stil lewe kan lei (1 Tim 2:2).

AANBEVELING

Die vergadering besluit dat kerkrade

- * opgeroep word om hulle opsigtaak rondom die Nagmaal noukeurig na te kom
- * toesien dat almal wat rewolusie teen die staat wil veroorsaak en almal wat die gesag van die owerhede misken, onder die opsig en tug gehanteer sal word
- * sal toesien dat lidmate te alle tye volgens die riglyne van die Christelike etiek sal handel
- * veral sluipmoorde en die praatjies in die rigting ten sterkste sal veroordeel
- * noukeurig tussen legitieme geweldlose protes en onverantwoordelike en onaanvaarbare gewelddadige opstand (veral in die vorm van sluipmoorde) onderskei
- * toesien dat daar gereeld vir die owerhede voorbidding gedoen word
- * toesien dat mense hulle hoop en vertroue in God die regverdige Regter alleen stel.

7.4.5

Onafgehandelde werk

Die raad gee nog aandag aan die volgende studiewerk:

- * Menseregte - (Dr JFP Engelbrecht en prof IWC van Wyk).
- * Egskeiding - (Dr P van Staden).
- * Wettiging van prostitusie - (Dr RM Naude en ds RJ Coertze).
- * Preekbundel oor etiese temas.

AANBEVELING

- * **Die raad kry opdrag om sy onafgehandelde take af te handel.**
- * **Die raad word bedank vir sy studiewerk en kommentaar wat dikwels op kort kennisgewing gelewer is.**

8. SERKOS

8.1 Besluit van die 63ste Algemene Kerkvergadering

Die Algemene Kerkvergadering het in 1992 besluit om opnuut en indringend aandag te gee aan die grondslag, doelwitte en werkwyse van Serkos en om vanuit die reformatoriese teologie krities te kyk na Serkos se Manifes vir Christene.

8.2 Uitvoering van die opdrag

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dit aan sy twee verteenwoordigers by Serkos, dr JP Labuschagne en ds NM Wolmarans opgedra om die studiewerk te doen en verslag te lewer. Dr JP Labuschagne het 'n uitgebreide verslag gelewer. Die verslag word opgeneem in die studiebundel.

8.3 Bevindings oor die ondersoek na Serkos

- * Serkos kan moeilik anders beskrywe word as 'n ekumeniese vereniging waarin die Ned Herv Kerk, die Ned Geref Kerk en die Geref Kerke amptelik verteenwoordig is. Dit is 'n ekumeniese vereniging, omdat dit soos die ekumeniese beweging in die algemeen, 'n vereniging van kerke is wat hom besighou met samelewingsprobleme.
- * Die grondslag van Serkos is die Heilige Skrif en die "Gereformeerde protestantse belydenisskrifte".
- * Die doelstellings van Serkos is om die "gereformeerde protestantse geloofsleer en geloofslawe te bevorder" en om die "kontemporêre ideologieë, waaronder die Marxisme-Leninisme en verwante ideologieë, te bestudeer en dienvolgens op te tree".
- * Wat sy werkwyse betref, word voortdurend gesê dat Serkos die "Christelike geloofsleer en geloofslawe" wil bevorder en verdedig. Dit word op verskillende maniere gedoen, soos in die verslag aangedui. Tans word veral aandag gegee aan die verspreiding van die Manifes en die organisering van seminare. Serkos se "selfbehoudseminare" wil 'n soort "Christelike teen-rewolusionêre waardestelsel" bevorder wat gemik is op 'n "Christelike regstaat of regsvermoë". Tans spits hulle hulle toe op die arbeidsterrein. Die klem het egter verskuif vanaf navorsing oor die gevaarlike ideologieë na geskikte seminare wat ingestel

is op die bemerking van die Bybels-Christelike lewens- en wêreldbeskouing teenoor die rewolusionêre of sosialistiese alliansie. Hierteenoor moet gesê word dat Serkos nie van die wêreld 'n beter plek sal maak nie, want dit kan God alleen vermag. Geloof kom ook nie tot stand uit seminare nie, maar volg uit die ontmoeting met Christus in die erediens van sy gemeente. Christus die Here hou ook self sy kerk in alle omstandighede in stand.

- * Die Skrifgebruik van Serkos is beduidend fundamentalisties. Dit is nie vir die Hervormde Kerk aanvaarbaar nie.
- * Serkos neem 'n posisie in waarin teologie en ideologie met mekaar vermeng. Dit kan nie deur die Kerk aanvaar word nie.
- * Serkos is nie konsekwent objektief-wetenskaplik in sy navorsing en beoordeling van ideologieë nie. Daar word 'n allesuitsluitende keuse gemaak vir 'n eiesoortige vryemark-ideologie waarin sowel liberale as konserwatiewe waardes figureer en wat vermeng word met Christelike kategorieë. Sosialisme, Kommunisme en verwante rewolusionêre ideologieë word sonder meer in die geheel verwerp. Eensydigheid en ideologiese kontaminasie in navorsingsresultate maak daardie navorsing ongelukkig grootliks waardeloos, en ook nie aanvaarbaar vir die Christelike etiek nie.
- * Sedert 1992 word 'n daling ondervind in die finansiële ondersteuning van kerke, die sakegemeenskap en individue. Die aanvraag na en die bruikbaarheid van Serkos se produk en diens het beduidend gedaal in die veranderende omstandighede in die samelewing. Die organisasie het gevolglik ernstige finansiële probleme.
- * Gedurende die laaste aantal jare het Serkos aanhoudend begin praat van 'n meer onafhanklike posisie teenoor die kerke, en dat hy hom veral op individuele ondersteuning wil toespits.
- * Serkos het waardevolle diens oor baie jare gelewer in die bewusmaking van die gevare van die Kommunisme. Daarvoor is daar waardering. Tog het daar gaandeweg 'n gebrek aan objektiewe wetenskaplikheid aan die lig gekom, wat plek gemaak het vir 'n meer ideologiese inslag. Die betrokkenheid van die Kerk by Serkos het minder aantreklik geraak, omdat die Kerk die verantwoordelikheid van sy assosiasies nie kan ontdruk nie.

8.4 Opsies waarom besluit moet word

- * Die Kerk aanvaar Serkos soos hy is, omdat die werk wat daar gedoen word, met al die foute, nodig is.

Hierdie opsie word bemoeilik deur die feit dat die Kerk hom na die een kant losmaak van die ekumeniese beweging vanuit die Wêreldraad van Kerke, wat teologie en ideologie vermeng, maar hom aan die teenoorgestelde kant, wat ook teologie en ideologie vermeng, nie kan losmaak nie.

- * Die Kerk poog om die samewerking van die NG Kerk en die Geref Kerke te verkry om Serkos finansieel te probeer red, en saam te begin onderhandel met Serkos in 'n poging om dit te omskep in 'n volwaardige navorsingsinstansie vir samelewingstudie - diensbaar aan die kerke.

Hierdie opsie word bemoeilik deur hoë kostes in moeilike finansiële tye, moontlike probleme om die organisasie in 'n nuwe rigting te stuur, en om konsensus onder die Kerke daarvoor te vind.

- * Die Kerk onttrek aan Serkos, omdat hy hom nie kan vereenselwig met die beeld en aksies van die organisasie nie.

Wat hierdie opsie moeilik maak, is die feit dat die Kerke juis in hierdie tye van 'n samelewing in stroomversnelling, deeglike navorsing oor die samelewing nodig het, vir verantwoordelike besluite en voorligting aan kerk en gemeenskap.

- * Die Kerk onttrek hom aan Serkos, omdat die Kerk die beeld en aksies van die organisasie nie in geheel kan aanvaar nie. Omdat objektief-wetenskaplike navorsing oor die samelewing vir die Kerk in sy besluitneming en voorligting baie belangrik is, en die Kerk bewus van sy verantwoordelikheid in kerk en gemeenskap is, word voortgegaan om jaarliks R50.00 per gemeente deur die ringe te laat insamel om die Kerk in staat te stel om op 'n ad hoc-basis koste-effektiewe navorsing oor die samelewing te doen. Resultate van navorsing sal in die bestaande kerklike literatuur beskikbaar gestel word aan gemeentes en lidmate en verder deur die Kerk op die gepaste wyse hanteer word.

Hierdie opsie mag bemoeilik word deur kerke wat ons mag verkwalik en ook mense wat nie op hoogte is nie

- * Dr Labuschagne beveel aan dat die laaste opsie aanvaar word.

Motivering

Afgesien van dit wat reeds ter ondersteuning van hierdie standpunt genoem is, kan verwag word dat die Kerk in die geheel so 'n besluit sal ondersteun in die lig van die resultate van 'n meningspeiling wat aan die einde van 1993 gemaak is.

Briewe is aan al die predikante van die Kerk gestuur om te bepaal watter waarde Serkos vir die Kerk (predikante, kerkrade en gemeentes) tans het. Die resultaat was soos volg:

Daar is 455 briewe na predikante gestuur. 362 Briewe is nie terugontvang nie. Dit verteenwoordig 79,56%. Blykbaar ag die predikante Serkos nie belangrik genoeg om te reageer nie.

Uit die briewe wat terug ontvang is (93) was 59 (63,99%) negatief en slegs 34 (36,56%) positief.

8.5 Aanbeveling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die moderamen het met drr C Jordaan, JP Labuschagne en ds NM Wolmarans oor Serkos gesprek gevoer. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na die behandeling van die verslag besluit om die volgende aanbeveling aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê:

- * *Serkos word nie meer amptelik deur die Kerk ondersteun nie, maar sy werksaamhede word steeds in die Kerk bekendgestel met 'n versoek dat gemeentes vrywillige bydraes aan Serkos stuur.*

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

9. KERK EN KUNS

9.1 Konstituering en opdrag

Die Raad vir Kerk en Kuns is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds IW Ferreira	-	Voorsitter
Ds G van R Els	-	Visevoorsitter
Mev A Willemse	-	Sekretaris
Proff JA Loader en MJ Mans, di J Otto, P de Kock, WC Kloppers en mnr FS van Rensburg.		

Dit is die taak van die raad om die Kerk voor te lig met betrekking tot die regte verhouding tussen kerk en kuns of kerk en kunstenaars. Die raad tree ook in gesprek met skeppende en uitvoerende kunstenaars ten einde 'n gesonde verstandhouding tussen kerk en kunstenaar te bewerkstellig.

9.2 Doelstelling vir werktermyn

Die raad het besluit om voort te bou op die vorige termyn se onderwerp oor rolprente en om toegespits te werk op die voorkoms van seksualiteit in rolprente asook die uitbeelding van die Jesus-figuur in films. Verskeie sprekers het deelgeneem, onder andere ds Danie du Toit van Waterkloof en dr Johan Engelbrecht van UNISA.

9.3 Seksualiteit in rolprente

Sedert die ontstaan van die rolprentkuns was die menslike liggaam 'n onderwerp vir uitbeelding. Dit het onmiddellik die vraag na sensuur laat ontstaan en in die jare dertig is die Hayskommissie in die lewe geroep om die norme in die vervaardiging van rolprente vas te lê. Die sensuurstryd, waar 'n klein groepie mense besluit wat

ander mag of nie mag sien en lees nie, duur vandag voort.

Die reaksie van Christene op die uitbeelding van seksualiteit moet verantwoordelik wees en op die volgende sake moet gelet word:

- * Die konteks waarin die naaktheid voorkom.
- * Die bedoeling van die werk.
- * Die waardes van die samelewing.
- * Die ouderdom van die kyker.
- * Die mens se keuse.

Solank seksualiteit nie op 'n mens afgedwing word nie en die mens nog 'n keuse het, sal Christene hulle self moet toerus om verantwoordelike morele keuses te maak. Die Kerk sal moet aanvaar dat daar nie meer voorskriftelik te werk gegaan kan word nie, veral nie wat die totale bevolking se moraliteit betref nie. Die Kerk het wel die verantwoordelikheid om lidmate toe te rus om tussen al die versoekings deur, die regte keuses te maak.

9.4

Die Jesus-figuur in rolprente

Die evangelies en dan veral die laaste week van Jesus se lewe was ook vanaf die begin van die rolprentbedryf 'n gewilde onderwerp. Die voorstelling van Jesus het dan ook ingepas in die tydsges. Die eerste Jesus-figuur was 'n tipiese romantiese siening van Jesus (Dit bly nog steeds die gewildste uitbeelding: vergelyk maar Regard van den Bergh se onlangse weergawe van die Evangelie van Matteus). Toe die uitbeelding van Jesus bevraagteken is, is die karakter van Jesus nooit van voor vertoon nie. Wat egter duidelik is, is dat elke regisseur se voorstelling van Jesus sy eie interpretasie is van die evangelies wat op hulle beurt weer 'n interpretasie is van die historiese Jesus. Dit vergemaklik die vraagstuk oor die uitbeelding van Jesus. Die raad het na die rolprent "Last Temptation of Christ" gekyk en dit indringend bespreek. Die regisseur ontken aan die begin dat die rolprent op die evangelies gegrond is, maar wel op die roman van Kazantzakis. Hierin worstel die Jesus karakter met die liggaam-gees vraagstuk. Sy laaste versoek was om van die kruis af te klim en 'n gewone lewe te lei. Hy weerstaan egter die versoeking en sterf aan die kruis vir die sondes van die wêreld. Die rolprent gee 'n dieptekyk na Jesus se menswees en hoe Hy aan dieselfde versoekings as ons blootgestel was. Hierdie rolprent is 'n kunswerk waarvan die werking net goed kon wees as daar nie so 'n bohaai oor gemaak is nie.

Geweld in rolprente is 'n deel van die raad se studie wat nog afgehandel moet word.

'n Minderheidsverslag oor die uitbeeldbaarheid van Christus is by wyse van 'n

studiestuk deur ds J Otto ingedien. Die studiestuk is in die studiebundel opgeneem.

AANBEVELING

- * **Vir bespreking.**

---o0o---

X GEESTELIKE VORMING VAN DIE JEUG

1. RAAD VIR JEUGWERK

1.1 Samestelling en funksionering

Die Raad vir Jeugwerk is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds WH Swart	-	Voorsitter
Ds TP Möller	-	Sekretaris
Ds L Geel		
Ds PS Esterhuizen		
Ds PJ Botha		
Ds S Hoffman		
Ds MR Pienaar		
Ds D Kloppers		

Weens die Kerk se rasionalisasieprogram kon die raad slegs enkele eendag-vergaderings hou. 'n Tweedag-lange werkwinkel is op 18 en 19 Januarie 1993 gehou. Die resultaat daarvan was enersyds 'n uiters sinvolle en effektiewe toerusting van alle superintendente vir jeugwerk en andersyds is die koers van die raad vir die volgende drie jaar grootliks bepaal. By dié werkwinkel is die raad in werkgroepe verdeel. Die verantwoordelike lid of lede van elke werkgroep het die sinodale verantwoordelikheid van die werk wat aan hom toegeken is aanvaar, terwyl die werk steeds op raadsvlak gekoördineer en goedgekeur word.

1.2 Opdragte van die Algemene Kerkvergadering

Die raad het die volgende opdragte ontvang:

- * Die herformulering van Bepaling 55 van die Kerkwet en Bepalings.
- * Gesprekvoering met susterkerke oor jeugaangeleenthede.
- * Die voortsetting van gesinsaamtrekke in ringsverband.
- * Onderzoek moet gedoen word oor wyses waarop die skoolgaande jeug beter toegerus kan word, sodat hulle te midde van talle dwalings die regte geloofskeuses kan maak. Die onderzoek raak ook die bespreking van die ACSV. Die Raad vir Opvoeding en Onderwys het die opdrag ontvang om hierin die leiding te neem.
- * Die daarstel van 'n toerustingsprogram vir ouers. Opdrag is aan die Raad vir Kategese en die Raad vir Jeugwerk gegee om dit so spoedig moontlik af te handel.

- * Die formulering van 'n "definisie" vir jeugwerk.
- * Studie oor satanisme wat in brosjurevorm gepubliseer moet word.

1.3

Beplanning en doelwitstelling van die raad

- * Die raad het hom ten doel gestel om homogene groepe in alle gemeentes te vestig. Die homogene groepe wat beoog is, is kleuterjeug, laerskooljeug, hoërskooljeug en jong Hervormers. Die studiegroepe wat hierdie taak moes onderneem kon nie vergader nie weens die feit dat die Raad van Finansies die raad se begroting nie goedgekeur het nie.
- * Jaarlikse gesinsnaweke in ringsverband is by superintendente aanbeveel. Dit is gedoen by wyse van programsketse en temas wat beskikbaar gestel is. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ten opsigte van 1994 as gesinsjaar aanbeveel dat vigs as die tema vir bespreking oorweeg moet word. Bruikbare materiaal oor natuurbewaring is ook aan superintendente verskaf.
- * Die jaarlikse landwye Bybelvasvrae is georganiseer. Die land is in 13 streke verdeel en die laerskooljeug, hoërskooljeug en jong Hervormers het op streekvak gestandaardiseerde vraestelle geskryf. 'n Volledige inligtingskrywe van die raad het alle reëls en regulasies verstrek en alle misverstand uitgeskakel. Meer jongmense neem jaarliks deel aan die Bybelvasvrae.
- * Jaarlikse skoolverlaterskampe op streekvak is georganiseer. Daar is gepoog om dit landwyd te laat realiseer. Ringskommissies is versoek om die superintendente vir jeugwerk in die onderneming te ondersteun. Dertig modules oor skoolverlating is beskikbaar. Deur die inisiatief van ringsuperintendente kon skoolverlaters hierdie noodsaaklike toerusting ontvang.
- * Die jaarlikse landwye wegbreekweek vir matrikulante is georganiseer. Dié projek word vanaf 1990 met groot sukses aangebied en die belangstelling van jongmense is groot. Dit word aangebied by die Suidkus van Natal en sluit uitstappies, gesonde vermaak, Bybelstudie en 'n erediens in.
- * Jaarlikse skoolverwisselingskampe is op streekvak georganiseer. Hierdie kampe is in die meeste ringe gehou. 'n Pakket in dié verband is by Kital beskikbaar. Ringskommissies en superintendente word steeds versoek om aan hierdie saak ernstige aandag te verleen.
- * Jeuglektuur is gereeld beskikbaar gestel. 'n Handleiding vir jeugwerk word beplan. Die volgende inhoude word oorweeg: bestuursbeginsels vir kerkwerk; wat sê die Kerkwet en Bepalings oor jeugwerk; beleid en strategie; homogene groepe; effektiewe infrastruktuur; doelstellings van die raad; die taak van die jeug; die taak van jeugwerkgroepe; jeugprogramme; jaarbeplanning; tema voorwaardes vir detail beplanning; ouers; jeug/leierontwikkeling; vermaak en spele. Daar word verder beoog om aktuele temas by wyse van pamflette in ringsverband beskikbaar te stel. In dié verband het die raad reeds baie

navorsing gedoen.

Programsketse vir kleuter- en laerskooljeug wat kategeselesse verpraktiseer, sal binnekort beskikbaar gestel word. Lede van die raad en ander kundiges het die werk onderneem.

- * Die raad se betrokkenheid by die daarstel van 'n jeugsangbundel was beperk tot skrywes aan die Raad vir Kerkmusiek ten einde die stand van sake te monitor. Die raad werk tans aan 'n voorstel in dié verband.
- * Saam met ander rade wat met jeugwerk gemoeid is, is gesprek met die twee susterkerke oor jeugaangeleenthede gevoer.
- * 'n Toerustingsgeleentheid vir superintendente oor natuurbewaring is in samewerking met die Departement Natuurbewaring gereël, ten einde materiaal en inligting te verskaf om die jeug op verskeie wyses toe te rus oor die tema: "Ken God deur sy Woord en Skepping".
- * Die raad is met studie oor leierontwikkeling besig.
- * Toerustingsgeleenthede vir superintendente, predikante, jeugouderlinge, jeugbesture en jeugwerkgroepe word in vooruitsig gestel. Ringsuperintendente sal die leiding neem.
- * Daar is op verskillende wyses en geleenthede met die NHSV geskakel. Die NHSV het gedurende die termyn, en sal hopelik in die toekoms, steeds as hulpbron en vennoot optree.
- * Die raad en van sy lede is betrokke by studiekomitees oor vigs, satanisme, die kind in die erediens, die ACSV, skakeling met ander kerke en toerusting aan ouers.
- * Gemeentes is opgeroep om aandag te gee aan die bearbeiding van jongmense wat in groot getalle op bepaalde plekke woon, byvoorbeeld die bearbeiding van verpleegsters.
- * Die SVTT beplan 'n kongres oor middestadbearbeiding waarby die raad betrokke is.
- * Gemeentes is versoek om gemeenskapskoördineringskomitees daar te stel ten einde die skole en kerke se aktiwiteite te koördineer.

AANBEVELING

- * **Die vestiging van homogene groepe vir laerskool, hoërskool, en naskool in elke gemeente kry dringend aandag.**

- * Skoolverwisseling- en skoolverlatingskampe word aanbeveel.
- * Die landsweye wegbreekweek vir matrikulante word wyer in gemeentes bekend gestel.
- * Kerkrade word versoek om bruikbare programsketse oor jeugwerk aan die raad te stuur.
- * Kerkrade gee aandag aan jongmense wat in koshuise binne die gemeentegrense woon.
- * Dank word aan alle gemeentes betuig vir die samewerking tydens die jaarlikse Bybelvasvraprojek.
- * Aangesien die NHSV behoefte het om by die opvoedkundige aspekte van jeugwerk betrokke te raak, word die vereniging op sinodale- , ring- en gemeentevlak by die werk betrek.
- * Die daarstel van 'n sangbundel vir jeugwerk bestaande uit
 - sekere Psalms en Gesange
 - nuwe geestelike liedere en
 - gewone tradisionele Afrikaanse en Engelse liedjies word ondersteun.

1.4

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN NOORDELIKE PRETORIA SKOLIEREVERENIGING VIR DOOPLIDMATE VAN DIE KERK

- * Onderzoek word ingestel na die daarstel van 'n skolierevereniging soortgelyk aan die ACSV vir dooplidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Motivering

- * Daar bestaan 'n behoefte vir so 'n vereniging onder skoliere.
- * Skoliere van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word in groot getalle by die aktiwiteite van die ACSV betrek.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

1.5 **BESKRYWINGSPUNT : RING VAN PRETORIA-WES
WENSLIKHEID VAN PREDIKANTE VAN DIE KERK SE BETROK-
KENHEID BY DIE ACSV**

- * **Die Algemene Kerkvergadering word versoek om ondersoek te doen na die wenslikheid van betrokkenheid van predikante van die Kerk by die ACSV.**

Motivering:

Baie jongmense van die Kerk is by die aktiwiteite van die ACSV betrokke. Indien predikante van die Kerk ook by die aktiwiteite betrokke raak kan daar meer tereg kom van die Hervormde Kerk se teologie en geloofsopvattinge.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

2. **RAAD VIR STUDENTEBEARBEIDING**

2.1 **Samestelling en funksionering**

Die raad word saamgestel uit die leraars van die studentegemeentes van Bloemfontein, Fonteinedal, Johannesburg-Wes, Philadelphia, Potchefstroom, Technikon-Pretoria en Stellenbosch.

Die studentepredikante wat lede van hierdie raad is, funksioneer op alle vlakke soos "gewone" predikante. Die pastorale bearbeiding van studente wat hulle in 'n besondere fase en omgewing bevind, vra egter tog 'n besondere aanslag. In hierdie opsig lewer die raad 'n besondere bydrae deur

- * die Kerk van advies oor die verkondiging van die evangelie aan studente te bedien
- * leiding aan studente ten opsigte van geloofsverantwoordelikhede, kultuur en ontspanning te gee
- * leiding aan die Kerk te gee om studente toe te rus om hulle geloofsverantwoordelikhede in die Kerk en wêreld uit te leef
- * gesamentlike projekte van studentegemeentes te koördineer
- * minstens een maal per jaar te vergader.

Dit moet beklemtoon word dat die belangrikheid van die bearbeiding aan hierdie toekomstige leiers nie onderskat mag word nie. Meer as ooit word daar in die afgelope tyd die tendens ervaar dat jongmense meer krities teenoor die gebruike in die Kerk is. Klaarblyklik word 'n al groter getal jongmense gedurende hulle skooljare betrek by aktiwiteite van ander kerke. In te veel gevalle is jongmense reeds met hulle koms na studentegemeentes negatief ingestel. Wat effektiewe studentebearbeiding ook so belangrik maak, is dat studente ook verbasend "onlojaal" teenoor die Kerk is as gevolg van groepsdruk. Hulle word deur massaslepe, toere en bybelstudiegroepe baie maklik elders tuis. In baie gevalle is so 'n student vir die Hervormde Kerk verlore vir die res van sy universiteitsloopbaan. Gedurige besinning hieroor en beter skakeling met tuispredikante is noodsaaklik

2.2 **Opdrag van die 63ste Algemene Kerkvergadering**

Die ondersoek na die moontlikheid om aan studentegemeentes geografiese grense te gee en nie-studerende lidmate by sulke gemeentes in te sluit (notule 4.1 : bls 35), is in samewerking met die Raad vir Herderlike Sorg afgehandel. In 'n gesprek met die moderamen hieroor, is dit aan die Raad vir Herderlike Sorg opgedra om die aanbevelings van die ondersoek deur te stuur aan die onderskeie ringskommissies vir afhandeling. 'n Opsommende weergawe van die aanbevelings is opgeneem in Hoofstuk II, onder die opskrif "studentegemeentes".

2.3 **Doelwitte**

Die doelwitte van die raad was om

- * Bybelstudiestukke beskikbaar te stel en gereed te maak vir publikasie deur Kital
- * onderlinge skakeling tussen studentegemeentes te bevorder
- * die behoefte na inligtingstukke wat gerig is op vrae van jongmense, te bepaal
- * verskillende bedieningstrategieë vir studente onderling te bespreek
- * ondersoek na die kerklied in samewerking met die Raad vir Kerkmusiek te doen
- * onderlinge gedagtes oor effektiewe fondsinsamelingsmetodes te bespreek
- * die opdragte van die Algemene Kerkvergadering uit te voer
- * te sorg vir berigte oor studentebearbeiding in die kerklike tydskrifte
- * die raad te verteenwoordig by die Werkgroep vir Gemeente-opbou en die gesprek met die susterkerke oor jeugwerk voort te sit.

2.4 Doelwitte wat bereik is, is die volgende:

- * Bybelstudiesukke is opgestel, geëvalueer en uitgeruil. 'n Reeks oor 1 Johannes is reeds aan Kital gestuur vir publikasie.
- * 'n Naweekkamp vir HSV- besture kon nie realiseer nie, en skakeling was slegs informeel. Skakeling tussen HSV- besture is aangemoedig.
- * Daar is gesprek met die Raad vir Jeugwerk gevoer oor die behoefte aan inligtingstukke. Verdere gesprekke word beplan.
- * Ten opsigte van die ondersoek na die kerklied is 'n aanbeveling via Ds Elsabe Kloppers na die Raad vir Kerkmusiek deurgestuurd dat 'n kompetisie gereël word om lidmate aan te moedig om nuwe liedere te skryf en om 'n konferensie oor die kerklied te organiseer.
- * Die raad was verteenwoordig waar nodig.

2.5 Dankbetuiging

Die raad spreek sy opregte dank uit teenoor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir sy ondersteuning en belangstelling in studentebearbeiding. In besonder wil die raad namens die studentegemeentes die predikante en die gemeentes van ons Kerk bedank vir die hulp en positiewe gesindheid teenoor die studente met fondsinsamelingsgeleenthede soos toere.

AANBEVELING

- * **Die raad versoek dat daar vir ten minste een vergadering per jaar volledig begroot word.**

Motivering

Dit werk stremmend in op die funksionering van die raad indien vergaderings gereël moet word om met ander kerklike byeenkomste saam te val.

3. RAAD VIR OPVOEDING EN ONDERWYS

3.1 Samestelling en funksionering

Die Raad vir Opvoeding en Onderwys is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Dr HT van Deventer

-

Voorsitter

Prof LJS Steenkamp	-	Sekretaris
Dr JH Robbertse		
Dr GC Coetzee		
Dr TFJ Dreyer		
Prof PS Dreyer		
Prof JJ Engelbrecht		
Ds RJ Coertze		
Mej F Wilkens		
Oudl KD Kruger		
Dr E van Eck en ds MA Botma is later gekoöpteer.		

Die raad het gereëld vergader en voortdurend advies aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Kerk en ringsrade voorberei en deurgegee.

3.2 **Werkzaamhede**

Die raad het in die besonder die volgende take verrig:

- * Onderhoude is met dr HJS Stone (Superintendent Generaal: Onderwys en Kultuur, Administrasie Volksraad) en dr KN Paine (Uitvoerende Direkteur: TOD) oor sake van belang vir die onderwys van die kinders van die Kerk gevoer.
- * Gesprekke is met die rektoraat van UP, NKP en Technikon Pretoria oor onderwysaangeleenthede gevoer.
- * Onderwyskundiges in die Kaap, Natal en OVS is geïdentifiseer.
- * 'n Werkwinkel is gehou om alle sake rakende die lewensvatbaarheid van die moontlike stigting van (private) kerkskole te ondersoek.
- * Die voortgesette betrokkenheid van die IKOO is bespreek en gehandhaaf.
- * Toerusting is voortdurend aan ringsrade gegee.
- * Die betrokkenheid by VCHO is bespreek.
- * 'n Trustakte vir sowel 'n sinodale as 'n gemeentelike onderwysvoorsieningsfonds is opgestel en aan alle gemeentes gestuur vir gebruik.
- * Die raad het homself in drie werkgroepe verdeel ter wille van effektiewe funksionering in die lig van die geweldige omvang van onderwysaangeleenthede.
- * Verskeie werkzaamhede is steeds in die proses van beplanning.

3.3 **Voorligting**

- * Twaalf voorligtingstukke is deur lede van die raad voorberei, aan die Raad vir

Opvoeding en Onderwys beskikbaar gestel en deurgestuur aan die voorsitters van ringsrade vir verspreiding in ringe.

- * Vyf ander inligtingstukke rakende die onderwys is bekom en versprei.
- * Dertien artikels rakende onderwys en opvoeding het in Die Hervormer en Konteks verskyn.

AANBEVELING

- * In elke provinsie word 'n provinsiale Raad vir Opvoeding en Onderwys op die been gebring om kontak te bewerkstellig met toepaslike onderwysowerhede in die provinsie ten einde die breë belang van Christelike, kultuureie en moedertaalonderig te behou en te bevorder. Die voorsitters van elkeen van hierdie provinsiale Rade vir Opvoeding en Onderwys sal ampshalwe sitting neem op die vergaderings van die Raad vir Opvoeding en Onderwys ten einde die resultate van bogenoemde gesprekke deurlopend aan die Raad vir Opvoeding en Onderwys te kommunikeer. 'n Breë strategie ten opsigte van Christelike, volkseie en moedertaalonderrig kan op hierdie wyse daargestel word.
 - * Ten einde Christelike, volkseie en moedertaalonderrig op die beste wyse in 'n nuwe onderwysbedeling te vestig en te bevorder, blyk dit dat die aangewese onderwysmodel dié van die staatsondersteunde skool is, en wel om die volgende redes:
 - ** Dit is relatief bekostigbaar.
 - ** Die ouergemeenskap (en Kerk) kry voldoende geleentheid om inspraak te kry met die opstel van 'n eie etos.
 - ** Die ouergemeenskap kry voldoende geleentheid om onderwysers te keur met inagneming van die etos van die skool.
- Dit sal egter in aanmerking geneem moet word dat die staatsondersteunde skoolmodel in 'n nuwe onderwysbedeling - met inagneming van die oorgangsgrondwet (Artikel 32) en die Akte van Menseregte - nie op 'n eksklusiewe wyse (in terme van o.a. taal, kultuur en godsdiens) bedryf sal kan word nie. Tog meen die Kerk dat die Heer hier aan die Kerk en sy lidmate 'n nuwe apostolaatsgeleentheid bied.
- * Afrikaans as onderrigmedium is verkieslik bo die opsies van dubbelmedium of parallelmedium, aangesien die implikasies van laasgenoemde twee opsies as onderrigmedium nog nie volledig deurdink is nie.

- * **Gemeentes gee aandag aan die uitbouing van sowel gemeentelike onderwysfondse as die sinodale onderwysfonds om sodoende kinders van die Kerk, wat finansiëel nie in staat is om 'n staatsondersteunde skool by te woon nie, daartoe in staat te stel.**
- * **Gemeentes ondersteun op plaaslike vlak die AO en die Federasie van Bestuursliggame (SAFSOS) van staatsondersteunde skole en dra, indien moontlik, finansiëel tot hulle werksaamhede by.**
- * **Die taak van die Kerk en die ouerhuis ten opsigte van godsdiensonderrig word ten sterkste beklemtoon.**
- * **Die Kerk word opnuut opgeroep tot voortdurende voorbidding vir almal wat betrokke is by die opvoeding en onderwys van die jongmense van die Kerk.**
- * **Ringskommissies sien toe dat in elke gemeente 'n aktiewe Werkgroep vir Opvoeding en Onderwys bestaan.**

4. **PRINSIPIËLE BENADERING TOT OPVOEDING EN ONDERWYS**

Die moderamen het by sy vergadering op 31 Januarie 1995 prof PS Dreyer versoek om die standpunt van die Kerk oor Opvoeding en Onderwys by wyse van 'n memorandum te verwoord.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die memorandum by sy vergadering op 29 Maart behandel en besluit om dit in sy geheel in die studiebundel op te neem.

AANBEVELING

- * **Die memorandum van prof Dreyer word bespreek.**

5. **STANDPUNT TEN OPSIGTE VAN CVO-SKOLE**

Na aanleiding van navrae van verskillende kerkrade, ampsdraers en lidmate oor die Kerk se houding en standpunt ten opsigte van CVO-Skole, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om die Algemene Kerkvergadering te versoek om hom uit te spreek oor die aangeleentheid en prinsipieel standpunt in te neem.

AANBEVELING

Die vergadering spreek hom uit oor die aangeleentheid.

---o0o--

XI. BELYDENIS

1. RAAD VIR BELYDENIS- EN LITURGIESE GESKRIFTE

1.1 Samestelling en funksionering

Die Raad vir Belydenis- en Liturgiese Geskrifte is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Prof AD Pont	-	Voorsitter
Ds T Snyman	-	Sekretaris
Prof JH Koekemoer		
Prof GMM Pelser		
Dr PB Boshoff		
Dr FJ Boshoff		
Dr HJ Botes		

Die raad het agt keer vergader gedurende die verslagtydperk.

1.2 Uitvoering van die opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad

Die raad het die opdragte wat van die Algemene Kerkvergadering ontvang is, soos volg uitgevoer:

1.2.1 *Die kind in die erediens*

Dr PB Boshoff het namens die raad 'n memorandum oor die kind in die erediens opgestel. Die raad is van mening dat die onderwerp baie fasette het en so belangrik is, dat aanbeveel word dat 'n breë vergadering van al die betrokke rade gehou behoort te word ten einde die saak grondig te bespreek.

Die raad wil dit beklemtoon dat die gesinskarakter van die erediens gehandhaaf moet word. Predikante moet hulle teikengehoor identifiseer en met die maksimum verstaanbaarheid preek.

AANBEVELING

- * Die studiewerk rondom die kind in die erediens word voortgesit. Die rade daarby betrokke skakel met mekaar.**
- * Die Raad vir Prediking en Erediens tree as sameroeper op.**

1.2.2 *Doel van formuliere*

Die raad en die Raad vir Prediking en Erediens het gesamentlik die opdrag ontvang

om ondersoek in te stel na die oorspronklike doel en funksie van die verskillende formuliere en om daaruit leiding te gee oor die vorm, inhoud en plek wat formuliere in die Kerk behoort in te neem. Prof AD Pont het namens die raad 'n memorandum opgestel wat aan die Raad vir Prediking en Erediens deurgegee is.

Die memorandum is in die studiebundel opgeneem.

AANBEVELING

*** Die vergadering neem kennis van die memorandum van prof AD Pont oor die doel van formuliere.**

1.2.3 *Begrafnisformule*

Prof JH Koekemoer het namens die raad die volgende twee begrafnisformules opgestel wat in alle omstandighede gebruik kan word:

Formule 1

Daar kom tye soos nou dat ons besonder bewus is van die bedreiging van die dood en bang is om God se oordeel oor ons sondaarsbestaan aan te hoor, dié oordeel wat ons aan vernietiging en ondergang oorgee. Dit is juis nou dat ons moet vashou aan die evangelie dat Jesus Christus vir ons gesterf het en die oordeel vir ons gedra het.

Op grond van sy dood en opstanding is ook ons dood 'n oorwinde dood en ons opstanding 'n werklikheid. Laat ons dan nie sonder hoop bang wees vir die dood en die oordeel nie, want Jesus Christus was dood, en kyk Hy lewe tot in ewigheid. Hy is die eerste en die laaste en die lewende en Hy het die sleutels van die dood en doderyk.

In hierdie geloof en vertroue begrawe ons ons broer/suster
Amen.

Formule 2

Hier by die oop graf kom ons opnuut onder die indruk van die eindigheid van ons lewe. Nogtans bly ons hoop gevestig op dié God wat aan ons die lewe in Christus gee. Christus is ons lewe, Hy wat vir ons gesterf en opgestaan het, en so die dood vir ons oorwin het. Ons weet dat ons ook in die dood in die barmhartigheid van God geborge is en dat wie met Christus sterwe ook saam met Hom lewe. In hierdie geloof en vertroue begrawe ons ons broer/suster
Amen.

Die raad is van mening dat so 'n formule niks anders is as 'n belydenis wat uitgespreek word nie.

Dit is van toepassing op gelowiges en ongelowiges.

AANBEVELING

- * **Die huidige begrafnisformule word behou.**
- * **Die vergadering spreek hom uit oor die twee formules wat deur die raad voorgelê word en oor die gebruik daarvan.**

1.2.4 *Palts-doopformulier*

Die Palts-doopformulier wat voor die 63ste Algemene Kerkvergadering gedien het, is weer nagegaan en kommentaar is verwerk. Die hersiene formulering lui soos volg:

Geliefdes in die Here

Ons Here Jesus Christus het gesê dat ons nie in die ryk van God kan kom nie tensy ons weer gebore word. Dit is vir ons 'n duidelike aanduiding dat ons van nature geheel en al sondig en daarom vervloek is. Hiermee vermaan Hy ons ook dat ons ons voor God moet verootmoedig en 'n misnoeë in onself moet hê. Hy skep in ons die verlange na sy genade waardeur al ons sonde vergewe en ons vervloeking weggeneem word.

Ons kan nie deel hê aan die genade van God nie tensy alle vertroue op ons eie vermoë, wysheid en verdienstelikheid nie eers uit ons harte verwyder is nie - ja, selfs in so 'n mate dat ons alles wat in ons is geheel en al verwerplik ag.

Nadat Christus ons egter so van ons ellende bewus gemaak het, troos Hy ons ook weer op 'n oorfloedige wyse met sy barmhartigheid. Hy belowe ons en ons kinders dat Hy al ons sonde afwas, dit wil sê dat Hy ons ons sonde op grond van sy bloedvergiëting nie toereken nie. Hy belowe ons ook dat Hy deur die Heilige Gees ons natuur sal vernuwe sodat ons sy beeld (*Gen. 1:12 - Die nuwe vertaling is hier graag gevolg om goeie redes*) sal wees. En om hierdie belofte vir ons swak geloof te bevestig en dit aan ons liggaam te bescël, het Hy beveel dat ons in die Naam van God die Vader, die Seun en die Heilige Gees gedoop moet word. Om hierdie rede is dit sy wil dat ons met water gedoop word.

Ten eerste: Met die doop in die Naam van die Vader, betuig Hy soos met 'n sigbare eed vir ons hele lewe lank aan ons, dat God ons en ons kinders se Vader wil wees. Verder dat God ons in alles wil versorg en alle kwaad vir ons ten goede wil laat meewerk. Omdat ons 'n verbond met God het, sal niks in die skepping ons immers skade kan berokken nie, maar tot ons heil moet dien.

Ten Tweede: Met die doop in die Naam van die Seun belowe Hy ons dat alles wat die Seun van God gedoen en gely het ons eie sal wees. Dit beteken dat Jesus Christus ons en ons kinders se Verlosser is en ons sy genade skenk.

Deur sy menswording, lyding en sterwe het Hy ons van al ons onreinheid en sonde

verlos, is al ons vervloeking en verwerping aan die kruis vasgenaël en is dit met sy bloed afgewas en saam met Hom begrawe. So het hy ons van die smart van die hel bevry. Dit het alles gebeur sodat Hy ons deur sy opstanding en hemelvaart voor God kon regverdig, nou vir ons by die hemelse Vader intree en ons in die eindoordeel heerlik en onberispelik voor God kan stel (*In die oorspronklike teks word die begrip "opstanding" tussen hakies met die volgende woorde verduidelik: "Wanneer ons liggame met die verheerlikte liggaam van Christus gelykvormig sal wees"*).

Ten derde: Wanneer ons in die Naam van die Heilige Gees gedoop word, word ons belowe dat die Heilige Gees tot in ewigheid ons en ons kinders sal leer en bemoedig. Verder dat Hy ons tot ware lede van die liggaam van Christus sal maak, sodat ons saam met alle Christene aan Christus en sy verlossing deel sal hê. Dit beteken dat God nooit meer ons sonde in berekening bring nie en dat die sonde en swakheid wat nog in ons oorbly, algaande uitgewis sal word.

Aangesien albei partye in 'n verbond verpligtinge aanvaar, belowe ons ook aan God die Vader, Seun en Heilige Gees, dat ons deur sy genade Hom alleen as ons enige ware en lewende God sal erken en bely, dat ons Hom alleen in al ons nood sal aanroep, en as gehoorsame kinders sal lewe soos die nuwe lewe dit van ons vereis.

Hierdie nuwe lewe bestaan daarin dat ons uit ware berou en leed oor ons sonde ons eiesinnigheid en begeerte sal verloën, dit aan die wil van God sal onderwerp en al die sonde sal haat en daarvan sal wegvlug. Verder dat ons van harte sal begin om volkome toegewy en gehoorsaam aan God volgens sy Woord te lewe.

Sou ons egter intussen uit swakheid sondig, moet ons nie daarin volhard of die stryd teen die sonde laat vaar of deur enige ander middel sondevergifnis soek behalwe deur Christus nie. Ons doop moet ons altyd daaraan herinner dat ons nie meer moet sondig nie, en vas daarop moet vertrou dat God vanweë die kruisdood van Christus nooit meer aan ons sonde sal dink nie. Die heilige doop is immers vir ons 'n betroubare waarborg dat ons 'n ewige verbond met God het, omdat ons gedoop is in die lewegewende barmhartigheid van die Vader en die lyding en sterwe van Jesus Christus deur die krag van die Heilige Gees.

Alhoewel ons kinders al hierdie dinge nie verstaan nie, en nog minder kan bely, mag hulle hoegenaamd nie van die doop uitgesluit word nie, omdat hulle deur God tot sy verbond geroep is. Dit is die verbond wat God met Abraham, die vader van al die gelowiges, en sy nageslag en daarom ook met ons en ons kinders gesluit het. "Ek bring", so sê die Here, " 'n verbond tot stand tussen My en jou en jou nageslag en al hulle geslagte. Dit is 'n blywende verbond: Ek sal jou God wees en ook die God van jou nageslag" (Gen 17:7).

Ons Here Jesus Christus het in die wêreld gekom, nie om die genade van sy hemelse Vader te beperk nie maar veel eerder om die genadeverbond wat tevore net die volk Israel ingesluit het, na al die volke uit te brei. En Hy het in die plek van die besnydenis die heilige doop tot teken en seël van die verbond vir ons en ons kinders verorden. Die apostel Petrus leer uitdruklik dat die doop die verbond bevestig wanneer hy in die Handeling van die Apostels in die tweede hoofstuk sê: "Bekeer

julle en laat elkeen van julle gedoop word in die Naam van Jesus Christus. Dan sal God julle sondes vergewe, en julle sal die Heilige Gees as gawe ontvang. Wat God belowe het is vir julle en julle kinders en vir almal wat daar ver is, vir almal wat die Here ons God na Hom toe sal roep".

Die Here Christus self het ook beveel dat die kindertjies na Hom toe gebring moes word en met woord en daad het Hy die koninkryk van God aan hulle toegesê, soos dit in Markus 10 geskrywe staan: "Die mense het kindertjies na Jesus toe gebring dat Hy hulle moet aanraak. Sy dissipels het met die mense daaroor geraas. Maar toe Jesus dit sien was Hy verontwaardig en het Hy vir hulle gesê: Laat die kindertjies na My toe kom en moet hulle nie verhinder nie, want die koninkryk van God is juis vir mense soos hulle. Dit verseker Ek julle: Wie die koninkryk van God nie soos 'n kindjie ontvang nie, sal daar nooit ingaan nie. Hy het sy arms om die kindertjies gesit, hulle die hande opgelê en hulle geseën".

Uit hierdie woorde is dit duidelik dat ook ons kinders in die koninkryk en in die verbond van God ingesluit is en om dié rede die doop as die seël van die verbond moet ontvang, alhoewel hulle die volle betekenis van die doop vanweë hulle ouderdom nog nie kan verstaan nie. Dit is met hulle nie anders gesteld as met die kindertjies wat deur Jesus Christus self met die woorde en daad geseën is en wat in die kerk van die Ou Testament op die agste dag besny was, alhoewel ook hulle nog nie die seën van die Here en die volle betekenis van die besnydenis verstaan het nie.

Om hierdie sakrament van God tot sy eer, tot ons troos en tot opbou van die gemeente te bedien, laat ons daarom soos volg bid:

Almagtige, ewige God, ons bid U vanweë u onmeetlike barmhartigheid, dat U in genade u oor hierdie kind/ers sal ontferm. Ons bid dat u hom/haar/hulle deur u Heilige Gees in u Seun Jesus Christus sal inlyf, sodat hy/sy/hulle saam met Hom in sy dood begrawe word en saam met Hom in 'n nuwe lewe mag opstaan. Gee dat hy/sy/hulle, sy/haar/hulle kruis blymoedig sal dra, Christus daaglik sal volg en aan Hom toegewy sal wees met ware geloof, vaste hoop en vurige liefde, sodat hy/sy/hulle uiteindelik hierdie lewe - wat tog niks anders is as 'n voortdurende sterwe nie - soos U dit wil, getroos sal verlaat. Gee ook dat hy/sy/hulle op die laaste dag sonder vrees voor die regterstoel van Christus, u Seun mag verskyn. Dit bid ons deur ons Here Jesus Christus wat met U en die Heilige Gees, die een en enigste God is, wat leef en regeer tot in ewigheid.
Amen.

Laat ons ook ons algemeen aanvaarde Christelike geloof op grond waarvan hierdie kind/ers gedoop word, saam bely:

(Die Apostolicum volg nou)

Die doopouers moet nou opgeroep word om op die volgende vrae te antwoord:

Glo u die beloftes wat God in Jesus Christus aan ons en ons kinders gegee het naamlik dat Hy nie alleen ons God wil wees nie, maar ook ons nageslag se God wil

wees tot in die duisendste geslag?

Is dit u wens, dat hierdie kind van u op grond van hierdie beloftes gedoop moet word en die beseëling van die kindskap van God moet ontvang?

Wat is hierop u antwoord?

Antwoord: Ja

(Die Doopformule en die dankgebed kom ooreen met dié wat tans in die doopformulier gebruik word).

(U aandag word waarop gevestig dat die klassieke doopformulier wat tans in die Nederduitsch Hervormde Kerk gebruik word 'n verkorting is van hierdie formulier uit die Palts. Die oorspronklike én die verkorte formuliere is na 1574 nog vir 'n lang tyd langs mekaar in die Nederlandse Kerk gebruik).

AANBEVELING

- * Die Palts-doopformulier word nadat dit taalkundig hersien is, finaal deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur en in die Diensboek opgeneem vir gebruik in die Kerk.**

1.2.5 Die alternatiewe bevestigingsformulier vir predikante

Die alternatiewe bevestigingsformulier vir predikante is deur die 63ste Algemene Kerkvergadering na die raad terugverwys. Die formulier word tans grondig hersien en is nie gereed vir opname in die agenda nie.

Uit die kommentaar wat ontvang is, blyk dit dat daar onduidelikheid is oor die verband tussen amp en diens in die Nuwe Testament soos dit in die voorgestelde formulier verwerk is. Die raad het opnuut besin en is besig met 'n uitgebreide studie oor die hele aangeleentheid. Omdat die studie noodwendig die ouderling- en diakenamp raak, is besluit om al die bevestigingsformuliere gelyktydig op te stel.

Daar word tegelykertyd gewerk aan 'n wisselformulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens.

Die raad is in hierdie verband besig met 'n grondige studie oor

- * al die sake wat wesenlik is van die bediening vanuit die perspektief van ons gewone geloofs- en historiese tradisie
- * hoe dit vandag gesien word teen die agtergrond van die Bybel
- * die verskillende modelle, byvoorbeeld die liggaamsmodel

- * die toetrede tot die amp.

AANBEVELING

- * **Die raad kry opdrag om die alternatiewe bevestigingsformulier vir predikante en die wisselformulier vir bevestiging van ouderlinge en diakens af te handel vir voorlegging aan die 65ste Algemene Kerkvergadering.**

1.2.6 *Formulier vir die heropname van buitekerklikes*

Na deeglike besinning is die raad steeds van mening dat so 'n formulier oorbodig is, aangesien daar geen teologiese begronding vir so 'n formulier is nie.

Die raad wil die volgende standpunt aan die Algemene Kerkvergadering voorlê:

Uit kommentaar wat ontvang is oor die raad se standpunt in dié verband, kom dit na vore dat die raad nie te vinde is vir 'n "weder-belydenis" nie. Prof AD Pont stel dit duidelik dat iemand wat eers later sy doop verstaan, nie weer gedoop hoef te word nie. Net so word iemand wat eers later sy belydenis verstaan, nie gevra om weer by wyse van 'n formulier belydenis van geloof te doen nie. Saam met die gemeente bely hy sy skuld en ontvang vrypraak.

Wanneer 'n vervreemde lidmaat opgeneem sou word met 'n formulier soortgelyk aan die formulier vir die openbare geloofsbelydenis, sou dit die misverstand versterk dat die lidmaat 'n gelofte doen, 'n "commitment" in die sin dat hy nou die finale staat van gelowig wees bereik het, waarvan hy nie weer kan uitval nie. Indien so 'n gedagte die agtergrond is van die versoek tot 'n formulier, behoort dit van die hand gewys te word. Ook die oud-vervreemde lidmaat kom nie verder nie as: Ek glo, Help my waar ek nog ongelowig is (Mrk 9:24).

Die heropname van 'n vervreemde lidmaat is 'n pastorale aangeleentheid waarby formele aspekte nie deurslaggewend hoef te wees nie. 'n Kerkraad kan besluit om die terugkerende by wyse van 'n afkondiging terug te verwelkom. Hoewel die vervreemdheid 'n ernstige saak is, moet die klem op die terugontvangs gelê word: "Hierdie broer van jou was dood, en hy lewe weer; hy was verlore, en ons het hom teruggekry".

AANBEVELING

- * **Die standpunt van die raad oor die formulier vir die heropname van buitekerklikes word bespreek met die oog op besluitneming.**

1.2.7 ***Doelwitte van die raad***

Die raad het na sy konstituering die volgende doelwitte daargestel:

1.2.7.1 **Gebedeboek**

Die raad is van oordeel dat daar in die Kerk behoefte bestaan vir 'n gebedeboek. 'n Behoeftebepaling is gedoen tydens die spesiale ringsittings in Januarie 1994. Net elf ringe het gereageer en wel positief.

Dr PB Boshoff is benoem as redakteur vir die gebedeboek.

Daar word beoog om die gebedeboek in twee dele uit te gee naamlik vir gebruik deur ampsdraers, en vir gebruik deur lidmate. Deel twee sal eerste beskikbaar gestel word omdat dit 'n breër verbruikerspubliek in die Kerk verteenwoordig. Verskillende teoloë is genader vir bydraes met dien verstande dat die raad reg van plasing voorbehou. Lidmate en ampsdraers is ook deur middel van Die Hervormer genooi om bydraes te lewer op dieselfde voorwaarde.

AANBEVELING

- * Die gebedeboek word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by voltooiing goedgekeur en in die Kerk beskikbaar gestel.**

1.2.7.2 **Apostolicum : Artikel 4**

Na deeglike studie stel die Raad voor dat die komma na "Pilatus" verskuif word na "gely,"

Die teks lees dan soos volg: "..... wat gely het, onder Pontius Pilatus gekruis is," (*Jesus het tog nie net onder Pontius Pilatus gely nie. Hy is wel onder Pontius Pilatus se gesag gekruisig*).

Motivering

Dr FJ Boshoff het namens die raad die saak soos volg gemotiveer:

Terwyl die Apostolicum hersien en nuut vertaal word, behoort gekyk te word na die posisie van die komma na Pilatus in Artikel 4. Die huidige posisie van die komma laat ruimte vir die misverstand dat Jesus Christus onder Pilatus sou gely het. Dié misverstand kan uit die weg geruim word deur die komma te skuif sodat geles word: ".... wat gely het, onder Pontius Pilatus gekruisig is,....."

Om die saak verder toe te lig, kan genoem word dat "gely het" nie in die vroegste weergawes van die Apostolicum vermeld word nie, terwyl die naam Pontius Pilatus tog genoem word. Vergelyk Tertullianus (AD 220) en Forma Romana Vetus, vroeër

as 341 waar Pontius Pilatus verbind word met die kruisiging, "sub Pontio Pilato crucifixus." Verder ook nog Symbolum Augustini (354-430); Hippo Regius, Africa (circa 400). Profesio Fidei Marcelli Ancirani (voor 341); Ecclesia Aquilejensis (circa 390) en Venautius Fortunatus (circa 570). Al hierdie weergawes verbind die historiese figuur Pontius Pilatus met die kruisiging terwyl die lyding nie ter sprake kom nie.

Die Niceense Belydenis praat eers van kruisiging, daarna van lyding. Pontius Pilatus word egter nie met die lyding verbind nie, maar wel met die kruisiging ".....wat selfs vir ons gekruisig is onder Pontius Pilatus, gely het"

Die Nederlandse Geloofsbelydenis (NGB) Artikel 21 beskryf dat Jesus Christus as 'n misdadiger deur Pontius Pilatus veroordeel is, alhoewel hy Hom eers onskuldig verklaar het.

Die lyding waarvan in Artikel 21 gepraat word, sluit ook veel meer in as net die veroordeling of die gebeure rondom Pontius Pilatus. Vergelyksweat soos bloeddruppels..... wat op die grond val My God, my God waarom het u My verlaat?

Ook in die Nagmaalformulier word geleer dat Jesus Christus se hele lewe lyding was, nie net die oordeel van Pontius Pilatus nie. "Hy het mens geword soos een van ons en Hy het die toorn van God, waaronder ons eintlik die ewige dood moes sterwe, van die begin van sy menswording af tot aan die einde van sy lewe op aarde vir ons onthalwe verduur" (My beklemtoning).

Die Heidelbergse Kategismus, vraag 37 vra: Wat verstaan jy onder die woordjie "gely"? In die antwoord word beklemtoon dat Jesus Christus tydens sy hele lewe op aarde die toorn van God teen die sonde van die hele menslike geslag gedra het (My beklemtoning). Volgens die Heidelbergse Kategismus het die lyding teen die einde van Jesus Christus se lewe geintensifiseer. Opvallend hier is dat waar hier oor sy lyding gepraat word, ook die Heidelbergse Kategismus nie die naam Pontius Pilatus noem nie.

Vraag 38: Waarom het Hy onder die regter Pontius Pilatus gely? Pontius Pilatus kom hier ter sprake, maar volgens antwoord 38 is die rede nie om Jesus Christus se lyding te beklemtoon nie, maar eerder dat Jesus Christus onskuldig deur die wêreldlike regter veroordeel sou word om ons sodoende te bevry van die streng oordeel van God wat oor ons moes kom.

Die huidige plek van die komma in die Apostolicum maak van Pontius Pilatus die sondebok wat die oorsaak was dat Jesus Christus moes ly. Met die verskuiwing van die komma, sodat geles word: "..... gely het, onder Pontius Pilatus gekruisig is," word die naam Pontius Pilatus steeds in die Apostolicum behou met alles daarmee gepaard soos historiteit, romeinse reg, onskuld, vloekhout, ens.

Hierdie verskuiwing bring die feit sterker na vore dat Jesus Christus nie net onder Pontius Pilatus gely het nie, maar dat Sy hele lewe lyding was.

(Die motivering is ook opgeneem in die studiebundel)

Tydens 'n gesprek wat die moderamen op 31 Januarie 1995 met die Raad vir Belydenis en Liturgiese geskryfte gevoer het, het Dr Boshoff die posisie van die komma in Artikel 4 van die Apostolicum verder bespreek na aanleiding van die volgende memorandum:

Die plasing van die komma in Artikel 4 bly prikkelend.

Ter wille van die bespreking is dit noodsaaklik dat die feit hier in gedagte gehou moet word dat ons met twee verskillende sake te doen het wat hier saamgevoeg is, hoewel elkeen sy eie besondere oorsprong en geskiedenis het, te wete die Heidelbergse Kategismus en die Apostolicum.

Die Heidelbergse Kategismus (HK)

Die Kategismus is in 1563 voorgelê aan 'n sinode in Heidelberg, wat dit sonder wysiging aanvaar het (Oberholzer 1986:2).

As deel van hierdie Kategismus is die Apostolicum opgeneem in sy toe bestaande vorm (Vraag 23).

Elkeen van die artikels van die Apostolicum word afsonderlik in die HK behandel. Opvallend is die feit dat twee vrae met antwoorde aan hierdie kwessie gewy word:

Vraag 37 Wat verstaan jy onder die woordjie, gely?

Vraag 38 Waarom het Hy onder Pontius Pilatus gely?

In sy kommentaar gee Haitjema toe dat streng gesproke behoort "onder Pontius Pilatus" te skuif aangesien Sy hele lewe op aarde tog lyding was (Haitjema 1062:101). Ook by regsvonnisse (die kruisiging was tog die vonnis) is die naam genoem van die stadhouer of regter onder wie se bewind die vonnis voltrek is.

Haitjema merk op dat die HK hierdie saak klaarblyklik nie so streng opneem nie. Hoewel die HK in antwoord 37 die betekenis van "lyding" tog uitbrei oor Jesus Christus se hele aardse lewe, formuleer die HK weer enger in vraag 38: "gely onder Pontius Pilatus" (Haitjema 1962:102).

'n Mens word dus gedwing om die vraag te vra waarom Pontius Pilatus so direk met Jesus Christus se lyding verbind word.

Moontlike antwoorde kan wees:

- * Hierdie ongewone spreekwyse word doelbewus gevolg. Calvin spandeer in sy Geneefse Kategismus 4 vrae en antwoorde aan ons kwessie. Calvin bied twee redes aan waarom die huidige Apostolicum met nadruk die woorde "onder Pontius Pilatus" gebruik saam met lyding.

- * Ter bevestiging van die heilsgeskiedenis.
- * Sodat ons sal weet dat die dood van Christus verbind was met die veroordelende vonnis op grond van die hoogs ontwikkelde romeinse reg (Haitjema 1962:102).

Al bogenoemde sou tog nog steeds ewe geldig wees al sou Pontius Pilatus met die kruisiging eerder as met lyding verbind word.

- * Nog 'n moontlike rede vir die huidige formulering is die dogmatiese uitspraak dat Pontius Pilatus se geskiedenis hom telkens in elkeen van ons herhaal. Sy geskiedenis word dus ons geskiedenis. Ons behoort dus sy naam met ons naam te vervang want ons veroordeel Hom ook (Haitjema 1962:103).

Die vraag is net: Is dit soos ons dit verstaan en bely?

Die Apostolicum

Die Apostolicum het sy eie afsonderlike oorsprong en geskiedenis. Hier gaan die spore baie verder terug, tot ongeveer 150 NC.

Die eerste, oudste vorme van die Apostolicum (rufinum, Forma Romana, Psalterium) verbind die kruisiging met die naam Pontius Pilatus terwyl lyding ontbreek.

Engelbrecht verklaar "die rede vir die weglating van 'gely het' en 'gesterf het' is dat albei in die 'gekruisig is' en 'begrawe is' geïmpliseer is". Engelbrecht gaan verder, "waar die sogenaamde 'forma occidentalis antiquior' en die 'forma oriëntalis' (laasgenoemde tot vandag toe) die naam Pontius Pilatus aan die kruisiging verbind, verbind die latere (finale vorm - forma occidentalis rescutior) egter die lyding van Jesus Christus aan die naam Pontius Pilatus en die kruisiging word as 'n aparte heilsfeit gesien. Dit lui: passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus est." (Engelbrecht 1983:1).

Die vraag kan gevolglik gevra word waaraan ons hierdie parallelle ontwikkeling te danke het. Waarom word lyding slegs in die Westerse ontwikkeling van die Apostolicum gevind in verband met Pontius Pilatus en dit ook nog eers vanaf 'n baie later datum?

Ten slotte, verteenwoordig hierdie huidige formulering dit wat ons glo? Die verskuiwing van die komma sal immers ons drie belydenisskrifte, NGB, Nicea sowel as die HK met mekaar in ooreenstemming bring.

(Die verdere bespreking oor die posisie van die komma is ook opgeneem in die studiebandel).

AANBEVELING

- * **Die raad se standpunt oor die Apostolicum Artikel 4 word bespreek met 'die oog op besluitneming.**

1.2.7.3 *Apostolicum : Artikel 8 en 9*

Die raad besin geruime tyd oor die vertaling van die CREDO + Akkusatief.

Die huidige vertaling lui soos volg (Diensboek p.119):

"Ek glo in die Heilige gees.

Ek glo **aan** 'n heilige, algemene, Christelik kerk,"

Die probleem is dat 'n vertaling: "ek glo **aan** of **in**, nie weergee wat die credo + akkusatief hier beteken nie.

Na grondige studie en oorweging beveel die raad aan dat Artikel 8 en 9 soos volg vertaal word:

"Ek glo in die Heilige Gees, 'n heilige, algemene, Christelike kerk"

Enkele aantekeninge oor die teks van die Apostolicum ten opsigte van die Belydenis van die Kerk, geskryf deur prof AD Pont, is in die studiebundel opgeneem.

AANBEVELING

- * **Die vertaling van die raad oor die Apostolicum Artikel 8 en 9 word bespreek met die oog op besluitneming.**

1.2.8 *Verdere werksaamhede*

Die raad het gedurende die verslagtydperk aandag gegee aan die volgende aangeleenthede:

- * Probleme wat die Vrye Gereformeerde Kerke met die nuwe vertaling van die belydenisskrifte ervaar, is ondersoek. Die raad is dit eens dat vertaling-oneffenhede wat uitgewys is, meriete het en dat dit nodig is om die vertaling te hersien.
- * Dr PB Boshoff het namens die raad vrae van broeder FH Conradie van die gemeente Sasolburg oor die Geloofsbelydenis van Nicea, beantwoord.
- * 'n Alternatiewe doopformulier wat deur ds FJC Oosthuizen voorgelê is, is

geëvalueer en sal oorweeg word by die bespreking van die konsepformulier wat reeds opgestel is.

- * 'n Navraag van die gemeente Tarlton oor die Apostolicum is beantwoord.
- * Studiewerk is rondom die vota gedoen. Na aanleiding van 'n kort memorandum deur prof GMM Pelser was die raad dit eens dat die meeste vota in die Diensboek kwalik as adjutorium gebruik kan word.

'n Memorandum oor die betekenis van die votum en die funksie daarvan in die erediens, is in die studiebundel opgeneem.

- * Prof GMM Pelser het 'n kort uiteensetting oor enkele prinsipiële uitgangspunte wat in aanmerking geneem of verdiskonteer behoort te word by die opstel van formuliere vir die bevestiging van persone in die kerklike bedieninge namens die raad opgestel.

Dit word aan die Algemene Kerkvergadering deurgegee deur opname in die studiebundel.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.2.9 Onafgehandelde studiewerk

Die raad is nog besig met die volgende studiewerk:

- * 'n Alternatiewe doopformulier is reeds in konsepvorm.
- * Studiewerk vir die daarstel van 'n alternatiewe Nagmaalsformulier en alternatiewe formulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens het reeds ver gevorder.

AANBEVELING

- * **Die raad kry opdrag om die onafgehandelde studiewerk te voltooi.**

2

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN VEREENIGING
GOEDKOOP UITGAWE VAN BELYDENISSKRIFTE/KERKLIKE GE-
BEDE**

- * Die vergadering steun die versoek dat
- ** die belydenisskrifte en die nuwe versameling van kerklike gebede in goedkoop uitgawes beskikbaar gestel word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.
- * SENTIK word versoek om deur die werkgroep vir Kital aan die aangeleentheid aandag te verleen.

3.

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN
KOMMENTAAR OP HEIDELBERGSE KATEGISMUS**

- * Die vergadering versoek die dekaan van die teologiese fakulteit om die spoedige daarstelling van 'n eietydse kommentaar van die Heidelbergse Kategismus met die oog op die uitleg daarvan in die prediking.

Motivering

Hierdie versoek spruit uit

- * die opdrag aan predikante om die Heidelbergse Kategismus in 'n siklus van drie jaar te behandel in die prediking
- * die gebrek aan nuwe kommentare op die Heidelbergse Kategismus
- * die feit dat bestaande materiaal deurgaans verouderd is.

Verskeie werke het verskyn in die dogmatiek oor onderafdelings van die leer van die kerk, maar daar bestaan nie 'n onlangse komprehensiewe werk wat die eie aard en eenheid van die Heidelbergse Kategismus weerspieël nie en waarvan die uitleg in lyn is met die teologiese standpunt wat in die Nederduitsch Hervormde Kerk gehuldig word nie.

Daar is 'n behoefte aan riglyne vir prediking wat nie prediking van die Heidelbergse Kategismus is nie, maar prediking van die Skrif binne die belydenisraamwerk van die Kerk.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

---o0o---

XII. PREDIKING EN EREDIENS

1. DIE RAAD VIR PREDIKING, EREDIENS EN KERKBOU

1.1 Konstituering en funksionering

Die Raad vir Prediking en Erediens is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg gekonstitueer:

Prof DJ Booysen (voorsitter), ds CM van den Berg (sekretaris), prof MJ du P Beukes, dr JA Beukes en CS Steenekamp. Dr CS Steenekamp het intussen bedank.

Die raad het nege keer vergader en is tevrede dat hy met die werksaamhede wat aan hom opgedra is, bevredigend gevorder het. Die raad was genoodsaak om enkele studie-opdragte oor 'n langer tydperk te laat verloop vanweë die omvang van die opdragte.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.**

1.2 Opdragte van die 63ste Algemene Kerkvergadering aan die raad

Die raad het die volgende opdragte ontvang:

- * Ondersoek na die gebruik van hulpmiddels tydens die prediking.
- * Die formulering van 'n uitnodigingspreuk na die Nagmaal, in die gees van Bepaling 79, vir opname in 'n hersiene uitgawe van die Diensboek.
- * Koördinering van die studiewerk oor die kind in die erediens.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na aanleiding van navrae uit die Kerk, die volgende opdragte bygevoeg:

- * Die raad se opnames oor kerklike meelewing onder lidmate, wat in 1986 en 1991 gedoen is, moet vir publikasie verwerk word. Die Administrateur is versoek om die publikasie daarvan te behartig.
- * Die verantwoordelikheid vir die hersiening van die Diensboek vir goedkeuring by die 64ste Algemene Kerkvergadering.
- * Die skryf van riglyne vir die huwelikserediens en die teraardebestelling by begrafniseredienste.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.3 Doelwitstelling en bereiking van doelwitte

1.3.1 *Die raad het die volgende doelwitte vir sy werktermyn gestel:*

- * Die uitvoering van die bovermelde opdragte van die 63ste Algemene Kerkvergadering en die opdragte wat van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang is.
- * Die hersiening van diensordes en vota vir opname in 'n hersiene uitgawe van die Diensboek.
- * Voorskrifte vir liturgiese handeling vir opname in die Diensboek.
- * Riglyne vir die ouderling se opsigtaak oor die prediking en die erediens.
- * Kennisname van navrae oor kerkbou soos dit aan die Raad van Finansies gerig word.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.3.2 *Bereiking van doelwitte*

Die raad rapporteer graag soos volg oor die bereiking al dan nie van hierdie doelwitte.

1.3.2.1 *Hulpmiddels tydens die prediking*

Die opdrag sal eers deur die loop van 1995 aandag geniet. Geen aanbeveling hieroor sal voor die 64ste Algemene Kerkvergadering dien nie.

AANBEVELING

- * **Die raad kry opdrag om die taak af te handel.**

1.3.2.2 **Uitnodigingspreuk na die Nagmaal**

Hierdie opdrag is finaal afgehandel.

AANBEVELING

- * **Die volgende uitnodigingspreuk na die Nagmaal word oorweeg vir goedkeuring.**

Voor die eerste tafel

Broers en susters in die Here, namens die kerkraad van die gemeente word u hartlik uitgenooi om te kom aansit aan die Nagmaal van die Here.

Belydende lidmate van ander gemeentes van ons Kerk en belydende lidmate van kerke met dieselfde belydenis as ons Kerk, word van harte uitgenooi om saam met ons Nagmaal te gebruik, mits hulle nie onder kerklike tug staan nie en dus die vrymoedigheid het om in hulle eie gemeentes aan die tafel van die Here aan te sit.

By die tweede en daaropvolgende tafels kan een van die volgende of soortgelyke Skrifgedeeltes gebruik word:

Gemeente, alles is gereed; kom na die tafel van die Here. Kom en word versterk in die geloof (Matt.22:4).

Gemeente, kom; die maaltyd staan klaar (Luk.14:17).

Kom, gemeente, ons is almal van die Here afhanklik. Hy voed ons op Sy tyd! (Ps.104:27).

Gemeente, kom dan; want die Here maak Sy hand oop en ons kry meer as genoeg! (Ps.104:28).

Kom, gemeente, laat ons ons oë op die Here rig; want Hy voed ons op Sy tyd! (Ps.145:15).

Kom, gemeente, eet! Anders sal die pad vir u te lank word (1 Kon.19:7).

VOORSTEL VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende wysigings by die raad aanbeveel:

- * **Broers en susters in die Here, u word hartlik uitgenooi om te kom aansit aan die Nagmaal van die Here!**

Namens die kerkraad van die gemeente word belydende lidmate (en die woorde wat daarop volg).

- * 'Nog ander Skrifgedeeltes kan gevoeg word by die uitnodiging na die tweede en daaropvolgende tafels.

Hierop het die raad soos volg geantwoord:

Die raad oordeel dat hy teologies en kerkregtelik met sy oorspronklike formulering behoort te volstaan. Die opsig oor die Nagmaal, te wete toelating tot en weerhouding van die Nagmaal, lê immers in die hande van die kerkraad. Om "kerkraad" in die eerste uitnodigingspreuk weg te laat kan heel maklik die indruk skep dat die opsig in die predikant se hande lê. 'n Dubbele uitnodiging lei ook tot onnodige herhaling. Verder meen die raad dat die getal Skrifgedeeltes wat genoem is, heeltemal voldoende is.

Die Kommissie het hierop besluit om sy voorstel saam met die aanbeveling van die raad aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê vir besluit.

AANBEVELING

- * **Die vergadering handel en besluit oor die aangeleentheid.**

1.3.2.3 Kind in die erediens

Alle persone wat betrokke is by die studiewerk rondom die kind in die erediens, is deur die raad in 'n vergadering saamgeroep. Studiegroepe is gevorm en sameroepers benoem aan wie die volgende temas opgedra is:

- * Die plek van die kind in die erediens: Bybels, dogmaties en histories gesien - Prof AA da Silva.
- * Wie is die kind in die erediens? - Prof MJ du P. Beukes.
- * Wat is die erediens? - Prof DJ Booysen.
- * Verskillende vorme van prediking met die oog op kinderbetrokkenheid. Die kind en die Nagmaal - Bybels, dogmaties, histories en prakties gesien - Dr JA Beukes.
- * Die kerklike plek van die kind in die kerk: Implikasies vir die kind in die erediens - Ds WA Dreyer.
- * Die verband tussen die erediens en ander verkondigingsgestaltes met die oog op kinderbetrokkenheid - Ds WH Swart.
- * Die benutting en die inkleding van die ander liturgiese elemente met die oog op kinderbetrokkenheid - Ds CM van den Berg.

- * Die rol van die ouers met die oog op die kind se betrokkenheid in die erediens - Ds JC van der Merwe.

Die sameroepers se taak behels die konsolidering van elke studiegroep se studiewerk vir voorlegging aan die raad. Teen die einde van 1993 was dit reeds vir die raad duidelik dat hierdie opdrag en dan veral die finale rapport "Kind in die Erediens" van veel groter omvang is as wat verwag is. Die raad het van die sameroepers verneem dat, flukse vordering in ag geneem, alle tersaaklike stukke eers teen April 1995 afgehandel sal wees. Hierna sal die finale rapport voorberei word. Geen aanbevelings in die verband sal voor die 64ste Algemene Kerkvergadering dien nie.

AANBEVELING

- * **Die raad kry opdrag om die studiewerk af te handel.**

1.3.2.4 Opnames 1985 en 1991 in sake kerklike meelewing

Die betrokke dokument vir publikasie, is op 1 Julie 1993 aan die Administrateur besorg.

AANBEVELING

- * **Die Administrateur word versoek om die resultate van die opname oor lidmaatmeelewing in 'n formaat na eie goeddunke, in die Kerk beskikbaar te stel.**

1.3.2.5 Hersiening van die Diensboek

Die raad het in samewerking met die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte, die hersiening van die diensboek behartig. Die aanbevelings vir die 64ste Algemene Kerkvergadering in dié verband, vorm deel van hierdie verslag.

AANBEVELING

- * **Die saak word onder punt 2 behandel.**

1.3.2.6 Huwelikserediens en teraardebestelling

Die Kerk se riglyne oor die huwelikserediens, soos met vorige Algemene

Kerkvergaderings vasgestel, is deur die raad onderskryf. Riglyne ten opsigte van die teraardebestelling voor of na die begrafniserediens is afgehandel en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir kommentaar besorg. Geen aanbeveling daaroor sal voor die 64ste Algemene Kerkvergadering dien nie.

AANBEVELING

Die vergadering aanvaar die volgende in verband met die huwelikserediens:

- * Die huwelikserediens is 'n volwaardige erediens en word derhalwe georden volgens die toepaslike diensorde, soos in die Diensboek aangedui.**
- * Die troumars van Mendelsohn bly die mees aanvaarbare en verder word van liedere uit die Psalm- en Gesangeboek gebruik gemaak.**
- * Tydens die huwelikserediens word solosang en die neem van foto's afgewys.**
- * Die wisseling van ringe by "gee mekaar die regterhand" asook die kniel van die egpaar met die bevestiging bly steeds opsionele aangeleenthede.**

1.3.2.7 Diensordes en vota

Die raad het verskeie kere oor diensordes en vota gehandel met die oog op die finale afhandeling daarvan. Aangesien hierdie saak by die hersiening van die Diensboek tuishoort, word die aanbevelings later in die verslag behandel.

AANBEVELING

- * Die saak word onder punt 2 behandel.**

1.3.2.8 Liturgiese handelinge

Die raad het besluit om te volstaan met enkele verhelderende opmerkings by die vyfde hoofstuk van prof MJ Beukes se publikasie "Erediens 1". Aanbevelings in dié verband word later in die verslag behandel.

AANBEVELING

- * Die saak word onder punt 2 behandel.**

1.3.2.9 **Opsigtaak van ouderlinge**

Studie oor hierdie aangeleentheid sal eers deur die loop van 1995 afgehandel word. Geen aanbevelings in die verband sal voor die Algemene Kerkvergadering dien nie.

AANBEVELING

- * **Die raad kry opdrag om die studiewerk af te handel.**

1.3.2.10 **Kerkbou**

Geen planne van kerkgeboue is deur die raad hanteer nie.

AANBEVELING

- * **Die Raad van Finansies word versoek om alle planne van kerkgeboue aan die raad voor te lê.**

1.4 **Voortgaande studiewerk van die raad**

Die raad aanvaar dat die volgende opdragte in die nuwe werktermyn voortgaande aandag moet geniet:

- * Hulpmiddels tydens die prediking.
- * Die kind in die erediens.
- * Die teraardebestelling by die begrafniserediens.
- * Opsigtaak van die ouderling oor prediking en erediens.

AANBEVELING

- * **Die raad kry opdrag om die studiewerk voort te sit en af te handel.**

2. **HERSIENING VAN DIE DIENSBOEK**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad vir Prediking en Erediens versoek om leiding te neem by die hersiening van die 1993 Diensboek. Die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte en 'n verteenwoordiger van Kital is by die werksaamhede betrek.

2.1 Algemene hersiening

Inleiding

- * Bladsy 1 tot 15 word gekonsolideer tot 'n nuwe inleiding wat soos volg verwoord word:

2.1.1 *Die wese van die erediens*

Die Christelike geloof het sy ontstaan daaraan te danke dat God Homself in Jesus Christus aan die mense bekend gemaak het. Hierdie bekendmaking is in die Bybel opgeteken. Die Bybel is die enigste maatstaf vir ons kennis van God en die diens wat ons aan Hom verskuldig is. Hierdie diens kom in die besonder in die erediens na vore. Juis omdat die Woord mens geword het, is die erediens 'n Goddelik-menslike gebeurtenis. In die erediens ontmoet God die gelowiges deur sy Woord en Gees, spreek hulle aan, en op hierdie spreke antwoord hulle.

Die erediens is uniek omdat God sy gelowiges saamroep. Die saamgeroeptes is sy gemeente. Hulle behoort aan Hom en kom saam om in die geloof opgebou te word en ook te antwoord op die Woord. Hier is Hy deur sy Gees teenwoordig en deur sy teenwoordigheid word die erediens 'n lewende ontmoeting, en vind daar gemeenskap plaas. So word ons geloof gestig en gebou. Die fondament waarop die erediens rus, is die werk van die drie-enige God. Hy het ons ontmoet en wil die ontmoeting voortsit.

God se spreke roep die mens se antwoord op en daarom het die erediens 'n bepaalde karakter, wat ook die gang van die erediens bepaal: 'n Woord-antwoord karakter. Die Bybel gee geen vaste liturgiese orde nie, maar daar is wel aanduiding van verskillende liturgiese elemente.

2.1.2 *Elemente van die Christelike erediens*

2.1.2.1 Votum en seëngroet

Die erediens begin wanneer die liturg die votum uitspreek. Dit beklemtoon dat alles by God begin, dat alles van Hom afhang en op Hom gerig is. Hieruit blyk ook dat die samekoms van die gemeente amptelik is en daarom in die naam van die drie-enige God gekonstitueer word. Die votum gee daaraan uitdrukking dat die erediens God se wil is en dat die gemeente tot sy eer saamgeroep is. Die erediens berus nie op menslike inisiatief nie, maar by God self. Dit bring mee dat die votum uit die Skrif sal kom. Enkele inleidende woorde kan uitdrukking gee aan die feit dat die Woord van die Here gaan volg, soos: Die Here sê ... en dan volg die teks. Die Skrifteks wat as votum gebruik word, moet daaraan uitdrukking gee dat God teenwoordig is en in sy liefdeshandeling voorop staan.

* *Voorbeelde van vota*

Die volgende dien slegs as voorbeelde van vota en die liturg moet self tekste kies wat uitdrukking gee aan die besondere erediens:

God het belowe: Ek sal jou God wees en ook die God van jou nageslag (Genesis 17:7b).

Die Here het gesê: Ek is by jou en Ek sal jou beskerm waar jy ookal gaan (Genesis 28:15).

Die Here sê: Ek, die Here, is die barmhartige en genadige God, lankmoedig en vol trou. Ek betoon my liefde aan geslagte en geslagte (Eksodus 34:6b, 7a).

God bevestig in sy Woord: Dit gaan goed met die mens wat sy hulp van die God van Jakob ontvang, die mense wie se hoop gevestig is op die Here, sy God (Psalm 146:5).

Die Here sê: Ek is jou God, Ek versterk jou, Ek help jou, Ek hou jou vas, met my eie hand red Ek jou (Jesaja 41:10).

So sê die Here: Ek is die Here. Omdat Ek getrou is aan my verbond, het Ek jou geroep. Ek hou jou vas, Ek beskerm jou... (Jesaja 42:6).

Luister, so sê die Here; Moenie bang wees nie, Ek verlos jou, Ek het jou op jou naam geroep. Jy is myne (Jesaja 43:1).

God sê: Kom na My toe dat julle gered kan word, almal op die aarde, want Ek is God, daar is geen ander nie (Jesaja 45:22).

Die Here roep ons byeen met die woorde: Kom, almal wat dors is, kom na die water toe, selfs ook die wat nie geld het nie, kom, koop en eet... (Jesaja 55:1).

So spreek die Here: Luister aandagtig na My, sodat julle kan eet wat goed is en versadig kan word met die beste wat daar is (Jesaja 55:2b).

Die Here sê: Geseënd is die wat weet hoe afhanklik hulle van God is, want aan hulle behoort die koninkryk van die hemel (Matteus 5:3).

Die Here sê: Kom na My toe, almal wat uitgeput en oorlaai is, en Ek sal julle rus gee (Matteus 11:28).

Die Here sê: ...waar twee of drie in My naam saam is, daar is Ek by hulle (Matteus 18:20).

Die Here sê: Ek is die brood wat lewe gee. Wie na My toe kom, sal nooit

weer honger kry nie, en wie in My glo, sal nooit weer dors kry nie (Johannes 6:35).

Jesus Christus het gesê: Ek is die weg en die waarheid en die lewe. Niemand kom na die Vader toe behalwe deur My nie (Johannes 14:6).

In die Woord staan: God is vir ons, wie kan dan teen ons wees? (Romeine 8:31).

Die Here sê: Aan elkeen wat die oorwinning behaal sal Ek te ete gee van die boom van die lewe, wat in die paradys van God is. Gemeente, genade en vrede vir julle van Hom wat is en wat kom, en van die sewe Geeste voor sy troon, en van Jesus Christus, die geloofwaardige getuie (Openbaring 2:7 en 1:4, 5).

** Die volgende Skrifgebaseerde vota kan ook oorweeg word:*

Die Here sê: Moenie bang wees nie, Ek beskerm jou! Jou beloning sal baie groot wees (Genesis 15:1b).

Gemeente, God sê: Ek is julle rots, julle skuilplek en julle redder (Psalm 18:3).

Gemeente, die Here sê in sy Woord: Wat Ek doen is volmaak, wat Ek sê, is suiwer. Elkeen wat by my skuiling soek, beskerm Ek (Psalm 18:31).

Die Here sê vir ons: Ek is julle lig en julle redder, julle hoof nie bang te wees nie. Ek is julle toevlug, julle hoof nie te vrees nie (Psalm 27:1).

Gemeente, die Here vertroos ons met die woorde: Ek is vir julle 'n toevlug en 'n beskerming. Ek was nog altyd bereid om te help in nood. Daarom hoef julle nie bang te wees nie, al gee die aarde pad, al skuif die berge tot in die dieptes van die see, al druis en skuim die water van die see, al skud die berge sy onstuimigheid (Psalm 46:2-4).

Hier in die erediens sê die Here vir ons: Ek alleen is God. Ek roep die hele wêreld op, vanwaar die son opkom tot waar hy ondergaan (Psalm 50:1).

Gemeente, die Skrif leer: Dit gaan goed met die mens wat God uitkies en in sy huis laat bymekaar kom (Psalm 65:5).

Gemeente, ons leer in die Skrif: Dit gaan goed met mense vir wie die Here se huis 'n tuiste is en hulle krag daar in Hom vind (Psalm 84:5, 6).

Gemeente, die Here verkondig: Ek is vir julle 'n toevlug van geslag tot geslag. Voordat berge gebore is, voordat Ek die wêreld voortgebring het, ja van ewigheid tot ewigheid is Ek God (Psalm 90:1, 2).

Ons kyk op na die berge: Waarvandaan sal daar vir ons hulp kom? Die Here sê vir ons: Julle hulp kom van My wat hemel en aarde gemaak het (Psalm 121:1, 2).

God sê in sy Woord: As Ek die huis nie bou nie, swoeg dié wat daaraan bou, tevergeefs. As Ek die stad nie beskerm nie, waak dié wat dit beskerm, tevergeefs (Psalm 127:1).

Die Here die Almagtige sê: Julle sal vir My 'n kosbare besitting wees... Ek sal goed wees vir julle soos iemand goed is vir sy seun wat vir hom werk (Maleagi 3:17).

Gemeente, die drie-enige God sê vir ons: Uit Hom en deur Hom en tot Hom is alle dinge. Aan Hom behoort die heerlijkheid tot in alle ewigheid (Romeine 11:36).

Die seëngroet vind veral sy oorsprong in die Nuwe Testament. Die groet in die Apostoliese Briewe is meer as 'n blote groet, want dit gee ook uitdrukking aan die seën van God. Dit is 'n toesegging van die genade van die Heer by monde van die liturg aan sy vergaderde gelowiges. Om hieraan uitdrukking te gee, doen die liturg dit met uitgestrekte hande en met dié gebruikmaking van 'n Skrifteks wat dit verwoord.

Bekende voorbeelde wat algemeen in die Kerk benut word is: Romeine 1:76 en Efesiërs 1:2.

Die gemeente hoor die votum en seëngroet staande aan, sonder dat dit nodig is om die oë toe te maak.

2.1.2.2 **Sang**

Van die vroegste tye af het sang en lied tot die wese van die diens aan God behoort om Hom in sy grootheid te loof en te prys. Van die begin af is die lied gesien as een van die maniere waarop die gelowiges op die Woord en die roepstem van God antwoord. Die lied het 'n besondere taak in die erediens. Die gemeente aanbid God in sy lied, loof Hom vir sy weldade en liefde, dank God vir die wonder van die verlossing, roem Sy naam, verkondig aan mekaar en aan die wêreld God se heil wat Hy aan die mens toesê en bely daarmee hulle geloof en skuld. Dit skep 'n bepaalde atmosfeer van aanbidding, trouens dit dra die antwoord van die gemeente op 'n besondere manier. As antwoord van die gemeente volg dit gewoonlik op die spreke en handeling van God deur sy Woord. Dit is die taak en verantwoordelikheid van die liturg om in die keuse van liedere, toe te sien dat die gemeente geleentheid gebied word om sinvol te kan antwoord. Om willekeur uit te skakel, het die Kerk die liedere in sy sangbundel opgeneem.

Die diensorde wat gebruik word, bepaal of die ouderling of die predikant die lied aankondig. Hierdie aankondiging moet kort en saaklik wees: Ons sing....

2.1.2.3 Die wet

Die lees van die wet in die erediens kan verskillende funksies vervul.

Dit dien as kernbron van die sonde, waardeur ons van God se heiligheid en ons sonde bewus word. In hierdie geval word die wet tradisioneel vroeg in die erediens geplaas, gevolg deur skuldbelydenis en genadeverkondiging.

Dit dien as reël vir die dankbaarheid. In dié geval volg dit op die prediking en eie geloofsbelydenis. In die prediking is ons van God se genade verseker en tot geloof opgeroep. Hierdie geloof wat bely is, moet ook uitgeleef word. Vir die regte lewe is die wet van God ons maatstaf.

Daar is ook 'n derde faktor. Ons kan dit die toekomsgerigte aspek noem. In die geval verwys die wet ook na die sonde wat eenmaal nie daar sal wees nie. Dit verskerp die toekomsverwachting as die wet gehoor word. So word die gelowige bewus van die feit dat hy op pad is na 'n tyd waar God waarlik gedien sal word soos Hy dit verlang. In dié geval sal die wet noodwendig na die prediking aan die beurt moet kom. Hier sal die genadeverkondiging die wet moet voorafgaan. Juis omdat God ons ons skuld vergewe het, kan ons ons skuld bely.

Die liturg sal die keuse moet maak by watter aspek van die wet aangesluit word en dit sal dan tot uitdrukking kom in die plek wat aan die wet in die erediens gegee sal word.

2.1.2.4 Skuldbelydenis en genadeverkondiging

God spreek die mens aan deur sy Woord. Die mens besef dat hy skuldig staan voor God. Hierdie wete bring hom tot skuldbelydenis. Tydens die reformasie het dit in die openbare skuldbelydenis in die erediens gestalte gevind. God het aan die mens vergifnis geskenk deur Jesus Christus. Hierdie vergifnis word ook in die erediens verkondig. Op die skuldbelydenis volg dan die genadeverkondiging. Die plasing van skuldbelydenis en genadeverkondiging geskied derhalwe met inagneming van die plasing van die wet, die inhoud van die preek asook die erediensdoel in sy geheel.

Van die volgende liedere kan byvoorbeeld gesing word:

Om ons skuld te bely.

Om vergifnis te vra.

Om ons onvermoë om aan die wet te voldoen te bely.

Om te bid om God se hulp sodat ons gehoorsaam kan wees.

Ps 19:4, 6, 7

Ps 25:3

Ps 32:1, 3

Ps 38:1, 17

Ps 51:1

Ps 86:6
Ps 119:1, 2 ens
Ps 130:2
Ges 53:1, 2
Ges 57:1
Ges 192:1, 3
Ges 238:1
Ges 244:1
Ges 245:8
Ges 253:2
Ges 259:1, 2
Ges 262:1, 2
Ges 266:1

2.1.2.5 **Geloofsbelydenis**

In die geloofsbelydenis word die geloof in die drie-enige God, soos Hy Hom deur sy Woord aan die mens bekend gemaak het, bely. Geloofsbelydenis is die nasê van wat God reeds gesê het. Die geloofsbelydenis het vanaf die vroegste tye in een of ander vorm voorgekom. In die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word hoofsaaklik die Apostoliëse Geloofsbelydenis (Twaalf Artikels) en die Niceense Geloofsbelydenis gebruik. Ook die lied kan as geloofsbelydenis benut word, vergelyk Orde L.

Verskillende liedere kan gesing word om byvoorbeeld

die belydenis te bevestig
ons lewe aan die Here te wy
te getuig van God se genade
te bid om God se leiding
te sing van ons ewige toekoms
te getuig van die evangelie
te bid van ons geloof
om God te loof
om God te dank.

Die volgende en ander gepaste liedere kan hiervoor benut word:

Ps 9:1
Ps 18:1, 14
Ps 25:3
Ps 33:1, 2, 11
Ps 47:1
Ps 100
Ps 105:1, 2
Ps 113:1
Ps 150
Ges 5:3

Ges 40:4
Ges 57:3
Ges 177:1, 2
Ges 182:1, 2
Ges 188:1, 3
Ges 190:1, 2, 3
Ges 194:1
Ges 202:3
Ges 227:1, 2
Ges 228:1, 2
Ges 230:1
Ges 238:2
Ges 245:11
Ges 253:1
Ges 269:1, 2, 3
Ges 273:1

2.1.2.6 Skriflesing

Die Skriflesing is 'n onontbeerlike element in die erediens. In die Skriflesing verneem ons die spreke van God. Hierdeur wil Hy Homself aan ons bekendstel. Die Skriflesing is ten nouste met die prediking verbind, nogtans bly dit altyd 'n selfstandige liturgiese element. Dit beteken dat die liturg volle reg aan die Skriflesing sal laat geskied.

Die aankondiging van die Skrifgedeelte wat gelees gaan word moet, soos alle aankondigings, kort en saaklik wees. Die volgende dien as voorbeeld:

Ons Skriflesing is uit...

Na die Skriflesing volg 'n kort en bondige aankondiging:

Ons lees tot sover... of
Hier eindig die Skriflesing.

Die aankondiging word opgevolg deur 'n toepaslike sitaat, soos een van die volgende:

Jesaja 40:8 Gras verdor en blomme verwelk, maar die Woord van ons God bly vir ewig.

Jeremia 23:29 My Woord is soos vuur, sê die Here, soos 'n hamer waarmee klippe stukkend gebreek word.

Matteus 4:4 'n Mens leef nie net van brood nie, maar van elke Woord wat uit die mond van God kom.

Lukas 11:28 ... Bevoorreg is hulle wat die Woord van God hoor en dit onderhou.

Johannes 5:24 Dit verseker Ek julle: Wie luister na wat Ek sê, en in Hom glo wat my gestuur het, het die ewige lewe.

Johannes 8:47a Wie 'n kind van God is, luister na die woorde van God.

2.1.2.7 Prediking

Prediking is die uitleë en toepas van die Skrif. Die prediking is noodsaaklik vir die opbou van die gemeente. Die geloof is deur die hoor van die Woord en die prediking is tot redding van die wat glo (I Korintiërs 1:21). Die Heilige Gees gebruik die prediking as instrument om die geloof te wek en te versterk en om die gelowiges vir hulle dienswerk toe te rus.

Die teks vir die prediking word aangekondig. Wanneer daar gebruik gemaak word van 'n bepaalde perikoop, word die kerninhoud daarvan aangekondig.

2.1.2.8 Gebed

Die gebed bied aan die gelowige die voorreg om in Jesus Christus deur die Heilige Gees in 'n besondere verhouding tot die hemelse Vader te staan en dankbaar op die Woord van God te antwoord. Die liturg gaan die gemeente voor in die gebed terwyl die gemeentelêde in werklikheid saam bid. Die gebed is nie gebed van die liturg nie, maar van die gemeente. Die liturg kan 'n vrye gebed of 'n formuliergebed gebruik. Dit spreek vanself dat die gebed sal beantwoord aan die voorskrif wat Jesus Christus gegee het (Matteus 6:5 vv).

Die Nederduitsch Hervormde Kerk het tot dusver verkies om die eerste gebed die gebed te maak waarin die voorbidding gedoen sal word soos dit van die kerk verwag word om voorbidding te doen. Die tweede gebed is bekend as 'n dankgebed en is gewoonlik korter as die eerste.

Indien die tweede gebed vir voorbidding benut word, sal die aankondiging daarvan ook aangepas moet word en dien dit dan nie by uitstek as dankgebed nie.

Gemeentesang kan goedsdiks dien as een van die gebede, byvoorbeeld Psalm 25:2; Gesang 293 - 301. Indien die gemeentesang as tweede gebed benut word, vervel die slotsang.

Soos by alle aankondigings van die liturgiese elemente word die aankondiging ook kort en saaklik gedoen:

Laat ons bid.

Kom laat ons bid.

Laat ons dank.

2.1.2.9 Die Seën

Die erediens het begin met die votum as proklamasie van die drie-enige God, in

wie se naam die diens gehou word. Die samekoms van die gemeente het ook in teenwoordigheid van die drie-enige God verloop. Die seën aan die einde van die erediens is 'n bevestiging van God dat Hy sy gelowiges in die wêreld vergesel. Hierdie toesegging vind ook plaas met die simbolies uitgestrekte hande van die liturg, met gebruikmaking van die toepaslike Skrifgedeeltes soos 2 Korintiërs 13:13 of Numeri 6:24-26.

Die gemeente hoor die seën staande aan sonder dat dit nodig is om die oë toe te maak.

2.1.3 *Dankoffer*

Die dankoffer is 'n bekende Bybelse gebruik, en in die Kerk is dit algemene praktyk dat die offergawe deur die diakens by die deur in ontvangs geneem word. Die lewe van die gelowige moet 'n lewe van dankbaarheid wees. Sy geloof moet gestalte kry in sy werke. Daarom word die eerste dankbaarheidsdaad verrig op die oomblik as die gemeente die wêreld betree.

2.1.4 *Afkondigings*

Dit spreek vanself dat die dankbaarheid van die gemeente ook in die loop van die week tot uitdrukking sal kom in die besondere aktiwiteite in die gemeente. Afkondigings wat hiermee verband hou, word na die uitspraak van die seën gedoen. Afkondigings moet so kort en saaklik as moontlik gedoen word. Indien dit vir die gemeente moontlik is om dit op skrif beskikbaar te stel, moet alles nie weer herhaal word nie.

2.1.5 *Die voorleser*

In die Nederduitsch Hervormde Kerk is dit gebruik dat een van die ouderlinge enkele elemente in die erediens hanteer. Hierdie gebruik het 'n lang tradisie in die Kerk en dit word vandag nog gehandhaaf. Die ouderlinge het die opsigtaak in die gemeente. Dit beteken dat juis hulle aan die gemeente voorhou wat God van hulle vra en hoe hulle sal glo.

2.1.6 *Afwisseling*

Die Bybel se liturgiese geskiedenis gee geen getuienis dat net een diensorde as die enigste bruikbare orde vasgelê moet word nie. Verskillende diensordes is moontlik, met die voorbehoud dat dit volgens die beginsels soos deur die Algemene Kerkvergadering neergelê is, saamgestel sal word. Verskillende diensordes soos deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur, word voorgelê. Die rede waarom verskillende diensordes voorgelê word, is om te verhoed dat slegs een gekte diensorde gebruik word. Dit skep ook die moontlikheid dat die verskillende funksies van 'n liturgiese element beter tot hulle reg kom. Afwisseling is nie net moontlik nie, maar ook wenslik. Die dinamiese krag van die erediens verg afwisseling. Afwisseling dien daartoe dat onbeperkte vryheid aan die een kant en stagnasie aan die ander kant voorkom word.

Die diensorde wat benut word, word bepaal deur die inhoud van die preek en die doel van die erediens as geheel.

2.1.7 *Liturgiese ordes tydens die bevestiging van 'n huwelik en 'n begrafnisdiens*

Hierdie eredienste kan anders verloop as dié op die Sondag. Die ouderling tree normaalweg nie hier as voorleser op nie.

In terme van besluite van die Algemene Kerkvergadering kan die wet, geloofs-belydenis, skuldbelydenis en genadeverkondiging deel uitmaak van ander liturgiese elemente soos in die gebed, sang of prediking. Dit het eintlik algemene praktyk in die Kerk geword.

Voorts moet daarop gelet word dat slegs dié liedere wat deur die Kerk goedgekeur is, benut mag word, dit wil sê uit die Psalm- en Gesangeboek van die Kerk. Tydens die huweliksdienste word solosang en die neem van fotos afgewys. Die wisseling van ringe en die kniel deur die egpaar is opsionele aangeleenthede.

Bladsy 15 word vervang met 'n titelblad: "Liturgiese ordes".

2.1.7.1 *Liturgiese ordes op bladsye 16 tot 53*

- * Die afsonderlike ordes A tot K vir predikant en ouderling word telkens met die opskrif "Orde vir predikant" en "Orde vir ouderling" langs mekaar geplaas met 'n skakering-onderskeiding bo-aan die orde vir die ouderling.

By die ordes vir die predikant op bladsye 16 tot 29 vind die volgende wysigings plaas:

- * Verwyder deurgaans alle vota en die seëngroet aan die begin en die seënbede aan die einde van die orde. Verwys telkens net na die bladsynommer van die inleiding tot die Diensboek waar alle vota, seënspreuke en seënbedes volledig weergegee word.
- * By "Skriflesing" word deurgaans die woorde "... uit die Nuwe Testament (Ou Testament), uit die Evangelie volgens Johannes ..." met "uit die Ou/Nuwe Testament uit (meld die Bybelboek)"; en verwyder deurgaans die woorde "U vind dit op bladsy soveel. Herhaal: Johannes soveel op bladsy soveel."
- * Na die "Afkondigings" moet "Dankoffers" deurgaans onderaan toegevoeg word.

Orde I op bladsy 24 word vervang met 'n nuwe Orde I wat soos volg lui:

Predikant:

Votum en seëngroet:

Lofsang: "Kom ons sing tot lof van die Here ..."

Wet, skuldbelydenis, genadeverkondiging en geloofsbelydenis: Hierdie elemente moet by die sang, die gebed en of die prediking ingewerk word.

Skriflesing: Ons lees uit die Woord van God, uit die Nuwe Testament (Ou Testament) uit die Evangelie volgens Johannes, hoofstuk soveel vanaf vers soveel tot soveel.

Na die Skriflesing: Hier eindig die Skriflesing. "Wie 'n kind van God is, luister na die Woord van God".

Gebed: Kom ons bid saam.

Prediking: Sien Orde A

Sang/Gebed: Die laaste gebed en die slotsang kan vervang word met 'n Psalm of Gesang wat deur die hele gemeente biddend gesing word. (Gedeeltes van die volgende Psalms of Gesange kan vir dié doel gebruik word. Psalms 5; 18; 25; 30; 74; 86; 89; 148 en 145. Gesange 293 tot 297; 299; 301; 315; 336; 337; 350; 535 en baie ander).

Afkondigings:

Dankoffers:

- * Hierdie orde kan slegs alternatiewelik by 'n tweede erediens op Sondag en by buitengewone eredienste gebruik word.

Die ordes vir die predikant op bladsye 27-30 word in die bestaande volgorde gehandhaaf en word voorsien van die opskrif "Ordes vir predikant". Dit word net na die nuwe Orde L vir die ouderling in die nuwe Diensboek geplaas.

Ordes vir ouderlinge op bladsye 32 tot 53:

- * Aangehaalde liedere na wet en belydenis word deurgaans verwyder. Daar word telkens na die bladsynommer van die inleiding tot die Diensboek waar voorbeelde van sodanige liedere weergegee word, verwys.
- * Reëls 8 tot 11 op bladsy 32, reël 9 op bladsy 34 word in geheel vervang met die volgende woorde: "Kom ons bely ons geloof soos volg:" aangesien die opmerking oor die voorskriftelikhede "sit" of "staan" in die inleiding tot die nuwe Diensboek vervat word.

- * Orde I op bladsy 48 word voorsien van 'n asterisk met die volgende opmerking onderaan die bladsy: Hierdie orde dien slegs as alternatief vir die ander ordes vir die ouderling en verval derhalwe wanneer Orde I vir die predikant in die erediens gebruik word.
- * Die nuwe Orde L vir die ouderling, word in die nuwe Diensboek net na Orde K vir die predikant en die ouderling geplaas met 'n asterisk daarby in verwysing na die opmerking onderaan die bladsy "Hierdie orde dien as alternatief vir die Ordes D tot K vir die ouderling".

Orde L lees soos volg:

Predikant: Votum en seëngroet

Ouderling:

Lofsang: God het ons met sy seën gegroet. Laat ons met blydschap daarop antwoord deur te sing van ...

Wet: Broers en susters,

God se wet eis liefde van ons. Hoor hoe som Jesus die wet vir ons op.

En een van hulle, 'n wetgeleerde, het hom met 'n vraag probeer vastrek. "Meneer," vra hy, "wat is die grootste gebod in die wet?"

Jesus antwoord hom: "Jy moet die Here jou God liefhê met jou hele hart en met jou hele siel en met jou hele verstand. Dit is die grootste en die eerste gebod. En die tweede, wat hiermee gelykstaan, is:

'Jy moet jou naaste liefhê soos jouself.' In hierdie twee gebooie is die hele wet en die profete saamgevat."

Skuldbelydenis: Ons weet hoe liefdeloos ons teenoor God en teenoor ander mense is. Laat ons ons skuld bely met die volgende woorde:

Here, ons het almal afgedwaal
Ons handel almal in stryd met U Woord
Ons is liefdeloos teenoor U en ons medemens
Vergeld ons genadiglik nie volgens ons werk nie
Sien ons aan in Jesus Christus wat vir ons sonde gesterf het.

Genadeverkondiging: In Galasiërs 3 vers 11 staan daar: "Hy wat deur God vrygespreek is omdat hy glo, sal lewe."

Geloofsbelydenis: Kom ons bely ons geloof staande met die sing van

Predikant: Aankondiging van Skriflesing, gebed, sang, Skriflesing, prediking,

gebed, sang, seën, afkondigings.

2.1.7.2 Nuwe Ordes M en N

Die nuwe Ordes M en N vir Woord- en Lieddiens, word in die nuwe Diensboek as die laaste liturgiese ordes geplaas.

Dit lui soos volg:

Orde M

Woord- en Lieddiens

Enige een van die liturgiese Ordes A-L word gebruik waarby die Woord- en liedgedeelte as aanloop voor die Votum of as afloop na die seën gebruik word.

Orde N

Woord- en Lieddiens

Enige een van die liturgiese Ordes A-L word gebruik terwyl die elemente van Skriflesing en sang meermale afwisselend herhaal kan word.

2.1.7.3 Formuliere

Die volgende taalkundige korreksies word aangebring:

- * Bladsy 56, reël 12 - "sondigheid" word vervang met "sonde".
- * Bladsy 59, reël 2 - alle aanspreekvorme moet "u" wees, nie "jou" nie.
- * Bladsy 59, reëls 11 tot 12 - vervang "sodat hulle gelowig en vroom opgevoed mag word" met "sodat hulle gelowig opgevoed word".
- * Bladsy 59, reël 18 - "ook" aan die einde van die sin verval.
- * Bladsy 60, reël 12 - "sondigheid" vervang met "sonde".
- * Bladsy 61, onderaan - vervang die laaste twee reëls met "sodat dit vir die gemeente duidelik kan wees dat u hierdie geloof ontvang het en daarom ook bereid is om die dienswerk van die geloof in dankbaarheid teenoor God te doen, moet u nou hardop op die volgende vrae antwoord".
- * Bladsy 64, reël 4 - gebruik deurgaans "broers en susters" in stede van "broeders en susters".
- * Bladsy 64, reël 19 - "vrygespreek" word vervang met "vryspreek".

- * Bladsy 64, reël 25 - "prediking" word vervang met "verkondiging".
- * Bladsy 66, paragraaf 2 - "broers" by die aanhaling van Hebreërs 10:19-25 word weggelaat.
- * Bladsy 73 - net voor die tafelformule word ingevoeg:

"Uitnodiging na die Nagmaal"

Voor die eerste tafel: Broers en susters in die Here, namens die kerkraad van die gemeente word u hartlik uitgenooi om te kom aansit aan die Nagmaal van die Here! Belydende lidmate van ander gemeentes van ons Kerk en belydende lidmate van kerke met dieselfde belydenis as ons Kerk, word van harte uitgenooi om saam met ons Nagmaal te gebruik mits u nie onder kerklike tug staan nie en dus die vrymoedigheid het om in u eie gemeente aan die tafel van die Here aan te sit".

- * Bladsy 74 - net na reël 4 word ingevoeg:

"Uitnodiging na die Nagmaal"

By die tweede en daaropvolgende tafels kan een van die volgende of soortgelyke Skrifgedeeltes gebruik word: Gemeente, alles is gereed; kom na die tafel van die Here. Kom en word versterk in die geloof (Matteus 22:4). Gemeente, kom; die maaltyd staan klaar (Lukas 14:17).

Kom, gemeente, ons is almal van die Here afhanklik. Hy voed ons op sy tyd! (Psalm 104:27).

Gemeente, kom dan; want die Here maak sy hand oop en ons kry meer as genoeg! (Psalm 104:28).

Kom, gemeente, laat ons ons oë op die Here rig; want Hy voed ons op sy tyd! (Psalm 145:15).

Kom, gemeente, eet! Anders sal die pad vir u te lank word (1 Konings 19:7)."

- * Bladsy 80, reëls 7 en 10 - vervang "dui" met "is" soos in die ander Formulier.
- * Bladsy 81, reël 23 - vervang "verkry" met "kry".
- * Bladsy 82, reël 17 - vervang "sê" met "lees ons in".
- * Bladsy 83, reël 9 - vervang "sê" met "lees ons in".
- * Bladsy 83, reël 20 - die "2" aan die einde moet na die volgende reël oorskuif.
- * Bladsy 85, reël 28 - "broer of suster" vervang met "broer/suster".

- * Bladsy 97, reël 5 - "goed getuig" vervang met "goeie getuienis gelewer".
- * Bladsy 99, reël 34 - "gewese" aan die einde van die sin verval.
- * Bladsy 103, reëls 22 en 23 - maak by "buitestander, medeburger, lid" voorsiening ook vir die meervoudsvorm.
- * Bladsy 104, reëls 4, 5 en 6 - by "hy" word telkens "/sy/hulle" bygevoeg en by "sy" word telkens "/haar/hulle" bygevoeg.
- * Bladsy 105, reël 9 - laat die swak vertaling "en dat dit Hom behaag" weg. So ook by reël 27 - vervang "die huwelik God die Here behaag" met "God die huwelik ingestel het".
- * Bladsy 106, reël 20 - vervang "haar" met "u vrou".
- * Bladsy 107 - net na reël 20 word ingevoeg "Gee mekaar die regterhand" , soos dit op bladsy 108 verskyn, aangesien hierdie handeling simbolies-juridies plaasvind voor trou belowe word (soos by die ander formuliere).
- * Bladsy 108, reël 5 - voeg "nie" in na "teenwoordig".
- * Bladsy 108, reëls 14 en 15 - verval.
- * Bladsy 109, reël 14 - laat in geheel weg aangesien dit tans voorkom of die gebed ook opsioneel is.
- * Bladsy 109, reëls 28 tot 31 - druk in kursief sodat dit opsioneel is by die bevestiging, byvoorbeeld van bejaardes.
- * Bladsy 110 tot 114 - al die aanspreekvorme in die wisselformuliere vir die bevestiging van huwelike word na "u" verander.
- * Bladsy 110, reëls 18 en 19 - "almaal" word weggelaat en vervang "bewys aan mekaar eer" met "bewys eerbied aan mekaar".
- * Bladsy 111, reël 4 - vanaf "verklaar" aan die einde van die sin moet 'n nuwe paragraaf begin.
- * Bladsy 112, reël 32 - vervang "hulp" met "helper".
- * Bladsy 113, reël 35 - by "verklaar" aan die einde van die sin moet 'n nuwe paragraaf begin.
- * Bladsy 115, reël 3 - vervang "daarom vertrou ons sy/haar liggaam aan die verganklikheid toe" met "daarom begrawe ons hom/haar".

2.1.7.4 *Teologiese wysigings*

- * Bladsy 65, vraag 2 - vervang met "Onderneem u om by hierdie belydenis te bly, u voortdurend tot die Here te bekeer en steeds te bid dat Hy dit in u volvoer", aangesien die huidige formulering eintlik teologies neerkom op 'n belofte wat geen mens kan nakom nie.
- * Bladsy 73, reël 26 - Die vergadering spreek hom uit oor die invoeging of weglating van die doksologie by die "onse Vader"-gebed, naamlik "Aan U behoort die koninkryk en die krag en die heerlikheid tot in ewigheid. Amen." Op hierdie bladsy sowel as op bladsy 79 is dit tans weggelaat terwyl bladsye 87, 97 en 104 dit wel invoeg. Hierby moet onthou word dat die Heidelbergse Kategismus op bladsye 200, 202 en 203 wel die doksologie insluit en behandel.
- * Bladsy 105, reëls 2 tot 6 - vervang die "negatiewe" begin van hierdie Formulier "Die sonde ... God u sal bystaan" met 'n formulering in lyn met die 1977/8 uitgawes van die Diensboek naamlik, "N en N het begeer dat hulle huwelik in die Naam van God bevestig sal word. Aangesien daarteen geen wettige beswaar ingebring is nie, gaan ons nou daartoe oor. U, N en N, wat u huwelik openlik in die Naam van God wil laat bevestig, kan in u harte daarvan seker wees dat God u hierin sal bystaan."
- * Bladsy 108, reël 19 - vervang "seën u" aan die einde van die sin met "mag Hy u seën" om in lyn met die 1977/8 uitgawe van die Diensboek die wens hier sterker uit te druk.
- * Bladsy 109, reël 21 - "heilige" word weggelaat, anders klink dit te sakramenteel.
- * Bladsy 112, reël 3 - vervang "kerklik ingeseën" met "in die Naam van God bevestig".

2.1.7.5 *Die ekumeniese simbole*

Taalkundige hersiening

- * Bladsy 121, reël 15 - laat die hakies weg.
- * Bladsy 119, laaste reël - "wederopstanding" word met "opstanding" vervang, soos dit telkens by die aanhaling van die Geloofsbelydenis in die Diensordes voorkom.
- * Bladsy 139, reël 8 - voeg 'n asterisk in na "deur Hom geskep is" vir die verwysing onderaan die bladsy.
- * Bladsy 153, reël 17 - vervang "Christene" met "Christus".

- * Bladsy 168 tot 203 - die nommer van die vraag moet tweede geplaas word, dit wil sê "1 vraag" moet lees "vraag 1".
- * Bladsy 188, reël 13 - vervang "dood" met "doop".
- * Bladsy 192, reël 18 - vervang "Eie" met "Die".
- * Bladsy 192, reël 19 - vervang "my" met "My".
- * Bladsy 247, reël 3 - die Skrifverwysing moet "Romeine 8" lees en nie "Romeine 3" nie.

Teologiese hersiening

- * Bladsy 200 - Die laaste deel van die verwysing onderaan die bladsy: " ... en omdat vrae 128 en 129 spesifiek hieroor handel" is oorbodig en word daarom weggelaat.
- * Bladsy 211, reël 12 - vervang "Hervormde kerke nie alleen bely nie, maar ook van harte verwerp" met "Hervormde kerke bely en andersins dinge wat hulle verwerp."

AANBEVELING

- * **Die vergadering handel oor die voorgestelde wysigings in die Diensboek.**

3

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LOSBERG AANDEREDIENSTE

Die vergadering keur dit goed dat die tweede byeenkoms van die gemeente op Sondag onder opsig van die kerkraad ook kan bestaan uit 'n toerustingsgeleentheid, Woord en lieddiens, Bybelstudiegeleentheid, of temabespreking aan die hand van die Bybel. Gepaste liedere uit ander bundels kan ook hier gesing word.

Motivering

- * Die besluit van die vorige Algemene Kerkvergadering om die status quo ten opsigte van die tweede erediens op Sondag te handhaaf en die bevestiging van die besluit om slegs voorgeskrewe liturgiese ordes volgens die diensboek te gebruik, het die probleem van swak bywoning van aanddienste geensins opgelos nie.

- * Eredienste volgens die voorgeskrewe ordes is sekerlik die mees geskikte en gepaste vorm van gespreksontmoeting, maar is sekerlik nie die enigste vorm van gespreksontmoeting nie.
- * As kerkrade die taak, verantwoordelikheid en bekwaamheid het om opsig te hou oor byvoorbeeld die inhoud van die prediking en die vorm van die gewone erediens, is hulle sekerlik ook in staat om toe te sien dat ander samekomste, soos reeds genoem, tot eer van God en tot opbou van die gemeente gehou word.
- * In 'n gemeente in die ring waar samekomste in die aand ook in 'n ander vorm gehou is, het die bywoning meer as verdubbel. Na die besluit van die Algemene Kerkvergadering en die terugkeer na gewone eredienste, het die bywoning verswak soos voorheen.

AANBEVELING:

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

4

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN GERMISTON
VORM VAN DIE TWEDE EREDIENS**

Die vergadering word versoek om weer ondersoek te doen na die vorm van die tweede erediens.

Motivering

- * Daar bestaan 'n toenemende behoefte by lidmate vir gesprek rondom aktuele onderwerpe. Gedurende die week is dit moeilik om lidmate as gesin bymekaar te kry as gevolg van werksomstandighede en skoolaktiwiteite.
- * Lidmate is ook nie altyd bereid om na 'n aanddiens nog aan te bly vir verdere byeenkomste nie.
- * Dit word ook ondervind dat lidmate nie altyd die Leer van die Kerk goed begryp nie. Ondervinding in gemeentes toon dat wanneer lidmate die geleentheid tot gesprek kry, onduidelikhede en misverstande beter uit die weg geruim word.
- * Swak agtergrondkennis lei daartoe dat lidmate ook dikwels die prediking misverstaan.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

5

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN JOHANNESBURG
BYWONING VAN EREDIENSTE**

Die vergadering besluit dat die Kerk nie voorskriftelik sal wees oor wie sy eredienste bywoon nie. Daarom spreek hy hom nie hieroor uit nie en verval alle besluite en maatreëls wat vantevore daaroor getref is.

Motivering

- * Die Kerk bevestig sy primêre roeping om die evangelie van Jesus Christus in sy volle omvang en betekenis te verkondig, en mense deur die verkondiging op te roep tot geloof in Jesus Christus.
- * Die Kerk bevestig dat hy hierdie opdrag op so wyse wil uitvoer dat die universele gerigtheid van die evangelie op geen wyse gekortwiek of verhinder word nie, en wil in sy optrede juis die kragtige werking van die evangelie bevorder om naas die vertroosting, versterking en bemoediging van mense wat reeds gelowig is, ook mense tot geloof te bring wat nog nie in Christus glo nie.
- * Die Kerk bevestig dat hy draer is van die boodskap van die inklusiewe genade van God in Jesus Christus, en dat die effektiewe manifestasie van daardie genade ook in en deur die bestaan en werksaamhede van die Kerk geïllustreer word.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

6. **DIE RAAD VIR KERKMUSIEK**

6.1 **Samestelling en funksionering**

Die volgende persone is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die raad benoem: Di WP Prinsloo, J van Immerzeel, S Hoffman, EC Kloppers, prof G Boot, mnr R Mathlener, mej S Engelbrecht, mevv M Fourie en M Schoeman. Ds WP Prinsloo

is as voorsitter verkies. Ds S Hoffman, wat sekretaris van die raad was, het in 1994 bedank. Die vakature is nie gevul nie.

Die raad het tien keer vergader. Vergaderings is goed bygewoon en die samewerking van lede was uitstekend.

Die volgende studiestukke is gelewer:

- * Enkele opmerkings oor die aard van die reformatoriese kerklied, deur mev M Schoeman.
- * Riglyne vir kerksang, deur mej Susan Engelbrecht.
- * Riglyne vir die beoordeling van geestelike musiek, deur mnr René Mathlener.
- * Koorsang binne die Nederduitsch Hervormde Kerk, deur ds GJM Wolmarans.
- * Die plek van koor- en ander nie-gemeentelike sang in die erediens, deur dr Louwrens Strydom.
- * Koorsang tydens die erediens, deur Prof JA Loader.
- * Koorsang in die erediens: Nuwe Testamentiese perspektiewe, deur prof JJ Engelbrecht.
- * Reaksie van dr DJC van Wyk oor die plek van koorsang in die erediens.
- * Evaluasie vir die liedere wat in die proefsangbundel verskyn, deur mnr René Mathlener.
- * Evaluasie van liedere in die Jeugsangbundel, deur mnr René Mathlener.
- * Riglyne vir die beoordeling van kerkmusiek, deur ds Elsabé Kloppers.
- * Ondersoek na 'n eie Jeugsangbundel en/of uitbreiding van die bestaande Psalm- en Gesangbundel, deur ds Elsabé Kloppers.

Die gelewerde studiestukke en enkele ander studiestukke is in die studiebundel opgeneem.

AANBEVELING

- * **Die vergadering neem met dank kennis van die studiewerk wat deur die raad gedoen is.**

6.2. Opdragte ontvang

Die raad het die volgende opdragte van die 63ste Algemene Kerkvergadering en van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang:

- * In samewerking met KITAL, SVTT en die Konservatorium vir Kerkmusiek word 'n teoretiese en praktiese kursus ontwerp om gemeente-orreliste beter toe te rus vir hulle werk. Alle ongekwalifiseerde orreliste woon so 'n kursus by op koste van die gemeente.

- * Die bestaande Gesangebundel word só uitgebrei, dat ruim voorsiening daarin gemaak word vir liedere wat spesifiek gerig is op die kind en die jeug.

Dit moet liedere wees wat

- ** sowel binne as buite die erediens gesing kan word
 - ** vir die Kerk teologies aanvaarbaar is.
- * 'n Studiestuk word daargestel waarin daar vir die jongmense, ouers, jeuggroepe en kerkrade riglyne deurgegee word vir die beoordeling van godsdienstige musiek. Hierdie studie moet handel oor
 - ** die inhoud en melodie as draer van 'n boodskap
 - ** die beoordeling van verskillende kategorieë godsdienstige musiek, onder andere gospelmusiek, liedere uit die charismatiese wêreld en die Jeugsangbundel
 - ** die geskiktheid al dan nie van instrumente soos byvoorbeeld kitare vir begeleiding.

Hierdie studie word so aangebied dat jongmense dit kan verstaan, aanvaar en gebruik in hulle eie milieu.

- * Die raad sien toe dat Psalm 2, Psalm 18 en Psalm 147 se ou melodieë in die nuwe Psalmbundel opgeneem word.
- * Onderzoek word gedoen na die spoedige daarstelling van 'n Jeugsangbundel wat eie is aan die gees, teologie, aard en karakter van die Kerk vir gebruik tydens jeugbyeenkomste, -saamtrekke en -kampe. Hierdie bundel sal nie in die erediens gebruik word nie en vervang of vul ook nie die huidige Psalm- en Gesangboek aan nie.
- * Die moontlikheid word ondersoek om 'n seleksie van Psalms (ook herberymde Psalms wat goedgekeur is) en Gesange in sakboekformaat uit te gee vir gebruik by jeugwerk.
- * Die studie van die raad oor koorsang in die erediens word voortgesit.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

6.3

Beplanning en doelstelling van die raad

Die raad het by sy eerste vergadering 'n tydskedule opgestel met as doelstelling om al die opdragte voor die einde van 1994 af te handel.

6.4 Afhandeling van opdragte

6.4.1 *Teoretiese en praktiese kursus vir onopgeleide orreliste*

Daar is 'n vraelys aan al die orreliste van die Kerk gestuur om vas te stel wat die stand van opleiding en kwalifikasies is. Daar is terugvoering ontvang van 94 orreliste. Orreliste met probleme ontvang op 'n individuele basis verdere opleiding by die direkteur van die konservatorium. Daar is reëlings getref dat orreliste wat ver van Pretoria af is, verdere opleiding kan ontvang te Pietersburg, Potchefstroom en Vereeniging. Vir dié doel is die hulp verkry van mev Bets Booyesen, dr Dalene Kruger en mev Margaret van der Vecht. Dié opleiding is gerig op die praktyk.

Die raad is tans besig om 'n teoretiese kursus te finaliseer. Samesprekinge met SVTT oor die implementering van die kursus het nog nie plaasgevind nie.

AANBEVELING

- * Die vergadering herbevestig sy besluit dat alle ongekwalfiseerde orreliste 'n praktiese kursus in orrelbegeleiding moet bywoon en dat kerkrade koste in dié verband dra.
- * Die Raad vir Kerkmusiek kry opdrag om voort te gaan om 'n teoretiese kursus in samewerking met SVTT op te stel en te implementeer.
- * Die raad oorweeg dit om kursusse in streekverband aan te bied onder leiding van Ringsrade vir Kerkmusiek en/of die betrokke ringskommissie(s).

6.4.2 *Uitbreiding van die Gesangebundel*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n kommissie benoem om onder leiding van die Raad vir Kerkmusiek aan die moontlike uitbreiding van die Gesangeboek aandag te gee. Dié kommissie hoop om tydens die Algemene Kerkvergadering 'n mondelinge verslag voor te lê.

AANBEVELING

- * Die vergadering gee aan die Raad vir Kerkmusiek opdrag om voort te gaan om die bestaande Gesangebundel só uit te brei dat ruim voorsiening gemaak word vir liedere wat spesifiek gerig is op die kind en die jeug. Dit moet liedere wees wat

- ** sowel binne as buite die erediens gesing kan word**
- ** vir die Kerk teologies aanvaarbaar is.**

6.4.3 *Ou melodieë van Psalms 2, 18 en 147*

Die raad het die besluite van die Algemene Kerkvergadering aan die Psalm-kommissie oorgedra. Dié kommissie het besluit dat die bestaande melodieë van Psalms 2 & 18 nie behou moet word nie. Digtters wat dié psalms gaan om - dig, hoef hulle dus nie by die bestaande musikale skema te hou nie. Daar is tot op datum nog nie omdigtinge vir dié twee Psalms ontvang nie. Indien die ou melodieë van Psalms 2 & 18 op die nuwe omdigtings pas, sal die versoek herhaal word.

Psalm 147 is reeds omgedig. Die versoek dat die ou melodie ook behou moet word, sal gerig word wanneer die nuwe Psalmboek persklaar gemaak word.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.**

6.4.4 *'n Eie Jeugsangbundel*

Die raad het na 'n deeglike ondersoek van die twee liederebundels van die NG Kerk, Jeugsangbundel I en Sing onder Mekaar, en veral die negatiewe invloed wat dié bundels op die sing van Psalms en Gesange in die erediens het en na 'n deeglike prinsipiële besinning oor die kerklied, tot die slotsom gekom dat die gebruik van 'n jeugsangbundel nie aanbeveel kan word nie. Daar is besluit dat liedere wat geskik is vir gebruik deur die jeug binne en buite die erediens eerder as Gesange in 'n uitgebreide Gesangbundel opgeneem moet word.

AANBEVELING

- * Die vergadering keur die handeling van die raad goed en wag die verskyning van die uitgebreide Gesangbundel af.**

6.4.5 *Koorsang in die erediens*

Verskeie teoloë van die Kerk is genader om memoranda oor koorsang aan die raad

voor te lê. Voorleggings is ontvang van proff JA Loader en JJ Engelbrecht, drr DJC van Wyk en L Strydom en ds GJM Wolmarans.

AANBEVELING

- * Die vergadering besluit om koorsang binne die erediens toe te laat onderworpe aan die voorwaardes dat**
 - ** slegs liedere uit die Kerk se Psalm- en Gesangeboek gesing mag word**
 - ** die koorsang moet aansluit by die liturgie van die erediens**
 - ** koorsang nie die gemeentesang vervang nie, maar aanvullend daartoe is.**

Motivering

Nóg die Ou Testament nóg die Nuwe Testament gee afdoende antwoord op die vraag of koorsang in die erediens toelaatbaar is of nie. Dit was die reformasie wat koorsang negatief beoordeel het omdat ge oefende kore die kerklied uit die mond van die gemeentelede geneem het. Die reformatoriese tradisie het daarvoor gesorg dat die erediens beleef en gesien is as ontmoeting met God in die vorm van 'n tweegesprek.

Die argument wat meestal téén koorsang in die erediens gevoer is, is dat dit die woord-antwoord karakter van die erediens sou skaad. Alhoewel die metafoor van 'n tweegesprek 'n bruikbare metafoor vir die erediensgebeure is, kan dit nie hiertoe beperk word nie, al sou dit die enigste metafoor wees. Dit sal daartoe lei dat alles wat nie by die skema inpas nie, afgewys word, wat 'n ernstige verskraling van die erediensgebeure tot gevolg sal hê.

Dit gaan in die erediens om die geloof in God - om die ontmoeting met God. Geloof is nie primêr 'n saak van spreke nie, maar van ontmoeting. Woorde kom eers agterna om die gegrepenheid deur God te probeer beskryf. Daarom moet die karakter van die erediens nie primêr as Woord en antwoord omskryf word nie. Die gespreksmetafoor kan hoogstens gebruik word om 'n bepaalde aspek van die verhouding God-mens in bepaalde omstandighede te omskryf.

In die erediens word van God getuig. Die predikant en die voorleser-ouderling hou die Woord-element aan die gemeente voor, waarop die gemeente volgens die gespreksmodel met hulle antwoord reageer. Dié antwoord word egter dikwels nie tot God nie, maar tot medemense - gelowiges, ongelowiges, afvalliges - gerig. Daarom is die gemeente met die sing van sulke liedere ook besig om te getuig, dit

wil sê om 'n antwoord uit te dra, eerder as om te antwoord. 'n Koor kan dus ook die woord-element in gesonge vorm uitdra. Soos by die prediking, die Wetlesing en die belydenis, is die gemeente nie slegs onbetrokke toeskouers nie, maar deelnemende toehoorders.

Ons glo dat die Heilige Gees aan elkeen bepaalde gawes gee om tot opbou van die gemeente te gebruik. So is daar ook gelowiges wat bepaalde musikale gawes van die Gees ontvang het, wat hulle deur middel van koorsang tot opbou van die gemeente kan aanwend. In dié verband wys ons op die argument dat koorsang tot vertoon kan lei en dáárom ontoelaatbaar is. Dit is eweneens ongeldig, omdat vertoon net sowel in die gemeentesang by individuele lidmate en in die gewone prediking by sommige predikers kan voorkom. Net soos die prediker moet die koor ook met 'n gesindheid van diensbaarheid optree - 'n gesindheid van instrumenteel wees in 'n veel groter saak. 'n Koor leer juis dat dit nie om die individu gaan nie, dat elke koorlid na die ander moet luister, homself by die ander moet instem deur sy eie stem te temper en hom volledig aan die dirigent moet onderwerp, om sodoende as't ware uit een mond te sing. Watter geloofs-beginsels kan nie hieruit geleer word nie! Ons Kerk het reeds besluit dat beurtsang binne die erediens toelaatbaar is. Daar sou dus ook nie prinsipiële besware teen 'n koor ingebring kan word nie.

Koorsang in die erediens kan by die lidmaat 'n nuwe waardering vir die kerklied skep en sinvolle liturgiese vernuwing teweeg bring.

6.4.6 *Advies met betrekking tot nuwe orrels/uitbou van orrels*

Die raad het verskeie gemeentes van advies bedien. Ongelukkig is daar nog gemeentes wat, strydig met die besluit van die Algemene Kerkvergadering, rekenaarorrels aangekoop het, sonder om die raad om advies te nader. Die raad bly oortuig daarvan dat 'n pyporrel steeds die beste belegging op die langtermyn is.

AANBEVELING

- * Die vergadering hervestig sy vroeëre besluite dat die Raad vir Kerkmusiek om advies geraadpleeg moet word alvorens 'n gemeente 'n nuwe orrel wil aankoop of uitbreiding aan dié bestaande orrel wil aanbring.**
- * Die besluit word met nadruk onder kerkrade se aandag gebring.**

7. **VOORSTELLE VAN DIE RAAD VIR KERKMUSIEK**

7.1 **OPLEIDING VAN PREDIKANTE MET BETREKKING TOT GEMEENTESANG**

Gesien die wesenlike funksie van sang in die erediens, moet daar daadwerklike aandag gegee word aan die opleiding van predikante met betrekking tot die liturgiese funksie en hantering van gemeentesang en alles wat daarmee saamhang.

Motivering

Die gebrek aan kennis het enersyds liturgies-ongemotiveerde en onetiese vernuwingspogings of andersyds starre formalisme en slordige hantering van die liturgie tot gevolg. Slegs grondige kennis kan tot sinvolle hantering en beleving van die liturgie bydra. Predikante moet toegerus word om met 'n positiewe gesindheid en entoesiasme, waaraan 'n grondige kennis ten grondslag lê, die gemeentesang te bevorder.

AANBEVELING

- * Die voorstel word behandel.**

7.2 **RINGSRAAD VIR KERKMUSIEK**

Daar word in elke ring 'n ringsraad vir kerkmusiek saamgestel uit die predikante en orreliste in die ring en geïdentifiseerde persone wat in kerkmusiek belangstel.

Motivering

Sodanige ringsrade sal 'n uitstekende geleentheid tot toerusting, gesprek en beplanning daarstel. Tans moet slegs die Raad vir Kerkmusiek alle projekte beplan en deurvoer, wat 'n onmoontlike taak blyk te wees, gesien die uitgebreidheid van die opdrag. Ringsrade sal struktuur verleen waarbinne die raad betrokke kan wees. So kan ook in ringsverband liturgiese beplanning gedoen word. Vergelyk byvoorbeeld die keuse van 'n "Gesang van die maand" wat instudeer kan word in al die gemeentes van 'n ring. By sodanige ringsraad kan ook toerusting gegee word oor begeleiding, predikant-orrelis samewerking, ensovoorts. Daar bestaan reeds ringsrade vir al die ander terreine van kerkwerk. Dat daar nog nie vir so 'n wesenlike saak soos kerkmusiek breër strukture geskep

is nie, is 'n aanduiding van die mate waarin die bevordering van kerksang tot dusver op rings- en gemeentevlak afgeskeep is.

AANBEVELING

- * Die voorstel word behandel.

8

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NELSPRUIT / RING VAN GERMISTON SANGBUNDEL VIR DIE JEUG

Die Raad vir Kerkmusiek word ernstig versoek om 'n sangbundel saam te stel wat veral op die jeug (maar nie net op die jeug nie) toegespits is. Hierdie sangbundel vervang nie die Psalm- en Gesangeboek nie en mag nie in die ereidiens gebruik word nie, maar by ander kerklike geleenthede saam met die Psalms en Gesange. Naas die teologiese korrektheid van die woorde, is dit van die allergrootste belang dat die melodieë aanklank moet vind.

Hierdie liedere mag nie in die huidige Psalm- en Gesangeboek opgeneem word en hulle beslag in die ereidiens vind nie. Reeds bestaande melodieë vanuit die NG Kerk se Jeugsangbundels en die Hallelujaboek kan gebruik word en met nuwe woorde (indien nodig) gevul word. Dit word ook aanbeveel dat volkseie liedere (veral uit die FAK-bundel) as tweede deel in hierdie bundel opgeneem kan word, sodat die kinders van die Kerk nie hulle kultuurskat op hierdie gebied verloor of vergeet nie.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

9

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PIETERMARITZBURG SANGBUNDEL VIR DIE JEUG

Die vergadering sien toe dat

- * onverwyld uitvoering gegee word aan die besluit van die 63ste Algemene Kerkvergadering dat 'n eie sangbundel vir die Kerk se jeug daarge-

stel word

- * **intussen bruikbare liederes uit bestaande sangbundels soos byvoorbeeld die Jeugsangbundel van die NG Kerk geïdentifiseer word vir gebruik deur die jeug, aangesien daar talle bruikbare en Skrifgetroue liederes in hierdie bundels is wat in afwagting op 'n eie sangbundel met vrug gebruik kan word.**

Motivering

- * Die besluit van die Algemene Kerkvergadering om 'n eie sangbundel vir die jeug van die Kerk saam te stel, is nie deur die Raad vir Kerkmusiek uitgevoer nie. Juis die redes wat aangevoer word vir die Raad vir Kerkmusiek se probleem met die samestelling van so 'n liederbundel bevestig die behoefte aan en die moontlikheid van 'n eie bundel. Daar is nou 'n nog dringender behoefte aan 'n liedereskat binne die Kerk waarin die jeug hulle Hervormde geloof en verhouding met God in eie idioom kan verwoord. Ook vir ons jeug beteken dit niks anders nie as dat hulle aan hulle geloof wil uiting gee op 'n wyse wat eie is aan die kerk waarin hulle grootword. Hierdie behoefte is dringend. Aangesien die Raad vir Kerkmusiek laat blyk het dat dit 'n moeilike en langsame taak sal wees, moet dit so spoedig moontlik aangepak en afgehandel word.
- * Intussen, gesien in die lig van die nood wat bestaan, kan liederes uit bestaande bundels gekeur word vir gebruik deur ons Kerk.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

10

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN JOHANNESBURG
EVALUERING VAN DIE NED GEREK Kerk SE JEUGSANGBUNDELS**

Die Raad vir Kerkmusiek kry opdrag om 'n evaluering van die Ned Geref Kerk se Jeugsangbundels te doen en die Kerk te adviseer oor aanvaarbare liederes en dit tot beskikking van die Kerk te stel.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

11

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LOSBERG
LIEDERE UIT ANDER BUNDELS**

Die vergadering besluit dat gepaste liedere uit ander bundels deur gemeentes gesing mag word by ander samekomste, buitengewone eredienste, soos byvoorbeeld Bybelstudie-geleenthede, jeugkampe, sangoefeninge ensovoorts. By gewone eredienste insluitende huweliks- en begrafnisdienste word daar egter slegs gebruik gemaak van die Psalm- en Gesangeboek.

Motivering

- * Daar is baie singbare liedere met mooi melodieë en gepaste berymings in ander bundels wat, naas ons Psalms en Gesange, ook gesing kan word tot eer van die Here.
- * Kerkrade is geroepe om opsig te hou oor byvoorbeeld die inhoud van die prediking en die orde van die gewone erediens. Hulle behoort dus die insig en vermoë te hê om 'n seleksie te maak van geskikte liedere uit ander bundels vir bogenoemde geleenthede.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

12.

KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK

12.1

Samestelling

Die Beheerraad vir die Konservatorium vir Kerkmusiek is na die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel: Ds WP Prinsloo (Voorsitter), dr SP Pretorius, mnr R Mathlener, mej S Engelbrecht (Direkteur) en mnr L de Munnik (Administrateur).

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

12.2

Onderrig van studente

Onderrig in orrelmusiek word behartig deur mej Susan Engelbrecht as direkteur

van die Konservatorium. Sy word bygestaan deur mnr René Mathlener as deeltydse dosent. Mnr Mathlener onderrig vier gereëlde studente, terwyl mej Engelbrecht 54 gereëlde studente op 'n deurlopende basis onderrig. Mej Engelbrecht onderrig 'n verdere vier studente op 'n ongereëlde basis en bied ook bykomende klasse aan voor die afneem van musiekeksamens.

Mnr René Mathlener en mnr Pierre Malan tree op as eksaminatore by die aflê van die Raad vir Kerkmusiek se orreksamens. Die eksamens vind tweekeer per jaar naamlik in Junie en November plaas.

Onderrig word aangebied aan studente wat

- * die verskillende eksamens van die Raad vir Kerkmusiek wil aflê om die diploma van die Raad te verwerf
- * Unisa-eksamens wil aflê
- * reeds eksamens afgelê het en hulle praktiese ervaring wil uitbrei
- * nie belangstel om eksamens af te lê nie maar net vaardigheid wil bekom.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

12.3 Finansiële posisie

Na die 1992-1994 boekjare weerspieël die finansiële state 'n oorskot van R5 959, R19 698 en R5 441 respektiewelik nadat R23 500 (1992), R35 355 (1993) en R13 210 uit die begroting aangewend is. Sonder die oorplasing uit die Algemene Kerkfonds sou die Konservatorium op 'n jaarlikse tekort van ongeveer R17 000 bedryf gewees het.

Deurdat die Raad van Finansies nie meer vir die tekorte van die Konservatorium begroot nie, sal die tekort uit eie fondse of skenkings gefinaliseer moet word.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

12.4 Voortbestaan van die Konservatorium

Tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering is aanbeveel dat ondersoek gedoen

moet word na die geleidelike uitbou van die Konservatorium. Dit dui op die belang wat die vergadering aan die Konservatorium as opleidings- en toerustingsinstansie heg. Die Rasionalisasiekommissie het egter aanbeveel dat die Konservatorium geprivatiseer word.

Die Beheerraad vir die Konservatorium doen 'n ernstige beroep dat die Konservatorium steeds voortbestaan soos in die verlede, aangesien dit 'n onafskeidbare deel van die Kerk se werksaamhede vorm en die Kerk sy inset daar steeds moet behou. Kerksang vorm 'n wesenlike deel van die erediens en staan sodoende ook in die middelpunt van ons geloofsuitlewing. Goed opgeleide orreliste is so onontbeerlik soos goed opgeleide predikante. Soos die verbintenis tussen die teologiese fakulteit en die Kerk nie bevraagteken kan word nie, so mag die Kerk nie sy beheer oor die Konservatorium prysgee nie.

Die Konservatorium het 'n groot taak in die opleiding en toerusting van orreliste, predikante en lidmate. Waar kerksang toenemend in 'n krisis verkeer vanweë 'n gebrek aan kennis en opleidingsgeleenthede, vervul die Konservatorium 'n onontbeerlike behoefte wat verband hou met die wesenlike van ons kerkwees.

AANBEVELING

- * **Die vergadering besluit om die Konservatorium soos in die verlede te laat voortbestaan.**
- * **Die vergadering begroot vir die nodige fondse om die Konservatorium te bedryf.**

13. DIE RAAD VIR BYBELVERSPREIDING

13.1 Samestelling en funksionering

Die raad is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel: Di CJA Simpson (voorsitter), EJ Vledder (sekretaris), FH van der Merwe, WJ Steyn, JH Brandt, JH Breytenbach (Sr) en oudl ADW Wolmarans. Die sekretarisse in Kerkverband: Di JMJ de Wet en WH Steyn neem ook sitting.

Die raad het op gereëelde basis voorligting aan die Kerk en gemeentes gegee ten opsigte van die behoeftes wat daar vir Bybelverspreiding bestaan.

Die raad doen jaarliks aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag oor die werk van gemeentes op die terrein van Bybelverspreiding deur die jaarverslae.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

13.2 Doelwitte van die raad

Die raad het aan die begin van sy werkstermyn die volgende doelwitte geformuleer:

- * Die behoorlike funksionering van die ringsrade vir Bybelverspreiding.
- * Om 'n bedrag gelykstaande aan die koste van een Bybel per jaar per lidmaat tot beskikking van die Bybelgenootskap te stel.
- * Om die NHJV en die kategese-klas tot groter betrokkenheid by Bybelverspreiding te motiveer en sodoende die jeug van die Kerk tot groter verantwoordelikheid en meelewing ten opsigte van Bybelverspreiding op te voed.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

13.3 Doelwitte bereik

Die gestelde doelwitte is almal bereik deurdat voortdurende kontrole op die werk van ringsrade uitgeoefen is en korrespondensie met die ringe en kerkrade gevoer is.

AANBEVELING

- * **Die Kerk volstaan met sy voortgaande betrokkenheid by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika.**
- * **Die Kerk volstaan by sy vorige besluit dat gemeentes en kerkrade aangemoedig word om die koste van een Bybel per lidmaat per jaar aan die Bybelgenootskap oor te betaal.**
- * **Deurkollekte van Oktobermaand, maar in die besonder die van die**

Sondag naaste aan 31 Oktober, word vir Bybelverspreiding beskikbaar gestel.

- * Kolporteurs sien toe dat 'n genoegsame voorraad Bybels in die gemeente beskikbaar is, ook in verskillende Afrika-tale.**
- * Die Bybelgenootskap word steeds as die Kerk se amptelike Bybelverspreidingsgenootskap erken. Ander genootskappe of organisasies kry nie geleentheid om gemeentes of kerkrade oor hulle werksaamhede toe te spreek of in te lig nie.**

14. RAAD VIR BYBELVERTALING

14.1 Samestelling en funksionering

Proff PM Venter (Voorsitter), APB Breytenbach, GMM Pelser en JH Barkhuizen is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering op die Raad vir Bybelvertaling benoem.

Ses vergaderings is gehou sedert Augustus 1994, en 'n staande uitnodiging word aan ds WH Steyn gerig om die vergaderings by te woon.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.**

14.2 Doelwitte

Die raad het hom die volgende ten doel gestel:

- * Voortsetting van die gesprek met die Instituut vir vertaling aan die Universiteit van Pretoria. Die gesprek word informeel voortgesit.**
- * Strategiese beplanning met die oog op 'n moontlike volgende vertaling van die Bybel in Afrikaans. Die beplanning gaan voort.**
- * Voorligting aan die Kerk oor die mees gebruikte ander vertalings van die Bybel. Inligting is versamel en artikels vir publikasie word voorberei.**
- * Voorligting oor die te verskynse Verwysingsbybel. Die verskyning van die Verwysingsbybel word afgewag.**

- * Die identifikasie van persone wat behulpsaam kan wees met vertaalprojekte in inheemse swart tale.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

14.3 Bereiking van doelwitte

Die volgende doelwitte is bereik:

- * Op tussenkerklike vlak word saamgewerk aan die vertaling van die Bybel. Voorligting word aan die lidmate van die Kerk met betrekking tot Bybelvertaling deurgegee.
- * Die raad is by alle vertalingsprojekte op tussenkerklike vlak betrokke.
- * Die volgende lidmate is geïdentifiseer wat een van die inheemse swart tale magtig is en moontlik by vertaalprojekte betrek kan word: prof A Wilkes, prof E Engelbrecht, dr P Riekert, ds JHH Jacobs, ds JJP Müller, ds DS Jacobs, ds PR Prinsloo, mnr E Landsberg en prof GMM Grobler.
- * Die raad gaan voort met strategiese beplanning vir 'n moontlike volgende vertaling van die Bybel in Afrikaans. Persone wat kundig is op bepaalde Bybelboeke of korpusse is geïdentifiseer. Daar is op The Bible Translator ingeteken en dit word vir insae in die biblioteek van KITAL bewaar. Ter sake data word versamel en bewaar.
- * Lidmate word steeds voorgelig deur publikasie oor die mees gebruikte vertalings anders as die Afrikaanse vertalings van die Bybel.
- * Die raad is deur proff JH Barkhuizen en HF Stander as kundiges gedurende sy dienstermyn toegesprek.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

14.4 Ander take

'n Versoek van die Ring van Krokodilrivier om die doksologie by die Onse Vader by 'n volgende hersiening van die Nuwe Afrikaanse Vertaling in te sluit, is na die

raad verwys vir aandag en deurvoering na die Bybelvertalers.

Die Werkgroep Prediking en Erediens het die raad gevra om nog 'n keer die besware en probleme van lidmate met die 1983 Afrikaanse Bybelvertaling te ondersoek. Op versoek van die raad het die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n omsendskrywe aan alle predikante en gemeentelike skribas gerig waarin lidmate uitgenooi word om al die probleme, besware en ontevredenheid skriftelik onder die raad se aandag te bring.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

14.5 Verdere studie

Die belangrikste funksie van die raad is na sy oordeel om gereed te wees vir 'n moontlike volgende vertaling van die Bybel in Afrikaans. Dit sal nie oor die kort termyn plaasvind nie, maar die Kerk behoort die tyd uit te koop om hom deeglik voor te berei vir so 'n moontlikheid. Die raad is daarom gerig op langtermynstudie en -navorsing.

AANBEVELING

- * **Die verslag van die raad word met dank aanvaar.**
- * **Die raad word versoek om steeds ernstig aandag te gee aan besware van lidmate oor die nuwe Bybelvertaling.**

15. BYBELGENOOTSKAP VAN SUID-AFRIKA

Danksy die voortgesette ondersteuning en samewerking van 'n breë spektrum van die Christelike publiek, kon die Bybelgenootskap as 'n unieke organisasie voortgaan met sy dienswerk aan die Kerk, naamlik

- * die vertaling van die Bybel uit die grondtale in die spreektaal van die land
- * die produsering van die Bybel en Bybeldele in bruikbare formate
- * die beskikbaarstelling daarvan teen 'n prys wat die meeste mense kan bekostig.

15.1 Beheer

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika word beheer deur die Streekraade wat

bestaan uit verteenwoordigers van kerke. Daarvandaan word afgevaardigdes gestuur om die Nasionale Raad te vorm wat die hoogste beheerliggaam is. Ds CJA Simpson is vir etlike termyne reeds ondervoorsitter van die Johannesburgse Streekraad en lid van die Nasionale Raad. Hierbenewens is daar nog tien lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk primuslede van die verskillende Streekrade.

Ds Sep Boshoff het in 1993 afgetree as Hoofsekretaris en is opgevolg deur dr Donald Tolmie.

15.2 **Verslag**

Daar is kwartaalliks uitvoerig verslag gedoen aan die verskillende Streekrade van die Bybelgenootskap.

'n Jaarverslag van die Hoofsekretaris is jaarliks aan alle donateurs gestuur. Die sekretarisse in Kerkverband namens die Nederduitsch Hervormde Kerk, di JMJ de Wet en WH Steyn, het jaarliks verslag gedoen aan alle ringsvergaderings en persoonlik by die meeste ringsvergaderings besoek afgelê. Bekendstellingswerk word jaarliks by sowat 50 gemeentes van die Kerk gedoen.

15.3 **Werksaamhede van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika**

15.3.1 ***Vertaling en teksversorging***

Etlike projekte is van stapel gestuur in al die inheemse tale van die land, soos behandel in genoemde verslae. Die Bybel in Afrikaans het onder meer die volgende aandag gekry:

- * Die publisering van 'n tweetaal Nuwe Testament met die 1983 Afrikaans en die NIV Engels.
- * Die herset van die 1953 hersiene Bybel (Afrikaans) in sakformaat, is afgehandel.
- * Die Verwysingsbybel in Afrikaans (1983 vertaling) sal na verwagting gedurende 1995 afgehandel wees.
- * Herformulering: Sedert die verskyning van die nuwe Afrikaanse Vertaling in 1983 is voorstelle tot herformulering voortdurend oorweeg en aangebring. Die elfde uitgawe, tweede druk, bevat al die herformulerings waarby voorlopig volstaan word. 'n Lys van alle herformulerings is op aanvraag beskikbaar.
- * Die Bybel Vertel-reeks vir kinders is in vyf bande uitgegee.

15.3.2 ***Produsering***

Tot dusver is die Bybelgenootskap van Suid-Afrika die enigste van die Bybelge-

nootskappe in Afrika wat Bybels plaaslik produseer. Bybels en Nuwe Testamente is ook vir buur-Bybelgenootskappe en vir Australië en Nieu-Seeland geproduseer. By wyse van uitsondering is drukwerk ook in die buiteland laat doen.

15.3.3 *Verspreiding*

Verspreiding in 107 tale met 'n totaal van 142 vertalings en weergawes is jaarliks gedoen. Gedurende die verslagtydperk is 4 211 022 Bybels en Bybelgedeeltes versprei.

	1994	1993	1992
Bybels	933 727	984 927	742 024
Testamente	75 214	86 742	124 338
Bybelgedeeltes	441 563	453 768	368 719
Totaal	1 450 504	1 525 437	1 235 081

Buitelands is 557 668 Bybels en 287 619 Bybelgedeeltes in 32 tale gelewer (nie teen gesubsidieerde prys nie).

Kerke het 'n al kleiner rol begin speel as afsetpunte vir Bybels. (14,63% in 1992, 9,55% in 1993 en 10,63% in 1994).

15.3.4 *Subsidiëring*

Trou aan sy opdrag probeer die Bybelgenootskap steeds die Bybel beskikbaar stel teen 'n prys wat binne die vermoë is van die meeste mense in Suid-Afrika. Dit bring mee dat daar 'n verlies op elke volledige Bybel is wat geraam word teen R10 per eksemplaar (Bybels in luukser afwerking is uitgesluit hiervan, en maak slegs sowat 10% van die hoeveelheid uit).

15.3.5 *Fondse vir Bybelverspreiding*

Om sy taak te kan verrig lê die Bybelverspreiding van Suid-Afrika hom steeds toe op fondsinsameling. Die bydrae-inkomste van R55 586 257 oor drie jaar is soos volg saamgestel:

	1994	1993	1992
Individue	10 724 349	6 444 675	6 226 410
Kerke	6 855 605	4 712 694	4 552 489
Kerklike Organisasies	370 033	296 102	243 613
Kategese	82 382	76 282	64 444
Kerkjeug	50 083	49 896	29 588
Opvoedkundige Inrigtings	457 231	61 901	59 152
Sakeondernemings	1 750 055	686 762	803 312
Allerlei	844 431	232 541	543 273
Boedels	3 613 735	2 822 844	2 932 386
TOTAAL	24 747 904	15 383 697	15 454 667

Hiervan was R9,85 miljoen die opbrengs van die spesiale projek Bibliathon '94.

Bydraes vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk was soos volg (gemiddeld per lidmaat): 1992: R6.65; 1993: R7.20 en 1994: R7.82

(Direkte bydraes deur belastingpligtiges aan die Bybelgenootskap van Suid-Afrika is aftrekbaar van belasbare inkomste. Besonderhede is op aanvraag beskikbaar).

15.3.6 *Samewerking met ander Bybelgenootskappe*

Die Wêreldbond van Bybelgenootskappe (gestig in 1946), waarvan die Bybelgenootskap van Suid-Afrika volle bydraende lid is, bestaan uit 80 lede met kantore in 115 lande. Hierdie organisasie bevorder en koördineer Bybelverspreiding in meer as 200 lande en gebiede in die wêreld.

15.3.7 *Fondsbesteding*

Die volgende besteding is met betrekking tot Bybelverspreiding gedoen:

	1994	1993	1992
Bybelvertaling en Teksversorging	888 172	776 457	744 453
Bybelproduksie en -aankope	17 198 015	16 025 168	15 997 294
Spesiale programme (hospitale, gevangenisens)	198 942	396 236	236 528
Internasionale Bybelweek	497 322	514 098	556 435
Voorbereiding en Setwerk	217 487	449 688	310 676
Kopieregbetalings	149 143	60 695	84 865
TOTAAL	19 149 081	18 222 342	17 930 251

(Kragtens die onderneming wat met Bibliathon '94 gegee is, moet daar nog 'n hoeveelheid Bibliathon-Bybels geproduseer word wat beteken dat 'n verdere bedrag van R5 420 000 uit die Bibliathon-inkomste bestee sal word).

15.4 Dankwoord

'n Woord van opregte dank word uitgespreek teenoor elke individu, elke gemeente en elke gemeentelike instansie wat gedurende die tydperk meegewerk het om hierdie belangrike werk van die kerk sy voortgang te laat hê.

15.5 Volgehoue ondersteuning

Amptelike Bybelgenootskapwerk in Suid-Afrika het op 23 Augustus 1820 begin met die stigting van die South African Bible Society in Tuynhuis, Kaapstad, as afdeling van die Britse en Buitelande Bybelgenootskap. Hierdie gebeurtenis word vanjaar dankbaar in herinnering geroep.

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika wil graag volhardend voortgaan om die diens wat 175 jaar gelede begin is, aan die kerke te bied. Daarvoor is die onverdeelde steun van die Nederduitsch Hervormde Kerk nodig.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met waardering kennis van die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Die Bybelgenootskap word verseker van die Kerk se onverdeelde ondersteuning en medewerking.
- * Die vergadering spreek sy hartlike gelukwensing uit teenoor die Bybel-

genootskap met die 175 jarige viering van Bybelgenootskapwerk in Suid-Afrika.

- * Dank word betuig aan die sekretaris in Kerkverband, di WH Steyn en JMJ de Wet vir hulle werk in belang van Bybelverspreiding.**
- * Dank word uitgespreek teenoor alle gemeentes, die NHSV en ander gemeentelike instansies en lidmate wat bygedra het om die mikpunt wat die Kerk gestel het, na te streef.**
- * Kerkrade word versoek om elke jaar voor die einde van Oktober 'n bedrag gelykstaande aan die prys van een Bybel per lidmaat, aan die Bybelgenootskap oor te betaal.**
- * Die NHSV, NHJV, kategese en individue word aangemoedig om by te dra vir Bybelverspreiding.**
- * Kerkrade word versoek om toe te sien dat Bybels wat benodig word, in welke taal ookal, geredelik beskikbaar is in winkels of by die gemeentelike kolporteur.**

16. DIE MEDIAKOMITEE

16.1 Konstituering

Die Mediakomitee het na sy benoeming na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering vir die eerste keer op 22 Maart 1993 vergader. Ds PA Geyser is as voorsitter verkies.

16.2 Doel van die Mediakomitee

Die Mediakomitee het in diepte besin oor sy taak. Die Komitee is oorspronklik daargestel om as skakel tussen die Kerk en die adviesliggaam van die SAUK te dien, 'n taak wat tevore deur die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering behartig is. Die Mediakomitee dien verder as adviesliggaam van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en daarom dien 'n lid van die Kommissie op die Mediakomitee.

Die eerste vergadering het dit ten doel gestel om self riglyne te formuleer oor wat sy taak alles behels. Die vraag of daar naas die elektroniese media ook 'n verantwoordelikheid is ten opsigte van die geskrewe media, het veral aandag geniet.

16.3 Ontstaan van Christen-Netwerk

Die ontstaan van Christen-Netwerk (CNW) teen die einde van 1992 het baie tyd en aandag van die Mediakomitee in beslag geneem. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moes ook van advies bedien word oor sy betrokkenheid by die liggaam. Ds CJA Simpson is as die Kerk se verteenwoordiger by CNW benoem.

16.4 Verteenwoordiger van die Kerk op die adviesliggaam van die SAUK

Nadat prof TFJ Dreyer nie meer sy weg oopgesien het om as die Kerk se verteenwoordiger op die adviesliggaam van die SAUK te dien nie, is ds PA Geyser op versoek van die Mediakomitee deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in die hoedanigheid benoem. Sedert sy benoeming het die liggaam nie weer vergader nie. Die samestelling van die nuwe SAUK-Raad het veel daarmee te doen. Alle pogings om 'n verteenwoordiger van die Kerk op die Uitsaaiforum benoem te kry, het misluk.

16.5 Toerustingskursusse vir uitsaaierpredikante

Jaarliks word minstens twee kursusse vir uitsaaierpredikante aangebied. Die Mediakomitee het predikante benoem vir die kursus en met die betrokke kerkrade geskakel. Dit kan met groot dank vermeld word dat kerkrade in alle gevalle bereid was om die koste verbonde aan die kursusse te dra.

16.6 Bereiking van doelwitte

Nadat die Mediakomitee indringend oor sy doelstelling en werkwyse besin het, was die vergadering dit eens dat, weens die drastiese veranderinge wat by die SAUK ingetree het en die onsekerheid wat tans bestaan, beplanning en riglyne irrelevant is.

Die Mediakomitee het wel besluit om voort te gaan met die opstel van breë riglyne met betrekking tot Woorduitsendings.

16.7 Formulerings van beleid vir godsdiensuitsendings

Die Kerk het in Maart 1994 'n uitnodiging van die SAUK ontvang om 'n bydrae te lewer ten opsigte van die formulerings van die beleid vir godsdiensuitsendings. Die Mediakomitee het die geleentheid gebruik om namens die Kerk sy insette te lewer.

AANBEVELING

- * Daar word met dank kennis geneem van die werksaamhede van die Mediakomitee.**

17. DIE SAUK

17.1 Vergaderings van die Advieskomitee

Sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering het kontak met die SAUK drasties afgeneem veral weens die beplanning in die SAUK rondom die nuwe SAUK-Raad.

Die Adviesliggaam waarop kerklike verteenwoordigers sitting neem, het opgehou funksioneer en 'n Uitsaaiforum is benoem om met die SAUK-Raad te onderhandel oor kerklike uitsendings. Ds PA Geyser is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem as die Kerk se verteenwoordiger op die Advieskomitee.

17.2 Erediensuitsendings

Erediensuitsendings op radio en TV het voortgegaan. Wat radio-uitsendings betref kry die Kerk meer beurte as waarvoor sy lidmatetal kwalifiseer. Goeie samewerking word verkry vanaf ds Francois Theron. Die indeling van die erediensbeurte word deur die Mediakomitee behartig. Slegs predikante wat die kursus vir uitsaaierpredikante deurloop het, kom in aanmerking vir die waarneem van radio-eredienste.

Die Kerk word egter nie geken by die aanwys van predikante om radio-oordenkings, eredienste op TV of Kompas-uitsendings waar te neem nie. Die SAUK wys self die persone aan.

Die afgelope paar jaar is 'n paar "eredienste", waargeneem deur predikante van die Kerk, gebeeldsaai waaroor groot ontevredenheid by talle lidmate ontstaan het. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die saak telkens bespreek en uiteindelik besluit dat die Algemene Kerkvergadering hom oor die aangeleentheid moet uitspreek.

Enersyds is daar die gedagte dat die Kerk elke geleentheid moet aangryp om die blye boodskap oor die elektroniese media uit te saai. Andersyds huldig lede van die Kommissie en lidmate van die Kerk die gedagte dat die voorwaarde vir deelname aan die uitsendings is, dat die Kerk self die inhoud van so 'n TV-erediensuitsending moet bepaal en dat dit uit 'n kerkgebou in Hervormde idioom en etos aangebied moet word. Indien dit nie so kan geskied nie, moet dit eerder gelaat word omdat dit dan in elk geval nie 'n Hervormde Kerk erediens is nie en talle lidmate ook daarvoor aanstoot neem.

AANBEVELING

*** Die vergadering handel oor die aangeleentheid.**

17.3 Uitsaaibeleid van die SAUK

Die SAUK Raad het sy nuwe beleid oor godsdienstige uitsendings bekendgestel.

Die beleid is soos volg verwoord:

"Preamble:

- * South Africa is a multi-cultural and multi-faith society that is united by common humanity and moral order. Within its national diversity, there are human values that call for the promotion of social harmony, national healing, reconciliation, social reconstruction and nation building.
- * Most people in South Africa acknowledge the Divine. This is expressed through a variety of religious beliefs, practices and religious institutions. As a public broadcaster, the SABC has an obligation to broadcast religion in a manner which is unbiased and representative of this plurality. In so doing, it shall seek to correct the historic gender and racial imbalances associated with past broadcasting. Further it shall seek to ensure that the distinctive identities of all religious traditions are celebrated in a manner that facilitates the common religious and moral objectives of justice, social harmony and the common good.
- * Religious broadcasting shall be undertaken in accordance with values which include, inter alia
 - ** sensitivity to the diverse nature of South African society and to the need for justice, healing and reconciliation
 - ** compassion and concern for human dignity and for all life, including the environment
 - ** a common South Africanness
 - ** integrity, transparency and trust in all relationships
 - ** commitment to the autonomy of the SABC, within the parameters of its accountability to the South African Public
 - ** a spirit of maximum cooperation between the SABC and the religious community.

Criteria for religious broadcasting

Within the spirit of these values, all religious broadcasts by the SABC shall comply with the following criteria:

- * No persons presenting a religious broadcast, or allowing the same, shall broadcast anything that is of a nature derogatory or offensive to the community as a whole.
- * Religious broadcasting should show sensitivity to the beliefs of others neither attacking nor undermining any other religion.
- * No religious broadcast should directly or indirectly demean or discriminate against people on the basis of race, gender or other form of personal identity.
- * Party-political propaganda and matters that are sub-judice in respect of court or tribunal proceedings, should not be dealt with in religious broadcasting.
- * Religious broadcasting should not be used to canvass funds or support any programme of a political or ideological nature. Permission for fund-raising, whether for emergency relief and/or social welfare or religious causes should be obtained from the SABC Board prior to broadcasting.

Nature and content of religious programmes

- * The relationship between the SABC and the various religious organisations needs to be pursued creatively. Religious institutions may want to address the immediate religious needs of their established and potential communities, fulfilling the normal functions on their respective traditions, within the spirit of SABC policy. In addition to allowing this devotional service, the SABC has an obligation to promote cultural and religious tolerance and understanding. The related yet distinctive goals of both these functions of religious broadcasting should be accommodated in the totality of programmes presented on the SABC.
- * Meditational and worship services should be left to the discretion of the presenter, as a member of a particular religious organisation, while being in accordance with the policy elaborated in this document. Such broadcasts shall also meet with the technical and professional criteria required by the SABC.
- * Religious educational services, in the form of documentaries, magazines and actuality programmes, should be devised to encourage religious comment on matters of national concern and also to introduce people to all faiths practised in South Africa and, where appropriate, to faiths practised elsewhere. Attention should also be given to inter-faith relations.

Allocation of time to religious broadcasting

The total amount of time allocated to religious broadcasting ought to remain at least on the level it presently enjoys. This allocation ought, however, to be made on a fair and equitable basis to religious groups in South Africa.

Ratio of time allocated to different religions

- * An impartial programming balance, with regard to time allocation can, however, only be achieved with qualification. This is due to inadequacy of available data. This having been said, it is believed that the following ratio, based on the available indications of the strength of the country's major religious traditions and the need to redress past imbalances in religious broadcasting, provides a more or less equitable basis for religious broadcasting:

Christianity	70%
Hinduism	5%
Islam	5%
Judaism	3%
ATR and African Culture	5%
Free Allocation	12%

Fair exposure should be given to all religions on a national level in the interest of religious understanding and tolerance.

- * The 'free allocation' of time to be used to broadcast any of the following: specific celebrations, feasts and other significant events or issues pertaining to specific religions, as well as programmes on interfaith relations.
- * The African context of each religion should be recognised and reflected in public broadcasting.
- * In order to further correct the neglect of African culture in the public media, special attention should be given to African Traditional Religion (ATR) and traditional cultures.
- * The broadcast of religious programmes should take account of regional factors, target audiences, changing circumstances, language and cultural preferences, and devotional needs of specific groups.

Paid broadcasting

The SABC is a national asset. Accordingly, the religious groups should not be allowed to use independent funding as a means of securing extra broadcast time on the SABC.

Scheduling of broadcast time

This is a matter to be considered by the Religious Broadcasting Panel.

Religious Broadcasting Panel

- * A Religious Broadcast Panel (RBP) shall be appointed by the Board, on

nomination by the religious community. Such appointments shall be made on the basis of public interviews conducted by a selection committee appointed by the Board and in accordance with the Affirmative Action Policy of the SABC. In addition to the Chairperson, who shall be a member of the Board, the RBP shall consist of fifteen people drawn from all major religions in South Africa and shall include professional advisors. The RBP shall serve for a three year period. Representatives of the broadcasting departments of the SABC shall attend meetings of the RBP as resource persons.

- * The mandate of the RBP shall be to promote co-operation between the SABC and the various religious groups in the country. The RBP shall further advise the SABC, specifically with regard to
 - ** further reviews of SABC religious broadcasting policy, including the composition of the RBP and the manner in which it is appointed
 - ** co-operation with religious communities to ensure adherence to the SABC policy
 - ** the fair and equitable allocation of the religious broadcasting budget.
 - ** the co-ordination and development of religious programmes
 - ** the process and criteria to be employed in the selection of participants in religious broadcasting and the training of these persons.
- * The relationship between the RBP, the Board and the religious community shall be one of co-operation, while recognising that the final responsibility for all broadcasting is that of the SABC Board.

Religious broadcasting staff

Staffing shall be made in terms of the SABC guidelines, giving due attention to the need to correct the racial and gender imbalances that exist presently. Staff shall be as representative as possible of the different religious traditions of South Africa as well as of the various groupings within these traditions. Attention shall also be given to the need for professionalism as well as the need for an empathetic understanding of different religions."

'n Vrye vertaling van die beleidsdokument is in die Studiebundel opgeneem.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

18. **CHRISTEN-NETWERK (CNW)**

Christen-Netwerk (CNW) vorm 'n Godsdienstsaaivereniging wat hom vir godsdienstsendinge met 'n gereformeerde inslag op radio en televisie beywer. Naas ander godsdienstsverenigings soos CTV wat die charismatiese benadering beklemtoon, maak CNW dit vir kerke met 'n protestantse inslag moontlik om as groep vir godsdienstige sendinge te beding. Betrokkenheid by CNW gee aan ons Kerk in hierdie bedinging inspraak.

Christen-Netwerk bestaan uit verteenwoordigers van 13 lidkerke wat deur hulle onderskeie kerke benoem is en in 'n Teologiese Beleidsraad (TBR) gekonstitueer is.

Die gedagte van CNW is nie om 'n elektroniese kerk daar te stel wat aan "Christene" leunstoel bediening aanbied nie. Die klem is gelê op opbouwende programme wat kerkgebeure aan die orde stel, sodat die gemeenskap van gelowiges daardeur bevorder kan word.

Die taak van die TBR is om die gereformeerde teologie te bevorder. Die kerklike verteenwoordiger se taak is om kommunikasie tussen CNW en sy kerk oop te hou, sy kerk se beleid teenoor CNW te stel en CNW se beleid by sy kerk te klankbord.

Die mikpunt van 40,000 CNW intekenare uit 800,000 reeds bestaande M-Net intekenare teen November 1993, is aanvanklik gestel. Daar is ooreengekom met M-Net dat die beeldsaai tyd na 17:00 tot 18:00 of Sondae verskuif sou word en dat CNW ses geleenthede vir advertensies tydens die uitsaai tyd sou kon verkoop. Dit het meegebring dat daar 'n nuwe bron van befondsing van CNW se aktiwiteite beskikbaar geword het.

Dit is steeds beklemtoon dat die Kerk se betrokkenheid by CNW net nog 'n geleentheid is waar die Kerk sy stempel in die gemeenskap kan afdruk. Tydens die afgelope sendinge is daar van die dienste van verskeie predikante van die Hervormde Kerk gebruik gemaak en is daar aan besprekingsprogramme en preekaanbiedinge deelgeneem. Die name van predikante is aan die vervaardigers van programme deurgegee.

Meewerkende kerke het elkeen 'n amptelike verteenwoordiger op die Teologiese Beleidsraad (TBR) benoem met die oog op insette, teologiese evaluering en bepaling van beleid ten opsigte van sendinge. Hierdie betrokkenheid impliseer nie finansiële verpligtinge nie, maar kom neer op ondersteuning van die konsep van CNW. Dit beteken verder ook nie dat besluite van die beleidsraad as bindend op die meewerkende kerk beskou word nie of dat die meewerkende kerk daardeur gekompromitteer word nie. Die verwagting wat gestel is, is dat die verteenwoordiging amptelik en kontinuu moet wees met dien verstande dat die benoemde verteenwoordiger nooit amptelik namens sy Kerk standpunt inneem of dat CNW namens die meewerkende kerke standpunt kan inneem nie.

Betrokkenheid by CNW beteken nie dat betrokkenheid by ander aksies soos byvoorbeeld die SAUK soos dit tans die geval is, uitgesluit word nie.

Die Kerk het via die Mediakomitee en sy amptelike verteenwoordiger 'n band met die SAUK wat gehandhaaf moet word. Betrokkenheid by CNW bring mee dat die Kerk naas die bestaande geleentheid by die SAUK, ook 'n ander meganisme skep waarbinne daar beding kan word indien die huidige stand van sake met die nuwe SAUK Raad nog meer sou verander.

Lidkerke is tans sonder enige finansiële verpligting teenoor CNW betrokke. Dit is moontlik die rede waarom daar van die kant van die verskillende lidkerke tot op hede min finansiële ondersteuning gekom het.

Op die vergadering van die TBR gehou op 18 Mei 1994 is daar 'n versoek aan die verteenwoordigers op die vergadering gerig dat die meewerkende lidkerke gevra sal word dat toestemming aan die bestuur verleen word om lidkerke te nader om finansiële ondersteuning in die vorm van donasies uit gemeentes.

Tans word 80% van die bedryfskoste van CNW gefinansier uit advertensies, donasies en borgskappe. Die res sal van die lidkerke moet kom indien CNW met sy werksaamhede wil voortgaan.

AANBEVELING

Aangesien daar 'n besondere geleentheid aan die Kerk gebied word om sy stem ook hier te laat hoor, besluit die vergadering dat

- * 'n amptelike verteenwoordiger van die Kerk op CNW se Teologiese Beleidsraad dien**
- * die Kerk die werksaamhede van CNW in die kerkblaaie bekend stel en lidmate daarop wys dat na CNW se aanbieding in "oop-tyd" as M-Net se "Gemeenskapsdiens" gekyk kan word.**

19. BEHEERRAAD VAN DIE SENTRUM VIR TOERUSTING, INLIGTING EN KOMMUNIKASIE (SENTIK)

19.1 Agtergrond

Een van die resultate van die voortgaande rasionalisasieproses wat in opdrag van die Algemene Kerkvergaderings van 1989 en 1992 in die Kerk plaasgevind het, was die stigting van Sentik. Die Rasionalisasiekommissie het in samewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geoordeel dat dit verstandig sal wees om so 'n sentrum in die lewe te roep wat onder die toesig en beheer van 'n beheerraad moet funksioneer. Dr Paul de Beer, redakteur van Konteks, is as

hoof van Sentik benoem.

AANBEVELING

*** Vir kennisname.**

19.2 Die Beheerraad van Sentik

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende Beheerraad saamgestel:

Die moderamen, voorsitters van die onderskeie redakteurs van tydskrifte, twee ouderlinge, te wete SH Gregan en KD Kruger en die direkteur van Kital.

Die Beheerraad is verantwoordelik vir die bestuur en hou toesig oor die werk van die volgende afdelings wat onder sy toesig geplaas is:

Tydskrifte
Kital
Kital-Uitgewery
Biblioteek
Argiefbewaarplek en
SP Engelbrecht-Museum

Die Beheerraad sien toe dat kommunikasie deur die kerklike tydskrifte en publikasies op die mees doeltreffende wyse in die Kerk bevorder word en gee voorligting aan ringsrade vir kerklike publikasies oor die beste benutting van publikasies; dat versamelings in die argief, museum en biblioteek bewaar, versorg en georden word en die inligting daaruit asook kerklike besluite, op die mees effektiewe wyse ontsluit word vir die Kerk; dat ampsdraers en lidmate op professionele wyse deur middel van kursusse, toerusting ontvang. Die Beheerraad dien as toesig- en adviesliggaam vir die Direkteur van Sentik en die Direkteur van Kital.

Die stigting van Sentik het op die korttermyn reeds aansienlike besparings meegebring. Prof LJS Steenkamp is vanaf Kital voltyds by die SVTT by die teologiese fakulteit ingeskakel en sy sekretaresse kon verplaas word na Die Ondersteuningsraad waar 'n vakature bestaan het. Die redakteur van HTS en sy assistent, wat voorheen deel was van die Tydskrifafdeling, is ook by die SVTT ingeskakel. Op die langtermyn kan daar ook aansienlike besparings bewerkstellig word. Die duur toerusting, veral rekenaarapparatuur, wat voorheen slegs deur die Tydskrifafdeling benut is, word voortaan ook aangewend om toerustingskursusse en publikasies van Kital te produseer. Verder is die twee biblioteke, dié van Kital en die Argief, geamalgameer, wat voortaan meer koste-effektief bestuur sal word.

Die implikasies wat die stigting van Sentik verder inhou, is dat die vorige Beheerraad van die Tydskrifafdeling en die Beheerraad van Kital verval. Die onderskeie redaksies van Die Hervormer, Konteks, Almanak en Bybelse Dagboek bly voortbestaan. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal egter voortaan werkkomitees benoem vir die Argief en Museum, Biblioteek en Kital om die afdeling in hulle werksaamhede by te staan en te adviseer. Bogenoemde redaksies en werkkomitees doen verslag aan die Beheerraad van Sentik.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die stigting van Sentik en keur die maatreëls goed wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in samewerking met die Rasionalisasiekommissie getref het.**

19.3 Ringsrade vir kerklike publikasies

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee dat ringsrade vir kerklike publikasies aangewys word om verantwoordelikheid te aanvaar vir die Kerk se publikasies en tydskrifte. Aan hierdie opdrag is uitvoering gegee. 'n Reglement vir die ringsraad en vir die gemeentelike werkgroep is opgestel en aan die ringsvergaderings van 1993 beskikbaar gestel. Die opdrag in die reglement vir die ringsraad bepaal onder andere die volgende:

- * Die ringsraad doen deurlopend
 - ** behoeftebepalings oor die leesbehoefte van lidmate en werkgroepe
 - ** bekendstelling en bemarking van Kital-publikasies en kerklike tydskrifte
 - ** opnames om die verspreidingstendense te bepaal
 - ** (jaarliks) verslag aan die ringsvergadering en kerklike beheerrade oor intekening op tydskrifte en verspreiding van kerklike publikasies
 - ** verslag aan ringskommissies en kerklike beheerrade oor opmerklike tendense ten opsigte van die intekening en verspreiding van kerklike publikasies.
- * Die ringsraad neem verantwoordelikheid vir die oorhoofse beplanning en toerusting in die ring met die oog op sinvolle aksies ter bevordering van die lees van die kerklike publikasies.

In samewerking met Kital is op 4 November 1993 'n toerustingsgeleentheid vir ringsrade en gemeentelike werkgroepe gereël wat nie alleen baie goed bygewoon

is nie, maar ook aangedui het dat daar in die Kerk 'n entoesiastiese belangstelling bestaan vir die publikasies en tydskrifte van die Kerk. Die geleentheid is nou vir lidmate en ampsdraers geskep om 'n baie opbouende bydrae te lewer en inspraak te verkry wat vir hierdie werk van die Kerk in die Kerk in die toekoms 'n besondere bate kan wees.

Daar is vervolgens uitvoering gegee aan die opdrag wat in die reglement vervat is, naamlik om deurlopend behoeftebepalings oor leesgewoontes van lidmate te doen. 'n Uitvoerige vraelys is in samewerking met die ringsraad vir kerklike publikasies van Pretoria in Konteks versprei wat waardevolle inligting dwarsdeur die Kerk versamel het. Die opname het, benewens gegronde kritiek, aan die lig gebring dat lidmate wat gereelde lesers van die tydskrifte en publikasies is, groot waardering daarvoor toon. Baie van die leemtes wat uitgewys is, het reeds aandag geniet en ander sal in die verdere beplanning beslis in berekening gebring word. Dit het in elk geval weer eens getoon dat inspraak van lidmate byna onontbeerlik is en beslis verder uitgebou moet word.

Om ringsrade verder op hoogte te stel van hulle taak is by verskillende geleenthede inligting aan voorsitters gestuur. In hierdie dokumente is aangetoon hoe die Tydskrifafdeling oor die jare heen daarin geslaag het om die produksiekoste van sy tydskrifte radikaal in te kort. Die metode wat gevolg is, was om eenvoudig die beste pryse te beding by persgroepe. Ongelukkig het dit meegebring dat daar by verskillende geleenthede van drukkers verwissel is, maar dit het tog 'n gunstige uitwerking gehad. Daarmee kon daarin geslaag word om die afgelope drie jaar nie die pryse van ons tydskrifte te verhoog nie. Lidmate het die voordeel van hierdie besparing ontvang. Dit is 'n aansienlike besparing as in gedagte gehou word dat die verhoging die afgelope vier jaar in die drukkersbedryf reeds meer as 50% beloop. Hierdie voortdurende bedinging van drukke was hoofsaaklik daarvoor verantwoordelik dat 1993 afgesluit is met 'n wins van R1 186,00 en die Tydskrifafdeling sal 1994 afsluit sonder enige verlies. Dit was belangrik om hierdie prestasie te kon behaal want dit bied die geleentheid om die sirkulasiesyfers drasties te verhoog wat natuurlik verdere besparings in die hand kan werk. Daarom is gereeld aan ringsrade die bestaande sirkulasiesyfers van die betrokke ring voorsien. Ongelukkig was die poging tevergeefs, want die onderstaande statistiek 19.4, toon dat daar geen vordering gemaak is nie.

19.4

Verspreidingstendens van tydskrifte

Dit is 'n algemeen bekende feit dat kerklike publikasies in Suid-Afrika se leserskring in die afgelope paar jaar aansienlik verklein het. Uit syfers wat van ander kerke bekom is, is dit duidelik dat dié tendens nie net tot die Nederduitsch Hervormde Kerk beperk is nie. Waarskynlik is daar in 'n ruimer mate daarin geslaag om lesers te behou, as wat elders die geval is. Die ontstellende afname word deur onderstaande tabel aangedui:

	Die Almanak	(Prys)	Die Hervormer	(Prys)	Konteks	(Prys)
1987		(4.00)	24 939	(1.30)		
1988		(5.00)	22 751	(1.40)		
1989	23 935	(6.75)	21 339	(1.60)		
1990	21 650	(8.30)	18 140	(.80)	17 025	(1.50)
1991	19 836	(13.00)	14 589	(.90)	17 054	(2.00)
1992	19 988	(15.00)	13 918	(.95)	16 819	(2.45)
1993	18 975	(18.00)	13 767	(1.00)	15 801	(2.40)
1994	17 858	(18.00)	13 160	(1.00)	15 300	(2.40)
1995	16 400	(18.00)	12 980	(1.00)	15 100	(2.40)

Bostaande tabel bevestig die dalende afname van lesers wat waarskynlik òók toegeskryf kan word aan die ekonomiese klimaat wat in die land heers. Die enigste ander faktor wat in berekening gebring moet word, is dat die redaksies van Die Hervormer en Konteks vroeër in 'n baie ruim mate gratis uitgawes aan regeringsinstansies en veral polisie- en weermageenhede dwarsoor die land en die operasionele gebied gestuur het. Met die sluiting en uitfasering van hierdie lesersteiken is versending daarheen drasties gestaak.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die ontstellende afname in die leserstal van die Kerk se tydskrifte.
- * Die vergadering doen opnuut 'n baie ernstige beroep op kerkrade en ringsrade vir kerklike publikasies om nie te berus by hierdie negatiewe tendens en afname van intekenare op die Kerk se tydskrifte nie. Almal wat 'n positiewe wending te weeg kan bring, word op die erns van die saak gewys en aangespoor om 'n daadwerklike poging aan te wend om 'n meer positiewe wending aan die verloop van sake te bewerkstellig.
- * Die vergadering herbevestig sy vorige besluite dat elke kerkraad toesien dat die Almanak en Konteks in elke huisgesin versprei word en dat Die Hervormer Sondae aan alle kerkgangers beskikbaar gestel word.
- * Die vergadering wys kerkrade daarop dat dit onnodig is om van lidmate te verwag om intekengeld op tydskrifte jaarliks vooruit te betaal. Kerkrade ontvang maandeliks rekenings vir tydskrifte wat gestuur is. Lidmate kan dus hulle tydskrifte maandeliks betaal.

19.5 Inligting oor die Tydskrifafdeling

19.5.1 *Die Hervormer*

Na vele beraadslagings met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Beheerraad van die Tydskrifafdeling aanbeveel dat die pos van die voltydse redakteur vir *Die Hervormer* tydelik nie gevul sal word nie. Dr DJC van Wyk is versoek om die werk deelyds te verrig totdat die finansiële posisie van die Kerk dit regverdig om 'n voltydse redakteur te benoem. Die redaksie vergader op 'n deurlopende basis om gesprek te voer oor die redaksionele beleid en ander aanverwante sake. Uitstekende samewerking word van redaksielede geniet en elkeen is daarvoor verantwoordelik om op aanvraag, kommentaar te lewer oor sake wat in die Kerk van belang mag wees.

Dit bly steeds die oortuiging van die redaksie dat *Die Hervormer* so gou as moontlik as 'n weeklikse kerklike Sondagblad moet verskyn. Tot op hede kon hierdie ideaal, wat ook deur die 63ste Algemene Kerkvergadering bevestig is, nie verwesenlik word nie.

Die redaksie van *Die Hervormer* en die Werkgroep Publikasies en Berriggewing is egter daarvan oortuig dat *Die Hervormer* eers ten volle tot sy reg sal kom indien dit weer 'n voltydse redakteur het om die werk voort te sit. Dr DJC van Wyk het die afgelope vier jaar onder uiters moeilike omstandighede 'n reuse taak verrig om naas sy reeds oorlaaide werkklas, *Die Hervormer* op deelydse basis te behartig. Dit moet begryp word dat hy slegs oor één proefleser en 'n tikster beskik het om die arbeid te verrig. Hy het oor geen verslaggewers of ander hulp beskik om *Die Hervormer* te beplan en te skryf nie. Dit is bykans 'n onmoontlike opdrag.

Die Kerk sal eenvoudig oor die toekoms van *Die Hervormer* moet besluit. Eintlik is dit tragies om te lees hoe die Kerk in die vorige eeu gehunker en begeer het om oor 'n kerklike koerant te beskik om sy stem in die krisistyd van sy bestaan in die wêreld te laat hoor en hoe die Kerk vir bykans 'n honderd jaar onder die uiterste moeilike omstandighede uiteindelik sy kosbare mondstuk in stand kon hou - deur oorloë en droogtes en die depressiejare. En noudat die Kerk hom opnuut in krisisonstandighede bevind, klink stemme op dat *Die Hervormer* laat vaar moet word.

Die taak van *Die Hervormer* om as amptelike mondstuk van die Kerk, die teologie, die beleid, werksaamhede en die besluite van die Kerk die wêreld in te dra, moet nie verwar word met die taak en opdrag van *Konteks* nie. In 'n sekere sin is *Konteks* 'n luukse wat die Kerk vir homself en sy lidmate veroorloof. *Die Hervormer* is 'n noodsaaklike, onmisbare instrument in die hand om die boodskap van die Kerk in die wêreld te laat hoor. Dit is tragies dat die Kerk self sy stem onhoorbaar wil maak!

'n Voltydse redakteur sal finansiële implikasies hê. Die prys van *Die Hervormer* sal waarskynlik styg van die huidige R1,00 per uitgawe na R1,30 per uitgawe,

indien die huidige, reeds nadelige leserstal, nie verder verloop nie. As in gedagte gehou word dat daar sedert 1993 geen verhogings in die pryse van al die tydskrifte was nie en dat die pryse van die *Almanak* en *Konteks* vir 1996 ook aangepas sal moet word, is die verhoging van die prys van *Die Hervormer* 'n haalbare moontlikheid.

AANBEVELING

Die redaksie van *Die Hervormer*, die Beheerraad van Sentik en die Werkgroep Publikasies en Beriggewing lê die volgende aanbeveling aan die Algemene Kerkvergadering voor:

- * Die vergadering spreek sy dank en waardering uit teenoor dr DJC van Wyk, redakteur wat sedert 1977 *Die Hervormer* met soveel liefde, toewyding en onuitblusbare ywer gedien en versorg het.**
- * Die vergadering besluit om 'n voltydse redakteur vir *Die Hervormer* te benoem.**
- * Die vergadering besluit dat die voltydse redakteur van *Die Hervormer* verkieslik nie 'n lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal wees nie.**

Motivering vir laasgenoemde aanbeveling is dat die oortuiging bestaan dat die redakteur van *Die Hervormer* vanweë die kritiese en hervormende invloed wat hy op die Kerk moet hê, nie deel van die besluitnemende liggame van die Kerk moet wees nie. Alhoewel hy in alle opsigte verantwoording aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Algemene Kerkvergadering doen, is dit verkieslik dat hy nie deel van die besluitnemingsfunksie van die Kerk is nie.

19.5.2 *Die Almanak*

Die volgende temas is sedert 1992 in die Almanak deur middel van die aktuele artikels behandel:

- 1993: Kerklike joernalistiek.
- 1994: Kerk en huisgesin.
- 1995: Gemeenskap van gelowiges.

Die redaksie het onder redakteurskap van prof PS Dreyer gereeld vergader om onder meer oor die toekoms van die Almanak te besin. Met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is besluit om op 'n baie beperkte wyse veranderinge in die Almanak aan te bring. Die waarneming is gemaak dat die jaarboek van die Kerk eintlik 'n erflating van die eerste redakteurs is en weinig oor die jare heen verander het, behalwe dat die Bybelse Dagboek daarby gevoeg is.

Die vraag het ontstaan of die omvang van die Almanak nie beperk moet word nie. Die gebruik het ontstaan dat sekere historiese gedeeltes jaar vir jaar onveranderd geplaas word. Die sinvolheid van hierdie werkwyse is bevraagteken. Voorts is besluit dat sekere historiese aspekte weggelaat kan word, terwyl die historiese kalender voortaan slegs in die jaar waarin die Algemene Kerkvergadering plaasvind, geplaas sal word. Die besonderhede van vroeëre predikante sedert 1853, geestelike leidsmanne rondom die Groot Trek en vroeëre professore van die Kerk het verval en word in die Argief op datum gehou vir navorsings-doeleindes. Verder word sekere gegewens van gemeentes en ringe, hoofsaaklik ampsdraers en telefoonnommers, ingekort.

Daar word hiermee nie voorgegee as sou dit noodwendig 'n verbetering op die ou bekende Almanak wees nie. Hierdie veranderings is noodgedwonge aangebring omdat die omvang van *Die Almanak*, en daarom ook die koste daarvan, beperk moet word. Die praktyk mag uitwys dat die verkeerde gegewens ingekort is, byvoorbeeld dat die name van ouderlinge en diakens van die Kerk liewer weggelaat moet word eerder as dié van ampsdraers en hulle telefoonnommers. Die redaksie wag vir die reaksie van die Kerk om daarvoor sinvol te besluit.

AANBEVELING

- * Die Kerk betuig sy dank aan die redakteurs van die Almanak en die Bybelse Dagboek.**
- * Dank word betuig aan medewerkers aan die Almanak en Bybelse Dagboek.**
- * Predikante wat jaarliks versoek word om mee te werk aan die Bybelse Dagboek word versoek om hulle positief vir die taak beskikbaar te stel.**
- * Die vergadering doen 'n dringende beroep op ringskommissies en kerkrade om toe te sien dat kerklike statistiek wat bedoel is vir publikasie in die Almanak, betyds gestuur word sodat die publikasie van die Almanak nie onnodig vertraag word nie.**

19.5.3 Konteks

Konteks het as gesinstydskrif reeds 'n geliefde staanplek in die Kerk verwerf. Uit 'n lesersopname wat in Maart 1994 gedoen is, blyk dit baie duidelik dat die tydskrif 'n baie belangrike behoefte in die lewe van ons lidmate vervul. Die feit dat die artikels op 'n baie toeganklike en byna informele wyse aangebied word en 'n wye spektrum van temas beslaan, vind algemene byval by lidmate van verskillende ouderdomsgroepe.

Dit is egter nie slegs lidmate wat dit geniet om Konteks te lees nie, predikante en

ander ampsdraers berig dat hulle die artikels nuttig gebruik en aanwend in hulle dienswerk.

Dieselfde getuienis word van lidmate en ampsdraers van ander kerke ontvang.

AANBEVELING

- * Die vergadering betuig sy dank en waardering aan dr PJ de Beer, redakteur van *Konteks* vir 'n uitstekende en gewaardeerde blad.**
- * Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Tydskrifafdeling.**
- * Daar word met dank kennis geneem van die pogings wat steeds aangewend word deur die Tydskrifafdeling om die pryse van kerklike publikasies so laag moontlik te hou.**

19.5.4 Advies van benoemingsliggaam by die benoeming van 'n redakteur vir 'n kerklike tydskrif

Op grond van die besluit van die 63ste Algemene Kerkvergadering, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die Beheerraad van die Tydskrifafdeling en die redaksie van *Die Hervormer* in 1992 versoek om die nodige stappe te neem ten einde 'n voltydse redakteur vir *Die Hervormer* aan te wys.

'n Gesamentlike vergadering van die twee liggame het drie persone aangewys wat aan die ooreengekome kriteria voldoen het. 'n Groslys met meer name as die drie persone wat aangewys is, is ook opgestel. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n persoon op die groslys, wat nie een van die drie persone is wat aangewys is nie, as redakteur benoem.

Groot ontevredenheid het ontstaan by lede van die Beheerraad van die Tydskrifafdeling en die redaksie van *Die Hervormer* omdat hulle dit as 'n prosedure afwyking beoordeel het. Na die mening van die ontevredenes moes minstens een van die drie genomineerdes benoem word as redakteur. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering was van oordeel dat die benoemingsliggaam hom geadviseer het en dat hy nie verplig was om die advies te aanvaar nie.

Nadat die probleme deur gesprekvoering uit die weg geruim is, is die volgende besluit geneem:

- * Die Algemene Kerkvergadering word versoek om uitsluitel te gee oor die advies van die benoemingsliggaam vir redakteurs van tydskrifte. Is die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verplig om die advies te aanvaar?**

- * Die redakteurs van die Tydskrifafdeling, behalwe die redaksie van HTS, word versoek om in die toekoms soos volg te handel by die ontstaan van 'n vakature van die redakteur:
 - ** Op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word 'n kortlys saamgestel van drie tot vyf name in volgorde en almal deeglik gemotiveer.
 - ** Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie een van die benoemings aanvaar nie, tree hy in gesprek met die volle redaksie van die betrokke tydskrif.
 - ** Die voorgestelde prosedure word in die Reglementebundel opgeneem.

AANBEVELING

- * Die vergadering spreek hom uit oor die status van die advies van die benoemingsliggaam vir redakteurs van tydskrifte.
- * Die voorgestelde prosedure wat gevolg word vir die benoeming van 'n redakteur nadat 'n vakature ontstaan het, word aanvaar.

19.6 KITAL

19.6.1 *Personeel*

Kital het deur sy diens in en aan die Kerk deur die afgelope jare goed bekend geraak by elke lidmaat. Dit is veral deur sy band en ondersteuning van die Sentrum vir Voortgesette Teologiese Toerusting, deur die diens van Kital-uitgewery, die inligting wat vrygestel word deur die Kital Biblioteek en die ontwerp, organisasie en aanbieding van toerustingsgeleenthede wat Kital sy diens aan die Kerk lewer.

19.6.2 *Toerusting*

Die toerusting van ampsdraers en lidmate vorm 'n belangrike komponent van Kital se werksaamhede. Daar word onder meer aan die volgende toerusting aandag gegee:

19.6.2.1 *Sentrum vir Voortgesette Teologiese Toerusting (SVTT)*

Daar bestaan noue skakeling tussen die SVTT en Kital deur middel van die vorige

direkteur wat ook Direkteur van die SVTT is, ten opsigte van die voortgesette teologiese toerusting van predikante wat twee maal per jaar aangebied word. Die eerste siklus van vyf jaar het aan die einde van 1994 ten einde geloop en is baie gunstig deur die predikante wat dit bygewoon het geëvalueer. Die siklus van 1995 sal oor die kerkbegrip handel. Die onderskeie departemente sal die tema vanuit hulle vakgebiede toelig.

Noue skakeling het bestaan tussen die teologiese fakulteit en Kital waar laasgenoemde die noodsaaklike administratiewe en finansiële infrastruktuur vir die SVTT gebied het tot Augustus 1994 met die stigting van Sentik.

Die SVTT-kursusse is tot dusver goed deur die predikante bygewoon wat dit ook baie hoog evalueer ten opsigte van aanbidding, inhoud en administrasie.

Verskeie kort kursusse met die oog op gemeenskapdienste (lidmate en die breër gemeenskap) is gedurende die afgelope drie jaar aangebied by die fakulteit en ook in ringe en gemeentes. Die volgende is onder andere aangebied: Bybelskole; seminare oor opvoeding en onderwys; aftreding van predikante; siektepastoraat; selfmoord by kinders; kommunikasie en publikasies van die Kerk; die gawes van die Gees; die kerklied en kerksang; evangelisasie; alternatiewe skoolmodelle (privaatskool); beplanning met die oog op die ouderlinge- en diakenwerk; onderwyskongres met die oog op die toekoms van Christelike kulturele onderwys; en so meer.

Onder leiding van die SVTT word daar 'n Bybelstudiereeks Lees en Lewe deur die Kital-uitgewery uitgegee met die oog op Bybelstudiemateriaal vir gemeentes.

Daar word ook hulp gegee aan die HKSA met die oog op die samestelling en uitgee van twee kategesehandleidings, die aanbidding van voortgesette opleiding aan hulle predikante en met die reël en aanbidding van 'n Bybelskool vir lidmate van die HKSA in hulle gemeentes.

19.6.2.2 Toerustingsprogramme in gemeentes en saam met rade en amptelike vergaderings

Personeel van Kital was betrokke by die volgende toerustingsgeleenthede in bogenoemde verband:

- * Die aanbidding van die ouderling- en diakentoeurustingsprogramme in gemeentes.
- * Strategiese beplanningssessies saam met die diensorgane van die Algemene Diakonale Raad.
- * Die beplanning en aanbidding van 'n kursus saam met die Sendingraad.
- * Die Kursus in Gemeentepraktyk wat jaarliks vir predikante in die eerste jaar van hulle bediening aangebied word.

- * Die kursuspakket "Jou gawes in diens van die Kerk" is voltooi en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê vir goedkeuring.
- * Toerustingsgeleenthede vir ringsrade vir kerklike publikasies is gereeld gehou.

19.6.2.3 **Personeelontwikkeling**

Ten opsigte van personeelontwikkeling is daar in samewerking met die Administrateur 'n kursus aangebied vir die senior personeel van die Administrateur.

19.6.2.4 **Toerusting aan die HKSA**

Kursusse is aangebied vir predikante van die HKSA.

19.6.2.5 **Kursuspakkette**

Die kursus vir huweliksvoorbereiding en huweliksverryking is gefinaliseer. Aan die kursus oor "Sorg aan Kinders" word steeds aandag gegee.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank kennis van toerusting wat deur Kital behartig is en van toerustingspakkette wat beskikbaar gestel is.
- * Die direkteur van Kital word versoek om toe te sien dat kursusse wat nog nie gefinaliseer is nie, afgehandel word.

19.6.3 **Kategese en jeugwerk**

Met die rasionalisasieprogram is die pos van die direkteur, belas met kategeese, nie weer gevul nie. Daar word egter steeds op 'n deurlopende wyse hulp verleen deur die direkteur van Kital by programme, beplanning en aanbiedings deur die rade vir tegese en jeugwerk.

Die handleidings vir leergestremdes en graad II, het intussen verskyn.

Daar word steeds gewerk aan 'n publikasie oor Satanisme wat gedurende 1995 beskikbaar gestel sal word met die oog op jeugbediening in die Kerk. Daar word op 'n deurlopende wyse aandag gegee aan die evaluering van die bestaande kategesehandleidings.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.**

19.6.4 *Navorsing*

As gevolg van die rasionalisasie van twee direkteurposte by Kital kon die navorsingsprogram nie werklik by Kital ontwikkel soos beplan is nie. Die navorsingskomponent by die SVTT is egter aansienlik uitgebrei.

Die naam van die Sentrum vir Voortgesette Teologiese Toerusting (SVTT) is verander na die Sentrum vir Teologiese Navorsing en Toerusting (STNT).

Die gemeenskapdiens wat die STNT verrig, moet in die toekoms van noue integrasie tussen onderrig en navorsing getuig en onderneem word op die terreine waarop die teologiese fakulteit uitnemendheid in onderrig en navorsing bereik het.

Fakulteitsnavorsing en navorsingsadministrasie en die fasilitering van publikasies sal deur die sentrum hanteer word.

Resultate van SVTT-kursusse sal deur dosente gereed gemaak word vir publikasie in 'n bundel van die HTS.

Die resultate van die teologiese wetenskap sal op 'n bevatlike wyse beskikbaar gemaak word deur middel van 'n Bybelskool en simposia aan lidmate en die breër gemeenskap oor aktualiteitstemas. Uitreikingsprogramme (veral gerig op die HKSA) sal inisieer word ten bate van die wyer godsdienstige gemeenskap.

Oorbruggingskursusse soos BD1 - oriëntering word gereël.

Teologiese advies op eie inisiatief en in opdrag aan die Kerk word onderneem.

Deur Kital-uitgewery word teologiese en populêre wetenskaplike publikasies geïnisieer, geproduseer en bemark.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank kennis van beplande navorsing en gemeenskapdiens deur die STNT.**

*** Die vergadering doen 'n beroep op kerkrade en ander rade van die Kerk om ten volle gebruik te maak van die toerustingsmoontlikhede wat Kital bied en om daardeur die gelowiges toe te rus vir hulle diens en vir die opbou van die liggaam van Christus (Ef. 4:12).**

19.6.5 *Kital-Uitgewery*

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is die volgende publikasies deur die Kital-uitgewery uitgegee en aan die Kerk beskikbaar gestel:

Ons Joodse bure	red Prof WC van Wyk
Kerkkwessie	ds MJ Goddefroy
Met my hele hart	Vir leergestermde finalejaarkatgisante
Dagboek vir 'n vrou	red Prof LJS Steenkamp
Bybelstudie	Openbaring 1-3 (Prof JJ Engelbrecht)
	Esra (Prof PM Venter)
	Rut (Prof PM Venter)
Vir jou my vriendin	1 (NHSV Hoofbestuur)
	2 (Bets Booysen)
	3 (Tienie Stoltz)
Erediens 1	MJ du P Beukes
Die mens as sondaar	Prof FJ van Zyl
Diens van barmhartigheid	Prof DJ Booysen
Kultuur-historiese agter-	
grond van die NT	Proff AG van Aarde/GMM Pelser
Herder van Angola	Prof HG van der Westhuizen
Erediens II	MJ du P Beukes
My rooi werkboek en	
rooi siklus	
Gemeente Johannesburg	
1895-1995	Dr HJ Botes
Prof Dr SP Engelbrecht	
20/10/1891-20/8/1977	Prof SJ Botha red
Klein kroniek - oorloop-	
stories van 'n verlede	Andries Breytenbach

Publikasies herdruk:

Huweliksvoorbereiding	
en -verryking	HJ Botes
Kerkgeskiedenis	Prof AD Pont
Diensboek (hersien)	
Ver bo korale	Prof JP Oberholzer/Dr CJ Mans
Herder van Angola	Prof HG van der Westhuizen

Kategese boeke:	Met Hart en Hand 1
	Met Hart en Hand 2
	Met Hart en Hand 3
	Met Hart en Hand 5

Benewens die omvangryke verspreiding van algemene skryfbehoeftes, kasboeke, konsistorieboeke, offergaweboeke, kwitansieboeke en kerklike sertifikate, is die volgende verkoop en versprei:

118,232	Kategeseboeke
5,200	Bybels
8,420	Psalm- en Gesangboeke
2,663	Bybel-oortreksels.

Gemeentes ontvang steeds die direkte voordele van relatief lae pryse van bogenoemde verkopings. Die beperkte wins wat deur Kital gegenereer word, word oor 'n wye front weer vir kerklike werksaamhede aangewend.

Kital-uitgewery het ook begin om sy voorraad boeke, waarvan uitgawes reeds verhaal is, teen belaglike lae pryse, benede die oorspronklike drukkoste, aan lidmate te bemark. Hierdie gebaar word deur lidmate waardeur wat ywerig gebruik maak van die geleentheid om kerklike lektuur te bekom.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die omvangryke werksaamhede van die Kital-uitgewery en doen 'n ernstige beroep op kerkrade om die Kerk se publikasies te ondersteun.
- * Die vergadering doen 'n beroep op lidmate van die Kerk om kennis te neem van die beskikbaarheid van publikasies teen lae pryse.
- * Die direkteur en die personeel van Kital en Kital-uitgewery word bedank vir hulle werk.

19.6.6

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PIETERMARITZBURG VERPLIGTE AANKOOP VAN KITAL PUBLIKASIES

Die besluit dat alle gemeentes van die Kerk verplig is om sekere Kital publikasies aan te koop, word herroep. Gemeentes besluit voortaan self watter publikasies aangekoop word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

19.6.7

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE
KERKVERGADERING
ONSEDELIKE EN AFSTOOTLIKE LEKTUUR**

Die vergadering neem standpunt in oor ongewensde en afstootlike lektuur.

Motivering

- * Sensuur, norme en waardes is so vinnig aan die verval dat die Kerk hieroor moet standpunt inneem en sy stem laat hoor.
- * Kerklidmate is deeglik bewus van die instroming van pornografiese lektuur, films, boeke, video's, en dies meer. Pornografiese lektuur is oral en volop verkrygbaar. Die Kerk moet nie net in die openbaar die saak veroordeel nie, maar op al sy lidmate 'n beroep doen om hulle hierteen uit te spreek en te verset. Alle gelowige Christene moet opgeroep word om nie pornografiese lektuur, films of videos te koop of te besigtig nie.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

19.6.8 ***Biblioteek en inligtingsdiens***

19.6.8.1 ***Inleiding***

In 1979 het die Biblioteek as deel van die toerustingsaksie van Kital begin. Vanaf 1994 funksioneer die Biblioteek en Inligtingsdiens saam met die Argief, Museum, Kital en Tydskrifafdeling as die Sentrum vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie.

Die missie van die Biblioteek en Inligtingsdiens is soos volg geformuleer:

Die bedryf van 'n aktuele inligtingsdiens om kennis aan navorsers toeganklik te maak uit geselekteerde bronne wat versamel, ontsluit en bewaar word in 'n unieke vakbiblioteek vir die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Die Biblioteek word tans bedryf deur twee gekwalifiseerde bibliotekarisse, onderskeidelik op voldag- en halfdagbasis wat funksies vervul soos voorraadhou, ontsluiting, tydskrifadministrasie, rekenarisering, inligtingherwinning en dokumentlewering. Met die stigting van Sentik, het die biblioteek verskuif na groter kantore in die Generaal Pretoriusgebou. Die Argief se biblioteek is terselfdertyd met hierdie biblioteek-versameling geïntegreer.

Sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering het die opdrag van skakeling met die Fakulteit Teologie, Afdeling A aan die Universiteit van Pretoria bygekom.

Dit behels die volgende:

- * Ontsluiting van DD-Proefskrifte, MDiv-Vernandelings en BD-Skripsies volgens outeurs, onderwerpe, vakke, studieleiers, datums en rekenarisering van gegewens.
- * Alle boeke van die Van Selms-Leeskamer se ontsluiting en invoer van die betrokke inligting op die rekenaar.
- * Opstel en byhou van 'n lys van navorsers en nagraadse teologiese navorsing in die vorm van 'n gerekenariseerde databasis.
- * Deurlopende verskaffing van artikels en ander inligting na aanleiding van navrae deur dosente en studente.
- * Sirkulasie van tydskriflêers aan teologiese dosente aan die teologiese fakulteit en HTO.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

19.6.8.2 **Inligtingsbronne in die Biblioteek**

Tydskrifte

- * Kerklike tydskrifte word vanaf plaaslike uitgewers en uit die buiteland bestel. Artikels word selektief ontsluit in ooreenstemming met talle navrae oor verskeie onderwerpe. Al die Nederduitsch Hervormde Kerk se tydskrifte word volledig versamel en elke artikel word ontsluit. Laasgenoemde is ook op Mikrofiche beskikbaar.
- * Alle artikels en inligting van *Die Hervormer* vanaf 1981 tot 1995 is volledig volgens outeurs, titels, onderwerpe en persone ontsluit en in besonderhede op die rekenaar beskikbaar.

- * Elke artikel, brief, blokkiesraaisel en advertensie van *Konteks* is vanaf jaargang 1 (1946-1995) volledig ontsluit en elke nuwe nommer word by verskyning opgedateer. Gegewens is alles gerekenariseer.
- * Die hele reeks van HTS (1946-1995) is volledig ontsluit, dit wil sê elke artikel, resensie en voorwoord is volgens outeurs, titels, resensente, onderwerpe en persone op die rekenaar herwinbaar.
- * Vanaf 1960 tot 1995 is alle artikels, memoria, personalia en oordenkings van die *Almanak* ontsluit en gerekenariseer.
- * Alle amptelike publikasies van die Nederduitsch Hervormde Kerk en Kital word onder meer in hierdie versameling opgeneem. Dit bevat inligting oor 'n wye verskeidenheid onderwerpe soos byvoorbeeld Bybelstudie, sending, etiek, sektes, kerkmusiek en kategeese en veral ook ekumeniese bronne, byvoorbeeld boeke van die WRK, GER, WBHK, ICCG, SARK en andere. Alles is ontsluit en gerekenariseer.
- * Koerantknipsels van aktuele nuusberigte word selektief uit dag- en weekblaaie gehaal en as knipselversameling opgebou. Knipsels word alles ontsluit en volgens onderwerpe op die rekenaar bygehou.
- * Alle besluite, motiverings, studiestukke en bylaes wat in die agendas en notules van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is opgeneem en word volledig ontsluit volgens datums, persone, rade, kommissies, ringe, gemeentes en elke moontlike tersaaklike onderwerp. Al hierdie inligting word op die rekenaar ingevoer met volledige woordelikse aanhalings van al die besluite wat die Nederduitsch Hervormde Kerk neem. Dit is dus volledig beskikbaar vir navorsers en ander belangstellendes.

AANBEVELING

- * Daar word met dank kennis geneem van die ontsluiting en beskikbaarstelling van gegewens oor die kerklike publikasies en kerklike vergaderings.

19.6.8.3 Groei van aantal rekords op rekenaar beskikbaar

	1991	1994
Tydskrifte	10,800	16,000
Boeke	1,900	2,180
Knipsels	1,700	2,350
Vergaderingbesluite	1,000	3,000
Proefskrifte en skripsies	Geen	470

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

19.6.8.4 **Artikels, knipsels, boeke, besluite en ander dokumente**

Navrae word per pos, per faks, telefonies of persoonlik ontvang. Inligting word rekenaarmatig gesoek en dan fisies uit die voorraad onttrek. Van die oorspronklike dokumente word fotostaat- of mikrofiche-afdrukke uitgereik, gefaks of gepos. Groei word weerspieël in die volgende statistiek van gebruikers en dokumente uitgereik:

Jaar	Aantal gebruikers	Aantal artikels, ens
1982	111	604
1992	283	12 886
1994	347	13 790

AANBEVELING

- * **Die vergadering neem kennis van die verslag en spreek sy waardering uit vir die gelewerde diens van die bibliotekaris, mevv Issie Koekemoer en Cecile Naudé.**
- * **Die vergadering besluit dat die ontsluiting van inligtingsbronne en die beskikbaarheid van inligting vir die lewe en werk van die Nederduitsch Hervormde Kerk van groot betekenis is. Derhalwe oordeel die vergadering dat op die ingeslane weg voortgegaan sal word.**

19.6.9 **Argiefbewaarplek**

Die volgende sake wat die werksaamhede en die aktiwiteit van die Argiefbewaarplek weerspieël is van belang.

19.6.9.1 **Besoekers**

613 Besoekers het vanaf 1 April 1991 tot 31 Oktober 1994 die Argiefbewaarplek aangedoen. Hierdie getal sluit groepe uit, waarvan daar etlikes was uit die geleedere van die NHSV en NHJV. Besoeke deur gemeentelike groepe het sterk

afgeneem omdat die Museum nie gefunksioneer het sedert September 1990 nie. Daar word voorsien dat met die inrigting van die Museum hierdie aktiwiteit weer sal verbeter. Buite-instansies soos die drie Genealogiese Verenigings van Transvaal en lede van die SA Vereniging van Argivarisse en Vereniging van Argivarisse en manuskriplibliotekarisse bring steeds gereelde besoeke aan die Argiefbewaarplek. Die Johannesburg Historiese Genootskap ruim 'n plek op hulle jaarprogram in vir 'n besoek hier asook aan die Barton Keep.

19.6.9.2 Navorsing

Skriftelike (477) en telefoniese (701) navrae, wat navorsing, soms van 'n omvangryke aard of die naspoor van spesifieke inligting behels, is ontvang. Die kategorie inligting wat by verre die meeste in aanvraag is, is genealogiese navrae. Inligting oor streeks- en plaaslike geskiedenis, gemeentelike-, kerk-, sending- en ekumeniese aangeleenthede en veral biografiese data kom ook heelwat aan die beurt. Benewens individue maak instansies soos die RGN, SAUK, RNG, Staatsdepartemente, plaaslike owerhede, universiteite en biblioteke gebruik van die navorsingsfasiliteite in hierdie kantoor. Oorsese navorsers klop ook gereeld vir hulp aan. Omdat die Argivaris dien op die Uitvoerende Komitees van liggame soos die Vereniging van Argivarisse (Nasionaal sowel as die Transvaaltak) en lid is van verenigings soos die Africanavereniging, Genealogiese Vereniging, Advieskomitee van die Straat- en Pleknamekomitee, vloei daar noodwendig navorsingswerk hieruit voort. Die Argivaris moes by twee seminare lesings oor kerkargiewe lewer. Daarbenewens het hy agt artikels van vakkundige aard gepubliseer. Hy is ook deur die Departement van Nasionale Opvoeding betrek by die opstel van 'n Nagraadse Diploma in die Argiefkunde om 'n inset te lewer oor die kerkargiefwese.

19.6.9.3 Aanwinste

Slegs twee gemeentes, Amsterdam en Piet Retief, het nog nie gereageer op die herhaalde versoeke om hulle argiewe by die Argiefbewaarplek te deponeer nie. Daar word nou 'n aanvang gemaak om gemeentes wat na 1980 gestig is se dokumente te bekom. Al meer gemeentes voorsien op 'n jaarlikse basis die Argiefbewaarplek van hulle dokumente en die raad sal dit by die ander gemeentes ten sterkste aanbeveel. Die getal gemeentes waarvan kernreekse ontbreek word in hakies aangegee: notules (12), kasboeke (913), konsistorieboeke (11), registers (8), korrespondensie (923), NHSV (19), NHJV (174), Kategese (9189), Diakonie (166).

Al 353 gemeente-argiefgroepe (ingeslote die twintigtal ontbinde gemeentes) is volledig georden, geïnventariseer en gerekenariseer. Die 47 ringsargiefgroepe is ook deur hierdie ontsluitingstadia geloods. Kommerwekkend is dat van enkele ringe oorspronklike notules ontbreek. Soos met gemeentes word dit nie aan ringskommissies se diskresie gelaat om argiewe te keur nie. Alle materiaal wat hulle akkumuleer moet na die Argiefbewaarplek versend word, waar dit dan deur die proses van keuring geloods word. 'n Keuringsbeleid, wat na behoefte aangepas word, word geïmplementeer.

Tans word die argiewe van kommissies, rade, werkgroepe, sinodale inrigtings en kerkkantoor gereed gemaak vir rekenarisering. Dit is egter 'n moeisame proses om al die relevante argiewe in te samel omdat meeste van hierdie materiaal by individue tereg gekom het. Gevolglik bestaan daar nog groot hiate in hierdie versamelings, veral wat die rade betref. In hierdie tydperk is egter die ontbrekende argiewe van *Die Hervormer*, Van der Hoff Teologiese Vereniging en Raad vir Kerkmusiek opgespoor.

Van die volgende argiefgroepe is materiaal, meesal aanwasse, ontvang:

Gemeentes	267
Ringe	42
Rade en Kommissies	133
Sinodale inrigtings	34
Private	11

Na keuring het die toevoegings wat vir permanente bewaring opgeneem is, met sowat 110 lin. meter uitgebrei. Ruimte het weer 'n probleem geword. Die ontruiming van die biblioteek sal egter tydelik uitkoms bied want daar sal ongeveer 90 lin. meter rakruimte beskikbaar gestel word. Dit is egter ook so dat hierdie nuwe akkommodasie nie brandvrye kluisruimte is nie. Die boeke van die argiefbiblioteek word gevoeg by dié van die Kital Biblioteek.

19.6.9.4 Ontsluiting

Al die gemeentelike-, rings- en ander kerklike argiewe is georden en van 'n inventaris voorsien (van die algemeen-kerklike groep is meeste van die inventarisse net in kladvorm voorhande). Met die uitsondering van die Willem Punt-, SP Engelbrecht- en ds D van der Hoffversamelings is die ander private versamelings nie georden nie. Hoewel daar 'n aantal versamelings van predikante gedeponeer is, ontbreek daar nogtans heelwat van die predikante wat lang en aktiewe bedieningstydperke in die Kerk beleef het. 'n Oproep word derhalwe op predikante gedoen om hulle private argiewe aan die Argiefbewaarplek vir permanente bewaring te besorg. Die ontsluiting van die fotoversameling gaan steeds voort. 'n Beroep word op kerkrade en individue gedoen om enige fotomateriaal van kerklike- of kultuurhistoriese waarde aan die Argiefbewaarplek te besorg.

19.6.9.5 Rekenarisering

Die Argiefbewaarplek is steeds ingeskakel op die STAIRS-ontsluitingsnetwerk van die Staatsargiefdiens se NAREM-projek (Nasionale Register van Manuskripte van SA) en bly die enigste kerkargief wat tot deelname aan hierdie unieke nasionale ontsluitingsstelsel toegelaat is. Die diens word gratis aan die Kerk verskaf. Die insleutel en proeflees van die data, asook die voorsiening van doelmatige gidse op die argiefbesit word deur die personeel van die Staatsargiefdiens onderneem. 'n Derde hersiene gids op gemeentelike argiewe, 'n tweede hersiene uitgawe op ringsargiewe en die eerste gids op die res van kerklike argiewe is tans in

voorbereiding. Die rekenaarfasielste van die Staatsargiefdiens word steeds gratis tot die beskikking van navorsers, wat ons inrigting gebruik, gestel.

19.6.9.6 ***Mikroverfilming***

Die mikroverfilming van al die gemeentelike registers en 'n keur van ander argiewe, wat betrekking het op die genealogie, is afgehandel. Die Pretoria-tak van die Genealogiese Vereniging van Utah, wat hierdie taak gratis vir die Kerk afgehandel het, huisves tans die mikrofilms tot tyd en wyl die Argiefbewaarplek 'n eie leser/drukker kan bekostig.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank aan die argivaris mnr Riek van Rensburg en mev Elize Myburgh kennis van die werksaamhede van die Argief.
- * 'n Beroep word op predikante gedoen om hulle privaat argiewe aan die Argiefbewaarplek vir permanente bewaring te besorg.
- * 'n Beroep word opnuut op kerkrade gedoen om onverwyld toe te sien dat alle argiefstukke en fotomateriaal van kerklike- of kultuurhistoriese waarde aan die Argiefbewaarplek besorg word.

19.6.10 ***Die SP Engelbrechtmuseum***

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het reeds kennis geneem dat die SP Engelbrechtmuseum sedert September 1990 weens 'n ruimteprobleem gesluit is. Die ongelukkige toestand heers steeds voort. Tot skande moet berig word dat die uiters waardevolle versameling van kerklike en kultuurhistoriese waarde in uiters ongunstige omstandighede in 'n stoorkamer geberg word. Veral klerasie, soos Voortrekkerklere en -dooprokke en brose dokumente is byna onherstelbaar beskadig.

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het gevra vir 'n ondersoek om dié Museum weer tot sy reg te laat kom. Die ondersoek is gedoen. Twee probleme kon egter nie opgelos word nie.

Eerstens kon nie permanente huisvesting geïdentifiseer word nie. Daar is wel ruimte in die Generaal Pretoriusgebou beskikbaar maar aangesien die toekoms van dié gebou onseker is, regverdig die hoë koste nie die inrigting van die Museum in die gebou as dit ook maar tydelik is nie.

Tweedens kon die finansies nie gevind word om die museum te laat herleef nie. Die koste om die museumvoorwerpe te restoreer, wetenskaplik te dokumenteer,

die museum te ontwerp, museumkaste te ontwerp en te bou, museumkundig ten toon te stel en te bedryf, sal ongeveer R100 000 beloop.

Dit is selfs oorweeg om die versameling aan die nasionale versameling aan te bied, wat dit graag sal wil ontvang. As gevolg van die staatkundige ontwikkeling in ons land, is dit egter 'n riskante handeling aangesien daar reeds stemme opgaan dat die inhoud van kultuurhistoriese versamelings uit Suid-Afrika se verlede oorbodig geword het en irrelevant is. As die Kerk dus nie bereid is of in staat is om sy eie versameling te onderhou nie, het dit geen toekoms nie. Dit moet begryp word dat die ou voorwerpe uiters sensitief is vir oormatige hitte en selfs fel lig. Dit benodig gespesialiseerde sorg en gunstige omstandighede om so 'n versameling verstandig te bewaar.

AANBEVELING

- * Die vergadering spreek sy kommer uit oor die verwaarlosing van kerken en kultuurhistoriese erfstukke en besluit oor die toekoms van die SP Engelbrechtmuseum.**

19.6.11 *Uitgebreide werksaamhede van Sentik*

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die uitgebreide werksaamhede van Sentik en al die afdelings wat daarin opgeneem is. Die sentrum geniet die volle steun van die Kerk vanweë die belangrike werk wat verrig word ten behoeve van elke lidmaat, ampsdraers, gemeentes en rade van die Kerk.**

XIV FEES- EN GEDENKDAE

1. ONTHEILIGING VAN DIE SONDAG

1.1 Inleiding

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag gegee om 'n studiestuk op te stel oor die ontheiliging van die Sondag vir voorlegging aan die volgende Algemene Kerkvergadering.

Die opdrag is deur die Kommissie aan prof JH Koekemoer en dr JH Breytenbach gegee teen die agtergrond van 'n beskrywingspunt van die Ring van Bloemfontein waarin onder andere gestel is: "Die lidmate van die Hervormde Kerk neem met verontrusting kennis van die toenemende verskynsel van Sabbatsontheiliging in ons vaderland soos dit gestalte vind in die vorm van Sondagsportbeoefening, winkelure en bioskoop op Sondae, die uitsending van nie-Christelike en selfs anti-Christelike programme oor die radio en televisie op Sondae en dergelike meer".

Prof Koekemoer en dr Breytenbach het soos volg aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag gedoen:

1.2 Onwettige oordrag van betekenis

In beide opdrag en beskrywingspunt word daar uitgegaan van die veronderstelling dat die Sondag heilig is. Die veronderstelling dat die Sondag heilig is, staan in 'n direkte verband met die vierde gebod en die aard en inhoud van die Sabbat, soos dit daar beskryf word. Die gebod, die aard en die inhoud van die Sabbat word sonder meer op die Sondag oorgedra. Daardeur word Sabbatsontheiliging en ontheiliging van die Sondag op een lyn geplaas, asof dit eintlik dieselfde saak is.

Daar bestaan geen twyfel oor die belangrikheid van die Sabbat en die Sabbatsgebod vir die Ou Testamentiese godsvolk nie. Oor die Sabbat en Sabbatsonderhouding word daar in die Nuwe Testament nie slegs berig dat Jesus en sy dissipels die Sabbat getrou onderhou het nie (byvoorbeeld Markus 1:21, Lukas 10:1; 23:56), maar ook dat Jesus met die Fariseërs in botsing gekom het oor die interpretasie van die gebod (byvoorbeeld Matteus 12:1-8, 12:9-12).

Ons lees dat die eerste sendeling op die Sabbat die byeenkomste van die Jode bygewoon het om die Evangelie te verkondig (byvoorbeeld Handeling 13:14; 16:13), maar ook dat die gemeente op die eerste dag van die week byeengekom het (byvoorbeeld Johannes 20:19,26; Handeling 20:5-7) en dat Paulus dit selfs so in die gemeentes gereël het (1 Korintiërs 16:1-4). In Openbaring 1:10 word die eerste dag van die week die "dag van die Here" genoem. Dit lyk dus of die vroeg-Christelike kerk soms op die Sabbat en soms op die Sondag byeen was.

Hierdie aangehaalde tekste uit die Bybel dui in die rigting dat by die heiden-Christene in Klein Asië en Griekeland, anders as die Joodse Christene, 'n gewoonte

ontstaan het om die samekoms van die gemeente op die eerste dag van die week te laat plaasvind. Hierdie heiden-Christelike gewoonte dui op 'n verslapping van die Jerusalemse gemeente kort na die Pinksterfees toe hulle volgens die getuienis van Handeling 2:46 daaglik byeen was om Nagmaal te vier.

In die lig van die getuienis in die Nuwe Testament lyk dit verder of die vroeë kerk nie maar net die Sabbat na die eerste dag van die week verskuif het nie.

Dit is duidelik dat ook van die aard van die Sabbat as 'n besondere en heilige dag afgesien is. In Kolossense 2:16, Galasiërs 4:9-10 en Romeine 14:5-6 word die viering van een of ander dag, ook die Sabbat, as 'n waarmerk van egte geloof, skerp afgewys. In Kolossense 2 word gestel dat die onderhouding van die Sabbat as 'n heilige dag berus op "...wettiese godsdienstige reëls..." en "...maar net 'n skaduwee (is) van wat sou kom..." Die aard van die Sabbat as heilige dag kan dus nie wettig oorgedra word na die Sondag nie.

Saam met Calvyn moet die ernstige gevaar van bygeloof en Judaïsering in die onwettige oordrag van die inhoud van die Sabbat na die Sondag uitgewys word. Die onwettige oordrag van inhoud bestaan daaruit dat die seremoniële aard van die Sabbat beperk word slegs tot die sewende dag as sodanig. Die Sondag kom dan in die plek daarvan met die gebiedende wettiese inhoud wat ook aan die Sabbat kleef. Die eis om een dag uit sewe as besondere religieuse dag te heilig, dit bo ander dae te verhef en as 'n soort sjibbolet van geloof te gebruik, word gehandhaaf. Die skaduwee van die seremonie wat 'n skadu is van die rus wat die gelowige in Christus vind en nie die rus in Christus self nie, word daardeur vasgehou. Sodoende word die vryheid van die evangelie verdring deur die slawejuk van die Wet (Galasiërs 5:1).

1.3 Die regte sabbatsonderhouding

Met opset word hier van Sabbatsonderhouding gepraat, omdat die Sabbat 'n skaduwee is van die werklikheid, Christus. In die Sabbat word die rus wat die gelowige in Christus het, afgeskadu. Die rus wat ons in Christus het, is die rus van die vrede met God. Hierdie rus word ons eie gemaak deur die Heilige Gees wat die goeie in ons wil en in ons werk. Die regte onderhouding van die Sabbat lê dus daarin dat die Heilige Gees ons lei; dat ons leef as mense van die lig; dat ons ons ou mens kruisig; dat ons nie meer leef nie, maar Christus in ons leef.

Die ware Sabbatsonderhouding is daarom nie in die eerste plek 'n menslike aktiwiteit nie, maar 'n gawe van God. Dit word aan ons gegee in die Kruis, deur die Gees. Die Gees werk in ons die dankbare lewe waarin die beeld van Christus vertoon word. Daarom is dit 'n imperatief van die geloof dat ons, nou dat ons die Sabbat reeds ontvang het, die Sabbatsrus ook van lewensooomblik tot lewensooomblik gestalte laat vind in ons doen en late.

Vanweë die sonde (wat ons menslike bestaan steeds kenmerk), is die Sabbat en die Sabbatsrus tegelykertyd 'n saak wat ons nog in sy volkomendheid verwag. Ook ten opsigte van die Sabbatsonderhouding is die vernaamste deel van ons dankbaarheid dat ons God voortdurend vir die ware Sabbat en Sabbatsrus sal dank en sal bid (HK

Vraag 116).

Die ware onderhouding van die Sabbat is vir die gelowige dus nie 'n saak van een besondere dag per week nie. Hy leef uit die Sabbat op pad na die ewige Sabbat en langs die weg word van hom geëis om elke oomblik 'n Sabbat te laat wees.

1.4

Sondagviering

As dit alles gesê is sal die vraag noodwendig ontstaan: Hoekom dan die Sondag, hoekom kom die gemeente dan op 'n spesifieke dag naamlik Sondag byeen en hoe vier 'n mens die dag? Om die vrae te kan beantwoord is dit nodig dat 'n paar sake in gedagte gehou sal word.

Calvyn het in hierdie verband daarop gewys dat gelowiges die handhawing van 'n vaste dag nie moet sien as die onderhouding van die seremonies van die wet nie. Verder moet die dag nie gesien word as 'n dag van niks doen nie, maar die dag behoort in diens van die samekoms van die gemeente te staan. Die dag behoort immers die Woord te dien en nie die Woord die dag nie. Dit gaan dus in die byeen wees op Sondag nie om godsdienstige voorskrifte wat uitgevoer moet word nie, maar om die diens van die Woord wat onderhou moet word. Die feit dat die diens van die Woord op Sondag plaasvind en die gemeente op die dag saamkom, maak dit nie 'n besonder heilige dag nie. Dit kan ook op enige ander dag as Sondag plaasvind. Calvyn was selfs van oortuiging dat dit wenslik sou wees dat die godsdiensoefening elke dag moet plaasvind. Dat Sondag behou word as spesifieke dag vir die gemeentelike samekoms het die reformatore verdedig deur te sê dat die kerk per ooreenkoms dit so gedoen het om die Woordgebeure te dien. Daarom maak die Heidelbergse Kategismus in vraag en antwoord 103 dan ook so baie van die Woordgebeure en wat daarmee saamgaan, op die dag. "God wil eerstens dat die Woordbediening en die godsdiensoonderrig in stand gehou word. Ek moet veral op die rusdag ywerig met die gemeente van God saamkom om die Woord van God te hoor, die Sakramente te gebruik, die Here openlik aan te roep en Christelike liefdegawes te gee."

Die essensie van Sondagviering lê vir die reformatore dus nie in die afsien van arbeid of ontspanning nie, maar daarin dat die gelowige erns met die erediens en wat daarmee saamgaan, sal maak.

Hieruit tree natuurlik dan 'n bepaalde verdere optrede na vore: "Ek moet elke dag van my lewe van my bese werke rus en die Here deur Sy Gees in my laat werk."

Dit gaan derhalwe op die Sondag nie oor wat ek nie mag doen nie. Dit gaan nie oor die heiliging van die dag as sodanig nie. Dit gaan oor die samekoms van die gemeente. Dit gaan oor die diens van die Woord. Dit gaan oor die heiliging van die lewe.

Die rus wat aan ondergeskiktes (mens en dier) in die vierde gebod gegun word, is ook nie essensieel aan die Sondag verbonde nie, dit is deel van 'n gelowige se dankbare lewe van elke dag.

1.5

'n Saak van die kerk

Die beskrywingspunt van die Ring van Bloemfontein en die besluit van die Algemene Kerkvergadering dat plaaslike owerhede versoek word om die vertoning van rolprente op Sondag stop te sit en dat die regering versoek word om oor die aangeleentheid 'n duidelike en ondubbelsinnige standpunt in te neem, veronderstel dat die burgerlike owerheid verantwoordelikheid vir die regte Sondagviering moet aanvaar..

Ons kan hierdie veronderstelling nie deel nie. In dié verband wil ons saam met Van Selms konkludeer:

- * Dit is nie nodig om angsvallig te argumenteer of 'n mens kan koop en verkoop, teater toe kan gaan of nie, kan swem of nie kan swem nie, wat geoorloof is en wat nie geoorloof is nie, terwyl die dinge op die ander Christelike feesdae rustig kan voortgaan nie. Hierdie dae is immers, netsoos die Sondag, deur die Christelike kerk verkies as dae waarop die gemeente behoort saam te kom.
- * Dit is nie nodig om te eis dat die staat stokou Sondagwette instand moet hou, terwyl die staat nie regtig in die samekoms van die gemeente geïnteresseerd is nie. Die Sondag beteken immers niks as die samekoms van die gemeente verwaarloos word nie.
- * Dit is verkeerd om jongmense dinge op Sondag te verbied as jyself die samekoms van die gemeente ignoreer. Want Sondag is in die eerste plek daar vir die samekoms van die gemeente en die rus is daar om die samekoms moontlik te maak.

Natuurlik kan die kerk ongelukkig wees oor die feit dat die wêreld juis die Sondag gebruik vir ongebonde luidrugtigheid. Maar die enigste instansie wat sorg kan dra vir 'n stylvolle Sondagviering is die kerk en nie die owerheid met wette nie. Deur prediking, pastoraat en kategetiese behoort lidmate opgeroep te word om erns te maak met die bedoeling van die Sondag, naamlik om in die erediens van die gemeente tot eer van God teenwoordig te wees. Die Sondagviering moet die mens immers van homself vry maak. In hierdie vrymaak van homself word hy dan ook vrygemaak vir God. Dit is dan juis in die woordgebeure waar hierdie vryheid hom tegemoet tree. Daarom is daar vir 'n stylvolle Sondagviering nie wette nie, maar bekering en 'n vroom lewe op grond van die aanspraak van die Woord van God op ons lewens nodig. Die vraag van Karl Barth is in hierdie opsig van wesenlike belang. Kan jy aan die aand van Sondag sê dit was in orde met jou viering van die dag? Was dit in orde as jy vermoeid die Maandag tegemoet gaan? Sekerlik nie. Daarom het ons gestel dat die Sondag teken moet wees van die sin van alle ander dae. Wie immers op Sondag in die geloof homself verloën sal dit ook op Maandag doen. Hy sal gedurende die week ywerig werk, maar dan nog as heer en nog as slaaf van sy werk. (Hy was immers op die Sondag ook nie heer of slaaf van sy rus nie). Die mens wat Sondag as diens van die Woord gevier het, sal gedurende die week as dienskneg van God kan leef. Hy sal terwyl hy elke dag besig is, kan rus. Hy sal in sy daaglikse stryd, vrede hê. Hy sal kan bid terwyl hy werk. Wie gedurende die week geen rus

het nie, geen vrede het nie, geen blydschap ken nie, moet homself afvra of hy hom nie vergis as hy reken dat hy dit net op Sondag kan ervaar nie. Want, behalwe dat ek "op die rusdag ywerig met die gemeente van God moet saamkom om die Woord van God te hoor, die sakramente te gebruik, die Here openlik in die gebed aan te roep en die Christelike liefdegawes te gee", moet "ek elke dag van my lewe van my beseerde werke rus, en die Here deur sy Gees in my laat werk", sodat ek die ewige Sabbat reeds in hierdie lewe kan smaak (HK vraag 103).

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

2. **HEMELVAART**

Die owerheid het Hemelvaart as openbare vakansiedag afgestel. Predikante en kerkrade het vanaf die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering leiding oor die viering van Hemelvaart gevra.

Die Kommissie het soos volg geadviseer:

- * Kerkrade word opgeroep om toe te sien dat al die heilsgebeure in Christus behoorlik in die Kerk herdenk en gevier word.
- * Ten opsigte van Hemelvaart beveel die Kommissie aan dat 'n vroeë oggendediens of aandervediens gehou word.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

XV OPLEIDING EN FORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

1 KURATORIUM VIR DIE TEOLOGIESE OPLEIDING

1.1 Opdrag

Die Kuratorium het in terme van die Kerkwet en Bepalings, opdrag om toesig te hou oor die teologiese opleiding van predikante vir die Kerk. Die opdrag sluit toesig oor die onderrig deur die teologiese dosente en toesig oor die gedrag en vordering van studente in.

1.2 Samestelling

Die Kuratorium is tans soos volg saamgestel:

Dr ECB Kotze	-	Voorsitter
Dr TFJ Dreyer	-	Visevoorsitter
Dr AJG Dreyer		
Dr JH Breytenbach		
Ds JPJ Wagenaar		
Ds WCM de Beer		
Dr JH Robbertse	-	benoem in die plek van prof SJL Gouws wat bedank het.

Die Administrateur tree op as skriba.

Die hoofde van departemente van die Fakulteit Teologie Afdeling A aan die Universiteit van Pretoria of hulle verteenwoordigers het sitting met adviserende stem op die Kuratorium.

AANBEVELING

- * Die Kuratorium word bedank vir sy werksaamhede.**
- * Die Algemene Kerkvergadering kies 'n Kuratorium in terme van Bepaling 60 van die Kerkwet wat uit sewe lede bestaan waarvan vyf predikante moet wees, met inagneming van Bepaling 12.9 wat bepaal**
 - die vergadering is in sy keuse nie beperk tot sy lede nie**
 - lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie verkiesbaar nie**
 - lede van die Raad van Finansies mag nie lid van die Kuratorium wees nie.**

1.3 **Teologiese dosente**

1.3.1 ***Personeel***

Die personeel by die Fakulteit Teologie Afdeling A aan die Universiteit van Pretoria is soos volg saamgestel:

Dekaan en hoof van die departement	
Dogmatiek en Christelike etiek	- Prof dr JH Koekemoer
Departement Ou-Testamentiese Wetenskap	- Prof dr APB Breytenbach
Departement Nuwe-Testamentiese Wetenskap	- Prof dr PM Venter
Departement Godsdiens en Sendingwetenskap	- Prof dr AG van Aarde
Departement Kerkgeskiedenis	- Prof dr GMM Pelser
Departement Praktiese Teologie	- Prof dr PJ van der Merwe
Departement Bybelkunde	- Prof dr SJ Botha
	- Prof dr TFJ Dreyer
	- Prof dr JJ Engelbrecht
	- Dr LC Bezuidenhout
Sentrum vir Teologiese Navorsing en Toerusting	- Prof dr MJ du P Beukes
	- Prof dr LJS Steenkamp

Die voltydse dosente word bygestaan deur hulpdosente wat op 'n jaarlikse basis benoem word. Verder word dosente jaarliks benoem om op 'n deeltydse basis opleidingsprogramme by die Sentrum vir Teologiese Navorsing en Toerusting aan te bied. Met dankbaarheid kan vermeld word dat die meeste hulpdosente hulle dienste sonder vergoeding verrig.

1.3.2 ***Uittredes***

Prof dr JP Oberholzer het op 31 Desember 1992 na 'n diensydperk van 22 jaar as hoogleraar in Ou-Testamentiese Wetenskap uitgetree. Prof Oberholzer het ook vanaf 1988 tot 1992 'n waardevolle bydrae as dekaan van die Fakulteit Teologie Afdeling A gelewer.

Prof AD Pont het op 31 Desember 1992 as hoogleraar in die Departement Kerkgeskiedenis ge-emeriteer na 'n diensydperk van 36 jaar.

Die Kerk het by geleentheid van bogenoemde dosente se uittrede, dank teenoor hulle betuig vir die voortreflike werk wat beide op die terrein van die akademiese opleiding van predikante sowel as sinodale diens aan die Kerk gelewer het.

1.3.3 ***Nuwe aanstellings***

Prof dr APB Breytenbach is aangestel as departementshoof in die departement Ou-Testamentiese Wetenskap.

Prof dr SJ Botha is aangestel as departementshoof in die departement Kerkgeskiedenis.

In uitvoering van die besluit van die 63ste Algemene Kerkvergadering is die tweede leerstoele in beide die departemente Ou- en Nuwe-Testamentiese Wetenskap gevul met die aanstellings van proff PM Venter en GMM Pelser onderskeidelik.

Na die aanstelling van prof dr PM Venter in die departement Ou-Testamentiese Wetenskap, is Dr LC Bezuidenhout aangestel as senior lektor in die departement Bybelkunde.

1.3.4 *Verslag van die dekaan oor die afgelope drie jaar.*

Evaluering van departemente

Volgens beleid van die universiteit was die fakulteit gedurende 1994 besig met 'n interne evaluering van die verskillende departemente. Die evaluering word oor 'n wye spektrum gedoen en die meting word gedoen aan die hand van internasionale standaarde. Volgens beplanning is vanaf 1995 begin om die departemente aan eksterne evaluering te onderwerp. Op dié wyse word internasionale erkenning van die opleiding verseker.

Evaluering van dosente

Deur middel van gestruktureerde vraelyste word dosente deurlopend deur die studente ge-evalueer. Die resultate word met die dosente bespreek en die knelpunte geniet deurlopend aandag.

Onderrig en leer

In dié verband stel die fakulteit hom ten doel om aan die einde van die studie 'n persoon te lewer wat wetenskaplik gevorm is, wat instaat is om krities-analities waar te neem, te interpreteer, sinteties te dink, kontak met die wetenskap te behou en voortdurend daarheen terug te keer en selfs sy normatiewe-evaluerende denke en konklusies terug te koppel aan sy wetenskaplike vorming. Met dit in gedagte is die fakulteit tegelyk besig om reggeaarde dienaars van die Woord vir die Kerk te vorm. Om die doel te bereik is die fakulteit voortdurend besig om sy onderrigmodel te evalueer en by veranderde omstandighede aan te pas. So word ook uitvoering gegee aan die aksieplanne waaraan die fakulteit voortdurend werk.

Navorsing

Die drie sake wat by die fakulteit volgehoue en indringende aandag geniet is onderrig, navorsing en gemeenskapsdiens.

Gedurende die afgelope drie jaar is al die fasette van die fakulteit se werk indringend onder die vergrootglas geneem en geherstruktureer.

Wat navorsing betref kan die volgende sake genoem word:

- * Daar is gekyk hoe 'n nuwe doelgerigte poging aangewend kan word om die Universiteit van Pretoria te help om die gewenste gemiddeld van 35% nagraadse studente uit die totale studentetal te bereik en te handhaaf.
- * Volgehoue pogings verseker dat daar 'n meer permanente teenwoordigheid van nagraadse studente op die kampus is. Dit word onder andere bereik deur simposia, gesprekke en die betrokkenheid van nagraadse studente by departementele navorsingsprogramme.
- * Belowende voorgraadse studente word aangemoedig tot nagraadse studie.
- * Navorsingsmetodiek-kursusse word aangebied. As deel van die kursus word studente onder andere vertrouwd gemaak met die beter ontginning van die biblioteek as navorsingsbron.

Verder het die fakulteit 'n prospektus vir nagraadse studie opgestel sodat dosente en studente definitiewe aksieplanne ter hand het waarvolgens die studieprogram ingerig moet word.

- * Om die navorsingsprogram van die fakulteit te stimuleer is die volgende aksiestappe ook in werking gestel:
 - ** Die SVTT is geherstruktureer en die naam van die sentrum verander na die Sentrum vir Teologiese Navorsing en Toerusting (STNT).
 - ** Met hierdie verandering hoop die dosente om die teologiese advies aan die Kerk op 'n meer gestruktureerde wyse te koördineer. Vir die doel is 'n naamlys van alle nagraadse studente en ander kundiges in die Kerk saamgestel. Hierdie lys is so saamgestel dat dit tegelyk 'n aanduiding van die spesialiteitsgebiede van die onderskeie persone bevat. Omdat dit rekenaarmatig gedoen is word koördinering van navorsing en teologiese advies vergemaklik.
 - ** Die organisering en aanbieding van voortgesette teologiese toerusting aan predikante ingevolge die besluite van die Algemene Kerkvergadering. Vir die doel registreer die fakulteit jaarliks 'n navorsingstema waaraan alle dosente meewerk. Die resultate van die navorsing sal tydens die kursusse vir predikante hanteer word en so vir die Kerk diensbaar gemaak word.
 - ** Die navorsingsuitsette van die dosente oor die afgelope drie jaar sien soos volg daaruit:

NAAM VAN DEPARTEMENT	1992	1993	Tot Aug 1994
Departement: Dogmatiek & Christelike Etiek	3	3	2
Departement: Kerkgeskiedenis	8	2	3
Departement: Ou-Testamentiese Wetenskap	8	4	2
Departement: Nuwe-Testamentiese Wetenskap	6	13	4
Departement: Praktiese Teologie	2	1	1
Departement: Godsdienst & Sendingwetenskap	6	1	3
Departement: Bybelkunde	3	0	2
SVTT	2	4	3

- * Bo en behalwe bogenoemde wetenskaplike publikasies was die dosente ook verantwoordelik vir talle artikels van populêr-wetenskaplike aard, memoranda en optrede by radio en televisie.

AANBEVELING

- * **Die Algemene Kerkvergadering neem met waardering en dank kennis van die werk van die dekaan en die dosente.**

1.3.5 *Toesig oor die onderrig deur die teologiese dosente*

Die Kuratorium bly deurgaans op die hoogte van die aktiwiteite van die dosente deur middel van gereelde verslaggewing deur die dekaan.

Hierbenewens is die Kuratorium voortdurend in gesprek met die dosentevergadering oor 'n wye reeks aangeleenthede, onder andere:

- * Teologiese opleiding en vorming van studente.
- * Opleiding en navorsing in die Fakulteit Teologie.
- * Teologie en die kritiese wetenskap.
- * Geloof en normatiewe denke.

Die Kuratorium voer ook individueel gesprekke met die onderskeie dosente om hom te vergewis van enige probleme met die opleiding en vorming van dienaars van die Woord.

1.3.6 *Rasionalisasie*

As deel van die rasionalisasieprogram is die volgende maatreëls ten opsigte van die aanstelling van hulpdosente getref:

- * Die noodsaaklikheid van elke hulpdosent word jaarliks tydens die Novembervergadering van die Kuratorium opnuut gemotiveer vir die volgende jaar.
- * Die vergoeding van hulpdosente word beperk tot 'n totale bedrag van R10 000 per jaar wat volgens die diskresie van die dekaan toegedeel word. Daar is geen vergoeding vir dosente by die Sentrum vir Teologiese Navorsing en Toerusting nie.

1.4 **Akademiese program**

1.4.1 ***Nuwe teologiese graad - BA (Endossement Teologie)***

Aan die begin van 1995 is 'n nuwe graadkursus, BA (ET) in die plek van die voormalige BA-graad in beide afdelings van die fakulteit ingestel.

Hierdie graad is ingestel met die doel om meer studente, ook dié van ander kerke, te werf vir die teologiese studie en om die Kerk se studente vroeër met die teologie kennis te laat maak.

- * Die graadstruktuur vir die BA(ET)-graad word so ingerig dat dit ter wille van nie-kerklike studente taamlik vry is. Dit impliseer dat 'n persoon selfs sonder Grieks en Hebreeus 'n BA(ET)-graad kan behaal.
- * Om die standaard van die BD-graad te behou word die toelatingsvereistes vir BD duidelik omskryf. Dit impliseer dat 'n persoon minstens Grieks II en Hebreeus II benodig om vir BD te registreer. Die Kerk se studente moet verkieslik een van die twee tale tot op derdejaarsvlak aanbied.

Goedkeuring vir die grade BA-Honneurs(Teologie) en MA(Teologie) asook die aanbieding van PhD-graad naas die DD-graad is reeds ontvang. Die grade word vanaf 1995 aangebied.

Die BA(ET)-graad vir studente wat verder gaan met BD word anders saamgestel as vir studente wat nie BD hoef te neem nie, omdat daar vir BD asook vir M.Div en DD ander vereistes gestel word, waaraan voldoen moet word.

Vir studente wat predikante in die Nederduitsch Hervormde Kerk wil word kan die BA(ET)-graad soos volg saamgestel word.

- Eerste studie jaar:
- (a) Grieks 110, 120
 - (b) Hebreeus 110, 120
 - (c) Ou- en Nuwe-Testament 110, 120
 - (d) Teologie 110, 120
 - (e) 'n Vak van vrye keuse wat in oorleg met die dekaan gekies moet word.

- Tweede studiejaar:
- (a) Grieks 210, 220
 - (b) Hebreeus 210, 220
 - (c) Ou- en Nuwe-Testament 210, 220

(d) Teologie 210, 220

- Derde studie jaar: (a) Ou- en Nuwe-Testament 310, 320
 (b) Teologie 310, 320
 (c) Hebreeus 310, 320
 of
 Grieks 310, 320

Die vak Teologie is soos volg saamgestel:

- Op 100 vlak - Kerkgeskiedenis en Praktiese Teologie.
Op 200 vlak - Dogmatiek en Godsdiens en Sendingwetenskap.
Op 300 vlak - Christelike etiek en Godsdiens en Sendingwetenskap.

'n BA(ET)-student moet, met die oog op toelating tot BD, aan die begin van elke jaar sy leergang aan die dekaan vir goedkeuring voorlê.

Kandidate wat met BD-studie begin moet ook oor 'n lees kennis van Duits beskik.

'n Kandidaat mag met toestemming van die dekaan die aantal vakkursusse per studiejaar met een jaarkursus of twee semesterkursusse oorskry.

Die kursus word ook na-uurs vanaf 17:00 by die Universiteit van Pretoria aangebied.

Die nuwe graadkursus bring mee dat studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk met ingang 1995 vanaf hulle eerste studiejaar aan die Universiteit van Pretoria moet studeer.

AANBEVELING

*** Vir kennisname en bespreking.**

1.4.2 ***Samewerking met HTO***

Die Kerk en die Universiteit van Pretoria het in 1993 'n samewerkingsooreenkoms aangegaan waarvolgens die Hervormde Teologiese Opleiding te Klipdrif se diplomas deur die Universiteit van Pretoria geëndosseer word.

Die instelling van die graad BA(ET) en die ooreenkoms ten opsigte van die HTO het meegebring dat dosente se insette op 'n wyer terrein gelewer word. Op grond van 'n samewerkingsooreenkoms met die HTO het die volgende dosente aan die HTO onderrig gegee:

Prof dr PJ van der Merwe.
Prof dr AG van Aarde.
Prof dr APB Breytenbach.

Die volgende dosente by die HTO het lesings aangebied by die Teologiese Fakulteit Afdeling A:

Prof dr HG van der Westhuizen
Prof dr IWC van Wyk.
Prof dr E Engelbrecht.

Hierdie ooreenkoms maak dit verder vir uitnemende studente van die HTO moontlik om na voltooiing van hulle diplomastudie, aansoek te doen vir studie op honneursvlak aan die teologiese fakulteit.

AANBEVELING

*** Vir kennisname.**

1.5

Herstrukturering van Sentrum vir Voortgesette Teologiese Toerusting (SVTT)

Die Kuratorium het saam met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die dosentevergaderings van die Universiteit van Pretoria en die HTO, die Rasionalisasiekommissie en die Proponentseksamenkommissie indringende gesprek gevoer oor die herstrukturering van die SVTT.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na aanleiding van die samesprekings en voorstelle van die Rasionalisasiekommissie die volgende besluite geneem:

- * SVTT bestaan uit twee bene, elk met 'n eie direkteur naamlik Praktiese Opleiding en Gemeenskapsdiens.
- * Die been Praktiese Opleiding verval as deel van SVTT. Die moontlikheid om die deel van die praktiese opleiding wat gedurende BD'gedoen moet word, oor te plaas na die Departement Praktiese Teologie en die kerklike praktiese vorming en toerusting van studente na die verkryging van die BD-graad te laat plaasvind, word ondersoek.
- * SVTT word behou as struktuur waarbinne die Fakulteit Teologie Afdeling A gemeenskapsdiens verrig. Die naam word verander na "Die Sentrum vir Teologiese Navorsing en Toerusting" (STNT).

Prof LJS Steenkamp wat direkteur van Kital en ook direkteur by die SVTT is, word voltyds geakkommodeer by die Universiteit van Pretoria met die opdrag om die STNT maksimaal uit te bou. Dit beteken dat hy betrokke raak by die aanbidding van alle toerustingsgeleenthede wat by die teologie aansny en onder die vaandel van gemeenskapsdiens by die teologiese fakulteit aangebied word. Die STNT is dan ook

verantwoordelik vir die aanbieding van Bybelskole en die koördineringsprogram van die fakulteit.

Dié besluite is reeds in 1994 in werking gestel. 'n Verdere verwikkeling wat uit bogenoemde besluite voortgevloei het was die oorpasing van die Hervormde Teologiese Studies na die teologiese fakulteit. Die redaksie van die HTS word saamgestel uit die dosente aan die teologiese fakulteit maar die publikasie het berus by die Tydskrifafdeling van die Kerk.

Met die oorpasing van Prof Steenkamp na die fakulteit in 'n voltydse hoedanigheid, is die pos van direkteur by Kital nie weer gevul nie en het sy funksies ten opsigte van publikasies onder dr P de Beer, direkteur van die Tydskrifafdeling ingeskuif. Die afdelings Kital en Tydskrifte is saamgevoeg onder een afdeling met die naam SENTIK (Sentrum vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie). Vir praktiese redes is die publikasie van HTS na die teologiese fakulteit oorgeplaas. Die publikasie van navorsingsresultate van dosente aan die teologiese fakulteit in die HTS verdien vir die fakulteit 'n groot bedrag aan krediete. Die tekort op die publikasie van die HTS sal vanaf 1995 as deel van die koste van teologiese opleiding begroot word.

As verdere opdrag aan prof LJS Steenkamp kom die opdrag om prof AG van Aarde (redakteur van HTS) by te staan. Hierdie reëling het meegebring dat die koste van deeltydse hulp by die HTS verval het.

Die verskuiwing van Prof Steenkamp het ook meegebring dat 'n sekretariële pos by Kital verval het. Daar bestaan egter lank reeds 'n behoefte aan meer sekretariële hulp by die fakulteit. Met die besparing van die pos by Kital kon daar 'n deeltydse sekretaresse/tikster by die fakulteit bekostig word om Prof Steenkamp en Prof van Aarde by te staan met die administrasie en tikwerk van HTS en ook nog hulp te verleen by die ander departemente in die fakulteit.

Die Kuratorium het bogenoemde reëlings ten opsigte van die STNT en die HTS as tussentydse maatreëls gesien wat aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê word.

Met die vorming van STNT is die doel en doelstellings soos volg omskryf.

Doel

- * Om die sosiale verantwoordelikheid van wetenskapbeoefening ten opsigte van die gemeenskap deur gemeenskapsdiens te verrig. Die gemeenskapsdiens wat die STNT verrig moet van hegte integrasie tussen onderrig en navorsing getuig. Dit moet onderneem word veral op terreine waarop die teologiese fakulteit uitnemendheid in onderrig en navorsing bereik het en dit moet finansiële selfversorgend wees.
- * Die STNT wil sy gemeenskapsdiens in die teologiese fakulteit ten bate van die geloofsgemeenskap en die algemene publiek verrig.
- * Om fakulteitsnavorsing en navorsingsadministrasie (insluitend Hermeneutiese studiegroep, organisering en aanbieding van openbare fakulteitslesings en

fakulteit- en interdisiplinêre simposia, die HTS en die fasilitering van publikasies van navorsingsuitsette) te koördineer.

- * Om predikante voortdurend beter toe te rus deur middel van verpligte voortgesette teologiese toerusting om hulle bediening gemotiveerd en effektief voort te sit.
- * Om lidmate en ampsdraers beter toe te rus om die priesterskap van gelowiges binne en buite die gemeente uit te voer.
- * Om die algemene publiek toe te rus oor godsdienstige en aanverwante sake.
- * Om teologiese studente toe te rus met praktiese kennis en vaardighede met die oog op effektiewe bediening.

Doelstellings

- * Om bogenoemde doel te bereik, beywer die Sentrum hom namens die teologiese fakulteit vir:
 - ** die beplanning, ontwerp en aanbieding van ad hoc-kursusse in die teologie volgens die behoeftes van predikante en ter uitvoering van die besluite van die Algemene Kerkvergadering van die Ned. Herv. Kerk insake voortgesette opleiding van predikante
 - ** die beplanning, ontwerp en aanbieding van kursusse in die teologie vir lidmate van die Ned Herv Kerk en ander persone wat die doel van elke bepaalde kursus onderskryf
 - ** die beplanning, ontwerp en aanbieding van praktykgerigte kursusse op die terrein van die teologie volgens die doelwitte wat deur die teologiese fakulteit onderskryf word
 - ** die beplanning, koördinerings en evaluering van die praktiese opleiding van teologiese studente in gemeentes
 - ** die oordrag van die resultate van die teologiese wetenskap deur middel van 'n Bybelskool en simposia oor aktualiteitstemas aan lidmate
 - ** die inisiëring van uitreikingsprogramme (ook gerig op die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika, in samewerking met die HTO) ten bate van die wyer godsdienstige gemeenskap
 - ** die koördinerings van oorbruggingskursusse en kursusse in die gemeentelike praktyk (saam met Kital)
 - ** die organisering van die voog en tutoriale begeleiding van die studente

- ** die koördinerings- en inisiëring, via die dosentevergadering, van teologiese advies (in opdrag en op eie inisiatief) aan die Kerk (Kommissie en kerklike rade en werkgroepe van die Algemene Kerkvergadering).

Status

- * Die sentrum ressorteer onder die dekaan van die Fakulteit Teologie Afdeling A. Die finale gesag berus by die raad van UP aan wie die Adviesraad jaarliks deur die Fakulteit Teologie Afdeling A verslag lewer oor sy werksaamhede en die besteding van sy fondse.

Benoeming van direkteure

- * Die direkteure word op dieselfde wyse as die ander professore in teologie benoem.
- * Hulle het die status van professor.

Direkteure

Die direkteure van die STNT is

- * die direkteur Navorsing en Voortgesette Teologiese Toerusting
- * die direkteur Praktiese Toerusting.

Die instelling van poste en aanstelling van navorsings- en administratiewe personeel en die bepaling van hulle diensvoorwaardes, geskied deur die Raad van die Universiteit van Pretoria op aanbeveling van die adviesraad en met goedkeuring van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Samestelling van die Adviesraad

- * Die dekaan van die Fakulteit Teologie Afdeling A wat as voorsitter optree.
- * Een verteenwoordiger uit elk van die departemente van die Fakulteit Teologie Afdeling A.
- * 'n Vise-rector of sy verteenwoordiger.
- * Die Direkteur Finansies of sy verteenwoordiger.
- * Een verteenwoordiger uit die Kuratorium.
- * Twee gemeenteleraars, deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir 'n tydperk van drie jaar tussen Algemene Kerkvergaderings, benoem.
- * Die direkteure van die STNT.

Funksies van die Adviesraad

Die Adviesraad

- * hou toesig oor die werksaamhede van die Sentrum
- * gee jaarliks verslag aan die Fakulteit Teologie oor die werksaamhede van die STNT
- * neem jaarliks die verslae, navorsing en ander werk van die direkteure in behandeling
- * lê jaarliks 'n begroting van inkomste en uitgawes van die STNT ooreenkomstig die voorskrifte van die Universiteit voor
- * besluit oor nuwe projekte vir die STNT
- * behartig waar nodig die insameling van fondse vir die STNT.

Die adviesraad vergader minstens een keer per jaar. Vir tussentydse hantering en dringende sake is daar 'n dagbestuur bestaande uit die dekaan, die plaasvervangende dekaan, die twee direkteure, die redakteur van HTS en 'n lid benoem deur die adviesraad.

Finansies

Die fondse vir die werksaamhede van die STNT word verkry deur

- * kursusgelde en skenkings van individue
- * toekennings uit die Ned Herv Kerk, of van ander instansies.

Die Sentrum funksioneer sonder enige finansiële implikasies vir die universiteit.

Wysiging en vertolking

Die wysiging van die reglement kan slegs met toestemming van die Raad van die Universiteit van Pretoria geskied.

Die vertolking van die reglement berus by die adviesraad, onderworpe aan die goedkeuring van die Raad van die Universiteit van Pretoria.

AANBEVELING

- * **Die Algemene Kerkvergadering bekragtig die tussentydse maatreëls ten opsigte van die STNT en die HTS.**

1.6

Verslag oor die Hervormde Teologiese Studies (HTS)

HTS as die oudste bestaande teologiese vaktydskrif in Suid-Afrika het in 1994 sy goue jubileum gevier. Die aflewering in 1992 het die vyf en sewentigste bestaansjaar van die teologiese fakulteit herdenk en het ook gedien as huldigingsbundel ter ere van onderskeidelik prof JP Oberholzer en prof AD Pont by geleentheid van hulle aanvaarding van emeritaat. Jaargang 49(1993) het 'n omvang van 1 048 bladsye gehad. Addisionele supplementa word van tyd tot tyd uitgegee en ses het reeds verskyn. Buitelandse bibliografiese indekse in Italië, Duitsland, Kanada en die Verenigde State van Amerika publiseer opsommings van die artikels in HTS in Engels. Hierbenewens is talle universiteitsbiblioteke oor die hele Europa, Noord-Amerika en Suid-Afrika op die HTS ingeteken en bestaan daar ook uitruilooreenkomste met ander vaktydskrifte in Frankryk, Nederland, Kenia, Hong Kong en met 'n groot aantal in Suid-Afrika. Die feit dat universiteite in Suid-Afrika sedert die tagtigerjare subsidie van die Departement van Nasionale Opvoeding op grond van die publikasie van universiteitspersoneellede se navorsingsinsette in geakkrediteerde nasionale en internasionale vaktydskrifte ontvang, het sterk daartoe bygedra dat HTS volumegewys uitgebrei het. Hierdie akkrediteringsprosedure het nie net die Universiteit van Pretoria en die teologiese fakulteit finansiële ten goede gekom nie, maar terselfdertyd die druk op die Teologiese Opleidingsfonds van die Kerk verlig. Die teologiese fakulteit het deur middel van publikasies die bedrag van R444 815 in 1990 verdien, in 1991 R350 000 en in 1992 R435 468.

Hierdie verdienste het regstreeks daartoe bygedra dat die navorsingsfonds van die teologiese fakulteit die bedrag van R81 163 vir 1992 ontvang het, vir 1993 R73 673 en vir 1994 R106 509. HTS is 'n tydskrif waarin medewerkers van verskillende kerke, universiteite en lande wil publiseer. Bladgelde en subsidies wat van buite die kring van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in 1993 ontvang is, het R45 255 beloop.

AANBEVELING

- * **Dank word betuig aan die redakteur prof AG van Aarde vir sy besondere moeite om HTS een van die beste vaktydskrifte in die land te maak.**

1.7

Praktiese opleiding van predikante na voltooiing van die BD-studie

Die Kuratorium bespreek reeds geruime tyd die moontlikheid om die kerklike praktiese vorming en toerusting van teologiese studente te verskuif tot na die verkryging van die BD-graad.

Die Kuratorium het kennis geneem dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n ondersoekkommissie aangewys het, bestaande uit die Proponentseksamenkommissie en die dosentevergadering. Die ondersoekkommissie is opdrag gegee om oor die aangeleentheid te besin en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in dié verband van advies te bedien. Die kommissie het

reeds beginselgoedkeuring vir die moontlike verskuiwing van die praktiese opleiding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekry.

Die ondersoekkommissie het in 'n voorlopige verslag vir die inligting van die Kuratorium die volgende gestel:

- * Die naas-BD-opleiding behoort onder die opsig van die Kuratorium en opleidingsfunksie van die fakulteit te staan, vir soverre dit gelyktydig met die BD-studie verloop en die proponentseksamen voorafgaan. Dit beteken nie dat die teologiese dosente se opdrag uitgebrei hoef te word om ook die naas-BD-opleiding te doseer nie. Eers wanneer die onderrigdoelwitte en die kurrikulum bepaal is, sal uitgemaak kan word watter persone by die dosering betrek behoort te word.
- * Daar moet voortgaande koördinasie wees tussen al die instansies betrokke, te wete die ondersoekkommissie, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Kuratorium, die Dosentevergadering en die Proponentseksamenkommissie.
- * Die naas-BD-opleiding behoort nie beperk te word tot praktykgerigte vaardighedsopleiding nie. Dit moet die integrering van die akademiese, kerklike en praktiese opleiding en vorming in die praktyk, persoon en geloof van die teologiese kandidaat dien. Die moontlikheid dat die naas-BD-opleiding 'n verpligte deel sal uitmaak van die hospiteringsopdrag van kandidate, sal dus van die begin af in die oog gehou moet word.

Die ondersoekkommissie het tot die besef gekom dat dit 'n baie omvangryke saak is. As eerste stap van die ondersoek is die leemtes wat in die bestaande opleiding aangevoel word, aangedui. Behalwe die sake wat reeds in die bestaande praktykopleiding aandag kry is 'n verdere 58 aspekte wat aandag verg, aangetoon.

Die ondersoekkommissie voorsien nie dat hy sy opdrag voor die Algemene Kerkvergadering sal kan voltooi nie.

Die Kuratorium het van die verslag kennis geneem. Daar is met die uitgangspunte ingestem en besluit om die volgende aanbeveling aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê:

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bevestig sy vorige besluit om aan die Kuratorium opdrag te gee om noukeurig kennis te neem van veranderings en ontwikkelings op die gebied van die universiteitswese in die lig van die te verwagte situasie, die opleiding en vorming van predikante, en die teologiese arbeid van die Kerk te reël, indien en wanneer nodig.
- * Die Algemene Kerkvergadering magtig die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die nodige maatreëls te tref ter uitvoering van die opdrag.

1.8 Teologiese Studente

1.8.1 *Studente aangeleenthede*

Die volgende getal studente was oor die loop van die drie jaar aan die fakulteit verbonde:

BD	1992	1993	1994
BD I	16	19	9
BD II	20	16	19
BD III	23	17	16
Totaal	59	52	44

M.Div	1992	1993	1994
Dogmatiek & Christelike Etiek	4	13	10
Nuwe-Testament	2	2	7
Ou-Testament	2	5	0
Godsdiens & Sendingwetenskap	6	11	2
Kerkgeskiedenis	2	4	2
Praktiese Teologie	10	14	1
Totaal	26	49	22

DD	1992	1993	1994
Dogmatiek & Christelike Etiek	4	4	5
Nuwe-Testament	6	6	1
Ou-Testament	1	1	3
Godsdiens & Sendingwetenskap	1	1	0
Kerkgeskiedenis	2	2	3
Praktiese Teologie	9	9	8
Totaal	23	23	20

Die Kuratorium is besorg oor die sterk afname in studentegetalle. Die getal studente behoort nie onder tien (10) per jaargroep te daal nie, omdat dit ernstige gevolge vir die selfstandige voortbestaan van die fakulteit kan hê.

Omdat alle projeksies daarop gedui het dat studentegetalle besig is om te daal, het die fakulteit die volgende voorsorgmaatreëls getref:

- * Pogings is aangewend om die nagraadse komponent uit te brei.
- * Beplanning vir die instelling van 'n BA (Teologie)- graad. Die lesings word na 5 in die middag aangebied om belangstellende persone die geleentheid te gee om in te skryf vir bepaalde modules.
- * 'n Samewerkingssooreenkoms is met die HTO gesluit.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.8.2 *Finansiële ondersteuning*

Die Kerk maak, deur die Teologiese Opleidingsfonds, dit moontlik om finansiële ondersteuning aan studente aan te bied sodat hulle opgelei kan word as predikante vir die Kerk.

Die steun geskied deur middel van rentevrye beurslenings, merietebeurse en rentedraende lenings. Terugbetaling van die gedeelte van die beurslenings wat terugbetaalbaar is, geskied onder baie gunstige voorwaardes. Die Raad van Finansies is ook tegemoetkomend teenoor die studente wat afstudeer en lank wag vir beroepe.

Die Teologiese Opleidingsfonds word versterk deur erflatings en skenkings van lidmate en instansies. Die rente-opbrengs van sodanige skenkings word aangewend in die vorm van beurse of lenings.

Vanweë die beperkte aantal standplase vir predikante het die Kuratorium sedert 1989 die aantal beurslenings beperk tot tien per jaar.

Op 31 Desember 1994 het die Teologiese Opleidingsfonds en diverse beursfondse die volgende saldo's getoon:

Algemene Teologiese Fonds	R1 426 379
Beurs en Leningsfondse	<u>R1 884 236</u>
	<u>R3 310 615</u>

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Kuratorium gee aandag aan die skep van 'n Teologiese Fonds met die oog op finansiering van die teologiese opleiding in die toekoms, sou die finansiële bydrae van die Kerk tot die opleiding aan Universiteit van Pretoria moet verhoog. So 'n Teologiese Fonds kan gesterk word deur skenkings en erflatings.

In 1992 het 'n lidmaat van die Kerk, WP Brouwer, 'n bedrag van R140 000 as erflating aan die Kerk bemaak. Daar was nie 'n spesifieke bepaling in die testament oor die aanwending van die nalatenskap nie. Die Raad van Finansies het besluit dat die bemaking aangewend moet word ter bevordering van Teologiese Opleiding en bekend staan as die WP Brouwerfonds. Die kapitaal van die fonds is by die Raad van Finansies belê.

Die Raad van Finansies het op versoek van die Kuratorium 'n bedrag van R4 000 per jaar uit die opbrengs van die WP Brouwerfonds afgesonder om jaarliks agt toekennings van R500 elk aan teologiese studente wat die beste akademiese prestasies lewer, te maak.

Die Raad het op versoek van die Dosentevergadering ook 'n verdere bedrag van R1 000 per jaar bewillig vir die toekenning van 'n medalje aan 'n gegradueerde wat op die gebied van die Teologie presteer het, of 'n dosent of emeritus-dosent wat oor 'n sekere periode betekenisvolle diens aan die fakulteit gelewer het.

Die Kuratorium en die Raad van Finansies stel tans ondersoek in na die voortsetting van die vereistes om twee borge te bekom vir studielenings. Die aangewese komitee ondersoek ook die beginsel van kortings op studielenings in dié gevalle waar studente nie beroepe kry nie, maar wel die helfte van die beurslenings terugbetaal. 'n Verdere aangeleentheid wat by die ondersoek ingesluit is, is die moontlikheid van verdiskontering van die studielenings.

AANBEVELING

*** Vir kennisname en bespreking.**

1.8.3 *Evaluering, keuring en begeleiding*

Die Evalueringskomitee kry jaarliks geleentheid om nuwe voornemende teologiese studente te evalueer met die oog op ampsgeskiktheid en aanbevelings aan die Kuratorium te maak met betrekking tot erkenning as student van die Kerk en toekenning van beurse en/of beurslenings. In sommige gevalle is die kandidate geadviseer om eerder 'n ander studierigting te volg.

Gedurende die verslagtydperk het die Evalueringskomitee onderhoude gevoer met al die kandidate wat vir evaluering aangemeld het. Die besonderhede word hieronder uiteengesit.

JAAR	AANTAL KANDIDATE	AANVAAR MET B/L	AANVAAR SONDER B/L	NIE AAN- VAAR NIE
1991 vir 1992	15	8	5	2
1992 vir 1993	17	8	4	5
1993 vir 1994	16	10	1	5
1994 vir 1995	13	7	3	3
Totaal	61	33	13	15

AANBEVELING

- * Vir kennisname en bespreking.

1.8.4

Toesigtaak van die Kuratorium/Vormingstaak van die dosente

Die Kuratorium het ook die taak om toesig te hou oor die vordering en gedrag van studente. Die taak word uitgevoer aan die hand van die verslag van die dekaan van die teologiese fakulteit. Daar bestaan 'n baie nou samewerking tussen die Kuratorium en die dosente met betrekking tot die gedrag van studente en die dosente speel 'n groot rol in die vorming van die studente. Die Kuratorium het die volgende maatreëls getref om hierdie taak te vergemaklik:

- * 'n Dosentevoog is vir elke jaargroep benoem wat saam met genoemde studentevoog(de) op gereelde basis kontak met BA-studente het.
- * Die bestuur van Van der Hoff Teologiese Vereniging gee op gereelde basis terugvoer aan die dekaan oor sake wat die studente raak.
- * Sittingsreg is aan studenteleiers op die Dosentevergadering gegee om maandeliks oor studentesake gesprek te voer en te rapporteer.
- * Kontak met BD-studente in die klas-situasie word bevorder deur 'n studentevoog vir elke jaargroep te benoem met wie gereeld gesprek gevoer word en wat gereeld aan die dekaan rapporteer.
- * Die Direkteur van STNT gemoeid met die praktiese opleiding doen gereeld aan die dekaan verslag oor die studente se betrokkenheid en vordering op die terrein.
- * Alles moontlik word gedoen om BA-studente by dekaansperiodes en Bybelstudiegeleenthede van die fakulteit te betrek.
- * Dosente wat verbintenis met die Kerk het en by die vooropleiding betrokke is, gee aan die dekaan terugvoer oor studente, indien nodig.

- * Studentepredikante en predikante waar studente inskakel gee sesmaandeliks aan die dekaan terugvoer oor studente se kerklike betrokkenheid en lewenswandel.
- * Dosente gebruik sosiale geleenthede wat geskep word om op dié vlak met studente kennis te maak.
- * Van der Hoff is versoek om dosente op rotasiebasis uit te nooi om vergaderings by te woon.
- * Die dekaan gee sesmaandeliks aan die Kuratorium terugvoer oor bogenoemde aangeleenthede. Krisisgevalle word tussentyds hanteer.
- * Aan die hand van bogenoemde prosedures bou die dekaan 'n lêer van elke student op, wat hom in staat stel om 'n gemotiveerde getuigskrif wat die hele universiteitsloopbaan van die student dek, uit te reik wanneer die student hom vir die proponentseksamen aanmeld (Bepaling 70 en 71).

As gevolg van die suksesvolle implementering van bogenoemde maatreëls, het die Kuratorium dit goedgevind om die jaarlikse Kuratoriumdag af te skaf. Daar word egter steeds oriënteringskampe en kursusse vir studente gehou, waarheen lede van die Kuratorium en dosente genooi word. Sodanige kursusse vind plaas vir BA.1 en BD.1 studente terwyl BD.2 studente 'n kamp hou.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.8.5 Toelating van persone uit 'n susterkerk

Bepaling 72 1. (a)(ii) van die Kerkwet reël dat 'n persoon uit 'n susterkerk tot die bediening in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika toegelaat kan word as hy 'n BD-graad aan die Teologiese Fakulteit Afdeling A aan die Universiteit van Pretoria behaal het of bewys kan lewer dat hy een jaar hospitering aan die Teologiese Fakulteit Afdeling A aan die Universiteit van Pretoria voltooi het (neem in ag ook Bepaling 59 van die Kerkwet).

Die Kuratorium het besluit dat die hospiteringsjaar in oorleg met die dekaan aangewend kan word vir M.Div-studie. Die kandidaat moet egter 'n minimum hospiteringskurrikulum deurloop. Dit bestaan uit die volgende elemente op derdejaarsvlak en duur ten minste 'n jaar.

- * Vaderlandse Kerkgeskiedenis.
- * Praktiese Teologie - seleksie van temas.
- * Praktiese Opleiding (SVTT).
- * Sendingwetenskap - module Kerk en Sending.
- * Dogmatiek.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.8.6

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN BEPALING 65**

- * **Punt (a) by Bepaling 65 word weggelaat.**

Punt (a) lui soos volg:

- * " 'n Aansoek om toelating tot die opleiding word skriftelik by die skriba van die Kuratorium ingedien. Die volgende stukke word saam met die aansoek ingedien:
 - 'n doopsertifikaat.
 - 'n getuigskrif van die kerkraad onder wie se opsig die aansoeker die voorafgaande twee jaar gestaan het.
 - 'n bewys dat aan die toelatingsvereistes van die universiteit voldoen is.
 - 'n mediese sertifikaat."

Motivering

Die inhandiging van 'n doopsertifikaat is onnodig, aangesien 'n persoon nie belydenis van geloof kan aflê as hy nie gedoop is nie.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word aanvaar.**

XVII KATEGESE

1. RAAD VIR KATEGESE

1.1 Samestelling van die raad

Die Raad vir Kategese is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds APJ Beukes	-	voorsitter
Dr JA Beukes		
Dr DJ Smith		
Dr SP Pretorius		
Ds JC van der Merwe		
Ds PA Geyser		
Ds EG Fourie	-	sekretaris
Ds WA Dreyer		
Oudl PJ Viviers		
Prof MJ du P Beukes		

Die raad het kwartaalliks vergader.

1.2 Funksionering

- * Die raad het die huidige kategesehandleidings help beplan en het as koördineerder opgetree by die skrywe daarvan. Dit bly steeds die raad se verantwoordelikheid om op voortgesette basis die handleidings te evalueer en korreksies aan te bring, indien nodig. Die handleiding vir leergestremdes is gedurende 1992 onder leiding van die raad afgehandel, en 'n nuwe Graad 2 handleiding het teen die einde van 1994 die lig gesien.
- * Die raad kontroleer die jaarverslae vir kategese en adviseer die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor tendense in die gemeentes en uitvoering van die Kerk se beleid rakende kategese.
- * Die raad hou een keer per jaar 'n gesamentlike vergadering met die ringskategesehoofde ten einde inligting oor die kategese deur te gee en om probleme wat mag bestaan te bespreek en oplossings te vind. Hierdie persoonlike kontak is van onskatbare waarde om die kategese op 'n eenvormige basis regdeur die Kerk te laat plaasvind.
- * Die raad beplan in samewerking met SVTT en Kital toerustingskursusse vir kategete en is behulpzaam met die aanbied van die kursusse. Hierdie kursusse word ook met die inligtingsvergadering met die ringshoof bespreek en bekend-gestel.
- * Die raad doen voortdurend navorsing oor kategese met die oog op die moontlike opdatering van die Kerk se kategeseprogram.

- * Die raad dien as skakel tussen die teologiese opleiding en die Kerk. Op die wyse word gepoog om te voorkom dat daar kommunikasiegapings tussen die praktyk en die teorie ontstaan.
- * Die raad hanteer alle navrae rakende kategese uit die gemeentes soos versoek deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

1.3. **Opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad**

1.3.1 ***Die raad het aan die volgende besluite van die 63ste Algemene Kerkvergadering aandag gegee:***

- * Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit ten gunste van stimulerende en opbouende samesprekings met jeuginstansies van die susterkerke.
- * Die Algemene Kerkvergadering onderskryf die beleidstuk oor kategese soos dit aan gemeentes en kategete beskikbaar gestel is.
- * Kerkrade word versoek om toe te sien dat kategete slegs by die voorgeskrewe materiaal hou.
- * Kerkrade word versoek om toe te sien dat die voorgeskrewe stof by kategese behandel word.
- * Die toerusting van kategete word steeds as uiters noodsaaklik geag.

1.3.2 ***Die opdragte is soos volg afgehandel:***

- * Die raad het by die jaarlikse gesprek tussen die drie susterkerke rondom jeugaangeleenthede ingeskakel.
- * 'n Inligtingssessie met die voorsitters van al die Ringsrade vir Kategese is gereël waartydens indringende aandag aan bogenoemde sake gegee is.
- * Kerkrade is versoek om
 - ** katekisasie en hulle ouers opnuut daarop te wys dat die erediens deel van die kategese moet uitmaak
 - ** toe te sien dat genoegsame tyd vir die aanbidding van kategese beskikbaar is

1.4 **Voorstelle : Kommissie vir Bedieningstrukture**

Die raad het aandag gegee aan die volgende voorstelle van die Kommissie vir Bedieningstrukture, soos voorgelê aan die 63ste Algemene Kerkvergadering.

- * Gemeentes beywer hulle om kategeseruimtes te bekom waar elke klas se kategese

sonder stoornis kan plaasvind.

- * Die verantwoordelikheid van die predikant behels
 - ** die onderrig van finalejaar katkisante
 - ** om toe te sien dat al die kategete van die gemeente deurlopend toegerus word vir hulle werk.
- * Die bewussyn moet by alle gemeentelêde (kinders ingesluit) gekweek word dat hulle kerklose kinders moet uitnooi en saambring om in te skakel by die gemeentelike kategeseprogram. Op hierdie wyse kan die kategeseprogram ook as evangelisasie-middel benut word. Hierdie aksie kan in samewerking met die Werkgroep Evangelisasie in 'n gemeente gedoen word.

Ten einde aan die opdrag aandag te gee is 'n inligtingssessie gereël met die voorsitters van al die Ringsrade vir Kategeseprogram waartydens aandag aan die genoemde sake gegee is.

1.5 Doopbelofte

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het in hierdie verband 'n dringende beroep op ouers van die Kerk gedoen om hulle doopbelofte na te kom deur hulle kinders tuis op te voed om behoorlik kennis van God, Sy Woord en Kerk te hê.

'n Werkgroep van die raad het oor die aangeleentheid studiewerk gedoen. Die raad het, op grond van hierdie studiewerk, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om 'n skrywe te rig aan kerkrade waarin hulle aandag gevestig word op

- * die belangrikheid van die doopbelofte
- * die verantwoordelikheid van predikante om tydens doopgeleenthede besondere moeite te doen met die prediking oor die doop
- * die noodsaak dat ouderlinge voortdurend toegerus sal word oor die betekenis en inhoud van die doop en doopbelofte sodat hulle sinvol hieroor met ouers kan praat tydens huisbesoek
- * die verantwoordelikheid om toe te sien dat doopkategeseprogram behoorlik gedoen word.

Die kommissie het aan hierdie versoek voldoen.

Die raad gee tans aandag aan die opstel van 'n toerustingskursus vir ouers.

1.6 Hersiening van kategesehandleidings

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat ondersoek gedoen moet word na die moontlike hersiening van die kategesehandleidings om die leerstellige inhoud van die kerklike belydenis meer tot sy reg te laat kom sodat katkisante daaruit in staat

gestel sal word om hulle geloof duidelik te verstaan en te verwoord.

Die raad het besluit om soos volg uitvoering te gee aan hierdie besluit:

- * Evalueringskommissies is versoek om aandag te gee aan die voorkoms van die leerstellige inhoud van die kerklike belydenis in elke jaargroep se kategesehandleidings. Die kommissies is ook versoek om te kyk na meer sinvolle evaluering van elke les en elke afdeling van kategesehandleidings.
- * Dr DJ Smith se studiestuk oor die neerslag van die kerklike belydenis in die kategesehandleidings en die verslag van dr SP Pretorius oor die neerslag van kerkgeskiedenis is voorgehou aan die voorsitters van ringsrade tydens die inligtingsvergadering. Hiervolgens het Dr Smith aangetoon dat, wat die belydenisskrifte aanbetref, dit feitlik volledig neerslag vind in die kategesehandleidings.

1.6.1

Verslag oor die neerslag van die belydenisskrifte in die kategesehandleidings

Dr Smith het die volgende verslag gelewer:

In hierdie verslag is gekyk hoe die inhoud van veral die Heidelbergse Kategismus (H.K.) in die reeks "Met Hart en Hand" nr 2 tot 9 verdiskonteer is. Waar toepaslik, is ook na die Nederlandse Geloofsbelydenis (N.G.B.) verwys.

Die wyse van aanbidding is om eers na die boekies afsonderlik te kyk en aan te stip hoe die belydenis daarin verwerk is. Vervolgens sal aangetoon word watter gedeeltes uit die Heidelbergse Kategismus nie onder die aandag gekom het nie, met opmerkings oor die belangrikheid al dan nie daarvan.

Met Hart en Hand 2

Les 13 handel oor die hemelvaart van Christus en les 14 oor die uitstorting van die Heilige Gees. Soos te verstaan, is die inhoud van die lesse baie eenvoudig met net die basiese feite.

Met Hart en Hand 3

Les 20 handel oor gebed en gee 'n inleiding op die Onse Vader.

Les 21 handel oor gebed vir God se saak en les 22 oor gebed vir die mens se saak en handel in twee lesse die inhoud van die Onse Vader af.

Met Hart en Hand 4

Les 6 handel oor die versekering wat God met die doop gee en sluit inhoudelik sterk by die H.K. Sondag 26 aan.

Les 7 handel oor die doop as 'n teken en seël van die verbond en is inhoudelik op die

H.K. vraag en antwoord 66 en 73 afgestem.

Les 8 oor wie gedoop moet word sluit by die H.K. vraag en antwoord 74 aan.

Lesse 10 en 11 oor die instelling van die Nagmaal en die Nagmaal as maaltyd met verskillende fassette gee 'n goeie inleiding op die Nagmaalsleer.

Lesse 13 tot 18 gee die inhoud van die H.K. se leer oor die tien gebooie in die H.K. Sondag 34 tot 44 weer.

Met Hart en Hand 5

Lesse 1 tot 13 dien as 'n goeie inleiding tot die leer van die Drie-eenheid hoewel die saak self nie by name behandel word nie. Lesse 1-4 behandel Bybelse beelde oor God die Vader. Lesse 5 tot 9 behandel Bybelse beelde oor die Seun en lesse 10-13 bring sekere grondbegrippe oor die Heilige Gees tuis.

Les 10 handel oor die Heilige Gees as gewer van die geloof en sluit inhoudelik by die H.K. vraag en antwoord 65 aan, asook les 11 oor die Heilige Gees as gewer van die vrugte van die geloof, by die H.K. vraag en antwoord 86, en les 12 oor die Heilige gees as gewer van die genadegawe, by die H.K. vraag 53.

Les 14 oor die kerk as volk van God skakel inhoudelik met die H.K. vraag en antwoord 54.

Les 15 oor die kerk as die liggaam van Christus sluit inhoudelik by die H.K. vraag en antwoord 55 aan.

Les 14 tot 18 gee 'n inleiding tot die Calvinisties-reformatoriese ekklesiologie al word dit nie so uitgespel nie.

Les 19 handel oor gebed en skuldbelydenis en skakel inhoudelik met die H.K. vraag en antwoord 117 en 126.

Met Hart en Hand 6

In met Hart en Hand 6 is daar direkte verwysing na die belydenisskrifte, daarom sal ons wyse van aanbidding wees: lesnommer, lesinhoud, Kategismusverwysing.

Les 1 God die Vader, die enigste ewige God: N.G.B. Artikel 1 - belydenis oor God.

Les 2 God die Vader: H.K. vraag en antwoord 26.

Les 3 God die Vader, die Almagtige Skepper en voorsienige God: H.K. vraag en antwoord 26,27 en 28.

Les 4 God die Vader die regverdige en genadige God: H.K. vraag en antwoord 10-

20. N.G.B Artikel 20.

- Les 5 Jesus Christus is ware mens en Seun van God: H.K. vraag en antwoord 14 tot 19.
- Les 6 Jesus Christus ons Verlosser: H.K. vraag en antwoord 29 en 30.
- Les 7 Jesus Christus ons Here: H.K. vraag en antwoord 34.
- Les 8,9 & 10 Jesus Christus die Profeet, Hoëpriester en Koning: H.K. vraag en antwoord 31 en 32.
- Les 11 Jesus Christus die gekruisigde: H.K. vraag en antwoord 37 tot 43.
- Les 12 Jesus Christus se opstanding uit die dood: H.K. vraag en antwoord 45.
- Les 13 Jesus Christus se Hemelvaart: H.K. vraag en antwoord 46 tot 50.
- Les 14 Die wederkoms van Christus: H.K. vraag en antwoord 52.
- Les 15 Die Heilige Gees is God: H.K. vraag en antwoord 53.
- Les 16 Die Heilige Gees en geloof: H.K. vraag en antwoord 26,65 en 67.
- Les 17 Die krag van die Heilige Gees: H.K. vraag en antwoord 86. N.G.B. Artikel 24.

Met Hart en Hand 7

- Les 1 Handel oor kerklike belydenisskrifte.
- Les 2 Die mens is deur God gemaak en is van Hom afhanklik: H.K. vraag en antwoord 6.
- Les 3 Die mens word sonbaar en vervreem van God: H.K. vraag en antwoord 5 tot 7.
- Les 4 God straf die sonde, maar is ook genadig: H.K. vraag en antwoord 9 tot 11.
- Les 5 Verlos deur Jesus Christus: H.K. vraag en antwoord 12 tot 21.
- Les 6 Die Wet van God: H.K. vraag en antwoord 86 tot 93.
- Les 7 God word alleen gedien: H.K. vraag en antwoord 94 en 95.
- Les 8 Beeld en Naam van God: H.K. vraag en antwoord 96 tot 102.
- Les 9 Sondagviering: H.K. vraag en antwoord 103.

- Les 10 Ouers is 'n gawe van God: H.K. vraag en antwoord 104.
- Les 11 Man en vrou: H.K. vraag en antwoord 108 en 109.
- Les 12 Respek vir die lewe, die naam en besittings van ons naaste: H.K. vraag en antwoord 105 tot 107 en 110 tot 113.
- Les 13 Oorsprong van die kerk: H.K. vraag en antwoord 54.
- Les 14 Die roeping en doel van die kerk: N.G.B. Artikels 28 en 29.
- Les 16 Sakramente: H.K. vraag en antwoord 69 tot 82.
- Les 17 Kerklike tug: H.K. vraag en antwoord 83 tot 88.
- Les 18 Die gebed: H.K. vraag en antwoord 116 tot 121.
- Les 19 Die gebed vir God se saak: H.K. vraag en antwoord 122 tot 124.
- Les 20 Die gebed vir die mens se saak: H.K. vraag en antwoord 125 tot 129.

Met Hart en Hand 8

Les 1 en 2 behandel die gesag van die Bybel soos ons dit kontemporêr verstaan. Die N.G.B. Artikels III en V is vanuit die belydenisskrifte ter sprake.

Les 3 handel oor die ontstaan en groei van die Bybel in verskillende dele. Ons kan na die N.G.B. Artikel IV verwys.

Les 4 handel oor kanonvorming in die Ou en Nuwe Testament. Die N.G.B. Artikel VI is ter sprake.

Les 7 handel oor die verhouding tussen Ou en Nuwe Testament. Die N.G.B. Artikel XXV is ter sprake.

Met Hart en Hand 9

Die boek se doel is om 'n afrondingsboek te wees met die oog op belydenis van geloof en om die katekisasië agtergrond te gee vir die praktiese besig wees en uitleef van hulle geloof in die kern geloofsake en lewenskwessies van elke dag. Die geloofsleerkwessies van die belydenisskrifte kom dus byna onherkenbaar verweef in die boek voor.

Die volgende is wel ter sake: In les 1 word die verhouding tussen regte leer en (ware) geloof uitgespel.

Lesse 2 tot 5 se doel is om duidelik te maak wat geloof in die drie-enige God inhou en daarom word daar ook lesse gewy aan wat geloofskennis van God die Vader, God die Seun en God die Heilige Gees vir ons beteken.

Hoewel die trinitariese opset duidelik is, word daar wel nie 'n uiteensetting van die Triniteitsleer gegee nie.

Vrae en antwoorde uit die Heidelbergse Kategismus wat nie eksplisiet in die reeks "Met Hart en Hand" verdiskonteer is nie.

Van die 129 vrae en antwoorde in die H.K. is daar net 20 wat nie eksplisiet in die boekies verdiskonteer is nie. Die vrae en antwoorde is die volgende:

- * Vraag en antwoord 1 en 2, wat handel oor die enigste troos in lewe sowel as sterwe en hoeveel stukke daar nodig is om te weet om in hierdie troos salig te kan lewe en sterwe, is nie in die boekies bygewerk nie.

Dit is egter 'n aanloop, eie aan die belydenis, waarin iets gesê word oor die werkwyse wat in die belydenis gevolg word en die doelwit wat voor oë was met die opstel van die belydenis.

- * Vrae 3 en 4 ontbreek ook.

Hierdie vrae is baie spesifiek 'n inleiding tot die tweede deel van die belydenis daarom ook die vraag "waaruit ken u u ellende?" wat gevolg word deur die eis van die dubbele liefdesgebod.

- * Vraag en antwoord 8 stel dat die mens verdorwe en geneig tot kwaad is tensy ons deur die Gees van God wedergebore word. Dit gaan dus eintlik oor wedergeboorte. Die begrip word nie in 'n afsonderlike les in "Met Hart en Hand" behandel nie. Daar word wel aandag gegee aan verwante begrippe soos "nuwe lewe" ens.
- * Vraag en antwoord 22 en 23 vra eers die vraag wat is nodig om te glo en gee dan 'n weergawe van die Apostolicum. Dit is nie 'n saak van wesenlike belang vir die opset van "Met Hart en Hand" nie.
- * Vraag 24 en 25 handel oor die Triniteitsleer. Hoewel die trinitariese opset van die "Met Hart en Hand" reeks baie duidelik na vore kom, word die Triniteitsleer self nie in die boekies as leerstuk behandel nie.
- * Vraag en antwoord 33 handel oor die begrip "eniggebore Seun van God". Die vraag is of dit nodig is om die begrip êrens in die boekies in te werk. Dit lyk nie noodsaaklik nie.
- * Vraag en antwoord 44 handel oor Jesus se neerdaling na die hel. Dit is nie 'n leerstuk van so groot belang dat dit in die leerboekies ingewerk moet word nie.
- * Vraag en antwoord 57 handel oor die wederopstanding van die vlees. Dit lyk soos 'n oorsig dat hierdie leerstuk nie afsonderlike behandeling gekry het nie.
- * Vraag en antwoord 58 handel oor die ewige lewe. Dit lyk soos 'n oorsig dat die

artikel nie groter aandag gekry het nie. Dit kan dalk in een les saam met vraag 57 behandel word.

- * Vraag 59 en 60 handel oor die regverdiging voor God. Aandag sal daaraan gegee moet word of dit wel nodig is om die saak breedvoerig te behandel.
- * Vraag 61 handel oor regverdiging deur geloof alleen. Uitsluitel oor die belang hiervan in 'n kategeseboek moet gegee word.
- * Vraag en antwoord 62 tot 64 handel oor goeie werke en die verdienste nie uit goeie werke nie, maar uit genade. Die vraag is of dit hedendaags so 'n groot strydpunt is en of die "Hart en Hand" boeke se klem op die verlossing in Christus alleen nie die saak genoegsaam ondervang nie.

Samevatting

- * Die inhoud van die belydenisskrifte kom voldoende ter sprake as die hele kategeseprogram van die Kerk in ag geneem word.
- * Die katkisante is veronderstel om die hele kategeseprogram van die Kerk te volg. Hulle is in elk geval veronderstel om ten minste boeke 6,7 en 8 deur te werk voordat hulle tot die finalejaar kategese toegelaat word. Indien dit wel gebeur, kry hulle voldoende onderrig met betrekking tot die belydenisskrifte.
- * Die finalejaar kategese is veronderstel om die nodige afrondingsonderrig te gee met die oog op die belydenis van geloof. Dit is nie veronderstel om 'n herhaling of hersiening te gee van die geloofsleer nie. Dit word in die vorige jare afgehandel.
- * Dit is moontlik dat predikante bekommerd is oor die moontlikheid dat die geloofsleer nie behoorlik ter sprake kom nie omdat hulle nie kennis dra van die inhoud van die boeke voor boek 9 nie. Hulle kennis is dalk net tot boek 9 waarmee hulle in die finale jaar werk, beperk.
- * Die gedeeltes van die Heidelbergse Kategismus wat, soos in die verslag aangedui, nie in die kategeseboeke opgeneem is nie, geniet tans die aandag van die Raad vir Kategese met die oog op moontlike opname. Hierdie opdrag is reeds vir die Std 6 Evaluasiegroep gegee. Hulle het 'n konsep voorberei wat die raad terugverwys het vir verdere verfyning. Die raad wag die resultaat hiervan af.

1.6.2

Verslag oor die neerslag van kerkgeskiedenis in die kategesehandleidings

Dr SP Pretorius se verslag het aangetoon dat die kerkgeskiedenis oor die loop van die kategesetydperk na behore aan die orde kom.

Die verslag lui soos volg:

Opnames is gemaak uit:

Met Hart en Hand/Leer Hulle

- Nr 2 (St 2 leerlinge: 10 jariges) - Geen kerkgeskiedenis.
Nr 3 (St 3 leerlinge: 11 jariges) - Geen kerkgeskiedenis.
Nr 4 (St 4 leerlinge: 12 jariges) - Geen kerkgeskiedenis.
Nr 5 (St 5 leerlinge: 13 jariges)

Eerste lesse oor kerkgeskiedenis wat as inleiding kan geld. Die Bybelse beelde vir die kerk:

- * Die kerk is volk van God.
- * Die kerk is die liggaam van Christus.
- * Christus is die hoof van die gemeente.
- * Die kerk is die lig van die wêreld.
- * Die kerk is bruid van Christus.

As inleiding dien hierdie hoofstukke uitmuntend as agtergrond.

Hierna volg 6 hoofstukke oor die kerkgeskiedenis.

* *Die Kerk (Hoofstuk 19)*

In dié hoofstuk gaan dit oor die geskiedenis van die kerk gedurende die eerste vyftien eeue van sy bestaan. Dit dek die kerkgeskiedenis vanaf die uitstorting van die Heilige Gees tot by die ontstaan van die Oosterse en Westerse kerke.

- * Die ander hoofmomente van die kerkgeskiedenis word gedek, byvoorbeeld die gevare wat die kerk bedreig, die verkeerde leringe en die skeuring van die kerk.

Vir die bevattingsvermoë van 'n St 6 kind is dit eenvoudig en begryplik gestel.

* *Die Hervormde Kerk (Hoofstuk 20)*

Hierin gaan dit om waardering te hê vir die naam Hervormd.

Die hoofstuk handel vervolgens oor die kerkhervorming en volg die vorige logies op. Die kerkhervormers geniet aandag. Die afwykings van Rome, Luther en Zwingli word behandel, veral rondom die Nagmaal.

Die hoofstuk is netjies en bevat genoeg inligting.

* *Die uitbreiding van die Kerk (Hoofstuk 21)*

Die uitbreiding na Wes-Europa, die ontstaan van die Heidelbergse Kategismus,

die hervorming in Frankryk en Nederland, die NGB en Dordt se ontstaan geniet aandag. Ook dié inligting blyk genoegsaam vir die vermoë van die St 5 leerling te wees.

* *Nederlandse Hervormde Kerk (Hoofstuk 22)*

Die geskiedenis van die Kerk aan die Kaap vanaf die volksplanting in 1652, die koms van die eerste predikante, verengelsingsbeleid tot by die Groot Trek word behandel. In hooftrekke kom al die belangrike geskiedkundige momente aan die orde.

* *Nederduitsch Hervormde Kerk (1) (Hoofstuk 23)*

In die hoofstuk gaan dit oor die vestiging en ontwikkeling van die Nederduitsch Hervormde Kerk as selfstandige Kerk in 'n onafhanklike staat in Afrika. Die geskiedenis van die Kerk tydens die Groot Trek geniet aandag tot by die ontstaan van die drie susterkerke. Weer eens is die feite kort en eenvoudig gestel. 'n St 5 kind sal dit begryp.

* *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (2)*

Die groei van die Kerk vanaf 1866 - 1885 word kortliks gestel. Die anneksasie tot by die kerkvereniging in 1885 en daarna. Die stryd om die kerklike eiendom word baie kort behandel.

Die geskiedenis tot vandag word verder in 'n halwe bladsy gestel. Dit is netjies en goed vir 'n St 5 leerling.

Nr 6 (St 6 leerlinge: 14 jariges)

Die Suid-Afrikaanse kerkgeskiedenis kom weer aan die orde.

Les 21 - (1652 - 1836 : Vroeë geskiedenis)

Die geskiedenis kom meer uitgebreid aan die orde. (Vanaf van Riebeeck tot by die Groot Trek).

Hier word die kategeet verwys na die handboek van Prof Pont. Die agtergrond en kennis is beslis nodig vir die kategeet. Die herdruk van dié boek was dus uiters noodsaaklik.

Les 22 (1836 - 1880)

'n Meer uitgebreide les oor die groei van die Kerk in die tyd en die aankoms van predikante in Transvaal.

Les 23 (Die ontstaan en ontwikkeling van die susterkerke)

Hierdie les is voldoende en die ontstaan en ontwikkeling van die susterkerke word

volledig genoeg hanteer.

Les 24 (Die kerkvereniging)

Genoeg en meer uitgebreide behandeling van die kerkvereniging.

Les 25 (Die Nederduitsch Hervormde Kerk vanaf 1886)

Die geskiedenis vanaf die mislukte kerkverenging tot vandag kom kortliks aan die orde.

Hier sou miskien 'n les of twee bygewerk moet word (of uitbreiding van bestaande lesse by 'n hersiening) om meer van hierdie eeu se kerkgeskiedenis weer te gee.

Nr 7 (St 7 leerlinge - 15 jariges)

Les 21 (van Pinkster tot by Konstantyn)

Die geskiedenis vanaf die ontstaan en die groei van die kerk in die Romeinse Ryk vanaf Pinkster tot by Konstantyn word behandel. 'n Netjiese uiteensetting waarin die dwaalleeringe behandel word, word gegee.

Les 22 (Die vroeë ekumeniese belydenisse)

Die saak kom volledig aan die orde.

Die Gnostiek, Marcion en Montanus word behandel en netjies uiteengesit.

Les 23 (Augustinus en Pelagius)

Die twee figure en hulle leer word netjies en volledig hanteer.

Les 24 (Die verval van die Roomse Kerk)

Die geskiedenis rondom die Middeleeue wat daarop dui hoe noodsaaklik kerkhervorming geword het, word volledig hanteer.

Les 25 (Die eerste pogings tot kerkhervorming)

Die eerste pogings tot hervorming onder kerkleiers soos Wickliff en Hus en deur kerkvergaderings, word behandel.

Les 26 (Die Islam)

Die leer van Islam word volledig behandel.

Nr 8 (St 8 leerlinge: 16 jariges)

Die handleiding hanteer volledig die volgende:

Les 21 - Die Hervorming in Duitsland.

Les 22 - Die Hervorming in Switserland.

Les 23 - Die Calvinisme.

Les 24 - Die Kontra - Reformasie en die Konsilie van Trente.

Les 25 - Die drie Hervormde belydenisskrifte.

Les 26 - Die invloed van die protestantisme aan die Kaap.

Nr 9 (Finalejaar kategese)

Les 47 - 'n Breë oorsig oor die kerklike verspreiding in die wêreld.

Les 48 - Piëtisme; Metodisme, oplewing van die sending: Invloede in die Afrikaanse kerke.

Les 49 - Die Nederduitsch Hervormde Kerk en sending.

Les 50 - Ons Kerk en die ekumene.

Les 52 - Die strydende kerk.

Algemene opmerkings

- * Predikante en/of kategete wat sê dat kerkgeskiedenis nie genoegsaam aandag geniet in die kategesehandleidings nie, het waarskynlik nog nie al die handleidings deurgewerk nie.
- * Die kerkgeskiedenis word deeglik en volledig behandel. Die katekisant het altesaam 5 inleidende hoofstukke en 6 hoofstukke oor die kerkgeskiedenis in St 5. In St 6 'n verdere 5, in St 7 'n verdere 6 en in St 8 'n verdere 6 en in St 9 nog 6. Saam is dit 29 lesse plus die 5 inleidende hoofstukke, d.w.s. 34 leergeleenthede. Daar is ongeveer 29 Sondae of 29 lesse per jaar wat behandel moet word. Dit beteken dus dat 'n katekisant vir minstens 'n volle jaar onderrig in kerkgeskiedenis het.
- * In die vorige bedeling met die hantering van geloofsleer, Bybelgeskiedenis en kerkgeskiedenis, moes al drie boeke in een jaar (dié finalejaar) hanteer word. 'n Derde van die Sondae kon hoogstens aan die kerkgeskiedenis gewy word.
- * Die kerkgeskiedenis word eers heel eenvoudig in die St 5 jaar behandel. Die hoofmomente word kortliks aangedui. In St 6 tot St 8 word dit volledig behandel.
- * Dit staan enige predikant, kerkraad of kategeet sekerlik vry om die St 6 tot 8 kerkgeskiedenislesse in die finale jaar te herhaal as dit blyk dat katekisante se kennis nie voldoende is nie. Ekstra klasse sal dan gereël moet word. Daar hoef nie ander stof gebruik te word by die kerkgeskiedenis nie. Die inhoud van die lesse is saamgestel deur Prof Pont en ander gedoktoreerdes in die kerkgeskiedenis. Die inhoud verskil nie met dié van die handboek van Prof Pont nie.

Die raad het opnuut aandag gegee aan die standardisering van die toerusting van kategete en gee steeds aandag aan maatreëls om te sorg dat die evaluasie (toetsing) van kennis van die katekisant oor elke les genoegsaam verantwoord word.

Die verskillende evaluasiekommissies doen voortdurend evaluasie van die kategesehandleidings en is besig om mettergaan aandag aan bogenoemde sake te gee. Die raad voorsien nie dat die kategesehandleidings in die afsienbare toekoms in hersiense weergawes oorgedruk sal word nie, aangesien so 'n stap groot koste-implikasies sal hê.

1.7 **Praktiese lesse vir voorskoolse kinders**

Die raad gee op versoek van die Hoofbestuur van die NHSV aandag aan hierdie saak.

- * Die raad het die saak ondersoek en op aanbeveling van mej Frieda Wilkens, superintendent vir pre-primêre onderwys en medewerker aan die kategesehandleidings, is daar besluit om voorlopig nie daarmee voor te gaan nie. Omdat twee voorskoolse kategesehandleidings beskikbaar is, is geoordeel dat voldoende stof vir die voorskoolse kind beskikbaar is.

1.8 **Funksionering van sinodale rade en rasionalisasie**

Die raad is versoek om verslag te doen oor hierdie sake.

Die raad het aan die versoek voldoen waarin aangetoon word dat die raad een van die onontbeerlike adviesliggame in die Kerk is.

1.9 **Eenjaarbybel vir kinders**

Die raad is versoek om hierdie publikasie te evalueer. Die publikasie is positief geëvalueer.

1.10 **Doelwitte wat die raad vir hom gestel het na konstituering**

Die raad het besluit om ook aan die volgende sake aandag te gee:

- * ***Empiriese navorsing oor die stand van kategese in die Nederduitsch Hervormde Kerk.***

Omdat hierdie navorsing 'n baie groot omvang sal hê, het Prof Beukes onderneem om hieraan aandag te gee.

- * ***Toerusting van kategete***

'n Nuwe toerustingslêer vir die toerusting van kategete is saamgestel en is gedurende Maart 1994 aangebied vir verteenwoordigers uit die verskillende ringe. Die lêer is beskikbaar gestel vir gebruik in die Kerk.

'n Ondersoek na die moontlikheid van rekenaargesteunde onderrig het bevind dat dit op hierdie stadium nie lewensvatbaar binne die Kerk is nie as gevolg van die koste daaraan verbonde.

* ***Kategeseregister- en verslagkaarte***

Die hantering van hierdie dokumentasie is behandel tydens 'n vergadering met die ringsraadvoorsitters.

* ***SVTT-kursusse***

'n Inleidende kursus vir kategete, asook 'n toegespitste kursus vir kategete St 6 tot 9 is gedurende 1993 deur SVTT aangebied.

* ***Nuwe Graad 2 handleiding***

Die voorgestelde nuwe handleidings is deur die raad in behandeling geneem en, nadat wysigings aangebring is, is dit voorgelê aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir goedkeuring. Die handleidings is goedgekeur en is nou by Kital beskikbaar.

* ***Mediagebruik***

Die raad het 'n kommissie benoem om aandag te gee aan die gebruik van mediahulpmiddels in die kategese en die daarstelling van 'n beleid hieroor.

* ***Skakeling met ringsrade vir kategese***

'n Inligtingsvergadering is gehou in 1993 en in 1994 is versoek dat die ringsraadvoorsitters die toerustingskursus wat deur die raad aangebied word, bywoon.

Die samevattende jaarverslae oor kategese is telkens geëvalueer en 'n opsomming daarvan is aan die ringsraadvoorsitters beskikbaar gestel.

* ***Herskryf van Kerkwet : Bepalings rakende kategese***

Kommentaar is deurgegee aan die Komitee vir herskrywing van die Kerkwet

1.11 **Ander take/studiewerk verrig deur die raad**

Die raad het aan die volgende sake aandag gegee:

* ***Skoolverwisselingspakket***

Die bestaande skoolverwisselingspakket is hersien en die hersiene weergawe is by Kital beskikbaar.

* ***Motivering van finalejaarkatkisante***

Die bestaande motiveringspakket is uitgebrei om 'n module, waarin 'n oorsig oor die hoofmomente van die Leer van die Kerk gebied word, te bevat. Die pakket is by Kital beskikbaar.

* ***Diploma***

'n Diploma vir getroue bywoning van en deelname aan die kategeese is opgestel, gedruk en aan gemeentes bekend gestel.

* ***Taakomskrywing : Voorsitter - ringsraad vir kategeese***

'n Omskrywing van die taak van die voorsitter van die ringsraad vir kategeese is opgestel en beskikbaar gestel.

* ***Handleiding vir ouers : Kleinbegin-reeks***

'n Handleiding vir die ouers van kinders in die kleinkinderfase van die kategeese is opgestel en word saam met die boeke in die Kleinbegin-reeks versprei

* ***HKSA : Kategesehandleidings***

Die raad het hom verbind om hulp te verleen aan die HKSA met die opstel van kategesehandleidings. Die HKSA is besig om 'n sillabus op te stel en die raad wag op terugvoering van hulle kant.

AANBEVELING

- * **Die Algemene Kerkvergadering besluit dat elke kerkraad moeite sal doen om die beleidstuk vir kategeese te bekom by die voorsitter van die plaaslike ringsraad vir kategeese en om hierdie studiestuk te behandel tydens 'n kerkraadsvergadering.**
- * **Kerkrade word aangemoedig om toe te sien dat kategete die nuwe kategetetoerustingskursus deurloop.**
- * **Gemeentes en/of ringe word versoek om van die skoolverwisselingspakket gebruik te maak tydens skoolverwisselingskampe.**
- * **Gemeentes word versoek om die Motiveringspakket vir finale-jaarkatkisante te gebruik**

2.

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN RUSTENBURG
KATEGESE VIR KOSHUISLEERLINGE**

- * **Koshuisleerlinge se kategetiese onderrig is die verantwoordelikheid van die koshuisgemeente.**

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

3 .
**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE
KERKVERGADERING
FINALEJAAR KATEGESE: KERKGESKIEDENISBOEK**

- * Die Raad vir Kategese word versoek om in samewerking met die Redaksiekomitee vir Suid-Afrikaanse Kerkgeskiedskrywing 'n populêre kerkgeskiedenisboek gereed te kry om saam met die finalejaar kategesehandleiding en volwasse kategesehandleiding gebruik te word ter voorbereiding vir die belydenis van geloof.

Motivering

Hoewel die kerkgeskiedenis oor die loop van jare volledig behandel word, kry die katkisante nooit 'n volledige beeld van die kerkgeskiedenis nie. Dit lei daartoe dat katkisante die kerkgeskiedenis as verbandlose feite ervaar. Kategete verklaar byna sonder uitsondering dat finalejaarkatkisante geen globale geheelbeeld van die kerkgeskiedenis het nie. Dit is ook so dat alle katkisante nie al die voorbereidende klasse bywoon nie, wat verder veroorsaak dat hulle belangrike kennis misloop. In die volwasse kategesehandleiding word daar baie min kerkgeskiedenis aangebied. Veral vir 'n persoon wat vanuit 'n ander kerk kom, bied die geskiedenis-gedeelte maar, bitter min oor ons Kerk.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

4 .
**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE
KERKVERGADERING
FINALEJAAR KATEGESE: GELOOFSLEERBOEK**

- * Die vergadering oorweeg opnuut 'n kategesehandleiding vir die finalejaarkatkisante waarin 'n kort opsomming van die leer van die kerk saamgevat is.

Motivering

Hoewel die Leer Hulle-reeks baie pluspunte het, is dit tog so dat daar by baie kategete en katekisasie behoefte is aan 'n kort feite-opsomming van die leer van die kerk. Tydens verskeie ringsvergaderings en ringsrade vir kategetiese vergaderings blyk steeds 'n omvattende behoefte vir 'n boek soortgelyk aan byvoorbeeld die Geloofsleer. Daar is dus 'n langdurige aandrang vir so 'n boek.

In verskeie gemeentes is dit steeds 'n bestaande praktyk dat die Geloofsleer behandel word as bykomende leesstof vir finalejaarkatekisasie.

Wat die rooster betref kan die huidige "Leer Hulle 9" met gemak Sondagoggende behandel word, terwyl die gevraagde geloofsleer tydens die tweede geleentheid op Sondag behandel kan word.

Totdat 'n nuwe boek beskikbaar is word die Geloofsleerboek van prof HG van der Westhuizen gebruik.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

5

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE PRETORIA HERSIENING VAN KATEGETESELEERPLAN EN KATEGETESE PROGRAM

- * **Die Raad vir Kategetese kry opdrag om die hele kategeteseleerplan en kategeteseprogram te hersien sodat die kategeteseplygtiges in die Kerk grondiger in die geloofsbeginsels van die kerk onderrig kan word.**

Motivering

- * In die huidige kategetesehandleidings, veral in "Met Hart en Hand 8" word daar baie aandag gegee aan studie oor die Bybel terwyl daar in hierdie belangrike lewensfase van die katekisant bitter weinig ruimte gebied word vir geloofstudie. In die praktyk is die predikant self meer direk betrokke by die kategetiese onderrig van kinders wat in St 8 en 9 is, as by die voorafgaande jare. Belangrike prinsipiële geloofsake kom in hierdie tydfase nie in die kategetese-program aan die orde nie, en daar bestaan geen geleentheid vir die predikant om aan die hand van die belydenisskrifte geloofsake in die kategeteseprogram te hanteer nie.
- * In die handleiding "Met Hart en Hand 9" is die uitgangspunt van die opstellers dat die kategetiese onderrig fokus op die etiese aspekte van die katekisant se

geloofslewe. Die probleem bestaan egter daarin dat daar in die aanbieding hiervan etiese eksemplare gebruik word in plaas van prinsipiële geloofs-besinning oor etiese geloofsake. Dit beteken dat die etiese eksemplare mettertyd uitgedateer kan raak terwyl die handleiding kontemporêr sou bly as die uitgangspunt eerder sou wees om etiese sake vanuit prinsipiële geloofsbeginsels aan te bied.

- * Die Bybel moet as primêre bron in die kategetiese onderrig funksioneer. Daar bestaan 'n wesenlike behoefte in die huidige kategeseprogram om die Bybel meer te laat spreek. Dit is 'n verskraling van die inhoud van die kategetiese stof as die boodskappe van verskillende Bybelboeke saamgevat word in een paragraaf en by dit alles ook nog almal saam in een les aangebied word, soos wat dit die geval is met die Nuwe Testamentiese geskrifte in "Met Hart en Hand 8", terwyl die teologie van elke boek eerder baie breër aangebied kan word juis om die katekisant te help om belangrike geloofsake waarmee hy worstel, te begryp.
- * In die huidige reeks kategesehandboeke bestaan daar 'n leemte in die begronding van sekere kerklike praktyke. Byvoorbeeld word die aard en wese van ons kerklike liedereskat hoegenaamd nie aangeraak nie, waar dit tog 'n integrale deel van ons geloofs- en kerklike lewe is. Hoe kan ons verwag dat ons katekisante vir sulke sake 'n besondere liefde sal ontwikkel as die Kerk hom nie onderrig in die grondbeginsels wat hier aan die orde is nie?

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

XIX. NAGMAAL

1. ONDERSOEK NA ALTERNATIEWE NAAS KELKIES

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag gegee om, met inagneming van die eiesoortige gebruike in die Kerk, ander alternatiewe naas kelmies te ondersoek om die gemeenskaplike Nagmaalbeker te vervang (Notule bl 190).

Die opdrag is aan proff BJ Engelbrecht en AD Pont vir studie en afhandeling gegee.

Die studiestuk en aanbevelings is in 1994 aan alle dienaars van die Woord en gemeenteskribas gestuur.

Die studiestuk "Die Nagmaalbeker en Nagmaalkelmies" is opgeneem in die studiebundel.

AANBEVELING

- * Proff AD Pont, BJ Engelbrecht en HG van der Westhuizen word bedank vir die studiewerk.**

2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN MAQUASSI DEELNAME AAN DIE HEILIGE NAGMAAL

Die vergadering word versoek om die oop uitnodiging tot deelname aan die Nagmaal baie dringend te ondersoek om te voorkom dat die sakrament deur besoekers ontheilig word.

Die ringsvergadering is van oordeel dat besoekers toestemming van die kerkraad moet ontvang om te mag deel aan die Nagmaal soos in die geval van die doop. Die gebruik moet in die Kerk gevestig word, al neem dit 'n lang tyd in beslag.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

XX. OPSIG EN TUG

1. RINGSKOMMISSIE VAN NOORD-KAAPLAND: VERSOEK OM DIE WYSIGING VAN BEPALING 125 VAN DIE KERKWET

Die ringsvergadering van Noord-Kaapland bewoord sy versoek aan die Algemene Kerkvergadering soos volg:

"Na aanleiding van 'n tugsak in die Kurumangemeente wat die ringskommissie moes hanteer, het die ringskommissie weer aandag gegee aan Bepaling 125 van die Kerkwet en Bepalings en in besonder die wysiging wat na afloop van die laaste Algemene Kerkvergadering aangebring is.

Voor die 63ste Algemene Kerkvergadering kon 'n lidmaat, ampsdraer of vergadering hom op 'n meerdere vergadering sonder enige kostes beroep. Bepaling 125(4) het soos volg voorsiening gemaak:

'n Buitengewone vergadering word alleen belê indien die beswaarde skriftelik onderneem om in geval sy beroep nie slaag nie, die helfte van die uitgawes vir die vergadering te dra. Dit sluit die reis- en verblyfkostes van die lede van die vergadering in. Die beswaarde verskaf ook 'n skriftelike waarborg vir die moontlike kostes.'

Die gewysigde Bepaling 125 maak egter in subbepaling 6 verder soos volg voorsiening:

'Waar die betrokke hom beroep op 'n gewone meerdere vergadering sal hy hom vooraf skriftelik verbind en 'n waarborg verskaf om die helfte van die addisionele koste wat die beroep meebring te betaal indien die beroep nie slaag nie. Die koste word deur die Raad van Finansies bepaal.'

Die ringskommissie is van mening dat daar in die Kerk altyd in liefde en in billikheid opgetree moet word. Dit is dan ook net billik dat enige lidmaat, ampsdraer of vergadering hom op 'n meerdere vergadering sal kan beroep indien hy nie met die besluit van die verhoorvergadering saamstem nie.

Die kommissie is om die volgende redes van mening dat dit onbillik en liefdeloos is om van 'n lidmaat te verwag om hom skriftelik te verbind en 'n waarborg te verskaf om die helfte van die addisionele koste wat die beroep op 'n gewone meerdere vergadering meebring, te betaal indien die beroep nie slaag nie:

- * Bepaling 117 stel die vereistes van die klag teen die betrokke en ingevolge Bepaling 119 het die voorsitter of skriba van die verhoorvergadering reeds bepaal of 'n klagskrif voldoen aan die vereistes van Bepaling 117.

- * Bepaling 125(1) en (2) maak juis voorsiening daarvoor dat die betrokke hom op 'n meerdere vergadering kan beroep.
- * Alle kostes ten opsigte van die gewone meerdere vergadering sou in elk geval aangegaan moes word.
- * Ingevolge Bepaling 14(1)(d) word die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se opdrag onder andere soos volg uitgesprel:

'.... voer die besluite van die Algemene Kerkvergadering uit en handel onafgehandelde sake wat voor die Algemene Kerkvergadering gedien het, of moes gedien het, of sake wat aan hom opgedra is, af.'

Daar is dus geen rede waarom die Algemene Kerkvergadering se sittingsure verleng hoef te word indien die beroep op 'n meerdere vergadering meer tyd in beslag sou neem as wat daarvoor ingeruim is nie.

- * Die huidige Bepaling 125(6) maak dit gewoon onbekostigbaar vir 'n gewone lidmaat, amspdraer of vergadering om hom op 'n meerdere vergadering te beroep.

Die ringskommissie wil u daarom vriendelik dog ernstig versoek om hierdie aangeleentheid aan die Raad vir Regsadvies voor te lê en indien moontlik, dit in die agenda van die 64ste Algemene Kerkvergadering op te neem sodat die Algemene Kerkvergadering hom oor hierdie saak kan uitspreek."

Die Raad vir Regsadvies het aanbeveel dat die Bepaling onveranderd gelaat word aangesien dit in die betrokke wysiging handel oor addisionele koste as die vergadering dus langer sou duur en die beroep nie slaag nie. Die Kommissie het besluit om te voldoen aan die versoek van die ringskommissie deur die versoek in die agenda op te neem sodat die vergadering hom daaroor kan uitspreek.

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ZEERUST PROSEDURE BY HANTERING VAN 'N KLAG

Alle opsigthoudende liggame vergewis hulleself daarvan dat die korrekte prosedure gevolg is (Bepaling 104), alvorens 'n beklaging of klagtes teen 'n predikant hanteer word. Daar word daarop gelet of

- * **daar enigsins bevredigende gesprek met die predikant gevoer is**

- * **die saak by die kerkraad aanhangig gemaak is om werklike probleme uit die weg te probeer ruim.**

Motivering

Wanneer 'n gemeentelid (insluitende kerkraadslede) 'n probleem met 'n predikant sou ontwikkel, en 'n opregte bedoeling het om die probleem uit die weg te probeer ruim, spreek dit vanself dat die persoon die saak persoonlik met die predikant sal opneem. Na alle waarskynlikheid behoort die probleem hierna opgelos te wees. Alhoewel die Kerkwet in Bepaling 104.4 bepaal dat die saak na die ringskommissie verwys kan word indien die persoonlike gesprekke misluk het, is die Ring van Zeerust van mening dat dit die funksionering van die gemeente die beste sal dien indien die kerkraad (alternatiewelik die ouderlinge) eers in die geleentheid gestel word om die probleem te help oplos alvorens die saak van buite die gemeente hanteer word.

'n Kerkraad word in die verleentheid gestel indien hulle opgeroep sou word deur 'n opsighoudende vergadering en heeltemal onbewus is van 'n oënskynlike probleem wat 'n lidmaat met 'n predikant sou hê. Die vraag kan dus met reg gevra word of 'n kerkraad deur 'n opsighoudende vergadering tot gesprek opgeroep behoort te word indien hy nie formeel in die geleentheid gestel was om in die eerste instansie die probleem te hanteer nie?

Die ring het oor 'n lang tydperk die indruk begin kry dat, wanneer 'n lidmaat kwaadwillig in sy bedoelings is, hy toegelaat word om die bedoeling van Bepaling 104 van die Kerkwet te ignoreer deur nie die probleem op persoonlike vlak te probeer oplos nie, maar hom direk tot die opsighoudende liggaam te wend en by wyse van ongekontroleerde beweringe sowel die predikant as die kerkraad in 'n swak lig te probeer stel.

Met die indiening van hierdie beskrywingspunt hoop die Ring van Zeerust om persoonlike broederlike gesprekke aan te moedig op alle vlakke waar daar probleme mag ontstaan, en terselfdertyd die onaanvaarbare optrede van persone om hulle direk tot opsighoudende liggame te wend, as liefdeloos uit te wys. Dit bring noodwendig mee dat elke opsighoudende liggaam, in ooreenstemming met die bedoeling van Bepaling 104, hulleself daarvan sal vergewis dat besware, beklagings en klagtes behoorlik op plaaslike gemeentevlak hanteer is.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

XXII KERKLIKE GOEDERE

1. GEMEENTES

1.1 Oorsig oor die finansiële posisie oor die jare 1991/1993

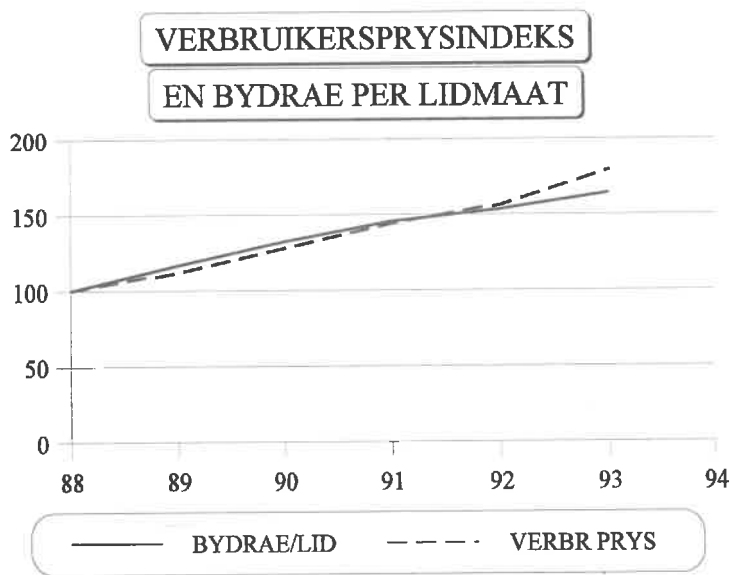
Die gemeentes van die Kerk doen op 'n eenvormige wyse verslag oor die verloop van hulle finansies. Dit is dus moontlik om 'n gekonsolideerde staat van al die gemeentes se inkomste, uitgawes, bates, laste en fondse op te stel en te vergelyk met die van vorige jare. Uit die vergelyking kan groei of agteruitgang vasgestel word.

1.1.1 *Inkomste*

Vir die boekjare 1991, 1992 en 1993 het gemeentes se inkomste uit gemeentelike bronne ± R195 miljoen beloop, of 91% van hulle totale inkomste. Dit beteken 'n toename van 41% teenoor die vorige drie jaar tydperk. As die bedrag omgerekend word teen die gemiddelde getal belydende lidmate oor dieselfde drie jare, beloop dit R491.09 per lidmaat per jaar, teenoor R348.76 vir die tydperk 1988/90.

Gemeentes se totale inkomste vir 1991/1993 het met ± 40% toegeneem teenoor die vorige tydperk.

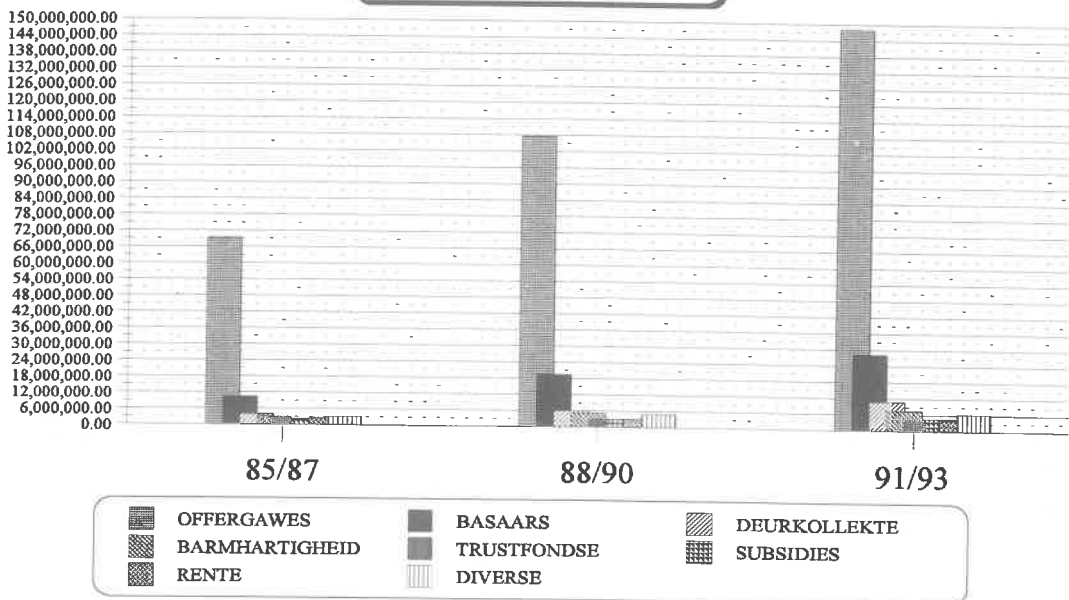
Inkomste uit offergawes het in verhouding tot totale inkomste bykans dieselfde gebly

oor die afgelope nege jaar. Dit bly steeds die gemeentes se belangrikste inkomstebron.

Onderstaande histogram wys die verhouding tussen die verskillende bronne van inkomste uit.

INKOMSTE

Dit is ook opmerklik dat gemeentes almeer genoodsaak word om hulle te wend tot spesiale fondsinsamelings, basaars en funksies om die inkomste uit offergawes aan te vul. Kerkrade moet egter daarop bedag wees dat fondsinsamelingsprojekte soms misluk. 'n Te groot afhanklikheid van basaars en spesiale insamelings kan vir gemeentes probleme skep. Kerkrade moet konsentreer op motivering van lidmate en goeie dissipline rondom die insameling van offergawes.

Dit is reeds in 'n groot aantal gemeentes 'n vrywillige praktyk om deurkollekte af te sonder vir die diens van barmhartigheid. Deurkollekte plus bydraes vir die diakonale diensorgane en ander barmhartigheidsdienste het vir 1991/1993 saam R18,3 miljoen beloop. Dit is 'n toename van bykans 60% teenoor die vorige tydperk.

Bydraes aan die diakonale diensorgane en ander barmhartigheidsdienste het vir dieselfde tydperk R11,6 miljoen beloop.

Die tabel wat volg gee 'n uiteensetting van die inkomste van al die gemeentes oor die jare 1991/1993 in vergelyking met die vorige drie jaar tydperke.

VERGELYKENDE SAAMGESTELDE STAAT VAN INKOMSTE VAN GEMEENTES

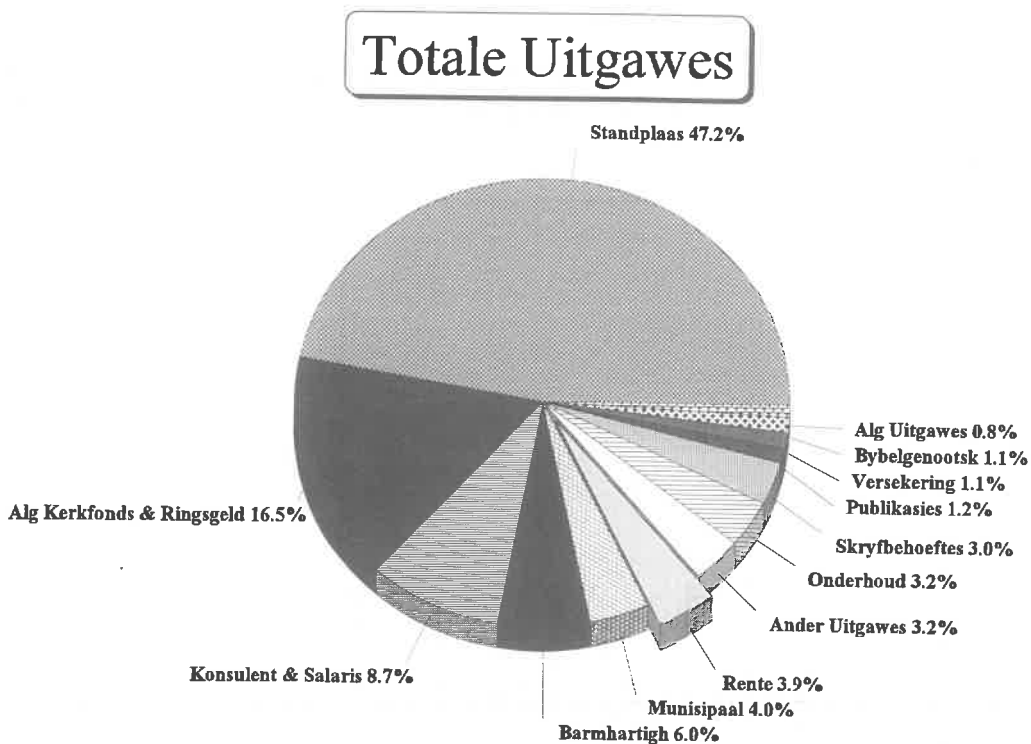
	1985/87	% van totale inkomste	1988/90	% van totale inkomste	1991/93	% van totale inkomste
Inkomste uit gemeentelike bronne (Lidmate)						
Offergawes	R 62 102 923	% 64.6	R 88 846 314	% 58.2	R 127 304 512	% 60.0
Spesiale bydraes	6 304 877	6.6	17 147 464	11.3	18 537 203	8.5
Basaars en funksies	10 400 573	10.8	19 537 524	12.8	28 331 126	13.1
Deurkollekties	3 924 847	4.0	6 066 831	4.0	10 760 195	5.0
Bydraes vir barmhartigheidsdienste	3 004 916	3.1	5 327 272	3.5	7 560 605	3.4
Bydraes vir Bybelgenootskap	350 900	0.4	512 030	0.3	758 355	0.4
Bydraes vir Sending	53 845	0	221 278	0.1	335 650	0.2
Inkomste vir Kategese	516 073	0.5	869 224	0.6	1 210 856	0.6
Totale inkomste uit gemeentelike bronne	86 658 954	90.0	138 527 937	90.8	194 798 502	91.2
Gemiddelde inkomste per lidmaat per jaar	218.66		348.76		491.09	
Toename teenoor vorige tydperk	44%		60%		41%	
Trustfondse ontvang namens:						
- NHSV	1 733 940	1.8	2 281 683	1.5	2 878 412	1.3
- NHJV	368 701	0.4	610 464	0.4	776 603	0.4
Ander inkomste:						
- Rente op beleggings	2 620 609	2.8	3 192 282	2.1	4 279 306	2.0
- Subsidies	1 692 106	1.8	2 950 041	1.9	4 623 845	2.2
- Diverse ander inkomstes (sluit in huurinkomste)	3 098 063	3.2	4 964 773	3.3	6 358 183	2.9
TOTALE INKOMSTE	96 172 373	100	152 527 180	100	213 714 851	100

1.1.2 *Uitgawe*

Gemeentes se bedryfsuitgawes het vir die jare 1991/1993 ± R192,2 miljoen beloop wat 'n toename van ± 44% teenoor die vorige drie jaar termyn beteken.

Die koste van 'n predikantstandplaas wat ook reiskoste en bydraes tot die pensioen- en mediese fonds insluit, is 'n al groter wordende deel van die gemeente se bedryfsuitgawes. Dit beloop vir die afgelope drie jaar 47.8% van die totale uitgawes. (1985/1987 = 38.8%, 1989/1991 = 43.6%). Uitgawes in dié verband verhoog met 57.6% in 1991/1993 teenoor 1988/1990. Naas die predikantstandplaaskoste is heffings die ander grootste uitgawe van gemeentes. In die drie jaar 1991/1993 beloop dit 16.4% van die totale uitgawes. (1985/1987 = 16.9%, 1989/1991 = 16.7%). Die uitgawe aan heffings toon 'n styging van ± 41% teenoor die vorige tydperk.

Die tabel wat volg gee 'n uiteensetting van die bedryfsuitgawes van al die gemeentes oor die jare 1991/1993 in vergelyking met die vorige drie jaar tydperke.

VERGELYKENDE SAAMGESTELDE STAAT VAN UITGAWES VAN GEMEENTES

	1985/87	As % van totale Uitgawes	1988/90	As % van totale Uitgawes	1991/93	As % van totale Uitgawes
UITGAWE	R	%	R	%	R	%
Predikantstandplaaskoste	32 620 491	38.8	58 149 130	43.6	91 637 597	47.8
Konsulent en ander predikante	1 662 569	1.9	769 142	0.6	702 969	0.4
Salarisse en honoraria	7 471 396	8.9	11 050 256	8.3	16 216 994	8.4
Skrifbehoefes en telefoon	2 243 427	2.7	3 811 684	2.9	5 859 966	3.0
HEFFINGS						
Algemene Kerkfonds	14 247 604	16.9	22 153 114	16.7	31 311 414	16.4
Ringselde	233 471	0.3	429 415	0.3	710 712	0.4
Rente betaal	5 945 890	7.1	7 835 141	5.9	7 653 555	4.0
Reis- en verblyfonkoste	75 544	0.1	80 844	-	154 371	-
Onderhoud eiendomme	3 029 564	3.7	4 170 555	3.1	6 296 398	3.3
Bus- en motoronkoste	151 002	0.2	210 327	0.2	207 770	0.1
Ouditgelde	329 416	0.4	445 731	0.3	192 206	0.1
Versekering	992 216	1.2	1 383 148	1.0	2 144 636	1.1
Huurgeld betaal	289 914	0.3	332 128	0.3	458 319	0.2
Munisipale koste	2 975 112	3.5	4 782 954	3.6	7 711 357	4.0
Algemene uitgawes	2 086 089	2.5	2 316 767	1.7	1 524 208	0.8
Bydraes vir evangelisasie	89 202	0.1	91 539	-	98 109	-
Bydraes vir barmhartigheidsdienste e.a.	5 570 331	6.6	9 347 603	7.0	11 629 675	6.0
Bydraes vir Bybelgenootskap	1 387 089	1.6	1 839 995	1.4	2 070 640	1.1
Bydraes vir Sending	128 290	0.2	313 248	0.3	452 957	0.2
Uitgawes vir Kategese	504 743	0.6	1 227 009	0.9	1 565 978	0.8
Tekort op publikasies	1 285 593	1.5	1 566 885	1.2	2 298 609	1.2
Waardevermindering	736 413	0.9	947 291	0.7	1 299 908	0.7
TOTALE UITGAWES	84 055 366	100	133 253 906	100	192 198 348	100
<i>TOENAME TEENOOOR VORIGE TYDPERK</i>	64.2%		57.6%			
Trustfondse uitbetaal aan of namens:		-	2 129 084	-	2 672 957	-
* NHSV	1 660 264	-	529 521	-	641 823	-
* NIHV	301 187	-				
<i>Oorskot:</i>		100		100		100
* Uit gemeentelike bronne	86 016 817	-	135 912 511	-	195 513 128	-
* Uit ander bronne (rente, huur subsidies, ens)	9 155 556	-	16 614 669	-	18 201 723	-
	1 744 778	-	5 507 573	-	2 940 389	-
	7 410 778	-	11 107 096	-	15 261 334	-
	<u>95 172 373</u>	100	<u>152 527 180</u>	100	<u>213 714 851</u>	100
	9.5%		10.9%			
	97.0%		98.0%			
	90.5%		89.1%			
<i>Oorskot as % van totale inkomste</i>						
<i>Totale uitgawes as % van inkomste uit gemeentebronne</i>						
<i>Totale uitgawes as % van totale inkomste</i>						

1.1.3 Oorskot

Die totale oorskot van al die gemeentes het vir die jare 1991/1993 'n bedrag van ± R18,2 miljoen beloop teenoor R16,6 miljoen vir die vorige drie-jaar tydperk. Dit is 8.5% van die totale inkomste en toon 'n afname teenoor die vorige tydperke (1985/1987 = 9.5%, 1988/1990 = 10.9%). Dit dui daarop dat gemeentes nie dieselfde veiligheidsmarge as in die verlede het nie.

Die nuwe bedeling in Suid-Afrika met die moontlikheid van werkloosheid onder lidmate van die Kerk en die ekonomiese gevolge van die huidige droogte oor groot dele van ons land kan meebring dat gemeentes reeds in 1995 en in die toekoms baie versigtig met hulle uitgawebegrotings sal moet wees. Hulle sal die beperkte inkomstebronne ook maksimaal moet benut.

Kapitaalontwikkeling het in die afgelope tydperk heelwat afgeneem. Weinig nuwe kerkgeboue en kerksale word opgerig en waar gemeentes afstig, kom die kerkrade soms ooreen oor gesamentlike gebruik van die kerkgebou en ander fasiliteite. Kerkrade wat uitbreidings oorweeg moet baie versigtig beplan en nie meer geld leen as wat hulle selfs in moeilike ekonomiese omstandighede sal kan terugbetaal nie.

'n Aangeleentheid wat die noulettende toesig van ringskommissies vra is die afstigting van gemeentes. Daar het in baie gevalle groot finansiële nood ontstaan uit onoordeelkundige afstigtings en vorming van standplase. Die oorbesteding aan kapitaalwerke en/of afstigtings het al meebring dat predikantstandplase opgehef moes word.

SAAMGESTELDE STAAT VAN BATES EN LASTE VAN GEMEENTES

(EIENDOMME TEEN KOSPRYS)

	31 DES 1989	31 DES 1990	31 DES 1993
BATES	83 535 720	106 557 552	125 938 753
Vaste eiendom	67 636 148	86 595 959	98 290 238
Kerkgebou	37 125 565	50 635 352	55 426 386
Sale en kategorieselokale	6 891 496	7 312 880	9 221 852
Pastorië	17 684 309	24 354 860	27 052 184
Ander eiendomme	5 934 778	4 292 867	6 589 816
Motorvoertuie	141 998	263 890	484 775
Meubels en toerusting	4 654 835	6 247 410	8 049 359
Publikasie voorraad	478 511	595 695	750 131
Debiteure	508 576	797 314	1 100 191
Lenings aan die RvF (Kerkgeld vir Kerkwerkfonds)	7 932 297	8 043 977	11 883 290
Vaste deposito's, spaarrekening en kontant op lopende rekenings	2 183 355	4 013 307	5 380 768

	31 DES 1989	31 DES 1990	31 DES 1993
Groei in bates sedert vorige tydperk	30%	28%	18%
Groei in vaste eiendom sedert vorige tydperk	33%	28%	13.5%
Groei in kontant, deposito's by banke en op hande	7%	84%	34%
Groei in lenings aan die Raad van Finansies	36%	1.4%	48%
LASTE	20 644 256	26 430 999	25 928 003
Lenings verskuldig aan RvF	9 047 653	9 803 001	7 505 615
Ander lenings	4 145 620	9 197 630	9 395 400
Trustfondse	899 828	1 473 717	2 599 593
Diverse krediteure (sluit in bankoortr.	6 551 155	5 956 651	6 427 395
Groei in lenings by Raad van Finansies	26%	8%	(23%)
Groei in verbandlenings	39%	122%	2%
Groei in totale laste	42%	28%	2%
BATES OORSKRY LASTE MET:	62 891 464	80 126 553	100 010 750
Opgehoopte fondse	62 265 715	79 403 259	98 574 317
Spesifieke fondse	625 749	723 294	1 436 433
GROEI IN FONDSE SEDERT VORIGE TYPERK	26%	27%	25%

Uit bostaande gegewens kan die volgende gemerk word:

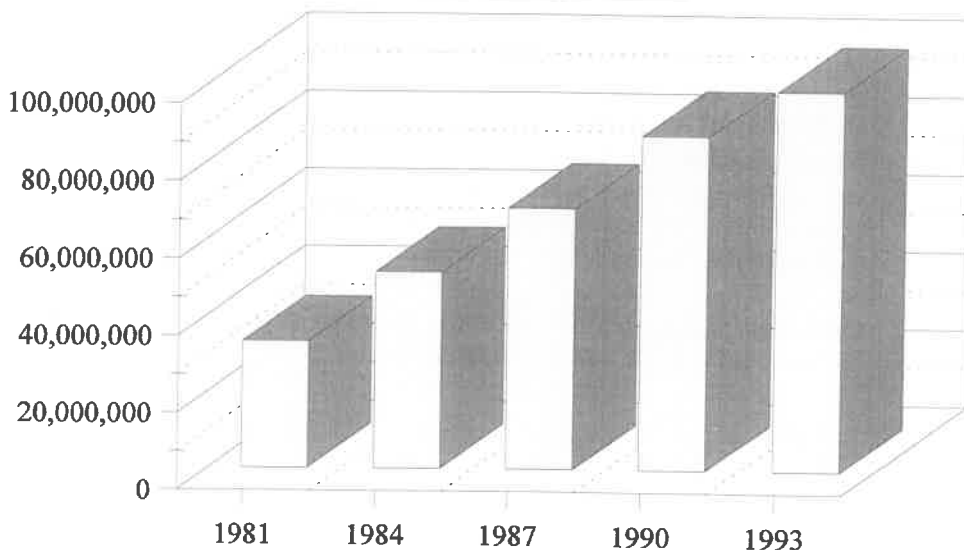
1.1.4 Bates

- * Totale bates (met eiendomme teen boekwaarde) staan op 31 Desember 1993 op ± R126 miljoen teenoor R106,5 miljoen op 31 Desember 1990, wat 'n groei van 18% oor die drie-jaar termyn verteenwoordig.
- * Die boekwaarde (kosprys) van eiendomme staan op 31 Desember 1993 op ± R98.3 miljoen teenoor R86.6 miljoen op 31/12/1990 - 'n toename van R1,7 miljoen of 13.5% (1984/1987 = 33% en 1987/1990 = 28%). Dit dui op 'n afname in die besteding aan eiendomsontwikkeling in die afgelope drie jaar. Die besteding aan eiendomsverkryging en eiendomsontwikkeling het in verhouding met gemeentes se oorskotte van R18,2 miljoen ongeveer 64% beloop.

Die versekerde waarde van al die gemeentes se geboue beloop op 31 Desember 1994 ± R400 miljoen.

Die onderstaande grafiek toon die toename in gemeentes se beleggings in vaste eiendom sedert 1981.

BELEGGINGS

- * Lenings deur gemeentes aan die Raad van Finansies onder die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds het gedurende die drie jaar tot 31 Desember 1993 toegeneem tot ongeveer R12 miljoen (1990 = R8 miljoen). Die grootste deel van hierdie toename is rente wat gekapitaliseer is, omdat gemeentes nie al hulle rente op die lenings opvra nie. Hierdie situasie is in teenstelling met die situasie oor 1985/87 toe die lenings aan die raad met slegs 1.4% toegeneem het.

Dit toon dat die gemeentes met enkele uitsonderings die Raad van Finansies ondersteun het en die besluite van die Algemene Kerkvergadering met betrekking tot die belegging van fondse by die raad uitgevoer het. Daar word onder punt 1.3 van hierdie hoofstuk verder oor die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds gehandel.

- * Kontant op lopende rekeninge, spaarrekenings en vaste depositos by banke beloop op 31/12/93 ± R5,4 miljoen teenoor ± R4 miljoen op 31/12/1990 (toename = 34%).

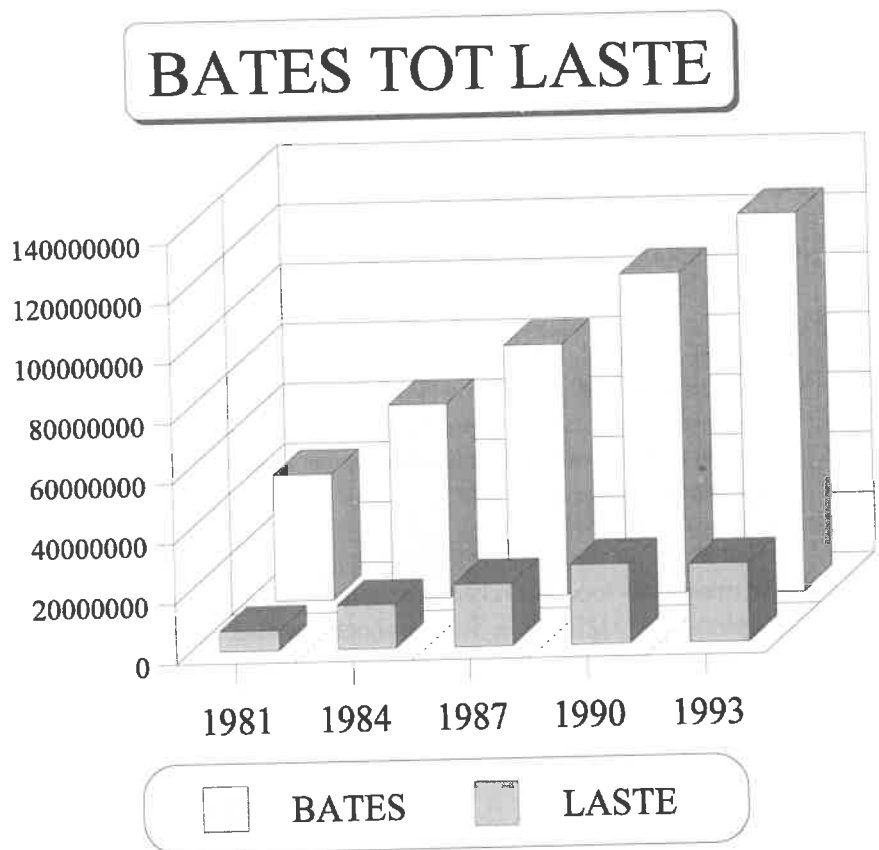
1.1.5 *Laste*

Die gemeentes se totale laste het op 31 Desember 1993 op ± R26 miljoen gestaan teenoor ±R26,5 miljoen in 1990. Die afname van ongeveer R500 000 oor die drie jaar dui op goeie dissipline oor die algemeen by gemeentes. Die totale skuld is slegs ± 20% van die boekwaarde van die bates. Kontantbates dek ongeveer 67% van die totale skuld.

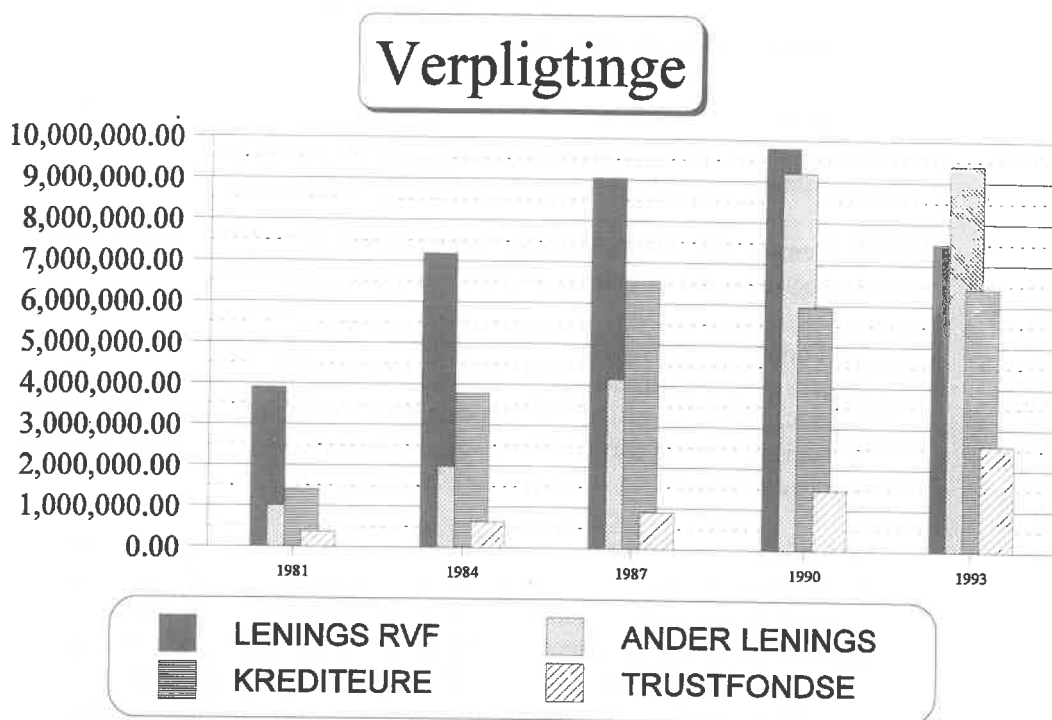
Lenings aan gemeentes deur die Raad van Finansies het afgeneem met $\pm$ R2,3 miljoen teenoor die bedrag verskuldig op 31 Desember 1990. Die rede hiervoor is dat die Raad van Finansies se eie kontantposisie meegebring het dat daar 'n beperking op lenings aan gemeentes geplaas is.

Omdat gemeentes nie by die Raad van Finansies geld kon leen nie, moes hulle noodwendig na finansiële instellings en ander bronne gaan vir finansiering van hulle kapitaalprojekte. Die finansiering het geskied deur middel van lenings ten bedrae van $\pm$ R9.4 miljoen en bankoortrekkingsfasiliteite van $\pm$ R6.4 miljoen. In enkele gevalle het gemeentes dit nodig gevind om lenings aan te gaan om tekorte te finansier. Dié finansiering het egter hoofsaaklik met bankoortrekkings geskied.

Onderstaande histogram toon die verhouding van bates tot laste op 31 Desember van die jare 1981, 1984, 1987, 1990 en 1993.

Onderstaande grafiek toon die verhouding tussen verskillende verpligtinge op 31 Desember van die jare 1981, 1984, 1987, 1990 en 1993.

1.2 Hulp aan gemeentes

Die Fonds vir Gemeente Opbou is gestig om bystand te verleen aan gemeentes wat nie die vermoë het om naas hulle ander bedryfsuitgawes, ook 'n predikant te versorg nie. Die bystand uit die Fonds is primêr daarop gerig om 'n gemeente in staat te stel om 'n predikant te kan versorg.

Die beginsel van deelversorging het reeds wyd in die Kerk praktyk geword. Dit het meegebring dat gemeentes wat 'n predikant slegs gedeeltelik kan versorg, nou, as gevolg van die ooraanbod van predikante, die geleentheid gekry het om teen 'n baie laer koste 'n predikant te beroep. Met die bystand van die Fonds vir Gemeente Opbou kon heelwat meer gemeentes van die geleentheid gebruik maak om 'n predikant te bekom en vir 'n groter aantal beroepafwagte predikante is werkgeleentheid geskep.

Die Raad van Finansies oorweeg aansoeke om bystand uit die Fonds op grond van die lewensvatbaarheid van die standplaas, die vermoë van die gemeente en die offerbereidheid van die lidmate.

Bystand word verleen aan

- * gemeentes in yl-bevolkte gebiede sodat meer standplase geskep kan word om gebiede meer intensief te bearbei en die verlies aan lidmate teen te werk

- * gemeentes wat in ontwikkelende gebiede met 'n klein aantal lidmate gestig word. Sulke gemeentes word in staat gestel om 'n predikant te beroep en die gebied te bearbei sodat nuwe intrekkers betrek kan word. Sodra die gemeente sodanig groei dat hulle self volle verantwoordelikheid vir hulle bedryfskoste kan aanvaar, staak die subsidies
- * gemeentes wat as gevolg van ontvolking of verskuiwing van lidmate sodanig geraak word dat die standplaas in gedrang kom. Bystand word verleen vir solank as wat die standplaas sinvol in stand gehou kan word
- * gemeentes wat tydelik finansiële nood ervaar, totdat maatreëls wat die situasie regstel, doeltreffend werk.

Die Fonds is opgebou uit bydraes van gemeentes en lidmate en word drie-jaarliks aangevul uit die surplus wat ontstaan uit toekennings wat nie uitbetaal word nie omdat standplase in gesubsidieerde gemeentes soms vakant raak. Die oorpasing van die surplus geskied aan die einde van die jaar wat die Algemene Kerkvergadering voorafgaan.

Op 31 Desember 1994 het die Fonds op R722 797 te staan gekom. Die kapitaal van die Fonds is in die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds teen 10% belê. Die rente op die kapitaal is egter nie voldoende om al die toekennings te dek nie. Daar word derhalwe jaarliks in die begroting vir heffings vir die addisionele bedrag wat benodig word, voorsiening gemaak. Op hierdie wyse kry al die gemeentes in die Kerk die geleentheid om by te dra tot die koste van Woordbediening in minder vermoënde gemeentes.

Vir die tydperk 1992/1994 het die rente-inkomste R222 932 bedra. Daarby het die Raad van Finansies uit die begroting vir heffing 'n bedrag van R1 344 272 bygevoeg. Van die totale inkomste van R1 567 204 is R1 551 366 aan gemeentes uitbetaal. Die surplus van R15 838 is na die kapitaalfonds oorgedra.

Die bystand oor die drie jaar is aan die ondergenoemde gemeentes verleen. In die tabel word ook aangedui welke toekennings die Raad van Finansies vir 1995 aan gemeentes gemaak het.

RINGE	BYSTAND 1991/1994	TOEGEKEN VIR 1995
RING VAN BLOEMFONTEIN		
Aliwal Noord	125 000	40 000
Port Elizabeth	90 371	4 500
Uitenhage\ Despatch	19 833	34 000
Cradock	35 000	15 000
Queenstown	30 420	10 140

RINGE	BYSTAND 1991/1994	TOEGEKEN VIR 1995
RING VAN NOORD-KAAPLAND		
Postmasburg	135 000	45 000
Upington	90 000	45 000
Kimberley	70 467	30 000
De Aar	74 000	15 000
Kathu	-	40 000
RING VAN WES-KAAPLAND		
Strand	26 800	8 000
Weskus	47 800	18 000
Oudtshoorn	24 167	10 000
Outeniqua	5 000	-
Mosselbaai	5 400	-
Paarl	29 800	5 000
Stellenbosch	126 573	120 000
Wynberg	-	10 000
RING VAN HEILBRON		
Bethlehem	22 000	-
Harrismith	900	-
Reitz	-	8 000
Clocolan	60 000	24 000
RING VAN BOTHAVILLE		
Odendaalsrus	18 000	20 000
Kroonstad	27 000	-
RING VAN NELSPRUIT		
Sabie	19 000	-
Barberton	6 000	-
RING VAN DORSLAND		
Grootfontein/Tsumeb	42 000	24 000
Outjo/Otjiwarongo	48 000	24 000
Mariental	5 000	18 000
Walvisbaai	50 500	20 000
RING VAN PIETERMARITZ- BURG		
Pietermaritzburg	16 000	-
Durban	1 000	-
Empangeni	15 833	-
Laer Suidkus	2 166	-

ANDER GEMEENTES			
Elandspoor		8 460	15 000
Johannesburg		4 000	-
Vanderbijlpark		35 200	-
Bloemhof/Christiana		7 000	-
Carletonville-Wes		20 667	-
Pongola		10 000	-
Ladysmith/Estcourt		45 000	21 000
Piet Retief		10 000	-
RING VAN ZEERUST			
Bearbeiding Botswana		-	30 000
RING VAN ZIMBABWE		126 709	55 000
RING VAN:			
Bloemfontein	(Reiskoste)	5 500	3 000
Dorsland	(Reiskoste)	6 000	3 000
Noord-Kaapland	(Reiskoste)	3 800	2 000
Bystand voorsien vir 1995			716 640
Min: Inkomste vir 1995			
Rente op kapitaal			72 300
Huur Mollskop			30 000
TOTAAL		R1 551 366	R614 340

Die subsidie aan die gemeente Stellenbosch is voorheen begroot onder Studentebearbeiding. Die studentekomponent van die gemeente is nie so groot dat die gemeente as 'n suiwer studentegemeente gesien kan word nie. Daarom het die Raad van Finansies die subsidie oorgeplaas na die Fonds vir Gemeente Opbou. Die bedrag waarvoor in die 1995 begroting voorsiening gemaak word, beloop ongeveer R4.75 per lidmaat per jaar.

Omdat die bystand uit die Fonds vir Gemeente Opbou onvoldoende is om aan al die behoeftes van gemeentes te voldoen, het bepaalde ringe bystandfondse gestig wat al baie goed funksioneer. Op die wyse kon die nood in baie gemeentes verlig word. Heelwat predikantstandplase is op hierdie wyse geskep of behou. In ander gevalle is gemeentes bygestaan om hulle sinodale verpligtinge na te kom.

AANBEVELING

* Vir kennisname en bespreking.

* Die vergadering betuig sy dank teenoor die ringe wat deur middel van plaaslike bystandfondse onderlinge hulp verleen.

1.3 Kerkgeld vir Kerkwerkskema

1.3.1 *Lenings deur gemeentes aan die Raad van Finansies*

Die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds is in die lewe geroep om gemeentes se kontantfondse wat by banke in lopende rekenings en op spaarrekenings en vaste depositos belê was, te mobiliseer vir kerkwerk. Die fondse is aangewend om ander gemeentes met grondaankope en bouprojekte te help teen 'n laer rentekoers as wat hulle by finansiële instellings sou betaal. In sommige gevalle het die Raad van Finansies gemeentes wat met buite-finansiering in die moeilikheid geraak het, met lenings uit die fonds bygestaan.

Die beleid van Kerkgeld vir Kerkwerk is in 1961 vasgestel en in die Kerkwet ingeskryf onder Bepaling 5.1(p) iv wat soos volg lui:

Die kerkraad belê fondse wat nie vir die gewone daaglikse gebruik in die gemeente benodig word nie, by die Raad van Finansies."

Die beleid is ook weer by die 63ste Algemene Kerkvergadering bevestig met die volgende besluite (Notule 63ste AKV bls. 210):

" Die vergadering wys gemeentes en organe van bystand op die bepalings van die Kerkwet en die besluite van die Algemene Kerkvergadering in dié verband dat fondse slegs by die Raad van Finansies belê mag word.*

** Die vergadering besluit om kerkrade te verplig om oorskotgeld by die Raad van Finansies te belê (soos die reëling tans is).*

** Die Raad van Finansies moet rentekoerse so laag moontlik hou."*

Rente teen 10% word aan gemeentes wat fondse aan die raad leen, betaal. Hierdie koers was vir die afgelope drie jaar baie kompetend met die finansiële sektor. Die waarskynlikheid van stygings in die rentekoerspatroon sal meebring dat daar 'n gaping tussen rentekoerse binne en buite die Kerk ontstaan.

Voorheen het die raad die uitleenrentekoers op lenings aan gemeentes tussen 0.5% en 1.5% hoër as die inleenrentekoers vasgestel. Vanweë die raad se eie kontantvloeikrisis en die hoë rentelas wat bankfinansiering meegebring het, moes die raad vir die renteverlies kompenseer deur uitleenkoerse te verhoog. Tans is dit die beleid om uitleenkoerse vas te pen op 3% minder as die heersende prima-bankkoers.

Gedurende die afgelope drie jaar het gemeentes baie goed gereageer op die nood van die Raad van Finansies deur hulle surplusfondse aan die raad te leen of die bestaande lenings steeds by die raad te laat. Ongeveer 70% van die gemeentes se kontantfondse is aan die raad geleen.

Op 31 Desember 1994 het die bedrag wat gemeentes, NHSV-takke en ringskommissies aan die Raad van Finansies geleen het, op R16 630 237 te staan gekom.

Daar word onder punt 8 van hierdie hoofstuk meer breedvoerig oor die Raad van Finansies se blootstelling aan leningsfondse gehandel.

Volgens 'n opname uit die 149 stelle boeke wat tot dusver ten opsigte van 1994 geouditeer is, blyk dit dat daar op 31 Desember 1994 'n bedrag van R1,73 miljoen by gemeentes op hulle lopende rekenings was. Verder was daar 'n bedrag van $\pm$ R600 000 op belegging by ander finansiële instellings.

Dit het onder die Raad van Finansies se aandag gekom dat gemeentes surplusfondse belê in eiendomme met die oog op huurinkomste en kapitaalgroei. Sodanige optrede is nie in ooreenstemming met die gees van die besluite van die Algemene Kerkvergadering nie.

AANBEVELING

- * Die vergadering betuig sy dank teenoor die gemeentes, organe van bystand en individue vir hulle steun aan die Kerkgeld-vir-Kerkwerk-skema.**
- * Die vergadering wys gemeentes en organe van bystand op die bepalinge van die Kerkwet en die besluite van die Algemene Kerkvergadering in dié verband dat slegs surplusfondse by die Raad van Finansies belê mag word.**

1.3.2 *Lenings aan gemeentes*

Die beskikbaarheid van kapitaalfondse vanweë die Kerkgeld-vir-Kerkwerksskema het dit moontlik gemaak dat die Raad van Finansies gemeentes se ontwikkelingsprojekte kon finansier. Die Raad kon dit ook doen teen 'n heelwat laer rentekoers as die bankinstellings. Omdat die rentekoers nie saam met buite-rentekoerse op en af gewissel het nie, kon gemeentes met 'n redelike mate van veiligheid die terugbetalingsverpligtinge beplan.

Die Raad van Finansies kon, vanweë sy kontantvloei krisis sedert 1990, baie min fondse aan gemeentes beskikbaar stel vir eiendomsprojekte. Daar is enkele gevalle waar gemeentes se skuld gekonsolideer is en uit die Kerkgeld-vir-Kerkwerkfonds gefinansier is.

Die lenings aan gemeentes het vanaf 31 Desember 1990 van R9,8 miljoen verminder tot R7,4 miljoen op 31 Desember 1994.

In sommige gevalle het gemeentes juis probleme ondervind toe buiterentekoerse terugbetalingsverpligtinge bo die vermoë van die gemeentes verhoog het.

Daar is niteenstaande die laer rentekoerse, nog gemeentes wat vanweë 'n verskeidenheid oorsake nie in staat is om die rente te betaal nie. Daar is ook gemeentes

wie se skuldposisie so gestyg het, dat hulle nie die paaielemente op hulle lenings kan terugbetaal nie. In sulke gevalle is die raad om maatreëls te tref sodat dié gemeentes nie ondergaan nie. Sulke maatreëls sluit o.a. in

- * verlaging van die rentekoers
- * opskorting van renteberekening op die lening
- * tydelike opskorting van terugbetalings totdat die gemeente se ander rente-draende skuld vereffen is
- * subsidie uit die Fonds vir Gemeente Opbou.

Dit was reeds in drie gevalle nodig dat gemeentes se predikantstandplase opgehef word omdat dié gemeentes nie meer hulle verpligtinge kon nakom nie.

Daar is tans 18 gemeentes wat verlaagde rentekoerse betaal. Dit bring vir die raad 'n verlies van R250 280 per jaar mee.

Die opskorting van paaielemente bring uiteraard ook vir die raad 'n verlies aan kontantvloei mee.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname en bespreking.**

1.4 Heffings

1.4.1 Algemeen

Tydens elke sitting van die Algemene Kerkvergadering word die sake wat op sinodale vlak hanteer moet word, beoordeel. Die Algemene Kerkvergadering bepaal watter aktiwiteite moet voortgaan en watter nuwe sake aangepak moet word. Nadat die Algemene Kerkvergadering die doelwitte vir die volgende drie jaar gestel het, word die Raad van Finansies versoek om die koste vir die bereiking van die doelwitte te kwantifiseer en gemeentes word versoek om die koste te dra. Dit is belangrik om daarop te let dat die raad nie ander bronne van inkomste het waaruit die koste van besluite van die Algemene Kerkvergadering gedek kan word nie.

In die jaar waarin die Algemene Kerkvergadering sit, bepaal die vergadering self die begroting. In die jare tussenin bepaal die Raad van Finansies die koste vir dié poste wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is en stel die begroting in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vas. Die raad moet in die tussentydse begrotings net voorsiening maak vir eskalاسie of vermindering van die koste verbonde aan die goedgekeurde poste.

Die konsep-begroting vir heffings vir 1995 is reeds in Desember 1994 aan kerkrade gestuur, omdat die raad vir die tydperk tot by die Algemene Kerkvergadering in Junie 1995, fondse moet kry om die Kerk se sinodale aktiwiteite te bekostig.

Die heffings is sedert 1992 soos volg vasgestel:

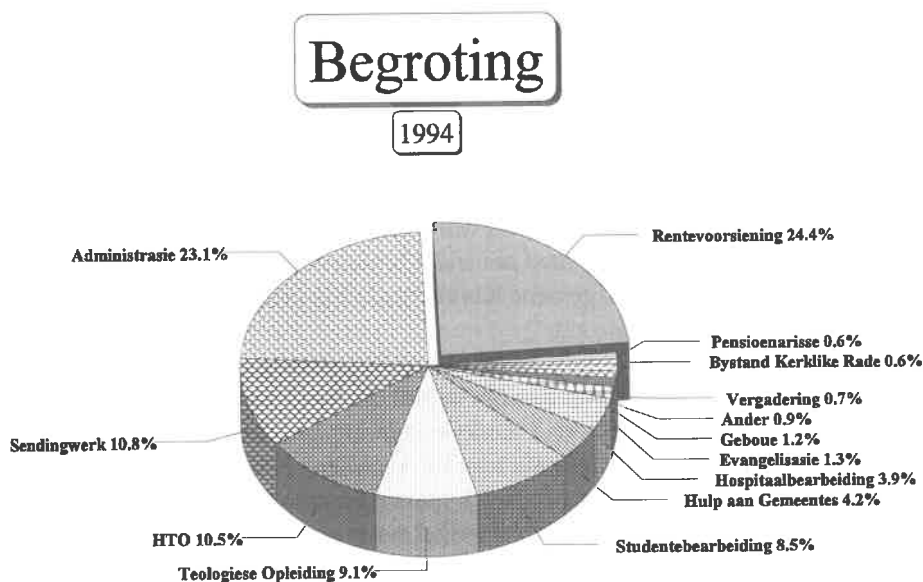
JAAR	GETAL LIDMATE	HEFFING PER LIDMAAT		TOTALE BEGROTING	% STYGING	
		BEDRYFS-KOSTE	RENTE-DEEL		SONDER RENTE	PLUS RENTE
1992	132 914	R66.67	R11.33	10 367 292	5.80%	9.60%
1993	133 978	R72.74	R13.26	11 522 108	9.10%	10.25%
1994	131 609	R65.02	R20.98	11 318 374	10.60%	-
1995	130 710	R73.12	R20.88	12 286 740	12.50%	9.30%

Die heffings is in totaal oor die tydperk 1993 - 1995 met 20.5% verhoog. As die raad nie vir die skuld en renteverpligting voorsiening moes maak nie, sou die verhoging van heffings oor die jare 1993/1995 slegs 9.7% gewees het.

Die beperking op die groei van heffings is moontlik gemaak deur ingrypende rasionalisasie op 'n wye aantal terreine.

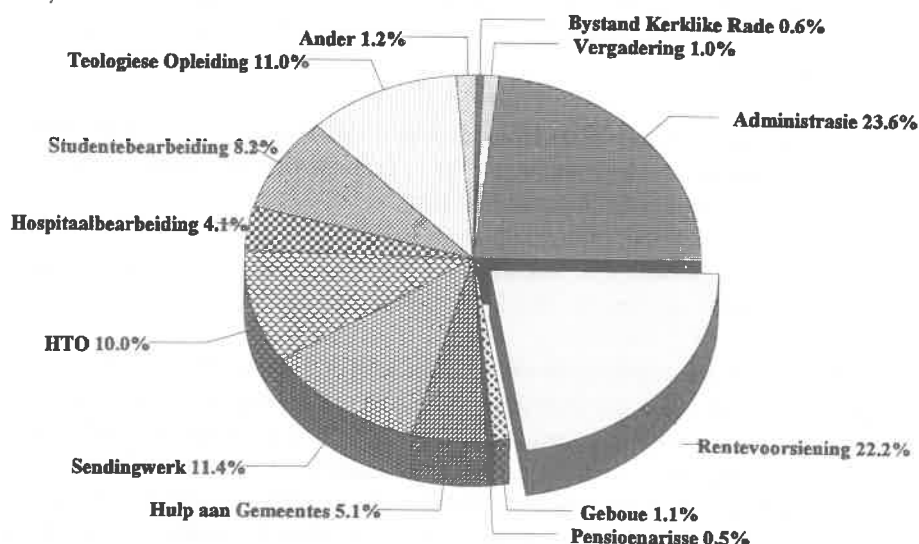
Uit die tabelle onder punt 1.4.1 blyk dit dat heffings as persentasie van gemeentes se totale besteding oor die drie jaar afgeneem het teenoor vorige jare. In die jare 1985/1987 was dit 16.9%, in 1988/1990 = 16.7% en in 1991/1993 = 16.4%

Onderstaande sirkeldiagramme toon die verdeling van heffings vir die jare 1994 en 1995.

Begroting

1995

Die Raad van Finansies wil graag sy dank betuig teenoor die gemeentes wat baie mooi saamgewerk het om hulle heffings stiptelik te betaal. 'n Groot aantal gemeentes se heffings word maandeliks per aftrekorder betaal, wat 'n redelike gelykmatige vloei vir die raad besorg.

Daar is egter ook 'n aantal gemeentes wat vanweë 'n verskeidenheid redes agterstallig geraak het met hulle heffings. In enkele gevalle het gemeentes die betaling van heffings agterweë gelaat omdat hulle eers rentedraende skuld wil afwerk. In ander gevalle het gemeentes voorkeur gegee aan kapitaalontwikkeling en versuim om die heffings oor te betaal.

Die Raad van Finansies is verbind om die uitbetalings waarvoor in die begroting voorsiening gemaak is, op 'n gereelde basis te doen. So kan die raad nie die betaling van die subsidie aan die Universiteit van Pretoria of die subsidie aan gemeentes agterweë hou, omdat sommige gemeentes nie die heffings oorbetaal nie. Die raad is derhalwe genoodsaak om die tekort uit leningsfondse aan te vul, teen 'n gepaardgaande rentekoste. Die Algemene Kerkvergadering het reeds aan die raad opdrag gegee om rente te hef op agterstallige heffings. Die opdrag is geïmplementeer en in 1994 is gemeentes met R80 842 gedebiteer ten opsigte van rente op agterstallige heffings.

In gevalle waar dit geblyk het dat die gemeentes so agter geraak het met die betaling van heffings dat die moontlikheid van inhaal uit eie vermoë baie klein is, het ringskommissies bystand verleen om die gemeentes se heffings te betaal. Dit is belangrik om daarop te let dat die Raad van Finansies nie die vermoë of gesag het om

'n gemeente se heffings af te skryf nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ook besluit om nie toe te gee aan versoeke om agterstallige heffings af te skryf nie.

Die agterstallige heffings het op 31 Desember 1994 R1 467 204 beloop of 12.9% van die ontvangbare heffings vir 1994. Die ooreenstemmende syfer in 1991 was R749 575 of 7.9%.

Die Raad van Finansies voer by geleentheid van vergaderings van sy dagbestuur of met persoonlike besoeke aan gemeentes, gesprek met die kerkrade van gemeentes wat agter is met die betaling van heffings.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is by geleentheid by die gesprekke met kerkrade en ringskommissies betrek.

Tydens sommige van dié gesprekke het dit geblyk dat daar by kerkrade en predikante die gesindheid is dat die gemeente eers na sy eie belange moet omsien voordat daar aan sinodale verpligtinge aandag gegee word. Dit gaan nie in hierdie verband oor tydelike probleme wat 'n gemeente mag ondervind om sy heffings te betaal nie. Daarvoor het die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nog altyd begrip en daar is al dikwels maatreëls getref om sulke gemeentes tegemoet te kom om die tydelike probleme te oorkom.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se standpunt, wat deur die Raad van Finansies ondersteun word, is dat 'n gemeente wat nie sy regmatige aandeel aan die instandhouding van die sinodale strukture nakom nie en voorkeur gee aan die instandhouding van 'n predikantstandplaas teen die volle normale koste, ten koste van die sinodale verpligtinge, nie korrek optree nie. Elke gemeente is gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en het deel aan die besluite van die Algemene Kerkvergadering. Hulle het gesamentlik verantwoordelikheid aanvaar vir die besluite en die koste van die uitvoering daarvan. Op versoek van die Raad van Finansies stel die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die volgende beskrywingspunt:

1.4.1.1

BESKRYWINGSPUNT

- * Die vergadering beklemtoon die noodsaaklikheid dat gemeentes hulle verpligtinge ten opsigte van heffings in ooreenstemming met die besluite van die Algemene Kerkvergadering nakom.**
- * Gemeentes mag nie ter wille van die instandhouding van 'n predikantstandplaas nalaat om hulle sinodale verpligtinge na te kom nie. Sodanige gemeentes moet oorweging gee aan die afskaling van die koste om die predikantstandplaas in stand te hou, aangesien volgehoue agteruitgang uiteindelik daartoe kan lei dat die predikantstandplaas opgehef word.**

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

1.4.2 Heffingstelsel

Sedert die huidige stelsel van die berekening en aanslag van heffings in 1961 in werking gestel is, was daar telkens by Algemene Kerkvergaderings voorstelle tot wysiging van die stelsel van berekening op 'n basis van lidmate. Die voorstelle het gewissel van voorstelle vir 'n heffing op die gemeente se inkomste, glyskale, kategorieë van lidmate wat vrygestel is van heffings en differensiasie op geografiese en demografiese gronde. Die Algemene Kerkvergadering het telkens die voorstelle oorweeg maar uiteindelik besluit dat die bestaande stelsel die mees eenvoudige en regverdige stelsel is.

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het by die oorweging van die beskrywingspunte oor heffings weer eens besluit (Notule bls. 213) dat die huidige heffingstelsel behou word. Die vergadering het ook besluit dat die metode opnuut ondersoek moet word.

Die Raad van Finansies het as ondersoekkommissie die volgende persone benoem:

Ds CL Badenhorst
Dr SP Pretorius
Ds PJ van Zyl

Ds HN Botha
Ds MJ van Schalkwyk
Die Administrateur

Die Administrateur het in 'n omsendbrief aan kerkrade voorstelle van gemeentes oor moontlike wysigings in die stelsel, gevra. Die kommissie het op 9 November 1994 vergader om die voorstelle te oorweeg. Voorstelle is van sewe gemeentes en twee predikante ontvang.

Die voorstelle het tot 'n groot mate gewentel om

- * die vasstelling van heffings op grond van die gemeente se inkomste
- * weglating van skoliere en pensioentrekkers by die vasstelling van die lidmaatgetal as basis van berekening
- * 'n glyskaal gebaseer op die lidmaatgetal van 'n gemeente waarvolgens die heffing vir 'n klein gemeente (onder 200 lidmate) R15.00 per lidmaat sal wees terwyl 'n gemeente met meer as 1000 lidmate R138.00 per lidmaat sal betaal.
- * die verplasing van die aanslag en die verantwoordelikheid vir die invordering en oorbetaling na ringsvergaderings.

Die kommissie het die voor- en nadele van die verskillende voorstelle oorweeg en ook besluite van die Algemene Kerkvergadering in die verlede oor soortgelyke voorstelle in ag geneem. Die kommissie se voorstel in dié verband is soos volg:

1.4.2.1

VOORSTEL

- * Die huidige stelsel van berekening van heffings op grond van lidmatetal is steeds die mees praktiese stelsel.
- * Heffings word ringsgewys aangeslaan. Vir die doel word ringe saamgevoeg om ook die nuwe streekindeling in ag te neem.
- * 'n Struktuur word ontwerp om ringe saam te voeg.
- * Ringe besluit self oor die basis waarop gemeentes aangeslaan word en oor die wyse waarop die verpligting ten opsigte van heffings nagekom word.
- * Ringsvergaderings en ringskommissies kry opdrag om die stelsel te implementeer en in stand te hou. Die kerkorde maak daarvoor voorsiening..

AANBEVELING

- * Die voorstel word behandel.

1.4.2.2

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN GERMISTON
BEREKENING VAN HEFFINGS**

- * Die basis waarvolgens sinodale heffings bereken word, word verander vanaf "bedrag per lidmaat" na 'n persentasie van die gemeente se bruto-inkomste. Die Algemene Kerkvergadering bepaal telkens self watter persentasie van die bruto-inkomste aan sinodale heffings bekostig kan word.

Motivering

Die wyse waarvolgens heffings tans bereken word, hou nie rekening met die sosio-ekonomiese werklikhede soos dit van plek tot plek in die Kerk verskil nie.

Heffings wat op 'n persentasie van die gemeente se bruto-inkomste bereken word,

versprei sinodale verantwoordelikhede meer eweredig sodat elke gemeente 'n ewe groot las dra. Dit is ook meer Bybels in die sin dat gegee word na vermoë.

Indien daar oorgeskakel sou word na 'n persentasiebasis vir die berekening van heffings, behoort ringsvergaderings versoek te word om hulle opsig- en toesigtaak nougeset na te kom om te verhoed dat gemeentes met opset laer presteer.

'n Oorskakeling na 'n persentasiebasis beteken verder dat daar met 'n inkomstebegroting gewerk sal moet word en nie, soos tans, met 'n uitgawebegroting nie.

Die persentasie kan bereken word volgens die syfers van die vorige jaar se geouditeerde finansiële state.

Kommentaar van die Raad van Finansies

Soortgelyke voorstelle is deur die Ondersekkommissie oorweeg. Die kommissie oordeel dat so 'n stelsel baie praktiese probleme kan meebring.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

1.4.2.3

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN BLOEMFONTEIN BYKOMENDE HEFFING VIR STEDELIKE GEBIEDE

- * Die Raad van Finansies word versoek om ringe in stedelike gebiede met 'n bykomende bedrag te belas om fondse beskikbaar te kry vir bykomende subsidie aan plattelandse ringe waar afstande besliste effek het op die ringsheffing.**

Kommentaar van die Raad van Finansies

Indien die voorstelle van die Ondersekkommissie aanvaar word, kan die beskrywingspunt van die Ring van Bloemfontein in ag geneem word by die groepering van ringe.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

1.5 *Afdeling Interne Oudit*

Sedert die instelling van die Afdeling Interne Oudit het daar baie goeie dissipline in die Kerk gekom ten opsigte van die hantering van gemeentelike finansies. Daar het ook eenvormigheid gekom ten opsigte van verslaggewing.

Die direkte kommunikasie van die Afdeling Interne Oudit met gemeentes het dit moontlik gemaak dat die Raad van Finansies en ringskommissies vinnige en akkurate inligting ten opsigte van finansiële sake kry wat hulle toesigtaak grootliks vergemaklik.

Benewens ouditering van die gemeentes, NHSV-takke en talle ander instansies se boeke, het die hoof van die Afdeling Interne Oudit mej AC Venter ook baie tyd bestee aan toerusting van kassiere, predikante en finansiële komitees ten opsigte van die hantering van die gemeentes se finansiële sake.

In samewerking met die ringsrade vir kerklike goedere word byeenkomste in ringsverband gehou waar finansiële komiteede en NHSV-besture vir voorligting betrek word. Sodanige byeenkomste word goed ondersteun en baie nuttig gevind.

Persone wat as kassier of tesouriere gekies word, kan met die Afdeling Interne Oudit reëlings tref om opleiding ten opsigte van die uitvoering van hulle verantwoordelikhede te ontvang.

Die waarde van die Ouditafdeling het weereens geblyk uit die enkele gevalle van geldverduistering waar daar met spoedige en ferm optrede verlies van die geld verhoed is. In slegs een geval is die geld wat geneem is, nie verhaal nie. Die bedrag het ± R44 000 beloop.

Met die instelling van BTW was daar onsekerheid of daar belasting op die ouditgelde gehef sal word. Daarom is daar in 1992 besluit om nie vir ouditgelde te begroot nie, maar om die koste van die Ouditafdeling volledig uit heffings te verhaal. Dit het ook tot 'n groot mate vir 1993 gegeld.

Tydens die rasionalisasie-proses in 1993 het die Rasionalisasiekommissie aanbeveel dat die Oudit Afdeling verklein moet word om salariskoste te bespaar. Saam met die personeelvermindering moes daar noodwendig 'n afskaling in die omvang van die auditwerk plaasvind.

Vanaf 1994 het die Ouditafdeling dus minder aandag gegee aan die detail-oudit van offergawestate, basaarlyste en kollektelyste. Die verantwoordelikheid vir toesig oor dié faset van die gemeentes se finansiële administrasie is na die gemeentes se finansiële kommissies oorgedra.

Die Ouditafdeling kon egter steeds, nieteenstaande 'n 40%-vermindering van personeel 'n hoë standaard van ouditering handhaaf en binne redelike tyd elke gemeente en elke NHSV-tak se boeke ouditeer en terugstuur.

Die Rasionalisasiekommissie het ook aanbeveel dat ouditgelde weer vanaf 1994 gehef word, op so 'n basis dat die koste van die Oudit Afdeling verhaal kan word.

Die koste van die Oudit Afdeling is op ± R450 000 vir 1994 beraam. Ouditgelde het ongeveer R366 000 opgelewer. Die tekort is opgemaak uit die ouditgelde wat teen die einde van 1993 ten opsigte van NHSV-takke vir 1992/1993 gehef is.

Die ouditgelde wat gehef is beloop tussen R800 en R1000 per gemeente, met kleiner debiete vir klein gemeentes en 'n maksimum van R1 200 vir groot gemeentes.

Om by die Rasionalisasiekommissie se aanbevelings uit te kom, het die Raad van Finansies besluit dat ouditgelde verhoog moet word sodat die afdeling se volle koste gedek kan word.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname en bespreking.**
- * **Die vergadering betuig sy dank en waardering aan mej Anna Venter en die personeel van die Afdeling Interne Oudit vir deeglike werk wat gedoen is.**

1.6

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN MAQUASSI VERSEKERING VAN KERKLIKE EIENDOMME

- * **Die vergadering besluit dat die verpligting op kerkrade om hulle kerklike eiendomme by die groepskema van die Kerk te verseker, opgehef word en dat kerkrade toegelaat word om by 'n versekeringsmaatskappy van hulle eie keuse kerklike eiendomme te verseker.**

Motivering:

Die versekeringspremie vir die versekering van eiendomme van gemeentes by die groepskema van die Kerk beloop R1.35 per R1000. Daarteenoor is die versekeringspremie by individuele maatskappye R0.60 per R1000, ongeag die gebied waar die gemeente geleë is.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel**

2. RAAD VAN FINANSIES

2.1 Samestelling

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het ingevolge Bepaling 185 2(a) die volgende persone as lede van die Raad van Finansies gekies:

Ds CL Badenhorst
Mnr F Smit
Prof D van der Schyff

Dr PT van Rooyen
Dr N Smith

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ingevolge Bepaling 185 2(b) Ds HN Botha en ds PJE Botha benoem.

Die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr DJC van Wyk, en die skriba, dr SP Pretorius, was ingevolge Bepaling 185 2(c) ampshalwe lede van die raad.

Prof van der Schyff het nie sitting geneem op die raad nie en dr JF van Aswegen is in sy plek deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem. Dr van Aswegen het in 1993 bedank as lid van die raad en mnr JJ Scholtz, prokureur van Johannesburg en lidmaat van gemeente Parkrand, is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in sy plek benoem.

Mnr F Smit het as gevolg van verhuising as lid van die raad bedank. Mnr JF Viljoen, amptenaar van die Suider-Afrikaanse Ontwikkelingsbank en lidmaat van gemeente Meyerspark, is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in sy plek benoem.

Met dr SP Pretorius se aanstelling as sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het hy bedank as skriba van die Kommissie. Dr JMG Storm is aangewys as skriba en het ampshalwe lid van die Raad van Finansies geword.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering kies vyf lede op die Raad van Finansies.**
- * Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie vir die Raad van Finansies verkiesbaar nie. 'n Persoon mag ook nie tegelyk lid van die Raad van Finansies en die Kuratorium wees nie. In sy keuse is die Algemene Kerkvergadering nie beperk tot sy lede nie.**

2.2 Finansiële Stand

2.2.1 *Finansiële State 1992-1994*

As **BYLAE A** tot die agenda word die volgende ingesluit:

- * Die Balansstaat op 31 Desember 1994.
- * Balansstate wat die stand van bates en finansieringsbronne vir die afsonderlike fondse en rekeninge op 31 Desember 1994 aantoon.
- * Gekonsolideerde inkomstestate vir die jare 1992-1994.
- * 'n Staat van die bron en aanwending van fondse vir die drie jaar geëindig 31 Desember 1994.

Die Raad van Finansies se rekeningboeke en transaksies is geouditeer deur 'n geoktrooieerde rekenmeester, mnr J le Grange van die firma Meintjes. Vermooten en Vennote.

2.2.2 *Vaste Eiendom*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het, as een van die remedies vir die swak kontantposisie waarin die Raad van Finansies hom in 1989 bevind het, opdrag gegee dat oortollige eiendomme verkoop moet word. Die Kommissie het ook aan die Raad van Finansies opdrag gegee om die eiendomme in die middestad tewete Generaal Pretoriusgebou, Barton Keepgebou, Dirk van der Hoffgebou en die Minnaarstraat-eiendom te bemark.

Die volgende eiendomme is sedert 1991 verkoop:

EIENDOM	VERKOOPPRYS	WINS OF VERLIES TEENOOR BOEK- WAARDE
Eiendom Waterval (Huis de la Rey)	R 135 000	R 35 000 W
Minnaarstraateiendom	R 2 609 738	R 267 354 V
Pastorie Hospitaalbearbeiding Pretoria	R 194 000	R 138 777 W
Kerkgebou Johannesburg Middestad	R 650 000	R 333 974 W

2.2.3 *Debiteure*

Bedrae verskuldig aan die Raad van Finansies het teenoor Desember 1991 toegeneem met ± R10 miljoen hoofsaaklik as gevolg van 'n korttermyn voorskot aan Bolandse Kunshandelaars (Edms.) Bpk (voorheen HAUM-Groep (Edms.) Bpk). Daar word in punt 5 van hierdie hoofstuk verder oor die aangeleentheid uitgewy.

2.2.4 *Kontantbates*

Kontantbates van die Raad van Finansies het op 31 Desember 1994 ± R7 miljoen beloop teenoor 'n bankoortrekking van ± R5,9 miljoen op 31 Desember 1992. Dit beteken 'n verbetering van ± R13 miljoen oor die drie jaar.

2.2.5 ***Totale bates***

Totale bates van die Raad van Finansies het oor die drie jaar met ± R13,4 miljoen toeneem.

2.2.6 ***Kerkgeld vir Kerkwerklenings***

Lenings aan die Raad van Finansies het sedert Desember 1991 met ± R17.7 miljoen toeneem. Die aangeleentheid word verder onder punt 8 van hierdie hoofstuk behandel.

2.2.7 ***Trustfondse en Krediteure***

Trustfondse en krediteure het met R1,35 miljoen oor die drie jaar toeneem.

2.2.8 ***Bankoortrekking***

Die bankoortrekking van ± R5,9 op 31 Desember 1991 is afgelos en omgeswaai na 'n batige saldo van ± R7 miljoen op 31 Desember 1994.

2.2.9 ***Fondse***

Die totale opgehoopde fondse het met R189 299 toeneem sedert 1991 en staan op 31 Desember 1994 op R4 684 857. Dit moet egter vermeld word dat 'n bedrag van R8 155 715 ten opsigte van die aandeelbelegging in Bolandse Kunshandelaars nie gerealiseer sal word nie. Daar word onder punt 5 van hierdie hoofstuk verder oor die sakebedrywe gehandel.

Uit die inkomstestate van die verskillende fondse blyk die volgende oorskotte en tekorte oor die afgelope drie jaar:

	OORSKOT	TEKORT
Algemene Kerkfonds		141 187
Administrateurskantoor	334 600	-
Batefonds	1 438 413	-
Barton Keepgebou	28 591	-
Evangelisasiestandplase	62 649	-
Eiendomsreserwe	-	320 361
Fonds vir Gemeente Opbou	20 838	-
Generaal Pretoriusgebou	44 520	-
Hospitaalbearbeiding	11 913	-
Kampterreine	-	41 238

Kital	194 567	-
Konservatorium vir Kerkmusiek	31 098	-
Minnaarstraat Eiendom	-	138 474
NHSV Hoofbestuur	66 459	-
Pastorale Verwysingsdiens	-	32 608
Raad vir Jeugwerk	-	2 082
Rentefonds	-	3 348 873
Sendingraad	-	69 923
Sentrale Fonds vir Publikasies	-	11 221
Studentebearbeiding	223 762	-
Teologiese Opleidingsfonds	1 315 573	-
Tydskrifafdeling	-	227 608
Van der Hoffstudiefonds	40 575	-
Versekeringsfonds	-	93 280
Sub-totaal	3 813 558	
Toename in kapitaalvoorsieningsfonds	802 596	-
Sub-totaal	4 616 154	4 426 855
Netto: toename in fondse	-	189 299
Totaal	4 616 154	4 616 154

Die tekort op die rentefonds beloop op 31 Desember 1994 R10 612 145, 'n toename van R3 348 873 oor die drie jaar. Voor 1989 is die netto rentetekort teen die Administrateurskantoor verreken. Die rekeningkundige beleid is in 1989 gewysig om die tekort op die renterekening duidelik te toon. Die tekort voor 1989 het R3 267 734 beloop. Gedurende die tydperk 1989/1991 het die tekort op die renterekening 'n verdere R3 995 538 beloop nadat R1 215 844 uit die begroting vir rente voorsien is. Gedurende die tydperk 1992/1994, is 'n verdere tekort van R3 348 873 tot die opgehoopde tekort gevoeg nadat R6 041 797 uit die begroting vir rente voorsien is.

Die tekorte ten opsigte van die rente is gefinansier deur die lenings aan die Raad van Finansies onder die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds.

Die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in die verlede daarteen besluit om die totale rentetekort uit die begroting vir heffings te befonds. Daar was tot 1992 die verwagting dat die tekort verhaal sal kan word uit die verkoop van die sakebedrywe. Die verwagting het nie werklikheid geword nie omdat die verkoop van die sakebedrywe onder druk en teen 'n verlies gebeur het.

Beplanning vir die verhalings van die rentetekort word verstrek onder punt 2.3 van hierdie hoofstuk.

2.3 **Finansiële posisie van die Raad van Finansies**

Die finansiële krisis waarin die Raad van Finansies hom in Augustus 1989 bevind het, is reeds by baie geleenthede onder die aandag aan die Kerk gebring. Tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering is daar breedvoerig oor die saak gehandel en daar is kennis geneem van die maatreëls wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies ingestel het om die agteruitgang te stuit. Besonderhede daarvan is verstrek in die agenda van die 63ste Algemene Kerkvergadering (bls 327).

Die Administrateur het van tyd tot tyd in omsendbriewe aan kerkrade inligting oor die raad se finansiële posisie deurgegee.

Een groot saak wat die meeste kommer gewek het, was die situasie van die sakebedrywe en hulle groot leningskuld by banke. Die Raad van Finansies was deur borgstelling aan die totale skuld blootgestel. Soos in paragraaf 5 hierbo gestel, was dit prioriteit om die sakebedrywe te verkoop en van die blootstelling van die skuld los te kom. Soos in paragraaf 5 gestel het die raad tot 'n hoë mate daarin geslaag om die skuld aan bankinstellings uit te wis.

'n Aangeleentheid waaraan die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nou dringend aandag gee, is die ongelykheid van die Kerkgeld-vir-Kerkwerkskema.

Die skema is sedert 1958 in werking toe gemeentes aangemoedig is om surplusfondse aan die Raad van Finansies te leen. Die raad het hierdie fondse aan ander gemeentes geleen om grond te koop en geboue, hoofsaaklik kerkgeboue op te rig. Van hierdie fondse is ook aangewend om belange in sakebedrywe te bekom en om bedryfskapitaal aan die sakebedrywe te voorsien. Dit was ook by tye nodig om bedryfsverliese van bepaalde sake-ondernemings te finansier en die fondse was daarvoor beskikbaar. Die fonds is gestimuleer deur lenings van gemeentes, NHSV-takke, organe van bystand en individue. Lenings aan die Raad van Finansies het op 31 Desember ± R46 miljoen beloop.

Met die kontantvloekrisis in 1989 en volgende jare het die raad alle beskikbare fondse aangewend om die bankskuld tot die laagste moontlike vlak af te werk. Daar is oor die afgelope 4 - 5 jaar nie fondse aan kerkrade vir eiendomsontwikkeling beskikbaar gestel nie. Die gevolg was dat die bedrag wat aan gemeentes geleen is, verminder het omdat gemeentes die lenings afbetaal. Die bedrag wat gemeentes op 31 Desember 1994 aan die Raad van Finansies geskuld het onder die Kerkgeld-vir-Kerkwerkskema het ± R7.4 miljoen beloop.

Die totale leningskuldposisie en blootstelling van die Raad van Finansies het sedert 1989 soos volg verander:

	31/12/1989	31/12/1992	31/12/1994
Lenings - Kerkgeld-vir-Kerkwerk	22 868 505	35 197 964	46 312 217
Verbandlening Volkskas	1 950 000	-	-
Bankoortrekking	6 993 604	8 548 020	(7 145 875)
	-----	-----	-----
Borgstelling vir Sakebedrywe	31 812 109	43 745 984	39 166 342
	40 000 000	56 360 000	6 000 000
Totaal	71 812 109	100 105 984	45 166 342

Die dramatiese vermindering tussen 31/12/1992 en 31/12/1993 is hoofsaaklik die gevolg van die verkoop van die sakebedrywe.

Die Raad van Finansies se verpligtinge ten opsigte van die Kerkgeld-vir-Kerkwerklenings het sedert 1989 met R23 443 712 toegeneem. Hierdie toename is tot 'n groot mate aangewend om die raad se kontantposisie te verbeter. Oor die tydperk 1989 - 1994 het kontant verbeter met ± R14 miljoen.

Die groot bedrag wat die raad skuld ten opsigte van die Kerkgeld-vir-Kerkwerkfonds is steeds kommerwekkend. 'n Groot vlaag van opvragings sal die raad se huidige batige kontantsituasie onder druk plaas. Terselfdertyd betaal die raad rente op die lenings wat o.a. aangewend is om verliese van die verlede en verdere afskrywings van bedrae wat belê is in die sakebedrywe, te finansier.

Die raad se renteverlies oor die afgelope aantal jare beloop reeds ± R10,6 miljoen, nie-teenstaande die feit dat daar vir die tydperk 1992/1994 ± R6 miljoen uit die begroting geneem is om 'n gedeelte aan die renteverlies te delg.

Die stand van die Kerkgeld-vir-Kerkwerkskema op 31 Desember 1994 kan soos volg opgesom word:

Lenings aan die Raad van Finansies		R46 312 217
Min: Lenings aan gemeentes		<u>R 7 400 990</u>
		R38 911 227
Min: Beskikbare kontant	R 7 145 875	
Lening aan Bolandse Kunshandelaars	R10 500 000	
Lening aan Ons Tuis ±	<u>R 300 000</u>	<u>R17 945 875</u>
Tekort		<u>R20 965 352</u>

Die tekort kan verminder word met ± R7 miljoen indien die Middestadgeboue verkoop kan word.

Dit laat 'n bedrag van ± R14 miljoen wat die Kerk op een of ander wyse oor 'n termyn sal moet vind om die tekort uit te skakel.

Die begroting vir die rentefonds vir 1995 is voorlopig soos volg vasgestel:

Rente betaalbaar ±	R5 453 000
Min: Rente ontvangbaar	<u>R 800 000</u>
	R4 653 000
Min: Reeds begroot vir 1995	<u>R2 729 000</u>
Verwagte tekort vir die jaar	<u>R1 924 000</u>

Die Raad van Finansies het die volgende maatreëls reeds ingestel om die rentetekort te verminder:

- * Verhoog rentekoers waar gemeentes teen 'n lae rentekoers of geen rente tans geld by die Raad van Finansies leen.
- * Verklein die rentekoersverskil tussen koerse waarteen gemeentes leen en die prima-bankkoers van 3% tot 1.5%.
- * Ondersoek die huidige rentekoers betaalbaar op lenings aan die raad met die oog op verlaging.
- * Stimuleer bydraes tot die Batefonds om die kapitaal van die raad se skuld onder die Kerkgeld-vir-Kerkwerkfonds te verminder.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname en bespreking.**

3. RASIONALISASIE

Tydens die vorige Algemene Kerkvergadering is verslag gegee oor die werk van die Rasionalisasiekommissie, die aanbevelings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die resultaat van die besluite van die Kommissie.

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het die opdrag aan die Rasionalisasiekommissie gekontinueer sodat verdere ondersoek gedoen kan word na die koste-struktuur van die administrasie en verdere moontlike besparingsmaatreëls.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na die 63ste Algemene Kerkvergadering die volgende persone aangewys as lede van die Rasionalisasiekommissie:

Ds CL Badenhorst	
Prof dr TFJ Dreyer	
Mnr Cor van van Zyl	- Geoktrooieerde rekenmeester, Coopers en Lybrand
Mnr Tom Kruger	- Direkteur : Finansies, Universiteit van Pretoria
Mnr Hennie Joubert	- Geoktrooieerde rekenmeester.

Die Administrateur is ampshalwe sekretaris van die Rasionalisasiekommissie.

Ds CL Badenhorst is as voorsitter en prof TFJ Dreyer as ondervoorsitter van die kommissie aangewys.

Die Rasionalisasiekommissie het sedert Februarie 1993 baie indringend gekyk na onder andere die volgende sake: .

- * Die afskaal van dienste wat deur die Administrateur se kantoor gelewer word en die vermindering van personeelkoste, sodat die finansiële las op gemeentes verlig kan word.
- * Die verkoop van eiendomme om die Raad van Finansies se bankskuld te verminder.
- * Die vulling van vakatures wat mag ontstaan by sinodale standplase.
- * Die konsolidering van afdelings met die oog op meer effektiewe funksionering en kostebesparing.
- * Die Kerkgeld vir Kerkwerkskema.
- * Die verkoop van die sakebedrywe.

Die kommissie het by verskeie geleenthede gesprekke met die betrokke rade gevoer oor moontlikhede om koste te verminder.

Die kommissie het op 4 Augustus 1993 in 'n samesitting met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies aanbevelings ter tafel gelê wat daarop gemik was om die heffings vir 1994 op dieselfde vlak as vir 1993 te hou. Enige surplus wat uit kostevermindering sou ontstaan, moes aangewend word om die rentelas te verminder.

Die besluite van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na aanleiding van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie was onder andere die volgende:

- * Daar word nie meer in die begroting vir die Konservatorium vir Musiek voorsiening gemaak nie. Die Konservatorium se Beheerraad en die Raad vir Kerkmusiek moet self die nodige fondse genereer as die Konservatorium moet bly voortbestaan.
- * Die Pastorale Verwysingsdiens moet so gestruktureer word dat dit uiteindelik self-finansierend sal wees.
- * Alle sinodale standplase wat vakant raak moet opgehef word, behalwe in die gevalle waar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat die voortbestaan noodsaaklik is vir die welwese van die Kerk en sy roeping.

- * Die posisies van die SVTT moet met die Kuratorium en die Beheerraad van Kital bespreek word met die oog op uitfasering.
- * Die teologiese fakulteit ondersoek die moontlike onderlinge gebruikmaking van dosente tussen die fakulteit en die HTO.
- * Die subsidie vir die HKSA word met ingang 1 Januarie 1994 met 5% verminder.
- * Kapitaalontwikkeling by Rooodeplaatkampterrein word gestaak.
- * Die Raad van Finansies oorweeg die verkoop van pastorieë van predikante in besondere diens.
- * Hulp aan gemeentes uit die Fonds vir Gemeente Opbou word met 20% teruggesny.
- * Administrasiekoste (koste van die Administrateur se kantoor) word drasties ingekort deur die opheffing van poste en ander besparingsmaatreëls.
- * Die beheerrade van Kital en die Tydskrifafdeling oorweeg die samesmelting van die twee afdelings.
- * Die Rasionalisasiekommissie ondersoek die vergaderingskoste, samestelling en funksionering van die verskillende rade met die oog op kostebesparing.

Met enkele uitsondering is die besluite van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering uitgevoer. Die resultaat van die besluite was dat die begroting vir bedryfskoste vir 1994 vasgestel is op R65.02 teenoor R72.74 in 1993. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die totale heffing op R86.00 vas te stel en R20.98 (1993 = /R13.36) aan te wend om die rentelas van die Raad van Finansies te verlig.

Die rasionalisasie ten opsigte van die kantooradministrasie het meegebring dat daar in 1994 'n besparing van ongeveer R900 000 uit die vermindering van personeelposte bewerkstellig kon word. In die proses van vermindering is die twee Hoofdirekteurposte en 13 ander poste afgeskaf. Vakatures wat daarna ontstaan het, is slegs met uiterste omsigtigheid gevul. Die personeelvermindering het noodwendig ook 'n vermindering in die omvang van dienste wat voorheen deur die Administrateur se kantoor gelewer is, meegebring. Die personeelvermindering het heelwat druk geplaas op die oorblywende personeel wat 'n addisionele werkclading moes dra.

Die Rasionalisasiekommissie sal in die tyd tot die Algemene Kerkvergadering nog aan bepaalde sake werk met die oog op moontlike verdere besparings wanneer die begroting ter sprake kom.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname en bespreking.**
- * **Dank word aan die Rasionalisasiekommissie betuig vir opofferende en voortreflike werk wat gelewer is.**

4. BEGROTING 1995

Die konsepbegroting wat hier volg beloop R12 286 740 vir 1995. In die begroting is voorsiening gemaak vir die huidige goedgekeurde poste. Die heffing is in Desember 1994 voorlopig vasgestel op R94.00 per lidmaat en die bedrag sluit R20.88 in vir rentedelging om 'n deel van die tekort op die rentefonds te dek.

UITGAWEPOS	WERKLIK 1994	BEGROTING 1995	% VER- HOGING	RAND PER LIDMAAT
Administrasiekoste (begroot)	2 617 053	2 900 524	10.83	22.00
Kom. van die AKV, rade en organe van bystand	132 378	123 165	(7.0)	1.00
Bystand aan kerklike rade en organe van bystand	22 000	24 650	12.0	0.20
Bystand - Trans Oranje Inst.	50 380	52 284	4.0	0.40
Bevordering Ekumene	2 981	5 000	67.7	0.04
Pastorale Verwysingsdiens	125 333	137 197	9.5	1.00
Gevangenisbearbeiding	-	2 140	-	0.02
Teologiese Opleiding	1 039 760	1 432 597	38.0	11.00
Studentebearbeiding	908 374	1 001 594	10.3	8.00
Hospitaalbearbeiding	439 235	507 606	15.6	4.00
Sending:				
Teologiese opleiding	1 120 799	1 229 394	9.7	9.00
Sendingwerk	1 349 234	1 396 426	3.5	11.00
Hulp aan gemeentes	600 803	614 340	2.3	5.00
Pensioenbydrae - Ontvangers van ongeskiktheidsvoordele	46 333	58 184	25.6	0.45
Bedryfsrekeninge - geboue	119 858	137 000	14.3	1.00
Totale bedryfskoste	8 574 521	9 622 101	12.20	74.00
Rentevoorsiening	2 760 928	2 664 639	(3.5)	20.00
T O T A A L	11 335 449	12 286 740	8.40	94.00

Die eenheidsyfer wat gebruik word by die berekening van die heffings is die syfer teenoor belydende lidmate in die 1995 Almanak, waarby enkele regstellings in totaal gemaak is.

Die bedrag van die konsep-begroting kan beïnvloed word deur besluite van die Algemene Kerkvergadering met 'n finansiële implikasie. Lede van die vergadering word versoek om aantekening te maak van sodanige besluite om die konsepbegroting

te wysig.

AANBEVELING

- * Vir kennisname en bespreking.**
- * Die finale begroting word aan die einde van die vergadering bespreek en vasgestel.**

5. SAKEBEDRYWE

Tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering is lede van die vergadering ingelig oor die verwagte wins vir die boekjaar 1991/1992, die blootstelling van die Raad van Finansies ten opsigte van die bankfinansiering van die sakebedrywe wat op daardie tydstip op ongeveer R48 miljoen gestaan het en die verwagting dat die bankskuld op 30 Junie 1992 op ongeveer R32 miljoen sal staan.

Die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het reeds geruime tyd voor die 63ste Algemene Kerkvergadering verklaar dat die Kerk moet onttrek uit die sakewêreld en dat die sakebedrywe teen die beste moontlike voorwaardes vir die Kerk verkoop moet word. Twee pogings om die sakebedrywe as geheel te verkoop het misluk as gevolg van die onvermoë van die voornemende kopers om die koopprys op die ooreengekome datum te betaal.

Teen die einde van 1992 het dit vir die direksie en die Raad van Finansies baie duidelik geword dat 'n krisis-situasie ontstaan het en dat die raad se blootstelling tot oor die R60 miljoen gestyg het. Die direksie en die Raad van Finansies het tot die slotsom gekom dat dit nie moontlik sal wees om die sakebedrywe as 'n eenheid te verkoop nie. Daar is onmiddellik begin om die onderskeie filiale afsonderlik te verkoop. Sommige van die filiale is aan die minderheidsaandeelhouders verkoop en die Raad van Finansies het verantwoordelikheid vir die skuld aan die banke behou. Met die verskillende verkooptransaksies is die risiko van verdere verliese en 'n verhoging van die blootstelling uitgeskakel.

In 1994 is die mees suksesvolle van die filiale teweete HAUM/De Jager Uitgewery verkoop vir sodanige bedrag dat die verpligtinge van HAUM teenoor die bank verminder is tot ongeveer R16 miljoen. By sommige van die transaksies is die koopprys ten volle betaal by oordrag van die aandele. In ander gevalle het die Raad van Finansies afbetalingsooreenkomste met die kopers aangegaan. In twee gevalle is die ooreenkomste reeds ten volle nagekom. In een geval is die afbetalings oor 'n tydperk van vyf jaar geskeduleer. In hierdie geval is daar as gevolg van bepaalde probleme, 'n herskedulering van die afbetalings gedoen wat die termyn met twee jaar verleng het. Rente word wel in dié geval in berekening gebring.

In een geval het die Raad van Finansies regstappe teen die kopers van die betrokke filiaal moes neem ten einde die raad se fondse te verhaal. Tydens die skryf van

hierdie agenda was die raad in gesprek met die direkteure van die maatskappy om 'n skikking te probeer bewerkstellig.

Die raad besit nog die beherende belang in Universiteits-Uitgewers en Boekhandelaars wat boekwinkels in Stellenbosch en Grahamstad bedryf. Pogings word steeds aangewend om ook van hierdie onderneming los te kom.

Die raad het van tyd tot tyd tydens predikantevergaderings en Inligting- en Besprekingsvergaderings inligting oor die verloop van die verkoop van die sakebedrywe deurgegee. Die Administrateur het ook in omsendbriewe aan kerkrade enkele mededelings oor die verkoop van die sakebedrywe en die effek daarvan op die posisie van die Raad van Finansies gemaak.

Die volgende bedrae is nog op 25 Maart 1995 aan die Raad van Finansies verskuldig:

- Bookvision/Colorgraphic ten opsigte van die drukkerij in Durban	R 9 430 000
- Penrose ten opsigte van die drukkerij in Pretoria	R 2 184 583
- PJ de Villiers Boekhandel	<u>R 346 659</u>
Totaal	<u>R11 961 242</u>

Teenoor hierdie debiteure skuld die Raad van Finansies op 25 Maart 1995 nog 'n bedrag van R 15 464 000 aan Volkskas vir die bankskuld van die verskillende filiale wat verkoop is. Die skuld is in die vorm van 'n bankoortrekking in die naam van Bolandse Kunshandelaars (Edms.) Bpk (voorheen HAUM (Groep) (Edms.)Bpk) en word gewaarborg deur die Raad van Finansies. Die raad het R10,5 miljoen van sy eie fondse teen die oortrekking aangewend om bankrente te spaar.

Daar is steeds nog aangeleenthede wat uit die verkooptransaksies spruit wat afgehandel moet word. Daar is ook nog regsdinge wat afgehandel moet word wat indien dit suksesvol is, die posisie met ±R1.5 miljoen kan verbeter.

Opsommend

In die Raad van Finansies se balansstaat verskyn die volgende saldos wat verliese van die verlede verteenwoordig en onder Opgehoopte Tekorte verskyn:

Sakebedrywe	R 7 346 609
De Jager HAUM t.o.v. Kital	<u>R 894 830</u>
	R 8 241 439
Onder aandele beleggings verskyn *	<u>R 8 155 715</u>
Totale verlies tot 31/12/94	<u>R16 397 154</u>
(Die bedrag is nie verhaalbaar nie)	

Bolandse Kunshandelaars skuld op 25 Maart 1995 die volgende bedrae aan

Die Raad van Finansies

R 10 500 000

Volkskas Bpk
Diverse skulde

R 4 964 000
R 1 154 083

Bedrag betaalbaar aan Bolandse Kunshandelaars
oor die volgende 6 jaar

R 11 961 242

Rente word tans net op die bankoortrekking by Volkskas betaal.

Die verwagte tekort van R 4 656 841 sal oor 'n termyn deur die Kerk reggestel moet word.

AANBEVELING

*** Vir kennisname en bespreking.**

6. BATEFONDS

In Augustus 1989 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kennis geneem van die kritieke finansiële situasie waarin die Raad van Finansies beland het, hoofsaaklik vanweë die betrokkenheid by die sakebedrywe en die noodsaaklikheid om bedryfskapitaal aan die sakebedrywe te verskaf, om hulle van ondergang en die Kerk van groot skade te red.

Onder 'n verskeidenheid maatreëls wat getref is om die situasie te beredder was die stigting van 'n Batefonds. Gemeentes is versoek om teen R80.00 per lidmaat by te dra vir die fonds wat dan ongeveer R10 miljoen sou oplewer as die hele Kerk daartoe bydra.

Tot 31 Desember 1994 is daar reeds R1 380 461 of 13,6% van die verwagte bedrag deur gemeentes aan die raad oorbetal. 'n Aantal gemeentes het onderneem om oor 'n tydperk die bedrag af te betaal en nog ander het die saak aan lidmate gestel wat op 'n gereelde basis bedrae aan die raad stuur. Individuele bydraes tot die Batefonds het op 31 Desember 1994 reeds R100 723 beloop.

Omdat die doelwit nog nie bereik is nie, was die Raad van Finansies genoodsaak om 'n plan te maak om die rente op die totale skuld te kan betaal sodat die skuld nie toeneem nie. Daar moes ook voorsiening gemaak word om die kapitaal van die skuld oor 'n termyn te delg.

Die Algemene Kerkvergadering het in 1992 die maatreëls wat getref is om die situasie te beredder, goedgekeur. In die begroting vir heffings is voorsiening gemaak vir 'n bedrag om die rente te dek.

Die Algemene Kerkvergadering het ook besluit dat dié gemeentes wat reeds hulle volle bydrae van R80.00 per lidmaat aan die Raad van Finansies oorbetal het, vrygestel word van die rente en kapitaalgedeelte van die begroting. In die konsep-begroting vir 1995 wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur moet word,

is die bedrag vir rente op R20.88 per lidmaat vasgestel. Die gemeentes kry dus in 1995 'n korting op heffings van $\pm 22\%$ indien hulle die volle bydrae van R80.00 per lidmaat tot die Batefonds gemaak het.

Die volgende gemeentes het reeds die volle bydrae van R80 per lidmaat gemaak:

Gedurende 1994:

GEMEENTE	BEDRAG
Jeffreysbaai	3 440.00
Klerksdorp Doringkruin	47 840.00
Losberg	60 800.00
Noordelike Pretoria	36 480.00
Randfontein	45 120.00
Uitenhage	4 240.00
Ventersdorp	38 080.00

Voor 1994:

GEMEENTE	BEDRAG
Delmas	57 035.22
Ermelo	40 880.00
Gobabis	8 880.00
Harrismith	9 360.00
Kampersrus	15 680.00
Komatipoort	8 000.00
Lydenburg	45 600.00
Malelane	16 502.81
Potchefstroom	74 204.50
Rust der Winter	3 200.00
Steelpoort	12 160.00
Turffontein	56 000.00
Van Warmelo	6 400.00

Venterskroon	3 654.00
Voortrekkerhoogte	29 040.00
Warmbad	41 349.51

Die volle bedrag van die Batefonds is op 'n afsonderlike bankrekening gedeponeer en die Raad van Finansies gebruik slegs die rente-inkomste om die uitgawes aan rente teen te werk. Die bedoeling met die stigting van die fonds was en is, om, wanneer die raad se totale finansiële situasie weer gesond is, die kapitaal aan te wend om die eiendomme en geboue wat reeds verkoop is en nog verkoop moet word te vervang met meer doelmatige geboue.

Die Raad van Finansies wil graag sy dank uitspreek teenoor alle gemeentes wat bygedra het om die Batefonds te bring waar hy vandag staan.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit oor die voortsetting van die insameling vir die Batefonds en die rentekorting vir dié gemeentes wat ten volle bygedra het tot die Batefonds.**

8. VERSORGING VAN PREDIKANTE

8.1 Algemeen

Die versorging van die predikant bestaan uit die volgende komponente:

- * Kontantdeel en vakansietoelae.
- * Vrye woning wat insluit munisipale koste en telefoon.
- * Reiskostetoelae om sy werk as predikant te kan doen en sy gesin te vervoer.
- * Die gemeente se bydrae tot die pensioenfonds en die mediese fonds.
- * Verlofvoordele, d.w.s. gewone verlof, langverlof, studieverlof, siekteverlof.

Die beginsels van versorging van die predikant berus op die volgende:

- * Die gemeente beroep die predikant, d.w.s. nooi hom om by hulle te kom woon en om die werk soos omskryf in Bepaling 149 van die Kerkwet en Bepalings te doen.

Om die predikant in staat te stel om al sy tyd en kragte aan die diens van die evangelie te wy, sonder dat hy hom oor sy lewenstog bekommer, onderneem die kerkraad om hom en sy gesin van 'n behoorlike lewenstog te voorsien.

Die reggeaarde predikant doen die gemeentelike werk na die beste van sy vermoë

omdat hy oortuig is dat hy daartoe geroepe is. Die kerkraad sien toe dat hy die werk doen in ooreenstemming met die Woord van God en die Kerkwet en Bepalings.

Die verhouding tussen die kerkraad en die predikant is nie een van werkgewer en werknemer nie. Daar is daarom ook nie sprake van salaris of vergoeding vir werk gedoen nie. Die gemeente versorg die predikant, terwyl hy die take wat in sy beroepsbrief en die Kerkwet en Bepalings uiteengesit is, uitvoer.

In die nakoming van hulle versorgingsverantwoordelikheid teenoor die predikant, moet die kerkraad rekening hou met die predikant se redelike behoeftes, dit gereeld evalueer en hom daarvolgens versorg.

8.2 **Kontantdeel**

Die skale vir die kontantdeel van die versorgingvoordele wat van tyd tot tyd aan gemeentes voorsien word, is riglyne wat kerkrade kan gebruik by die vaststelling van die kontantdeel.

Die skale is in die verlede as minimumskale voorgehou en ringskommissies moes toesien dat kerkrade hulle by die minimum hou. Daar was en daar is steeds geen beperking op kerkrade om die kontantdeel op 'n hoër bedrag as wat die skale voorstel, vas te stel nie.

Die skale is in die verlede gekoppel aan die verbruikersprysindeks en het sodoende tred gehou met die waardeverlies van geld as gevolg van inflasie.

Die Algemene Kerkvergadering het in 1989 besluit dat die Raad van Finansies 'n beroepspesifieke ondersoek na traktemente moet onderneem. Die Raad het met die advies van FSA Remuneration (Edms.)Bpk., personeelkonsultante, nuwe maatstawwe, waarvolgens die versorgingvoordeel van 'n predikant vasgestel word, voorgestel. Dié adviese het uitloop op 'n aanpassing van die skale vir die kontantdeel wat in sommige gevalle tot 34% hoër as die vorige skale was.

Die Rasionalisasiekommissie het daarop gewys dat, deur steeds die kontantdeel in ooreenstemming met die inflasiekoers te verhoog, daar mettertyd 'n situasie kan ontstaan dat gemeentes nie die predikant sal kan bekostig nie. Die Raad van Finansies het, met instemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die skale met 'n laer persentasie as die inflasiekoers aangepas.

Daar het met die ooraanbod van predikante 'n situasie ontstaan dat gemeentes predikante beroep teen laer skale as die minimum. Dit het hoofsaaklik gegeld vir proponente wat nie beroepe na "vol" standplase gekry het nie. So kon kleiner gemeentes predikante bekostig en predikante van standplase voorsien word.

In sulke gevalle is die kontantdeel en/of die reiskoste vergoeding verminder. Dikwels is die huisvesting ook op 'n beskeie standaard aangebied. Omdat die predikant net gedeeltelik versorg word, kan hy 'n deel van sy tyd aanwend om 'n bykomende inkomste te verdien.

Dit is ook waar dat gemeentes wat dit kan bekostig, hulle predikant versorg op 'n hoër vlak as die minimum skaal. Uit 'n ontleding van 50 gemeentes wat ewekansig gekies is, blyk dit dat 39 predikante of 78% bokant die minimumskaal versorg word.

Van die 50 predikante ter sprake ontvang 6 die kontantdeel volgens skaal en vyf predikante ontvang minder as die kontantdeel volgens skaal.

Slegs een predikant in die groep met langer as 14 jaar diens ontvang R169 per jaar minder as die skaal. Die hoogste vasstelling bokant die skaal is 57%, 8 predikante (16%) ontvang meer as 30% bokant skaal, 15 predikante (30%) ontvang tussen 10 - 30% bokant skaal, 16 predikante (32%) ontvang minder as 10% bokant skaal.

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het die volgende besluite geneem met betrekking tot die kontantdeel van die versorgingsvoordeel:

- * *Die voorgestelde skale word as riglyne gebruik en kerkrade versorg die predikant na vermoë. Hierdie riglyne sal steeds as die minimum beskou word. Afwyking van hierdie riglyne moet in oorleg met ringskommissies geskied.*
- * *Ringskommissies sien noulettend toe dat kerkrade nie hulle finansiële posisie misbruik om die predikant tekort te doen nie.*
- * *Die Raad van Finansies hersien die skaalindeling van die kontantdeel van predikante se versorgingsvoordeel. Verdere skale word as riglyn bygevoeg volgens die werklike behoeftes van predikante.*
- * *Ringskommissies evalueer jaarliks die situasie in gevalle waar predikante op 'n laer skaal as voorgeskryf, vergoed word. Indien die betrokke gemeente se finansiële posisie verbeter, word die gemeente verplig om te voldoen aan die skaal as minimum vereiste.*

Die Administrateur het in 1994 die heersende skale met FSA se opnames vergelyk. Die vergelyking het 'n agterstand van $\pm 17\%$ aangetoon. Die inflasiekoers was gedurende 1994 meerendeels rondom 10% en die Raad van Finansies het, in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die skale met 10% aangepas, ongeag die agterstand wat geblyk het uit FSA opname.

In die lig van die huidige ekonomiese toestand in die land, die waarskynlike gevolge van die droogte toestand en die moontlikheid van grootskaalse werkloosheid onder lidmate, het die Raad van Finansies 'n aanpassing van 8% in die skale vir die kontantdeel aanvaar. Die aktuaris het ook 'n aanpassing van 8% aanvaar vir sy berekening vir die Pensioenfonds. 'n Hoër aanpassing sal nadelig wees vir die Fonds se vermoë om binne die voorgeskrewe tydperk by 100% befondsing uit te kom.

Hieronder volg 'n uiteensetting van die huidige skale vir die kontantdeel van die versorgingsvoordeel asook die gewysigde skale as dit met 8% aangepas word. In die tabel word ook besonderhede verstrek van die traktementaanpassings wat deur die

NG Kerk van Transvaal aan gemeentes as aanbevelings uitgestuur is. (Die NG Kerk werk op skale van R32 160 x R2 400 - R48 960 x R2 940 - R69 540 x R4 860 - R74 400 oor 16 jaar versprei. Die skale is met tussen 6% - 7% aangepas teenoor 1994).

DIENS-JARE	HUDIGE SKALE IN GEBRUIK BY NED HERV KERK	SKALE NA AAN-PASSING VAN 8%	SKALE AANBE-VEEL BY NG KERK
1	51 347	55 456	32 160
2	-	-	34 560
3	53 483	57 764	36 960
4	-	-	39 360
5	55 685	60 141	41 760
6	-	-	44 160
7	58 107	62 757	46 560
8	-	-	48 960
9	60 626	65 478	51 900
10	-	-	54 840
11	63 258	68 320	57 780
12	-	-	60 720
13	66 027	71 311	63 660
14	-	-	66 600
15	68 951	74 467	69 540
16	-	-	74 400
17	77 724	83 942	
18	-	-	
19	81 244	87 744	
20	-	-	

Onder punt 9.8.5 van dié hoofstuk word die aangeleentheid van bydraes tot die Stabilisasiefonds aangeraak. Indien die vergadering die aanbevelings om die 7% bydrae uit die predikant se vakansietoelae tot die Stabilisasiefonds te vervang met 'n verhoging van die bydrae tot die Bystandsfonds, aanvaar, sal dit beteken dat die predikant die volle bedrag van sy vakansietoelae ontvang, en die gemeente sal die

bydrae van R434 tot die Stabilisasiefonds maak.

Die huidige bydrae tot die Bystandsfonds is soos volg:

Groepongeskiktheid 1.3% van R100 000	=	R1 300
Groepsterftedekking 1.65% van R100 000	=	<u>R1 650</u>
		<u>R2 950</u>
	=	<u>R245.83 per maand</u>

As die aanbeveling aanvaar word sal die bedrae tot die Bystandfonds soos volg saamgestel word (Versorgingsvoordeel = R108 000):

Groepongeskiktheid = R108 000 x R1.30%	=	R1 404
Groepsterftedekking = R10 800 x R1,65%	=	R1 782
Stabilisasiefonds	=	<u>R 434</u>
		<u>R3 620</u>
	=	<u>R301.67 per maand</u>

Predikante wat teen bogemelde skale versorg word, word gereken as predikante met volle versorging. In terme van die reglement vir die Pensioenfonds moet die gemeente die volle bydraes wat geld as "Werkgever" en "Werknemerbydraes" aan die Pensioenfonds oorbetaal.

Die wysigings in die reglement van die Pensioenfonds wat tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering aangebring is, het dit moontlik gemaak dat predikante wat nie ten volle versorg word nie, teen 50% of 75% van die voorgeskrewe bydraes, lid van die Pensioenfonds kan word. Hulle voordele sal dienooreenkomstig verminder word.

Dit het egter ook al meer voorgekom dat beroepafwagtende predikante, beroep word teen so 'n lae skaal dat lidmaatskap selfs teen 50% nie haalbaar is nie. Voorstelle vir 'n verdere verlaagde bydraekoers is ingesluit onder die verslag oor die Pensioenfonds.

AANBEVELING

- * Die voorgestelde skale word as riglyne gebruik en kerkrade versorg hulle predikante na vermoë.
- * Ringskommissies sien toe dat kerkrade billik optree teenoor predikante in die vasstelling van die kontantdeel waar dit teen minder as die aanbevole skale vasgestel word.
- * Die vergadering oorweeg die gedagte om die bydrae tot die Stabilisasiefonds nie meer van die predikant se vakansietoelae te verhaal nie. Die bydrae word dan ingesluit in die bydraes tot die Bystandfonds.

8.3

Woningvoorsiening

Soos reiskostetoelae, is woningvoorsiening 'n komponent van die predikant se versorgingsvoordeel. Dié komponent sluit die voorsiening van 'n doelmatige woning en die onderhoud daarvan in. Dit sluit verder alle munisipale onkoste, versekering en telefoon in. By telefoonkoste word die koste van privaatooproepe ook ingesluit.

Die kerkraad kan, by die verskaffing van die woning een van die volgende moontlikhede oorweeg:

- * Koop of bou 'n pastorie waarin die predikant en sy gesin sal woon.
- * Huur 'n woning vir die predikant en sy gesin en betaal die huur plus ander koste. In die geval van 'n gehuurde woning is die huurder normaalweg nie aanspreeklik vir eiendomsbelasting, onderhoud en versekering nie.
- * Waar 'n predikant graag in sy eie huis wil woon, geld die tweede moontlikheid. Die kerkraad huur dan die woning by die predikant en betaal aan hom 'n huurgeld.

Die Algemene Kerkvergadering het in 1986 die beginsel aanvaar dat predikante in hulle eie woningbehoefte voorsien. Die Algemene Kerkvergadering het egter die volgende riglyne neergelê waarvolgens kerkrade so 'n ooreenkoms met die predikant moet aangaan:

- * Wanneer die kerkraad 'n ooreenkoms met die predikant wil aangaan dat die predikant sy eie woning verskaf, moet die toestemming van die Raad van Finansies en die ringskommissie daarvoor verkry word.
- * Die kerkraad moet vasstel wat 'n redelike gangbare huurgeld vir die woning sal wees. Die huurgeld moet voorsiening maak vir eiendomsbelasting, onderhoud en versekering.
- * Die kerkraad betaal die munisipale koste, (uitgesonderd eiendomsbelasting), en telefoon.
- * Wanneer die kerkraad en gemeente gevra word om te besluit of die pastorie by die predikant gehuur moet word, word die vergadering nie deur die betrokke predikant gelei nie, maar deur die konsulent of ander bevoegde persoon wat by die vergadering mag voorsit.

AANBEVELING

- * **Die bestaande riglyne word gehandhaaf. Die ringskommissie en die Raad van Finansies moet in hulle beoordeling van sodanige aansoek daarop let dat die reëling ook in belang van die gemeente sal wees.**

8.4

Vervoer van die predikant

Die beroepsbrief van die predikant bepaal dat een van die komponente van die versorgingsvoordeel kostelose vervoer om sy werk te doen en sy gesin te vervoer, behels.

Dit kan gereël word deurdat die kerkraad

- * 'n motor aan die predikant verskaf waarmee hy die werk in die gemeente doen en ook sy gesin vervoer. Die kerkraad reël die aankoop van die voertuig in oorleg met die predikant en betaal al die koste verbonde aan die voertuig.

of

- * 'n reiskostetoelae aan die predikant betaal. Die toelae word van tyd tot tyd deur die kerkraad vasgestel aan die hand van advies wat deur die Administrateur beskikbaar gestel word. Die advies word as riglyne by gemeentes aanbeveel.

Die advies van die Administrateur berus op die tabelle wat van tyd tot tyd deur die AA uitgereik word. In die tabelle word voorsiening gemaak vir verhogings in die aankoopkoste van motors, veranderings in die rentekoerse op motorfinansiering en veranderings in die loopkoste, d.w.s. brandstofkoste en onderhoudkoste.

Die AA se tabelle word aangepas om aan die Kerk se eie behoefte te voldoen. Die gebruik van die tabelle word in 'n begeleidende skrywe aan predikante en kerkrade verduidelik. Die tabelle word as riglyne beskikbaar gestel en kerkrade kan hulle eie tariewe bereken.

Daar ontstaan soms spanning tussen die kerkraad en die predikant oor die betaling van reiskostetoelae. Die spanning sentreer rondom die volgende:

- * Onvoldoende vergoeding aan die predikant om sy motorkoste te dek.
- * Te veel kilometers afgelê wat die bedrag van die reiskostetoelae hoër as die gemeente se vermoë maak.
- * Aankoop van 'n duur voertuig wat ook die reiskostetoelae wat die gemeente moet betaal, verhoog.

Wanneer die kerkraad en die predikant gesprek voer oor die reiskostetoelae kan daar ooreengekom word oor die getal kilometers wat die predikant verwag dat hy oor 'n jaar sal ry en die kerkraad oordeel of die koste binne sy vermoë sal wees en of die predikant sy werk asook sy gesin se vervoerbehoefte binne die ooreengekome getal kilometers kan inpas. Aanpassings kan gedurende die loop van die jaar aangebring word.

Aankooppryse het oor die afgelope aantal jare buitengewoon gestyg. Die huidige hoë aankoopprys beïnvloed uiteraard die vastekoste komponent van die reiskoste-

toelae. Die vervanging van 'n motor sonder vooraf gesprek met die kerkraad kan die oorsaak wees dat die predikant se vervoerkoste hoër kan styg as waarvoor die kerkraad voorsiening gemaak het. Goeie kommunikasie tussen die kerkraad en die predikant kan baie doen om spanning op hierdie terrein te voorkom.

Reëlins wat met die Ontvanger van Inkomste getref word rondom die belasting van reiskostetoelae is in 'n omsendbrief aan kerkrade en predikante deurgegee.

AANBEVELING

- * Die opdrag aan die Administrateur om gemeentes van tyd tot tyd te adviseer oor vergoeding vir reiskoste word gekontinueer.**

9. PENSIOENFONDS

9.1 Samestelling van die Pensioenraad

Die Pensioenraad is na die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel.

Sittende lede:

- Ds HN Botha
- Mnr F Smit.

Nuut verkose lede:

- Mnr TF Dreyer
- Dr JF van Aswegen
- Dr PT van Rooyen

Mnr F Smit (as gevolg van verhuising) en dr JF van Aswegen het as lede van die Pensioenraad bedank.

Mnr H van Nieuwenhuizen en ds CL Badenhorst is in die plek van mnr Smit en dr Van Aswegen onderskeidelik op die Pensioenraad deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem.

Bepaling 3.1.4. van die gewysigde reglement vir die Pensioenfonds lui soos volg:

- * Die Pensioenraad bestaan uit 6 lede. Die Algemene Kerkvergadering benoem tydens die een gewone sitting drie lede en tydens die daaropvolgende gewone sitting twee lede uit 'n naamlys wat die moderamen aan hom voorlê. Die Administrateur is ampshalwe lid van die Pensioenraad.**

In terme van Bepaling 3.1.4 van die reglement tree ds HN Botha en mnr H van Nieuwenhuizen volgens rooster by die 64ste Algemene Kerkvergadering af.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die naamlys wat die moderamen voorlê.
- * Die Algemene Kerkvergadering kies twee lede op die Pensioenraad.

9.2 Finansies

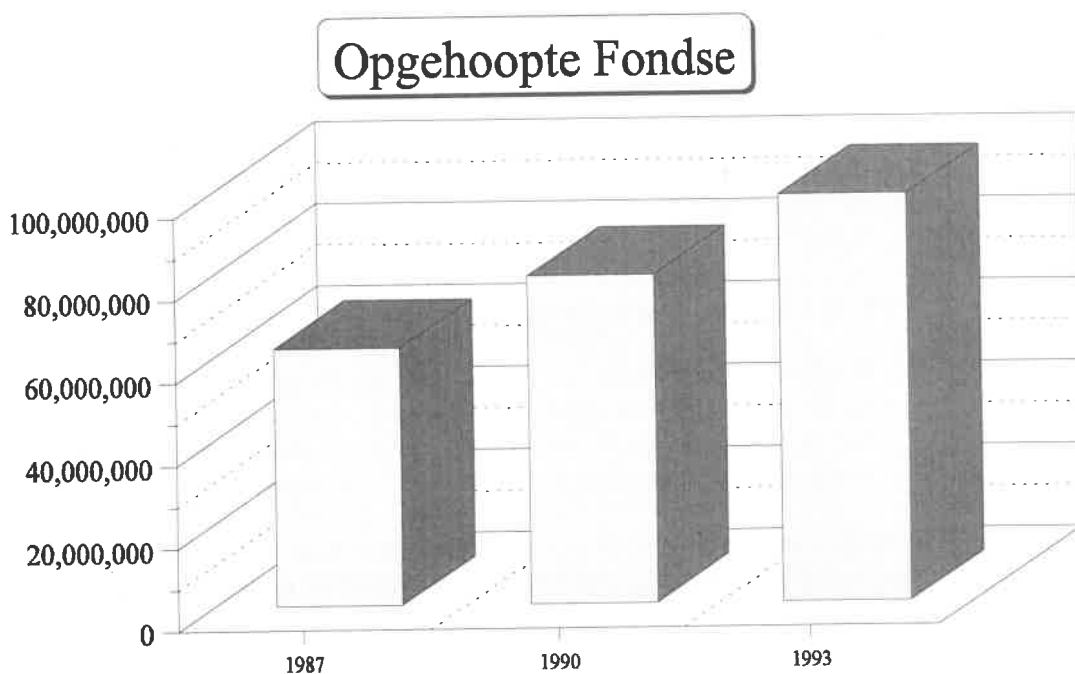
Die finansiële state soos oor die jare 1992/94 is in die agenda ingebind as **BYLAE B**.

9.2.1 Kapitaalfonds

Die kapitaalfonds het oor die termyn soos volg gegroei:

	1992	1993	1994
Saldo 1 Januarie	26 505 408	27 103 812	31 069 039
Plus oorskot	4 751 668	4 167 718	5 543 000
Plus oordrag van fondse	-	37 640	-
Min oordrag na fondse	124 850	-	-
Min kapitaalverlies afgeskryf	4 028 414	240 131	-
Saldo 31 Desember	27 103 812	31 069 039	36 612 039

Sedert 1988 het die opgehoopte fondse toegeneem soos in die onderstaande grafiek aangetoon word.

Die Stabilisasiefonds wat aangevul word uit bydraes van 7% van die vakansietoelaes van predikante en personeel is uit die Predikante Pensioenfonds onttrek en na die Bystandfonds oorgedra.

Die bydraes vir die stabilisasiefonds vir predikante word aangewend om die ongeskiktheidsvoordele van predikante wat met siekte-emeritaat uitgetree het, te verbeter.

9.2.2 *Vaste eiendomme*

Die Pensioenraad het nog drie beleggings in eiendomme nadat daar in die tydperk wat die 63ste Algemene Kerkvergadering voorafgegaan het, eiendomme ten bedrae van ± R5 700 miljoen verkoop is. Die oorblywende eiendomme wat direk deur die Pensioenraad besit word, is die volgende:

	Kosprys	Netto huur-opbrengs1994
Winkelsentrum Secunda (Voorheen Edgars) Pakhuis en kantore te Sunderlandridge	R665 594 R976 763	R385 972 R108 325

Die Pensioenraad onderhandel tans met 'n potensiële koper wat belangstel om die eiendom te Sunderlandridge koop. Dié transaksie kan in die loop van die volgende paar maande afgehandel word.

Die huurkontrak met Edgars ten opsigte van die gebou in Secunda is in 1994 vir 'n verdere tydperk van 10 jaar hernu.

Benewens bogenoemde eiendomme besit die Pensioenraad al die aandele in die eiendomsmaatskappy Republic Coin Operated Lockers (Edms.) Bpk. Die maatskappy besit 'n kantoorgebou in Strubenstraat, Pretoria. Die gebou word bestuur deur EG Chapmans Eiendomsdienste en 78% van die beskikbare ruimte is tans verhuur. Die Pensioenraad wil graag van die gebou ontslae raak omdat die verhuring van kantore as gevolg van die ooraanbod van kantoorruimte in Pretoria 'n baie onseker aangeleentheid is.

Republic Coin skuld op 31 Desember 1994 'n bedrag van ± R3,6 miljoen aan die Pensioenfonds. Die gebou kan moontlik verkoop vir 'n prys van R2,5 - R3 miljoen. Die aktuaris het vir die doeleindes van sy waardasie van die Fonds die eiendom se waarde op R2 miljoen gestel.

Die Pensioenraad het sedert die vorige Algemene Kerkvergadering die koopvoorenkoms ten opsigte van die plaas Lusernkraal met die twee boere gefinaliseer waarvolgens die Pensioenraad die aandele in Lusernkraal Boerdery (Edms.) Bpk aan Mnre Moore en Ferreira verkoop.

9.2.3 *Beleggings in boekwaarde portefeuljes van versekeringsmaatskappye*

Die Pensioenfonds het in 1992 aan die Algemene Kerkvergadering gerapporteer dat alle surplus kontant in die boekwaarde portefeuljes van versekeringsmaatskappye belê word tot tyd en wyl die Pensioenfonds weer by 100% befondsing uitkom. Die reëling is met die goedkeuring van die Registrateur van Finansiële Instellings getref om die Fonds te beskerm teen skommeling op die aandelebeurs waar die versekeringsmaatskappye belê. Die fondse is aanvanklik by die maatskappye Sanlam, Ou Mutual en Momentum Lewens belê. Op advies van Absa Konsultante wat die Pensioenfonds bestuur, is die fondse wat by Momentum Lewens belê is onttrek en gelykop verdeel tussen Sanlam en Ou Mutual.

Op 31 Desember was die boekwaardes van die onderskeie beleggings soos volg:

JAAR	SANLAM	OU MUTUAL	MOMENTUM
1992	6 240 253	7 342 325	6 017 670
1993	7 938 611	9 226 908	6 608 753
1994	14 309 000	15 881 00	-

Die opbrengskoeers op die onderskeie beleggings was soos volg:

Januarie 1991 tot Desember 1994	15.88%	16.69%
Januarie 1994 tot Desember 1994	18.53%	16.00%

9.2.4 *Verbandlenings*

Die Pensioenraad het daadwerklik gepoog om die getal verbandlenings, wat vastere rentedraende beleggings is, en geen inflasieverskansing het nie, te verminder. Dit was vroeër die raad se hoof beleggingsterrein met spesifieke konsentrasie op plaasverbandlenings. Sedert 1986 is daar slegs verbandlenings toegestaan aan persone wat eiendomme by die Pensioenraad gekoop het. Die eiendomme wat daarby betrokke was was dié waarop die Pensioenraad voorheen verbande gehad het. Die Pensioenraad het met die sekwestrasie van die verbandgewers, besit van die eiendomme bekom.

Op 31 Desember 1994 was daar slegs 5 verbandlenings met 'n totale uitstaande bedrag van ± R1 506 miljoen. Die rentekoers beloop 12% - 21% en die grootste is dié ten opsigte van Bertie van Zyl (Edms.) Bpk ten bedrae van R671 884. Dié verband word geleidelik verminder en sal Junie 2007 afgelos wees.

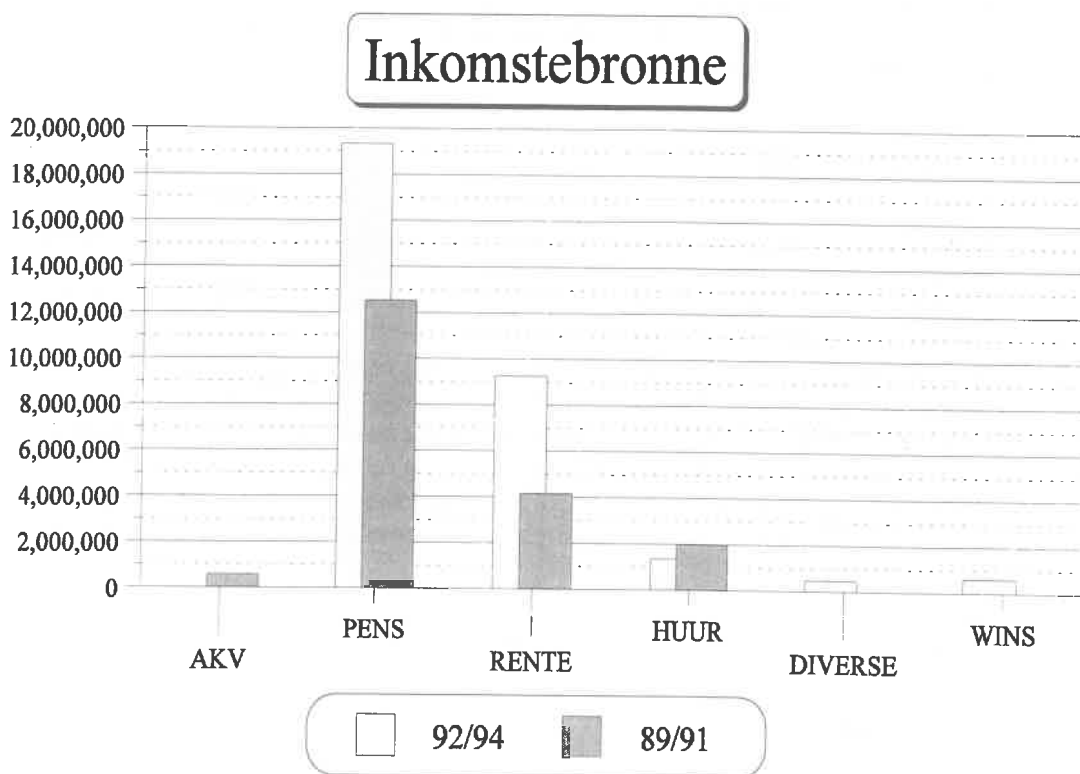
Een van die verbandlenings ten bedrae van R67 319 sal eersdaags afgelos word en 'n verdere verbandlening ten bedrae van R55 410 is ook opgeroep.

9.2.5 *Inkomste en Uitgawes*

Die Pensioenfonds se hoofbronne van inkomste is pensioenbydraes en beleggingsinkomste.

Totale inkomste vir die afgelope drie jaar het ± R31 miljoen beloop teenoor R19,2 miljoen vir die vorige tydperk. Die besonderhede word uiteensit in **BYLAE B** tot die agenda.

Die verhouding tussen die verskillende inkomstebronne word grafies soos volg voorgestel:

9.2.6 *Pensioenfondsbydraes*

Pensioenbydraes is direk gekoppel aan die versorgingsvoordeel wat jaarliks in Mei aangepas word, saam met aanpassing in die skale vir die kontantdeel van die traktement.

Die pensioenbydrae is vasgestel op 7.5% van die versorgingsvoordeel vir lede en 12.5% vir die werkgewer. Die versorgingsvoordeel is sedert 1989 soos volg verhoog:

1989	R64 000	
1990	R73 000	± 15% verhoging
1991	R80 000	± 10% verhoging
1992	R88 000	± 10% verhoging
1993	R94 000	± 6.8% verhoging
1994	R100 000	± 6.4% verhoging

Vir 1995 word aanbeveel dat die versorgingsvoordeel met 8% aangepas word aangesien die laer-as-inflasiekoers aanpassings in 1993 en 1994 die waarde van die predikante se pensioenvoordele nadelig beïnvloed het.

9.2.7 *Beleggingsinkomste*

Uit bostaande grafiek kan ook gesien word dat inkomste uit beleggings algaande toegeneem het in verhouding met pensioenbydraes. In 1989 het beleggingsinkomste ongeveer 28% van die totale inkomste uitgemaak het, teenoor bykans 46% in 1994.

In 1989 en 1990 is net die rente op verbandlenings en kontantbeleggings as beleggingsinkomste getoon. Die groei in die waarde van beleggings by versekeringsmaatskappye is slegs by wyse van aantekening op die balansstate getoon. Gedurende 1991 is die beleid ten opsigte van bonuserkenning op beleggings by versekeringsmaatskappye verander en bonusse word nou erken soos en wanneer dit vestig. Die inkomste uit beleggings by versekeringsmaatskappye het oor die afgelope drie jaar die volgende beloop

1992	- R2 227 375	1993	- R2 693 794	1994	- R3 239 000
------	--------------	------	--------------	------	--------------

9.2.8 *Huurinkomste*

Die Pensioenraad beskik tans oor net twee eiendomme wat huurinkomste oplewer teweete die winkelsentrum op Secunda en die pakhuis en kantore te Sunderland Ridge, Erasmia.

Die netto huuropbrengs, gemeet teen die boekwaarde van die eiendomme oor die afgelope drie jaar was soos volg:

1992	R382 880	R1 642 357	23.3%
1993	R468 619	R1 642 357	28.5%
1994	R492 000	R1 642 357	30.0%

Die Pensioenraad skenk aandag aan die moontlikheid om die Sunderland Ridge eiendom te verkoop teen ongeveer R1.2 miljoen teenoor die boekwaarde van R976 763.

9.2.9 *Pensioenuitkerings*

Pensioenuitkerings het vir die drie jaar met 28% toegeneem teenoor die vorige tydperk en beloop vir die tydperk 1992/94 R12,4 miljoen (1989/91 = R9,6 miljoen),

Die toename is enersyds toe te skryf aan die toename in die aantal pensioentrekkers en andersyds aan die verhoging in pensioenvoordele. Die volgende tabel toon die toename in pensioentrekkers:

BESONDERHEDE	31 Des. 1992	31 Des.1993	31 Des. 1994
Predikante	63	68	73
Weduwees	35	39	41
kinders	1	1	3
Ex-gratia	-	1	1
Totaal	99	109	118

Voordele is sedert 1991 soos volg verhoog (verhogingsdatum 1 Mei - basis 40 jaar diens):

	1 Mei 1992	1 Mei 1993	1 Mei 1994	1 Mei 1995 (Aanbeveel)
Versorgingsvoordeel	88 000	94 000	1000 00	108 000
<u>Eenmalige uitkering by</u> dood of bereiking van ouderdom 65	176 000	188 000	200 000	216 000
Pensioen	35 200	37 600	40 000	43 200
Weduweepensioen	21 120	22 560	24 000	25 920
Kinderpensioen	3 300	3 525	3 750	4 050

Pensioenvoordele vir persone wat reeds afgetree het, kan, as gevolg van die onderbefondsing van die Fonds, slegs aangepas word met die marge wat beleggingsinkomste van 10% oorskry. Daarom was dit die afgelope aantal jare nie moontlik om die pensioene van bestaande pensioentrekkers noemenswaardig te verbeter nie. Pensioenvoordele vir pensioentrekkers is oor die afgelope drie jaar soos volg verhoog:

1992 - 4.1%	1993 - 3%	1994 - 4%	1995 - 5%
-------------	-----------	-----------	-----------

Daar is by 'n vorige Algemene Kerkvergadering besluit om uit heffings 'n bydrae tot die pensioene van bestaande pensioentrekkers te maak. Die vergadering het R200 000 per jaar vir die doel bewillig. Die reëling het egter 'n probleem geskep in die sin, as eers daarmee begin word, vestig dit as deel van die pensioen en kan dit baie moeilik weer weggeneem word. Met die toename in die getal pensioentrekkers sal die bedrag ook mettertyd groter word en 'n addisionele las op gemeentes plaas. Die 63ste Algemene Kerkvergadering het die gebruik laat vaar en eerder die "werkgewer" bydraes van 11.5% van versorgingsvoordele verhoog tot 12.5%.

9.3 **Lidmaatskap**

Die Fonds se ledetal het soos volg gewissel oor die tydperk sedert die vorige Algemene Kerkvergadering:

JAAR	1990	1991	1992	1993	1994
PREDIKANTE	297	298	309	311	311

Oor die afgelope 2 jaar was daar 38 toetredes, 17 aftredes, 19 bedankings en 1 sterfte. Die ledetal sluit 7 lede in wat medies-ongeskik is en voordele vanuit die ongeskiktheidskema ontvang. Verder is daar 7 lede ingesluit wat tans op aftreevoordele, gebaseer op 50% of 75% van die versorgingsvoordeel geregtig is.

Die aangeleentheid van lidmaatskap van die Fonds van predikante met deelversorging word meer volledig hanteer in punt 9.6.5 van die agenda.

9.4 **Omskakeling van die Fonds tot 'n Pensioenfonds**

Die 62ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Pensioenraad by die Ontvanger van Inkomste aansoek moet doen om die Pensioenfonds van 'n voorsorgfonds tot 'n pensioenfonds om te skakel. Dié bedoeling met die omskakeling was om bydraes tot die Pensioenfonds vir inkomstebelastingdoeleindes aftrekbaar te kry.

Dit gebeur van tyd tot tyd dat persone navraag doen oor die omskakeling. Die Ontvanger van Inkomste laat nie die volle pensioenbydrae toe as aftrekking van inkomste nie, omdat hy nie die volle versorgingsvoordeel aanslaan as inkomste nie.

Die Raad het die Fonds se bestuurder, ABSA- Konsultante, versoek om die voor en nadele van 'n voorsorgfonds en 'n pensioenfonds uit te wys. Die volgende word uitgewys:

9.4.1 *Statutêre verskille*

- * Werknemersbydraes tot 'n pensioenfonds is belasting aftrekbaar, onderworpe aan sekere beperkinge.

Werknemersbydraes tot 'n voorsorgfonds is nie aftrekbaar nie.

- * By aftrede kan die volle voordeel onder 'n voorsorgfonds in 'n enkelbedrag uitbetaal word. Hoogstens een-derde van 'n pensioenfondsvoordeel mag in 'n enkelbedrag uitbetaal word. Die oorblywende twee-derdes word as 'n pensioen betaal.

Afgesien van die bostaande, en 'n geringe verskil in die belasting op enkelbedragvoordele, is daar geen ander statutêre verskille nie.

9.4.2 *Pensioenfondse*

Voordele

- * Verskaf 'n inkomste lewenslank aan pensioentrekkers/voorsiening kan gemaak word vir verhogings ten einde koopkrag te behou.
- * Voorsiening vir sterfte na aftrede kan gemaak word.
- * Lidbydraes is belasting aftrekbaar.
- * Een-derde van pensioen kan in kontant geneem word.

Nadele

- * In die geval van 'n vroeë sterfte na aftrede sal die afhanklikes nie die volle waarde van die pensioen ontvang nie.
- * Pensioenverhogings sal heel moontlik nie tred hou met inflasie nie.

9.4.3 *Voorsorgfondse*

Voordele

- * Lid ontvang sy volle voordeel in kontant by aftrede en kan dus sy eie aftreebeplanning doen.
- * 'n Minimum van R24 000 is belastingvry.

Nadele

- * Baie min mense het die finansiële kennis om hulle enkelbedrag by aftrede oordeelkundig aan te wend en indien dit nie gedoen word nie, is daar geen inkomste uit 'n aftreefonds na aftrede meer beskikbaar nie.
- * Geen lidbydraes is belastingaftrekbaar nie.

9.5 Inkomstebelasting implikasies

Die volgende inkomstebelastingbepalings geld ten opsigte van pensioen- en voorsorgfondse:

9.5.1 Bydraes

Die volgende word as aftrekking van bruto inkomste toegelaat in 'n belastingjaar:

Lidbydraes

Pensioenfonds - Die grootste van 7,5% van pensioengewende inkomste of R1 750.
Voorsorgfonds - Geen

9.5.2 Aftreevoordele

Die volgende word as aftrekking van die gratifikasie (enkelbedrag) wat die lid ontvang toegelaat:

Pensioenfonds

Pensioengewende diensjare + 10 maal die gemiddelde salaris oor enige 5 jaar periode wat die hoogste resultaat gee (maksimum R60 000). Bogenoemde is onderhewig aan 'n maksimum van die grootste van R120 000 of R4 500 maal die pensioengewende diensjare. Verder is lidbydrae wat nie vantevore aftrekbaar was nie (bv bydraes tot die voorsorgfonds) ook belastingvry.

Voorsorgfonds

Net soos vir pensioenfonds behalwe dat die belastingvrye gedeelte onderhewig is aan 'n minimum van R24 000.

9.5.3 Bedanking

Pensioenfonds

Totale voordeel minus R1 800 is belasbaar. Waar die voordeel na 'n goedgekeurde pensioenfonds of annuïteitspolis oorgedra word, is die volle voordeel belastingvry.

Voorsorgfonds

Soos vir 'n pensioenfonds behalwe dat die lid se eie bydrae (sonder rente), indien dit meer as R1 800 beloop, belastingvry is.

9.5.4 **Sterfte voor aftrede**

Die volgende is belastingvry:

Pensioenfonds

Die grootste van R60 000 of 2 x jaarlikse salaris.

Voorsorgfonds

Soos vir 'n pensioenfonds behalwe dat die lid se eie bydrae (sonder rente) ook belastingvry is.

Die Pensioenraad is steeds van oordeel dat die voordele van 'n pensioenfonds vir die huidige die voordele van 'n voorsorgfonds oortref.

9.6 **Aktuariële ondersoek**

Die 62ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Pensioenraad die fonds jaarliks deur 'n aktuaris moet laat ondersoek.

Die fondse se aktuaris, mnr C Erasmus van ABSA Konsultante en Aktuarisse se volledige verslag word aangeheg as **BYLAE C** tot hierdie agenda.

Hieronder volg 'n vergelyking van die Fonds se resultate oor die afgelope 3 jaar.

9.6.1 **Befondsingsvlak**

Die verhouding van verpligtinge van die Fonds ten opsigte van die verstreke diens van lede tot die waarde van die bates het algaande verbeter teenoor die situasie soos op 31/12/91 toe die befondsingsvlak op 55.3% gestaan het.

Die verhouding wat bekend staan as die befondsingsvlak het soos volg verbeter:

Jaar	Verpligting	Bates	Befondsingsvlak
1993	R48 331 000	R30 198 000	62.5%
1994	R52 789 000	R35 114 000	66.50%
1995	R57 120 000	R41 288 000	72.20%

Die volgehoue verbetering in die Fonds se finansiële posisie maak dit moontlik om,

in ooreenstemming met die ooreenkoms met die Registrateur van Finansiële Instellings in die oorblywende 5 jaar die befondsingsvlak by 100% te kry.

Die bydraes tot die fonds word gelewer deur lede (werknemers) teen 7.5% van die versorgingsvoordele en die Kerk (werkgewer) 12.5% van die versorgingsvoordeel. Die bydrae koerse geld sedert 1990 en die bydraes word aangewend om toekomstige diensvoordele sowel as die tekort ten opsigte van die verstreke diens te befonds. Die verdeling oor die afgelope vier jaar is soos volg:

Jaar	Totale bydrae	Benodig vir toekomstige diens	Surplus om tekort af te werk
1992	20.00%	9.80%	10.20%
1993	20.00%	9.80%	10.20%
1994	20.00%	9.90%	10.10%
1995	20.00%	9.80%	10.00%

Die werklike koerse is 7.5% en 12.5% onderskeidelik, maar omdat sekere lede op 'n 50% of 75% vlak by die Fonds ingeskakel het, het dit die effek dat die gemiddelde waarde van die bydraes, uitgedruk as 'n persentasie van die volle versorgingsvoordeel op 7.4% en 12.4% onderskeidelik te staan kom.

9.6.2. *Beleggingsopbrengs*

Die verskillende bates van die fonds is belê met die doel om opbrengs te lewer waaruit voordele befonds kan word.

Die beleggingsopbrengskoers gebaseer op die waarde wat tydens die waardasie op die bates van die Fonds geplaas is, was oor die afgelope vier jaar soos volg:

1992 - 12.60%	1993 - 14.00%	1994 - 14.80%
---------------	---------------	---------------

Die aktuaris het in die waarderingsbasis voorsiening gemaak vir 'n beleggingsopbrengskoers van 10%. Hy is van mening dat dit redelik is om te aanvaar dat die Fonds in staat sal wees om oor die langtermyn 'n opbrengs van 10% per jaar op sy bates te kan handhaaf. Hy het ten opsigte van die periode na aftrede van elke lid ook die waarderingsrentekoers van 10% per jaar gebruik. Dit beteken dat pensioene vir pensioentrekkers verhoog kan word teen die koers wat die beleggingsopbrengskoers 10% oorskry. In 1994 was dit 4.8%. Vandaar die aktuaris se aanbeveling en die Pensioenraad se besluit om die pensioenvoordele van pensioentrekkers met 5% te verhoog.

9.6.3 *Wysigings aan die Pensioenfonds*

Die Pensioenraad het kennis geneem van verskillende voorstelle om die finansiële

posisie van die Pensioenfonds, die pensioenvoordele van lede te verbeter en verligting vir gemeentes ten opsigte van die hoë bydraes tot die Fonds, te bewerkstellig.

Die Administrateur het in 'n skrywe (23 Junie 1994) kerkrade genooi om voorstelle vir oorweging en opname in die Agenda vir hierdie Algemene Kerkvergadering in te dien. Enkele voorstelle is ontvang waarvan die oorwegende op die omskepping van die huidige fonds uitloop, sodat lede wat dit verkies kan uittree. Dit impliseer die herinstelling van 'n voorsorgfonds waarna enige lid toe kan verander.

Die huidige Fondsbestuurders is versoek om die verskillende voorstelle te evalueer en aan die Pensioenraad advies uit te bring.

Uit die voorstelle wat van kerkrade en individue ontvang is, blyk dit dat daar 'n mate van verwarring bestaan deurdat vaste bydraefondse as voorsorgfondse en vaste voordeelfondse as pensioenfondse gesien word.

Die Fondsbestuurders het die volgende kommentaar oor die keuse van 'n befondsingsmetode aan die Pensioenraad deurgegee:

"Aftreevoordele onder pensioen- en voorsorgfondse kan op 'n vastebydrae-basis ook genoem regmatige-aandeel basis of 'n vastevoordeel-basis, elk met sy eie voor- en nadele voorsien word. Die belangrikste verskille tussen 'n vastebydrae-basis en 'n vastevoordeel-basis kan soos volg opgesom word:

Vastevoordeel:

Die lid se bydrae is gelyk aan 'n vasgestelde persentasie van sy salaris, en sy aftreevoordeel word volgens 'n formule in die reëls bereken (bv 'n pensioen gelyk aan 2% van finale salaris vir elke jaar diens).

Die werkgewer se bydrae is gelyk aan die verskil tussen die totale van al die lede se bydraes en die bedrag wat nodig is om die voordele te voorsien wat in die reëls omskryf word. Hierdie bydrae, wat deur die fonds se waardeerder bepaal word, is nie 'n vaste bedrag nie en kan van tyd tot tyd styg of daal. Weens die manier waarop die aftreevoordele ophoop, sal die werkgewer se bydrae (uitgedruk as 'n persentasie van elke lid se salaris) wat werklik nodig is om elke lid se voordeel te voorsien, verskil. In die geval van ouer lede sal dit hoër wees as die gemiddelde koers waarteen die werkgewer tot die fonds bydra, en in die geval van jonger lede sal dit laer wees.

Vastebydrae:

Die lid se bydrae is gelyk aan 'n vasgestelde persentasie van sy salaris en die werkgewer dra 'n vasgestelde persentasie van die lid se salaris namens hom by. Die lid se aftreevoordeel is gelyk aan die geakkumuleerde waarde van sy eie en die werkgewer se bydraes, tesame met die rente wat die fonds deur die belegging van hierdie bedrae verdien het. Hierdie voordeel, waarvan die vlak afhang van die

beleggingsopbrengs wat deur die fonds verdien word, is nie 'n vaste bedrag wat akkuraat vooruit as 'n persentasie van die lid se salaris by aftrede voorspel kan word nie.

Die keuse van die befondsingsmetode wat gebruik word, hang af van 'n beoordeling van die belangrikheid wat geheg word aan die verskillende eienskappe daarvan, soos gesien uit die oogpunt van sowel die lid as die werkgewer. Die eienskappe vergelyk soos volg:

VERGELYKINGSPUNT	VASTEBYDRAE	VASTEVOORDEEL
Lidbydrae	Vasgestelde persentasie van salaris	Vasgestelde persentasie van salaris
Werkgewerbydrae	Vasgestelde persentasie van salaris vir elke lid	Veranderlike persentasie van totale salarisse van alle lede
Aftreevoordeel	Geakkumuleerde bydraes	Voorafbepaalde persentasie van salaris by aftrede
Voorspelbaarheid van aftreevoordeel	Nie akkuraat voorspelbaar nie	Akkuraatheid voorspelbaar
Beleggingsrisiko	Deur lid gedra	Deur werkgewer gedra

In die geval van die Predikante Pensioen- en Weduwee en Wesefonds, is die Fonds 'n vastevoordeel pensioenfonds as gevolg van die feit dat die lid se aftreevoordele gespesifiseer word in die reëls. Die meeste van die voorstelle ingedien, het voorgestel dat die Predikante Pensioen- en Weduwees en Wesefonds omgeskakel moet word na 'n vastebydrae voorsorgfonds en hierdie voorstel het die volgende belangrike implikasies vir bestaande lede:

Vastevoordeel na vastebydrae

As gevolg van die feit dat jong lede tans ouer lede kruissubsidieer wat betref die befondsing van aftreevoordele, beteken dit dat indien die Fonds omgeskakel word na 'n vastebydraefonds, die subsidie sal wegval en die ouer lede sal dus wesenlik swakker daaraan toe wees. Die afsnypunt tussen jonger en ouer lede is ongeveer tussen die ouderdomme van 40 tot 45 jaar en dit is dus die groep bo 45 jaar wat benadeel sal word.

Voorts is die Fonds tans onderbefonds (die bates is ongeveer 70% van die laste van die Fonds) en elke lid sal dus 'n pro-rata verminderde voordeel ontvang wat oorgedra kan word na die nuwe Fonds wat veral die ouer lede verder nadelig sal beïnvloed aangesien hulle nie genoegsame tyd het om hierdie tekort op te maak nie.

OUDERDOM BY AFTREDE	VOORDEEL AS % VAN VERSORGINGSVOORDEEL	
	PREDIKANTE PENSIOEN & WEDUWES EN WESEFONDS	VASTEBYDRAEFONDS
25	64,7%	65,2%
35	48,5%	41,7%
45	32,3%	23,8%
55	16,20%	10,3%

Uit die vergelyking blyk dit dat 'n vastebydraefonds slegs voordelig sal wees vir werklike jong lede as gevolg van die feit dat daar van dag een af geen kruissubsidiëring plaasvind nie.

Pensioen- en Voorsorgfonds

Indien die Fonds omgeskakel sou word na 'n Voorsorgfonds, bepaal die Kommissaris van Binnelandse Inkomste dat elke lid eers belasting op sy bedankingsvoordeel (asof die lid die geld in kontant ontvang) moet betaal alvorens die lid se totale belange oorgeplaas kan word na 'n voorsorgfonds. Die rede hiervoor is as gevolg van die feit dat lidbydraes tot 'n pensioenfonds belasting aftrekbaar is, terwyl lidbydraes tot 'n voorsorgfonds nie belastingaftrekbaar is nie.

Ten opsigte van lede wat dus al 'n geruime tyd 'n lid van die pensioenfonds is, sal dit 'n wesenlike effek op hulle aftreevoordeel hê as gevolg van die relatiewe hoë bedankingsvoordele van toepassing op hierdie lede.

Soos hierbo genoem is lidbydraes tot 'n voorsorgfonds nie belastingaftrekbaar nie en is dit dus nie belastingeffektief om 'n voorsorgfonds in te stel nie.

9.6.4 Moontlike toekomstige voordeleverbeteringe indien fonds 100% befonds is

Tans gaan daar 'n hoë persentasie ($\pm 10\%$ van die versorgingsvoordeel) van die Kerk se bydrae vir die befondsing van die verstreke diens tekort van die Fonds.

Na raming behoort die Fonds binne die volgende 5 jaar ten volle befonds te wees. Wanneer die Fonds 'n 100% befondingsvlak bereik, sal die addisionele bydraes van 10% van versorgingsvoordele aangewend kan word om voordele te verbeter. Hierdie voordeel-verbeteringe kan onder andere die volgende insluit:

- * Herstel van die koopkrag in die pensioene van predikante wat reeds ge-emeriteer het.
- * Voorsiening vir groter toekomstige verhogings aan predikante wat reeds ge-emeriteer het.

- * Die verbetering van die bestaande pensioenskaal ten opsigte van aktiewe lede ten einde groter voorsiening vir aftrede te maak.

Uit bostaande blyk dit dat dit tans nie sinvol is om die struktuur van die fonds te wysig na hetsy 'n vastebydrae pensioen- of voorsorgfonds of 'n kombinasie daarvan nie as gevolg van die nadelige invloed daarvan op die lede van die Fonds.

Die aktuarisse is van mening dat alhoewel die bydraes tans hoog is vir die vlak van huidige voordele, die situasie van korte duur is en dat die voordele verbeter kan word of die bydraes verlaag kan word (of 'n kombinasie van die twee) sodra die fonds in 100% befondsingsvlak bereik het.

9.6.5 *Bydraes tot die Pensioenfonds*

Die bydraes tot die Pensioenfonds word gekoppel aan die versorgingsvoordeel wat opgemaak word deur die komponente:

Kontantdeel.
Vakansietoelae.
Waarde van Vrye woning.
Waarde van gesinsvervoer.

In 1989 is die versorgingsvoordeel soos volg bereken:

Kontantdeel en vakansietoelae	R42 100
Waarde van vrye inwoning	R15 000
Waarde van gesinsvervoer	<u>R 6 210</u>
	R63 310
Afgerond	<u>R64 000</u>

Die versorgingsvoordeel is sedert 1989 toe dit op R64 000 vasgestel is, jaarliks aangepas met ongeveer dieselfde koers as die kontantdeelskale. Daarmee saam het die pensioenbydraes gestyg tot die huidige vlak van R75 000 vir lede as R12 500 vir gemeentes wat 'n vol standplaas onderhou. Indien die aanbeveling van 'n aanpassing van 8% in die versorgingsvoordeel vanaf 1 Mei 1995 aanvaar word, sal die bydraes van lede verhoog na R8 100 vir lede en R13 500 vir gemeentes per volle standplaas.

Die huidige bedrag wat maandeliks van werkgewerskant (gemeentes en sinodale standplase) tot die Fonds bygedra word beloop R1 041.67 vir die Pensioenfonds en R245.83 vir die Bystandsfonds waaruit ongesiktheidsvoordele voorsien word.

In die geval van die pensioenbydrae maak die bepalings vir die Pensioenfonds daarvoor voorsiening dat alle gemeentes wat predikantstandplase het, of die standplaas gevul is of nie, 'n volle bydrae tot die Pensioenfonds moet maak. Gemeentes wat in kombinasie met ander gemeentes 'n standplaas het, dra saam die pensioenbydrae vir daardie standplaas. Gemeentes wat nie 'n standplaas het nie en nie in 'n kombinasie ingedeel is nie, dws 'n konsulentgemeente, moet ook tot die Pensioenfonds bydra teen

'n koers wat R104.17 vir elke 50 lidmate of deel daarvan.

In die jongste tyd het 'n hele aantal sodanige gemeentes wel deelsorgstandplase gevorm en predikante teen verminderde versorgingsvoordele beroep. In sommige gevalle is die betrokke predikante op 'n 50% of 75% basis by die Pensioenfonds ingeskakel. In ander gevalle was die versorgingsvoordeel so laag dat selfs die bydrae vir 50% voordeel nie finansiële haalbaar is nie. In nog ander gevalle het die kerkraad 'n predikant beroep teen 'n nul-traktement om die predikant te kan orden en ten volle te gebruik. Hier is veral vroue-predikante wat eggenotes van predikante is, ter sprake.

Hierdie omstandighede is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering uitgewys. Die Kommissie het geoordeel dat buitengewone omstandighede die situasie meegebring het, en dit gekondoneer dat predikante wat teen so 'n lae versorgingsvoordeel beroep is, dat lidmaatskap van die fonds nie haalbaar is nie, nie verplig word om toe te tree nie. Die situasie moet egter by hierdie Algemene Kerkvergadering onder aandag kom en maatreëls moet getref word om dit moontlik te maak vir alle predikante om tot die Fonds toe te tree.

Die Kommissie het ook geoordeel dat alle predikante gedek moet wees onder die Bystandsfonds vir sterfte en ongeskiktheid.

Die bepaling dat elke gemeente, ongeag sy grootte verantwoordelik is vir die werkgewersbydrae tot die Pensioenfonds van R1 041.67 per maand bring mee dat gemeentes met 200 - 300 lidmate en een standplaas, in verhouding 'n baie groter verpligting ten opsigte van die Pensioenfonds dra as 'n gemeente met sê 600 lidmate met een standplaas. In die bespreking van moontlikhede om die las van die pensioenbydrae vir kleiner gemeentes te verlig het die Pensioenraad na die moontlikheid gekyk om die pensioenbydrae, soos die heffings, op 'n lidmaat-basis te bereken en gemeentes daarvolgens aan te slaan. Die pensioenbydrae kan nie deel van die heffings word nie, aangesien dit in terme van die Pensioenfondsregulasies, maandeliks voor die 15de van elke maand gevorder en aan die Pensioenfonds oorbetaal moet word.

Uit die berekeninge wat gemaak is na aanleiding van die moontlike stelsel blyk dit dat 'n gemeente met ± 430 lidmate onder enige van die twee stelsels ongeveer dieselfde bydrae tot die Fonds sal maak. Vir gemeentes met minder as 430 lidmate, sal die las ligter word, terwyl 'n gemeente met ± 650 lidmate ongeveer 50% meer, tot die Pensioenfonds sal moet bydra.

So 'n stelsel kan die omstandighede van groot gemeentes wat finansiële probleme ondervind, nadelig raak. In dié geval kan 'n klein heffing in die premie ingebou word om 'n soort "egalisasiefonds" op te bou, soortgelyk aan die Fonds vir Gemeente Opbou, om sodanige gemeentes by te staan. Die bystand sal egter op 'n baie verantwoordelike wyse toegewys moet word.

9.7 **Wysiging van die bepalings vir die Pensioenfonds.**

Met die aanname van voorstelle wat die bepalings vir die Pensioenfonds en die Bystandsfonds gewysig het, het die 63ste Algemene Kerkvergadering besluit dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die nodige wysigings in die reglementebundel moet aanbring.

Die gewysigde bepalings is aan die Registrateur van Finansiële Instellings voorgelê. Die Registrateur het versoek dat die reglement volledig herskryf moet word om ooreen te stem die vereistes van die Wet op Pensioenfondse. Die gewysigde reglement is ingesluit onder die Bylaes tot hierdie agenda as **BYLAE D**. Die bepalings wat verskil van die bepalings in die reglementebundel word met donker letters aangedui.

9.8 **Bystandsfonds**

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het kennis geneem van die skeiding tussen die Pensioenfonds en die Bystandsfonds en dat die ongeskiktheidsvoordele en sterftevoordele in 'n Bystandsfonds saamgevoeg is. Die Bystandsfonds en bepalings is in die reglementebundel opgeneem en wysigings word op voordrag van die Pensioenfonds, deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangebring.

Die reglement vir die Bystandsfonds word as **BYLAE E** onder die bylaes tot hierdie agenda ingesluit.

Die voordele onder die Bystandsfonds word herverseker en die versekering is tans by SANLAM omdat hulle premiekwotasie die laagste was.

SANLAM het in hulle polis bepaalde voorwaardes wat standaard is by alle versekeringsmaatskappye wat ongeskiktheidsdekking aanbied. Sodanige voorwaardes is nie onderhandelbaar nie en die Bystandsfonds se reglement moes aangepas word om ooreen te stem met die polisvoorwaardes.

9.8.1 ***Bydraes tot die Bystandsfonds***

Ingevolge die bepalings vir die Bystandsfonds dra gemeentes die volle koste van die dekking vir ongeskiktheidsvoordele en sterftevoordele. Die bydrae is tans 2.95% van die versorgingsvoordeel. Dit is verdeel tussen 1.30% van die versorgingsvoordeel. Dit is verdeel tussen 1.30% (R1 300 per jaar) vir die ongeskiktheidsvoordele en 1.65% (R1 650 per jaar) vir sterftevoordele. Kwotasies vir die hernuwing van die dekking is reeds aangevra en sal voor die Algemene Kerkvergadering aan gemeentes bekend gemaak word. Slegs gemeentes met 'n gevulde predikantstandplaas dra by vir die dekking.

Die totale bedrag wat van gemeentes ingevorder word, word aan SANLAM oorbetaal. Daar is dus geen fonds as sodanig wat ophoop en bestuur moet word nie.

ABSA Konsultante kry jaarliks kwotasies van verskillende maatskappye en plaas die dekking waar dit vir die Kerk die voordeligste is. Nieteenstaande 'n swak eise-ondervinding het SANLAM sedert 1990 steeds die beste kwotasie ingedien.

Die totale premie het oor die afgelope drie jaar R3 852 020 beloop teenoor R2 140 293 in die tydperk 1989/91.

9.8.2 ***Voordele uit die Bystandfonds***

Lede van die Bystandfonds word gedek teen ongeskiktheid en vir sterfte voor ouderdom 65 op die volgende wyse:

By totale en permanente ongeskiktheid

'n Eenmalige bedrag van R150 000 (1.5 maal die versorgingsvoordeel van R1000 000).

By totale ongeskiktheid hetsy tydelik of permanent

'n Ongeskiktheidstoelae van R72 500 per jaar (72.5% van die versorgingsvoordeel).

By sterfte

'n Eenmalige bedrag van R300 000 (3 maal die versorgingsvoordeel).

Oor die afgelope drie jaar is aan predikante wat as gevolg van mediese ongeskiktheid uitgetree het R993 000 as enkelbedragvoordele uitbetaal. Op die huidige oomblik ontvang 7 persone 'n ongeskiktheidstoelae wat in totaal ± R25 400 per maand beloop.

9.8.3 ***Ongeskiktheidsdekking***

Wanneer die versekeringsmaatskappy 'n eis om ongeskiktheidsvoordele ontvang, word daar gekyk of die ongeskiktheid totaal en permanent is of totaal maar nie noodwendig permanent nie. In die afgelope drie jaar is twee eise vir ongeskiktheid as totaal erken maar nie permanent nie.

Tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering is die reglement vir die Bystandfonds gewysig om voorsiening te maak dat 'n predikant, wanneer die eis om ongeskiktheid toegestaan word, onmiddellik uittree, ongeag of die ongeskiktheid totaal en permanent of net tydelik totaal erken word.

Die uitbetaling van die eenmalige bedrag by totale en permanente ongeskiktheid vind plaas na verstryking van 6 maande nadat die predikant met siekteverlof gegaan het. Vanaf dieselfde datum word die ongeskiktheidstoelae in maandelikse paaiemente aan die predikant uitbetaal vir solank hy medies-ongeskik mag wees.

SANLAM stel gereeld vas of dié predikant wat met siekte-emeritaat uitgetree het steeds sodanig ongeskik is dat hy nie instaat is om sy werk of 'n soortgelyke werk te

hervat nie. Indien hulle vasstel dat so 'n predikant tot so 'n mate herstel het, verminder hulle die ongeskiktheidstoelae. In sommige gevalle, waar die betrokke predikante 'n ander betrekking aanvaar het, is die toelae in verhouding met die predikant se salaris verminder en selfs gestaak.

Die uitbetaling van ongeskiktheidsvoordele kan voortduur tot die predikant met pensioen uittree, voor of op ouderdom 65.

Die toelae vestig op die voordele wat betaalbaar is by aanvang van die ongeskiktheid en word nie weer deur die versekeringsmaatskappy verhoog nie. Aanvullings by die ongeskiktheidstoelae word uit die Stabilisasiefonds gedoen.

9.8.4 *Sterftedekking*

Wanneer 'n predikant te sterwe kom voor bereiking van die ouderdom 65 ontvang sy afhanklikes of sy boedel, afgesien van die sterftevoordeel van 2 maal versorgingsvoordeel by die Pensioenfonds 'n sterftevoordeel uit die Bystandsfonds van 3 maal die versorgingsvoordeel. Die totale sterftevoordeel is dus 5 maal R100 000 (huidige versorgingsvoordeel) = R500 000.

Gedurende die drie jaar termyn is een eis ten bedrae van R376 000 onder die sterftedekking uitbetaal.

9.8.5 *Stabilisasiefonds*

Die Stabilisasiefonds is gestig om die voordele van die ontvangers van ongeskiktheidstoelae van tyd tot tyd te verhoog aangesien die versekeringsmaatskappy, die toelaes nadat dit gevestig het, nie weer verhoog nie. Die verhogings word jaarliks op 1 Mei deur die Pensioenraad oorweeg saam met die verhogings van pensioene.

Die stabilisasiefonds word opgebou uit bydraes van predikante van 7% van hulle vakansietoelaes, tans R402 per predikant per jaar.

Die Fonds staan op 31 Desember 1994 op R130 200. Die potensiële groei van die fonds gereken teen R402 per predikant per jaar is ongeveer R120 000 per jaar. Die invordering van die bydraes word bemoeilik deurdat gemeentes nie 'n eenvormige wyse van betaling van die vakansietoelae volg nie. Die feit dat 'n aantal gemeentes wat deelversorging aanbied nie vakansietoelaes betaal nie, skep ook 'n verdere probleem.

Dit sou moontlik wees om weg te doen met die reëling ten opsigte van die aftrekking van die vakansietoelae van die predikant, en 'n toeslag op die bydraes vir die ongeskiktheidsdekking by te voeg. Die toeslag kan bepaal word aan die hand van die behoefte vir aanvulling en jaarliks aangepas word.

Die aanvullings beloop tans ongeveer R80 000 per jaar.

AANBEVELING

* Vir kennisname en bespreking.

10. NBC MEDIESE HULPFONDS

Die Kerk is sedert 1955 'n stigterslid van die NBC Mediese Hulpfonds, 'n onderlinge vereniging met 'n Raad van Trustees verkies deur die lede. Die Kerk het inspraak in die besluitneming van NBC deurdat die Administrateur of sy verteenwoordiger sedert die stigting 'n lid van die Raad van Trustees is.

Mediesefondsbydraes het, in verhouding tot die verhoging van mediese kostes gestyg. Om hierdie geweldige stygings tot 'n mate teen te werk, het NBC gedurende 1993 alternatiewe planskemas beskikbaar gestel waarby lede kan inskakel. Gedurende 1994 het NBC nog verdere planskemas spesifiek vir pensioenarisse (Seniorplan) en vir lede aanvaar deur NBC as mediesongeskikte lede (CTM-plan) en weduwees van diensdoende lede (CTM-plan) ingestel. Weduwees van pensioenarisse bly op die Seniorplan.

'n Lid wat na 'n ander planskema by NBC wil oorskakel moet jaarliks voor 30 November die Administrateur daarvan in kennis stel. 'n Lid mag slegs een keer per jaar na 'n ander planskema verander. Hierdie inskakeling tree jaarliks op 1 Januarie in werking en bly van toepassing tot 31 Desember.

Die Kerk se eise-ervaring die afgelope drie-jaar toon 'n geringe afname in vergelyking met die voorafgaande drie-jaartydperk. Die persentasie eise teenoor bydraes bly egter baie hoog naamlik:

1992 - 127.8%	1993 - 124.0%	1994 - 133.2%
---------------	---------------	---------------

Met so 'n hoë eise-geskiedenis is NBC geregtig om die Kerk se lede se mediesefondsbydraes met tot 20% te verhoog. Dit het tot dusver nog nie gebeur nie.

'n Gemiddelde gesin van 4 lede - lid plus 3 afhanklikes, se maandelikse mediesefondsbydraes het persentasiegewys soos volg toegeneem:

JAAR	A-PLAN	% STYGING	GOP/LRP	% STYGING	SENIORPLAN	% STYGING
1992	734.00	Basis	-	-	-	-
1993	868.00	18.26	598.00	Basis	-	-
1994	970.00	11.75	690.00	15.38	380.00	Basis
1995	1100.00	13.40	802.00	16.23	428.00	12.63

Die maandelikse bydraes van NBC se ander planskemas is heelwat laer as die van die Gesondheidsplan A. Die voordele van die planskemas is egter in verhouding laer met verdere limiete op die meeste dienste.

Sedert die instelling van die onderskeie planskemas vanaf 1993 het heelwat lede van die mediese fondse na 'n planskema oorgeskakel. Persentasiegewys is die verdeling van NBC se Kerklede soos volg:

DIE VERDELING VAN LEDE TUSSEN DIE VERSKILLENDE PLANSKEMAS		
NBC MEDIESESKEMA	NBC (ALLE LEDE)	KERK
Gesondheidsplan-A	40%	45.8%
GOP/LRP	25%	23.9%
Seniorplan	18%	24.5%
CTM-plan	4%	3.6%
Ander	13%	2.2%
Aantal lede	14 759	398

Die voordele onder die onderskeie NBC mediese skemas het in 1995 soos volg toegeneem met 1994 as basis:

VOORDEEL/LIMIET PER GESIN VANAF 1/1/1995						
MEDIESEFOND PLAN	PLAN-A		GOP/LRP		SENIORPLAN	
DIENTE	LIMIET	%	LIMIET	%	LIMIET	%
Konsultasies	Geen	-	R 3 800	40.8	R 2 500	38.3
Hospitalisasie	Geen	-	R270 000	17.4	Geen	-
Voorg. medisyne	R16 000	13.6	R 6 500	8.3	R12 500	8.1
Tandheelkunde	R10 000	11.1	R 6 500	8.3	R 5 000	11.1
Psigiatriese behan.	R 6 000	33.3	R 4 000	14.3	R 4 000	33.3
Optiese voordele:						
* Brilrame	R 750	25.0	R 750	25.0	100% SAPV-tarief	
* Lense/Kontak-lense	R 2 000	11.1	R 1 000	11.1	100% Visicareplan	

Benewens 'n kompeterende voordele- en bydraestruktuur en 'n keuse van vergelykbare mediese planskemas, bied NBC ook die volgende verdere voordele van:

Spesiale register vir voorgeskrewe medisyne

Dit behels lewensnoodsaaklike medikasie wat op 'n onbepaalde basis benodig word. Hierdie voordeel is beskikbaar vir kwalifiserende lede teen 80% van die toepaslike voordeleskaal met 'n R20.00 bybetaling by apteke wat nie by NBC ingekontrakteer is nie. By ingekontrakteerde apteke is slegs die R20.00 bybetaling van toepassing. Lede moet jaarliks by NBC aansoek doen om vir die betrokke jaar op spesiale register geplaas te word. Hierdie voordeel het geen jaarlikse limiet nie en is nie ingesluit by die limiet vir voorgeskrewe medisyne nie.

Ex-gratia betalings

Indien 'n lid die jaarlikse limiet vir voorgeskrewe medisyne oorskry, kan die lid aansoek doen vir 'n ex-gratia betaling van tot 50% van die koste waarmee die limiet vir voorgeskrewe medisyne oorskry word.

Die Raad van Finansies ondersoek op 'n deurlopende basis alternatiewe mediese-fondse. Die raad doen 'n beroep op die predikante en personeel wat lede van NBC is om baie gedissiplineerd ten opsigte van mediese uitgawes te handel. Dit sal meehelp dat die premies vir al die lede nie oormatig styg nie.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die verslag oor die mediese hulpfonds.**

XXIII VERBAND MET ANDER KERKE

1. RAAD VIR EKUMENIESE SAKE

1.1 Opdragte van die Algemene Kerkvergadering aan die raad

Die Algemene Kerkvergadering het aan die raad opdrag gegee dat studiestukke van die raad in toepaslike tydskrifte van die Kerk gepubliseer moet word.

Die raad het sover moontlik toegesien dat dit gedoen word.

1.2 Sake waaraan aandag gegee is

1.2.1 *Besinning oor Missie*

Die raad het besin oor sy missie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om die volgende besluit van die 1986 Algemene Kerkvergadering as punt 7.1.2.3 in die reglementebundel op te neem:

Die Raad vir Ekumeniese Sake verleen alle moontlike hulp aan onafhanklike kerke en kerkgenootskappe om die teologiese kwaliteit van die opleiding en die vorming van dienaars van die Woord vir dié kerke te bevorder. Dié hulp geskied deur middel van daadwerklike hulp met die handboeke en handleidings vir die studie, indiensopleiding van dienaars van die Woord en voorsiening van leesstof vir die ampsdraers en lidmate, steeds in samewerking met en op versoek van die betrokke kerke.

Die versoek is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toegestaan. Die raad het ook goedkeuring ontvang om die besluit selfstandig te implementeer. Die raad sal voortgaan om moontlikhede wat betrekking op hierdie saak het, te ondersoek.

AANBEVELING

* Vir kennisname

1.2.2 *Samewerking met Kwazizabantu*

Die raad het voortgegaan om moontlikhede vir samewerking met die Kwasizabantu-sending te ondersoek. Teoloë van die Kerk het by geleentheid by Kwasizabantu opgetree. Eerwaarde Stegan van Kwasizabantu het te kenne gegee dat hulle sou belangstel in opleiding deur die Nederduitsch Hervormde Kerk. Die Superintendent vir Sending, dosente van die HTO en die finalejaarstudente van die HTO woon jaarliks byeenkomste by wat deur Kwasizabantu gereël word. Die beweging volg 'n fundamentalisties-konserwatiewe benadering.

AANBEVELING

- * **Die Raad vir Ekumeniese Sake kry opdrag om in samewerking met die HTO al die moontlikhede vir samewerking met die Kwasizabantu-sending te ondersoek.**

1.2.3 *Kommentaar op Draft Declaration*

Die raad het kommentaar aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer oor die "Draft declaration on the rights and responsibilities of religious people", 'n dokument opgestel deur die World Conference on Religion and Peace, South Africa. Hierdie dokument is bedoel om 'n uitbreiding te wees vir 'n handves vir menseregte. Baie sake waaroor die raad kommentaar gelewer het, is in 'n hersiende konsep gewysig of weggelaat. Die raad is tevrede dat hy in hierdie verband 'n positiewe bydrae gelewer het en oordeel dat dit goed was dat die Kerk op die aanvanklike konsepdeklarasie kommentaar gelewer het. Die twee konsepdeklarasies en die kommentaar van die raad is in die studiebundel opgeneem.

AANBEVELING

- * **Die Kerk lewer in die toekoms kommentaar op soortgelyke sake wanneer die Kerk se mening daarvoor gevra word.**

1.2.4 *Kontak met SARK*

'n Lid van die raad het op versoek van die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n vergadering van die "Faith and Mission Unit" van die SARK op 19 November 1992 bygewoon en verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer. Aangesien geen bindende besluite by die vergadering geneem is nie en geen verklaring uitgereik is nie, en aangesien die SARK hierdie geleentheid gereël het om kontak te maak met kerke wat nie lid van die SARK is nie, oordeel die raad dat dit tot voordeel van die Kerk was dat hierdie vergadering wel bygewoon is.

Die vergadering van die SARK gehou op 15 en 16 November 1994 is deur vier lede van die raad bygewoon. Hierdie vergadering was ook daarop gemik om kerke wat nie deel van die SARK is nie by gesprekvoering en beraadslaging te betrek. Met hierdie vergaderings het die SARK 'n doelbewuste hand van vriendskap na die kerke uitgesteek wat nie lid van die SARK is nie. Volledige verslag is in dié verband aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer.

AANBEVELING

- * Die Raad vir Ekumeniese Sake ontvang opdrag om voort te gaan om op hoogte te bly met die werksaamhede van die SARK en ander ekumeniese liggame en die Kerk daarvoor in te lig en voor te lig.

1.2.5 *Geskiedenis van tussenkerklike onderhandelinge*

Prof JP Oberholzer is versoek om in 1995 die geskiedenis van die tussenkerklike samesprekings en verhoudings van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika op skrif te stel.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

1.2.6 *Verhouding met die Nederlandse Hervormde Kerk*

Die raad stel 'n studie oor die Kerk se verhouding met die Nederlandse Hervormde Kerk in die vooruitsig.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

1.2.7 *Gesprek met die Presbiteriaanse Kerk*

Twee lede van die Raad vir Ekumeniese Sake het 'n bilaterale gesprek gevoer met 'n afvaardiging van die Presbiteriaanse Kerk (Presbyterian Church of South Africa). Die raad het verslag gelewer aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die gesprek en is ook in gesprek met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die voortsetting van die gesprek met die Presbiteriaanse Kerk.

AANBEVELING

- * Die Raad vir Ekumeniese Sake gaan voort om moontlikhede te ondersoek met die oog op bilaterale ekumeniese kontak met ander kerke.

1.2.8 *Besinning oor uittrede uit die Wêreldbond van Gereformeerde Kerke*

Meer as tien jaar gelede het die Wêreldbond van Gereformeerde Kerke in Augustus 1982 sy Ottawa-resolusie oor "Rassisme en Suid-Afrika" uitgereik. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het op 17 September 1982 sy uittrede uit dié liggaam aangekondig. Die raad meen dat dit 'n goeie tyd is om rekenskap te gee oor die dogmatiese en etiese konsekwensies van die destydse besluit. Die raad publiseer in die lig hiervan 'n berig in Die Hervormer oor "Rassisme in Suid-Afrika".

AANBEVELING

- * Die Raad vir Ekumeniese Sake gee aandag aan verbandhoudende sake.

1.2.9 *Simposium oor die kerk in die nuwe Suid-Afrika*

Die raad het toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkry om 'n simposium te reël oor "Die kerk in 'n nuwe Suid-Afrika". Die HKSA is by hierdie simposium betrek wat op 27 en 28 Oktober 1994 by die Universiteit van Pretoria aangebied is. Die simposium is baie goed deur predikante van altwee die Kerke bygewoon. 'n Vrugbare gesprek het plaasgevind.

AANBEVELING

- * Die raad kry opdrag om 'n opvolg-simposium aan te bied.

1.2.10 *Studie oor sondebegrip en skuldbelydenis*

Prof AG van Aarde stel navorsing oor die sondebegrip en skuldbelydenis in die Nuwe Testament in die vooruitsig.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

1.2.11 *Nuwe missiestelling*

Prof AG van Aarde berei 'n dokument voor met die oog op 'n nuwe missiestelling van die raad.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.2.12 Gesprek met die HKSA

In opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad met die moderamen van die HKSA op 11 Maart en 20 Mei 1995 gesprek gevoer. Hierdie gesprekke het oor die volgende sake gehandel:

- * Teologie en teologiese opleiding.
- * Kerkeenheid en lidmaatskap.
- * Ekumeniese liggame en die kerk se betrokkenheid daarby.
- * Praktiese samewerking tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk en die HKSA.
- * Finansiële afhanklikheid van die HKSA.
- * Barmhartigheid.

AANBEVELING

- * **Gesprekke met die HKSA word voortgesit.**

2. KOMMISSIE VIR GESPREK MET SUSTERKERKE

2.1 Samestelling

Die Kommissie vir gesprek met susterkerke is na afloop van die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Prof APB Breytenbach
Prof TFJ Dreyer
Prof SJ Botha
Dr J Buitendag

Prof HG van der Westhuizen
Prof IWC van Wyk
Dr DJC van Wyk
Ds PA Geyser

Prof APB Breytenbach is as voorsitter en dr J Buitendag as sekretaris verkies. Prof SJ Botha het later die taak by dr Buitendag oorgeneem..

2.2 Doelwitte

Die kommissie het sy doelwitte soos volg geformuleer:

- * Daar word voortgegaan met bilaterale gesprekke met die Nederduitse Gereformeerde Kerk en Gereformeerde Kerke in Suid Afrika en met deelname aan die aktiwiteite van die TKK.

- * Die primêre doel van die gesprekke en deelname aan die aktiwiteite is om, in ooreenstemming met die besluite van die Algemene Kerkvergadering van 1992, terreine van samewerking te identifiseer waardeur met die oog op versoenende verskeidenheid, die wesenlike eenheid tussen die drie susterkerke tot uitdrukking kan kom.

2.3

Doelwitte bereik

Daar is ten volle deelgeneem aan die werksaamhede van die TKK en ook aan die bilaterale gesprekke. Verskeie vergaderings van die TKK het plaasgevind.

Bilaterale gesprekke met die Gereformeerde Kerke in Suid Afrika het op gereelde basis om die beurt te Pretoria en Potchefstroom plaasgevind. Tydens die byeenkomste is aan 'n verskeidenheid sake aandag gegee soos: Strukturele eenheid en eenwording; Eenheid van die kerke volgens die NGB, "Capita doctrinae" by Calvin; Etos van die onderskeie Kerke; konkrete samewerking.

Gereelde "inhuise" vergaderings van die kommissie het plaasgevind ter voorbereiding van TKK vergaderings en bilaterale gesprekke.

Bilaterale gesprekke met die NG Kerk het by twee geleenthede plaasgevind.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit oor die volgende aangeleenthede:
- ** Die drie susterkerke oorweeg dit om daadwerklike aandag te gee aan die terreine van samewerking waardeur die wesenlike eenheid wat daar bestaan, tot uitdrukking gebring word:
 - Die Kerke nooi mekaar oor en weer uit om 'n ampsdraer(s) af te vaardig na sinodesittings. Afgevaardigde(s) neem sitting met adviserende stem.
 - Die Kerke onderneem gesamentlike navorsing en studie met die oog op die uitreik van verklarings en getuienisse teenoor die owerheid en volk.
 - Die Kerke werk saam in groot projekte soos Psalmberyming, Bybelvertaling, vertaling van belydenisskrifte en formuliere, tydskrifte, ensovoorts.

- Samesprekings word gehou met die oog op nouer skakeling tussen die verskillende teologiese fakulteite, en met die oog op kennisname van en ondersteuning van mekaar se teologiese arbeid en navorsing.
- Plaaslike gemeentes versterk die band van eenheid deur sake soos kanselruil, gesamentlike eredienste met geleenthede soos Hervormingsondag, deelname aan die handoplegging by die ordening van predikante, ensovoorts.
- Plaaslike gemeentes vorm gesamentlike kommissies om sake van gemeenskaplike belang soos jaarprogramme, die reël van Geloftefeeste, sake rakende die onderwys, ensovoorts, te koördineer en te bevorder.

**** Ontsluiting van studiemateriaal**

Die biblioteek en inligtingsdiens by Sentik word versoek om al die verslae oor die handelinge van die TKK mikrografies te ontsluit en die gegewens op 'n rekenaardatabasis in te voer met die oog op toekomstige navorsing. Inligtingsherwinning is van wesenlike belang vir die voortsetting van 'n sinvolle gesprek tussen die susterkerke.

Dit is verder van belang vir akademiese navorsing in die teologie. Toegang tot genoemde inligting behoort ook as 'n diens beskikbaar te wees vir navorsers, ampsdraers en lidmate van die susterkerke.

3. RAAD VIR GESPREK MET ANDER DENOMINASIES

3.1 Samestelling

Die Raad vir gesprek met ander denominasies is na die 63ste Algemene Kerkvergadering saamgestel uit die volgende lede:

Ds JS Naudé	-	Voorsitter
Ds PJJ Kotzé	-	Sekretaris
Prof PM Venter		
Prof JJ Engelbrecht		
Ds WJ Steyn		
Ds MSJ van Vuren		
Ds FH van der Merwe		
Ds AJ Cilliers		

3.2 Die funksionering van die raad

Die raad se opdrag is om in gesprek te tree met kerke anders as die twee susterkerke

met die oog op wedersydse kennisname en die bepaling van die korrekte onderlinge verband.

3.3 **Doelwitte van die raad**

Die raad het hom ten doel gestel om gesprekke aan te knoop met die Afrikaanse Protestantse Kerk, die Apostoliese Geloofsending, die Evangelies Gereformeerde Kerk en groepe wat mettertyd as belangrik beskou kan word. Die raad het ook beoog om 'n standaard verslagvorm op te stel sodat gegewens wat van ander denominasies bekom word, sistematies byeengebring en op 'n geordende wyse aan die Algemene Kerkvergadering en aan die Kerk beskikbaar gestel kan word.

Die raad het in sy voorbereiding vir gesprekvoering met verskillende kerke en denominasies, besluit om 'n standaard verslagvorm op te stel sodat inligting wat verkry is, sistematies aan die Kerk deurgegee kan word.

3.4 **Doelwitte bereik**

Gesprekke met die APK, die AGS en die Evangelies Gereformeerde Kerk is afgehandel en 'n verslagvorm is opgestel waarin gegewens oor dié groepe byeengebring sal word vir verdere inligting aan die Kerk.

AANBEVELING

- * **Die taak van die raad word uitgebrei om die Kerk ook voor te lig oor ander denominasies.**
- * **Die Raad vir Gesprek met ander Denominasies en die Raad vir Ekumeniese Sake skakel met mekaar ten einde oorvleueling van werksaamhede te voorkom en samewerkingsterreine te identifiseer.**

Motivering

Die uitbreiding van die raad se taak hou in dat al die inligting wat die raad oor 'n bepaalde kerkgroep of denominasie ontvang, sistematies georden en vir gebruik deur die Kerk beskikbaar gestel word.

Skakeling met die Raad vir Ekumeniese Sake blyk steeds nodig. Dit wil voorkom of die Raad vir Ekumeniese Sake hom tans meer tot Engelstalige en Swart Kerke wend. Dit word nie as gewens beskou om die twee rade te laat saamsmelt nie.

3.5 **Opsommende inligting en aanbevelings oor die Afrikaanse Protestantse Kerk (APK)**

Die gesprek met die APK is deur die raad belangrik geag omdat vorige Algemene

Kerkvergaderings nog nie oor genoegsame inligting beskik het en die gesprek nog nie ver genoeg gevorder het, dat bepaalde besluite geneem kon word nie.

Die volgende inligting oor die APK word deurgegee:

3.5.1 *Statistiese gegewens soos in Februarie 1994*

Aantal belydende lidmate: 135 835 (Dooplidmate 14 210).

Aantal gemeentes: 240 (Namibië ingesluit).

3.5.2 *Ontstaansdatum en geskiedenis:*

Die studiestuk van prof AD Pont, "Memorandum aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die Afrikaanse Protestantse Kerk, 'n Gereformeerde Kerk van Christus onder Blanke Afrikaners. 'n Poging tot Beoordeling", Bylae N tot die stukke van die vorige Algemene Kerkvergadering word as bekend veronderstel.

Die wyse waarop die APK ontstaan het, het 'n rol gespeel in die besluite van die vorige Algemene Kerkvergaderings oor die Nederduitsch Hervormde Kerk se verhouding met die APK.

3.5.3 *Organisatories*

Nasionale, sinodale en ringsvlak.

Die sinode het aanvanklike jaarliks vergader maar dit geskied tans tweejaarliks. Die kerkraad vaardig een predikant en twee kerkraadslede af waarvan minstens een 'n ouderling moet wees. Voltydse teologiese studente neem met adviserende stem sitting op die sinodale vergadering.

Ringsvergaderings vind jaarliks plaas.

Plaaslike gemeentevlak

Die kerkraad kan die gemeente nooi om 'n kerkraadsvergadering by te woon wanneer hulle dit nodig ag.

3.5.4 *Aard van die byeenkomste*

Die kerkraad bepaal hoe die erediens ingerig word. Albei Bybelvertalings wat vir amptelike gebruik aanvaar is, die liturgiese ordes van die erediens, die Psalm- en Gesangeboek en liturgiese formuliere word in die erediens gebruik. Voor die erediens word soms uit die Hallelujabundel gesing. Die erediens word deur 'n bedienaar van die Woord gelei.

Die belangrikste element in die erediens is die verklaring en toepassing van die Heilige Skrif wat teologies verantwoord en Christosentries moet geskied.

Daar moet minstens 18 keer per jaar aan die hand van die Heidelbergse Kategismus gepreek word sodat die hele Kategismus in drie jaar behandel word. So dikwels moontlik moet ook die Nederlandse Geloofsbelydenis en die Dordtse Leerreëls bygehaal word.

Die doop en Nagmaal word volgens gebruik in die Nederduitse Gereformeerde Kerk bedien.

3.5.5 ***Kerkboeke en Publikasies***

Dieselfde reformatoriese belydenisskrifte as die van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika word gehandhaaf.

'n Kerkblad, Die Boodskapper, verskyn maandeliks.

Ander kerklike publikasies soos Die Jeugboodskapper en Die Teologiese Tydskrif van die APK verskyn periodiek.

3.5.6 ***Basisgeskrifte***

Die Sinode het besluit dat die APK die hersiene Afrikaanse vertaling (1953) by die woordverkondiging moet gebruik, dat die Nuwe Afrikaanse Vertaling (1983) by die woordverkondiging ter toeligting gebruik mag word en dat lidmate wat die Nuwe Afrikaanse Vertaling wil lees, aangeraai word om dit steeds saam met die 1953 uitgawe te lees.

Op hierdie stadium lyk dit of 'n oorwegend fundamentalistiese Skrifbeskouing gehandhaaf word.

Die teologiese opleiding van die Kerk is geleë te Farendenstraat 430, Pretoria.

3.5.7 ***Leerstellig***

Die APK beskryf homself as "'n Gereformeerde Kerk van Christus onder Blanke Afrikaners".

Die indruk word gewek dat daar klem op die outonomie van die plaaslike gemeente geplaas word. Soos die Nederduitsch Hervormde Kerk is hulle klaarblyklik nie daarvan oortuig dat die eenheid van die een, heilige, algemene Christelike kerk noodwendig in die vorm van organisatoriese eenheid tot uitdrukking moet kom nie.

3.5.8 ***Evaluasie***

Op die vraag waar die APK binne die wêreldgemeenskap van Christelike kerke geplaas kan word, beskryf hulle hulleself as "'n Gereformeerde kerk van Christus onder Blanke Afrikaners". In Artikel 3 van hulle kerkorde word uitdruklik bepaal dat slegs blankes lidmaatskap kan verkry.

Daar het 'n aantal lidmate en selfs predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk na die APK oorgegaan. Die raad het in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met verteenwoordigers van die APK in gesprek getree, juis na aanleiding van klagtes oor predikante wat sonder vooraf raadpleging van die Nederduitsch Hervormde Kerk toegelaat is om na die APK oor te gaan en daar georden te word.

Die verteenwoordigers van die APK het hulle optrede verskoon deur op die sensitiwiteit van onderhandelings tussen 'n dienende predikant van die Nederduitsch Hervormde Kerk en die APK te wys. Twee sulke predikante is, volgens die APK, nie deur hulle aanvaar nie en indien dit bekend sou word dat hulle met die APK onderhandel het, sou hulle posisie in die Hervormde Kerk dalk ondraaglik geword het. Die raad het die APK nogtans versoek om ter wille van die goeie verhouding met die Nederduitsch Hervormde Kerk in gesprek te tree oor die posisie van predikante wat vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk na die APK wil oorgaan.

3.5.9 *Inligting oor ander denominasies*

Die inligting oor die Evangelies Gereformeerde Kerk en die AGS word in die studiebundel opgeneem.

AANBEVELING

- * **Daar word met die APK op dieselfde wyse as met die Gereformeerde en Nederduitse Gereformeerde Kerke gehandel. Bewyse van lidmaatskap word oor een weer aanvaar. 'n Kort gesprek word met lidmate wat van die APK af na die Nederduitsch Hervormde Kerk toe wil oorkom, gevoer.**

Motivering

In die bepaling van die Kerk se verhouding met die APK is by die vorige Algemene Kerkvergadering aandag gegee aan die invloed wat ons bande met die APK op ons goeie verhouding met die NG Kerk sou kon hê. Die raad glo nie dat die verhouding wat enige kerk met 'n ander het, bepalend vir die Kerk se besluite mag wees nie. So byvoorbeeld het die NG Kerk se aanvaarding van die AGS as kerk, geen invloed op ons verhouding met die NG Kerk gehad nie.

Die wyse waarop die Kerk ontstaan het, het nie ons verhouding met die NG Kerk en die Gereformeerde Kerke (wat 'n soortgelyke geskiedenis het) beïnvloed nie en daarom glo die raad nie dat dit 'n rol in ons verhouding met die APK moet speel nie.

4.

EBENHAEZER KERK: AANSOEK OM AANSLUITING BY DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering op 17 Junie 1994 vir die eerste keer kennis geneem van die versoek van 'n

Nederlandsprekende gemeente, die Ebenhaezer Kerk, om aansluiting by die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Die formele aansoek van die Kerk is soos volg verwoord:

"Ons verwys met danksegging na die informele gesprek, wat ons kerkraad op die 26ste April 1994 met u moderamen gevoer het, asook na bijgaande korrespondensie tussen ons kerkraad en die moderamen van die Nederduits Gereformeerde Kerk van Noord-Transvaal.

Uit bijgevoegde stukke kan u uself enigszins 'n beeld vorm van die verloop van die gesprekke, wat ons oor 'n tydperk van een en een half jaar gevoer het met die NG Kerk, in verband met ons aansoek om binne die NG Kerk as gemeente met 'n eie modaliteit ingelyf te word.

Hoewel daar binne die Kommissie, wat aangestel was om met ons die probleme en moontlikhede van die proses te bespreek, 'n groot meegevoel en deernis was met ons probleme, besonder omdat ons solank sonder bediening van Woord en Sakramente was, kon die moderamen in sy vergadering van 5 Mei 1994 tog geen vrijmoedigheid vind om ons toe te laat as gemeente met 'n eie 'kultuur' nie.

Die redes hiervoor het hulle ons meegedeel in 'n gesprek, waarvan die notule tersakelyk weergee, wat daar bespreek is, en wat daarop neerkom, dat die NG Kerk bevrees is vir 'n te selfstandige rigting binne hulle kerkverband, veral in verband met sake soos die vrou in die amp.

Ons as kerkraad het toe op 'n gemeente-aand aan die gemeente (wat bestaan uit ongeveer 60 lidmate) die vraag voorgelê, watter koers nou vir ons oop was om te volg. Waar ons in die verlede as 'n gemeente onder 'n buitelandse synode geval het (ook vanweë ons, as emigrante, Nederlandse agtergronde), het ons hierdie situasie vanuit praktiese kerkordelyke oogpunt gesien nie baie sinvol en tot nut van ons gemeente bevind; rede vir ons, om in die land, wat ons gekies het om te woon, ook na 'n onderkome, om te sien vir ons kerkelyk lewe. Soos ons eerder in hierdie skrywe gestel het, het ons ons in eerste instansie toe gewend na die NG Kerk. Agtergrondgegewe hierby was onder andere die feit dat die NG Kerk in die verlede baie kontakte gehad het met die Nederlandse Hervormde Kerk, waarbinne ook verskillende modaliteite 'n heeltemaal eie plek gegun is. Ons het gemeen, dat die situasie ook binne die Suid-Afrikaanse konteks moontlik sou wees..... Hoe het ons onself egter vergis, ten minste ten opsigte van die NG Kerk.

Op die reeds genoemde gemeente-aand het ons diepgaande gepraat oor 'n wyse, waarop ons binne 'n landelike Kerkverband opgeneem sou kon word, maar met die moontlikheid van kontakte na Nederland toe, om tog ook bedien te kan word deur predikante van Nederland (ook in verband met ons Nederlandse liturgie en godsdienstbeleving, waarby ons tog wel beklemtoon die ervaring van die geloof, en van 'n prediking hou, waar die skriftuurlik-bevindelyke element nie ontbreek nie).

Om hierdie twee wense te kan verenig, het ons toe gedink aan die Gereformeerde

Bond binne die Nederlands Hervormde Kerk, wat in Nederland ook 'n eie modaliteit vorm binne die Kerk van die vadere. Ons het toe (informeel) in kontak gekom met Ir. J van der Graaf, wat (persoonlijk) glad nie afwysend teenoor 'n samewerkingsverband met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika staan nie. Sy advies aan ons was dan ook, om 'n offisiële aansoek te rig aan u kerkvergadering, en, met die idee van samewerking tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk en die Gereformeerde Bond, besprekings aan te gaan, wat kan lei tot die resultaat.

Vandaar dan ook hierdie brief, wat u kan beskou as 'n offisiële aansoek van die Eben-Haezer Kerk aan u geagte Kerkvergadering, om te oorweeg, om as Gereformeerde Bondsgemeente, dus met ons eie modaliteit binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika opgeneem te kan word, wat vir ons die moontlikheid ooplaat, om ook Nederlandse predikante te kan beroep en te kan laat oorkom, om ons gemeente te dien met Woord en Sakramente.

Wanneer u as Nederduitsch Hervormde Kerk hierdie aansoek kan inwillig, sou ons (gesamentlik) 'n versoek kon rig tot die Gereformeerde Bond binne die Nederlands Hervormde Kerk, om op so 'n versoek om samewerking gunstig te reageer, om aldus ook aan die ekumeniese opdrag 'n ruimer gestalte te kan gee.

Waar ons in kennis gestel is, dat u vergadering op die 17de Julie 1994 in vergadering byeen sal wees, en die Hoofbestuur van die Gereformeerde Bond se vergadering op 20 Junie in Huizen, Nederland, plaasvind, versoek ons u vriendelik, dog dringend, hierdie aansoek op die agenda te plaas, en ons, na die vergadering, in te lig oor die uitkoms van u bespreking, sodat ons, in die geval van 'n gunstige oorweging van u kant, nog voor die 20ste Junie, ons gesamentlike aansoek na die Gereformeerde Bond toe, kan formuleer.

Indien nodig, is ons bereid, om hierdie aangeleentheid, wat vir ons van groot belang is, voor u vergadering mondeling te kom toelig met 'n Kommissie uit die vergadering.

Ons teken, in afwagting van 'n gunstige beslissing, met broederlyke groete."

Die volgende kort historiese oorwig is van die Ebenhaezer Kerk ontvang.

"De Eben-Haezer Kerk heeft in Pretoria gedurende ongeveer tien jaar bestaan als Oud Gereformeerde Gemeente in Nederland, te Pretoria, aangesloten bij het Hollandse Kerkverband.

Dit had uiteraard als consequentie, dat wij bediend moesten worden vanuit Holland, aangezien wij geen eigen predikant hadden. Deze bediening vond gewoonlijk een tot tweemaal per jaar plaats.

De gemeente was ook niet van een homogene samenstelling (het geen dikwijls het geval is bij emigranten-gemeente), maar leden van verschillende kerkelijke achtergronden waren vertegenwoordigd, zij het wel van behoudende richtingen. Als gevolg daarvan, en van onverstandig en heerszuchtig optreden van zekere personen

binnen de kerkeraad, ontstonden er onenigheden, die uiteindelijk resulteerden in een kerkvisitatie door twee afgevaardigden van de Classis, die de kerkeraad uit haar functie onthief en aan de Classis een voorstel voorlegden, om een tijdelijk bestuur aan te stellen, voor plus-minus negen maanden, om dan, als de hoofden wat bekoeld waren, een geheel nieuwe kerkeraad te kiezen. Met deze beslissing, die later door opvolgende Classis en Synode vergaderingen bekrachtigd werden, was een deel van de gemeente het nie eens (voornamelijk familie van een deel der afgezette kerkeraadsliden) en die hebben toen de kerk verlaten en zijn opzichzelf diensten gaan beleggen in een ander gebouw. Dit speelde zich af gedurende Mei 1988.

Intussen zat de weggelopen groep niet stil en hebben zij de steun weten te verkrijgen van een deel van de afgevaardigden bij een volgende vergadering, met als gevolg dat er een voorwaarde gesteld werd voor bediening te Pretoria, naamlik er moest eerst verzoend worden. Zodoende werden wij verstoken van de bediening van Woord en Sacramenten. Natuurlijk hebben wij verscheidene malen geprobeerd te verzoenen, doch zonder resultaat. Nu was er echter wel een "dissidente" predikant die regelmatig de weggelopen groep bediende, hoewel in strijd met Classis besluiten, en wij als aangesloten gemeente waren zonder bediening. Intussen hield men vast aan de eis dat wij eerste moesten verzoenen (met een weggelopen groep nb., die geen belangstelling toonde in verzoening).

Deze onhoudbare situatie hield voor enige jaren aan, waarna de gemeente op een ledenvergadering besloot, zich niet meer als Oud Gereformeerd te kunnen beschouwen. Tijdens diezelfde ledenvergadering werd besloten, naar wegen en middelen om te zien, die ons onder Gods zegen, weer terug zouden kunnen brengen tot een naar bijbelse maatstaven funktionerend kerkelijk leven, met ambtsdragers, bediening van Woord en Sacramenten, en verder alles, wat nodig en nuttig is, om binnen het lichaam van Christus te kunnen dienstbaar zijn tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk. Hoe wij ons dit moesten voorstellen, wisten wij op dat moment nog niet.

Op bijzondere wijze zij echter gedurende Oktober 1992 met ds K Veldman van die Reformed Church of America (Canada) in aanraking gekomen, die in Zuid-Afrika was in verband met zendingswerkzaamheden. Nadat wij hem onze omstandigheden en problemen hadden voorgelegd, adviseer hij ons aansluiting te zoek bij een nationaal Zuid-Afrikaans kerkverband, en met name de NG Kerk of de Nederduitsch Hervormde Kerk. Hij raadde ons daarbij aan wel er op aan te dringen onze eigen identiteit te mogen behouden, voorwat betreft liturgie, geloofsbeleving, enz. en met de mogelijkheid om predikanten vanuit Nederland te beroepen van onze "ligging" uit de Nederlands Hervormde Kerk.

Verskillende gesprekken hebben toen plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de NG Kerk. Er was aanvankelijk veel begrip en symphatie voor onze situatie. De NG Kerk heeft echter reeds een Nederlandstalig gemeente te Pretoria. Bovendien vreesde men voor een "modaliteits" gedachte binne die NG Kerk en wij zouden een katalisator kunnen vormen voor een dergelijke ontwikkeling. Uiteindelijk heeft het Moderamen toen niet positief kunnen besluiten omtrent ons verzoek om aansluiting.

Intussen heeft onze gemeente ds K Veldman beroepen. Hij heeft dit beroep

aangenomen in kombinasie met een zendingspost bij CRICA (Christ the rock of indigenous Churches in Africa). In October 1994 gaat ds Veldman echter weer terug naas Amerika.

Na het negatiewe besluit van de NG Kerk, heeft onze gemeente eenparig besloten aansoek te doen by die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika voor lidmaatschap en tegelykertyd die Gereformeerde Bond van die Nederlandse Hervormde Kerk. beide aansoeken zijn thans aanhangig."

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering van 16 September 1994 soos volg besluit:

- * 'n Afvaardiging van die Ebenhaezer Kerk word genooi vir gesprek met die moderamen. Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word genooi om teenwoordig te wees.
- * Proff HG van der Westhuizen en APB Breytenbach word versoek om die erediens van die gemeente by te woon met die oog op verslaglewering aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Tydens die gesprek met die afvaardiging van die Ebenhaezer Kerk het die volgende sake na vore gekom:

- * Prof PS Dreyer het 'n erediens in die gemeente bygewoon. Hy het dit positief beleef. Die gemeente sing net Psalms.
- * Die gemeente aanvaar die gesag van die Skrif en die Drie Formuliere van Eenheid.
- * Die gemeente spruit voort uit die nadere reformatie.
- * Die beleving van heil speel 'n belangrike rol in hulle prediking. Dit gaan egter nie oor die verkondiging en beleving van 'n goedkoop genade nie, maar om deurleefde genade.
- * Daar is geen verskil oor die betekenis van die sakramente nie. Die sakramente werk heilsversterkend en heilsbemiddelend.
- * Die gemeente het aanvaarde liturgiese gebruike.
- * Die gemeente wil as modaliteitsgemeente binne die Hervormde Kerk gehandhaaf bly. Hulle het 'n behoefte om by die Hervormde Kerk aan te sluit omdat hulle die Kerk sien as die voortsetting van die ware kerk van Christus.
- * Wat die modaliteit betref wil hulle graag met die bevindelike Skriftuurlike prediking volhard. Dit is die prediking waarin gedagtes van Abrakel en Smytegeld na vore kom.

- * Die gemeente wil ten volle by die aktiwiteite van die Kerk inskakel.
- * Die gemeente het ook aansluiting by die Gereformeerde Bond verkry en hoop om deur bemiddeling van die Bond 'n predikant te bekom.
- * Die gemeente aanvaar die presbiteraal-sinodale kerkregeringstelsel en is bereid om hulle aan ordereëls van die Kerk te onderwerp.
- * Die vrou in die amp is nie vir die gemeente aanvaarbaar nie.
- * Die gemeente onderneem om nie met die Kerk oor die vrou in die amp en die sing van Gesange en derglike sake te verskil of enige stemming te maak nie. Slegs op Skriftuurlike gronde sal daar oor sake verskil word.
- * Lidmate van die gemeente sal bereid wees om by gemeentes van die Hervormde Kerk in ander dorpe en stede in te skakel.

By 'n buitengewone vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op 16 Februarie 1995 is prof HG van der Westhuizen (sameroeper) en oudl A Steyn versoek om saam met die ringsvoorsitter van Noordelike Pretoria ds A Kuyper, met die Ebenhaezer Kerk gesprek te voer oor die moontlike prosedure by die inskakelingsproses indien die Algemene Kerkvergadering dit sou goedkeur.

Daar is gesprek gevoer oor aangeleenthede soos die skakeling met die Ring van Noordelike Pretoria, uitnodiging na die ringsvergadering en Algemene Kerkvergadering, oordra van groete by die Algemene Kerkvergadering, uitruil van Kerkordes, die ampte, die belydenis, die dissipline, beroep van predikante, beroepstelsel, sending, die Gereformeerde Bond, ens.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om wel 'n uitnodiging aan die Ebenhaezer Kerk te rig dat verteenwoordigers die Algemene Kerkvergadering bywoon. 'n Skriftelike groeteboodschap kan ingehandig word.

AANBEVELING

- * **Die vergadering besluit oor die versoek van die Ebenhaezer Kerk om aansluiting by die Nederduitsch Hervormde Kerk.**

XXIV. KERK EN OWERHEID

1. RAAD VIR KERK EN OWERHEID

1.1 Vergaderings van die raad

Sedert die Algemene Kerkvergadering in 1992 het drastiese veranderinge op politieke gebied plaasgevind. Op die politieke toneel het feitlik alle bekende en geliefde dinge waarvoor ons vadere in die verlede gestry en opgeoffer het, verdwyn. Die omstandighede waarin vroeër rustig met die LP's van ons Kerk van die verskillende partye gesprek gevoer kon word, het ook verander. Dit het meegebring dat die raad nie die afgelope drie jaar, soos in die verlede, jaarliks met parlamentslede gesprek gevoer het nie.

1.2 *Gesprek met die Staatspresident*

Die raad het op 27 Julie 1993 met die toenmalige staatspresident, mnr FW de Klerk, gesprek gevoer in die Uniegebou. 'n Memorandum is voorberei wat as basis gedien het vir die gesprek wat oor die politieke situasie van onrus, pessimisme onder die volk, verlies aan sekuriteit, burgerlike godsdiens en dies meer gehandel het.

1.3 *Toekomstige beplanning*

Die Kerk sal opnuut moet besin oor sy taak in hierdie nuwe politieke bedeling. Daar sal steeds teenoor die owerheid getuig moet word.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering besin oor die taak en opdrag van die Raad vir Kerk en Owerheid in die nuwe politieke bedeling.

2

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK- VERGADERING WYSIGING VAN BEPALING 161.2

Die vergadering oorweeg dit in die lig van die huidige politieke omstandighede in die land om Bepaling 161.2(a) en (b) te wysig veral met die oog op die deelname van predikante aan plaaslike bestuursliggame.

Motivering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die afgelope tyd navraag van predikante ontvang oor die moontlikheid om benoemings op plaaslike

bestuursliggame te aanvaar soos byvoorbeeld op oorgangsrade vir landelike gebiede. Geen nominerings, verkiesings of vergoeding is daarby betrokke nie.

Die Kommissie was van oordeel dat die Kerk hom nie meer van die strukture behoort te onttrek nie, aangesien sitting op plaaslike bestuursliggame nie meer 'n streng party-politieke aangeleentheid is nie.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.**

---o0o---

XXV. WET EN BEPALINGS

1. **HERSKRYWING VAN DIE KERKWET**

1.1 **Aangeleenthede waarom die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet besluite van die Algemene Kerkvergadering vra**

Die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet stel die volgende:

1.1.1 *Inleiding*

'n Kerkorde is niks minder nie as die uiterlike "dopword" van geloofs-gehoorsaamheid. Werklike gelowige aanvaarding van die heil wat God in Jesus Christus geskenk het, werklike gehoorsaamwees aan Gees en Woord, sal daarna streef en daarop gerig wees om dit in 'n passende lewensorde tot uitdrukking te bring. In en deur die Kerkorde wat die lewensorde omskryf, manifesteer die gehoorsaamheid van die gelowige. Natuurlik moet toegegee word dat die Kerkorde as lewensorde of organisatoriese struktuur, 'n middel tot 'n doel is en nie die doel self nie. Maar dit beteken hoegenaamd nie dat die Kerkorde of struktuur net met die uiterlike te doen het en daarom onbelangrik is en alleen maar pragmaties benader kan word nie.

Hieruit volg dat die opstel van 'n Kerkorde 'n uiters gewigtige aangeleentheid is wat met groot verantwoordelikheid en daarom met omsigtigheid benader moet word. Wie daarom die opdrag het om so 'n taak uit te voer en bewus is dat dit in die grond van die saak 'n ontsaglike waagstuk is, wat intensiewe studie, skerp denke en noukeurige en duidelike formulering verg, en terselfdertyd bewus is van eie tekortkominge, moet daarom feitlik vanselfsprekend so wyd moontlik raad inwin binne die geloofsgemeenskap vir wie die lewensorde opgestel moet word. Met dié gesindheid en bedoeling kom die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet na die Kerk met 'n aantal gewigtige sake waarom hy besluite van die Algemene Kerkvergadering vra nadat so wyd as moontlik daaroor debat gevoer is. Kerkraad- en ringsvergaderings het reeds oor die aangeleenthede debat gevoer om mee te help dat die Algemene Kerkvergadering verantwoordelike besluite kan neem.

1.1.2 *Kommentaar wat reeds ontvang en verwerk is*

Voordat die betrokke sake aan die orde gestel word, kan net vir 'n oomblik gekyk word na die resultate van die debat wat reeds aan die gang is na aanleiding van die eerste konsep wat voorgelê is. Die Komitee is daaroor verheug dat ringsvergaderings verplig was om oor die kerklike orde na te dink. Goeie, bruikbare kommentaar en voorstelle wat 'n verbetering van die formulerings in die eerste konsep was, is ontvang. Negatiewe en selfs "agterdogtige" kommentaar is ook ontvang. Nogtans is en word nie 'n enkele stukkie kommentaar sonder sorgvuldige oorweging verbygegaan nie. 'n Indruk wat wel uit die kommentaar na vore kom is dat by heelwat ringsvergaderings onduidelikheid

bestaan oor wat in 'n Kerkorde tuihoort. Op hierdie stadium is kommentaar wat op die Kerkorde ontvang is, tot 'n baie groot mate reeds verwerk. Aan die kommentaar op die Ordinansies is nog geen aandag gegee nie.

Verdere besinning en kommentaar deur soveel moontlik ampsdraers kan bydra tot groter duidelikheid.

1.1.3 *Sake waaroor verdere besinning en besluite gevra word*

By die oorweging van die kommentaar wat oor die eerste konsep ontvang is, het die Komitee by 'n paar sake uitgekom waaroor hy graag die Kerk se mening so wyd as moontlik wil toets en selfs besluite van die Algemene Kerkvergadering vra voordat 'n verdere konseporde voorgelê word. Duidelikheid of minstens groter duidelikheid oor hierdie sake kan 'n bepalende invloed uitoefen op die konsep wat voorgelê sal word. Oor sommige van die sake bestaan binne die Komitee redelik konsensus, terwyl oor ander diepgaande verskille heers.

Die sake is die volgende:

- * Die voorrede.
- * Die ampte.
- * Die vergaderings van die ampte.
- * Lidmaatskap.
- * Die ondertekeningsformulier.
- * Opvoeding en onderwys.

Volledige studiestukke oor die sake is opgeneem in die studiebundel.

1.1.4 *Slot*

Mag die Komitee ten slotte elke afgevaardigde na die Algemene Kerkvergadering vriendelik versoek om met erns en verantwoordelikheid te besin, deel te neem aan die besprekings en te besluit om op dié wyse ook 'n bydrae te maak tot die daarstel van 'n lewensorde vir die Kerk wat die geloofsgehoorsaamheid aan God Drie-enig sal manifesteer.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

1.2 **Vrae uit studiemateriaal van die Komitee waaroor besluit moet word**

1.2.1 *Die voorrede*

Teen die agtergrond van die volgende twee vrae moet die vergadering besluit of 'n Voorrede in die Kerkorde opgeneem moet word al dan nie:

- * Is ons Kerk 'n genootskap, 'n vrywillige vereniging of is ons almal saam kerk, volk-van-God, 'n gedoopte geloofsgemeenskap wat eiesoortig is, onafhanklik van wêreldse strukture, wat primêr aan God gehoorsaamheid verskuldig is?
- * Hiermee hang dan vraag 2 saam wat soos volg geformuleer kan word: As die Kerk 'n genootskap is en moet wees moet daar dan teruggekeer word na die konstitusie-tipe Kerkwet of

As die Kerk 'n eiesoortige (sui generis) gemeenskap is, moet daar dan nie slegs 'n orde-reël vir die lewe en werk van die Kerk opgestel word nie?

Die Inligting- en Besprekingsvergadering het na indringende samespreking soos volg ooreengekom:

- * Daar is eenstemmigheid dat die Kerk 'n liggaam "sui generis" is.
- * Die Kerk wil nie 'n konstitusie hê nie, maar 'n lewensorde.
- * Dit het nie noodwendig die implikasie dat Artikel 1 waarin die Kerk sê hoe hy homself verstaan, geskrap word ten gunste van 'n voorrede nie.
- * Die uitgangspunt moet reg wees. Daar moet krities gekyk word, of 'n voorrede die regte beginpunt is of 'n artikel soos die huidige Artikel 1.

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

1.2.2 Die ampte

- 1.2.2.1 Die vraag moet beantwoord word oor die plek van die ampte in die volgorde van die artikels. Daar was kritiek omdat dit in die eerste konsep as Artikel I opgeneem is. Dit sou dan onder meer dui op 'n ampskerk.

Die Komitee het reeds in die tweede konsep waarmee ver gevorder is, die ampte nie meer as Artikel I gehandhaaf nie.

Tog kan die vergadering daaroor gesprek voer.

- 1.2.2.2 Die volgende vraag is of dienaars van die Woord in verskillende kategorieë ingedeel moet word bv. voltydse predikante, deeltydse predikante, predikante met deelversorging, ens.

- 1.2.2.3 Die vraag oor die afwysing van die twee jaar dienstermyn van ouderlinge en diakens moet grondig uitgemaak word. In dié verband dien 'n beskrywingspunt

voor die vergadering soos dit ook die geval was by die 63ste Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

*** Vir bespreking en besluit.**

1.2.3 Vergaderings van die ampte

1.2.3.1 Die voorstelle rondom die funksionering van ouderlinge-, diakens- en kerkraads-vergaderings moet behoorlik uitgepluis en daaroor moet finaal besluit word. Dit raak die besluitnemings- en handelingsbevoegdhede van die ouderlinge- en diakensvergadering. Bevoegdhede word toegeken oor die sake wat spesifiek die dienswerk van die ouderlinge en diakens onderskeidelik raak en daarnaas die kerkraadsvergadering oor die sake wat gemeenskaplik op die terrein van al drie die vergaderings lê.

1.2.3.2 Oor die verkleinde en meer frekwente Algemene Kerkvergadering is reeds oor 'n lang tydperk in die Kerk gepraat en verskil. Die Komitee beveel in die verband soos volg aan:

- * Die ringsvergaderings vaardig nie af nie, maar bepaal slegs watter derde gemeentes in die ring predikante en watter derde ouderlinge afvaardig.
- * Die Algemene Kerkvergadering vergader jaarliks.
- * Die implikasie is dat elke kerkraad/gemeente tweekeer in drie jaar 'n afgevaardigde na die Algemene Kerkvergadering kan stuur. Tans is dit eenkeer in drie jaar.
- * Die ou tradisie in die Nederduitsch Hervormde Kerk dat elke kerkraad direk op die Algemene Kerkvergadering verteenwoordig is, bly so behoue.
- * Die ringsvergadering word direk by die reeks regeervergaderings ingeskakel deur die agenda van die Algemene Kerkvergadering te bepaal en die notule te bespreek en deur te bepaal watter gemeentes afgevaardigdes sal stuur.
- * Die druk op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering behoort deur 'n jaarlikse vergadering aanmerklik verlig te word.
- * Die samestelling van die ringsvergaderings bly ten opsigte van gemeente-predikante, ouderlinge en diakens onveranderd dit wil sê 1:2:1. Diakens se sitting word gehandhaaf omdat daar steeds aangeleenthede is wat hulle diakenswerk raak en bespreek moet word.
- * Die diaken neem nie langer sitting op die Algemene Kerkvergadering nie,

omdat daàr nie enige aspek van die ampsopdrag van die diaken ter sprake sal kom nie.

Die volgende word opnuut gestel:

- * Die uitgangspunte van die presbiteraal-sinodale kerkregeringstelsel moet asseblief noukeurig in ag geneem word.
- * Let op die tradisie wat dié kerkregeringstelsel ontwikkel het naamlik 'n trapsgewyse samestelling van die meerdere vergaderings.
- * Neem asseblief die inligting oor besluite van die Algemene Kerkvergadering sedert 1961 in sake verkleining, in ag.
- * Let asseblief op die volgende in die voorstelle van die Komitee:
 - ** Die ou tradisie van direkte afvaardiging deur die gemeente bly behoue.
 - ** Elke gemeente kan tweekeer in drie jaar 'n afgevaardigde na die Algemene Kerkvergadering stuur.
 - ** Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word steeds vir drie jaar gekies, maar volgens die rotasie-beginsel tree 'n derde predikant-lede en 'n derde ouderlinglede jaarliks af.
 - ** Die vergadering se ledetal kan wel verminder na ongeveer 230.

AANBEVELING

- * Vir bespreking en besluit.

1.2.4 *Lidmaatskap*

Die volgende vrae in die verband moet bespreek word:

1.2.4.1 Wie moet lidmaatskap bepaal?

Die huidige gebruik is dat die kerkraad daaroor besluit. Die maatstawwe waarvolgens dié kerkraadsvergadering moet oordeel, word deur die Algemene Kerkvergadering bepaal.

In die voorstelle van die Komitee word aan die hand gedoen dat die Algemene Kerkvergadering slegs breë riglyne vir lidmaatskap neerlê en dat die uitleg en toepassing van die maatstaf-norm in die hande van die kerkraadsvergadering geplaas word.

Dit sou dus beteken dat daar verskil in die uitleg en toepassing van die breë riglyne sou wees. Gemeente A se kerkraad sou dus ander mense tot lidmaatskap kan toelaat as gemeente B se kerkraad.

Omdat dit 'n probleem kan wees, is die volgende aan die hand gedoen:

- * Gemeentegrense sal nie absoluut wees nie, sodat 'n gelowige lidmaat wat hom ontuis voel in 'n gemeente vanweë die manier waarop 'n kerkraadsvergadering die saak van lidmaatskap hanteer, met toestemming van die kerkraadsvergadering, by 'n buurgemeente aansoek kan doen vir lidmaatskap.
- * 'n Kerkraadsvergadering is nie verplig om 'n attestaat of 'n bewys van lidmaatskap van 'n ander (Hervormde) kerkraadsvergadering sondermeer te aanvaar nie maar moet steeds oorweeg of die aansoeker sal (kan) inpas in die gemeente en gemeenskap waar hy nou aansoek doen vir lidmaatskap.
- * In alle gevalle sal alle aansoekers om lidmaatskap moet (kan) voldoen aan al die vereistes wat 'n kerkraad stel aan die kinders van die gemeente wat belydenis van geloof wil aflê om belydende lidmate van die Kerk te word - 'n sekere kennis van die Bybel, die geloofsleer en kerkgeskiedenis.

Die eerste vraag is dus:

- * Moet die Algemene Kerkvergadering, dit wil sê die Kerkorde en Ordinansies, die voorwaardes vir lidmaatskap presies bepaal sodat die kerkraadsvergadering niks mèer hoef te doen as om die voorwaardes stiptelik toe te pas nie.

of

- * Moet die Algemene Kerkvergadering net breë riglyne neerlê wat elke kerkraadsvergadering selfstandig sal interpreteer en toepas?

Hiermee kan dan saamgaan dat gemeentegrense minder absoluut word as nou.

Dit gaan dus om vaste uniformiteit en eenheid teenoor pluralisme en verskeidenheid. Hiermee hang dan saam dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sy bevoegdhede en seggenskap oor lidmaatskap (in die lig van Bepaling 14.1(a) en (d)) behou of afstaan.

Indien die vergadering van mening is dat die twee alternatiewe nie die enigste is nie, geliewe die standpunt ook oor te dra sodat daaraan aandag gegee kan word.

1.2.4.2 Die maatstawwe waarmee 'n aansoeker om lidmaatskap gemeet word

Die argument word dikwels gebruik dat geloof die enigste voorwaarde vir lidmaatskap van die kerk is en kan wees. In ons Kerk is geloof as voorwaarde

vir lidmaatskap mèèr as die belydenis dat Jesus die Here is. As gelet word op die voorwaardes wat aan die kinders van die Kerk gestel word voordat hulle belydenis van geloof kan aflê (Bybelkennis, geloofskennis en kerkgeskiedenis), of aan die ouers wat hulle kinders laat doop, dan is die saak nie so enkelvoudig nie.

Op die oomblik stel Artikel III (d) dat "kinders van lidmate van die Kerk" tot die Kerk behoort en Artikel III (a) dat gedooptes wat nog nie lidmate is nie "in die gemeenskap van die Kerk opgeneem is."

Uit die huidige formulering van Artikel III is dit duidelik dat slegs diegene wat

- * belydenis van geloof afgelê het (dus 'n voldoende Bybelkennis, kennis van die leer van die kerk en van kerkgeskiedenis het), en
- * uit ander kerke in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika opgeneem is as belydende lidmate (dit wil sê voldoen aan die norm hierbo genoem),

as belydende lidmate, dit wil sê lidmate van die gemeente kan geld. Die voorwaarde is dus breër as net "geloof".

Daarby kom dat die gedoopte kinders van lidmate van die gemeente, in die gemeenskap van die gemeente opgeneem is, maar nie lidmate is nie. Daarby behoort die (ongedoopte) kinders van lidmate van die gemeente, ook aan die gemeente.

Daarmee word 'n bepaalde kerkopvatting deur middel van die saak van lidmaatskap geformuleer naamlik dat die grondslag waarop die kerk/gemeente gebou is, die genadeverbond wat God gee, is (Vergelyk hier Matt 26:28, Mk 14:24 en Lukas 22:20).

'n Verdere alternatief kan moontlik oorweeg word. In die oudste reformatoriese kerkordes word die voorwaardes vir lidmaatskap slegs geïmpliseer. Omdat daardie kerke volkskerke was en die negentiende eeuse genootskaplike kerkbegrip nog nie bekend was nie, was daar geen noodsaak om die saak van lidmaatskap sorgvuldig te omskryf nie. Met die genootskaplike kerkbegrip wat saam met 'n liberale teologie na vore kom, word die Kerkorde 'n konstitusie en word die omskrywing van lidmaatskap noodsaaklik. Omdat ons eerste "Kerkelike Reglementen en Wetten" van 1857 in navolging van die Kaapse Kerkwette opgestel is, met inagneming van die Grondwet van die ZAR 1855-1857-1858, word die voorwaardes vir lidmaatskap dan deel van die kerklike orderreëls, tot vandag toe. Met die beklemtoning in die konsep Kerkorde dat die Kerk nie 'n vrywillige vereniging of 'n genootskap is nie, maar 'n eiesoortige liggaam, kan die omskrywing van die voorwaardes van lidmaatskap miskien weggelaat word en die hele saak in die hande van die kerkraadsvergadering gelaat word. Dan lê die voorwaardes vir lidmaatskap implisiet opgesluit in die Diensformuliere en die voortdurende gewoonte. Dan hang dit van elke kerkraadsvergadering se kerkbegrip af wie as lidmaat aanvaar sal word.

Die versoek is dat die Algemene Kerkvergadering sal oorweeg of die huidige formulering van Artikel III (a-d) (Kerkwet en Bepalings), oor hierdie sake aanvaarbaar is.

1.2.4.3 Verdere maatstawwe vir lidmaatskap

Daar is ook verdere maatstawwe vir lidmaatskap neergelê deur die Kerkwet en die voortdurende gewoonte van die Kerk en die gemeentes. Die uitstaande verdere maatstaf was die van ras, soos uitgedruk deur die woord blanke. Oor dié saak is daar gedurende die laaste 30 jaar of meer baie gedebatteer en dit is seker nie nodig om al die argumente wat hier gebruik is, weer te herhaal nie.

Daar het nou egter 'n nuwe saak na vore gekom. Wat nuut is, is dat in Hoofstuk 3, Artikel 8.2 van die Oorgangsgrondwet bepaal word:

"Daar mag teen niemand onbillik gediskrimineer word nie, hetsy direk of indirek, en, in die besonder op een of meer van die volgende gronde: ras, geslagtelikheid, geslag, etniese of sosiale herkoms, kleur, ... godsdiens, gewete, geloof, kultuur of taal."

Soos die Komitee dié saak verstaan, is dit so

- * dat hierdie bepaling primêr die verhouding van die regering teenoor die burgers van die land bepaal, en
- * dat hierdie bepaling nie netso op die kerk of godsdienstige groepe van toepassing gemaak word nie.

Omdat die Komitee hieroor nie finale duidelikheid het nie, is daar regsadvies aangevra of hierdie bepaling ook die Kerk en sy voorwaardes vir lidmaatskap sal geld. Dit is egter duidelik dat die huidige regering 'n klimaat of 'n kultuur wil skep waarvolgens ras as bepaling vir lidmaatskap, negatief beoordeel sal word. Die regsadvies is in die studiebundel opgeneem.

Verder is dit so dat die regering hom ten doel gestel het om 'n nuwe, multikulturele, veelrassige nasie in Suid-Afrika te bou. Daarom sal ook aandag gegee moet word aan die reël in Artikel III:

"Die Kerk, bewus van gevare wat vermenging van blank en nie-blank vir altwee groepe inhou, wil geen vermenging in sy midde toelaat nie."

Met inagneming van die regsadvies, wil die Komitee graag advies van die Algemene Kerkvergadering ontvang oor die volgende vrae:

- * Moet die Algemene Kerkvergadering die norm-maatstaf blank behou as 'n voorwaarde vir lidmaatskap? of
- * Moet die Algemene Kerkvergadering die woord blank laat vaar in die

omskrywing van die voorwaardes vir lidmaatskap?

Hiermee hang die verdere vraag saam of die Algemene Kerkvergadering van oordeel is dat 'n kulturele, volkseie maatstaf as voorwaarde vir lidmaatskap geformuleer moet word.

1.2.4.4 **Die kerk 'n eiesoortige liggaam**

Die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet het, rondom lidmaatskap, ook die beginsel pertinent geformuleer dat die kerk nie 'n vrywillige genootskap is nie maar 'n eiesoortige liggaam.

Daaroor sou die Komitee ook graag méér kommentaar wil verneem.

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

1.2.5 **Die belydenisskrifte**

Die Komitee stel oor die studiestukke oor die belydenisskrifte die volgende:

1.2.5.1 **Die besprekingsdokumente**

- * Die twee besprekingsdokumente oor die belydenisskrifte is nie twee alternatiewes waartussen gekies moet word nie. Dit is twee menings oor hierdie saak.
- * Hierdie dokumente wil dien as stimulus tot 'n debat wat binne die Kerk moet plaasvind. Hiermee word nie die eindpunt van 'n gesprek bereik nie, maar die beginpunt.
- * Hierdie dokumente lig sekere probleme uit waaroor daar debat gevoer moet word.
- * Hierdie dokumente bevraagteken doelbewus sekere vanselfsprekendhede van die verlede, met die bedoeling dat daar opnuut duidelikheid oor sekere sake gekry kan word.

1.2.5.2 **Vrae oor die belydenisskrifte waaroor die Algemene Kerkvergadering duidelikheid moet kry**

- * Wil die Hervormde Kerk homself nog aan die belydenisskrifte bind?
- * In hoe 'n mate behoort en kan die ampsdraers vry wees teenoor die belydenisskrifte?

- * Wil die Kerk aan slegs die drie bekende belydenisskrifte vashou, of byvoorbeeld ook die Confessio Augustana byvoeg.
- * Verstaan die Kerk hierdie belydenisskrifte as "formuliere van eenheid" of as "formuliere van enigheid"?
 - ** Wat verstaan die Kerk onder "eenheid" en "enigheid"?
 - ** Wil die Kerk in die proponentsondertekeningsformule verwys na "formuliere van eenheid" of "formuliere van enigheid"?
- * Is dit korrek om tussen belydenis en belydenisskrifte te onderskei?
- * Verstaan die Kerk die belydenisskrifte quia (omdat), quatenus (in soverre) of as donec (totdat)?

1.2.5.3 *Vrae oor die ondertekeningsformule waaroor die Algemene Kerkvergadering duidelikheid moet kry*

Wil die Kerk 'n ondertekeningsformule hê?

- * Indien daar positief hierop geantwoord word, vra die Komitee skriftelike voorstelle vir 'n formule met die nodige verduidelikings en kantaantekeninge. Die huidige formule, die voorstel in die sogenaamde "Konsep Kerkorde en Ordinansies" en die twee nuwe voorstelle kan as basis gebruik word. Die Komitee sal elke punt en komma sorgvuldig oorweeg.

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

1.2.6 *Opvoeding en onderwys*

Die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet wil graag die mening van die Algemene Kerkvergadering toets oor die volgende vrae:

- * Moet daar godsdiensonderrig op skool wees?
- * Moet die Kerk hom steeds beywer vir Christelik-volkseie onderwys?
- * Wat behoort die taak van die ouer te wees ten opsigte van opvoeding en onderwys?
- * Wat behoort die Kerk se taak te wees ten opsigte van opvoeding en onderwys veral as godsdiensonderrig op skool verdwyn?

- * Wat is die houding van die Kerk ten opsigte van privaatskole?
- * Kan opvoeding en onderwys van mekaar geskei word?
- * Behoort daar onderskeid gemaak te word tussen Christelike opvoeding deur die ouer en opvoeding deur onderwys?
- * Behoort die Kerk daarmee rekening te hou dat onderwysers in die toekoms anderskleurig en selfs andersgelowig kan wees?
- * Het die Kerk 'n kultuurtaak?
- * Behoort daar in die Kerkorde iets oor volkseie opvoeding en onderwys te staan?

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

2.

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN KONSEP KERKORDE

- * **Die vergadering word versoek om toe te sien dat aan alle kerkrade volledig geleentheid gegee word om kommentaar te lewer op die toekomstige konsep Kerkorde.**

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word aanvaar.**
- * **Die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet word versoek om aan die besluit uitvoering te gee.**

3.

RAAD VIR REGSADVIES

Die vergadering kies 'n Raad vir Regsadvies aan die hand van Bepaling 142, wat soos volg lui:

- * Die Raad vir Regsadvies bestaan uit vyf lede wat deur die Algemene Kerkvergadering benoem word uit 'n naamlys wat die moderamen aan hom voorlê (Kyk Bepaling 12.8(b)(iv) en 12.9).

Volgens Bepaling 12.9 word die Algemene Kerkvergadering in sy keuse nie tot sy lede beperk nie. Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is egter nie verkiesbaar nie.

Die naamlys van die moderamen sal aan die vergadering voorgelê word.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering benoem vyf lede op die Raad vir Regsadvies.**

AFSLUITING VAN DIE VERGADERING

Rondvraag

Lede van die vergadering word vriendelik versoek om sake wat nie in die Agenda aangeraak is nie maar wat hulle tog voor die vergadering wil lê, voor te lê by die agendapunt wat daarop betrekking het sodat daar nie aan die einde van die vergadering sake te berde kom waaroor reeds gehandel is nie.

Bedankings en afsluiting

Die voorsitter spreek bedankings uit en sluit die vergadering af met Skriflesing, oordenking, gebed en sang.

Die agendakommissie vertrou dat die agenda so ingerig is dat dit bygedra het tot 'n geseënde, vrugbare en ordelike vergadering.

DIE AGENDAKOMMISSIE

PRETORIA

18 APRIL 1995

BYLAE A

RAAD VAN FINANSIES

FINANSIËLE STATE

1991	1990	1989	1988	1987	1986	1985	1984	1983	1982	1981	1980	1979	1978	1977	1976	1975	1974	1973	1972	1971	1970	1969	1968	1967	1966	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949	1948	1947	1946	1945	1944	1943	1942	1941	1940	1939	1938	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931	1930	1929	1928	1927	1926	1925	1924	1923	1922	1921	1920	1919	1918	1917	1916	1915	1914	1913	1912	1911	1910	1909	1908	1907	1906	1905	1904	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895	1894	1893	1892	1891	1890	1889	1888	1887	1886	1885	1884	1883	1882	1881	1880	1879	1878	1877	1876	1875	1874	1873	1872	1871	1870	1869	1868	1867	1866	1865	1864	1863	1862	1861	1860	1859	1858	1857	1856	1855	1854	1853	1852	1851	1850	1849	1848	1847	1846	1845	1844	1843	1842	1841	1840	1839	1838	1837	1836	1835	1834	1833	1832	1831	1830	1829	1828	1827	1826	1825	1824	1823	1822	1821	1820	1819	1818	1817	1816	1815	1814	1813	1812	1811	1810	1809	1808	1807	1806	1805	1804	1803	1802	1801	1800	1799	1798	1797	1796	1795	1794	1793	1792	1791	1790	1789	1788	1787	1786	1785	1784	1783	1782	1781	1780	1779	1778	1777	1776	1775	1774	1773	1772	1771	1770	1769	1768	1767	1766	1765	1764	1763	1762	1761	1760	1759	1758	1757	1756	1755	1754	1753	1752	1751	1750	1749	1748	1747	1746	1745	1744	1743	1742	1741	1740	1739	1738	1737	1736	1735	1734	1733	1732	1731	1730	1729	1728	1727	1726	1725	1724	1723	1722	1721	1720	1719	1718	1717	1716	1715	1714	1713	1712	1711	1710	1709	1708	1707	1706	1705	1704	1703	1702	1701	1700	1699	1698	1697	1696	1695	1694	1693	1692	1691	1690	1689	1688	1687	1686	1685	1684	1683	1682	1681	1680	1679	1678	1677	1676	1675	1674	1673	1672	1671	1670	1669	1668	1667	1666	1665	1664	1663	1662	1661	1660	1659	1658	1657	1656	1655	1654	1653	1652	1651	1650	1649	1648	1647	1646	1645	1644	1643	1642	1641	1640	1639	1638	1637	1636	1635	1634	1633	1632	1631	1630	1629	1628	1627	1626	1625	1624	1623	1622	1621	1620	1619	1618	1617	1616	1615	1614	1613	1612	1611	1610	1609	1608	1607	1606	1605	1604	1603	1602	1601	1600	1599	1598	1597	1596	1595	1594	1593	1592	1591	1590	1589	1588	1587	1586	1585	1584	1583	1582	1581	1580	1579	1578	1577	1576	1575	1574	1573	1572	1571	1570	1569	1568	1567	1566	1565	1564	1563	1562	1561	1560	1559	1558	1557	1556	1555	1554	1553	1552	1551	1550	1549	1548	1547	1546	1545	1544	1543	1542	1541	1540	1539	1538	1537	1536	1535	1534	1533	1532	1531	1530	1529	1528	1527	1526	1525	1524	1523	1522	1521	1520	1519	1518	1517	1516	1515	1514	1513	1512	1511	1510	1509	1508	1507	1506	1505	1504	1503	1502	1501	1500	1499	1498	1497	1496	1495	1494	1493	1492	1491	1490	1489	1488	1487	1486	1485	1484	1483	1482	1481	1480	1479	1478	1477	1476	1475	1474	1473	1472	1471	1470	1469	1468	1467	1466	1465	1464	1463	1462	1461	1460	1459	1458	1457	1456	1455	1454	1453	1452	1451	1450	1449	1448	1447	1446	1445	1444	1443	1442	1441	1440	1439	1438	1437	1436	1435	1434	1433	1432	1431	1430	1429	1428	1427	1426	1425	1424	1423	1422	1421	1420	1419	1418	1417	1416	1415	1414	1413	1412	1411	1410	1409	1408	1407	1406	1405	1404	1403	1402	1401	1400	1399	1398	1397	1396	1395	1394	1393	1392	1391	1390	1389	1388	1387	1386	1385	1384	1383	1382	1381	1380	1379	1378	1377	1376	1375	1374	1373	1372	1371	1370	1369	1368	1367	1366	1365	1364	1363	1362	1361	1360	1359	1358	1357	1356	1355	1354	1353	1352	1351	1350	1349	1348	1347	1346	1345	1344	1343	1342	1341	1340	1339	1338	1337	1336	1335	1334	1333	1332	1331	1330	1329	1328	1327	1326	1325	1324	1323	1322	1321	1320	1319	1318	1317	1316	1315	1314	1313	1312	1311	1310	1309	1308	1307	1306	1305	1304	1303	1302	1301	1300	1299	1298	1297	1296	1295	1294	1293	1292	1291	1290	1289	1288	1287	1286	1285	1284	1283	1282	1281	1280	1279	1278	1277	1276	1275	1274	1273	1272	1271	1270	1269	1268	1267	1266	1265	1264	1263	1262	1261	1260	1259	1258	1257	1256	1255	1254	1253	1252	1251	1250	1249	1248	1247	1246	1245	1244	1243	1242	1241	1240	1239	1238	1237	1236	1235	1234	1233	1232	1231	1230	1229	1228	1227	1226	1225	1224	1223	1222	1221	1220	1219	1218	1217	1216	1215	1214	1213	1212	1211	1210	1209	1208	1207	1206	1205	1204	1203	1202	1201	1200	1199	1198	1197	1196	1195	1194	1193	1192	1191	1190	1189	1188	1187	1186	1185	1184	1183	1182	1181	1180	1179	1178	1177	1176	1175	1174	1173	1172	1171	1170	1169	1168	1167	1166	1165	1164	1163	1162	1161	1160	1159	1158	1157	1156	1155	1154	1153	1152	1151	1150	1149	1148	1147	1146	1145	1144	1143	1142	1141	1140	1139	1138	1137	1136	1135	1134	1133	1132	1131	1130	1129	1128	1127	1126	1125	1124	1123	1122	1121	1120	1119	1118	1117	1116	1115	1114	1113	1112	1111	1110	1109	1108	1107	1106	1105	1104	1103	1102	1101	1100	1099	1098	1097	1096	1095	1094	1093	1092	1091	1090	1089	1088	1087	1086	1085	1084	1083	1082	1081	1080	1079	1078	1077	1076	1075	1074	1073	1072	1071	1070	1069	1068	1067	1066	1065	1064	1063	1062	1061	1060	1059	1058	1057	1056	1055	1054	1053	1052	1051	1050	1049	1048	1047	1046	1045	1044	1043	1042	1041	1040	1039	1038	1037	1036	1035	1034	1033	1032	1031	1030	1029	1028	1027	1026	1025	1024	1023	1022	1021	1020	1019	1018	1017	1016	1015	1014	1013	1012	1011	1010	1009	1008	1007	1006	1005	1004	1003	1002	1001	1000	999	998	997	996	995	994	993	992	991	990	989	988	987	986	985	984	983	982	981	980	979	978	977	976	975	974	973	972	971	970	969	968	967	966	965	964	963	962	961	960	959	958	957	956	955	954	953	952	951	950	949	948	947	946	945	944	943	942	941	940	939	938	937	936	935	934	933	932	931	930	929	928	927	926	925	924	923	922	921	920	919	918	917	916	915	914	913	912	911	910	909	908	907	906	905	904	903	902	901	900	899	898	897	896	895	894	893	892	891	890	889	888	887	886	885	884	883	882	881	880	879	878	877	876	875	874	873	872	871	870	869	868	867	866	865	864	863	862	861	860	859	858	857	856	855	854	853	852	851	850	849	848	847	846	845	844	843	842	841	840	839	838	837	836	835	834	833	832	831	830	829	828	827	826	825	824	823	822	821	820	819	818	817	816	815	814	813	812	811	810	809	808	807	806	805	804	803	802	801	800	799	798	797	796	795	794	793	792	791	790	789	788	787	786	785	784	783	782	781	780	779	778	777	776	775	774	773	772	771	770	769	768	767	766	765	764	763	762	761	760	759	758	757	756	755	754	753	752	751	750	749	748	747	746	745	744	743	742	741	740	739	738	737	736	735	734	733	732	731	730	729	728	727	726	725	724	723	722	721	720	719	718	717	716	715	714	713	712	711	710	709	708	707	706	705	704	703	702	701	700	699	698	697	696	695	694	693	692	691	690	689	688	687	686	685	684	683	682	681	680	679	678	677	676	675	674	673	672	671	670	669	668	667	666	665	664	663	662	661	660	659	658	657	656	655	654	653	652	651	650	649	648	647	646	645	644	643	642	641	640	639	638	637	636	635	634	633	632	631	630	629	628	627	626	625	624	623	622	621	620	619	618	617	616	615	614	613	612	611	610	609	608	607	606	605	604	603	602	601	600	599	598	597	596	595	594	593	592
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1994

	BYLAE	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND			
NETTO OPGEHOOPTE FONDSE		4 684 857	4 495 558
Opgehoopte fondse		24 357 476	20 968 359
Algemene Kerkfonds	A1	249 787	390 974
Algemene reserwe		1 426 052	1 426 052
Arushafonds		2 022	2 022
Barton Keep		58 222	29 631
Christelike Vrou		-	33 866
Evangelisasie Standplase		143 735	81 086
Fonds vir Gemeente Opbou		733 146	712 308
Generaal Pretoriusgebou		1 841 809	1 797 289
Hospitaalbearbeiding		197 056	185 143
Kapitaalvoorsieningsfonds	A2	6 516 798	5 714 202
Konservatorium vir Kerkmusiek	A3	52 357	21 259
Minnaarstraat Eiendom		422 603	561 077
NHSV Hoofbestuur	A4	180 752	114 293
Pastorale Verwysingsdiens	A5	-	27 415
Raad vir Jeugwerk	A15	14 513	16 595
Raad vir Kategese		55 098	55 098
Sentrale fonds vir Publikasies	A6	34 425	45 646
Studentebearbeiding		342 240	118 478
Teologiese Opleidingsfonds	A7	3 310 615	1 995 042
Van der Hoffstudiefonds	A8	125 710	85 135
Versekeringsfonds	A9	142 805	236 085
Eiendomsreserwe		6 999 302	7 319 663
Batefonds		1 438 413	-
Kital	A11	70 016	-
Min: Opgehoopte tekorte		19 672 619	16 472 801
Administrateurskantoor	A10	44 170	378 770
Sakebedrywe		7 346 609	7 346 609
Kital	A11	-	124 551
Tydskrifafdeling	A12	568 057	374 315
Rentefonds	A13	10 612 145	7 263 272
De Jager Haum t.o.v. Kital		894 830	894 830
Sendingraad		138 977	69 054
Bearbeiding Bejaardes		21 400	21 400
Kampierreine	A14	41 238	-
Pastorale Verwysingsdiens	A5	5 193	-
OORGEDRA		4 684 857	4 495 558

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1994

	BYLAE	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND			
OORGEBRING		4 684 857	4 495 558
LANGTERMYNLENINGS			
Kerkgeld vir Kerkwerk		46 312 217	28 614 826
DIVERSE KREDITEURE			
Ope rekeninge		1 059 589	1 599 135
Diverse trustfondse		3 127 686	1 027 370
Volkas Beperk		-	5 878 094
Inkomste vooruit ontvang		-	213 778
		<u>55 184 349</u>	<u>41 828 761</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL			
VASTE EIENDOM	B	10 591 859	14 162 722
VASTE BATES	C	376 081	321 877
AANDELEBELEGGINGS EN ANDER BELANGE		8 155 725	8 155 727
BEDRYFSBATES		36 060 684	19 188 435
Voorraad		440 787	484 747
Diverse lenings en debiteure	D	28 463 126	18 546 142
Lopende rekeninge en korttermyndeposito's - Volkas Bpk		7 145 875	-
Kontant op hande en deposito's		10 896	157 346
Vooruitbetaalde uitgawe		-	200
		<u>55 184 349</u>	<u>41 828 761</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

OPGEHOOPTE FONDSE EN TEKORTE

**1994
R**

1. Algemene Kerkfonds

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992
Min: Tekort vir die drie jaar
Opgehoopte fonds 31 Desember 1994

390 974
141 187

249 787

2. Kapitaalvoorsieningsfonds

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992
Plus: Bygevoeg uit begroting

5 714 202
1 161 648

- * Ontwikkeling kampterreine
- * Philadelphia Eiendom
- * Potchefstroom Studente
- * Sendingraad ten opsigte van:
 - Geboue vir eie opleiding
 - Paaiemente vir lenings en oprigting van kerkgeboue en pastorieë
- * Studieleningsfonds
- * Waterval Eiendom
- * Huis de la Rey

132 722
21 514
40 232

139 973
182 258
632 025
2 193
10 731

6 875 850
359 052

Min: Aanwending

- * Ontwikkeling kampterreine
- * Sendingraad ten opsigte van:
 - Kerkgeboue en pastorieë
 - Geboue vir eie opleiding
- * Philadelphia Eiendom
- * Potchefstroom Studente

36 104

179 573
91 540
11 603
40 232

Opgehoopte fonds 31 Desember 1994

6 516 798

3. Konservatorium vir Kerkmusiek

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992
Plus: Oorskot vir die drie jaar
Opgehoopte fonds 31 Desember 1994

21 259
31 098

52 357

	1994 R
4. NHSV Hoofbestuur	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992	
Plus: Rente	114 293
Kapitaalbyvoeging	30 564
	47 230
Min: Kommissie op invorderings	192 087
Opgehoopte fonds 31 Desember 1994	11 335
	180 752
5. Pastorale Verwysingsdiens	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992	
Min: Tekort vir die drie jaar	27 415
Opgehoopte tekort 31 Desember 1994	32 608
	(5 193)
6. Sentrale fonds vir publikasies	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992	
Min: Aanwending	45 646
Opgehoopte fonds 31 Desember 1994	11 221
	34 425
7. Teologiese opleiding	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992	
Plus: Toename in rentefondse	1 995 042
Toename in beursfondse	442 676
Oorskot vir die jaar	20 356
Opgehoopte fonds 31 Desember 1994	852 541
	3 310 615
8. Van der Hoffstudiefonds	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992	
Plus: Rente op lenings	85 135
Kapitaal bygevoeg	46 742
	7 000
Min: Kommissie op invorderings	138 877
Korting toegestaan	2 317
Opgehoopte fonds 31 Desember 1994	10 850
	125 710

9. Versekeringsfonds

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992
 Plus: Kommissie
 Premies - kassierswaarborgversekering

 Min: Administrasiekoste
 Premies Teruggeskryf
 Eise Uitbetaal
 Opgehoopte fonds 31 Desember 1994

1994
R

236 085
 70 607
 15 450

 322 142
 130 000
 5 215
 44 122

 142 805

10. Administrateurskantoor

Opgehoopte tekort 1 Januarie 1992
 Min: Oorskot vir die drie jaar
 Opgehoopte tekort 31 Desember 1994

378 770
 334 600

 44 170

11. Kital

Opgehoopte tekort 1 Januarie 1992
 Min: Oorskot vir die drie jaar
 Opgehoopte fonds 31 Desember 1994

124 551
 194 567

 70 016

12. Tydskrifafdeling

Opgehoopte tekort 1 Januarie 1992
 Plus: Tekort vir die drie jaar

 Min: Oorgeplaas van Christelike Vrou
 Opgehoopte tekort 31 Desember 1994

374 315
 227 608

 601 923
 33 866

 568 057

13. Rentefonds

Opgehoopte tekort 1 Januarie 1992
 Plus: Tekort vir die drie jaar
 Opgehoopte tekort 31 Desember 1994

7 263 272
 3 348 873

 10 612 145

14. Kampterreine

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992
 Plus: Tekort vir die jaar (Roodeplaat)

 Min: Oorskot vir die jaar (Venterskroon)
 Opgehoopte tekort 31 Desember 1994

-
 43 056

 43 056
 1 818

 41 238

15. Raad vir Jeugwerk

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1992
 Min: Koste Bybelvasvra
 Opgehoopte fonds 31 Desember 1994

16 595
 2 082

 14 513

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

VASTE EIENDOM OP 31 DESEMBER 1994

	BOEKWAARDE 1994	BOEKWAARDE 1991
	R	R
<u>ALGEMENE EIENDOMME</u>		
1. Erf 755, Pretoria met gebou daarop, bekend as Generaal Pretoriusgebou, teen oprigtingskoste plus koste van verbeterings	4 202 565	4 202 565
2. Erf 756, Pretoria met Barton Keepgebou daarop plus koste van verbeterings	520 000	520 000
3. Erf 757, Pretoria met gebou daarop bekend as Dirk van der Hoffgebou teen oprigtingskoste plus koste van verbeterings	2 064 331	2 058 384
4. Grond en woonhuise Coligny. Gedeelte 74 ('n gedeelte van gedeelte 45) 'n 1/6 aandeel in gedeelte 44 ('n gedeelte van gedeelte 23) van die plaas Rietvlei, distrik Coligny. Erflating wyle EH van den Berg)	29 008	24 041
5. Gedeelte 139 ('n gedeelte van gedeelte 102 van die plaas Waterval nr 211 uitgesonder die gedeelte wat benut word deur Huis de la Rey). (Resterende gedeelte van gedeelte 102 van 'n gedeelte van 'n gedeelte 55).	-	100 000
OORGEDRA	<u>6 815 904</u>	<u>6 904 990</u>

	BOEKWAARDE 1994	BOEKWAARDE 1991
	R	R
OORGEBRING	6 815 904	6 904 990
6. Resterende gedeelte van gedeelte II ('n gedeelte van gedeelte 3) van die plaas Onderstepoort nr 300 (Erflating wyle PC van Niekerk). 2/5 aandeel	297 844	299 261
7. Plaas Tunda, Angola	1	1
8. Erf 2912, Pretoria met geboue daarop bekend as Minnaarstraat Eiendom	-	2 701 467
9. Een halwe aandeel in gedeelte 113 (gedeelte van gedeelte 90) van die plaas Waterval 273, Pyramid	35 206	35 206
10. Eenheid 42, Arcadia Gardens	-	108 331
11. <u>PASTORIE EIENDOMME</u>		
11.1 <u>Studentebearbeiding</u>		
11.1.1 Gedeelte 1 van erf 44, Muckleneuk Pretoria	202 000	200 000
11.1.2 Erf 113, Rossmore, Jhb	263 885	250 000
11.1.3 Gedeelte 2 van erf 124, Gedeelte 2 van erf 22, Hillcrest	120 095	120 000
11.2 <u>Hospitaalbearbeiding</u>		
11.2.1 Erf 288, Meyersdal uitbreiding 2, Alberton	220 000	220 000
OORGEDRA	7 954 935	10 839 256

	BOEKWAARDE 1994	BOEKWAARDE 1991
	R	R
OORGEBRING	7 954 935	10 839 256
11.2.2 Erf 735, Arcadia, Pta bekend as Beckettstraat eiendom	-	220 744
11.3 <u>Pastorale Verwysingsdiens</u>		
11.3.1 Erf 111, Presidentrif, Jhb	220 076	206 055
11.4 <u>Evangelisasie</u>		
11.4.1 Gedeelte 1 van gekonsoli- deerde erf 506, Emmarentia uitbreiding 1, Jhb	197 033	200 000
11.4.2 Standplaas 4573, geleë aan Kapteijn- straat Johannesburg met kerkgebou daarop	-	500 000
12. <u>SENDINGRAAD</u>		
12.1 Gedeelte 7 en resterende gedeelte 9 ('n gedeelte van gedeelte 3) en een halwe aandeel in resterende gedeelte van gedeelte 2 van die plaas Klipdrift 90, registrasie afdeling J.R., Transvaal (erflating deur wyle Steenkamp onderhewig aan die vruggebruik van mev Steenkamp)	1 509 549	1 507 706
13. <u>RAAD VIR JEUGWERK</u>		
OORGEDRA	9 881 593	13 473 761

		BOEKWAARDE 1994	BOEKWAARDE 1991
		R	R
	OORGEBRING	9 881 593	13 473 761
13.1	Gebou en verbeterings op Jeugkampterrein Roodeplaat- dam (grond uitgesonderd)	107 970	107 970
13.2	Geboue en verbeterings op jeugkampterrein Venterskroon (grond uitgesonderd)	152 565	81 626
14.	<u>TEOLOGIESE OPLEIDINGS- FONDS</u>		
14.1	Erwe 255 en 264, Petrusburg, distrik Fauresmith	13 245	12 643
15.	<u>EIENDOMME IN TRUST GEHOU VIR GEMEENTES OF TOEKOMSTIGE GE- MEENTES OF ANDER ORGANE VAN DIE KERK</u>		
15.1	Erf 1791, Norkem Park, uitbr. 3 distrik Kempton Park	-	37 849
15.2	Gedeelte 168 en 169 ('n gedeelte van gedeelte 17) van die plaas Krokodildrift 446, distrik Brits	30 000	30 000
15.3	Erf 1351, Rustenburg	250 493	250 000
15.4	Erf 275, Paradysstrand, Humansdorp	-	13 730
15.5	Erf 427 Piet Potgietersrust	<u>155 992</u>	<u>155 143</u>
		<u>10 591 858</u>	<u>14 162 722</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STAAT VAN VASTE BATES SOOS OP 31 DESEMBER 1994

	BOEKWAARDE 01/01/1992	NETTO TOEVOEGINGS	WAARDE- VERMINDERING	BOEKWAARDE 31/12/94
	<i>R</i>	<i>R</i>	<i>R</i>	<i>R</i>
Administrateurskantoor				
Masjiene en toerusting	38 654	190 144	59 678	169 120
Meubels en matte	98 822	6 619	54 589	50 852
Motors en fietse	134 122	124 357	135 823	122 656
Barton Keep				
Meubels en matte	4	-	-	4
Dirk van der Hoffgebou				
Masjiene en toerusting	7 574	1 260	6 569	2 265
Hospitaalbearbeiding				
Toerusting	3	-	-	3
Kital				
Meubels en toerusting	26 423	15 269	22 954	18 738
Kantoortoerusting	162	-	141	21
Jeugkamptoeerusting				
Roodeplaat	1 881	7 600	1 794	7 687
Venterskroon	456	-	347	109
Sendingraad				
Fietse	8	-	-	8
Meubels en toerusting	13 590	913	9 887	4 616
Motors	178	-	176	2
	<u>321 877</u>	<u>346 162</u>	<u>291 958</u>	<u>376 081</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

DEBITEURE OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
Gemeentes ten opsigte van:		
* Heffings	1 467 204	749 576
* Ouditgelde	45 464	19 854
* Kerkgeld- vir kerkwerklenings	7 400 990	10 620 002
Studielenings, pensioenbydraes en boeklenings	4 377 634	4 114 910
Diverse lenings en debiteure	2 734 726	2 587 249
Van der Hoffstudielenings	22 062	30 791
NHSV Hoofbestuur studielenings	181 595	131 908
Bydraes ten opsigte van mediese fonds	54 976	73 975
Motoraankoopskema	111 123	95 417
Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk	11 654 083	-
Organe van bystand	413 269	122 460
* <i>Kinderhuise van die Ned Herv Kerk van Afrika</i>	53 737	13 176
* <i>Ons Tuis</i>	82 661	47 181
* <i>Huis de la Rey</i>	273	31 093
* <i>Monument Tehuise</i>	142 636	253
* <i>Ondersteuningsraad</i>	133 962	30 757
	<u>28 463 126</u>	<u>18 546 142</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

ALGEMENE KERKFONDS

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE		
Heffings	33 148 266	25 219 980
MIN: UITGAWES	33 289 453	24 871 427
Oorplasing volgens begroting	31 249 292	21 013 473
Administrasiekoste	8 688 413	6 397 194
Bearbeiding Bejaardes	-	201 273
Bydraes tot Pensioenfonds	34 008	564 400
Evangelisasie Standplaas	409 078	419 232
Fonds vir Gemeente Opbou	1 344 272	968 342
Hospitaalbearbeiding	1 208 811	969 417
Pastorale Verwysingsdiens	299 294	209 870
Sendingraad		
* Sendingwerk	3 551 569	2 943 891
* Teologiese Opleiding	3 281 875	2 487 324
Sentrale Fonds vir Publikasies	-	6 000
Studentebearbeiding	3 222 258	2 637 404
Teologiese Opleiding	3 167 917	1 993 282
Rentefonds	6 041 797	1 215 844
Kapitaalvoorsieningsfonds	542 577	1 492 849
Huis de la Rey	10 731	32 193
Kapitaal vir Studieleninge	341 025	1 082 486
Ontwikkeling Jeugkampe	49 800	52 023
Philadelphia Eiendom	9 130	25 512
Potchefstroom Studente	20 116	16 971
Sendingraad	109 582	268 758
Waterval Eiendom	2 193	6 579
Arcadia Gardens	-	8 327
Bedryfsrekeninge - geboue	427 780	812 551
Barton Keep	61 780	99 753
Minnaarstraat Eiendom	-	591 676
Generaal Pretoriusgebou	366 000	121 122
OORGEDRA	32 219 649	23 318 873

	1992/94 R	1989/91 R
OORGEBRING	32 219 649	23 318 873
Bystand aan kerklike rade en organe van bystand	322 076	692 949
Konservatorium vir Kerkmusiek	58 855	67 570
Ontwikkeling van jeugkampe en jeugwerk	100 122	226 866
Raad vir Kategese	156 599	394 013
Psalmberymingskommissie	6 500	4 500
Bystand aan maatskaplike instellings	169 856	171 433
Koste insake kommissies van die Algemene Kerkvergadering en organe van bystand	342 465	498 180
Mediesefonds bydraes	37 782	62 654
* Dienspligkapelane		
Pensioenbydraes t.o.v. ontvangers van ongeskiktheidsvoordele	130 263	62 558
Gevangenisbearbeiding	32 533	37 200
Bevordering van Ekumene	3 731	11 577
Geskenke, funksies en navorsing	31 098	16 003
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	(141 187)	348 553
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds	141 187	38 553
* Oorgeplaas na Algemene Reserwe	-	310 000

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

ADMINISTRATEURSKANTOOR

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	10 464 628	9 670 307
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	8 688 413	6 397 194
* Volgens begroting		
Administrasiekoste verhaal	1 026 102	2 111 709
Administrasiekoste - Salarisadministrasie	-	293 780
Afrolwerk	228 394	87 261
Ouditgelde (bepaling 194)	456 120	691 168
Kommissie verdien	15 804	12 549
Wins met verkoop van bates	44 641	76 646
Dividende ontvang	1 814	-
Donasies	3 340	-
MIN: TOTALE UITGAWES	10 130 028	10 049 077
Salarisse , lone en werkgewersbydrae	7 296 206	7 068 983
Skryfbehoeftes, drukwerk en telefoon	1 007 452	855 370
Addisionele hulp met audit	4 950	22 394
Ouditeursvergoeding	101 790	70 205
Kantoorhuur	567 306	611 459
Onderhoud en huur - kantoormasjiene	178 609	358 878
Huur en onderhoud rekenaar	240 801	221 611
Rekenaarkoste	-	94 273
Personeelontwikkelingskoste	11 115	12 645
Versekering	42 898	42 144
Reis-, verblyf en motorkoste	289 400	206 471
Kantoorbenodigdhede en Algemene Koste	139 411	114 383
Waardevermindering	250 090	370 261
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	334 600	(378 770)
* Oorgedra na Opgehoopte Fondse		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

HOSPITAALBEARBEIDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	197 056	185 143
Saldo 1 Januarie 1992	185 143	98 073
Plus: Oorskot/(Tekort) vir die drie jaar	11 913	87 070
Leningsrekening - Raad van Finansies	37 243	50 898
* <i>Ten opsigte van aankoop van Meyersdal pastorie</i>	45 025	210 546
Eiendomsreserwe	279 324	446 587
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	220 000	440 744
* <i>Volgens bylae B11.2</i>	3	3
Toerusting		
* <i>Volgens bylae C</i>	59 321	5 840
Hulpbelegging		
* <i>Administrateurskantoor</i>	279 324	446 587

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

HOSPITAALBEARBEIDING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	1 215 463	969 850
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	1 208 811	969 417
* Volgens begroting		
Donasies	2 000	-
Rente op hulpbelegging	4 652	433
MIN: TOTALE UITGAWES	1 203 550	882 780
Koste ten opsigte van standplase:		
* Pretoria (2 standplase)	774 933	499 585
* Johannesburg	424 355	76 180
* Oosrand	-	290 275
Administratiewe en ander uitgawes	2 000	1 800
Waardevermindering	-	90
Skryfbenodigdhede en boeke	1 784	2 014
Rente op hulpoorttrekking	478	12 836
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	11 913	87 070
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STUDENTEBEARBEIDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	342 240	118 478
Saldo 1 Januarie 1992	118 478	16 338
Plus: Oorskot/(Tekort) vir die drie jaar	223 762	102 140
Lenings - Raad van Finansies	19 969	35 756
* <i>Ten opsigte van Philadelphia</i>		
Hulpoortrekking	-	53 965
* <i>Administrateurskantoor</i>		
Eiendomsreserwe	361 801 <u>724 010</u>	361 801 <u>570 000</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	585 980	570 000
* Pastorieë		
* <i>Volgens bylae B11.1</i>	138 030	-
Hulpbelegging	<u>724 010</u>	<u>570 000</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STUDENTEBEARBEIDING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	3 238 046	2 637 404
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	3 222 258	2 637 404
* Volgens begroting		
Rente op hulpbelegging	15 788	-
MIN: TOTALE UITGAWES	3 014 284	2 535 264
Subsidies aan studentegemeentes	3 012 960	2 513 051
Rente op kapitaal voorsien vir aankoop van pastorieë en ander eiendom	-	6 140
Rente op hulpoortrekking	1 324	16 073
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	223 762	102 140
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

EVANGELISASIE

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	143 735	81 086
Saldo 1 Januarie 1992	81 086	39 734
Plus: Oorskot/(Tekort) vir die drie jaar	62 649	41 352
Kapitaalvoorsieningsfonds	310 560	310 560
Eiendomsreserwe	482 555	339 785
	<u>936 850</u>	<u>731 431</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	197 033	700 000
* <i>Volgens bylae B 11.4</i>		
Bedryfsbates	635 858	-
* <i>Debiteur met verkoop van eiendom</i>		
Hulpbelegging		
* <i>Administrateurskantoor</i>	<u>103 959</u>	<u>31 431</u>
	<u>936 850</u>	<u>731 431</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

EVANGELISASIE

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	433 648	427 060
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds		
* <i>Volgens begroting</i>	409 078	419 232
Opbrengs met verkoop van bates	2 015	-
Bydraes	8 365	3 401
Rente op hulpbelegging	14 190	4 427
MIN: TOTALE UITGAWES	370 999	385 709
Koste ten opsigte van standplase:		
* Pretoria	351 199	275 351
* Johannesburg	-	93 195
Buitelandse Bediening	1 000	2 500
Munisipale en telefoon koste	18 800	12 592
Rente op hulpvoortrekking	-	1 632
Waardevermindering	-	262
Reiskoste ten opsigte van vergaderings	-	177
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	<u>62 649</u>	<u>41 351</u>
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

PASTORALE VERWYSINGSDIENS

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	441 621	295 393
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	299 294	209 870
* <i>Volgens begroting</i>		
Donasies	18 020	15 000
Vorderinge ten opsigte van professionele dienste	124 307	70 523
MIN: TOTALE UITGAWES	474 229	269 668
Standplaaskoste	427 683	205 497
Honorarium klerklike hulp	-	3 622
Kantoorhuur	17 342	47 128
Telefoon en skryfbenodigdhede	16 914	9 599
Onderhoud	234	941
* <i>Kantore</i>		
Ander uitgawes	12 056	2 881
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	(32 608)	25 725
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEëINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94	1989/91
	R	R
INKOMSTE	259 363	196 196
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	58 855	67 570
* <i>Volgens begroting</i>		
Donasies	13 210	-
Lesgelde	187 298	128 626
 MIN: TOTALE UITGAWES	 228 265	 180 460
Salaris , lone en werkgewersbydraes	194 985	150 265
Dosente en eksaminatorsvergoeding	4 835	-
Huur en telefoon	14 269	14 161
Administrasiekoste	11 872	13 340
Ander uitgawes	1 136	700
Orrel stemfooie	1 168	1 298
Reiskoste - Raad vir Kerkmusiek	-	696
 OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	 31 098	 15 736
* <i>Oorgedra na Opgehoopde Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TYDSKRIFAFDELING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	3 348 430	2 940 770
Verkope	3 189 193	2 703 699
Advertensies	64 000	64 627
Subsidie	55 872	85 562
Bladgelde	29 132	65 679
Donasies	10 233	21 203
MIN: UITGAWES	3 576 038	3 298 045
Salarisse, lone en bydraes	1 266 088	1 050 140
Drukkoste	2 046 211	2 022 791
Telefoon	25 800	13 034
Onthaal en verversings	3 719	4 200
Motorkoste	75 783	52 158
Skryfbehoeftes en drukwerk	26 770	37 787
Publikasies	1 092	1 927
Foto's en illustrasies	5 538	5 939
Blomme	-	122
Reiskoste - vergaderings	8 703	5 211
Administrasiekoste	34 000	28 280
Kantoorhuur	21 120	14 350
Onderhoud van toerusting	32 579	22 932
Rekenaarpaaiement	15 563	34 995
Kantoorbenodigdhede	7 326	-
Versekering	5 746	4 179
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	<u>(227 608)</u>	<u>(357 275)</u>
<i>* Oorgedra na Opgehoopte Tekort</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

KITAL

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	2 150 118	1 489 461
Verkope	1 986 519	1 315 570
* Uitgewery	1 924 975	1 245 299
<i>Netto verkope</i>	3 032 783	1 924 621
<i>Min: Koste van verkope</i>	1 107 808	679 322
* Kursusse	61 544	70 271
<i>Netto verkope</i>	239 160	177 648
<i>Min: Produksiekoste</i>	177 616	107 377
Netto inkomste met verkoop van ateljee	-	172 391
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	156 599	-
* Volgens begroting	7 000	1 500
Donasies		
MIN: UITGAWES	1 955 551	1 383 676
Salarisse en lone	1 619 219	1 048 850
Drukwerk en skryfbehoeftes	26 811	26 391
Huur en elektrisiteit	42 850	50 120
Posgeld en telefoon	58 386	45 819
Onderhoud en herstelwerk	17 865	20 959
Publikasies en intekengelde	25 226	21 530
Diverse uitgawes	1 674	3 982
Reis- en verblyfkoste	8 456	3 008
Onthaal en verversings	2 537	5 067
Ledegelde	80	869
Motorkoste	67 902	30 975
Rekenaarkoste	2 037	11 874
Administrasiekoste	41 300	28 280
Outeursgelde	15 189	-
Microfische verfilming	2 924	25 803
Waardevermindering - meubels en toerusting	23 095	60 149
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	194 567	105 785
* Oorgedra na Opgehoopte Tekort		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

GENERAAL PRETORIUSGEBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	1 841 809	1 797 289
Saldo 1 Januarie 1992	1 797 289	1 546 356
Plus: Oorskot/(Tekort) vir die drie jaar	44 520	250 933
Kapitaalvoorsieningsfonds	255 100	255 100
Eiendomsreserwe	3 514 799	3 514 799
	<u>5 611 708</u>	<u>5 567 188</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	4 202 565	4 202 565
* Volgens Bylae B1		
Hulpbelegging	1 409 143	1 364 623
* Administrateurskantoor		
	<u>5 611 708</u>	<u>5 567 188</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

GENERAAL PRETORIUSGEBOU

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	923 074	1 226 529
Huur ontvang	557 074	1 105 407
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	366 000	121 122
* Volgens begroting		
MIN: TOTALE UITGAWES	878 554	675 596
Onderhoud,herstellings en skoonmaakkoste	200 402	136 402
Munisipale onkoses	520 876	370 073
Administrasiekoste	-	82 700
Regskoste en kommissie	35 242	
Versekering	30 477	38 732
Hysbak onderhoud	91 557	47 689
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	44 520	550 933
* Oorgedra na Opgehoopte Tekort	44 520	250 933
* Oorgedra na Minnaarstraat Eiendom	-	300 000

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

DIRK VAN DER HOFFGEBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Kapitaalvoorsieningsfonds	132 716	132 716
Eiendomsreserwe	1 536 020	1 536 020
Hulpootrekking		
* <i>Administrateurskantoor</i>	397 860	397 222
	<u>2 066 596</u>	<u>2 065 958</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	2 064 331	2 058 384
* <i>Volgens Bylae B3</i>		
Meubels en toerusting	2 265	7 574
* <i>Volgens Bylae C</i>		
	<u>2 066 596</u>	<u>2 065 958</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

DIRK VAN DER HOFFGEBOU

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEëINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE		
Huur ontvang	676 101	572 439
MIN: TOTALE UITGAWES	676 101	572 439
Onderhoud , herstellings en skoonmaakkoste	335 215	310 456
Munisipale kostes	280 269	195 966
Hysbak onderhoud	28 156	21 543
Versekering	25 892	26 214
Waardevermindering	6 569	18 260
* Meubels en toerusting	-	-

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BARTON KEEP

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	58 222	29 631
Saldo 1 Januarie 1992	29 631	(32 199)
Plus: Oorskot/(Tekort) vir die drie jaar	28 591	74 393
	58 222	42 194
Min: Kantoorhuur 1989 (regstelling)	-	12 563
Lening vir restourasie van gebou	-	51 235
Lening vir oprigting van motorafdakke	-	1 235
Eiendomsreserwe	430 379	430 379
Hulpoortrekking	31 403	7 524
	520 004	520 004
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	520 000	520 000
* Volgens Bylae B2		
Matte en gordyne	4	4
* Volgens Bylae C		
	520 004	520 004

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BARTON KEEP

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	149 246	196 728
Huur ontvang	74 137	81 938
Parkeergelde	8 425	15 037
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	61 780	99 753
* Volgens begroting		
Rente op hulpbelegging	4 904	-
MIN: TOTALE UITGAWES	120 655	122 335
Onderhoud,herstel en skoonmaakkoste	12 548	41 029
Munisipale onkoste	101 336	68 188
Versekering	4 247	4 624
Rente t.o.v. kapitaal vir motorafdakke	198	297
Rente op hulpoortrekking	2 326	7 725
Waardevermindering	-	472
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	28 591	74 393
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

MINNAARSTRAAT EIENDOM

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	422 603	561 077
Saldo 1 Januarie 1992	561 077	212 288
Plus: Oorskot/(Tekort) vir die drie jaar	(138 474)	348 789
Hulpoortrekking	-	2 140 390
* <i>Administrateurskantoor</i>	422 603	2 701 467
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	-	2 701 467
* <i>Volgens Bylae B8</i>	422 603	-
Hulpbelegging	422 603	2 701 467

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

MINNAARSTRAAT EIENDOM

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	506 310	1 490 900
Huur ontvang	409 215	512 340
Parkeergelde	97 095	86 884
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	-	591 676
* Volgens begroting		
Oorplasing vanaf Generaal Pretoriusgebou	-	300 000
MIN: TOTALE UITGAWES	644 784	1 278 612
Rente Betaal	-	638 182
Rente op hulpvoortrekking	331 321	291 015
Lone en heffings	17 511	16 000
Munisipale kostes	280 533	289 419
Onderhoud en herstellings	954	32 119
Versekering	14 465	11 877
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	<u>(138 474)</u>	<u>212 288</u>
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

VENTERSKROONKAMPTERREIN

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	133 423	80 642
Heffings en bydraes	65 948	29 957
Huur	66 720	50 599
Rente	404	86
Kioskverkope	351	-
MIN: UITGAWES	131 605	81 133
Onderhoud:		
* <i>Geboue en terrein</i>	17 658	10 061
* <i>Toerusting</i>	-	6 544
Lone en rantsoene	79 138	36 521
Elektrisiteit en gas	25 636	20 720
Telefoon en bankkoste	4 322	4 116
Versekering	1 566	2 746
Waardevermindering		
* <i>Toerusting - bylae C</i>	347	425
Drukwerk	439	-
Vergaderings	424	-
Kombuistoerusting	1 171	-
Kioskkoste	904	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	1 818	(491)
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

ROODEPLAATKAMPTERREIN

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEëINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	103 043	51 786
Heffings en bydraes	49 801	10 596
Huur	53 242	41 190
MIN: UITGAWES	146 099	86 572
Onderhoud:		
* <i>Geboue en terrein</i>	38 120	37 080
* <i>Toerusting</i>	14 076	5 136
Lone en rantsoene	57 481	25 140
Elektrisiteit en gas	27 747	12 866
Telefoon en bankkoste	2 265	1 477
Versekering	1 896	2 969
Waardevermindering:		
* <i>Toerusting - bylae C</i>	1 794	1 904
Drukwerk	2 720	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	(43 056)	(34 786)
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

SENDINGRAAD

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Kapitaalvoorsieningsfonds	153 747	102 628
* <i>Ten opsigte van paalemente vir lenings en oprigting van kerkgeboue en pastorieë</i>		
Saldo 1 Januarie 1992	102 628	109 521
Plus: Toedeling volgens begroting	322 231	268 758
	424 859	378 279
Min: Aanwending	271 112	275 651
Eiendomsreserwe	707 456	707 456
Hulpoortrekking	773 954	787 437
* <i>Administrateurskantoor</i>		
Oortrokke bank	25 196	5 949
	<u>1 660 353</u>	<u>1 603 470</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Opgehoopte tekort	146 177	76 254
Saldo 1 Januarie 1992	76 254	(279 053)
Min: Oorskot vir die drie jaar		
* <i>Teologiese opleiding</i>	79 270	-
* <i>Sendingwerk</i>	-	-
	(3 016)	(279 053)
Plus: Tekort vir die drie jaar		
* <i>Teologiese opleiding</i>	-	6 513
* <i>Sendingwerk</i>	149 193	348 794
Opleidingsfonds		
* <i>Geskenk mev JS du Plessis</i>	(7 200)	(7 200)
OORGEDRA	<u>138 977</u>	<u>69 054</u>

	1994 R	1991 R
OORGEBRING	138 977	69 054
Vaste eiendomme	1 509 550	1 507 707
* <i>Volgens Bylae B 12.1</i>		
Belegging van opleidingsfonds	7 200	7 200
* <i>Geskenk mev JS du Plessis volgens kontrak</i>		
Fietse	8	8
* <i>Volgens Bylae C</i>		
Meubels, toerusting en boekery	4 616	13 590
* <i>Volgens Bylae C</i>		
Motorvoertuie	2	178
* <i>Volgens Bylae C</i>		
Diverse debiteure	-	5 733
	<u>1 660 353</u>	<u>1 603 470</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

SENDINGRAAD - SENDINGWERKREKENING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	3 636 737	3 017 860
Bydraes	75 642	71 845
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds * Volgens begroting	3 551 569	2 943 891
Diverse verkope	9 526	0
Verkope	25 848	-
Min: Aankope	16 322	-
Rente op hulpbelegging	-	2 124
MIN: TOTALE UITGAWES	3 785 930	3 366 654
Onkoste Superintendent	655 875	431 533
Reis- en verblyfkostes * Vergaderings	52 553	70 884
Korting op studielenings	6 230	-
Skryfbenodigdhede en drukwerk	32 556	12 413
Pensioene	85 491	50 238
Verversings	9 329	5 333
Subsidies aan ringsrade	2 684 728	2 742 205
Versekering	14 219	10 236
* Pastorieë en kerke	15 975	15 100
Administrasiekoste	120 412	-
Kapitaalvoorsiening	8 393	-
Koste Algemene Kerkvergadering	100 169	27 407
Rente op hulpoortrekking	-	1 305
Diverse aankope	-	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	(149 193)	(348 794)
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

SENDINGRAAD - TEOLOGIESE OPLEIDINGSREKENING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	3 337 074	2 517 742
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	3 281 875	2 487 324
* <i>Volgens begroting</i>		
Rente op beleggings	2 160	2 160
Donasies en hydraes	15 039	9 258
Donasie vir studieleenings	38 000	19 000
* <i>Pro Regno</i>		
MIN: TOTALE UITGAWES	3 257 804	2 524 255
Koste ten opsigte van dosente	2 407 241	1 914 361
Kantoorkostes	83 377	58 421
Koste ten opsigte van studente	305 863	227 621
Koste ten opsigte van geboue	254 501	184 277
Boeke aangekoop vir biblioteek	5 792	6 049
Administrasiekoste	15 500	14 300
Rente op hulpvoortrekking	83 231	103 335
Waardevermindering	10 062	10 700
* <i>Meubels en toerusting</i>		
Reiskoste vergaderings	-	5 191
Kapitaalvoorsiening	92 237	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	79 270	(6 513)
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

FONDS VIR GEMEENTE OPBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Kapitaalfonds	722 797	722 797
Rentefonds	10 349	(10 489)
Saldo 1 Januarie 1992	(10 489)	-
Min: Oorskot/(Tekort) vir die drie jaar	15 838	(10 489)
	5 349	(10 489)
Plus: Bydraes	5 000	-
	<u>733 146</u>	<u>712 308</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Beleggings	733 146	712 308
* Kerkgeld- vir Kerkwerkfonds	<u>733 146</u>	<u>712 308</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

FONDS VIR GEMEENTE OPBOU

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	1 567 204	1 176 807
Rente ontvang	222 932	208 465
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds * Volgens begroting	1 344 272	968 342
MIN: TOTALE UITGAWES * Hulp aan gemeentes	1 551 366	1 187 296
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR * Oorgedra na Ogehoopte Fonds	15 838	(10 489)

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TEOLOGIESE OPLEIDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fondse	3 310 615	1 995 042
Algemene Teologiese Opleidingsfonds	1 426 379	573 838
Saldo 1 Januarie 1992	573 838	186 614
Plus: Oorskot vir die drie jaar	852 541	387 224
Omskrewe fondse	1 810 105	1 367 428
* Volgens bylae F		
Kapitaal	1 031 799	808 263
Opgehoopte rente	778 306	559 165
Ander beursfondse	74 131	53 776
* Nog nie aangewend nie (volgens bylae E)		
Kapitaalvoorsieningsfonds vir studielenings	5 399 749	4 767 724
	<u>8 710 364</u>	<u>6 762 766</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	13 245	12 643
* Volgens Bylae 14.1		
Aandelebeleggings	2	4 002
Fondsbeleggings by die Raad van Finansies		
* Volgens bylae F	1 022 934	795 398
Studielenings	4 377 634	4 107 462
Hulpbelegging		
* Administrateurskantoor	3 296 549	1 843 261
	<u>8 710 364</u>	<u>6 762 766</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/94 R	1989/91 R
INKOMSTE	4 082 027	2 523 063
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	3 167 917	1 993 282
* <i>Volgens begroting</i>		
Rente ontvang	888 980	526 741
Dividende	4 630	3 040
* <i>Dagbreek Trust</i>		
Donasie	20 500	-
MIN: TOTALE UITGAWES	3 229 486	2 135 839
Subsidie aan Universiteit van Pretoria t.o.v. salarisse - professore en hulpdosente	2 051 810	1 313 910
Bydrae tot salaris - Dosente aan Bybelkunde	49 642	106 678
Aanvulling van salarisse	349 621	323 690
Korting op studieleningen	254 563	179 212
Administrasiekoste	197 000	179 000
Onkoste Kuratoriumsaamtrek	9 811	23 733
Onkoste legitimasie	5 952	5 432
Intreepreek	-	4 184
Dekaanskamer	1 000	-
Funksie	19 087	-
Kapitaalvoorsieningsfonds	291 000	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR	<u>852 541</u>	<u>387 224</u>
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS

BYLAE VAN BEURSFONDSE OP 31 DESEMBER 1994

Naam van Beursfonds	Saldo 01/01/1992	Byvoeging	Oorgeplaas	Saldo 31/12/94
	R	R	R	R
Gemeente Phalaborwa	1 010	212	1 222	-
Gemeente Tzaneen	1 949	409	2 358	-
Ring van Laeveld	-	8 781	-	8 781
Ring van Middelburg	11 911	10 939	2 700	20 150
Ring van Pretoria	805	1 524	-	2 329
Ring van Rustenburg	2 726	573	3 299	-
Ring van Zoutpansberg	33 869	9 002	-	42 871
Pretoria Tattersalls	797	168	965	-
PR Schoeman	177	37	214	-
JP Snyman	532	113	645	-
	53 776	31 758	11 403	74 131

BYLAE F

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TEOLOGIESE OPLEIDING

BYLAE VAN DIVERSE FONDSE OP 31 DESEMBER 1994

(Fondse waarvan die kapitaal belê is en slegs die rente beskikbaar is vir lenings en/of beurse)

Naam van Fonds	Kapitaal			Totale opgehoopte rente op 31/12/94
	Saldo 31/12/94	Belê by die Raad van Finansies	Belê in ander bates en fondse	
	R	R	R	
J & F Botha Trustfonds	14 332	14 332	-	9 898
WP Brouwerfonds	140 000	140 000	-	21 500
De Looifonds	1 000	1 000	-	3 797
Dreyer-Hendriksfonds	4 000	4 000	-	17 978
C & L Groblerfonds	250 637	250 637	-	330 572
BC Greylingfonds	240 522	240 522	-	108 097
PDS Hagenfonds	35 491	35 491	-	40 593
Johanna Houghfonds	1 000	1 000	-	461
Herman Harmzenfonds	25 000	25 000	-	32 500
E Kuhn Studiefonds	200	200	-	344
Meyerfonds	900	900	-	3 430
NHSV Pretoria-Oosfonds	408	408	-	490
AJG Oosthuizenfonds	13 025	13 025	-	5 045
Petrusburgsefonds	12 659	3 794	8 865	6 296
Pretoria Beufesfonds	5 410	5 410	-	5 817
Ringsbeursfondse	30 145	30 145	-	30 107
Ring van Zeerust	1 713	1 713	-	2 256
Ring van Zimbabwe	950	950	-	1 140
Petrus Robbertsefonds	85 208	85 208	-	83 820
PG Roetsfonds	4 000	4 000	-	49
HB Roosfonds	350	350	-	665
Johan Steinmanfonds	608	608	-	1 301
Nagraadse Beursfonds	12 000	12 000	-	3 600
G & C Swanepoelfonds	12 000	12 000	-	10 775
Venter Beursfonds	10 000	10 000	-	5 167
CA van Aswegenfonds	1 500	1 500	-	4 101
EH vd Berghfonds	14 651	14 651	-	13 357
EJC vd Lindefonds	50 770	50 770	-	15 519
Ollie van Eckfonds	500	500	-	810
CLLC van Schoorfonds	4 000	4 000	-	2 016
an (Boomplaas) Visserfonds	1 428	1 428	-	2 539
LP Wolmaransfonds	612	612	-	1 341
IJ van den Bergfonds	6 780	6 780	-	4 980
van Rensburgfonds	50 000	50 000	-	7 945
TOTAAL	1 031 799	1 022 934	8 865	778 306

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

**STAAT VAN BRON EN AANWENDING VAN FONDSE VIR DIE DRIE JAAR
GEËINDIG 31 DESEMBER 1994**

	1994 R
BRON VAN INKOMSTE	
1. FONDSE VERKRY UIT OORSKOT INKOMSTE	952 538
Administrateurskantoor	334 600
Barton Keep	28 591
Evangelisasiestandplase	62 649
Fonds vir Gemeente Opbou	20 838
Generaal Pretoriusgebou	44 520
Hospitaalbearbeiding	11 913
Kital	194 567
Konservatorium vir kerkmusiek	31 098
Studentebearbeiding	223 762
2. BYDRAES	1 422 607
NHSV Hoofbestuur	66 459
Teologiese Opleidingsfonds	1 315 573
Van der Hoffstudiefonds	40 575
3. KAPITAALVOORSIENINGSFONDS	802 596
4. TOENAME IN BATEFONDS	1 438 413
5. TOENAME IN LENINGS	17 697 391
* <i>Kerkgeld vir Kerkwerk</i>	
6. AFNAME IN VASTE EIENDOM	3 570 863
7. TOENAME IN KREDITEURE	1 346 992
Ope rekeninge	(539 546)
Diverse trustfondse	2 100 316
Inkomste vooruit ontvang	(213 778)
8. AFNAME IN AANDELEBELEGGINGS	2
	<u>27 231 402</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

**STAAT VAN BRON EN AANWENDING VAN FONDSE VIR DIE DRIE JAAR
GEËINDIG 31 DESEMBER 1994**

	1994 R
AANWENDING VAN FONDSE	
1. FINANSIERING VAN TEKORTE	4 106 494
Algemene Kerkfonds	141 187
Kampterreine	41 238
Minnaarstraat Eiendom	138 474
Pastorale Verwysingsdiens	32 608
Raad vir Jeugwerk	2 082
Rentefonds	3 348 873
Sendingraad	69 923
Sentrale fonds vir publikasies	11 221
Tydskrifafdeling	227 608
Versekeringsfonds	93 280
2. AFNAME IN EIENDOMSRESERWE	320 361
3. TOENAME IN BEDRYFSBATES	16 872 249
4. TOENAME IN VASTE BATES	54 204
5. AFNAME IN OORTROKKE BANK	5 878 094

BYLAE B

PENSIOENRAAD

FINANSIËLE STATE

**PREDIKANTE PENSIOEN- WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1994

	1994 R	1991 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgelope fonds	36 611 874	26 505 407
Saldo 1 Januarie 1992	26 505 408	20 140 669
Plus: Oorskot vir die drie jaar	14 462 221	7 090 368
Min: Oordrag na personeelpensioen- en ander fondse	87 210	725 630
Min: Kapitaalverliese afgeskryf	4 268 545	-
Stabilisasiefondse	-	183 975
Predikante	-	239 440
Personeel	-	(3 562 852)
Voorsiening vir kapitaalverliese	-	-
	<u>36 611 874</u>	<u>23 365 970</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste bates	1 642 359	1 642 359
* Minerale regte, plaas Lisbon teen nominale waarde	2	2
* Vaste eiendom teen kosprys	1 642 357	1 642 357
Aandelebelegging	200	-
* Republic Coin Operated Lockers (Edms) Bpk	-	-
Beleggings in boekwaarde	-	-
* Portefeuljes van versekeringsmaatskappye	30 190 483	12 218 872
Leningsrekening	3 584 650	-
* Republic Coin Operated Lockers (Edms) Bpk	-	-
OORGEDRA	<u>35 417 692</u>	<u>13 861 231</u>

	1994 R	1991 R
OORGEBRING	35 417 692	13 861 231
Netto bedryfskapitaal	1 194 182	9 504 739
Bedryfsbates	1 632 317	10 779 341
Verbandlenings	1 505 874	8 590 278
Debiteure		
- Agterstallige pensioenbydraes	3 458	16 015
- Diverse debiteure	41 133	1 441 388
Kontant Volkskas		
- Lopende rekening	81 852	139 974
- Spaarrekening	-	6 686
- Belegging in transito	-	585 000
Min: Bedryfslaste	438 135	1 274 602
Diverse krediteure	14 859	925 326
Trustfondse	349 276	349 276
Voordele betaalbaar	74 000	-
	<u>36 611 874</u>	<u>23 365 970</u>

**PREDIKANTE PENSIOEN- WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1994

	1992/1994	1989/1991
	R	R
INKOMSTE	31 023 581	19 234 328
Bydraes vanweë die Algemene Kerkvergadering	-	581 072
Pensioenbydraes	19 334 486	12 536 857
Rente op beleggings	9 253 448	4 143 978
Netto huurinkomste	1 343 201	1 972 421
Diverse inkomste	478 904	-
Wins met realisasie van bates	613 542	-
MIN: UITGAWES	16 561 360	12 143 960
Premies herversekeringskema	3 852 016	2 140 293
* <i>Groepongeskiktheid en sterftedekking</i>		
Pensioenuitkering	12 404 128	9 646 917
Eenmalige uitkering	2 946 713	3 803 075
Jaargelde	7 976 119	5 843 842
Uittredings	1 481 296	-
Administrasiekoste	175 566	236 458
Ouditeursvergoeding	31 300	16 500
Koste - aktuaris	72 100	66 200
Bankkoste	22 646	10 838
Finansiële heffing	2 033	441
Diverse uitgawes	1 571	26 313
OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR	14 462 221	7 090 368
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

BYLAE C

PENSIOENFONDS AKTUARIËLE VERSLAG

**VERSLAG INSAKE DIE AKTUARIËLE WAARDERING VAN
DIE PREDIKANTE PENSIOEN EN WEDUWEES- EN WESEFONDS VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
SOOS OP 1 JANUARIE 1995**

AFDELING 1

INLEIDING

- 1.1 Aan my is opgedra om 'n Aktuariële Waardering van die Predikante Pensioen en Weduwees- en Wesefonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (hierna die Fonds genoem) soos op 1 Januarie 1995 te doen.
- 1.2 Hierdie verslag word aan die Pensioenraad van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gerig.
- 1.3 Die doel van die Aktuariële Waardering is eerstens om die mate te bepaal waartoe die bestaande bates van die Fonds voldoende is om vir die verwagte verpligtinge ten opsigte van voordele vir diens reeds gelewer op die waarderingsdatum voorsiening te maak. In die tweede plek word bepaal of die huidige bydraekoerse deur die Lede en die Kerk as voldoende beskou kan word om alle voordele, soos bepaal in die Reglement van die Fonds, te kan betaal wanneer nodig.
- Die resultate van die waardering is 'n beraming van die koste van die voordele wat die Fonds bied, gebaseer op aannames ten opsigte van die verwagte ondervinding van die Fonds, en beïnvloed nie die werklike koste van die voordele nie. Die werklike koste sal deur die werklike ondervinding van die Fonds bepaal word.
- 1.4 Die vorige Aktuariële Waardering van die Fonds is soos op 1 Januarie 1994 gedoen.

AFDELING 2

BESONDERHEDE VAN DIE FONDS

- 2.1 Die Fonds is op 1 September 1961 gestig en word as 'n deposito administrasie fonds bedryf.
- 2.2 Sover my kennis strek, het daar sedert die vorige waarderingsdatum geen veranderinge in die Fonds plaasgevind wat die finansiële stand van die Fonds wesenlik beïnvloed het nie.
- 'n Opsomming van die belangrikste voordele wat deur die Fonds gebied word, word in Aangangsel A uiteengesit.
- 2.3 Die ledetal van die Fonds het gedurende die waarderingsperiode soos volg gewysig:

Ledetal op 01.01.1994	311
+ Nuwe toetredes	18
- Aftredes	7
- Bedankings	10
- Sterftes	1
Ledetal op 01.01.1995	<u>311</u>

Die ledetal hierbo sluit 7 lede in wat tans ongeskik is en voordele vanuit die Ongeskiktheidskema ontvang.

Verder is daar ook 7 lede ingesluit wat tans op aftreevoordele, gebaseer op 50% of 75% van die Versorgingsvoordeel, geregtig is.

Die gemiddelde ouderdom van die lede van die Fonds op die waarderingsdatum was 39,9 jaar, teenoor 40,1 jaar op die vorige waarderingsdatum.

- 2.4 Op die waarderingsdatum was 118 persone op pensioenbetalings ten bedrae van ongeveer R255 000 per maand onder die Fonds geregtig.

'n Verdere 9 persone was op uitgestelde voordele vanuit die Fonds geregtig.

- 2.5 Die aantal pensioentrekkers het sedert die vorige waardering van die Fonds soos volg gewysig:

	<u>Aftredes</u>	<u>Gades</u>	<u>Ex Gratia</u>	<u>Wese</u>	<u>Totaal</u>
Aantal op 01.01.94	68	39	1	1	109
Plus nuwe pensioene	7	2	-	2	11
Min sterftes	2	-	-	-	2
Aantal op 01.01.95	<u>73</u>	<u>41</u>	<u>1</u>	<u>3</u>	<u>118</u>

- 2.6 'n Verhoging van 4% is vanaf 1 Mei 1994 ten opsigte van alle pensioenbetalings toegestaan.

AFDELING 3

BESONDERHEDE VAN BATES

- 3.1 Volgens die finansiële state van die Fonds en ander inligting tot my beskikking, het die bates gedurende die waarderingsperiode met R5 543 000 soos volg toegeneem (bedrae in R'000):

Balans van die Fonds op 01.01.1994		R31 418
<u>Inkomste</u>		
Bydraes	R6 091	
Beleggingsinkomste	R4 148	
Huurinkomste	R 492	
Herversekerde voordele ontvang	R 417	
		R11 148
<u>Uitgewes</u>		
Pensioenbetalings	R2 979	
Enkelbedragvoordele	R1 909	
Herversekering van sterftevoordele	R 604	
Administrasiekoste	R 113	
		R 5 605
Balans van die Fonds op 01.01.1995		R36 961

- 3.2 Gebaseer op die boekwaarde van die bates is 'n jaarliks saamgestelde beleggingsopbrengs van 14,6% per jaar gedurende die waarderingsperiode op die bates van die Fonds behaal.

- 3.3 Op die waarderingsdatum het die boekwaardesamestelling van die bates van die Fonds soos volg met die posisie soos op die vorige waarderingsdatum vergelyk:

<u>Tipe belegging</u>	<u>01.01.94</u>		<u>01.01.95</u>	
	<u>Waarde</u>	<u>Persentasie</u> <u>van totaal</u>	<u>Waarde</u>	<u>Persent</u> <u>asie</u> <u>v a n</u> <u>totaal</u>
Pensioenportefeuljes van				
Versekerars	R23 802 000	75,8%	R30 191 000	81,7%
Vaste Eiendom	R 1 642 000	5,2%	R 1 642 000	4,4%
Verbandlenings	R 1 720 000	5,5%	R 1 506 000	4,1%
Republic Coin Operated Lockers (Pty) Ltd	R 3 660 000	11,6%	R 3 585 000	9,7%
Kontant voorhande	R 529 000	1,7%	R 82 000	0,2%
Netto bedryfsbates	R 124 158	0,2%	(R 45 000)	(0,1%)
	<u>R31 418 000</u>	<u>100,0%</u>	<u>R36 961 000</u>	<u>100,0%</u>

- 3.4 Die bates van die Fonds wat op die vorige waarderingsdatum by Momentum Lewens belê was, is gedurende die waarderingsperiode gerealiseer en in gelyke dele in die portefeuljes van Sanlam en Ou Mutual belê.
- 3.5 Die opbou in die onderskeie beleggingsrekeninge van die Fonds by die versekerars gedurende die waarderingsperiode sowel as die beleggingsopbrengs behaal in elke portefeulje was soos volg (bedrae in R'000):

<u>Versekeraar</u>	<u>Ou Mutual</u>	<u>Sanlam</u>	<u>Momentum</u>	<u>Totaal</u>
Saldo 01.01.1994	9 796	8 249	6 955	25 000
Nuwe bedrae belê	4 879	4 879	(7 222)	2 536
Beleggingsverdiens te toegevoeg	2 174	1 696	267	4 137
Saldo 01.01.1995	16 849	14 824	0	31 673
Beleggingsopbrengs p.j.	17,0%	15,1%	19,6%	16,3%

Die bedrae hierbo verskil van die boekwaardes wat in die finansiële state aangedui word omdat dit ook die waarde van opgelope bonusse insluit.

AFDELING 4

BASIS VAN BEREKENING

- 4.1 Ten einde die finansiële stand van die Fonds soos op 1 Januarie 1995 te bepaal het ek 'n waarde geplaas op die verwagte toekomstige verpligtinge van die Fonds, asook die toekomstige middele waaroor die Fonds na verwagting sal beskik.
- 4.2 Vir die doeleindes van my berekening het ek gebruik gemaak van inligting omtrent lede en die bates van die Fonds wat deur ABSA Konsultante en Aktuarisse (Edms) Beperk wat die Fonds administreer, aan my verskaf is. Ek het my sover dit prakties moontlik was, vergewis van die akkuraatheid van die inligting en is tevrede met die gegewens wat aan my verskaf is.

- 4.3 Die huidige waarde van verpligtinge en bydraes is bereken vir alle lede van die Fonds soos op die waarderingsdatum en strek oor hulle volle verwagte lidmaatskap van die Fonds. Vir die berekening van die huidige waarde van verpligtinge en bydraes is aannames gemaak omtrent die verwagte ondervinding van die Fonds ten opsigte van sterftes, vroeë aftredes, verhogings in die Versorgingsvoordeel, administrasiekoste asook die verwagte beleggingsopbrengs op die bates van die Fonds.

Die waarderingsaannames wat ek vir my berekeninge gebruik het, is dieselfde as wat ek vir die vorige waardering gebruik het en word in meer besonderhede in Aanhangel B uiteengesit.

- 4.4 Die belangrikste van die waarderingsaannames is die verskil tussen die verwagte beleggingsopbrengs wat in die toekoms op die bates van die Fonds behaal sal word en die onderliggende inflasiekoers waarmee die Versorgingsvoordeel na verwagting in die toekoms sal verhoog. Ek het aanvaar dat die beleggingsopbrengs van die Fonds oor die langtermyn nagenoeg 3% hoër as die verwagte inflasiekoers sal wees.
- 4.5 Voorsiening word gemaak vir verhogings in pensioene oor die langtermyn teen 'n koers waarmee die beleggingsopbrengs op die bates van die Fonds 'n koers van 10% per jaar oorskry.
- 4.6 Die waarde wat op die bates van die Fonds geplaas word, moet bereken word op so 'n wyse dat dit met die basis waarvolgens die verpligtinge van die Fonds bereken is, tred hou. Hierdie waarde word verteenwoordig deur die verdiskonteerde waarde van die verwagte beleggingsinkomste wat op die bates van die Fonds behaal sal word, met inagneming van die risiko verbonde aan elke belegging, en met voldoende voorsiening vir toekomstige fluktuasies in die beskikbare herbeleggingskoers.
- 4.6.1 Ten opsigte van die beleggings in vaste eiendomme het ek die verwagte toekomstige netto inkomste verdiskonteer teen 'n koers van 15% per jaar nadat voorsiening gemaak is vir die moontlike toekomstige styging in hierdie inkomste, asook die verwagte besetting van hierdie eiendomme.
- 4.6.2 Lenings verseker deur verbande is in berekening gebring deur die verwagte toekomstige inkomste uit hierdie beleggings te verdiskonteer teen 'n koers wat wissel tussen 15% en 18% per jaar. 'n Direkte voorsiening vir 'n waarskynlike verlies ten opsigte van die lening aan Republic Coin Operated Lockers (Pty) Ltd is ook gemaak.
- 4.6.3 Ten opsigte van die beleggings in die gewaarborgde beleggingsportefeuljes van Ou Mutual en Sanlam is ek van mening dat die huidige boekwaarde van hierdie bates, insluitend die volle waarde van reeds-verklaarde bonusse sowel as interim bonusse tot die waarderingsdatum, vir die doeleindes van die Aktuariële Waardering van die Fonds, die foepaslike langtermynwaarde van hierdie bates verteenwoordig.
- 4.6.4 Alle kontant voorhande is teen boekwaarde in berekening gebring.
- 4.6.5 Netto bedryfsbates is teen boekwaarde in berekening gebring.

- 4.7 Die totale waarde van die bates so bereken bedra R41 288 000 en verteenwoordig ongeveer 112% van die ooreenstemmende boekwaarde van die bates.
- 4.8 Gebaseer op die waarde van die bates soos in paragraaf 4.7 genoem en met inagneming van die waarde wat tydens die vorige waardering op die bates van die Fonds geplaas is, het die Fonds gedurende die waarderingsperiode 'n opbrengs van 14,8% per jaar op sy bates behaal, teenoor die bruto opbrengskoers van 14,6% op 'n boekwaardebasis soos in paragraaf 3.2 aangedui is.
- 4.9 Gebaseer op die waarderingsbasis en ander aannames hierbo uiteengesit, is die verpligtinge van die Fonds vervolgens waardeur. Die resultate van my berekening word in die volgende Afdeling uiteengesit.

AFDELING 5

RESULTATE VAN WAARDERING

5.1 Verstreke diens

Verpligting ten opsigte van:

	(R'000)	
	01.01.94	01.01.95
Aftreevoordele	R31 590	R33 390
Bestaande pensioenbetalings	R20 055	R22 440
Uitgestelde voordele	R 665	R 740
Oorskot-oordragwaardes	R 479	R 550
Totaal	R52 789	R57 120
Minus waarde geplaas op bates	R35 114	R41 288
Tekort ten opsigte van verstreke diens	R17 675	R15 832

Dit beteken dat die Fonds ten opsigte van verstreke diens, nadat voorsiening gemaak is vir gereelde verhogings in die Versorgingsvoordeel tot by die aftrede van elke lid, nou 'n befondsingsvlak van 72,2% het, teenoor 66,5% tydens die vorige waardering. Volgens 'n ooreenkoms wat met die Registrateur van Finansiële Instellings gesluit is, is die oorblywende periode waartydens hierdie tekort befonds kan word nou 5 jaar.

'n Bydraekoers van 9,7% van die Versorgingsvoordeel behoort voldoende te wees om hierdie tekort binne die oorblywende tydperk van 5 jaar te befonds.

5.2 Toekomstige diens

	<u>% van Versorgingsvoordeel</u>	
	<u>01.01.94</u>	<u>01.01.95</u>
Beskikbare bydraes:		
Ledebydraes	7,5%	7,4%*
Kerkbydraes	12,5%	12,4%*
Totaal	<u>20,0%</u>	<u>19,8%</u>
Bydraekoers benodig ten opsigte van:		
	<u>01.01.94</u>	<u>01.01.95</u>
Aftreevoordele	7,5%	7,3%
Sterftevoordele voor aftrede	2,0%	2,1%
Administrasiekoste	0,4%	0,4%
Totaal	<u>9,9%</u>	<u>9,8%</u>
Surplus ten opsigte van toekomstige diens	10,1%	10,0%

- Die werklike koerse is 7,5% en 12,5% onderskeidelik, maar omdat sekere lede op 'n 50% of 'n 75%-vlak onder die Fonds ingeskakel is, het dit die effek dat die gemiddelde waarde van die bydraes, uitgedruk as 'n persentasie van die volle Versorgingsvoordeel, op 7,4% en 12,4% onderskeidelik te staan kom.

- 5.3 Die surplus ten opsigte van toekomstige diens van 10,0% van Versorgingsvoordeel behoort na verwagting voldoende te wees om die tekort ten opsigte van verstreke diens binne die vereiste maksimum oorblywende tydperk van 5 jaar te befonds.
- 5.4 Ten einde 'n begrip van die finansiële stand van die Fonds te vorm, is dit nodig om die ondervinding van die Fonds gedurende die waarderingsperiode te ondersoek en te bepaal of in die lig van die resultate van hierdie ondersoek die waarderingsmodel wat vir my berekeninge gebruik is, toepaslik is. Hierdie aspek word in die volgende Afdeling behandel.

AFDELING 6

ONDERVINDING VAN DIE FONDS

- 6.1 Op 1 Januarie 1995 het daar 'n tekort van R15 832 000 ten opsigte van verstreke diens onder die Fonds bestaan.
- 6.2 Die belangrikste aspekte wat tot hierdie tekort ten opsigte van verstreke diens onder die Fonds gelei het, is die volgende:

6.2.1 Tekort oorgedra

Die vorige tekort van R17 675 000 tesame met rente het na R19 443 000 soos op die waarderingsdatum verhoog. Tydens die vorige Aktuariële Waardering is 'n surplus van 10,1% van Versorgingsvoordeel ten opsigte van toekomstige diens aangedui.

Die surplusbydraes wat gedurende die waarderingsperiode hieruit gespruit het, het R3 228 000 bedra. Verder is daar 'n aantal vakante gemeentes ten opsigte waarvan Kerkbydraes wel gemaak word. Hierdie bydraes met rente het R190 000 bedra, sodat in totaal gereken, die vorige tekort na R16 025 000 gewysig het.

6.2.2 Beleggingsitems

Die gemiddelde beleggingsopbrengs wat gedurende die waarderingsperiode behaal is, gebaseer op die waarde wat tydens die huidige en vorige waardering op die bates van die Fonds geplaas is en met inagneming van die netto kontantvloei gedurende die waarderingsperiode het 14,8% per jaar beloop, in vergelyking met 10% per jaar waarvoor in die waarderingsbasis voorsiening gemaak word. Dit het daartoe gelei dat 'n surplus van R1 700 000 onder die Fonds ontstaan het.

Ek is van mening dat dit redelik is om te aanvaar dat die Fonds in staat sal wees om oor die langtermyn 'n opbrengs van 10% per jaar op sy beleggings te handhaaf en het om hierdie rede van 'n waarderingsrentekoers op hierdie vlak gebruik gemaak.

Ten opsigte van die periode na aftrede van elke lid, het ek ook 'n waarderingsrentekoers van 10% per jaar gebruik. Dit beteken dat daar in effek voorsiening gemaak word dat pensioene verhoog kan word teen 'n koers gelyk aan die verskil tussen die beleggingsopbrengs wat op die bates van die Fonds behaal word en die koers van 10% per jaar.

6.2.3 Verhoging in Versorgingsvoordeel

Volgens inligting tot my beskikking gaan die Versorgingsvoordeel met 8,0% tot R108 000 op 1 Mei 1995 verhoog word, teenoor 'n verhoging van 7% per jaar waarvoor ingevolge my waarderingsaannames voorsiening gemaak word. 'n Proporsionele gedeelte van hierdie verhoging tot 1 Januarie 1995 is reeds by die resultate in ag geneem. Aangesien die grootste gedeelte van die verpligtinge ten opsigte van aktiewe lede onder die Fonds aan die Versorgingsvoordeel verwant is, het hierdie hoër-as-verwagte verhoging tot 'n tekort vir die Fonds gelei, wat ongeveer R140 000 op die waarderingsdatum beloop het. Dit is moontlik dat gedurende die eersvolgende aantal jare die werklike koers van verhoging in die Versorgingsvoordeel van die verwagte koers mag verskil. Solank die werklike beleggingsopbrengs gedurende dieselfde periode egter ook tot dieselfde mate van die verwagte opbrengskoers van 10% per jaar verskil, behoort dit nie 'n nadelige effek op die finansiële stand van die Fonds te hê nie.

6.2.4 Pensioenverhogings

'n Proporsionele gedeelte van die verhoging wat op 1 Mei 1994 ten opsigte van pensioenbetalings toegestaan is en nie reeds op die vorige waarderingsdatum in berekening gebring is nie sowel as 'n proporsionele voorsiening vir die koste van pensioenverhogings wat op 1 Mei 1995 onder die Fonds toegestaan mag word, het tot addisionele verpligtinge van R1 060 000 vir die Fonds gelei en vorm 'n tekort-item in hierdie ontleding.

6.2.5 Sterftes voor aftrede

In die waarderingsberekeninge word vir 'n sekere aantal verwagte sterftes voorsiening gemaak. Dit het die effek dat daar na verwagting gedurende 'n waarderingsperiode 'n sekere vrystelling van aftreerreserwes in die Fonds sal plaasvind. Die enkele sterfte wat gedurende die waarderingsperiode plaasgevind het, het 'n kleiner vrystelling tot gevolg gehad as wat in total verwag was sodat 'n tekort van R120 000 vir die Fonds ontstaan het. Die Fonds het egter 'n versekerde bedrag van die herversekeraar ontvang wat meer was as die waarde van die voordele wat ten opsigte van die sterfte onder die Fonds ontstaan het wat weer 'n surplus van R45 000 tot gevolg gehad het.

In totaal het hierdie items dus tot 'n tekort van R75 000 vir die Fonds gelei.

6.2.6 Sterftes na aftrede

In die waarderingsbasis word vir 'n verwagte aantal sterftes ten opsigte van die periode na aftrede voorsiening gemaak. Gedurende die waarderingsperiode het twee persone gesterf wat effens minder was as wat verwag is. Dit het tot 'n tekort van R250 000 vir die Fonds gelei.

Hoewel dit die tweede agtereenvolgende waarderingsperiode is wat die werklike aantal sterftes minder is as dit wat verwag is, is ek steeds van mening dat hierdie afwyking nie blywend van aard behoort te wees nie, maar aan korttermynfluktuasies toeskryfbaar is en het dit gevolglik nie nodig geag om my waarderingsaannames in hierdie verband te wysig nie. Indien die sterfte-ondervinding egter in die toekoms steeds op hierdie vlak sou voortduur, sal dit nodig wees om my waardering aannames in hierdie verband aan te pas.

6.2.7 Diverse items

Ander items in die ondervinding van die Fonds wat individueel nie tot 'n wesenlike mate 'n effek op die finansiële stand van die Fonds gehad het nie, het gesamentlik tot 'n netto surplus van R18 000 onder die Fonds gelei.

6.3 Opsomming van bronne van surplus en tekort

Die vernaamste bronne van surplus en tekort onder die Fonds gedurende die waarderingsperiode was dus die volgende:

<u>Surplus-items</u>	<u>Paragraaf</u>	<u>Bedrag</u> <u>R'000</u>
Beleggingsitems	6.2.2	+R 1 700
Diverse items	6.2.8	+R 18
<u>Tekort-items</u>		
Tekort oorgedra	6.2.1	-R16 025
Verhoging in Versorgingsvoordeel	6.2.3	-R 140
Pensioenverhogings	6.2.4	-R 1 060
Sterftes voor aftrede	6.2.5	-R 75
Sterftes na aftrede	6.2.6	-R 250
Totale tekort op 01.01.95		-R15 832

- 6.4 My ondersoek na die ondervinding van die Fonds gedurende die waarderingsperiode het sekere aspekte aangedui ten opsigte waarvan die ondervinding verskil van die aannames wat volgens my waarderingsbasis gebruik is.

Soos bespreek, is ek egter tevrede dat die waarderingsbasis toepaslik is om vir 'n vooruitskatting van die verwagte langtermyn-ondervinding van die Fonds gebruik te word.

In die lig hiervan is ek tevrede dat die resultate wat in Afdeling 5 uiteengesit word, 'n redelike weergawe van die huidige finansiële stand van die Fonds is.

- 6.5 Hierdie resultate toon 'n tekort van nagenoeg R15,8-miljoen ten opsigte van verstreke diens en 'n befondsingsvlak van 72,2%. Die tekort kan binne die oorblywende toegelate periode van 5 jaar by wyse van 'n Kerkbydraekoers van 9,7% van die Versorgingsvoordeel befonds word.
- 6.6 Ten opsigte van toekomstige diens toon die resultate dat 'n Kerkbydraekoers van 12,5% van Versorgingsvoordeel na verwagting ook meer as voldoende sal wees om vir die voordele ten opsigte van toekomstige diens voorsiening te maak, en dat die Fonds gelaat sal word met 'n surplus van 10,0% van Versorgingsvoordeel, welke surplus dus ten volle aangewend kan word om die tekort ten opsigte van verstreke diens binne die toegelate periode te befonds, waarna die Fonds dan in 'n gesonde finansiële toestand sal verkeer.

AFDELING 7**SAMEVATTING**

Die hoofpunte van hierdie verslag kan soos volg opgesom word:

- 7.1 Die resultate van my waardering toon dat ten opsigte van verstreke diens daar tans 'n tekort van R15 832 000 onder die Fonds bestaan, en dat die befondsingsvlak 72,2% is.
- 7.2 Indien die huidige bydraekoers van 12,5% van Versorgingsvoordeel deur die Kerk gehandhaaf sou word, sal dit na verwagting meer as voldoende fondse beskikbaar stel om vir die verpligtinge van die Fonds ten opsigte van toekomstige diens voorsiening te maak, en kan die surplusbydraes van 10,0% van Versorgingsvoordeel aangewend word om die tekort ten opsigte van verstreke diens te delg.
- 7.3 Die tekort ten opsigte van verstreke diens behoort binne die maksimum toegelate tydperk van 5 jaar deur Kerkbydraes van 10,0% van die Versorgingsvoordeel befonds te word.
- 7.4 Ek beveel aan dat die huidige surplusbydraes ten opsigte van toekomstige diens ten volle vir die befondsing van die tekort ten opsigte van verstreke diens aangewend word.

C ERASMUS B.Sc. F.I.A.

In my hoedanigheid as Aktuaris in diens van
ABSA KONSULTANTE EN AKTUARISSE (EDMS) BEPERK

Pretoria
Maart 1995

AANHANGSEL A**OPSOMMING VAN VOORDELE****1. NORMALE AFTREE-OUDERDOM**

Alle lede

: 65 jaar

2. AFTREEVOORDELE**2.1 Normale aftrede**

'n Lid se pensioen word bereken as 1% van Versorgingsvoordeel vir elke jaar pensioengewende diens. Verder is daar ook 'n gratifikasie van 5% van die Versorgingsvoordeel vir elke jaar pensioengewende diens by aftrede betaalbaar.

2.2 Vroeë aftrede

'n Lid mag met die toestemming van die werkgewer, nadat hy ten minste 25 jaar pensioengewende diens voltooi het, met vervroegde voordele aftree en sal dan geregtig wees op 'n pensioen en gratifikasie wat bereken is soos in paragraaf 2.1, maar wat onderskeidelik met 0,2% en 0,1% vir elke maand van vroeë aftrede verminder word.

2.3 Laat aftrede

Indien 'n lid later as sy normale aftree-ouderdom sou aftree, word die pensioen en gratifikasie wat volgens paragraaf 2.1 hierbo bereken is, verhoog met 0,417% vir elke maand van laat aftrede.

3. STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

3.1 'n Enkelbedrag gelyk aan twee maal die Versorgingsvoordeel is betaalbaar.

3.2 'n Pensioen is aan 'n geregtigde gade betaalbaar gelyk aan 24% van die Versorgingsvoordeel. Verder is 'n kinderpensioen van 3,75% van die Versorgingsvoordeel per kind ook betaalbaar.

4. STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

By sterfte na aftrede is 'n gadepensioen betaalbaar gelyk aan 60% van die lid se pensioen. Verder is 'n kinderpensioen van 9,375% per kind van die lid se pensioen ook betaalbaar.

5. DIENSVERLATINGSVOORDELE

5.1 'n Lid wat uit diens tree voordat hy 5 jaar in diens van die Kerk gestaan het, is geregtig op 'n terugbetaling van sy eie bydraes.

5.2 'n Lid wat uit diens tree nadat hy minstens 5 jaar, maar minder as 15 jaar in diens van die Kerk gestaan het, is geregtig op 'n terugbetaling van sy eie bydraes, verhoog met 2,5% vir elke voltooide jaar diens.

5.3 Indien 'n lid na langer as 15 jaar uit diens tree, is hy geregtig op 'n terugbetaling van 2 maal sy eie bydraes.

6. BYDRAES

Lede : 7,5% van Versorgingsvoordeel
Kerk : Balans van die koste, tans 12,5% van die Versorgingsvoordeel.

AANHANGSEL B

WAARDERINGSBASIS

1. RENTEKOERS

'n Waarderingsrentekoers van 10% per jaar ten opsigte van die periode voor sowel as na aftrede van elke lid, is gebruik.

2. VERHOGING IN VERSORGINGSVOORDEEL

Daar is voorsiening gemaak vir verhogings in die Versorgingsvoordeel teen 'n koers van 7% per jaar.

3. VROEË AFTREDES

Daar is aangeneem dat uit 1 000 lede by elke ouderdom, die aantal lede wat binne 1 jaar vroeg sal aftree vir redes anders as ongeskiktheid, soos volg sal wees:

Aantal jare voor normale aftree-ouderdom

15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

Aantal vroeë aftredes

100
50
50
50
50
100
100
100
100
100
300
100
100
100
100

4. STERFTES

Die gepubliseerde SA56-62 sterftetabelle (eindsterfte) is ten opsigte van die periode voor aftrede gebruik. Vroulike lede se ouderdom is met drie jaar afwaarts aangepas aangesien hulle oor die algemeen 'n langer gemiddelde lewensverwagting as mans geniet.

Ten opsigte van die periode na aftrede is gebruik gemaak van die gepubliseerde a(55) sterftetabelle (eindsterfte) vir manlike en vroulike lewens onderskeidelik.

5. ADMINISTRASIEKOSTE

Voorsiening is vir toekomstige administrasiekoste gemaak deur 0,4% van die Versorgingsvoordeel daarvoor te reserveer.

BYLAE D

PENSIOENFONDS

REGLEMENT VAN DIE

PREDIKANTE PENSIOEN- EN WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

INHOUDSOPGAWE

ARTIKEL	BLADSY
1. NAAM, AANVANGSDATUM, STATUS, DOELSTELLINGS EN GEREГИSTREERDE KANTOOR	1
2. WOORDBEPALINGS	1
3. BESTUUR VAN FONDS	7
3.1 BEHEER EN PENSIOENRAAD	7
3.2 MAGTE VAN DIE PENSIOENRAAD	9
3.3 HOOFBEAMPTTE	9
3.4 TEKENMAGTE	10
3.5 REKENINGBOEKE	10
3.6 BESTUUR VAN DIE FONDS	10
3.7 OUDITEUR	10
3.8 ADMINISTRASIE	10
3.9 PERSOONLIKE AANSPREEKLIKHEID	10
3.10 GETROUHEIDSVERSEKERING	10
3.11 REGISTRASIE EN BEWARING VAN SEKURITEITE	11
3.12 AKTUARIS EN AKTUARIËLE WAARDERING	11
4. LIDMAATSKAP	12
4.1 KWALIFISERING	12
4.2 BEËINDIGING VAN LIDMAATSKAP	12
4.3 BEWYS VAN OUDERDOM	12
4.4 BEWYS VAN VOORTBESTAAN	12
5. BYDRAES	13
5.1 LIDBYDRAES	13
5.2 WERKGEWERBYDRAES	13
5.3 BETALING VAN BYDRAES	14
5.4 BETALINGS AAN VERSEKERAARS	14
6. AFTREEVOORDELE	14
6.1 NORMALE AFTREDE	14
6.2 VROEë AFTREDE	15
6.3 LEDE OP 1 SEPTEMBER 1961	15
6.4 BETALING VAN JAARGELDE	15
7. STERFTEVOORDELE NA AFTREDE	16
7.1 ENKELBEDRAG	16
7.2 GADEJAARGELD	16
7.3 KINDERJAARGELD	16
7.4 VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE NA AFTREDE	16
7.5 GESAMENTLIKE JAARGELD	17

8. STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE	17
8.1 STERFTE VOOR AFTREDE	17
8.1.1 ENKELBEDRAG	17
8.1.2 GADEJAARGELD	17
8.1.3 KINDERJAARGELD	18
8.2 STERFTE OP OF NA DIE NORMALE AFTREEDATUM	18
8.3 VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE	18
8.4 VERSEKERING	18
9. UITDIENSTREDINGSVOORDELE	19
10. OPSIE OM GEWONE VERSEKERING AAN TE GAAN	20
11. VOORDELE GEDURENDE TYDELIKE AFWESIGHEID	20
12. JAARGELDVERHOGINGS	21
13. ALGEMEEN	21
13.1 AFSTAAN VAN VOORDELE	21
13.2 ONOPGEËISDE VOORDELE	21
13.3 GROTER VOORDELE	22
13.4 OORDRAGTE NA OF VAN ANDER FONDSE	22
13.5 BETALING VAN VOORDELE	22
13.6 BETAALMIDDEL	24
13.7 GESKILLE	24
13.8 VERANDERING VAN REGLEMENT	24
13.9 BEGUNSTIGDES IS UITGESTELDE SKULDEISERS	24
13.10 INSAE TOT DOKUMENTE VAN DIE FONDS	25
13.11 DIENSVOORWAARDES ANDERSINS ONVERANDERD	25
13.12 GELDE VERSKULDIG AAN DIE WERKGEWER EN/OF DIE FONDS	25
13.13 ONTBINDING	26
13.13.1 GEDEELTELIKE ONTBINDING	26
13.13.2 VOLLE ONTBINDING	27
13.13.3 SAMESMELTING	28

ARTIKEL 1

NAAM, AANVANGSDATUM, STATUS, DOELSTELLINGS EN GEREGISTREERDE KANTOOR

Die PREDIKANTE PENSIOEN- EN WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA (hierna die FONDS genoem) is op 1 September 1948 (hierna die AANVANGSDATUM genoem) gestig. Al die bates wat voor die AANVANGSDATUM ontstaan het, is op die AANVANGSDATUM by die FONDS geïnkorporeer. Die bepaling van hierdie reglement is bindend op al die gemeentes en organe van bystand van die BEHERENDE WERKGEWER asook op al die BEGUNSTIGDES van die FONDS.

Indien registrasie van hierdie reglement na 1 Augustus 1995 plaasvind, word dit geag dat hierdie reglement vanaf 1 Augustus 1995 van krag is.

Die FONDS word met regspersoonlikheid bekleed en is bevoeg om in sy naam as regspersoon as eiser of verweerder in regte op te tree en om alle dinge te doen wat vir die uitoefening van sy bevoegdhede of die verrigting van sy werksaamhede ingevolge hierdie reglement nodig is of daarmee in verband staan.

Die FONDS is deur die BEHERENDE WERKGEWER gestig om aftreevoordele aan LEDE en sterftevoordele aan ander BEGUNSTIGDES te voorsien.

Die geregistreerde kantoor van die FONDS is geleë te ABSA Konsultante en Aktuarisse (Edms) Beperk, Provisusgebou, Kerkstraat 523, Arcadia, 0083. Die TRUSTEES mag die kantoor na enige ander omgewing laat verskuif indien omstandighede dit vereis, mits die nodige wysiging aan die reglement vooraf deur die REGISTRATEUR geregistreer word.

ARTIKEL 2

WOORDBEPALINGS

In hierdie reglement, tensy 'n teenstrydige bedoeling blyk, het alle woorde wat in die WET omskryf is maar nie in hierdie reglement nie, die betekenis wat aldus daaraan in die WET toegesê is, het alle woorde en uitdrukkings wat die manlike geslag aandui ook op die vroulike geslag betrekking en het verwysings in die enkelvoud ook op die meervoud betrekking, en omgekeerd. Opskrifte en subopskrifte is slegs vir verwysingsdoeleindes bedoel en word nie by die uitleg van die reglement in ag geneem nie. Tensy 'n teenstrydige bedoeling blyk, het die volgende woorde en uitdrukkings die betekenis wat hierna aan hulle toegeken word:

AFHANKLIKE

Met betrekking tot 'n LID:

- (a) iemand ten opsigte van wie die LID regtens vir onderhoud aanspreeklik is;
- (b) iemand ten opsigte van wie die LID nie regtens vir onderhoud aanspreeklik is nie, indien so iemand -
 - (i) by die afsterwe van die LID, na die oordeel van die PENSIOENRAAD, inderdaad van die LID vir onderhoud afhanklik was;
 - (ii) die eggenote of eggenoot van die LID is.
- (c) iemand ten opsigte van wie die LID regtens vir onderhoud aanspreeklik sou geword het, indien die LID nie gesterf het nie;

AKTUARIS

'n Genoot van 'n instituut, fakulteit, vereniging of kapittel van aktuarisse soos deur die REGISTRATEUR goedgekeur en ingevolge artikel 3.12.1 aangestel;

BEGUNSTIGDE

'n Persoon wat ingevolge die reglement op voordele geregtig is;

BEHERENDE WERKGEWER

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika;

BENOEMDE

Met betrekking tot 'n LID, 'n persoon wat deur die LID ingevolge artikel 13.5.2 benoem is om voordele by sy afsterwe te ontvang;

BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS

Die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Raad van Finansies en die PENSIOENRAAD;

BYSTANDSFONDS

Die Bystandsfonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika;

EENMALIGE BEDRAG

Ten opsigte van 'n LID, 5% van die VERSORGINGSVOORDEEL;

FONDSJAAR

Die tydperk wat op 'n FONDSVERJAARDAG begin en op die dag voor die daaropvolgende FONDSVERJAARDAG eindig;

FONDSVERJAARDAG

Die eerste dag van Mei 1989 en die eerste dag van Mei van elke daaropvolgende jaar;

GADEJAARGELD

Die jaarlikse bedrag van 24% van die VERSORGINGSVOORDEEL wat in gelyke maandelikse paaielemente aan die GEREKTIGDE GADE van 'n LID na die afsterwe van sodanige LID uitbetaal word. Die GADEJAARGELD is maandeliks agterna betaalbaar vir solank die GEREKTIGDE GADE leef en mag nie gekommuteer word nie;

GEREKTIGDE GADE

Die gade wat na 'n LID se afsterwe tot bevestiging van die PENSIOENRAAD bewys lewer dat sy op die datum van die LID se afsterwe met die oorledene wettig getroud was; met dien verstande dat:

- * *die LID die FONDS in kennis gestel het dat hy met die betrokke gade getroud is en die FONDS dit so aanvaar het; en*
- * *in geval van die afsterwe van 'n PENSIOENARIS, sodanige gade alreeds op die datum van die PENSIOENARIS se aftrede met hom getroud was;*

GEREKTIGDE KIND

Die kind wat voor die LID se aftrede met pensioen die ongetroude kind van die LID was, insluitende 'n stiefkind en 'n wettig aangenome kind, wat na die diskresie van die PENSIOENRAAD onmiddellik voor die LID se dood geheel van die LID vir onderhoud afhanklik was en wat onmiddellik voor die LID se dood:

- * *nog nie die ouderdom van 18 jaar bereik het nie, nie selfonderhoudend was nie en nog nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie; of*
- * *nog nie die ouderdom 26 jaar bereik het nie, nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie en 'n voltydse student was by 'n opvoedkundige inrigting wat deur die PENSIOENRAAD goedgekeur is; of*

- * fisies of geestelik gestrem was en nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie;

HOOFBEAMPTTE

Die persoon wat ingevolge artikel 3.3 aangestel is;

INKOMSTEBELASTINGWET

Die Inkomstebelastingwet, 1962 (Wet No. 58 van 1962) soos gewysig;

JAARGELD

Ten opsigte van 'n LID, 1% van die VERSORGINGSVOORDEEL;

KINDERJAARGELD

Die jaarlikse bedrag van 3,75% van die VERSORGINGSVOORDEEL wat in gelyke maandelikse paaieimente aan elk van die GEREGETIGDE KINDERS van 'n LID na die afsterwe van sodanige LID uitbetaal word. Die KINDERJAARGELD is maandeliks agterna betaalbaar vir solank sodanige kind/kinders 'n GEREGETIGDE KIND/KINDERS bly en mag nie gekommuteer word nie;

KOMMISSARIS

Die Kommissaris van Binnelandse Inkomste;

LID

Enige WERKNEMER wat ingevolge die bepalings van die reglement tot lidmaatskap van die FONDS toegelaat is (met inbegrip van 'n PENSIOENARIS en 'n persoon wat 'n inkomste vanaf die BYSTANDSFONDS ontvang);

NORMALE AFTREEDATUM

Die eerste dag van die maand wat saamval met of wat volg op bereiking van die NORMALE AFTREE-OUERDOM;

NORMALE AFTREE-OUERDOM

Die ouderdom van 65 jaar;

UDITEUR

'n Ouditeur wat ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1991 (Wet No. 80 van 1991) soos gewysig, geregistreer is en ingevolge artikel 3.7 aangestel is;

PENSIOENARIS

'n LID van die FONDS wat afgetree het en wat ingevolge die bepalings van hierdie reglement op 'n pensioen geregtig is;

PENSIOENGEWENDE DIENS

Onafgebroke diens by die WERKGEWER waartydens die LID tot die FONDS bygedra het, tesame met enige tydperk wat die LID in diens van die WERKGEWER was en wat vir pensioendoeleindes deur die WERKGEWER erken is.

In die geval van 'n LID wat 'n verminderde VERSORGINGSVOORDEEL ontvang, word sy diens op 'n pro rata basis aangepas vir die tydperk waartydens hy die verminderde VERSORGINGS-VOORDEEL ontvang.

PENSIOENGEWENDE DIENS word in jare en maande bereken maar 'n gedeelte van 'n maand word buite rekening gelaat;

PENSIOENRAAD

Die persone wat ingevolge artikel 3.1.4 benoem of aangestel is;

REGISTRATEUR

Die Registrateur van Pensioenfondse wat ingevolge die Wet op die Raad op Finansiële Dienste, 1990 (Wet No. 97 van 1990) soos gewysig, aangestel is;

RENTE

Tensy elders spesifiek in hierdie reglement vermeld, rente teen 7,5% per jaar, jaarliks saamgestel;

VASGESTELDE DATUM

Die AANVANGSDATUM; met dien verstande dat in die geval van 'n WERKGEWER wat na sodanige datum tot die FONDS toegelaat word, VASGESTELDE DATUM die datum waarop sodanige WERKGEWER tot die FONDS toegelaat word, beteken;

VERSEKERAAR

'n VERSEKERAAR wat ingevolge die Versekeringswet, 1943 (Wet No. 27 van 1943) soos gewysig, geregistreer is om langtermyn versekeringsbesigheid te bedryf;

VERSORGINGSVOORDEEL

Die VERSORGINGSVOORDEEL wat as basis gebruik word vir die berekening van bydraes en voordele. Dit word telkens by 'n Algemene Kerkvergadering bepaal en staan vas tot by die eersvolgende FONDSVERJAARDAG. Op sodanige FONDSVERJAARDAG en op elke FONDSVER-JAARDAG daarna tot en met die volgende Algemene Kerkvergadering word die VERSORGINGS-VOORDEEL deur die PENSIOENRAAD in medewerking met die AKTUARIS hersien;

WERKGEWER

Die BEHERENDE WERKGEWER en daardie van sy verwante of filiaal organe of gemeentes wat as WERKGEWER met die goedkeuring van die BEHERENDE WERKGEWER tot die FONDS toege-laai is op sodanige voorwaardes as wat die BEHERENDE WERKGEWER in samewerking met die TRUSTEES mag bepaal. Ten opsigte van enige LID beteken WERKGEWER in enige stadium daardie WERKGEWER by wie hy op daardie tydstop in diens is of by wie hy laaste in diens was, na gelang van die geval;

WERKNEMER

Enige predikant wat deur die WERKGEWER tot die evangeliebediening toegelaat is, met inbegrip van 'n predikant wat in besondere diens of wat tot 'n besondere taak deur die WERKGEWER benoem is;

WET

Die Wet op Pensioenfondse, 1956 (Wet No. 24 van 1956) soos gewysig, en die regulasies wat daaronder uitgevaardig is.

ARTIKEL 3

BESTUUR VAN FONDS

3.1 BEHEER EN PENSIOENRAAD

- 3.1.1 Die beheer van die FONDS berus by die Algemene Kerkvergadering wat die administrasie daarvan opdra aan die PENSIOENRAAD as orgaan van bystand. Die PENSIOENRAAD het beslissing oor alle aangeleenthede van die FONDS, asook oor alle dispute of onsekerhede. Teen beslissings kan in hoër beroep gegaan word by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies in samesitting onder voorsitterskap van die Voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of, indien so verkies, by die Algemene Kerkvergadering in sy gewone sitting.
- 3.1.2 Die uitspraak van of die gesamentlike vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies of die Algemene Kerkvergadering is finaal en bindend.
- 3.1.3 Wanneer die PENSIOENRAAD, of die kerklike vergadering by wie in hoër beroep gegaan is, moet beslis, kan hulle, tensy anders hierin bepaal, handel volgens sodanige getuienis as wat hulle toereikend ag, afgesien daarvan of dit 'n wettige bewys uitmaak of nie.
- 3.1.4 Die PENSIOENRAAD bestaan uit ses lede. Die Algemene Kerkvergadering benoem tydens die een gewone sitting drie lede en in die daaropvolgende gewone sitting twee lede uit 'n naamlys wat die moderamen aan hom voorlê. Die Administrateur van die BEHERENDE WERKGEWER is ampshalwe lid van die PENSIOENRAAD.
- 3.1.5 Die kworum van 'n vergadering van die PENSIOENRAAD is vier en sodanige kworum

is bevoeg om enige pligte van die PENSIOENRAAD uit te voer, ongeag enige vakature wat op die PENSIOENRAAD mag bestaan.

3.1.6 Die Administrateur van die BEHERENDE WERKGEWER is sekretaris en quaestor van die FONDS.

3.1.7 'n LID van die PENSIOENRAAD hou op om sodanig te wees indien:

- * *hy ophou om sy amp as Administrateur van die BEHERENDE WERKGEWER te beklee; of*
- * *hy bedank deur die voorsitter skriftelik kennis te gee; of*
- * *hy geestelik of liggaamlik ongeskik raak; of*
- * *sy boedel gesekwestreer of oorgegee word tot voordeel van sy skuldeisers; of*
- * *hy skuldig bevind word, hetsy in die Republiek van Suid-Afrika of elders, aan diefstal, bedrog, vervalsing of enige dergelike misdaad; of*
- * *hy uit 'n vertrouensump ontslaan word op grond van wangedrag; of*
- * *hy op enige aanklag skuldig bevind en veroordeel word tot gevangenisstraf sonder die keuse van 'n boete; of*
- * *hy onbevoeg word om 'n direkteur van 'n maatskappy te wees kragtens die Maatskappywet, 1973 (Wet No. 61 van 1973); of*
- * *die FONDS ontbind word, onderworpe egter aan die bepalings van artikel 13.13.*

3.1.8 'n Toevallige vakature op die PENSIOENRAAD word aangevul deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

3.1.9 Die PENSIOENRAAD vergader soos nodig. Op die eerste vergadering van die PENSIOENRAAD na elke gewone Algemene Kerkvergadering word 'n voorsitter en ondervoorsitter gekies. Op alle vergaderings is die beslissing van die meerderheid bindend en in geval die stemme staak, beskik die voorsitter van die vergadering benewens sy gewone stem ook oor 'n beslissende stem.

3.1.10 Reis- en verblyfkoste vir die bywoon van vergaderings word deur die FONDS betaal op die skaal wat deur die BEHERENDE WERKGEWER van tyd tot tyd bepaal word.

3.1.11 *Die PENSIOENRAAD mag verdere reëls neerlê wat sy werkwyse bepaal, mits sodanige reëls nie met die bepalings van hierdie reglement bots nie.*

3.1.12 Notule word gehou van die vergaderings van die PENSIOENRAAD en op elke vergadering word die notule van die vorige vergadering deur die voorsitter van die vergadering en die sekretaris onderteken nadat dit deur die vergadering bekragtig is.

3.2 MAGTE VAN DIE PENSIOENRAAD

3.2.1 'n Rekening word in die naam van die FONDS by 'n depositonemende instelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur, geopen en alle gelde ontvang ten bate van die FONDS word in die rekening inbetaal.

3.2.2 Behoudens die bepalings van die WET is die PENSIOENRAAD bevoeg om ingevolge hierdie reglement uitvoering te gee aan die doelstellings van die FONDS. Sonder om op enige wyse afbreuk te doen aan die algemene strekking van hierdie bepaling besit die PENSIOENRAAD die volgende bevoegdhede:

- * om gelde van die FONDS te ontvang, te beheer en aan te wend;
- * om gelde teen rente of andersins vir die doeleindes van die FONDS op te neem, te leen of uit te leen; met dien verstande dat lenings deur die FONDS aangegaan, beperk word tot tydelike lenings om onvoorsiene kontant tekorte aan te vul of om aantreklike beleggingsmoontlikhede te benut;
- * om vir die gebruik van die FONDS roerende of onroerende eiendom aan te koop, te verhuur, te leen, of uit te leen, of andersins te bekom, daarmee te handel of daarvan afstand te doen, met dien verstande dat enige surplus onroerende eiendom aangeskaf bo die behoeftes van die FONDS vir tyd en wyl verhuur mag word;
- * om enige gelde wat nie onmiddellik vir lopende uitgawes van die FONDS benodig word nie te belê, op deposito te plaas, voor te skiet of andersins daarmee te handel teen sodanige sekuriteit en op sodanige wyse as wat hulle mag bepaal en om sodanige sekuriteite te realiseer, te wysig, te herbelê of andersins daarmee te handel;
- * om in sekere omstandighede 'n LID se toekomstige voordele ingevolge die reglement van die FONDS te verbind soos meer breedvoerig uiteengesit in artikel 13.12;
- * om regulasies op te stel waarin voorgeskryf word hoe enige eise by die FONDS ingedien en deur die FONDS behandel moet word;
- * om sodanige voordele as wat hulle mag bepaal by 'n VERSEKERAAR te laat verseker;
- * om namens die FONDS kontrakte aan te gaan, om enige regsgeding of regsproses deur die FONDS in te stel, deur te voer, te skik of te laat vaar en om enige regsgeding of regsproses teen die FONDS ingestel, te verdedig of te skik;
- * om in die algemeen sodanige ander stappe of handeling te doen as wat bevorderlik is vir die verwesenliking van die doelwitte van die FONDS.

3.3 HOOFBEAMPTE

Onderhewig aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, is die sekretaris van die FONDS die HOOFBEAMPTE van die FONDS. Indien die HOOFBEAMPTE vir meer as dertig dae uit die Republiek afwesig is of andersins nie in staat is om sy pligte uit te voer nie of indien die FONDS van sekretaris verander, stel die BEHERENDE WERKGEWER

iemand anders aan om as HOOFBEAMPTE op te tree vir die tydperk van eersgenoemde se afwesigheid of onvermoë of word die nuwe sekretaris die HOOFBEAMPTE van die FONDS. Die PENSIOEN-RAAD stel die REGISTRATEUR van die naam van die HOOFBEAMPTE in kennis.

3.4 TEKENMAGTE

Alle kontrakte en ander dokumente wat die FONDS verbind, handeling namens die FONDS magtig of waardeur die FONDS beheer of regte verkry, word deur die voorsitter en sekretaris van die PENSIOENRAAD onderteken. By afwesigheid van die voorsitter of sekretaris wys die PENSIOENRAAD 'n persoon aan om namens hom te teken. Dit is 'n voorbehouds-bepaling dat enige dokument wat aan die REGISTRATEUR voorgelê moet word op die wyse soos deur die WET voorgeskryf, geteken word.

3.5 REKENINGBOEKE

Die PENSIOENRAAD sien toe dat sodanige rekeninge, inskrywings, registers en rekords as wat vir die behoorlike bestuur van die FONDS nodig is, gehou word. Die rekeningboeke word op 31 Desember van elke jaar afgesluit en deur die OUDITEUR van die FONDS nage-sien. Afskrifte van die geouditeerde jaarlikse state word aan die BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS voorsien.

3.6 BESTUUR VAN DIE FONDS

Die PENSIOENRAAD behartig die administrasie van die FONDS.

3.7 OUDITEUR

Onderhewig aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, stel die PENSIOENRAAD 'n OUDITEUR aan. Die OUDITEUR het toegang tot alle boeke, bewysstukke, rekeninge en ander dokumente wat op die FONDS betrekking het, en sertifiseer skriftelik die resultaat van elke audit.

3.8 ADMINISTRASIE

Die FONDS betaal die koste van alle uitgawes voortspruitend uit die bestuur en beheer van die FONDS, insluitende aktuariële- en auditkoste.

3.9 PERSOONLIKE AANSPREEKLIKHEID

Die PENSIOENRAAD, HOOFBEAMPTE en enige ander beamptes van die FONDS is nie persoonlik aanspreeklik vir enige regsdinge, koste en uitgawes wat aangegaan word as gevolg van enige eis in verband met die FONDS nie, mits dit nie uit hulle nalatigheid, oneerlikheid of bedrog voortspruit nie.

3.10 GETROUHEIDSVERSEKERING

Die PENSIOENRAAD sien toe dat versekering aangegaan word vir sodanige bedrag as wat beskou word as voldoende beskerming teen verliese wat mag ontstaan as gevolg van die oneerlikheid of bedrog van enige van die beamptes van die FONDS (met inbegrip van die

HOOFBESAMPTE) wat gelde van die FONDS ontvang en hanteer.

3.11 REGISTRASIE EN BEWARING VAN SEKURITEITE

Alle titelbewyse en sekuriteite van die FONDS word in die naam van die FONDS of in die naam van 'n benoemde maatskappy deur die REGISTRATEUR goedgekeur, geregistreer. Geen sekuriteit word oorgedra, gewysig, van afstand gedoen, of andersins vervreem nie behalwe met die skriftelike goedkeuring van die PENSIOENRAAD en na kennisgewing aan die Raad van Finansies.

Die titelbewyse in verband met enige belegging of bate van die FONDS word na die diskresie van die PENSIOENRAAD in veilige bewaring gehou by:

- * die geregistreerde kantoor van die FONDS, of
- * die geregistreerde kantoor van 'n benoemde maatskappy wat bates namens die FONDS hou, of
- * 'n depositonemende instelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur.

3.12 AKTUARIS EN AKTUARIËLE WAARDERING

- 3.12.1 Onderworpe aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, stel die PENSIOENRAAD 'n AKTUARIS as waardeerder van die FONDS aan. Die PENSIOENRAAD laat rekords hou wat 'n aktuariële waardering te eniger tyd moontlik maak.
- 3.12.2 Die FONDS word met tussenposes van nie meer as drie jaar nie deur die AKTUARIS waardeer ten einde vas te stel of dit die voordele waarvoor in hierdie reglement voorsiening gemaak word, kan betaal.
- 3.12.3 'n Afskrif van die AKTUARIS se verslag word binne die tydperk soos deur die WET neergelê by die REGISTRATEUR ingedien.
- 3.12.4 Enige surplus wat deur die aktuariële ondersoek blootgelê word en deur die AKTUARIS as beskikbaar gesertifiseer is, kan deur die PENSIOENRAAD aangewend word om bykomstige voordele aan BEGUNSTIGDES te gee op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD met instemming van die AKTUARIS besluit.
- 3.12.5 Indien die ondersoek 'n tekort blootlê, tref die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, maatreëls om met toestemming van die Algemene Kerkvergadering, die bydraes tot die FONDS te verhoog.
- 3.12.6 Wanneer daar nie in geslaag word om 'n doelmatige verhoging soos in artikel 3.12.5 beoog word, te bewerkstellig nie, verminder die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, die voordele met betrekking tot PENSIOENGEWENDE DIENS wat nog gelewer moet word sodanig dat die FONDS binne redelike tydperk in 'n gesonde finansiële toestand verkeer.

ARTIKEL 4

LIDMAATSKAP

4.1 KWALIFISERING

- 4.1.1 Elke WERKNEMER wat op 1 September 1961 in diens van die WERKGEWER was, word op daardie datum 'n LID van die FONDS.
- 4.1.2 Elke WERKNEMER kwalifiseer vir lidmaatskap vanaf die datum waarop hy 'n WERKNEMER word.
- 4.1.3 Dit is 'n voorwaarde van indiensneming dat elke WERKNEMER wat op of na 1 September 1961 'n WERKNEMER word, 'n LID word op die datum waarop hy ingevolge artikel 4.1.2 vir lidmaatskap van die FONDS kwalifiseer.
- 4.1.4 Nieteenstaande die voorafgaande bepalings van hierdie artikel, word 'n predikant wat besondere diens of wat tot 'n besondere taak deur die WERKGEWER benoem is, 'n LID van die FONDS nadat die Raad van Finansies aanbeveel het dat hy as 'n WERKNEMER beskou word en die PENSIOENRAAD dit goedgekeur het.

4.2 BEËINDIGING VAN LIDMAATSKAP

'n LID se lidmaatskap staak slegs:

- * by sy dood; of
- * wanneer hy ophou om 'n WERKNEMER te wees, tensy hy geregtig bly op 'n voordeel wat ingevolge hierdie reglement deur die FONDS betaalbaar is; of
- * by ontbinding van die FONDS,

watter gebeurtenis ook al eerste voorkom.

4.3 BEWYS VAN OUDERDOM

Die PENSIOENRAAD het die reg om bevredigende bewys van ouderdom ten opsigte van enige BEGUNSTIGDE te verlang, alvorens 'n voordeel aan of ten opsigte van sodanige BEGUNSTIGDE betaal word.

4.4 BEWYS VAN VOORTBESTAAN

Die PENSIOENRAAD het die reg om van tyd tot tyd bevredigende bewys aan te vra ten einde hulle in staat te stel om te bepaal of 'n BEGUNSTIGDE wat ingevolge die bepalings van artikels 6, 7 of 8 op die betaling van 'n jaargeld geregtig is nog in die lewe is of nog ingevolge die bepalings van hierdie reglement kwalifiseer om 'n jaargeld te ontvang, na gelang van die geval.

Indien sodanige bewys nie binne die tydperk soos deur die PENSIOENRAAD neergelê, gelewer word nie, het die PENSIOENRAAD, onderhewig aan die toepaslike bepalings

van artikels 6, 7 en 8, die reg om die betaling van sodanige jaargeld, na gelang van die geval, te staak, op te kort of te verander.

ARTIKEL 5

BYDRAES

5.1 LIDBYDRAES

- 5.1.1 Elke LID dra maandeliks 7.5% van sy maandelikse VERSORGINGSVOORDEEL tot die FONDS by; met dien verstande dat in die geval van 'n LID wat 'n verminderde VERSORGINGSVOORDEEL ontvang, is die bydrae gelyk aan 7,5% van 50% of 75% van die maandelikse VERSORGINGSVOORDEEL, na gelang van die verhouding waarin die LID se inkomste tot die VERSORGINGSVOORDEEL staan; met dien verstande voorts dat 'n LID wat voordele vanaf die BYSTANDSFONDS ontvang, maandeliks een-helfte van bogemelde maandelikse bydrae tot die FONDS bydra.
- 5.1.2 'n LID mag enige enkelbedragvoordele wat hom toekom vanweë vorige lidmaatskap van 'n ander pensioen- of voorsorgfonds na die FONDS laat oordra. Hierbenewens mag 'n LID met die toestemming van die PENSIOENRAAD, addisionele bydraes tot die FONDS maak op 'n basis soos onderling ooreengekom.

Die bydraes ingevolge hierdie artikel word aangewend om die betrokke LID se pensioenvoordele te vermeerder ooreenkomstig die AKTUARIS se berekenings.

5.2 WERKGEWERBYDRAES

- 5.2.1 Die volgende bydraes word maandeliks deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal:
- 5.2.1.1 Maandelikse bydraes deur gemeentes of kombinasie van gemeentes, vir elke predikantstandplaas in die gemeentes of kombinasie van gemeentes, of sodanige predikantsplaas gevul is of nie of deur 'n emerituspredikant gevul is of nie, *van sodanige persentasie van die VERSORGINGSVOORDEEL van die LID soos van tyd tot tyd deur die Pensioenraad in oorleg met die aktuaris vasgestel word.*
In die geval van 'n LID wat 'n verminderde VERSORGINGSVOORDEEL ontvang, sal die bydrae ten opsigte van aftreevoordele gelyk wees aan 'n 50% of 75% van die normale bydrae na gelang van die verhouding wat die LID se inkomste tot die VERSORGINGSVOORDEEL staan.
- 5.2.1.2 Maandelikse bydraes gelykstaande aan die bedrag soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 van organe van bystand van die BEHERENDE WERK-GEWER, wat daartoe opgedra is deur die BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS ten opsigte van alle LEDE in besondere diens - of wat tot 'n besondere taak deur die BEHERENDE WERKGEWER benoem is.
- 5.2.1.3 Maandelikse bydraes van gemeentes wat nie 'n predikantstandplaas uitmaak nie of nie deel vorm van 'n predikantstandplaas nie en nie deur die Kommissie van die Ringsvergadering tot 'n kombinasie van gemeentes ingedeel is nie, ten bedrae van een tiende van die bedrag soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 per 50 lidmate of gedeelte daarvan.

5.2.1.4 Maandelikse bydraes deur die Raad van Finansies ten opsigte van 'n LID wat vir voordele ingevolge die BYSTANDSFONDS gekwalifiseer het, van een- helfte van die maandelikse bydrae soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 tot sodanige lid se vyf-en-sestigste verjaarsdag, vroeëre afsterwe of uittrede.

5.2.2 Indien enige WERKGEWER se deelname in die FONDS na die AANVANGSDATUM begin, of indien lede van 'n ander fonds as gevolg van oorname of samesmelting in die FONDS opgeneem word, mag die PENSIOENRAAD na goeëdunke reëlins tref of voorwaardes stel, om te verseker dat die toelating van sodanige lede nie tot nadeel van bestaande LEDE sal wees nie en in besonder mag die PENSIOENRAAD vereis dat die nuwe werkgewer of die WERKGEWER, na gelang van die geval, sodanige bydraes of aanvanklike bydrae aan die FONDS betaal as wat die AKTUARIS as voldoende sertifiseer.

5.2.3 *Die WERKGEWER mag sodanige addisionele bydraes tot die FONDS maak as wat die AKTUARIS aanbeveel.*

Nieteenstaande enigiets teenstrydig in hierdie reglement is die betaling van bydraes deur die WERKGEWER ingevolge artikels 5.2.2 en 5.2.3 onderhewig aan vooraf goedkeuring deur die KOMMISSARIS.

5.3 BETALING VAN BYDRAES

Die totale bydraes word maandeliks vooruit in een bedrag deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal; met dien verstande dat sodanige betaling binne die tydperk soos deur die WET voorgeskryf, geskied.

By versuim om betaling op die datum waarop dit verskuldig is, te maak, word 'n heffing van 1% van die totale maandelikse bydrae opgelê vir elke maand of gedeelte van 'n maand vir elke bydrae wat agterstallig is.

5.4 BETALINGS AAN VERSEKERAARS

Die PENSIOENRAAD betaal enige bedrag wat aan 'n VERSEKERAAR betaalbaar is binne sewe werksdae na ontvangs van sodanige bedrag aan die VERSEKERAAR oor.

ARTIKEL 6 AFTREEVOORDELE

6.1 NORMALE AFTREDE

'n LID wat op sy NORMALE AFTREEDATUM aftree, word op sodanige datum op die volgende voordele geregtig:

* 'n enkelbedragvoordeel gelyk aan sy PENSIOENGEWENDE DIENS vermenigvuldig met die EENMALIGE BEDRAG,

* 'n jaarlikse pensioen gelyk aan sy PENSIOENGEWENDE DIENS vermenigvuldig met die JAARGELD.

6.2 VROEË AFTREDE

'n LID wat minstens 25 jaar ononderbroke diens by die WERKGEWER voltooi het, mag met die toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, voor sy NORMALE AFTREEDATUM aftree. Die LID word op die datum van vroeë aftrede geregtig op voordele soos in artikel 6.1 uiteengesit; met dien verstande dat die EENMALIGE BEDRAG met 0,1% verminder word vir elke maand tussen die NORMALE AFTREEDATUM en die werklike datum van aftrede; met dien verstande voorts dat die JAARGELD met 0,2% verminder word vir elke maand tussen die NORMALE AFTREEDATUM en die werklike datum van aftrede.

6.3 LEDE OP 1 SEPTEMBER 1961

'n LID (met uitsondering van die spesiale gevalle wat deur die PENSIOENRAAD aangewys word en wie se voordele in die FONDS bepaal word) wat op 1 September 1961 LID van die FONDS was en op sodanige ouderdom tot die FONDS toegetree het dat hy op ouderdom 65 jaar nie 480 maande onafgebroke in diens van die WERKGEWER sou kon voltooi het nie het die keuse om sy diens te verleng met sodanige tydperk (maksimum 36 maande) as wat nodig is om sy lidmaatskap van die FONDS tot 480 maande te vermeerder. Die volgende aftreevoordele is dan op sodanige LID van toepassing:

Die EENMALIGE BEDRAG en die JAARGELD word ingevolge artikel 6.1 bereken met in agneming van die tydperk waarmee die LID se diens verleng is. Verder word die EENMALIGE BEDRAG en die JAARGELD aldus bereken, soos volg vermeerder:

OUDERDOM BY AANVANG VAN JAARGELD	PERSENTASIE VERHOOGING
65	Nul
66	5%
67	10%
68	15%

Vir tussenin ouderdomme word geïnterpoleer en, vir die doel van hierdie interpolasie, word slegs voltooide maande in berekening gebring.

In geval van LEDE wat vanaf 1 September 1961, terwyl hulle met die B.D. studie besig was, tot die FONDS as studente bygedra het, word die helfte aantal maande wat hulle bygedra het, tot 'n maksimum van agtien maande, gereken volle pensioengewende maande te wees.

6.4 BETALING VAN JAARGELDE

JAARGELDE is maandeliks agterna betaalbaar. Die eerste paaient is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin 'n LID aftree; met dien verstande dat die eerste paaient van 'n JAARGELD wat ingevolge artikel 6.2 betaalbaar is, aan die einde van die maand wat volg op die maand waarin die LID se diens beëindig is, betaal word.

Elke maandelikse paaient is gelyk aan een-twaalfde van die jaarlikse bedrag van die JAARGELD.

Alle JAARGELDE word betaal solank die PENSIOENARIS leef. Die laaste paaient is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n PENSIOENARIS te sterwe kom, onderworpe aan die bepalings van artikel 7.

ARTIKEL 7

STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

Indien 'n PENSIOENARIS te sterwe kom, geld die volgende bepalings, na gelang van die omstandighede, mits bevredigende bewys van die oorlye van die PENSIOENARIS aan die FONDS gelewer word.

7.1 ENKELBEDRAG

Indien 'n LID wat op sy 65ste verjaardag gekwalifiseer het vir die EENMALIGE BEDRAG, te sterwe kom voordat die EENMALIGE BEDRAG uitbetaal is, word die EENMALIGE BEDRAG ooreenkomstig die bepalings van artikel 13.5 deur die FONDS betaal.

7.2 GADEJAARGELD

Indien 'n PENSIOENARIS 'n GEREGETIGDE GADE nalaat, word daar aan die GEREGETIGDE GADE 'n jaargeld betaal, wat gelyk is aan 60% van die JAARGELD wat die PENSIOENARIS ten tye van sy dood ontvang het.

7.3 KINDERJAARGELD

Indien 'n PENSIOENARIS GEREGETIGDE KINDERS nalaat, word 'n jaargeld gelyk aan 9,3% van die JAARGELD wat die PENSIOENARIS ten tye van sy dood ontvang het per GEREGETIGDE KIND betaal.

7.4 VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

- (a) Gade- en kinderjaargelde is maandeliks agterna betaalbaar. Die eerste paaient is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin die PENSIOENARIS te sterwe gekom het. Elke maandelikse paaient is gelyk aan een-twaalfde van die jaarlikse bedrag van die jaargeld.
- (b) Gadejaargelde word betaal solank die GEREGETIGDE GADE leef en die laaste paaient is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n GEREGETIGDE GADE te sterwe kom.
- (c) Kinderjaargelde word deur die FONDS ten behoeve van die GEREGETIGDE KINDERS aangewend op sodanige wyse en in sodanige verhouding as wat die PENSIOENRAAD goed mag dink.
- (d) Geen kinderjaargeld is betaalbaar ten opsigte van 'n GEREGETIGDE KIND nadat hy

opgehou het om sodanig te wees nie en die finale paalement is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin hy ophou om 'n GEREKTIGDE KIND te wees.

- (e) Gade- en kinderjaargelde mag nie gekommuteer word nie, met dien verstande dat indien die totale gekombineerde gade- en kinderjaargelde minder is as sodanige maksimum bedrag wat van tyd tot tyd ingevolge die INKOMSTEBELASTINGWET ten volle gekommuteer mag word, die hele bedrag van sodanige jaargeld gekommuteer mag word.
- (f) Benewens die bewys wat ingevolge artikels 4.3 en 4.4 gelewer moet word, lewer elke GEREKTIGDE GADE en GEREKTIGDE KIND wat vir die voordele ingevolge hierdie artikel in aanmerking kom, bewys tot bevrediging van die FONDS dat hy/sy voldoen het aan die vereistes gestel vir kwalifisering as 'n GEREKTIGDE GADE of GEREKTIGDE KIND op die datum waarop die PENSIOENARIS te sterwe gekom het. Geen voordele word ten opsigte van 'n PENSIOENARIS betaal voordat sodanige bewys gelewer is nie.

7.5 GESAMENTLIKE JAARGELD

'n LID ten opsigte van wie geen gadejaargeld na aftrede betaalbaar sal wees nie, kan bepaal dat wanneer 'n JAARGELD aan hom betaalbaar word, dit verander word na 'n gesamentlike jaargeld wat betaalbaar is solank beide die LID en 'n BEGUNSTIGDE wat deur hom genomineer is, leef en verder gedurende die leeftyd van die langsewende. Kennis van die uitoefening van hierdie opsie moet voor aftrede aan die FONDS gegee word en indien hierdie opsie uitgeoefen word, word die JAARGELD wat ingevolge hierdie reglement aan die LID betaalbaar is, verminder soos deur die AKTUARIS bepaal mag word, met inagneming van die geslag en ouderdom van die LID en die genomineerde BEGUNSTIGDE soos op datum van die LID se aftrede en die voorwaardes waaronder die jaargeld betaalbaar is.

ARTIKEL 8

STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

8.1 STERFTE VOOR AFTREDE

Indien 'n LID wat nog nie ingevolge hierdie reglement afgetree het nie, voor bereiking van die NORMALE AFTREE-OUDERDOM te sterwe kom, betaal die FONDS die voordele soos hieronder uiteengesit, mits bevredigende bewys van die LID se afsterwe aan die FONDS gelewer word.

8.1.1 ENKELBEDRAG

Die FONDS betaal 'n enkelbedragvoordeel gelyk aan twee maal die LID se jaarlikse VERSORGINGSVOORDEEL soos op die datum van sy afsterwe.

8.1.2 GADEJAARGELD

Indien 'n LID 'n GEREKTIGDE GADE nalaat, word 'n GADEJAARGELD soos op die datum van sy afsterwe betaal.

8.1.3 KINDERJAARGELD

Indien 'n LID GEREKTIGDE KINDERS nalaat, word 'n KINDERJAARGELD ten opsigte van sodanige kinders betaal.

8.2 STERFTE OP OF NA DIE NORMALE AFTREEDATUM

Indien 'n LID op of na die NORMALE AFTREEDATUM maar voordat hy 'n JAARGELD ingevolge hierdie reglement ontvang, te sterwe kom, word dit geag dat hy op die datum van sy afsterwe afgetree het en geld die toepaslike bepalings van artikels 6 en 7.

8.3 VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

- (a) Die enkelbedragvoordele word ooreenkomstig die bepalings van artikel 13.5 deur die FONDS betaal.
- (b) Die eerste paaiement van 'n GADE- en/of KINDERJAARGELD is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin die LID te sterwe gekom het.
- (c) Die laaste paaiement van 'n GADEJAARGELD is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n GEREKTIGDE GADE te sterwe kom.
- (d) KINDERJAARGELDE word deur die FONDS ten behoeve van die GEREKTIGDE KINDERS aangewend op sodanige wyse en in sodanige verhouding as wat die PENSIOENRAAD goed mag dink.
- (e) Die finale paaiement van 'n KINDERJAARGELD is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n GEREKTIGDE KIND ophou om sodanig te wees.
- (f) Benewens die bewys wat ingevolge artikels 4.3 en 4.4 gelewer moet word, lewer elke GEREKTIGDE GADE en GEREKTIGDE KIND wat vir die voordele ingevolge hierdie artikel in aanmerking kom, bewys tot bevrediging van die FONDS dat hy/sy voldoen het aan die vereistes gestel vir kwalifisering as 'n GEREKTIGDE GADE of GEREKTIGDE KIND op die datum waarop die LID te sterwe gekom het. Geen voordele word ten opsigte van 'n LID betaal voordat sodanige bewys gelewer is nie.

8.4 VERSEKERING

Na raadpleging met die AKTUARIS, verseker die FONDS die voordele uiteengesit in artikel 8.1.1, 8.1.2 en 8.1.3 by 'n VERSEKERAAR van sy keuse op die basis en tot die mate soos deur die AKTUARIS aanbeveel. Indien die betrokke VERSEKERAAR weens die gesondheidstoestand van die LID of weens versuim van die LID om te voldoen aan die voorwaardes deur die VERSEKERAAR gestel, nie die volle voordele waarop 'n LID geregtig is, verseker nie, behou die FONDS die reg voor om die voordele van die LID te verminder, met die voorbehoud dat die waarde van die voordele wat na sodanige vermindering betaalbaar is ingevolge die berekening van die AKTUARIS nie minder sal wees nie as die bedrag wat die VERSEKERAAR ten opsigte van die LID aan die FONDS betaal het.

ARTIKEL 9

UITDIENSTREDINGSVOORDELE

Indien 'n LID voor sy NORMALE AFTREEDATUM die diens van die WERKGEWER verlaat en nie op enige ander voordeel ingevolge hierdie reglement geregtig is nie, geld die volgende bepalings:

- 9.1 Wanneer 'n LID voor sy NORMALE AFTREEDATUM die diens van die WERKGEWER verlaat en nie op 'n ander voordeel kragtens hierdie reglement geregtig is nie, word hy op 'n terugbetaling van bydraes soos in artikels 9.2 en 9.3 uiteengesit, geregtig.

Indien die LID tot lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Personeel Pensioenfonds toetree, en indien die LID dit verkies, word hy op 'n uitgestelde aftreevoordeel soos in artikel 9.6 of 9.7 uiteengesit, geregtig.
- 9.2 'n LID wat uit diens van die WERKGEWER tree voordat hy vyf jaar diens by die WERKGEWER voltooi het, ontvang op datum van uittrede 'n terugbetaling van sy eie bydraes tot die FONDS en het geen verdere eis teen die FONDS nie.
- 9.3 'n LID wat uit diens van die WERKGEWER tree nadat hy vyf jaar maar voordat hy vyftien jaar diens van die WERKGEWER voltooi het, ontvang op datum van sy uittrede 'n terugbetaling van sy eie bydraes tot die FONDS, verhoog met een veertigste van sy bydraes tot die FONDS ingevolge artikel 5.1.1 vir elke voltooide jaar in diens van die WERKGEWER, en het geen verdere eis teen die FONDS nie.
- 9.4 'n LID wat na vyftien jaar diens uit diens van die WERKGEWER tree, ontvang:
 - * 'n terugbetaling van twee maal sy eie bydraes tot die FONDS ingevolge artikel 5.1.1, plus
 - * 'n terugbetaling van sy bydraes tot die FONDS ingevolge artikel 5.1.2,
 en het geen verdere eis teen die FONDS nie.
- 9.5 Die PENSIOENRAAD mag bepaal dat 'n wagtyd van hoogstens drie maande sal geld ten opsigte van die terugbetaling van bydraes; met dien verstande dat RENTE vir die wagtydperk bygereken word.
- 9.6 Indien 'n LID wat tot lidmaatskap van 'n ander pensioen- of voorsorgfonds wat deur die PENSIOENRAAD goedgekeur word, toetree, die PENSIOENRAAD versoek om sy voordeel na sodanige ander fonds oor te dra, bepaal die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, die voordeel wat ten opsigte van die LID betaalbaar is. Sodanige voordeel wat nie minder as die voordeel kragtens artikel 9.2, 9.3 of 9.4, soos die geval mag wees, mag wees nie, word ten behoeve van die LID regstreeks na sodanige ander pensioen- of voorsorgfonds oorgedra, waarna die LID geen verdere eis teen die FONDS het nie.
- 9.7 Indien 'n LID wat tot lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Personeelpensioenfonds toetree, die PENSIOENRAAD versoek om betaling van sy voordeel tot sy aftrede uit te stel, word die LID geregtig word op 'n uitgestelde aftreevoordeel soos deur die AKTUARIS bereken. Sodanige uitgestelde aftreevoordeel, wat vanaf die datum van die LID se aftrede betaalbaar is, is *mutatis mutandis* aan die bepalings van hierdie reglement onderhewig, en word gebaseer op die LID se PENSIOENGEWENDE DIENS bereken tot die datum van sy uitdienstreding en die VERSORGINGSVOORDEEL van toepassing op die datum van sy aftrede.

Indien die LID voor sy aftrede te sterwe kom, word 'n enkelbedragvoordeel gelyk aan die waarde van sy uitgestelde aftreevoordeel op die datum van sy sterfte, soos deur die AKTUARIS bepaal, ingevolge artikel 13.5 betaalbaar.

ARTIKEL 10

OPSIE OM GEWONE VERSEKERING AAN TE GAAN

Indien 'n LID voor of op die NORMALE AFTREEDATUM ophou om 'n WERKNEMER te wees, word hy geregtig om binne *sestig dae* nadat hy opgehou het om 'n WERKNEMER te wees gewone helelebensversekering of uitkeerversekering aan te gaan by die VERSEKERAAR wat die voordele ingevolge artikel 8 verseker, sonder dat bewys van gesondheid gelewer hoef te word, onderworpe aan die voorwaardes en vereistes wat die betrokke VERSEKERAAR mag stel en mits sodanige opsie beskikbaar is kragtens die FONDS se polis met die betrokke VERSEKERAAR.

Indien 'n persoon te sterwe kom gedurende die tydperk waarin hy geregtig is om sodanige versekering aan te gaan en die VERSEKERAAR 'n bedrag kragtens die opsie wat onder hierdie artikel beskikbaar is aan die FONDS betaal, beskou die FONDS sodanige bedrag as die opbrengs van 'n individuele versekeringspolis wat die persoon met die VERSEKERAAR aangegaan het. Aangesien sodanige bedrag nie 'n voordeel ingevolge enige artikel van hierdie reglement uitmaak nie, word die bedrag binne *sestig dae* na ontvangs daarvan deur die FONDS, as agent van die VERSEKERAAR, aan die gestorwene se boedel oorbetaal.

ARTIKEL 11

VOORDELE GEDURENDE TYDELIKE AFWESIGHEID

- 11.1 Indien 'n LID met die goedkeuring van die WERKGEWER tydelik uit die diens van die WERKGEWER afwesig is (ongeach of die LID 'n voordeel van die BYSTANDSFONDS ontvang al dan nie) en die volle bydraes deur en ten opsigte van die LID voortgesit word, word die LID se lidmaatskap van die FONDS en die voordele wat op die LID van toepassing is, nie geraak nie, met dien verstande dat enige sodanige voordele wat by 'n VERSEKERAAR verseker is, onderhewig is aan die beperkings en voorwaardes wat die VERSEKERAAR mag stel.
- 11.2 Indien die bydraes wat deur en ten opsigte van die LID betaalbaar is nie voortgesit word nie, is die maksimum tydperk van goedgekeurde tydelike afwesigheid twaalf maande, behalwe in die geval van 'n LID wat:

* verpligte vredetydse militêre opleiding ondergaan, of

* weens siekte of 'n besering afwesig is,

in welke geval die maksimum tydperk vier-en-twintig maande is, en geen PENSIOENGEWENDE DIENS, word gedurende of ten opsigte van sodanige afwesigheid aan die LID toegeken nie.

- 11.3 Die VERSORGINGSVOORDEEL van 'n LID mag tydens goedgekeurde tydelike afwesigheid ingevolge hierdie artikel deur die WERKGEWER hersien word, met dien verstande dat die VERSORGINGSVOORDEEL vir doeleindes van voordele wat by 'n VERSEKERAAR verseker is onderhewig is aan die beperkings en voorwaardes wat die VERSEKERAAR mag stel.

ARTIKEL 12

JAARGELDVERHOGINGS

- 12.1 Die PENSIOENRAAD mag onderhewig aan die KOMMISSARIS se vooraf goedkeuring, enige jaargelde wat deur die FONDS betaal word van tyd tot tyd verhoog.
- 12.2 Die finansiële implikasies van enige verhoging in jaargelde word eers deur die AKTUARIS ondersoek en, indien nodig, word die koste daaraan verbonde, deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD en die WERKGEWER ooreen mag kom.

ARTIKEL 13

ALGEMEEN

13.1 AFSTAAN VAN VOORDELE

Geen voordeel betaalbaar deur die FONDS (met inbegrip van 'n jaargeld wat die FONDS vir 'n LID of BEGUNSTIGDE by 'n VERSEKERAAR gekoop het of sal koop), of reg op so 'n voordeel, of reg ten opsigte van bydraes deur of ten behoeve van 'n LID gestort kan, behalwe soos deur die WET en in artikel 13.5 en 13.12 van hierdie reglement bepaal, verminder, oorgedra of andersins gesedeer, of verpand of met verband beswaar word nie, of ingevolge 'n vonnis of bevel van 'n geregshof in beslag geneem of aan enige vorm van tenuitvoerlegging onderwerp word nie.

Indien die boedel van 'n LID of BEGUNSTIGDE wat op 'n voordeel geregtig is, gesekwestreer of oorgegee word, word sodanige voordeel of reg tot 'n voordeel, nie geag deel van die bates in die insolvente boedel van daardie LID uit te maak nie, en mag dit op generlei wyse deur die kurator van sy insolvente boedel of deur sy skuld-eisers in beslag geneem of toegeëien word nie.

13.2 ONOPGEËISE VOOORDELE

- 13.2.1 Indien 'n BEGUNSTIGDE nie gelde wat aan hom betaalbaar is binne 'n tydperk van drie (3) jaar na die datum waarop sodanige gelde hom toeval, uitgesluit gelde wat uit

'n LID se afsterwe of die ontbinding van die FONDS ingevolge artikel 13.13.2 voortspruit, opeis nie, verbeur hy sodanige gelde aan die FONDS wat dit aanwend ten voordeel van die oorblywende BEGUNSTIGDES, waarna die betrokke BEGUNSTIGDE geen verdere eis teen die FONDS ten opsigte van sodanige gelde besit nie.

- 13.2.2 Nieteenstaande die bepalings van artikel 13.1, betaal die PENSIOENRAAD gelde waarna in daardie artikel verwys word aan 'n BEGUNSTIGDE indien sodanige BEGUNSTIGDE bevredigende bewys van sy reg op sodanige gelde aan die TRUSTEES lewer. Vir doeleindes van hierdie artikel, sluit "BEGUNSTIGDE" 'n BEGUNSTIGDE se uitgestorwe boedel in indien die eksekuteur die PENSIOENRAAD van die afgestorwene se reg om sodanige gelde onmiddellik voor sy dood te eis, tevrede stel.

13.3 GROTER VOORDELE

Met die toestemming van minstens vier-vyfdes van die aanwesige lede van die Algemene Kerkvergadering en onderhewig aan vooraf goedkeuring van die KOMMISSARIS, het die PENSIOENRAAD die reg om groter voordele toe te ken as wat deur hierdie reglement bepaal word, mits die finansiële implikasies van enige sodanige bykomende voordele eers deur die AKTUARIS ondersoek is en die koste daaraan verbonde deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal is op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD en die WERKGEWER mag ooreenkom.

13.4 OORDRAGTE NA OF VAN ANDER FONDSE

Die FONDS is by magte om oordragte van gelde te ontvang van ander goedgekeurde fondse of om oordragte van gelde te maak aan ander goedgekeurde pensioen-, voorsorg- of uitredingsannuïteitsfondse op sodanige wyse en onderworpe aan sodanige bepalings as wat die PENSIOENRAAD in oorleg met die AKTUARIS mag bepaal.

13.5 BETALING VAN VOORDELE

- 13.5.1 Voordele wat ingevolge hierdie reglement aan 'n persoon wat nog in die lewe is, betaalbaar is, word aan sodanige persoon betaal.
- 13.5.2 Onderworpe aan die bepalings van artikels 13.5.3 en 13.5.5, word daar met 'n voordeel wat as gevolg van 'n LID se afsterwe betaalbaar word, deur die PENSIOENRAAD soos volg gehandel:
- * indien die PENSIOENRAAD binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE of AFHANKLIKES van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE of AFHANKLIKES van die LID opspoor, word die voordeel aan sodanige AFHANKLIKE of, indien daar meer as een AFHANKLIKE is in die verhouding wat die PENSIOENRAAD billik ag, aan sodanige AFHANKLIKES betaal.
 - * indien die PENSIOENRAAD nie binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE van die LID

opspoor nie, en die LID 'n BENOEMDE, wat nie 'n AFHANKLIKE van die LID is nie, skriftelik by die FONDS aangewys het om die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel as wat die LID uitdruklik skriftelik aan die FONDS meegedeel het te ontvang, word die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel aan sodanige BENOEMDE betaal, met dien verstande dat waar die totale bedrag van die skulde in die boedel van die LID die totale bedrag van die bates in sy boedel te bowe gaan, soveel van die voordeel as wat gelyk is aan die verskil tussen bedoelde totale bedrag van skulde en bedoelde totale bedrag van bates in die boedel inbetaal word en die balans van bedoelde voordeel of die balans van so 'n gedeelte van die voordeel as wat die LID uitdruklik skriftelik aan die FONDS meegedeel het aan die BENOEMDE betaal word.

- * indien 'n LID 'n AFHANKLIKE het en die LID ook 'n BENOEMDE skriftelik by die FONDS aangewys het om die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel wat die LID skriftelik aan die FONDS vermeld het, te ontvang, moet die FONDS daardie voordeel of gedeelte daarvan binne twaalf maande na die dood van die LID aan sodanige AFHANKLIKE of BENOEMDE betaal in die verhouding wat die PENSIOENRAAD billik ag; met dien verstande dat hierdie paragraaf slegs van toepassing is op die aanwysing van 'n BENOEMDE wat na 30 Junie 1989 gedoen is.
- * indien die PENSIOENRAAD nie binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE van die LID opspoor nie en indien die LID nie 'n BENOEMDE skriftelik aangewys het nie of as die LID 'n BENOEMDE aangewys het om 'n gedeelte van die voordeel wat die LID uitdruklik aan die FONDS meegedeel het, te ontvang, word die voordeel of die oorblywende gedeelte van die voordeel na betaling aan die BENOEMDE in die boedel van die LID gestort of, indien daar nie ten opsigte van die LID 'n inventaris soos in die Boedelwet, 1965 (Wet No. 66 van 1965) omskryf, deur die Meester van die Hooggeregshof ontvang is nie, in die Voogdyfonds gestort.

13.5.3 Nieteenstaande die bepalinge van artikels 13.5.1 en 13.5.2, betaal die PENSIOENRAAD 'n voordeel wat aan 'n minderjarige BEGUNSTIGDE betaalbaar is, aan sodanige minderjarige se de jure voog.

13.5.4 Sou die PENSIOENRAAD besluit dat daar goeie en voldoende rede is waarom 'n voordeel nie aan 'n LID betaal moet word nie, mag die PENSIOENRAAD, nieteenstaande die bepalinge van artikel 13.5.1, die voordeel:

- * geheel of gedeeltelik aan die LID se AFHANKLIKE of aan 'n trustee of voog vir die voordeel van sodanige AFHANKLIKE betaal, indien die LID poog om strydig met die bepalinge van artikel 13.1 op te tree; of
- * aan die LID se kurator vir die voordeel van die LID betaal, onderworpe aan die bepalinge van artikel 37B van die WET.

13.5.5 Sou die PENSIOENRAAD besluit dat daar goeie en voldoende rede is waarom 'n voordeel wat as gevolg van 'n LID se afsterwe ontstaan het nie aan 'n BEGUNSTIGDE betaal moet word nie, mag die PENSIOENRAAD, nieteenstaande die bepalinge van artikels 13.5.1, 13.5.2 en 13.5.3 die voordeel:

- * geheel of gedeeltelik aan die BEGUNSTIGDE se afhanklike of aan 'n trustee of voog vir die voordeel van sodanige afhanklike betaal, indien die BEGUNSTIGDE poog om strydig met die bepalinge van artikel 13.1 op te tree; of
- * aan die BEGUNSTIGDE se kurator betaal, onderworpe aan die bepalinge van artikel 37B van die WET; of
- * aan 'n trustee beoog in die Wet op die Beheer oor Trustgoed, 1988 (Wet No. 57 van 1988) vir die voordeel van die BEGUNSTIGDE betaal.

13.5.6 'n Besluit van die PENSIOENRAAD ooreenkomstig artikels 13.5.4 en 13.5.5 (uitgesonderd 'n besluit om betaling aan 'n trust te maak) mag van tyd tot tyd na goeëdunke verander word, mits sodanige nuwe besluit nie die bepalinge van die WET oorskry nie.

13.6 BETAALMIDDEL

Bydraes en voordele ingevolge hierdie reglement is in die wettige betaalmiddel van die Republiek van Suid-Afrika betaalbaar. Enige betaling aan of deur die FONDS word by die kantoor van die quaestor van die FONDS gemaak.

13.7 GESKILLE

Enige geskille wat mag ontstaan in verband met eise kragtens, of vertolkings van hierdie reglement, word deur die BEHERENDE WERKGEWER beslis, wie se oordeel finaal is, mits sodanige beslissing nie strydig met die bepalinge van die reglement en die WET is nie; met dien verstande dat vir so 'n beslissing, die BEHERENDE WERKGEWER hom laat bedien deur die Kommissie van Algemene Kerkvergadering in samesitting met die Raad van Finansies onder voorsitterskap van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of deur die Algemene Kerkvergadering in sy gewone sitting.

13.8 VERANDERING VAN REGLEMENT

Die reglement mag te eniger tyd gewysig word, mits:

- 13.8.1 *sodanige wysiging nie strydig met die bepalinge van die INKOMSTEBELASTINGWET en die WET is nie,*
- 13.8.2 *die wysigings deur die BEHERENDE WERKGEWER, die REGISTRATEUR en die KOMMISSARIS goedgekeur word, en*
- 13.8.3 *die besluit om die wysiging aan te neem op 'n wettige Algemene Kerkvergadering geneem is deur minstens twee-derdes van die aanwesige lede van die Algemene Kerkvergadering.*

13.9 BEGUNSTIGDES IS UITGESTELDE SKULDEISERS

Die BEGUNSTIGDES van die FONDS word as uitgestelde skuldeisers behandel en hulle vorderings teen die FONDS in hul hoedanigheid as BEGUNSTIGDES word nie

vereffen totdat die vorderings van gewone skuldeisers betaal is nie.

13.10 INSAE TOT DOKUMENTE VAN DIE FONDS

'n LID het die reg om te alle redelike tye insae tot die finansiële state en die reglement van die FONDS te verkry. 'n LID het die reg om 'n afskrif van die finansiële state, die reglement en die jongste aktuariële verslag van die FONDS te kry teen betaling van 'n fooi soos van tyd tot tyd deur die PENSIOENRAAD bepaal word.

13.11 DIENSVOORWAARDES ANDERSINS ONVERANDERD

Niks in hierdie reglement kan die reg van die WERKGEWER inkort om binne sy bevoegdheid enige WERKNEMER uit sy diens te ontslaan nie, of die reg van 'n WERKNEMER om, onderworpe aan die voorwaardes van sy diens, uit die diens van die WERKGEWER te tree nie.

13.12 GELDE VERSKULDIG AAN DIE WERKGEWER EN/OF DIE FONDS:

Behoudens die bepalings van die WET mag die PENSIOENRAAD in opdrag van die WERKGEWER, die FONDS of die BEGUNSTIGDE, na gelang die geval, die volgende bedrae uit voordele wat kragtens die reglement betaalbaar is, verhaal en die bedrae, waar nodig, oorbetaal aan die persoon of instansie aan wie dit verskuldig is:

13.12.1 enige bedrag aan die FONDS of die WERKGEWER verskuldig ten opsigte van 'n skuld van die LID wat voor 1 Julie 1977 ontstaan het;

13.12.2 skulde aan die FONDS of die WERKGEWER as gevolg van:

(a) 'n lening deur die FONDS of die WERKGEWER aan die LID toegestaan om die LID in staat te stel om

- * 'n lening af te los wat deur iemand anders as die FONDS of die WERKGEWER aan die LID toegestaan is teen sekuriteit van onroerende eiendom waarop 'n woning opgerig is of sal word wat deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID bewoon word of sal word;
- * 'n woning aan te koop, of grond aan te koop en 'n woning daarop op te rig, vir bewoning deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID;
- * aanbouings of veranderings aan te bring aan 'n woning wat deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID bewoon word of bewoon sal word;

(b) 'n bedrag waarvoor die FONDS of die WERKGEWER aanspreeklik is ingevolge 'n waarborg verstrek ten opsigte van 'n lening deur iemand anders aan 'n LID toegestaan vir 'n doel in paragraaf (a) bedoel;

13.12.3 vergoeding vir enige skade wat die WERKGEWER gely het vanweë diefstal, oneerlikheid, bedrog of wangedrag deur die LID en ten opsigte waarvan die LID

skriftelik aanspreeklikheid teenoor die WERKGEWER erken het, of vonnis teen die LID in 'n hof verkry is;

- 13.12.4 enige bedrag wat die FONDS volgens reëlings met, en namens, 'n BEGUNSTIGDE betaal het of sal betaal ten opsigte van:
- * so 'n BEGUNSTIGDE se ledegeld van 'n mediese skema, wat anders as voorlopig kragtens die Wet op Mediese Skemas, 1967 (Wet No. 72 van 1967) geregistreer is; of
 - * 'n versekeringspremie wat betaalbaar is deur so 'n BEGUNSTIGDE aan 'n VERSEKERAAR; of
 - * enige doel deur die REGISTRATEUR op 'n skriftelike versoek van die FONDS en op die voorwaardes wat hy bepaal, goedgekeur;
- 13.12.5 Dit is 'n voorbehoudsbepaling dat die bedrag ingevolge artikels 13.12.1 en 13.12.2 beperk word tot hoogstens die bedrag wat ingevolge die reglement deur 'n BEGUNSTIGDE ingevolge die INKOMSTEBELASTINGWET as 'n enkelbedragvoordeel geneem mag word.

13.13 ONTBINDING:

13.13.1 GEDEELTELIKE ONTBINDING:

'n WERKGEWER het die reg om sy deelname in die FONDS te eniger tyd te beëindig onderworpe aan twee maande skriftelike kennisgewing aan die FONDS. Voordele wat ten tye van sodanige gedeeltelike ontbinding reeds ingevolge hierdie reglement betaalbaar is, word nie deur sodanige gedeeltelike ontbinding aangetas nie.

Indien 'n WERKGEWER se deelname hiervolgens beëindig word en die WERKNEMERS van die betrokke WERKGEWER in 'n ander goedgekeurde pensioenfonds opgeneem word, tref die PENSIOENRAAD sodanige maatreëls en gaan sodanige ooreenkomste aan as wat hulle goed dink vir die oordrag na sodanige ander fonds van die belange in die FONDS van die WERKNEMERS van die betrokke WERKGEWER wat lidmaatskap van sodanige ander fonds verkry, ooreenkomstig die aanbeveling van die AKTUARIS. Sodanige transaksie is egter onderworpe aan die vooraf verkryging van sertifikate wat deur die REGISTRATEUR aan die betrokke fondse uitgereik word ten einde die transaksie te magtig. Op versoek van 'n WERKNEMER van die betrokke WERKGEWER, mag die PENSIOENRAAD egter sodanige WERKNEMER se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal, aan hom in 'n enkelbedrag betaal.

Enige sodanige betaling aan 'n ander goedgekeurde pensioenfonds word in 'n enkelbedrag of in gelyke paaiemente oor sodanige tydperk as wat die PENSIOENRAAD goed dink, betaal; met dien verstande dat die tydperk nie langer as tien jaar vanaf die datum waarop deelname beëindig is, sal wees nie. Betaling van sodanige paaiemente neem 'n aanvang nie later as een jaar na die datum waarop deelname deur 'n WERKGEWER beëindig is nie en die balans wat te eniger tyd deur

die FONDS aan sodanige ander fonds verskuldig is, verdien in elke FONDSJAAR waartydens paaieimente betaal word, rente teen 'n jaarlikse koers gelyk aan die persentasie rente wat die FONDS ooreenkomstig die bevinding van die AKTUARIS, gedurende die betrokke FONDSJAAR op die beleggings van die FONDS verdien het. Nieteenstaande enigiets teenstrydigs in hierdie paragraaf word die reg voorbehou om te eniger tyd gedurende die tydperk waartydens paaieimente aan sodanige ander fonds betaalbaar is die uitstaande balans van of 'n gedeelte daarvan in 'n enkelbedrag te betaal.

Indien 'n WERKGEWER se deelname hiervolgens beëindig word sonder dat die betrokke LEDE onmiddellik vir lidmaatskap van 'n ander goedgekeurde pensioenfonds kwalifiseer, word sodanige LEDE geregtig op uitgestelde pensioene betaalbaar vanaf die NORMALE AFTREEDATUM.

Sodanige uitgestelde pensioene word by 'n VERSEKERAAR aangekoop met die bedrag gelyk aan elke LID se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal; met dien verstande dat, indien die LID die PENSIOENRAAD daartoe versoek, die betrokke LID se belang in die FONDS aan hom in 'n enkelbedrag betaal mag word.

13.13.2 VOLLE ONTBINDING

Die FONDS word beëindig indien die WERKGEWERS gesamentlik of indien die enigste oorblywende WERKGEWER besluit om bydraes tot die FONDS te staak of sodanige WERKGEWER(S) ophou om besigheid te dryf, met dien verstande dat indien sodanige WERKGEWER(S) gelikwedeer word en in 'n soortgelyke of gewysigde vorm hersaamgestel word, die FONDS nie ontbind nie, tensy die hersaamgestelde werkgewer besluit om nie 'n deelnemende WERKGEWER van die FONDS te word nie.

By ontbinding van die FONDS, stel die PENSIOENRAAD 'n likwidateur aan onderworpe aan die REGISTRATEUR se goedkeuring. Sodra die likwidateur se aanstelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur word, hou die PENSIOENRAAD se lede op om hul amp te beklee en die magte, pligte en funksies wat ingevolge hierdie reglement aan die PENSIOENRAAD toegeken is, gaan oor op die likwidateur.

Die likwidateur wend die bates van die FONDS in oorleg met die AKTUARIS aan sodat:

- (a) voordele by 'n VERSEKERAAR of 'n ander goedgekeurde fonds aangekoop word of deur die FONDS betaal word, na gelang van die geval, ten opsigte van:
 - * voordele wat ten tye van sodanige ontbinding reeds ingevolge hierdie reglement aan PENSIOENARISSE betaalbaar is, of wat uit hoofde van die lidmaatskap van gewese of bestaande PENSIOENARISSE aan BEGUNSTIGDES betaalbaar is of sal word.
 - * LEDE wat op die ontbindingsdatum reeds die NORMALE AFTREEDATUM bereik het maar nog nie afgetree het nie; en

- * voordele wat voor die ontbindingsdatum betaalbaar geword het, maar nog nie betaal is nie.

Sodanige voordele is onderworpe aan 'n maksimum bedrag gelyk aan die waarde van die bates van die FONDS onmiddellik voor die ontbindingsdatum;

Die voordele wat hiervolgens aangekoop word en die bepalinge waarvolgens die voordele deur die VERSEKERAAR, ander fonds of FONDS aan LEDE en BEGUNSTIGDES betaal sal word, stem so na as moontlik ooreen met dié wat deur die FONDS betaalbaar was of sou word indien die FONDS nie ontbind het nie;

- (b) die restant van die bates van die FONDS (as daar is) na betaling van voordele in paragraaf (a) beoog, word aangewend om uitgestelde pensioene vir die oorblywende LEDE by 'n VERSEKERAAR aan te koop.

Sodanige uitgestelde pensioene word aangekoop met die bedrag gelyk aan elke LID se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal; met dien verstande dat, indien die LID die TRUSTEES daartoe versoek, die betrokke LID se belang in FONDS in 'n enkelbedrag aan hom betaal mag word. Die likwidateur mag, met die goedkeuring van die AKTUARIS, WERKNEMERS wat gedurende die onmiddellik voorafgaande tydperk van twaalf maande die diens van die WERKGEWER weens inkorting of reorganisasie van personeel verlaat het as LEDE van die FONDS beskou wat op ontbindingsvoordele geregtig is, met dien verstande dat die voordele reeds aan hulle uitbetaal in ag geneem word by die berekening van die ontbindingsvoordele waarop hulle geregtig word.

Indien die FONDS kragtens artikel 28 van die WET beëindig of ontbind word, word alle gelde wat onopgeëis bly vir 'n tydperk van ses maande na die datum waarop die betaling van voordele nadat voltooiing van alle nodige formaliteite begin het, deur die likwidateur tot voordeel van die betrokke BEGUNSTIGDE in die Voogdyfonds gestort, waarna daar geen verdere eis teen die FONDS ten opsigte van sodanige gelde bestaan nie. Die likwidateur dui in sy finale likwidasierekening die bedrag wat sodanig betaal is, aan en voorsien terselfdertyd die REGISTRATEUR van 'n sertifikaat dat alle redelike stappe geneem is om die betrokke BEGUNSTIGDES op te spoor. 'n Ouditeur wat deur die REGISTRATEUR goedgekeur is, sertifiseer die rekening as korrek;

Indien die FONDS kragtens artikel 29 van die WET ontbind word en die hofbevel nie artikel 410 van die Maatskappywet, 1973 (Wet No. 61 van 1973) uitdruklik van toepassing maak nie en geen ander voorskrif aangaande die aanwending van onopgeëisde gelde maak nie, geld die bepalinge van die onmiddellik voorafgaande paragraaf.

13.13.3 SAMESMELTING

Indien al die WERKGEWERS of die enigste oorblywende WERKGEWER saamsmelt met of verbonde raak aan enige ander liggaam, dit opneem of daarin

opgeneem word, mag die betrokke partye, niteenstaande die bepalings in artikel 13.13.2, ooreenkom dat die FONDS nie ontbind nie, of in oorleg met die AKTUARIS maatreëls tref en ooreenkomste aangaan vir die samesmelting van die FONDS met die fonds vir die werknemers van sodanige ander liggaam.

---0o0---

BYLAE E

**PENSIOENFONDS
REGLEMENT
VAN DIE PREDIKANTE
BYSTANDSFONDS**

SERTIFIKAAT

PREDIKANTE BYSTANDSFONDS VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Hiermee word gesertifiseer dat :

- (i) Hierdie reglement die hersiene reglement van die **PREDIKANTE BYSTANDSFONDS VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA** is wat met ingang van 1 Mei 1992 van krag is, en dat alle voordele kragtens hierdie hersiene reglement voorsien sal word.
- (ii) Die besluit om hierdie reglement as die reglement van die fonds te aanvaar, in ooreenstemming met die bepalings van die reglement geneem is te op die dag van 1992.

1.
VOORSITTER : RAAD VAN TRUSTEES

1.
GETUIE

2.
LID VAN DIE RAAD VAN TRUSTEES

2.
GETUIE

Onderteken namens die **KERK** te op die dag van 19

.....
ADMINISTRATEUR

.....
GETUIE

INHOUDSOPGAWE

REGLEMENT VAN DIE PREDIKANTE BYSTANDSFONDS

VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BEPALING	ONDERWERP	BLADSY
	Woordbepaling	1
1.	Bindende Bepalings	3
2.	Naam van die Fonds	3
3.	Doelstellings	3
4.	Beheer van die Fonds	4
5.	Sekretaris en Quaestor	5
6.	Bydraes	6
7	Lidmaatskap	7
7.1.	Kwalifisering	7
7.2.	Bewys van Gesondheid	7
7.3.	Beëindiging van Lidmaatskap	7
8.	Voordele	7
9.	Versekering van Risiko	9
9.1.	Betalings deur Versekeraar	9
9.2.	Aanpassing van Voordele	9
9.3.	Voorwaardes van Versekeraar	9
10.	Beëindiging van die Fonds	9
11.	Algemene Bepalings	10

REGLEMENT

vir die

PREDIKANTE BYSTANDFONDS

VAN DIE

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

WOORDBEPALING

Tensy dit uit die samehang anders blyk, sluit die woorde wat in hierdie Reglement in die enkelvoud gebruik word, ook die meervoud in en sluit woorde wat op die manlike geslag dui, ook die vroulike in en beteken in hierdie reglement :

1. Afhanklike

Met betrekking tot 'n Lid

- 1.1 iemand ten opsigte van wie die Lid regtens vir onderhoud aanspreeklik is;
- 1.2 iemand ten opsigte van wie die Lid nie regtens vir onderhoud aanspreeklik is nie, indien so iemand -
 - 1.2.1 by die afsterwe van die Lid, na die oordeel van die Pensioenraad, inderdaad van die Lid vir onderhoud afhanklik was;
 - 1.2.2 die eggenote of eggenoot van die Lid is,
- 1.3 iemand ten opsigte van wie die Lid regtens vir onderhoud aanspreeklik sou geword het indien die Lid nie gesterf het nie.

2. Aktuaris

'n Genoot van 'n instituut, fakulteit of vereniging van aktuarisse deur die Minister van Finansies goedgekeur.

3. Bevoegde Kerklike Vergaderings

Die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Raad van Finansies en die Pensioenraad.

4. Fonds

Die Predikante Bystandsfonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika,

5. Fondsjaar

'n Tydperk wat op 'n Fondsverjaardag begin en op die dag voor die daaropvolgende Fondsverjaardag eindig.

6. Fondsverjaardag

Die eerste dag van Mei elke jaar.

7. Kerk

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

8. Lid

'n Predikant van die Kerk wie se lidmaatskap nog nie ooreenkomstig hierdie reglement beëindig is nie.

9. Ouditeur

'n Ouditeur wat ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1951 geregistreer is.

10. Pensioenbare leeftyd

Die vyf-en-sestigste verjaardag van 'n Lid, met inagneming van Bepaling 14.4 van die Predikante Pensioen- en Weduwees- en Wesefonds of sodanige vroeëre verjaardag van 'n Lid waarop hy uittree, met dien verstande dat dit nie voor sy vyf-en vyftigste verjaardag sal geskied nie.

11. Pensioenfonds

Die Predikante Pensioen- en Weduwees- en Wesefonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

12. Sekretaris en Quaestor

Die persoon wat ingevolge Bepaling 5 aangestel is.

13. Uit diens van die Kerk tree of uittrede of uittree

Dat 'n Lid deur sy eie toedoen of deur die toedoen van die Kerk of orgaan van bystand, inrigting of saak onder beheer van die Kerk, nie meer in diens is nie.

14. Versekeraar

'n Versekeraar wat ingevolge die Versekeringswet van 1943 geregistreer is.

15. Versorgingsvoordeel

Die versorgingsvoordeel wat as basis gebruik word vir die berekening van bydraes en voordele word telkens by 'n Algemene Kerkvergadering bepaal en sal vasstaan tot by die eersvolgende Fondsverjaarsdag. Op sodanige Fondsverjaarsdag en elke Fondsverjaarsdag daarna tot met die volgende Algemene Kerkvergadering word die versorgingsvoordeel deur die Pensioenraad in medewerking met die Aktuaris hersien.

BEPALINGS

BEPALING 1

Bindende Bepalings

- 1.1 Hierdie Reglement met inbegrip van enige wysiging wat aangeneem word in ooreenstemming hiermee, is bindend op die Kerk, die Pensioenraad en die beamptes van die Fonds sowel as alle persone wat aan die Fonds deel het, insluitende hulle Afhanklikes en regverkrygendes.
- 1.2 Wanneer daar onsekerheid in verband met die uitleg van hierdie bepalinge en/of administrasie van die Fonds is, of as daar in ieder geval 'n dispuut ontstaan, is die beslissing van die Kerk finaal en bindend. Vir so 'n beslissing laat die Kerk hom bedien deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in samesitting met die Raad van Finansies onder voorsitterskap van die Voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of deur die Algemene Kerkvergadering in sy gewone sitting.

BEPALING 2

Naam van die Fonds

- 2.1 Die naam van die Fonds is die Predikante Bystandsfonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- 2.2 Die geregistreerde kantoor van die Fonds is : Jacob Marestraat 224, Pretoria.

BEPALING 3

Doelstellings

Die doel van die Fonds is om die voordele hierin omskryf aan Lede en hul Afhanklikes te voorsien.

BEPALING 4

4.1 Bestuur van die Fonds

- 4.1.1 Die beheer van die Fonds berus by die Algemene Kerkvergadering wat die administrasie daarvan opdra aan die Pensioenraad as orgaan van bystand. Die Pensioenraad het beslissing oor alle aangeleenthede van die Fonds, asook oor alle dispute of onsekerhede. Teen beslissings kan in hoër beroep gegaan word by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies in samesitting onder Voorsitterskap van die Voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of, indien so verkies, by die Algemene Kerkvergadering in sy gewone sitting.
- 4.1.2 Die uitspraak van of die gesamentlike vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies of die Algemene Kerkvergadering is finaal en bindend.
- 4.1.3 Wanneer die Pensioenraad, of die kerklike vergadering by wie in hoër beroep gegaan is, moet beslis, kan hulle, tensy anders hierin bepaal, handel volgens sodanige getuienis as wat hulle toereikend ag, afgesien daarvan of dit 'n wettige bewys uitmaak of nie.
- 4.1.4 Die samestelling, vergaderings, pligte en regte van Pensioenraad word omskryf in die reglement van die Pensioenfonds.
- 4.1.5 Die Pensioenraad mag enige voordeel wat deur die Fonds betaal word verhoog.

Die finansiële implikasies van enige sodanige verhoging in voordele sal eers deur die Aktuaris ondersoek word en die koste daaraan verbonde sal, indien nodig, deur die Kerk aan die Fonds betaal word op sodanige wyse as wat die Pensioenraad en die Kerk mag ooreenkom.

4.1.6 Algemeen

Alle kontrakte en ander dokumente wat die Fonds verbind of waardeur die Fonds beheer of regte verkry, word deur die voorsitter en sekretaris onderteken. By afwesigheid van die voorsitter of sekretaris sal die Pensioenraad persone aanwys om namens hom te teken.

4.1.7 Vrywaring van Lede en beamptes van die Pensioenraad

Die lede van die Pensioenraad en beamptes van die Fonds word gevrywaar en beskerm uit die bates van die Fonds van en teen alle gedinge, kostes, heffings, verliese, skadevergoeding en uitgawes wat hulle of enigeen van hulle mag aangaan of ly as gevolg van enige daad wat hulle verrig of versuim het om te verrig en waartoe hulle ingestem het in verband met hulle onderskeie pligte of vermeende pligte in hulle onderskeie ampte en geeneen van hulle is aanspreeklik vir die daade, ontvangste, versuim of nalatigheid van die ander nie omdat hulle eenvormigheidshalwe ontvangsbewyse teken of vir enige bankier of ander persoon of instansie by wie enige gelde of effekte

wat aan die Fonds behoort ingelewer of gedeponeer is vir veilige bewaring of vir die ontoereikendheid of tekort van enige sekerheidstelling waarop enige geld van die Fonds uitgeleen of belê word of is of vir enige ander verlies, ongeluk of skade wat ontstaan in die uitvoering van hulle onderskeie ampte of in verband daarmee tensy dit ontstaan as gevolg van hulle eie moedswillige doen of late.

4.2 Wysiging tot die reglement en voordele

Die Pensioenraad mag hierdie bepalings te eniger tyd wysig onderhewig aan goedkeuring van sodanige wysiging deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Alle sodanige wysigings moet ook voorgelê word aan enige ander statutêre owerheid wat van die wysigings in kennis gestel moet word.

4.3 Tekenmagte

Die Pensioenraad mag sekere persone magtig om enige kontrak of ander dokument wat die Fonds verbind of enige dokument namens die Fonds te onderteken.

4.4 Rekordhouding

Die Pensioenraad sal toesien dat sodanige rekords as wat vir die behoorlike bestuur van die Fonds nodig is, gehou word. Die rekeningboeke moet aan die einde van elke Fondsjaar afgesluit en deur die Ouditeur van die Fonds geoudit word.

4.5 Ouditeur

Die Pensioenraad stel 'n ouditeur aan om jaarliks die Raad se boeke te ouditeer. Die Ouditeur het toegang tot alle boeke, bewysstukke, rekeninge en ander dokumente wat op die Fonds betrekking het, en moet die resultaat van elke audit skriftelik sertifiseer.

4.6 Aktuaris

Die Pensioenraad stel 'n Aktuaris aan. Die Pensioenraad moet rekords laat hou wat 'n aktuariële waardering te eniger tyd maar minstens elke drie jaar moontlik sal maak.

BEPALING 5

Die Sekretaris en Quaestor

- 5.1 Die administrateur van die Kerk is sekretaris en Quaestor van die Fonds.
- 5.2 Die sekretaris van die Fonds is ook die uitvoerende hoofbeampste van die Fonds vir die doeleindes van die Wet.
- 5.3 Indien die Kerk van administrateur verander en daarom die Fonds van sekretaris, word die Registrateur van Pensioenfondse van elke verandering en die datum waarop dit van

krag geword het, in kennis gestel.

- 5.4 Alle bydraes, voordele en betalings wat kragtens hierdie bepalinge gemaak moet word, word gemaak by die kantoor van die Quaestor van die Fonds.

BEPALING 6

Die Fonds

Die Fonds bestaan uit die bestaande bates van die Fonds en word in stand gehou en opgebou deur

6.1 Bydraes

- 6.1.1 Maandelikse bydraes deur gemeentes of kombinasies van gemeentes, vir elke voltyds gevulde predikantstandplaas in die gemeente of kombinasie van gemeentes, van sodanige persentasie van die Versorgingsvoordeel van die predikant soos van tyd tot tyd deur die Pensioenraad bepaal.
- 6.1.2 Maandelikse bydraes gelykstaande aan die bedrag soos bereken volgens 6.1.1 van organe van bystand van die Kerk, wat daartoe opgedra is deur die bevoegde kerklike vergaderings ten opsigte van alle predikante in besondere diens - of wat tot 'n besondere taak binne die Kerk benoem is.
- 6.1.3 Die bydraes soos in 6.1.1 en 6.1.2 hierbo is met betrekking tot
- die versekeringspremies van die voordele in gevolge Bepalings 8.1.2 en 8.1.7 asook
 - 7% van 'n Lid se vakansiebonus welke bydrae betaalbaar is in die maand waarin die Lid die vakansiebonus ontvang.
- 6.1.4 Alle gemeentes en organe van bystand van die Kerk is verplig om die voorgeskrewe bydraes op die bepaalde tyd tot die Fonds te maak.
- 6.1.5 Alle bydraes is vooruitbetaalbaar en moet die Quaestor van die Fonds bereik voor of op die tiende dag van die betrokke maand waarvoor die bydraes gemaak word.
- 6.1.6 By versuim van betaling op die bepaalde tyd word 'n heffing van 1% van die maandelikse bydrae soos bepaal in Bepaling 6.1.1, 6.1.2 en 6.1.3 opgelê vir elke maand of gedeelte van 'n maand vir elke afsonderlike bydrae wat agterstallig is.
- 6.1.7 Indien 'n bydraer soos omskryf in Bepaling 6.1.1, 6.1.2 en 6.1.3 vir meer as drie maande agterstallig raak, rapporteer die Pensioenraad dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir verdere optrede.
- 6.2 Rente, akkumulerende rente, dividende, huur, winste en ander gelde wat mag voortspruit uit beleggings of aanwending van die kapitaal of bates van die Fonds.

- 6.3 Skenkings, erflatings en bemakings.
- 6.4 Enige sodanige gelde as wat die Kerk of ander instansie van tyd tot tyd die Fonds laat toekom.

BEPALING 7

Lidmaatskap

7.1 Kwalifisering

- 7.1.1 Alle lede van die Pensioenfonds word lede van die Fonds.
- 7.1.2 Alle diensdoende predikante wat nie lede van die Pensioenfonds is nie kan tot die Fonds toegelaat word indien die Pensioenraad so besluit.

7.2 Bewys van Gesondheid

Die Pensioenraad het die reg om bewys van goeie gesondheid ten opsigte van enige voornemende Lid te vereis. Indien die Pensioenraad van mening is dat die voornemende Lid se gesondheidstoestand onbevredigend is, mag die Pensioenraad lidmaatskap weier of uitstel of op sodanige voorwaardes toestaan as wat die Pensioenraad goed dink. Die voornemende Lid sal skriftelik van die Pensioenraad se besluit in kennis gestel word.

7.3 Beëindiging van Lidmaatskap

'n Lid se lidmaatskap sal beëindig word op die dag wanneer hy ophou om 'n lid te wees in terme van die bepalings van die Pensioenfonds.

BEPALING 8

Voordele

8.1 Voordele by Ongeskiktheid

- 8.1.1 Wanneer 'n Lid wat nog nie Pensioenbare Leeftyd bereik het nie, na die oordeel van die Pensioenraad nadat hy mediese advies ingewin het en ook in ooreenstemming met die voorwaardes vervat in die ooreenkoms met die Versekeraar as gevolg van swak gesondheid totaal ongeskik is om sy pligte te vervul, versorg die gemeente of kombinasie van gemeentes of orgaan van bystand van die Kerk die Lid in totaal asof hy in volle diens is vir 'n tydperk van ses maande vanaf die aanvang van die ongeskiktheid.
- 8.1.2 Indien die ongeskiktheids voortduur na die tydperk genoem in 8.1.1 word die Lid van die gemeente of kombinasie van gemeentes of orgaan van bystand losgemaak en betaal die Bystandsfonds 'n maandelikse voordeel gelyk aan 67,5% van die Versorgingsvoordeel aan die Lid.
- 8.1.3 Nadat die betalings vir 24 maande voortgeduur het, sal die Pensioenraad oordeel of

die Lid steeds totaal ongeskik is om sy pligte te vervul. Daar sal egter na hierdie periode ook geoordeel word of die Lid in staat is om 'n ander beroep te beoefen waarvoor hy redelikerwys op grond van sy opleiding, onderrig of ondervinding geskik is. Indien dit wel die geval is, sal die voordeel verminder of gestaak word.

- 8.1.4 Indien die Lid te enige tyd gedurende die periode waartydens die ongeskiktheidsvoordeel betaal word, 'n inkomste uit 'n beroep ontvang, sal die voordeel verminder of gestaak word.
- 8.1.5 Indien die Lid se voordeel ingevolge Bepalings 8.1.3 en 8.1.4 verminder word, sal die vermindering geskied in die verhouding wat die Lid se inkomste of geagte inkomste staan tot die voordeel wat hy op daardie stadium ontvang.
- 8.1.6 Benewens wat hierbo in Bepalings 8.1.3 en 8.1.4 gesê is, sal die voordeel staak by die eerste van die volgende gebeure:
- by die afsterwe van die Lid;
 - by bereiking van Pensioenbare Leeftyd van die Lid
 - by hervatting van die Lid se pligte as predikant; en
 - by uittrede van die Lid
- 8.1.7 In die geval waar die ongeskiktheid beskou word as totaal en permanent vir die Lid se eie beroep of 'n ander beroep waarvoor hy redelikerwys geskik is op grond van sy opleiding, onderrig of ondervinding, word 'n eenmalige bedrag gelyk aan 1,5 maal die Versorgingsvoordeel wat gegeld het op die datum van die aanvang van ongeskiktheid aan die Lid betaal.
- 8.1.8 Indien die aanvang van ongeskiktheid soos bedoel in Bepaling 8.1.7 plaasvind nadat die Lid reeds die ouderdom van 60 jaar bereik het, sal die voordeel ingevolge Bepaling 8.1.7 soos volg bepaal word:

$$V = 3 \times \text{Versorgingsvoordeel} \times \frac{t}{60} \quad \text{waar} \quad t = \text{die}$$

aantal maande tussen die aanvang van ongeskiktheid en ouderdom 65 jaar.
Indien t kleiner as 6 is, is geen voordeel betaalbaar nie.

- 8.1.9 Indien die Lid se graad van ongeskiktheid sodanig is dat die maandelikse voordeel soos 8.1.2 hierbo betaal word maar nie die eenmalige voordeel soos in 8.1.7 hierbo nie, mag die Pensioenraad te enige tyd waartydens die maandelikse voordeel betaal word, die betaling van die eenmalige voordeel heroorweeg.

8.2 Voordeel by dood

Ingeval 'n predikant in 'n gemeente of in besondere diens te sterwe kom, ontvang sy weduwee of afhanklikes, in ooreenstemming met die ooreenkoms van tyd tot tyd aangegaan met die Versekeraar, 'n eenmalige uitkering van drie maal die Versorgingsvoordeel.

- 8.3 Lede van die Fonds wat voordele ontvang ten opsigte van ongeskiktheidsversorging bly volle Lede van die Pensioenfonds tot die eerste van
- die afsterwe van die Lid
 - die bereiking van Pensioenbare Leeftyd van die Lid
 - die uittrede van die Lid
- 8.4 Indien die Pensioenraad van oortuiging is dat dit in belang van die Lid en/of sy afhanklikes is, het die Pensioenraad die reg om instelle soos voorgeskryf onder Bepaling 8.1.2 en 8.1.7 te handel, sodanige besluit of besluite van tyd tot tyd te neem wat na die oordeel van die Pensioenraad sal verseker dat daar op die voordeligste wyse vir die Lid en/of sy afhanklikes met die beskikbare gelde gehandel sal word.

BEPALING 9

Versekering van Risiko

Indien die geheel of enige gedeelte van die voordele wat ingevolge hierdie reglement voorsien word, by 'n Versekeraar verseker word, is hierdie bepaling van toepassing.

9.1 Betalings deur Versekeraar

Indien 'n eis vir die versekerde voordele deur die Versekeraar ten opsigte van enige Lid erken word is die bedrag wat deur die Versekeraar aan die Fonds betaalbaar is die eiendom van die Fonds om ingevolge die bepaling van hierdie reglement aangewend te word.

9.2 Aanpassing van voordele

Indien 'n eis vir die versekerde voordele nie deur die Versekeraar erken word nie of indien die Versekeraar nie die volle versekerde voordeel ten opsigte van enige Lid betaal nie sal die voordeel wat aan of ten behoeve van die Lid betaalbaar is op 'n wyse soos deur die Pensioenraad bepaal, dienooreenkomstig aangepas word.

9.3 Voorwaardes van Versekeraar

Die voorwaardes wat in die Versekeraar se poliskontrak verskyn, sal van toepassing wees.

BEPALING 10

Beëindiging van die Fonds

Die Fonds word beëindig indien die Kerk besluit om sy deelname aan die Fonds te staak nadat hy 30 dae skriftelike kennis van sy voorneme om sodanig op te tree aan die Pensioenraad gegee het.

By ontbinding van die Fonds sal die Aktuaris die likwidateur wees wat die Fonds sal ontbind en

sal die Pensioenraad sy magte behou vir die doeleindes van enige handelinge rakende die ontbinding van die Fonds.

Die Likwidateur moet die bates van die Fonds, na betaling van enige kostes van die ontbinding, op 'n regverdigde wyse aanwend om voordele te voorsien aan persone wat 'n ongeskiktheidsinkomste ontvang en ook aan persone wat op die datum van sodanige ontbinding as ongeskik beskou word sonder dat die tydperk soos in Bepaling 8.1.1 bedoel verloop het. Sodanige ontbindingsvoordele mag by aanvang daarvan nie groter wees as die voordele wat die Fonds sou verskaf het indien dit nie ontbind is nie, met dien verstande dat jaarlikse verhogings van sodanige ontbindingsvoordele voorsien mag word teen 'n koers wat deur die likwidateur, in oorleg met die Pensioenraad, bepaal is. Indien daar na sodanige voorsienings bates van die Fonds oorbly word die oorblywende bates aan die Kerk uitbetaal.

Indien 'n ongeskiktheidsinkomste wat ten tye van die ontbinding van die Fonds aan 'n ongeskikte Lid betaal word, deur 'n Versekeraar onderskryf is, sal die ontbinding nie die ooreenkoms met die Versekeraar beïnvloed nie, met dien verstande dat sodanige ongeskiktheidsinkomste na die datum van ontbinding direk deur die Versekeraar aan die betrokke Lid betaal sal word.

BEPALING 11

Algemeen

11.1 Vertolking van die reglement

Die beslissing van die Pensioenraad insake die betekenis of interpretasie van hierdie reglement, of enige spesifieke klousule of gedeelte daarvan, is finaal en bindend op die Lede, voormalige Lede, hulle Afhanklikes of regverkrygendes.

11.2 Onvervreembare voordele

Alle voordele wat kragtens die Fonds betaalbaar is, is streng persoonlik van aard. Sodanige voordele mag nie oorgedra word nie, gesedeer, oorgemaak, oorgeplaas, verpand

of verhipotikeer word of op enige wyse deur die Lid vervreem word, of deur enige skuldeiser beslag op gelê word nie, of in enige persoon of instansie hoegenaamd in enige hoedanigheid setel nie,

11.3 Indien die Pensioenraad van mening is dat enige persoon wat andersins kragtens hierdie reglement op enige voordele ingevolge hierdie reglement geregtig is

11.3.1 as gevolg van siekte, geestesongesteldheid of swakheid nie vir sy dade verantwoordelik is nie of nie by magte is om sy eie sake te reël nie,

- 11.3.2 verslaaf is aan sterk drank of hom skuldig maak aan die oormatige gebruik van sterk drank en/of verdowingsmiddels of andersins oormatige gewoontes het,
- 11.3.3 'n verkwister is,
- 11.3.4 as gevolg van tronkstraf, verlating, egskeiding of enige ander oorsaak nagelaat het om persone wat van hom afhanklik is vir hulle onderhoud te onderhou, dan kan die Pensioenraad na goeë dunde die voordele -
 - 11.3.4.1 aan so 'n persoon in paaie mente betaal en/of
 - 11.3.4.2 geheel en al of gedeeltelik aan sy Afhanklikes betaal, en/of
 - 11.3.4.3 aan 'n trustee of trustees betaal wat die Pensioenraad aanwys of goedkeur vir die voordeel van so 'n persoon, of van sy Afhanklikes, of van beide.
- 11.3.5 Waar voordele kragtens hierdie reglement deur die Pensioenraad, aan Afhanklikes betaal word of betaal mag word, kan die Pensioenraad na goeë dunde
 - 11.3.5.1 van tyd tot tyd bepaal wie die Afhanklikes van die betrokke persoon is, en
 - 11.3.5.2 bepaal aan watter Afhanklikes betalings kragtens hierdie bepalinge gemaak moet word en in welke verhoudings.

11.4 Lede is uitgestelde krediteure

Die Lede van die Fonds word beskou as uitgestelde krediteure en hulle eise teen die Fonds in hulle hoedanigheid as Lede sal nie vereffen word tot tyd en wyl die eise van die gewone krediteure vereffen is nie.

11.5 Groter voordele

Die Pensioenraad mag 'n groter voordeel toestaan as waarvoor in hierdie bepalinge voorsiening gemaak word. Die koste van die addisionele voordeel sal deur die Kerk betaal word op 'n wyse soos deur die Pensioenraad in oorleg met die Aktuaris bepaal.

11.6 Kerk se reg om indiensneming te beëindig

Geen bepaling wat hierin vervat is sal op enige wyse die reg van die Kerk om die diens van enige Lid te beëindig beperk nie, of enige ooreenkoms tussen die Kerk en die Lid in verband met voorwaardes van diens, affekteer nie.

11.7 Reg om te eis

Geen persoon het enige eis ten opsigte van die Fonds teen die Fonds of die Kerk nie, behalwe in die geval waar sodanige eis in ooreenstemming met hierdie bepalinge is.

11.8 Buitengewone gevalle

Wanneer gevalle voorkom waar die omstandighede van buitengewone aard is en hierdie bepalings nie daarvoor voorsiening maak nie, sal die Pensioenraad sulke gevalle aanwys, die nodige reëlins tref en hulle voordele in die Fonds bepaal, met dien verstande dat sulke reëlins en voordele nie voordeliger sal wees as wanneer die reëlins wat getref word en voordele wat toegeken word mutatis mutandis toegepas was op sulke gevalle vir wie in die bepalings voorsiening gemaak is nie.